ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

DOCUMENTE PRIVIND ISTORIA ROMÎNIEI

RĂSCOALA DIN 1821

DOCUMENTE INTERNE

Vol. I

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

RĂSCOALA DIN 1821

DOCUMENTE INTERNE

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
INSTITUTUL DE ISTORIE

DOCUMENTE PRIVIND ISTORIA ROMÎNIEI

RĂSCOALA DIN 1821

I

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
INSTITUTUL DE ISTORIE

RĂSCOALA DIN 1821

DOCUMENTE INTERNE

Vol. I

COMITETUL DE REDACȚIE

ACADEMICIAN ANDREI OȚETEA — REDACTOR RESPONSABIL,
NICHITA ADĂNILOAIE, NESTOR CAMARIANO,
IOAN NEACȘU, SAVA IANCOVICI, ALEXANDRU VIANU

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
1959

INTRODUCERE

Colecția de documente privind *Răscoala din 1821* cuprinde o ediție critică de documente inedite și edite, selecționate. Colecția se compune din cinci volume, și anume: trei volume de documente interne, unul de documente referitoare la Eteria în țările romîne, iar ultimul de izvoare narative.

Rapoartele consulare rusești, austriece, engleze etc., privitoare la evenimentele din 1821—1822, vor face obiectul altor publicații.

Documentele acestei colecții, înserate în ordine cronologică, și privind atît evenimentele din Țara Romînească, cît și pe cele din Moldova, nu datează exclusiv din anii 1821 și 1822. Deși, cum era firesc, s-a dat întîietate documentelor ce se referă direct la răscoală, s-a păstrat totuși o bună parte din materialele anterioare și posterioare anului 1821, care prin conținutul lor explică originile și urmările răscoalei.

Astfel, volumul I cuprinde materiale referitoare la viața și activitatea lui Tudor Vladimirescu, la situația pandurilor, la condiția și frămîntările țăranilor, la situația politică, economică și socială a țărilor romîne etc.

Volumul II conține documente referitoare la desfășurarea și înăbușirea răscoalei, cît și la jafurile cauzate de ocupația turcească.

Volumul III conține documente referitoare la urmările răscoalei, la lichidarea moștenirii lui Tudor Vladimirescu, la persistența « duhului de răzvrătire» al locuitorilor, la urmărirea și pedepsirea participanților la răscoală, la procesele intentate de proprietari și arendași pentru despăgubiri, la efectele materiale și morale ale mișcării etc. Aceste acte dovedesc că aria răscoalei a fost mult mai vastă decît s-a crezut pînă acum. Astfel, perioada asupra căreia se extind documentele e mult mai largă decît aceea a desfășurării răscoalei, mergînd din 1802 pînă în 1839. Dar mai mult de jumătate din acte sînt din 1821.

Volumul consacrat izvoarelor narative cuprinde materiale edite sau inedite, în genere după original.

Documentele ce se publică aici sînt scrise în limbile romînă, greacă, rusă, franceză, germană, engleză și turcă. Cu excepția documentelor în limba turcă, care se dau numai în traducere romînească, și a celor franceze, care se dau numai în original, celelalte documente se publică în limba originală și în traducerea romînească.

*

Răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu, care a dat o puternică lovitură orînduirii feudale interne și suzeranității turcești, constituie o etapă

importantă în lupta poporului din țara noastră pentru pămînt, dreptate libertate și independență națională.

Constituind un moment important din trecutul de luptă al poporului nostru, era firesc ca această răscoală să formeze obiectul de studiu al multor cercetători pe tărîmul istoriei.

Istoricii burghezi au prezentat răscoala în chipuri diferite. Unii căutau să arate că ea a fost îndreptată împotriva grecilor, alții împotriva doar a anumitor boieri, iar un al treilea grup susținea teza potrivit căreia răscoala a avut doar un caracter antiotoman. Documentele au fost utilizate parțial și deseori interpretate mecanic, fiecare istoric servindu-se mai ales de acele documente care veneau în sprijinul tezei sale.

Partidul Muncitoresc Romîn a acordat prețuirea cuvenită luptei glorioase a poporului nostru, considerînd pe Tudor Vladimirescu ca unul din premergătorii săi.

Încă din anii grei ai ilegalității, Partidul Comunist din Romînia a trasat ca sarcină « studierea . . . mișcărilor revoluționare din trecut . . . Horia, Cloșca și Crișan, Tudor Vladimirescu» și totodată a arătat necesitatea « combaterii falsificării istoriei de către oligarhie care le prezintă ca mișcări șovine . . . iar prin cinstirea lor ipocrită caută de fapt să infiltreze șovinismul în sufletul tinerimii» (*Documente din istoria Partidului Comunist din Romînia*, 1923—1928, vol. II, E.S.P.L.P., 1953, p. 308).

Amintind de tradițiile eroice ale luptei poporului, tov. Gh. Gheorghiu-Dej a subliniat: « Neuitate sînt în amintirea poporului nostru . . . răscoalele conduse de Horia, Cloșca și Crișan la 1784 în Transilvania, de Tudor Vladimirescu în Oltenia și Muntenia» (Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvîntări*, E.S.P.L.P., 1955, ediția a IV-a, p. 177).

Urmînd indicațiile partidului, culegerea de față, adunînd documentele esențiale deja publicate, dar împrăștiate în o mulțime de publicații, uneori greu accesibile, și completîndu-le cu acte extrase din diferite fonduri, are scopul de a înlesni și stimula studiul aprofundat al mișcării din 1821. Aceste considerente au determinat Prezidiul Academiei R.P.R. și Institutul de istorie din București ca — în cadrul culegerii intitulate *Documente privind istoria Romîniei* — să inițieze și publicarea colecției de documente privind *Răscoala din 1821*.

Documente și materiale privitoare la răscoală s-au publicat și în trecut, dar, date fiind condițiile istorice de atunci — statul burghez neîncurajînd cercetările științifice, iar istoricii neavînd suficiente posibilități materiale — nu s-a putut scoate o colecție unitară de documente.

Militanții generației revoluționare de la 1848 — mergînd pe linia trasată de Nicolae Bălcescu de a valorifica tradițiile de luptă ale poporului nostru — au antrenat pe unii participanți sau contemporani ai răscoalei să-și publice memoriile și documentele ce aveau.

Astfel, la îndemnul și cu concursul lui C. D. Aricescu și C. A. Rosetti, Mihai Cioranu publică în 1859 lucrarea *Revoluția lui Tudor Vladimirescu*, iar Chiriac Popescu (de asemenea participant la răscoală) publică, în ziarul *Romînul* (nr. 299—317) din 1862, *Memoriul spre a servi la istoria lui Tudor Vladimirescu*. Peste șase ani (1868), *Trompeta Carpaților* de sub redacția lui Cezar Bolliac a publicat în coloanele sale (nr. 646—685) *Chronica revoluțiunii din 1821* de Ion Dîrzeanu. Ion Dîrzeanu, ca șef de masă la visterie în 1821, fusese însărcinat cu

corespondența județelor oltene. În această calitate el a avut posibilitatea de a cunoaște o bună parte din actele oficiale din timpul răscoalei (corespondența dintre Tudor și divan ș.a.), acte pe care le-a reprodus apoi în textul cronicii. Cu toate că autorul privește defavorabil răscoala, publicarea unor documente oficiale ale vremii face ca acest memoriu să fie cel mai important, din punct de vedere istoric, dintre toate izvoarele contemporane.

În timpul crizei dinastice din 1871 o asociație (Romînismul) formată din mai mulți intelectuali progresiști — în frunte cu Bogdan Petriceicu Hasdeu — a organizat prima comemorare publică a lui Tudor Vladimirescu.

Sub impulsul acestei asociații, C. D. Aricescu — mare admirator al personalității lui Tudor Vladimirescu — începu să adune documente și informații în legătură cu răscoala din 1821. Pe baza acestor izvoare C. D. Aricescu editează în 1874 la Craiova cunoscuta sa lucrare intitulată *Istoria revoluțiunii romîne de la 1821*. Lucrarea este urmată de un volum de *Acte justificative la istoria revoluțiunii romîne de la 1821*.

Volumul de acte justificative constituie prima publicație romînească de documente referitoare la răscoala din 1821. El conține 99 « note » cu 107 piese documentare. Din aceste documente 31 erau inedite, reproduse după textele originale aflate la Arhivele Statului (unde C. D. Aricescu era pe atunci director) sau în posesiunea lui Cezar Bolliac și a altor persoane particulare. Restul sînt reproduse după cronica lui Ion Dîrzeanu, după publicația greacă a lui Ioan Filimon și chiar după unele ziare. Acestea din urmă au o valoare cu totul redusă. Materialele sînt rînduite cronologic. Documentele n-au regeste, ci numai titluri, de pildă: « Căimăcămia către vel D-lui Nicolae Văcărescu », sau « Scrisoarea lui Ipsilanti către caimacami ».

Localitatea e menționată numai cînd figurează pe document și e trecută la sfîrșitul textului.

Din cauza insuficientei documentări, volumul conține și unele indicații greșite. De pildă, nota ocîrmuirii Țării Romînești către agenția austriacă din 1 februarie 1821 e considerată de autor ca fiind trimisă « către cinstita agenție a Russiei » (vezi *Acte justificative* . . . , p. 116).

Autorul nu respectă fonetica documentelor, ci le redă după ortografia vremii.

Trimiterea la fondul de arhivă e dată printr-o simplă notă la subsol. În general documentele n-au aparat critic. Foarte rar se dă în subsol cîte o explicație, de pildă « șișanea = pușcă lungă arnăuțească » ș.a.

Toate documentele în limbi străine sînt date numai în traducere romînească.

În 1901 V. A. Urechia publică volumul XIII din *Istoria Romînilor*, consacrat în întregime mișcării de la 1821, cum o indică și subtitlul: *Revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu.*

Deși nu este o publicație de izvoare, volumul conține foarte multe documente intercalate în text sau în subsol. În general se observă aproape aceeași tehnică în editarea documentelor ca și la C. D. Aricescu.

Unele din documentele publicate de V. A. Urechia sînt reproduse după I. Dîrzeanu și C. D. Aricescu, iar altele după condicele domnești de la Arhivele Statului.

Nicolae Iorga, în diferite lucrări și articole, se ocupă pe larg de mișcarea din 1821 și dă la iveală izvoare documentare noi. Astfel, în 1914 el publică corespondența lui Tudor din timpul misiunii sale la Viena.

Deși publicația este intitulată *Scrisori inedite ale lui Tudor Vladimirescu din anii 1814—1815*, în afară de cele 13 scrisori ale lui Tudor, ea conține și alte 15 documente — anterioare și posterioare datei anunțate în titlu — care emană de la alte persoane: Elena Glogoveanu, Constantin Ghica, Tipaldo ş.a. La sfîrşitul volumului se dau şi facsimilele unor scrisori din care se poate cunoaşte grafia și semnătura slugerului.

N. Iorga publică documentele fără regeste și fără trimitere la fondul arhivistic, Se păstrează u mut la toate cuvintele (sărutŭ, dorŭ, boierulŭ etc.) unde acesta figurează. Unele prescurtări sau omisiuni de litere din cuvinte se întregesc punîndu-se în paranteze drepte, iar altele se lasă ca în original. De exemplu se scrie: cluc[e]ru, fier[ă], Meh[edin]ți, boier[iul], dum[nea]lui, dar se lasă cinst., dum. ş.a. Aceeași inconsecvență o observăm și la redarea datei; de pildă la p. 19 se scrie « 1815, Mart[ie] 7» și tot la aceeași pagină se dă «1816, Dechem. 12». Singurele explicații care se dau uneori se referă la aspectul exterior al documentelor. Întîlnim astfel: « pecete roșie ruptă », « adresă ruptă», sau « fără adresă» etc. Aceste precizări, încadrate neuniform în paranteze, nu se fac în subsol, ci în text.

În 1921, cu prilejul centenarului de la izbucnirea răscoalei, N. Iorga editează *Izvoarele contemporane asupra mișcării lui Tudor Vladimirescu*. Volumul acesta cuprinde: 1) *Cronica revoluțiunii din 1821* de Ion Dîrzeanu, 2) *Memoriu despre mișcarea lui Tudor Vladimirescu* de Chiriac Popescu, 3) *Revoluția lui Tudor Vladimirescu* de Mihai Cioranu, 4) *Revoluția jefuitorilor Țării Romînești, cînd feciorii lui Ipsilant s-au pornit din părțile Basarabiei, ca să-și facă oaste den Grecime și den Arnăuțime și den orice adunare rea, cîți voia a se uni voinții lor, la anul 1821*, scrisă de un anonim și 5) *Istoria lui Tudor* de Constantin Izvoreanu.

După cum am menționat mai înainte, primele trei memorii fuseseră publicate fragmentar în diferite ziare sau reviste. N. Iorga nu arată dacă aceste memorii au fost reproduse după originale, după copii sau după textele publicate.

Explicațiile din subsol sînt cu totul sporadice. La cîte un document din cronica lui Dîrzeanu se menționează de pildă că forma originală e la Cioranu sau că documentul în cauză e reprodus și în volumul lui C. D. Aricescu sau V. A. Urechia. Tot în subsol se dă uneori explicația sumară a unor arhaisme întîlnite în text, ca de pildă: gephanea = muniție, asidosie = scutire de dări ş.a.

La sfîrşitul volumului de izvoare contemporane editorul dă un indice de nume şi localități, apoi unul de lucruri (materii); la toate se menționează doar paginile la care se întîlnește cuvîntul. În continuare se dă un glosar de expresii arhaice fără a se explica ce înseamnă fiecare, iar ca încheiere se reproduce lista celor 49 de documente intercalate în memoriile publicate în volum.

Manuscrisul original al cronicii lui I. Dîrzeanu ni s-a păstrat. Comparîndu-l cu textul reprodus de N. Iorga, observăm multe deosebiri. În textul publicat de N. Iorga sînt cuvinte omise sau reproduse greșit. Astfel se scrie: « Tudor cu ostașii săi să meargă la Pitești», în loc de « Tudor cu oamenii săi să meargă la oraş Pitești» (vezi N. Iorga, *Izvoare cont . . .*, p. 61); « închinare» în loc de « înclinare» (p. 70), « înlocuind și» în loc de « întocmindu-și» (p. 75), « nemulțumit» în loc de « nelegiuit» (p. 78), « ori și cine» în loc de « veri la cine» (p. 80), « veci vecilor» pentru « viitorul veac» (p. 82), « locuri ferite pe la moșii și vite» cînd în manuscris e « locuri ferite i porumburi pe la moșii și vite» (p. 82),

« s-au întors cu toții ce au rămas» în loc de « au întors cu toții spatele cei ce au rămas» (p. 87) etc.

Documentele care în manuscrisul lui Dîrzeanu sînt în limba greacă, N. Iorga le reproduce după traducerea romînească a lui C. D. Aricescu. Dînd documentele grecești după traduceri neconfruntate cu originalul, se constată deosebiri (chiar și la proclamațiile lui Ipsilanti) față de textul grec al lui Dîrzeanu. Spre exemplificare reproducem doar o frază, dintr-un document de la 31 mai 1821: « . . . Știind bine iubirea voastră de patrie și sadacotul domniei voastre către puternica și hrănitoarea noastră împărăție binefăcătoare, aștept îndemănătoarea voastră lucrare, cu cît luptîndu-ne împreună în lucruri să îndeplinim datoriile de credință ce avem cu toții» (p. 94); corect e: « Prea binevoitorul nostru domn mi-a poruncit în mod special să vă aduc la cunoștință același lucru. Cunoscînd bine iubirea de patrie și devotamentul d-voastră către puternica și hrănitoarea noastră împărăție binefăcătoare, aștept sosirea d-voastră cu bine încît să luptăm cu fapte împreună și să îndeplinim datoriile de credință ce avem cu toții».

Cel mai stăruitor editor al documentelor referitoare la Tudor Vladimirescu este incontestabil Emil Vîrtosu. Timp de mai bine de două decenii, cu o perseverență și o scrupulozitate deosebită, el a cercetat diverse arhive și fonduri particulare pentru a scoate la lumină noi materiale despre 1821. Și în adevăr studiind volumele sale de documente, constatăm că ele conțin materiale deosebit de interesante și corect editate.

În anul 1927 E. Vîrtosu publică volumul intitulat *Tudor Vladimirescu —Glose, fapte și documente noi —(1821)*. Volumul conține 46 scrisori adresate de Tudor — aproape toate— vistierului Al. Filipescu Vulpe, în perioada 20 martie — 14 mai 1821, cînd slugerul se afla cu oștirea în București. Scrisorile au fost găsite de editor în arhiva lui C. Basarab Brîncoveanu. La acestea, E. Vîrtosu mai adaugă și alte documente găsite în fondul de manuscrise al Academiei, la Arhivele Statului, sau la particulari. In total volumul conține 99 piese documentare.

Documentele sînt precedate de o bogată bibliografie a materialului referitor la răscoală, urmată imediat de lista documentelor (« tabla analitică a documentelor ») cuprinse în volum. Această listă conține în fond și regestele documentelor organizate în ordine strict cronologică. Urmează reproducerea documentelor. Se dă mai întîi numărul documentului cu cifre romane, apoi — mai jos — data: anul, luna și regestul.

În documente se respectă ortografia originalului, dar se modernizează punctuația și se arată întregirile prin paranteze drepte: Stăn[e]ști, adeve[re]zu ș.a. Documentele grecești se dau și în original și în traducere.

Documentele franceze nu se mai traduc în romînește, menționîndu-se în subsol unde se află originalul sau traducerile romînești. Dacă în text e o frază în altă limbă, atunci într-o notă din subsol se dă traducerea ei în romînește, iar dacă în text e vorba de o persoană puțin cunoscută, tot în subsol se fac identificările necesare.

În subsol, pe lîngă trimiterea la fondul de arhivă (aceasta cînd nu este vorba de vreo arhivă particulară), se arată dacă documentul e publicat după original sau copie, dacă a mai fost publicat în trecut (de Aricescu, Urechia ș.a.) și se dau o serie de explicații necesare bunei înțelegeri a textului.

Pe lîngă aparatul explicativ, bogat de altfel, observăm că E. Vîrtosu — spre deosebire de ceilalți editori menționați — încearcă să dateze anumite documente nedatate, arătînd bineînțeles că data e conjecturală.

La sfîrşitul volumului se dă un indice de nume şi locuri, urmat de unul de lucruri şi de un glosar în care cuvintele arhaice nu mai au explicaţia ca în subsolul paginilor respective. Volumul se încheie cu 10 facsimile după diferite documente. În general metoda de publicare folosită aici este aproape aceeaşi şi pentru celelalte volume publicate de E. Vîrtosu.

În 1932 apare volumul *1821. Date și fapte noi*, în care E. Vîrtosu publică 55 documente variate referitoare la: moartea lui Al. Suţu, activitatea poştei, neferii trimişi de ocîrmuire împotriva lui Tudor, Hagi Pancu Hristu etc. Spre deosebire de primul volum, aici indicele de nume, locuri și lucruri e concentrat într-unul singur.

În 1936 E. Vîrtosu a extras din actele publicate deja diferite crîmpeie pentru a ilustra — cum singur mărturiseşte — « profundul sentiment de revoltă caracteristic al lui Tudor » și le-a publicat sub titlul: *Tudor Vladimirescu, Pagini de revoltă*. În 1944 a apărut o a doua ediţie. Şi acest volum — ca și celelalte — are la început un studiu introductiv în care figura lui Tudor e prezentată exaltat. Volumul conține scrisori ale lui Tudor către Ghiță Răescu, Nicolae Zoican ș.a. din anii 1811—1815, apoi fragmente din scrisorile privind călătoria lui Tudor la Viena şi, în partea a III-a, acte referitoare la răscoală (proclamaţia, arzul către Poartă etc.). Aici nu mai apare la început lista documentelor cu regestele lor. Ordinea elementelor componente ale datei e inversată: întîi ziua, luna şi apoi anul. Omisiunile sînt întregite, dar fără a mai fi cuprinse în paranteze drepte. Cele 16 extrase din scrisorile lui Tudor de la Viena — reproduse după N. Iorga — sînt publicate fără dată și regest.

În 1941 apare volumul *Mărturii noi din viața lui Tudor Vladimirescu*. El cuprinde acte de arendă, cumpărături, judecăţi, cheltuieli, hotărnicii de moșii, numiri în funcţii administrative ș.a., în total 60 piese documentare. Aici nu sînt numai documente inedite, ci și unele publicate pe care le reproduce însă după original.

Regestele figurează în fruntea documentelor şi în lista de la sfîrșitul volumului. Peste tot la întregiri editorul pune paranteze, dar, de data aceasta, nu drepte ci unghiulare (împreun<ă> an<i>, boer<i>, isprav<ni>c<i>c<i> etc.). Acest volum nu cuprinde nici un document din timpul răscoalei.

Ultimul volum de documente al lui E. Vîrtosu intitulat *Despre Tudor Vladimirescu* este din anul 1947. El conține documente găsite printre hîrtiile poetului Alexandru Macedonschi (urmaș al lui D. Macedonschi), acte privind legăturile slugerului cu Eteria, reproduse după ediția germană a lucrării lui Thomas Gordon, *History of the Greek Revolution* și — ceea ce e mai important — volumul cuprinde şi două concepte autografe ale lui Tudor; e vorba de proclamația de la Padeș și de arzul către Poartă care, ce-i drept, fuseseră publicate de mulți editori şi mai înainte, dar în versiuni incomplete sau cu sensul schimbat.

Documentele din arhiva Macedonschi fiind traduceri din romîneşte în ruseşte, editorul dă mai întîi textul rus şi apoi traducerea în limba romînă actuală; iar cele publicate de Gordon le traduce după Zinkeisen (*Geschichte der griechischen Revolution*), fără să dea şi textul german. Editorul — pentru întregiri — folosește și în acest volum parantezele unghiulare și — lucru surprinzător — chiar la regeste. O altă deosebire e că semnele chirilice ч și џ sînt redate, de data aceasta, prin č şi ğ: se scrie deci « ačastă », « leğa », « credinčos » etc. (vezi p. 58). Volumul nu are glosar.

În afară de volumele analizate pînă aici s-au mai publicat — de-a lungul deceniilor — documente interne separate și în unele ziare sau reviste de specialitate. De asemenea, s-au publicat și documente externe privind răscoala din 1821 în colecția Hurmuzachi; sau de către unii autori: Mihai Popescu, C. Erbiceanu, A. Prokesch - Osten ș.a.

În ceea ce privește editarea documentelor, se poate deci constata că nici chiar la același autor nu au existat concepții și metode unitare de publicare a materialelor documentare privind răscoala din 1821.

Analiza volumelor de documente, cît și a unor monografii și periodice conținînd materiale referitoare la răscoală, arată că cercetătorii s-au preocupat aproape exclusiv de actele referitoare la viața și activitatea lui Tudor Vladimirescu, uneori și a altor persoane care au jucat un rol în răscoală. Originea și desfășurarea răscoalei, urmările ei economice și sociale și rolul maselor populare au fost în general neglijate.

Astfel stînd lucrurile, nici unul din volumele de documente apărute nu ne dă o imagine completă asupra mișcării de la 1821. Au mai apărut, în mod cu totul izolat, materiale valoroase, răspîndite prin ziare sau reviste, publicate de amatori. Multe din aceste periodice fiind însă astăzi incomplete chiar și în bibliotecile mari este de la sine înțeles că și documentele, cuprinse în paginile lor, sînt greu accesibile cercetătorilor și aproape complet necunoscute marelui public.

În afară de aceasta au apărut o serie de variante ale aceluiași document, fapt care a creat confuzie printre cercetători. Unele variante avînd date diferite nu numai că puneau în încurcătură pe cercetători, dar lăsau impresia că e vorba de documente cu totul deosebite. Variante sau copii incomplete au apărut nu numai în publicații, ci chiar și în volumele de documente ale specialiștilor. Pentru a ilustra aceasta și a vedea felul cum au publicat izvoarele diferiți editori, e suficient să reproducem de la fiecare doar fragmentul inițial din cel mai important document al răscoalei — proclamația de la Padeș. Vom respecta întocmai ortografia și punctuația, folosită de editori.

Astfel, Mihai Cioranu, în lucrarea sa din 1859, scrie: « Către tot popolul romîn din București și din toate celelalte orașe și sate ale Țării Romînești, dragoste frățească și sănătate. Fraților locuitorilor ai acestei țări, nici o pravilă nu se împotrivește de a nu sdrobi cineva răul; cînd un șarpe ese să-l omorîți; cu cît mai vîrtos cînd ranele și ruperile din trupurile noastre prin care balaorii neîncetat zioa și noaptea sug tot sîngele din noi încă de vii, precum de față vedeți; aceștia sînt precum îi cunoasteți prea bine grecii si boierii noștri atît partea bisericească cît și politicească. Pînă cînd dar vom suferi ca niște dobitoace, cînd răul nu este priimit nici de Dumnezeu?...» (M. Cioranu, *op. cit.*, p. 13).

Același fragment al proclamației este redat de Ion Dîrzeanu în felul următor: « ... cître totu norodulu omenescu din Bucureșci și din cellelalte orașe și sate alle Țêrrei-Românesci: Frațiloru locuitori ai țêrrei Românesci! Veri de ce neamŭ veți fi, nici uă pravilă nu opresce de a întimpina rêulŭ cu reŭ. Șêrpele cîndu îți esse înainte, dai cu cimagulŭ de îllŭ lovesci ca să-i iei viéța care de multe ori nu se primejduesce din mușcarea lui. Déră pre bălaurii care ne înghitŭ de vii, căpeteniile nóstre, ḑicŭ atîtu celle bisericesci cîtŭ și celle politicesci, pînă cîndŭ să-i sufferimŭ a ne suge sîngele din noi? pênĕ cîndu să le fimŭ robi». (*Trompeta Carpaților* din 7 19 iulie 1868).

C. D. Aricescu, deşi afirmă că reproduce proclamaţia după I. Dîrzeanu, ne dă un text schimbat: « Către tot poporulŭ romînesc din Bucuresci şi din celelalte oraşe şi sate ale ţerrei Romînesci. Multă sănătate, fraţilor locuitori ai ţerrei romînescĭ, ver de ce neam veţi fi! Nici uă pravilă nu opresce d-a întîmpina rĕul cu rĕu. Şérpele, cînd îţi iese înainte, dă-i cu ciomagul şi-lŭ omóră; căci mai de multe ori te primejduesci din muşcătura lui; dar pe balaurii cari ne înghitŭ de vii, căpeteniile nóstre ḑică, atît celle bisericesci cît şi celle politicesci, pînă cîndŭ să-i suferim a ne suge sîngele don noi? Pînă cînd să le fim robi?. . . » (C. D. Aricescu, *Acte justificative*. . ., p. 27).

V. A. Urechia publică o altă variantă asemănătoare cu cea a lui M. Cioranu, dar cu omisiuni: « Către tot poporul Romîn din Bucuresci şi din tóte celelalte oraşe şi sate ale ţĕrei Romînesci. Dragoste frăţească şi sănătate! Fraţilor lócuitori ai acestei ţ ri, nu se împotrivesce de a zdrobi cineva r ul; cînd un şérpe ese înaintea vóstră, trebuie să năvăliţi cu pari şi să-l omorîţi; cu cît mai vîrtos cînd simţiţi ranele şi ruperile din trupurile vóstre, prin cari balaurii, ḑiua şi nóptea, sug tot sîngele din voi încă de vii, precum de faţă vedeţi; aceştia sunt precum îi cunoaşteţi prea bine: Grecii şi boierii noştri atît partea bisericéscă, cît şi politicéscă. Pînă cînd dar vom suferi ca nisce dobitóce, cînd răul nu este primit nici de Dumnezeu? » (V. A. Urechia, *Istoria Romînilor*, vol. XIII, p. 21).

La un secol după răscoală, N. Iorga, editînd la un loc *Isvoarele contemporane*, reproduce şi el proclamaţia atît după textul lui M. Cioranu cît şi după cel al lui I. Dîrzeanu. Confruntînd textele publicate iniţial cu cele reeditate în volumul lui N. Iorga observăm de asemenea unele deosebiri. Cînd reproduce proclamaţia după I. Dîrzeanu, N. Iorga menţionează în subsol că forma originală este cea reprodusă după M. Cioranu. Această părere este infirmată însă de cercetările ulterioare ale lui Emil Vîrtosu. Şi într-adevăr, în 1947 Emil Vîrtosu găsind, printre hîrtiile rămase de la Dimitrie Macedonschi, conceptul autograf al lui Tudor, publică proclamaţia după acest concept care — după cum vom vedea — se deosebeşte foarte puţin de textul lui I. Dîrzeanu.

« Către tot norodul omenesc din Bucureşti şi din celelalte oraşe şi sate ale Ţării Rumăneşti, multă sănătate! Fraţilor lăcuitori ai Ţării Rumăneşti, veri de ce neam veţi fi! Nič o pravilă nu opreşte pre om de a întămpina rău cu rău! Şarpele, cănd îţi iasă înnainte, dai cu comagul, de-l loveşti, ca să-ţi aperi viiaţa, carea mai de multe ori nu se primejdueşte din muşcarea lui! Dar pre bălaurii care ne înghit de vii, căpeteniile noastre zic, atăt cele besăriceşti, cît şi cele politiceşti, pănă cănd să-i suferim a ne suge săngele din noi? Pănă cănd să le fim robi? » (Emil Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*. . ., p. 55).

Socotim de prisos să mai facem comentarii asupra deosebirilor esenţiale dintre cele cinci texte. Este lesne de înţeles că un profesor de istorie nefamiliarizat cu critica izvoarelor cînd va preda lecţia despre răscoala din 1821 va folosi, la întîmplare, pe ori care din aceste texte, considerîndu-l bineînţeles drept original. Socotind apoi drept autentic un text greşit sau incomplet, el riscă să ajungă la interpretări şi concluzii eronate.

Confuzie în rîndurile istoricilor au produs şi diversele traduceri ale unor documente străine care n-au fost publicate şi în original. De altfel cititorul, care nu avea textul original, nu putea avea certitudinea că traducerea oglindeşte fidel originalul.

În sfîrşit, trebuie să menţionăm că în trecut lipsa unei preocupări de stat pentru cercetările ştiinţifice a făcut ca şi forurile competente să investească prea puţine fonduri pentru publicarea izvoarelor istorice. Din această cauză

nu s-a putut forma un colectiv de specialişti care, printr-o muncă organizată, să cerceteze toate fondurile arhivistice din ţară pentru a cuprinde toate materialele importante şi de aceea, cu toate publicaţiile individuale apărute de-a lungul deceniilor, au rămas încă necunoscute unele documente valoroase referitoare la răscoala condusă de Tudor Vladimirescu.

Considerentele exprimate mai sus au impus necesitatea unei colecţii de documente care să grupeze la un loc toate materialele importante — edite şi inedite — privind răscoala din 1821.

Realizarea acestui deziderat a fost posibilă numai datorită condiţiilor optime create în ţara noastră cercetărilor ştiinţifice de către regimul democrat-popular. Printr-o hotărîre a secţiei de ştiinţe istorice a Academiei R.P.R., la Institutul de istorie din Bucureşti a luat fiinţă, în ianuarie 1953, un colectiv restrîns care a primit sarcina de a aduna şi pregăti pentru tipar colecţia *Documente relative la răscoala din 1821.*

Această colecţie a rezultat din reexaminarea critică a tuturor surselor existente şi din valorificarea surselor noi, pînă acum neglijate sau necunoscute. Colectivul care a pregătit colecţia a considerat răscoala din 1821 nu ca un fenomen izolat, ci a pus-o în legătură cu antecedentele sale şi cu mişcările de eliberare din ţările vecine.

În privinţa materialului edit, s-a întocmit de la început o bibliografie a colecţiilor de documente, a memoriilor, a diferitelor studii şi în general a tot ce se referă la răscoală.

Pentru a evita dublete şi a identifica documentele inedite din diferite fonduri arhivistice, s-a organizat o evidenţă a tuturor documentelor publicate în volume, monografii, periodice etc., ca din confruntarea materialelor din arhivă cu materialele edite să se poată stabili documentele inedite. În procesul muncii s-au ivit o serie de greutăţi neprevăzute. Mare parte a documentelor din diferite depozite de arhivă nefiind inventariate, a fost necesar să se parcurgă toate pachetele, manuscrisele şi dosarele care nu aveau opisuri, pentru a găsi documentele răzleţite privind mişcarea din 1821. Unele informaţii preţioase s-au putut găsi în acte şi hîrtii referitoare la cu totul alte chestiuni decît răscoala.

Documentele publicate au fost confruntate şi colaţionate cu originalul şi numai atunci cînd originalul nu s-a găsit s-a dat textul după publicaţia în care se cuprindea.

În felul acesta au apărut materiale noi care scot mai puternic în relief episoadele răscoalei şi îndeosebi acţiunea maselor.

V. I. Lenin ne arată: « În epoca prăbuşirii feudalismului şi absolutismului, mişcările naţionale devin mişcări de masă, atrăgînd în arena politică, într-un fel sau altul, toate clasele populaţiei »[1]. Răscoala din Ţara Romînească, pornită ca o acţiune de eliberare naţională de sub asuprirea turco-fanariotă, a atras în orbita ei şi pe unii dintre marii boieri. Aceştia urmăreau înlăturarea stăpînirii turco-fanariote, fiind interesaţi în desfiinţarea monopolului Porţii otomane şi în a nu mai împărţi cu administraţia turco-fanariotă cele stoarse de pe spinarea maselor largi. Căutînd să canalizeze mişcarea naţională de eliberare în scopul intereselor lor înguste de clasă, ei au sprijinit iniţial răscoala (vezi vol. I, doc. nr. 103, 104 şi 120).

Acţiunea de eliberare naţională s-a împletit însă de la început cu mişcarea de eliberare socială a maselor populare în lupta împotriva exploatării feudale.

---

[1] V. I. Lenin, *Opere alese*, vol. I, partea a II-a, p. 290.

Din actele cuprinse în colecția de față reiese că răscoala a avut o amploare mult mai mare decît s-a crezut. Acțiuni locale, neorganizate, ale țărănimii s-au produs și în afara drumului parcurs de oștirea pandurilor. Se semnalează cazuri de nerespectare a prestațiilor pe moșiile boierești, de nesupunere la clacă, de neplata birului, de răzbunare împotriva zapciilor etc. Aceste cazuri lărgesc considerabil aria de răspîndire a răscoalei; uneori țăranii au prins pe slujbașii care mai înainte au abuzat de puterea lor și i-au dus în fața lui Tudor pentru a fi judecați și pedepsiți, alteori au aplicat singuri pedepse. Au fost izgoniți arendași de pe moșii, au fost atacate și jefuite conace boierești, au fost luate «în zapt» unele pămînturi sau vii. Multe din aceste acțiuni erau justificate ca pornind din ordinul lui Tudor Vladimirescu. Țăranii în genere au exagerat conținutul proclamației de la Padeș și au tălmăcit-o potrivit intereselor lor. Ei afirmau de exemplu că: «moșiile nu mai sînt boierești», că «nu mai este bir», că li s-a poruncit «să caute de conace și alte trebi ostășești» și nu de moșiile boierilor. În această privință, singura informație mai prețioasă cunoscută pînă acum a fost mărturia lui Dumitrache Protopopescu, care s-a plîns că, în propria sa vie, un țăran a ridicat sapa să-l omoare spunînd că «nu mai sînt ciocoi în țară». Acuma sîntem în posesia mai multor informații despre astfel de întîmplări. Este de asemenea foarte sugestivă calificarea de «războiul săracilor împotriva bogaților» pe care un boier o dă răscoalei.

Multe documente scot în relief faptul că, după 1821, începe urmărirea participanților la răscoală și totodată darea în judecată a țăranilor «cu fumuri», sau «rău nărăviți încă din vremea apostasiei» care nu se supun prestațiilor feudale și nu respectă nici alte drepturi ale stăpînilor.

Paralel cu măsurile luate împotriva țărănimii apar și frămîntări de care este cuprinsă clasa stăpînitoare. Proiectele de organizare a statului, întocmite în anii de după răscoală, exprimă limpede aceste frămîntări. În condițiile creșterii mișcării antifeudale, boierimea mică și mijlocie a preconizat unele reforme pentru îngrădirea privilegiilor marii boierimi și pentru revendicarea reformelor burgheze. Noile izvoare arată și mai limpede acest lucru, care în bună măsură a fost constatat și în trecut.

Scrisorile eteriștilor și memoriile lui At. Xodilos și I. P. Liprandi aduc date edificatoare în privința pregătirii insurecției grecești și a atitudinii boierimii muntene și moldovene față de această mișcare.

O importanță deosebită pentru cunoașterea răscoalei și a situației interne și externe a țărilor romîne în primele decenii ale sec. al XIX-lea prezintă și documentele culese din arhivele sovietice și maghiare. Deși în unele din aceste documente se prezintă eronat relațiile lui Tudor cu turcii (vezi spre exemplu vol. II, doc. nr. 167, 168 și 169, în care se afirmă greșit că Tudor Vladimirescu ar fi trimis turcilor vite și cereale), ele aduc date și precizări noi cu privire la acțiunea politică a conducătorului răscoalei din Țara Romînească.

Materialele noi scoase acum la lumină se întrepătrund și se leagă organic cu documentele cunoscute deja, dînd un tablou mai complet al mișcării de la 1821. Studierea critică a tuturor acestor materiale va servi fără îndoială cercetătorilor la elaborarea unei istorii științifice a răscoalei condusă de Tudor Vladimirescu.

Tehnica transcrierii documentelor. Principiul de bază în reproducerea documentelor a fost respectul formei originale.

Documentele scrise cu caractere chirilice, precum și cele grecești, au fost transcrise într-o formă clară, fără a altera felul de exprimare a emitentului. La transcriere s-au păstrat toate elementele esențiale ale originalului, schimbîndu-se doar particularitățile exterioare, conform regulelor în vigoare și anume: transpunerea vechii ortografii în cea nouă, folosirea majusculelor, întregirea omisiunilor, corectarea greșelilor evidente, modernizarea punctuației etc. Toate acestea ușurează lectura și înțelegerea textului fără să schimbe conținutul și forma documentului. Pentru literele chirilice care n-au corespondent exact în alfabetul latin — atunci cînd echivalența fonetică este evidentă — nu s-au folosit semnele diacritice (č pentru ч; g pentru џ; è pentru ѣ etc.), ci s-au transcris după sistemul uzitat: ч prin ci (ce), џ prin gi (ge), ѣ prin ea; de exemplu, cuvintele fečorul, več, ğumătate, chèmă, s-au transcris astfel: feciorul, veci, giumătate, cheamă. La moldovenisme s-a respectat pronunțarea și s-a transcris așa cum au scris de cele mai multe ori contemporanii, de pildă: vreme, zahare, pute, lege, vre, me etc. Acolo însă unde ortografia nouă ar fi atras după sine schimbarea vorbirii emitenților de acte, s-a respectat originalul; de aceea s-a scris: priimit, lăcuitor, fitanție, moșăii noastre (dativul), oichi, năroi, păreichi, fusesă, raiale sau raele, după cum a fost în document. Numele proprii, în majoritatea cazurilor scrise în acte cu minuscule, au fost redate cu majuscule.

Punctuația în documentele cu litere chirilice și în documentele grecești, fiind inconsecventă sau absentă cu totul, a fost modernizată. Frazele lungi și greoaie din text au fost fragmentate în propoziții mai scurte; de asemenea ideile principale ale documentului au fost despărțite prin *aliniate*, textul devenind astfel mai inteligibil.

Prescurtările din textele cu caractere chirilice au fost în general întregite, fără a mai indica întregirile prin paranteze, astfel: vist. (vistier), pah. (paharnic), log. sau logof. (logofăt), vorn. (vornic), pit. (pitar) etc. Am cuprins în paranteze drepte numai întregirile care puteau provoca îndoieli sau nedumeriri. La traduceri, atunci cînd a fost nevoie să lămurim înțelesul textului adăugînd un cuvînt, cuvîntul intercalat a fost pus în paranteze drepte.

Omisiunile ce există în manuscrise datorită diverselor cauze (documentul deteriorat, pătat, ilizibil sau șters) pe cît a fost cu putință s-au întregit, completările punîndu-se în paranteze drepte. Reconstituirea s-a făcut în cele mai multe cazuri după sens și foarte rar după vreo copie, păstrată în condiții mai bune. În cazul cînd lipsea numai o parte dintr-un cuvînt, reconstituirea era în general ușoară. Astfel s-a redat: [mări]tișul fetei, dor[iți], [isp]'ăvi, [mu]lte, [pi]erdut, mumb[așir să] mă ridice etc. Cînd reconstituirea nu s-a putut face, atunci s-au pus puncte de suspensie, iar în subsol s-au dat explicațiile corespunzătoare: « doc. rupt», « loc alb», « indescifrabil», « cuvintele . . . șterse cu cerneală», « lacună în text», « cuvîntul . . . adăugat ulterior de altă mînă» etc. De asemenea s-au menționat în subsol punctele de suspensie din text, cum e cazul la unele acte tip care urmau să fie completate ulterior. Peste tot unde existau îndoieli în privința unor expresii, propoziții sau reconstituiri de cuvinte, s-a lăsat textul intact, dînd numai explicații în subsol pentru a atrage atenția cititorilor.

Transcrierea și traducerea documentelor străine. Majoritatea documentelor străine care se publică în colecție sînt în limba greacă.

La transcrierea textelor grecești, ortografia a fost îndreptată. La unele documente grecești cu scrisul defectuos (de exemplu scrisorile lui Iordache

Olimpiotul) au fost necesare corectări mai ample ca: scrierea cu litere corespunzătoare, separarea unor cuvinte care erau scrise împreună, punerea accentelor necesare etc.

La textele publicate, indiferent în ce limbă erau scrise, unde nu am avut originalele la dispoziție, nu am făcut corecturi. La efectuarea și stilizarea traducerilor am urmat regula impusă de exactitatea științifică, adică aceea de a păstra sensul originalului și de a-l reda într-o limbă mai apropiată de cea a epocii, evitînd arhaizările și modernizările excesive.

Dacă unele documente străine au circulat în traducerea romînească a epocii, nu le-am mai tradus din nou, ci am dat vechea traducere, menționînd bineînțeles acest lucru în aparatul critic. În cele cîteva cazuri cînd într-un text romînesc se aflau intercalate expresii sau propoziții într-o limbă străină, acestea au fost redate în forma originală, iar în subsol li s-a dat traducerea.

La traducere, termenii proprii: Valahia, Valahia Mică și Valahia Mare au fost redați prin: Țara Romînească, Oltenia și Muntenia.

Alegerea și pregătirea documentelor pentru publicare. Materialul cules cu privire la răscoală fiind foarte bogat, s-a impus o selecționare pentru a se publica numai documentele cele mai importante și mai caracteristice. Selecția a fost mai exigentă la documentele publicate decît la cele inedite.

Caracterul documentelor este foarte variat: documente de cancelarie, proclamații, jălbi, sentințe judecătorești, rapoarte, informații, scrisori particulare etc.

Documentele au fost publicate după originale, iar în cazul cînd acestea n-au fost găsite, după copiile cele mai vechi și mai complete care ni s-au păstrat. S-a mers la originalul din arhive și pentru documentele edite și numai cînd acestea lipseau s-au redat textele după lucrările tipărite.

Acolo unde documentele edite sînt redate după original, se vor putea constata uneori deosebiri între textul din această colecție și acela al publicațiilor în care s-a mai editat. Deosebirile sînt mai mari sau mai mici, după cum autorii publicațiilor menționate au folosit originale sau copii și după modul cum au descifrat sau tradus documentele.

Marea majoritate a documentelor din colecție se publică integral. Sînt însă și unele excepții; de exemplu, cînd un document foarte lung conținea știri diferite, neinteresante și numai un pasaj se referea la problema răscoalei, atunci se redă numai fragmentul în cauză. Pentru a se atrage atenția cititorului că e vorba de un fragment, s-a pus și un rînd de puncte de suspensie sau dacă a fost necesar — pentru legătură — s-a dat (în paranteze drepte) și un scurt rezumat al părții eliminate.

Pentru documentele care se referă la aceeași chestiune și se leagă strîns între ele (completîndu-se reciproc) am adoptat sistemul *anexelor*. În acest sens s-a intercalat documentul principal la data lui și apoi s-au dat în continuare documentele anexe, chiar dacă aveau date diferite. Dacă a fost o singură anexă s-a notat: « Anexă la documentul nr. . . ». Dacă au fost mai multe anexe acestea s-au numerotat: « Anexa 1 (2,3,4,) la documentul nr. . .».

În afară de sistemul « anexelor » pentru documentele referitoare la aceeași problemă, s-a practicat și sistemul *comasărilor*, anume: dintr-o serie de documente cu conținut similar s-a introdus în volum numai unul considerat ca important, sau mai caracteristic, iar celelalte au fost menționate în notele din subsol. Cînd s-a socotit că un fragment sau anumite fraze din documentele comasate sînt interesante s-au reprodus și acestea tot în notele din subsol.

Datarea documentelor. Nu toate documentele erau datate în original. Chiar din documentele datate unele n-aveau decît luna şi anul, altele numai anul. Pe baza analizei conţinutului documentelor nedatate sau incomplet şi greşit datate, şi pe baza confruntării cu alte materiale, au fost datate cu aproximaţie uneori, aproape toate aceste documente. Datele stabilite au fost puse în paranteze drepte, tocmai pentru a se atrage atenţia că ele nu figurează în original. Cînd pe un document figura o dată greşită, s-a făcut menţiune într-o notă. Data s-a menţinut la locul unde ea se afla în original; adică la începutul sau la sfîrşitul textului. Excepţie de la această regulă fac documentele greceşti la care, în marea majoritate a cazurilor, data fiind numai la început, pentru uniformizare s-a adoptat peste tot indicarea datei la începutul documentelor. Ordinea elementelor componente ale datării la regeste e următoarea: localitatea, ziua, luna şi anul. Dacă vreunul din aceste elemente lipsea s-au pus în paranteze numai elementele întregite. De exemplu: « Bucureşti, [30] martie 1821», sau «Tîrgovişte, [aprilie] 1821» etc. În unele cazuri cînd anul nu era scris integral, ci era omisă o cifră, de exemplu: 821, s-a întregit peste tot 1821, fără a se mai pune în paranteze cifra întregită. Documentele ce se publică în colecţie sînt datate în textul original după stilul vremii, adică stilul vechi. Totuşi sînt unele care, emanînd de la persoane străine, sînt datate după stilul nou; acestora — pentru uniformizare — li s-a adăugat şi stilul vechi, fiind apoi aşezate cronologic.

Documentele au fost clasate în volume în ordine cronologică. În cadrul unei zile au fost incluse mai întîi cele datate precis şi apoi cele cu data conjecturală în paranteză; iar în cadrul aceleiaşi luni, mai întîi au fost puse documentele cu datele complete, apoi cele care aveau numai luna şi la urmă cele cu luna determinată de editori, între paranteze drepte. Documentele datate numai cu anul sînt date de regulă după documentele prevăzute cu luna [decembrie], cu excepţia cîtorva, care prin conţinutul lor se legau de documentele alăturate.

Fiecare document, cu excepţia anexelor, are în frunte un regest care-i redă conţinutul.

La sfîrşitul fiecărui document se dau datele arhivistice şi elementele sale caracteristice. Se dă mai întîi depozitul şi cota completă a actului pe care-l publicăm (de ex.: Arh. St. Buc., Judecătoreşti noi; tribunalul Mehedinţi, dos. 15 921, f. 200), apoi se arată dacă e original, copie, fotocopie sau traducere contemporană. Urmează apoi menţionarea copiilor, a eventualelor variante şi, în cazul materialelor edite, cele mai importante publicaţii.

Menţionăm că cea mai mare parte din documentele publicate în trecut şi reeditate acum nu au avut trimiteri la fond, încît s-a impus sarcina identificării lor în depozite. Pentru a uşura cercetătorilor găsirea unor astfel de documente în depozitul Bibliotecii Academiei R.P.R., se face trimitere atît la cota actuală indicată prin numărul de pachet cu cifră romană, cît şi la cota veche indicată prin numărul de ms. cu cifră arabă. De aceea se vor întîlni o serie de trimiteri de felul acesta: Acad. R.P.R., pach . . . (fost ms. rom . . .), p . . .

În aparatul critic se dau şi unele note de informare din anumite materiale care, în urma selecţiei, n-au putut intra în colecţia de faţă.

Unele din aceste note sînt mai dezvoltate, îndeosebi la documentele privind formele luptei de clasă (atacuri asupra conacelor boiereşti şi moşiilor, luarea în stăpînire a viilor, răzbunări împotriva arendaşilor şi zapciilor, acţiunile «tîlhăreşti» etc.), precum şi la documentele referitoare la persoane mai mar-

cante (frații Macedonschi, Papa Vladimirescu etc.). Notele sînt de asemenea destul de bogate la actele de judecată, unde s-a făcut legătura între diferitele etape ale judecării unor pricini. Este cazul mai ales la procesele în legătură cu lichidarea averii rămasă de pe urma lui Tudor Vladimirescu. Notele au fost întocmite, în general, pe baza materialelor inedite care în felul acesta sînt valorificate și puse în circulație.

Notele din subsol au fost numerotate de regulă în continuare pe întregul document (dar ele se pun în subsolul paginii la care se referă). Notele la documentele scrise în limbi străine au fost adăugate numai la traducere.

Documentele străine, urmate de traducere, au un singur regest și trimiterea la fond și la publicații se face o singură dată.

Pentru termenii străini și pentru expresiile arhaice care au fost în circulație, se dă la sfîrșitul culegerii un glosar.

În cuprinsul colecției, cînd în aparatul critic s-a menționat o lucrare sau o revistă pentru prima oară s-a reprodus titlul complet, iar apoi prescurtat.

Comitetul de redacție care a detectat, selecționat și definitivat întregul material pentru tipar, a fost alcătuit din: acad. A. Oțetea (redactor responsabil), N. Adăniloaie, N. Camariano, S. Iancovici, I. Neacșu și Al. Vianu.

În afară de comitetul de redacție au colaborat la transcrierea, traducerea și pregătirea tehnică a documentelor, următorii: Th. Rădulescu, A. Cioranu, R. Caracaș și M. Cîndea.

Au mai colaborat sporadic la diversele lucrări auxiliare și: I. Corfus, E. Chișcă, G. Ștrempel, Gh. Nicolăiasa și A. Popescu.

Mulțumim pe această cale tovarășilor: I. Mărcuș (Cluj), Gh. Duzinchievici (Sibiu), Gh. Popiț (Timișoara), C. Petrescu (Rîmnicu-Vîlcea), M. Donisă (Tg. Mureș), Al. Gonța, Em. Vîrtosu și Al. Nicolăiescu-Plopșor (București), pentru materialele trimise, dintre care unele se publică în prezenta colecție integral, iar altele au fost menționate în note.

Mulțumim de asemenea tov. V. Maciu care ne-a sprijinit la începutul activității noastre, precum și tuturor acelora care ne-au dat sugestii pentru buna reușită a muncii.

COMITETUL DE REDACȚIE

1. — București, 27 octombrie 1802. — Cărţi domneşti date căpitanior de panduri pentru a fi scutiţi de dăjdiile vistieriei şi de podvezi.

2. — 25 august 1806. — Tudor Vladimirescu, vătaf de plai la Cloşani, cercetează pricina lui Trăilă şi Radu Orzăşti cu verii lor, fraţii Pîrvu, Ianaş şi Gheorghe, feciorii lui Vasile din Padeş, pentru cotropirea unei părţi de moşie.

3. — 17 aprilie 1808. — Generalul maior Isaiev adevereşte că Tudor Vladimirescu, comandant peste o mie de panduri la Cerneţi, a oprit timp de un an de zile atacurile turcilor asupra acelui ţinut.

4. — [Prejna,] 20 mai 1808. — Tudor Vladimirescu dăruieşte bisericii din satul Prejna, zidită de el, 30 stînjeni din hotarul Rumîniorilor.

5. — 3 ianuarie 1809. — Comandantul de regiment Iakov Grigorovici adevereşte că Tudor Vladimirescu a ocupat linia de avanposturi Cerneţi-Vîrciorova pe care a apărat-o cu succes împotriva inamicului.

6. — 8 decembrie 1809. — Maiorul Matveev adevereşte că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri din Mehedinţi, a îndeplinit cu zel misiunile încredinţate.

7. — Cerneţi, 7 februarie 1810. — Locotenent colonel Veis adevereşte că Tudor Vladimirescu, comandantul regimentului I de panduri din Mehedinţi, a dat în repetate rînduri ajutor trupelor ruse în afara misiunilor ce i s-au încredinţat.

8. — 16 februarie 1810.— Atestat dat lui Dimitrie Macedonschi pentru slujba sa în «Regimentul de cazaci romîni».

9. — [Craiova,] 18 februarie 1810. — Colonelul Jeltuhin adevereşte că Tudor Vladimirescu, comandant de panduri, s-a distins în luptele de apărare a Cerneţului.

10. — Cerneţi, 27 februarie 1810.— Colonelul Cernodubov adevereşte că Tudor Vladimirescu a îndeplinit întocmai toate misiunile ce i-au fost încredinţate.

11. — 11 martie 1810. — Ştefan Legatovici către Hagi Ianuş despre proviantul pandurilor de sub comanda lui Tudor Vladimirescu.

12. — 13 aprilie [1810]. — Colonelul Turcinilov transmite lui Tudor Vladimirescu mulţumirile generalului maior Isaiev pentru curajul de care a dat dovadă cu prilejul ciocnirii de la Branita.

13. — 23 aprilie 1810. — Slugerul Tudor Vladimirescu ia în arendă pe trei ani moşia Ploştina (Mehedinţi) a mănăstirii Tismana.

14. — 24 mai 1810. — Colonelul Turcinilov adevereşte că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri, a executat cu rîvnă şi succes toate misiunile încredinţate.

15. — Cerneţi, 3 septembrie 1810. — Maiorul Redrikov adevereşte că Tudor Vladimirescu, comandant al batalionului I de panduri, a participat la bătălia pentru Cladova îndeplinind cu bravură toate misiunile avute.

16. — Craiova, 20 decembrie 1810. — Protopopul Hagi Gheorghe renunţă la protimisis şi lasă pe Tudor Vladimirescu să cumpere un vad de moară la Cerneţi.

17. — 1 martie 1811. — Tudor Vladimirescu scrie lui Ghiţă Răescu din Gornoviţa (Mehedinţi) că-l iartă pentru nişte pîri nedrepte ce le-a făcut împotriva sa.

18. — [Craiova,] 13 iulie 1811. — Arendaşul poştelor din Oltenia se plînge că surugiii părăsesc slujba lor şi se înrolează în noul batalion de panduri al lui Tudor Vladimirescu.

19. — 24 august 1811. — Const. Dănciulescu vinde lui Tudor Vladimirescu partea sa din moşia Cloşani.

20. — 24 decembrie 1811. — Tudor Vladimirescu roagă pe Hagi Ianuş să transmită o scrisoare a lui către marele vistier Const. Samurcaş.

21. — [1811]. — Tudor Vladimirescu este orînduit zapciu la plasa Muntele (Mehedinţi).

22. — Craiova, 27 aprilie 1812. — General locotenent de armată Markov adevereşte că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri, s-a remarcat prin zelul arătat în misiunile îndeplinite.

23. — 28 aprilie 1812. — Informaţii despre slugerul Tudor şi despre Răducan Nicolau.

24. — 23 mai 1812. — Tudor Vladimirescu către Nic. Zoican în chestiuni negustoreşti.

25. — 26 mai 1812. — Sentinţa departamentului de patru şi a divanului Craiovei în pricina slugerului Tudor Vladimirescu cu doi neguţători.

26. — 7 iunie 1812. — Porucicul Tudor Vladimirescu scrie lui Nicolae Zoican să nu cumpere făină şi plută.

27. — [1812]. — Diata întocmită de Tudor Vladimirescu cînd a avut intenţia să meargă în Rusia.

28. — 28 septembrie 1812. — Întîiul divan şi comitet al Ţării Romîneşti certifică meritele fraţilor Dimitrie şi Pavel Macedonschi în slujba ţării şi arată că sînt originari din Macedonia.

29. — [Craiova,] 20 ianuarie 1813. — Ştiri despre relaţiile comerciale ale lui Tudor Vladimirescu.

30. — [Craiova,] 12 februarie 1813. — Hagi Ianuş se arată nemulţumit de comportarea lui Tudor Vladimirescu.

31. — 20 martie 1813. — Tudor Vladimirescu cere lui Nicolae Zoican să-i trimită bani din socotelile lor, avînd nevoie pentru rezolvarea unor chestiuni la Bucureşti.

32. — [Bucureşti,] 3 mai 1813. — Poruncă domnească să se restituie banii strînşi abuziv pentru dări de la panduri.

33. — 15 iunie 1813. — Tudor Vladimirescu este numit căpitan de panduri pentru paza județelor Saac și Prahova împotriva făcătorilor de rele.

34. — Eupatoria, 22 noiembrie 1813. — Ștefan Legatovici făgăduiește că va scoate la Petersburg o patentă pentru Tudor Vladimirescu.

35. — 1 martie 1814. — Tudor Vladimirescu cheamă pe Nic. Zoican la Orșova.

36. — [București,] 22 martie 1814. — Domnul Țării Romînești poruncește să se aleagă pentru slujbă 701 panduri, cei mai vrednici și mai credincioși, din județele Mehedinți, Gorj și Vîlcea, iar ceilalți să fie trecuți la bir în satele lor.

37. — 2 iunie 1814. — Tudor Vladimirescu vestește pe Nicolae Glogoveanu că pleacă la Viena și-l roagă să aibă grijă de « trebșoara cea știută ».

38. — Viena, 18 iunie 1814. — Tudor Vladimirescu comunică clucerului N. Glogoveanu că s-au găsit lucrurile furate de la răposata Elena Glogoveanu și că de la aceasta au rămas mai multe datorii.

39. — Orșova, 19 iulie 1814. — Răducan Nicolau înștiințează pe N. Glogoveanu că Tudor Vladimirescu este pe cale de a pleca din Viena.

40. — Viena, 28 iulie 1814. — Tudor Vladimirescu cere lui N. Glogoveanu să-i trimită « încredințare de la divanul nostru cu ponturile pravililor noastre » pentru a dobîndi lucrurile furate și îl înștiințează că se așteaptă deschiderea congresului de pace în octombrie.

41. — Orșova, 6 august 1814. — Răducan Nicolau transmite lui N. Glogoveanu o scrisoare din partea lui Tudor Vladimirescu.

42. — 17 septembrie 1814. — Sătenii din Agești (Ilfov) se obligă să presteze 40 zile de clacă pe an beizadelei Gr. Suțu.

43. — 27/9 decembrie 1814. — Contele Nesselrode intervine pe lîngă contele Stackelberg să elibereze lui Tudor Vladimirescu un pașaport de supus rus și să-i aprobe șederea în statele Austriei.

44. — [Viena,] 11 decembrie 1814. — Tudor Vladimirescu către N. Glogoveanu, despre întîrzierea sa la Viena și despre un zapis al lui Grigore Cariboglu.

45. — [Viena,] 22 decembrie 1814. — Tudor Vladimirescu înștiințează pe Nicolae Glogoveanu că a plecat din Viena numai cu doica Bălașa și că s-a stins cu cheltuiala « petrecînd într-o țară tirană ».

46. — Pesta, 28 decembrie 1814. — Tudor Vladimirescu comunică lui N. Glogoveanu motivele pentru care a lăsat la Viena pe fiica lui.

47. — [Rușava,] 14 ianuarie 1815. — Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să ia din datoria de la Răducan [Nicolau] 1600 taleri.

48. — [Rușava,] 28 ianuarie 1815. — Tudor Vladimirescu comunică lui N. Glogoveanu că nu poate pleca spre București din cauza răzvrătirii adalîilor care au ars Cernețul și jefuiesc ținutul.

49. — 5 [februarie 1815]. — Scrisoarea lui Tudor Vladimirescu despre jafurile adalîilor și despre nădejdea ce o au în el « acei răzvrătiți cîți sînt de legea noastră », că-i va izbăvi.

50. — [București,] 5 februarie 1815. — Cărți domnești de scutire a nouă panduri din jud. Gorj pentru merite deosebite în operațiile împotriva adalîilor.

51. — [Mehadia,] 21 februarie 1815. — Tudor Vladimirescu cere de la Nicolae Zoican informații despre un drum scurt și sigur spre București.

52. — 7 martie 1815. — Tudor Vladimirescu comunică unui cunoscut al său la Bucureşti că a primit scrisorile trimise de acesta.

53. — [Bucureşti,] 26 martie 1815. — N. Scanavis invită pe Ghiţă Opran să vină urgent la Bucureşti, aceasta fiind şi porunca domnului.

54. — 8 aprilie 1815. — Tudor Vladimirescu adevereşte că un sătean din Iloviţa (Mehedinţi) a fost luat cu sila de pandurii de la Ada-Kale.

55. — [Bucureşti,] 8 aprilie 1815. — Cărţile domniei pentru pandurii rînduiţi în poteră pe la judeţe.

56. — Cerneţi, 30 aprilie 1815. — Ştiri despre operaţiile pentru înăbuşirea răscoalei adaliilor.

57. — [1815]. — Manuc bei comunică [lui Capodistria] că domnul Ţării Romîneşti şi turcii se tem ca sîrbii să nu ia legătură cu pandurii din Oltenia şi să organizeze o răzvrătire.

58. — 20 iunie 1815. — Sătenii din Izverna se temeau că Tudor Vladimirescu va folosi biserica de piatră de acolo, aflată în construcţie, ca loc întărit împotriva turcilor.

59. — 8 iulie 1815. — Anafora în pricina despăgubirilor cuvenite lui Tudor Vladimirescu pentru înlocuirea sa din vătăşia plaiului Cloşani.

60. — 24 august 1815. — Tudor Vladimirescu roagă pe Nicolae Glogoveanu să-l aştepte pentru nişte socoteli băneşti, pînă va veni la el.

61. — 6 septembrie 1815. — Vătaful unei moşii mănăstireşti din Oltenia aduce la cunoştinţa lui Hagi Ianuş că ţăranii refuză să-şi îndeplinească obligaţiile.

62. — Bucureşti, 23 noiembrie 1815. — Ioan Caragea vv. orînduieşte, la cererea consulatului Rusiei, cercetare pentru dovedirea jafurilor făcute de adalii în averea lui Tudor Vladimirescu.

63. — [Mehadia?] 29 decembrie 1815. — Tudor Vladimirescu roagă pe clucerul N. Glogoveanu să nu se mai amestece în socotelile privitoare la arenda moşiei Cătunul.

64. — [Bucureşti,] 30 decembrie 1815. — Carte domnească pentru scutirea bulucbaşii Ghencea de dăjdiile visteriei.

65. — Bucureşti, 10 februarie 1816. — Ponturi pentru aşezarea tuturor pandurilor din judeţele Vîlcea, Gorj şi Mehedinţi în rîndurile ruptaşilor.

66. — 8 martie 1816. — Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să cumpere vite după cum îl va povăţui Ghiţă Opran, care-i va da şi banii.

67. — [10 aprilie 1816]. — Ioan Dimitriu divictar denunţă existenţa unui complot împotriva domnului şi a boierilor.

68. — Viena, 22 mai 1816. — Consiliul aulic de război comunică comandantului general al Slavoniei că Tudor Vladimirescu trebuie să-şi caute pe calea justiţiei drepturile de la moştenitorii fraţilor lui Regep aga.

69. — Bucureşti, 7 iunie 1816. — Anaforaua marelui vistier pentru scutirea de dările visteriei a pandurilor aflaţi în slujbă şi pentru trecerea celor ce nu se găsesc în slujbă în rîndul ruptaşilor.

70. — Craiova, 10 decembrie 1816. — Hagi Ianuş promite 600 de galbeni în schimbul numirii nepotului său în funcţia de ispravnic.

71. — [Bucureşti,] 2 septembrie 1818. — Constantin Samurcaş comunică lui Hagi Ianuş că dorinţa domnitorului este ca vătăşia plaiului Cloşani să rămînă mai departe asupra lui Tudor Vladimirescu.

72. — Craiova, 4 septembrie 1818. — Hagi Ianuş roagă pe I. G. Nicolopulos să intervină la Pini pentru înaintarea în rang a clucerului Dimitrachi Brăiloiu.

73. — Bucureşti, 11 noiembrie 1818. — I. Nicolopulos către Hagi Ianuş, despre activitatea nesatisfăcătoare a starostelui sudiţilor ruşi din Oltenia, Dimos Nicolau.

74. — [Inainte de 16 noiembrie 1818]. — Memoriu asupra stării grele a Moldovei şi reformele propuse.

75. — [1819]. — Expunere asupra situaţiei Ţării Romîneşti, privind administraţia, moşiile, regimul ţăranilor, numărul bisericilor, sistemul fiscal şi veniturile domniei.

76. — Islaz, 10 martie 1819. — D. Sachelarie către serdarul Polihronie, despre nesupunerea şi ameninţările locuitorilor din mai multe sate.

77. — Islaz, 21 aprilie 1819. — Locuitorii din Islaz şi satele învecinate nu vor să îndeplinească îndatoririle lor faţă de arendaşul moşiei.

78. — [Aprilie 1819]. — Scrisoare despre nemulţumirea locuitorilor din Salcia şi despre diferendul dintre Tudor Vladimirescu şi fraţii Rogobete.

79. — Bucureşti, 26 mai 1819. — Tudor Vladimirescu adevereşte că a primit de la A. Pini brevetul său de locotenent în armata rusă.

80. — 15 iunie 1819. — Anaforaua marelui logofăt în pricina dintre slugerul Tudor Vladimirescu şi alţi şase boiernaşi din Mehedinţi împotriva fraţilor Rogobete, pentru prădăciunile suferite din partea acestora.

81. — Islaz, 28 iunie 1819. — Ţăranii de pe moşia Islaz nu se supun arendaşului şi refuză să presteze claca.

82. — 26 iulie 1819. — Despre prinderea unui grup de răzvrătiţi şi urmărirea provocatorilor de tulburări.

83. — Islaz, 27 iulie 1819. — Dimitrache Sachelarie, omul de încredere al lui Hagi Ianuş, comunică fratelui acestuia plîngerile ţăranilor de pe moşia Islaz.

84. — Constantinopol [20—30 octombrie 1819]. — Înalta Poartă porunceşte lui Al. Suţu vv. să ia măsuri pentru încetarea abuzurilor cu scutelnicii, posluşnicii şi sudiţii.

85. — Islaz, 7 noiembrie 1819. — D. Sachelarie face cunoscut că a întocmit catastih de claca datorată de ţăranii de la Islaz.

86. — Bucureşti, 22 ianuarie 1820. — Ioan Nicolopulos către Hagi Ianuş, despre interesul depus de Tudor Vladimirescu pentru a cumpăra vătăşia Cloşanilor şi despre necesitatea unei înţelegeri între Tudor şi fraţii Rogobete.

87. — 15 februarie 1820. — Gheorghe Roznovanu către Stroganov despre situaţia încasării dărilor şi despre abuzurile în chestiunea reînnoirii cărţilor de mazili şi polcovnici.

88. — Islaz, 16 februarie 1820. — Serdarul Polihronie către Hagi Ianuş despre nesupunerea la clacă şi zurbalîcul locuitorilor din cinci sate vecine cu Islazul.

89. — Islaz, 18 februarie 1820. — Locuitorii nesupuşi din satele din jurul Islazului au mers cu plîngeri la capuchehaia din Nicopole, iar acum vor să meargă la Bucureşti.

90. — Islaz, 24 martie 1820. — D. Sachelarie dă ştiri despre nesupunerea locuitorilor la clacă.

91. — [I s l a z,] 2 i u l i e 1820. — Ţăranii din Islaz sînt constrînşi prin porunca domnului şi a caimacamului să facă claca după pravilă.

92. — 26 a u g u s t 1820. — Tudor Vladimirescu adevereşte că a primit 1903 taleri de la Pavel Macedonschi, pentru negustorie.

93. — 3 septembrie 1820. — Sătenii din Nedeia (Dolj) se obligă să împlinească pe viitor adeturile moşiei, la care pînă acum nu s-au supus.

94. — 5 s e p t e m b r i e 1820. — Tudor Vladimirescu roagă pe medelnicerul Grigoraşco Bălteanu să se fixeze termenul de judecată pentru moşia Purcari pe după crăciun, deoarece pînă atunci « nu sîntem gata de mers la Bucureşti, să ne judecăm ».

95. — B u c u r e ş t i, 3 n o i e m b r i e 1820. — Anaforaua divanului către domn pentru alegerea arhimandritului Ilarion ca episcop al Argeşului.

96. — 20 n o i e m b r i e 1820. — Scrisoare către biv vel clucerul N. Glogoveanu în legătură cu reglementarea situaţiei posluşnicilor şi cu opoziţia boierilor.

97. — [1820]. — Slugerul Tudor Vladimirescu are dreptul la patru posluşnici fiindcă « a slujit ţării la vreme de răzmiriţă ».

98. — 6 d e c e m b r i e 1820. — Scrisoare către biv vel clucerul N. Glogoveanu în legătură cu caznele la care sînt supuşi ţăranii de pe moşia Glogova pentru dajdie şi despre fuga lor.

99. — 13 d e c e m b r i e 1820. — Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să cumpere capre şi vite,

100. — B u c u r e ş t i, [i a n u a r i e] 1821. Convenţia încheiată între Tudor Vladimirescu, Iordache Olimpiotul şi Ioan Farmache, pentru a se ajuta reciproc pînă la terminarea acţiunii revoluţionare.

101. — 13 i a n u a r i e 1821. — Tudor Vladimirescu împrumută 20 000 lei de la Pavel Macedonschi.

102. — [B u c u r e ş t i,] 15 i a n u a r i e 1821. — Alexandru Suţu vv. instituie o căimăcămie pentru judecarea pricinilor obşteşti.

103. — [B u c u r e ş t i,] 15 i a n u a r i e 1821. — Gr. Brîncoveanu, Gr. Ghica şi Barbu Văcărescu făgăduiesc să ajute pe Tudor Vladimirescu în răscularea poporului.

104. — B u c u r e ş t i, 16 i a n u a r i e 1821. — Grigore Brîncoveanu, Grigore Ghica şi Barbu Văcărescu desemnează pe Dimitrie Macedonschi pentru a seconda pe Tudor Vladimirescu în răscularea poporului.

105. — [B u c u r e ş t i,] 18 i a n u a r i e 1821, — Boierii cer comitetului să preia cîrmuirea ţării după moartea domnului.

106. — [B u c u r e ş t i,] 18 i a n u a r i e 1821. — Unii boieri previn pe Pini că în urma morţii domnului s-ar putea iniţia « vreo izbucnire neaşteptată », de care ei se desolidarizează.

107. — B u c u r e ş t i, 19 i a n u a r i e 1821. — I. Nicolopulos comunică lui Hagi Ianuş ca în cazul morţii domnului să sfătuiască pe toţi să menţină liniştea şi ordinea.

108. — B u c u r e ş t i, 19 i a n u a r i e 1821. — Nota lui A. Pini prin care recunoaşte căimăcămia înfiinţată de Al. Suţu înainte de moarte.

109. — [B u c u r e ş t i,] 22 i a n u a r i e 1821. — Cîrmuirea aprobă 100 groşi drept cheltuieli de drum pentru un nefer trimis să spioneze arnăuţii apăruţi în judeţele Argeş şi Vîlcea.

110. — [23 ianuarie 1821]. — Cea dintîi proclamaţie revoluţionară a lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Ţării Romîneşti, chemîndu-i să se înroleze în « adunarea cea orînduită pentru binele şi folosul a toată ţara ».

111. — [23 ianuarie 1821]. — Arzul adresat Înaltei Porţi de către Tudor Vladimirescu din partea « norodului Ţării Romîneşti ».

112. — Ceovîrnoşani, 28 ianuarie 1821. — Tudor Vladimirescu condamnă atitudinea clucerului Constantin Ralet, ispravnic de Mehedinţi, cerîndu-i să nu se împotrivească răscoalei.

113. — Bucureşti, 30 ianuarie 1821. — Divanul ţării porunceşte slugerului Tudor Vladimirescu să înceteze răscoala, făgăduindu-i iertarea dacă se va supune.

114. — 30 ianuarie 1821. — Arzul a « toată obştea lăcuitorilor pămîntului ţării Valahiei» prin care se cere ajutorul Porţii pentru înăbuşirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

115. — [Bucureşti,] 30 ianuarie 1821. — Cîrmuirea aprobă 1 000 groşi, cheltuieli de drum pentru călăraşii trimişi la Constantinopol cu vestea izbucnirii răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

116. — Bucureşti, 30 ianuarie 1821. — Cîrmuirea către ispravnicii din judeţele de peste Olt, să nu supună la dajdie pe panduri.

117. — Bucureşti, 1 februarie 1821. — Răspunsul ocîrmuitorilor ţării către agenţia austriacă în legătură cu răscoala pornită de Tudor Vladimirescu.

118. — [Bucureşti,] 2 februarie 1821. — Căimăcămia asigură divanul din Craiova că a luat măsurile necesare pentru reprimarea răscoalei.

119. — [Bucureşti,] 2 februarie 1821. — Boierii Ţării Romîneşti informează pe domnul Moldovei, M. Suţu, despre întinderea răscoalei condusă de Tudor şi despre măsurile luate împotriva ei, cerînd sfaturi.

120. — 2 februarie 1821. — Barbu Văcărescu scrie lui Dimitrie Macedonschi să nu renunţe la răscoală şi îi promite 250 000 lei.

121. — [Bucureşti,] 2 februarie 1821. — Se aprobă suma de 50 groşi, cheltuieli de deplasare a unui lipcan trimis la Tudor Vladimirescu.

122. — [Bucureşti,] 2 februarie 1821. — Se aprobă 100 groşi cheltuieli de deplasare a postelnicului Ilie, trimis la Craiova.

123. — [Bucureşti,] 3 februarie 1821.— Se aprobă 1 500 groşi cheltuieli de deplasare pentru Pavel Macedonschi.

124. — Craiova, 3 februarie 1821. — Hagi Ianuş împrumută 10 000 groşi divanului Craiovei.

125. — 3 februarie 1821. — Suma dată serdarului Diamandi Giuvara pentru trupele trimise împotriva lui Tudor.

126. — Bucureşti, 3 februarie 1821. — Divanul porunceşte ispravnicilor să ia măsuri de străjuire la malul Oltului împotriva răzvrătiţilor.

127. — Buyukdéré, 3/15 februarie 1821. — Stroganov, ambasadorul Rusiei pe lîngă Înalta Poartă, răspunde logofătului Alexandru Filipescu-Vulpe la cererea acestuia de a fi recomandat noului domn al Ţării Romîneşti.

128. — 4 februarie 1821. — Tudor Vladimirescu răspunde divanului că nu va depune armele deoarece răscoala a fost pornită de popor şi nu de el şi cheamă pe boieri să ţină seamă de cererile norodului.

129. — 4 februarie 1821. — Scrisoare din tabăra lui Tudor Vladimirescu către clucerul Nicolae Glogoveanu despre creşterea numărului răsculaţilor.

130. — [Bucureşti,] 4 februarie 1821. — Boierii ocîrmuitori iau măsuri de strajă în Bucureşti.

131. — 4 februarie 1821. — Căimăcămia porunceşte lui Nicolae Văcărescu, mare vornic, să ia măsurile necesare pentru înăbuşirea mişcării lui Tudor Vladimirescu.

132. — [Bucureşti,] 4 februarie 1821. — Cheltuieli făcute de vistierie cu prilejul trimiterii de muniţii la Craiova.

133. — [Bucureşti,] 4 februarie 1821. — Divanul Ţării Romîneşti comunică lui A. Pini hotărîrea sa de a cere ajutorul paşalelor de peste Dunăre, pentru înăbuşirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

134. — Bucureşti, 5 februarie 1821. — A. Pini răspunde divanului că nu-şi asumă răspunderea pentru chemarea trupelor turceşti în ţară.

135. — [Bucureşti,] 5 februarie 1821. — Se aprobă 700 groşi, cheltuieli de drum pentru călăraşul trimis la Constantinopol cu un arzmahzar în legătură cu răscoala condusă de Tudor Vladimirescu.

136. — 5 februarie 1821. — Căimăcămia porunceşte căminarului Sava, serdarului Iordache Olimpiotul şi căpitanului Ioan Farmache, să strîngă 600 de oameni pentru apărarea Bucureştilor împotriva lui Tudor Vladimirescu.

137. — Bucureşti, 5 februarie 1821. — Ioan Moscu scrie casei Const. Hagi Pop să reţină la Sibiu toate conturile sale.

138. — 7 februarie 1821. — Divanul cere lui Tudor Vladimirescu să potolească răscoala, să trimită oamenii la vetrele lor şi să dea ascultare noului domn, Scarlat Callimachi.

139. — [Bucureşti,] 7 februarie 1821. — Se aprobă plata pentru muniţia necesară detaşamentelor de arnăuţi, trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

140. — 7 februarie 1821. — Scrisoare către Iorgu Văcărescu, ispravnic de Gorj, să stea la Bengeşti, cu catanele căpitanului Ioniţă Magheru.

141. — 7 februarie 1821. — Iorgu Văcărescu scrie lui Ioan Magheru, zapciu la plasa Hamărăzii de Jos, să pregătească carele şi calabalîcurile pentru o eventuală fugă la Rîmnic.

142. — 7 februarie 1821. — Isprăvnicatul de Vîlcea orînduieşte pe căpitanul de scaun Nicola să străjuiască trecerea Oltului la schela din Budeşti.

143. — [Iaşi,] 7 februarie 1821. — Ştire despre izbucnirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

144. — [Bucureşti,] 8 februarie 1821. — Se aprobă 25 groşi cheltuieli de drum pentru un lipcan trimis la Tudor Vladimirescu.

145. — 9 februarie 1821. — Divanul îndeamnă din nou pe Tudor Vladimirescu să renunţe la răscoală.

146. — 10 februarie 1821. — Divanul arată lui Scarlat Callimachi vv. măsurile luate pentru înăbuşirea răscoalei.

147. — Craiova, 10 februarie 1821. — Dimitrie Bibescu cere ispravnicilor de Vîlcea să trimită încă 300 de panduri înarmaţi împotriva lui Tudor.

148. — 10 februarie 1821. — N. Văcărescu despre intenţia de fugă a boierilor aflaţi la Rîmnic.

149. — [10? februarie 1821]. — N. Văcărescu cere informaţii despre forţele trimise împotriva lui Tudor.

150. — Braşov, 10/22 februarie 1821. — Tzervenvodalis către Hagi Pop să nu trimită mărfuri la Bucureşti.

151. — 11 februarie 1821. — Scrisoarea lui Tudor Vladimirescu către N. Văcărescu despre « dreptăţile norodului ».

152. — 11 februarie 1821. — Divanul trimite pe marele vornic Constantin Samurcaş cu puteri depline în Oltenia pentru a potoli răscoala.

153. — [Bucureşti,] 11 februarie 1821. — Se aprobă 1 000 groşi cheltuieli de drum pentru doctorul Arsachi.

154. — 12 februarie 1821. — Tudor Vladimirescu arată zabitului de Romanaţi pentru ce s-a răsculat poporul.

155. — 12 februarie 1821. — Drăgulinescu comunică lui I. Magheru că Iordache [Olimpiotul] a plecat cu 300 arnăuţi împotriva lui Tudor Vladimirescu şi că în Bucureşti domneşte mare frică de acesta.

156. — [Bucureşti,] 12 februarie 1821. — Se aprobă banii necesari căminarului Sava pentru muniţii.

157. — [Bucureşti,] 12 februarie 1821. — Se aprobă 1 000 groşi cheltuieli de drum pentru doi călăraşi trimişi la Constantinopol cu răspunsul boierilor către sultan.

158. — Ianuşeşti, 12 februarie 1821. — Hagi Ianuş răspunde cîrmuirii Ţării Romîneşti că nu poate să dea cu împrumut suma cerută.

159. — 14 februarie 1821. — Suma împrumutată de divanul Craiovei de la Hagi Ianuş pentru trupele trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

160. — [Bucureşti,] 14 februarie 1821. — Cîrmuirea aprobă 1 050 groşi pentru cumpărarea de muniţie trimisă la Craiova.

161. — [Craiova,] 14 februarie 1821. — Sinet la mîna căpitanului Ion Băltăţeanu, să fie scutit de dări ca unul ce cu oamenii săi sprijină stăpînirea împotriva răscoalei.

162. — Bucureşti, 14 februarie 1821. — Caimacamii instituie un control asupra străjilor de noapte din Bucureşti.

163. — [15? februarie 1821]. — Tudor Vladimirescu cere vornicului Constantin Samurcaş lămuriri asupra acţiunilor ce se întreprind, trimiţîndu-i totodată şi « cererile norodului ».

164. — Bucureşti, 15 februarie 1821. — Notă informativă despre evenimentele din Ţara Romînească, trimisă autorităţilor militare ruse din Basarabia.

165. — [Craiova,] 15 februarie 1821. — Ioan Tipaldos convoacă pe Nicolae Glogoveanu la lucrările divanului din Craiova.

166. — [Înainte de 16 februarie 1821]. — « Cererile norodului rumînesc », formulate de Tudor Vladimirescu,

167. — 16 februarie 1821. — Iordache Olimpiotul se împrumută cu 2 500 galbeni austriaci de la Dimitrie Machedonschi.

168. — [B u c u r e ş t i,] 17 f e b r u a r i e 1821. — Caimacamii ţării către epistatul armăşiei, să oprească abuzurile zapciilor.

169. — B u c u r e ş t i, 18 f e b r u a r i e 1821. — Pini asigură pe vornicul C. Sarmurcaş, caimacamul Craiovei, că mişcarea de răzvrătire a lui Tudor Vladimirescu nu are sprijinul vreunei puteri europene.

170. — D r ă g ă ş a n i, 18 f e b r u a r i e 1821. — Vasile Pavlovici dă casei Hagi Pop la Sibiu ştiri referitoare la oştile trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

171. — [B u c u r e ş t i,] 18 f e b r u a r i e 1821. — Cîrmuirea aprobă 100 groşi, cheltuieli de deplasare, polcovnicului Nicolae, trimis la Craiova.

172. — [B u c u r e ş t i,] 19 f e b r u a r i e 1821. — Cîrmuirea aprobă 500 groşi cheltuieli de drum pentru un călăraş trimis la Constantinopol.

173. — B u c u r e ş t i, 19 f e b r u a r i e 1821. — Hr. Papazoglu către Const. Hagi Pop, despre răscoala lui Tudor Vladimirescu.

174. — [B u c u r e ş t i,] 20 f e b r u a r i e 1821. — Cîrmuirea acordă o recompensă slugerului Ioan Solomon pentru fapte de vitejie împotriva lui Tudor Vladimirescu.

175. — [B u c u r e ş t i,] 20 f e b r u a r i e 1821. — Cîrmuirea ţării aprobă 1 000 groşi salariu medelnicerului Ioniţă Dîrzeanu.

176. — [B u c u r e ş t i,] 20 f e b r u a r i e 1821. — Nota caimacamilor Ţării Romîneşti către consulate, ca străinii să nu poarte arme şi să umble noaptea numai cu felinar.

177. — 20 f e b r u a r i e 1821. — Măsuri pentru frînarea jafurilor făcute de vameşi.

178. — 21 f e b r u a r i e 1821. — Mihale bairactar primeşte de la Const. Samurcaş 750 taleri pentru tainul a 200 neferi de sub comanda serdarului Iordache.

179. — 23 f e b r u a r i e 1821. — Boierii arată căminarului Gh. Martoglu, capuchehaia pe lîngă paşa de Silistra, progresele răscoalei şi măsurile luate pentru înăbuşirea ei.

180. — 23 f e b r u a r i e 1821. — Proclamaţia lui Al. Ipsilanti către locuitorii Moldovei, încredinţîndu-i că nu va schimba nimic în orînduiala ţării.

181. — L a y b a c h, 23 f e b r u a r i e /7 m a r t i e 1821. — Scrisoare prin care Capodistria comunică lui A. Pini că ţarul dezavuează mişcarea lui Tudor Vladimirescu.

182. — B u c u r e ş t i, 23 f e b r u a r i e 1821. — Notă informativă despre evenimentele din Ţara Romînească trimisă autorităţilor ruse din Basarabia.

183. — C h i ş i n ă u, 23 f e b r u a r i e 1821. — Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre izbucnirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu şi despre acţiunea lui Vasile Caravia la Galaţi.

184. — I a ş i, 24 f e b r u a r i e 1821. — Mihail Suţu, domnul Moldovei, aduce la cunoştinţa ţarului Alexandru I că Eteria a pornit acţiunea de eliberare a Greciei şi roagă să se trimită trupe ruseşti în ţară.

185. — 24 f e b r u a r i e 1821. — Diamandi Giuvara primeşte de la Const. Samurcaş 7 731 taleri pentru leafa neferilor de sub comanda sa.

186. — [B u c u r e ş t i,] 25 f e b r u a r i e 1821. — Cîrmuirea aprobă cumpărarea unor pietre de puşcă pentru nevoile trupelor de la Craiova.

187. — [B u c u r e ş t i,] 26 f e b r u a r i e 1821. — Cîrmuirea aprobă 350 groşi cheltuieli de deplasare unui călăraş trimis la Constantinopol.

188. — 27 f e b r u a r i e 1821. — Iorgu Văcărescu cere lui Nica Vlădescu, sameş de Vîlcea, să-i trimită muniţii împotriva răsculaţilor.

189. — B u c u r e ş t i, 27 f e b r u a r i e 1821. — Caimacamii către marele vornic Grigore Băleanu, să ia măsuri pentru liniştirea locuitorilor din Bucureşti şi să le împiedice fuga.

190. — [B u c u r e ş t i,] 27 f e b r u a r i e 1821.— Cîrmuirea aprobă 3 000 groşi pentru muniţia căminarului Sava.

191. — B u c u r e ş t i, 27 f e b r u a r i e 1821. — Căminarul Sava scrie lui Iordache Olimpiotul, Ioan Farmache şi Hagi Prodan să-i spună lui Tudor Vladimirescu să ocupe Craiova şi să se unească cu Diamandi Giuvara, iar ei să vie de urgenţă la Bucureşti.

192. — 28 f e b r u a r i e 1821. — Tudor Vladimirescu arată că Hagi Prodan a fost plătit ca să-l omoare.

193. — [B u c u r e ş t i,] 28 f e b r u a r i e 1821. — Caimacamii noului domn Scarlat Callimachi adeveresc primirea a 2 500 groşi de la vistierie.

194. — [B u c u r e ş t i,] 1 m a r t i e 1821. — Se aprobă cheltuielile de drum pentru portarul Carabeti trimis la muhafizi.

195. — [B u c u r e ş t i,] 1 m a r t i e 1821. — Se aprobă cheltuielile de drum pentru serdarul Stavrachi, trimis la Constantinopol.

196. — [B u c u r e ş t i,] 1 m a r t i e 1821. — Căminarul Sava primeşte 2 000 groşi, cheltuieli pentru paza oraşului Bucureşti.

197. — B u c u r e ş t i, 1 m a r t i e 1821. — Const. Capşa comunică lui Hagi Pop că poliţele scadente nu pot fi achitate din cauza tulburărilor.

198. — S i b i u, 2/14 m a r t i e 1821. — Stan Popovici scrie lui Zenovie Pop la Viena despre creşterea numărului răsculaţilor şi măsurile luate de Tudor Vladimirescu pentru întărirea mănăstirilor Ţînţăreni, Motru şi Tismana.

199. — O t e t e l i ş, 3 m a r t i e 1821. — Tudor Vladimirescu trimite boierilor adăpostiţi la Beneşti capetele lui Iova şi Ienciu, executaţi pentru jaf.

200. — I a ş i, [3] m a r t i e 1821. — Proclamaţia lui Al. Ipsilanti către locuitorii Ţării Romîneşti prin care îi asigură că va păstra buna rînduială în trecerea sa prin ţară.

201. — 5 m a r t i e 1821. — Const. Samurcaş restituie vistieriei o parte din suma primită.

202. — 5 m a r t i e 1821. — Suma trimisă lui Tudor Vladimirescu la Slatina din partea casei Hagi Ianuş.

203. — 5 m a r t i e 1821. — Socoteala dată de Const. Samurcaş pentru modul cum a întrebuinţat suma de 20 000 taleri ce i s-au trimis la Craiova de către caimacami.

204. — R o m a n, 5 m a r t i e 1821. — Alexandru Ipsilanti cere divanului Ţării Romîneşti săi se pregătească hrană şi conace pentru ostaşii săi care vor trece prin ţară.

205. — C h i ş i n ă u, 5 m a r t i e 1821. — Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre evenimentele petrecute în ţările romîne în lunile ianuarie-februarie 1821.

206. — Sibiu, 5/17 martie 1821. — C. Vlahuță comunică lui Caragea la Pisa că trupele turcești au fost chemate în țară pentru înăbușirea răscoalei.

207. — [Slatina,] 8 martie 1821. — Tudor Vladimirescu asigură boierilor din Benești adăpost la mănăstirea Hurez.

208. — 8 martie 1821. — Porunca lui Tudor către oamenii Adunării să nu supere niște familii de boieri în drum spre mănăstirea Cozia.

209. — București, 8 martie 1821. — Nota informativă despre evenimentele petrecute în Țara Romînească, trimisă autorităților militare ruse din Basarabia.

210. — Tulcin, 8 martie 1821. — Raportul locotenent colonelului I. P. Pestel către generalul P. D. Kisseleff cu privire la evenimentele revoluționare din țările romîne.

211. — [București,] 10 martie 1821. — Caimacamii țării aleg ca mare vistier în locul lui Grigore Filipescu, pe biv vel logofătul Alexandru Filipescu-Vulpe.

212. — Giorman, 10 martie 1821. — Stamate Mărgărit comunică lui Hagi Const. Pop că locuitorii fug din Craiova din cauză «că negreșit vin turcii în țară».

213. — 11 martie 1821. — Tudor Vladimirescu poruncește oamenilor Adunării să nu supere casele a opt familii de boiernași, aflați în slujba norodului.

214. — Chișinău, [11] martie 1821. — Generalul Ivan N. Inzov trimite generalului P. Ch. Wittgenstein o copie a raportului lui A. Pini privitor la evenimentele din țările romîne.

215. — București, 12 martie 1821. — Nota agenției austriace către căimăcămie cu privire la asigurarea protecției supușilor austriaci.

216. — București, 13 martie 1821. — Marele vistier Al. Filipescu-Vulpe poruncește lui Nicolae Greceanu, ispravnic de Buzău, să ia măsuri pentru întoarcerea locuitorilor aflați în bejenie.

217. — București, 13/25 martie 1821. — Caimacamii înștiințează pe baronul Kreuchely că se retrag la Giurgiu.

218. — [Buzău,] 15 martie 1821. — Nesupunerea satului Moșești (Buzău) la darea conacului și căratul cerealelor.

219. — 15 martie 1821. — Cartea lui Scarlat Al. Callimachi, noul domn al Țării Romînești, către mitropolit și locuitori, să se ferească de «rătăcirea apostasiei».

220. — [Bolintin,] 16 martie 1821. — Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Bucureștilor.

221. — Cîmpina, 16 martie 1821. — Mihail Filipescu roagă pe Nicolae Greceanu să-i dea de știre despre mișcarea trupelor lui Ipsilanti.

222. — [București,] 17 martie 1821. — Marele vistier Al. Filipescu-Vulpe scrie ispravnicilor de Buzău să dea ascultare trupelor lui Ipsilanti, deoarece țara nu are arme spre a i se putea împotrivi.

223. — București, 17 martie 1821. — Nota lui Al. Pini trimisă mitropolitului înainte de a părăsi țara.

224. — Mizil, 18 martie 1821. — Proclamația lui Al. Ipsilanti către locuitorii Bucureștilor.

225. — 18 martie 1821. — Boierii din țară cer celor fugiți la Brașov să semneze și ei plîngerea către țarul Rusiei.

226. — 18 martie 1821. — Firmanul Porţii către chehaia bei, prin care musulmanii sînt îndemnaţi să revină la vechile lor obiceiuri războinice.

227. — Constantinopol, 19/31 martie 1821. — Bilet prins de pieptul « trădătorului » executat de turci, în care Tudor Vladimirescu şi Al. Ipsilanti sînt şi ei calificaţi drept trădători.

228. — 19 martie 1821. — Prinderea a patru ostaşi « volintiri » care au jefuit pe cîţiva boiernaşi din satul Beceni (Buzău).

229. — 20 martie 1821. — Proclamaţia lui Tudor Vladimirescu către locuitorii din Bucureşti.

230. — [20] martie 1821. — Proclamaţia lui Tudor Vladimirescu către locuitorii judeţelor, privind rostul mişcării sale şi îndatoririle lor.

231. — 20 martie 1821. — Tudor Vladimirescu face cunoscut că cei ce doresc binele obştesc trebuie să iscălească « încredinţarea cea sufletească ».

232. — Carantina Sculeni, 20 martie 1821. — Boierii moldoveni arată lui Capodistria că au fost siliţi să-şi părăsească ţara din cauza trădării domnitorului Mihail Suţu şi propun să se instituie un comitet format din boierii cei mai de vază care să preia cîrmuirea Moldovei.

233. — 21 martie 1821. — Căimăcămia aduce la cunoştinţa serdarului Marin Butculescu, ispravnic de Teleorman, măsurile luate pentru stăvilirea jafurilor.

234. — 21 martie 1821. — Tudor cere marelui vistier să se închidă prăvăliile şi hanurile şi să i se pregătească anumite conace, deoarece intră în Bucureşti.

235. — Bucureşti, 22 martie 1821. — Notă informativă despre intrarea lui Tudor Vladimirescu în Bucureşti, trimisă autorităţilor militare ruse din Basarabia.

236. — 22 martie 1821. — Lambru Pleşcoianu comunică isprăvniciei de Buzău că locuitorii din satul Băligoşi au fugit, iar alte sate din vecinătatea raialei Brăila se pregătesc să fugă de frica turcilor.

237. — 23 martie 1821. — Jurămîntul boierilor faţă de Tudor Vladimirescu.

238. — 23 martie 1821. — Jurămîntul lui Tudor Vladimirescu, la venirea sa în Bucureşti, faţă de boieri.

239. — 23 martie 1821. — Ştiri cu privire la pregătirea conacelor pentru venirea lui Ipsilanti în Bucureşti.

240. — Viena, 23 martie 1821. — Z[imen] comunică lui Stan că s-a ridicat cursul galbenilor.

241. — 24 martie 1821. — Ocîrmuirea porunceşte ispravnicilor de Teleorman să pună la dispoziţia stolnicului Const. Boränescu căruţe pentru transportul fînului la Bucureşti.

242. — [Braşov,] 25 martie 1821. — Boierii fugiţi la Braşov descriu împăratului Austriei situaţia Ţării Romîneşti, creată în urma răscoalei lui Tudor Vladimirescu şi a lui Al. Ipsilanti, şi îi cer sprijinul pentru salvarea ţării.

243. — Bucureşti, 25 martie 1821. — Mitropolitul Dionisie Lupu răspunde consulatului Rusiei de ce nu a adus încă la cunoştinţa publică blestemul patriarhului şi nota consulului Pini.

244. — [B u c u r e ş t i,] 26 m a r t i e 1821. — Tudor Vladimirescu cere marelui vistier oameni şi muniţii.

245. — B u c u r e ş t i, 26 m a r t i e 1821. — Vistieria trimite ispravnicilor de Buzău proclamaţia lui Tudor Vladimirescu, poruncindu-le să potolească «duhul răsvrătirii» şi să încaseze de la locuitori rămăşiţele datorate.

246. — C r a i o v a, 26 m a r t i e 1821. — Nestor Pavlovici comunică casei Hagi Pop la Sibiu diverse ştiri în legătură cu răscoala.

247. — [B r a ş o v, 26 m a r t i e /7 a p r i l i e 1821]. — Gr. Brîncoveanu şi Gr. Ghica roagă pe Fleischhackl să transmită la destinaţie un arzmagzar al lor către Poartă şi o scrisoare către împăraţii Austriei şi Rusiei.

248. — [B u c u r e ş t i,] 27 m a r t i e 1821. — Tudor Vladimirescu recomandă marelui vistier Alexandru Filipescu-Vulpe pe paharnicul Dimitrache Drugănescu ca ispravnic a Tîrgovişte şi cere ca stolnicul Tufeanu să rămînă în postul în care se află.

249. — 27 m a r t i e 1821. — Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să orînduiască un om care să ducă arzul la Poartă.

250 .— [27 m a r t i e 1821]. — Boierii arată Înaltei Porţi că Tudor Vladimirescu şi poporul s-au ridicat pentru dobîndirea dreptăţilor ţării.

251. — [27 m a r t i e 1821]. — Boierii din Ţara Romînească arată ţarului Rusiei că răscoala lui Tudor este pentru binele poporului şi cer ajutorul trupelor ruseşti.

252. — [27 m a r t i e 1821]. — Boierii din Ţara Romînească arată lui Metternich că răscoala lui Tudor urmăreşte să restabilească vechile privilegii ale ţării şi-i cer sprijin pe lîngă Poartă.

253. — I a ş i, 27 m a r t i e 1821. — Vistieria porunceşte ispravnicilor de Suceava să aducă la ascultare pe locuitorii răsculaţi din satul Ioneasa.

254. — 28 m a r t i e 1821. — Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să i se pună la dispoziţie suma de 12 000 taleri pentru trebuinţile oştirii.

255. — [B u c u r e ş t i,] 28 m a r t i e 1821. — Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să se îngrijească de trimiterea a 10 care mocăneşti.

256. — 28 m a r t i e 1821. — Epistatul casei menzilurilor cere isprăvnicatului de Buzău să trimită imediat banii menzilurilor, aceasta fiind şi porunca lui Tudor Vladimirescu.

257. — B u c u r e ş t i, 28 m a r t i e 1821. — Divanul răspunde agenţiei austriace că nu se amestecă în treburile ostăşeşti, întrucît el este provizoriu.

258. — 28 m a r t i e 1821. — Locuitorii satului Stăneşti se obligă să suporte cheltuiala făcută cu prilejul venirii pandurilor.

259. — S c u l e n i, 28 m a r t i e 1821. — A. Pisani trimite mitropolitului Moldovei blestemul patriarhului spre a fi adus la cunoştinţa locuitorilor.

260. — S c u l e n i, 28 m a r t i e 1821. — A. Pisani îndeamnă pe moldoveni să se supună Porţii.

261. — [B u c u r e ş t i,] 29 m a r t i e 1821. — Tudor Vladimirescu propune mitropolitului o consfătuire cu boierii pentru a se întocmi răspunsurile către paşalele cetăţilor de la Dunăre.

262. — B u c u r e ş t i, 29 m a r t i e 1821. — Divanul Ţării Romîneşti roagă pe baronul Stroganov să susţină la Poartă cererea de a nu se trimite trupe turceşti în ţară.

263. — [L a y b a c h, 29] m a r t i e 1821. — M. Suţu este înştiinţat, în numele ţarului, că Rusia nu va interveni împotriva Porţii pentru sprijinirea eteriştilor, dar că moldovenii pot găsi adăpost în Rusia.

264. — [I a ş i,] 29 m a r t i e 1821. — Mihai Suţu anunţă divanul că părăseşte « vremelniceşte » ţara şi recomandă să se constituie o « vremelnică căimăcămie » şi să se trimită o declaraţie de supunere Porţii.

265. — I a ş i, 29 m a r t i e 1821. — Ştiri despre evenimentele din Moldova, trimise lui Capodistria din partea lui Nic. Rosetti Roznovanu.

266. — 30 m a r t i e 1821. — Ioan, logofătul din plasa Cîmpului, adevereşte primirea proclamaţiei lui Tudor Vladimirescu.

267. — 30 m a r t i e 1821. — Porunca polcovnicului Iordachi Hristofi către panduri şi arnăuţi să nu se atingă de casele şi avutul lui Ioniţă şi Gheorghe Magheru.

268. — [B u c u r e ş t i,] 30 m a r t i e 1821. — Egumenul m-rii Cotroceni a dat 2 300 groşi pentru nevoile oştirilor.

269. — [I a ş i ,] 30 m a r t i e 1821. — Boierii divanului — după plecarea domnului M. Suţu — îndeamnă pe toţi locuitorii ţinutului Tecuci să se preocupe în linişte de muncile cîmpului.

270. — C h i ş i n ă u , 30 m a r t i e 1821. — Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre influenţa acţiunii Eteriei asupra populaţiei din Basarabia.

271. — B r a ş o v, 30 m a r t i e 1821. — O parte dintre boierii fugiţi la Braşov arată ţarului Rusiei situaţia Ţării Romîneşti şi greutăţile celor pribegiţi din cauza răscoalei.

272. — [31 m a r t i e 1821]. — Tudor Vladimirescu face cunoscut boierilor refugiaţi la Braşov scopurile răscoalei şi le cere să colaboreze cu boierii rămaşi în ţară.

273. — [S ă r a t a ,] 30 m a r t i e 1821. — Lambru Plăşcoianu comunică ispravnicilor de Buzău că pogonarii refuză să lucreze via de la Sărata a biv vel vornicului Iordache Filipescu.

274. — 31 m a r t i e 1821. — Lambru Plăşcoianu şi Ioan logofătul raportează ispravnicilor de Buzău că satele s-au risipit şi că ei se găsesc în imposibilitate de a îndeplini poruncile primite.

275. — [B u c u r e ş t i,] 31 m a r t i e 1821. — Tudor Vladimirescu cere divanului să instituie la Cotroceni un tribunal special din trei judecători ca să judece netrebniciile şi hoţiile făptuite de panduri.

276. — 31 m a r t i e 1821. — Alexandru Ispilanti cere căimăcămiei să intervină la paşalele de la Dunăre să nu intre cu armata în ţară, deoarece se duc tratative între Rusia şi Poartă pentru ca eteriştii să depună armele.

277. — B î r l a d, 31 m a r t i e 1821. — Doi boieri din Bîrlad cer marelui vornic Costachi Conachi sfaturi asupra celor ce trebuie să facă şi îl înştiinţează despre întîmplările de acolo şi despre atitudinea locuitorilor.

278. — I a ş i , 31 m a r t i e 1821. — Mitropolitul Moldovei confirmă consulului Rusiei primirea anatemei patriarhului şi-l asigură că va lua toate măsurile necesare.

279. — [31 m a r t i e 1821]. — Jalba boierilor moldoveni către Înalta Poartă pentru jafurile şi pagubele pricinuite de eterişti şi pentru îndepărtarea grecilor din ţară.

ABREVIERI

Acad. R.P.R.	= Academia Republicii Populare Romîne
A.N.	= Achiziții noi
Arh. St. Buc.	= Arhivele statului din București
cont.	= contemporan
depart.	= departamentul
doc.	= documentul
dos.	= dosarul
d-tale	= dumitale
dv., dvs., dumv.	= dumneavoastră
episc.	= episcopia
f.	= fila, filele
fragm.	= fragment
franc.	= francez
germ.	= german
grec.	= grecesc
ist.	= istorie
jud.	= județul
logof.	= logofeția
m-re	= mănăstire
ms.	= manuscris
mod.	= modernă
muz.	= muzeul
nr.	= numărul
orig.	= original
pach.	= pachetul
par.	= parale
p.	= pagina, paginile
r	= recto
rus.	= rusesc, rusească
sf.	= sfînta, sfîntul
tl.	= taleri
trad.	= traducere
turc.	= turcesc, turcească
v	= verso
vv., vvd.	= voievod

DEPOZITE DE ARHIVE CERCETATE

I. ÎN ȚARĂ

1. Arhivele statului din București
2. Arhivele statului din Craiova
3. Arhivele statului din Cluj
4. Arhivele statului din Iași
5. Arhivele statului din Orașul Stalin
6. Arhivele statului din Timișoara
7. Arhivele statului din Tîrgu Mureș
8. Arhivele statului din Sibiu
9. Arhivele statului din Rîmnicul Vîlcea
10. Biblioteca Academiei R.P.R., secția manuscrise
11. Fondul Glogoveanu (în posesia Institutului de istorie al Academiei R.P.R.)
12. Institutul de istorie a P.M.R.
13. Muzeul de istorie a orașului București
14. Muzeul de istorie a P.M.R.
15. Muzeul militar central din București
16. Muzeul « Porțile de Fier» din Turnu Severin
17. Muzeul regional din Craiova
18. Muzeul romîno-rus din București
19. Trei fonduri în posesie particulară.

II. ÎN STRĂINĂTATE

1. Arhivele de stat din Budapesta
2. Arhiva istorică centrală de Stat U.R.S.S., Leningrad
3. Arhiva Ministerului de externe U.R.S.S., Moscova
4. Arhiva istorică centrală de stat acte vechi, Moscova
5. Arhiva istorică centrală militară de stat, Moscova.

1

București, 27 octombrie 1802

Cărți domnești date căpitanilor de panduri pentru a fi scutiți de dăjdiile vistieriei și de podvezi.

Cărțile gospod ce s-au dat căpitanilor dă panduri pentru apărarea lor dă dajdie și dă alte angarii.

1802, octomvrie 27.

Davat gospod [stvo mi]. . .[1] sin . . .[1] din satu . . .[1] ot sud . . .[1], carele, fiindcă în tot cursul răzvrătirii s-au aflat slujind în război, căpitan dă panduri, cu multă silință și credință, împreună cu oștirile împărătești, pînă s-au potolit și s-au liniștit vremea, spre răsplătirea slujbii lui ne-am milostivit domnia mea asupră-i și i-am dat această domnească a noastră carte în mînă, cu care în toată vremea să fie apărat dă rîndul dăjdiilor vistierii i dă alte podvezi. Dă nici unile supărare să nu aibă.

Drept aceea, poruncim domnia mea dumneavoastră ispravnicilor ai județului și altor slujbași; nimeni întru nimic supărare păste cartea aceasta a domnii mele să nu i să facă, că așa este porunca domnii mele.

Tolico pisah gosposdtva mi.

Răducanu sin popa Matei Merișăscu din satu Cîlnic, sud Mehedinți.

Daia mițar, sin. . .[1] ot satu. . .[1] sud Mehedinți[2].

Acad. R.P.R., ms. rom. 242, f. 154. Copie.

---

[1] Loc alb.

[2] Cărți domnești, întocmai după formularul de mai sus, au fost emise:

— la 23 august 1803, pe numele următorilor căpitani de panduri: Mihai sin Ioan Bondoc din Crînguiești, Duică sin David din Drăgotești, Simion sin Ion din Olănești;

— la 28 august 1803, pentru: Dumitrașcu din Gîrbovăț, Costandin Galbenu din Izvoru, Nicolae Frunte Lată din Busur, Mihalache logofăt din Rovinari, Pîrvu Bojincă din Frăncești, Ion Bodescu din Bodești, Matei Arșan din Arșani;

— la 12 noiembrie 1803, pentru: Ion Lungănău din jud. Vîlcea;

— la 28 noiembrie 1803, pentru: Panait din Teiuș;

2

25 august 1806

Tudor Vladimirescu, vătaf de plai la Cloșani, cercetează pricina lui Trăilă și Radu Orzăști cu verii lor, frații Pîrvu, Ianaș și Gheorghe, feciorii lui Vasile din Padeș, pentru cotropirea unei părți de moșie.

Cu multă plecăciune sărut cinstita mîna dumnvst.

După cinstita porunca dumneavoastră ce au adus Trăil și Radu Orzăşti ot Cloşani la 18 august, prin care jăluiesc dumnvst. pentru un Pîrvu i Ianăşi şi Gheorghe brat ego sin Vasile Licăreşti ot Padeş că nu i-ar fi îngăduit să stăpînească o parte de moșie ce au în hotaru Padeș a unor veri ai lor care să află dă multă vreme trecuți în țara nemțască, mi să poruncește dă către dmv. ca, aducînd pă toate părțile dă față, să le fac cercetarea şi să-i odihnesc. Iară nemulțumindu-să vreo parte să-i trimit la dmv. cu cercetare în scris.

Dupe poruncă am mers chiară la fața locului și am adus față pă jăluitori i pă pîrîți cum și pă Nicolae Purecă i Pătru Morăga și popa Sămenă (?), omeni bătrîni ot Padeş şi făcînd acum pă cercetare am întrebat întăi pă aceşti trei mărturi: ce ştiinţă au pentru această parte de moşie a Orzăştilor? Şi arătară că cu adevărat ştiu că este moșie a lor bună de moştenire adică a Orzăştilor, dară dă cîtăva vreme au văzut și ei pă vătaf Vasile Licăreşti, tatăl pîrîților, stăpînind acea parte de moşie, dară cu ce temeie au stăpînit-o, ziseră că nu ştiu fără numai atîta zisără că ştiu că acest vătaf Vasile, fiind om mai cu putere, ei au socotit că au cumpărat. Am întrebat şi pă jăluitori cum de l-au îngăduit

---

la 25 iunie 1804, pentru: Mihai sin Badea din Ciumagiu, Dumitrașco Popescu din Cîmpul Fomii, Constandin Giurescu din Bala de Jos, Ioniță Nicolicescu din Băsești, Mihai Golea din Glogova, Necola din Sălătruc, Dima din Cărbunești, Ion Fometescu din Ciuperceni, Ion Frătuş din Boroşteni, Răducan Mărișăscu din Cîlnicu, Matei Turcitu din Mătăsari, Matei Manzîl din Drăgotești, Lupu sin Surdu (din jud. Mehedinți), Dumitru Țicu din Pătule, Matei Vizlan din Arcani;

— la 10 septembrie 1804, pentru: Ioniță Gărdăreanu și Șărban Negrescu de la logofeția jud. Mehedinți;

— la 22 iulie 1805, pentru: Barbu căpitanul din Mehedinți;

— la 25 iulie 1805, pentru: Nicola Boboc din Sălătruc, Dumitru Ticu din Pătule, Nicola Găescu din Băsești, Mihai Golea din Glogova, Matei Turcitu din Mătăsari, Ioan Fometescu din Ciuperceni, Răducan Mărișescu din Cîlnic, Dima din Crețești, Ioan Frătuță din Boroțeni, Dumitrașco Popescu din Cîmpu Fomii;

— la 20 octombrie 1805, pentru: Mihai sin Ion Bondoc (din jud. Mehedinți);

— la 10 noiembrie 1805, pentru: Matei Suliță din Dejoi, Gheorghe Pășalău din Botoșăști, Ion Măgureanu din Băești, Nicolae Gogan din Obîrșia;

— la 14 februarie 1807, pentru: Dinu Crăiniceanu, Neculae Baboiu și Iancu căpitan de poteră (Acad. R.P.R., ms. rom. 242, f. 166 și 172, 179v, 184v, 193, 193v, 194v, 195 și 204).

Unele cărți de acest gen, din 1803 și 1804, date pandurilor, poartă mențiunea: « făr' dă scuteală dă altele, ci numai dă birul lui». Alte cărți, din 1803, 1805, 1807 date căpitanilor de panduri mai prevăd și « să aibă a scuti. . . bucatele. . . dă dijmărit i vinărici».

Mai mulți dintre pandurii menționați în aceste cărți de scutire apar la 1821 ca participanți la răscoală.

a stăpîni şi arătară că pînă la o vreme tot de ei s-au stăpînit dară de cîtăva vreme încoace, împuternicindu-să acest Vasile Licărești, le-au hrăpit-o cu cuvînt că ar fi cumpărat-o de la verii lor şi fiind și vătaf de plai nu i-au îndrăznit, fiind Orzăști, oameni săraci. Iară de sînt vreo şasă ani, ne mai putînd ei suferi a-şi vedea moșia lor stăpănindu-să di alți, au trecut în țara nemțască de au găsit pe acei veri ai lor și i-au întrebat: cu ce cuvînt au vîndut moşia la mînă striină? Şi ei le-au arătat că nicidecum n-au vîndut-o, nici că sînt la nimini aici în țară datori nimic şi au dat și adeverință la mînă cu letu 1800 iunie 27 ca să-şi caute moșia să o ia de la Licărești că este bună a lor. Cu care adeverință apucînd ei pă Vasile Licărești, le-au slobozit moșia și le-au dat și adeverință la mînă să-și stăpînească moșia cu pace dă către el. Apoi peste puțină vreme murind vătaf Vasile s-au sculat pîrîții, feciorii lui, cu zorba și prinzînd pă jăluitori i-au bătut şi le-au loat acea adeverință a tatălui lor de la mînă şi au rupt-o şi cu silnicie le-au hrăpit iarăşi moșia. Am întrebat și pe pîrîți: cu ce temei s-au îndrăznit de au rupt adeverința tătăni-său și au hrăpit moșia jăluitorilor? Şi alt mai de temei cuvînt nu avură fără numai scoasără un zapis dă ani 42, iulie 15, al unui Pătraşco Predescu ce au fost ginere lui Gheorghe, moșiu acelor veri ai jăluitorilor şi cumnat cu un Giurca Licărești, prin care zapis scrie cum că lasă partea socru-său de moșie din Padeşu să o stăpînească cumnatu-său Giurca, cu cuvînt că socru-său ar fi vîndut partea de moșie a Licăreștilor grădiștea ot cătun Sainoiălui. Care la aceasta făcînd eu cercetare foarte cu scumpătate dovedesc acest zapis că nu numai că este iconomicos ci este făcut şi făr'de carte şi făr'nici un temei, pentru căci mai întîi că acest Pătraşco nu avea putere a vinde moșia socru-său ca unu ce nu era clironom, nici că-i era dată lui dă zestre, ci să stăpînea chiară de socru-său și dă feciorii socru-său ca o moștenire a lor, iară numitu treabă nu avea că şi de zestre să-i fie fost dată iarăşi zăstrele nu să vînd și nici numitu nu arată c-au vîndut, ci numai că au dat-o să o stăpînească pînă cînd va rascumpăra socru-său partea pîrîților. Al doilea că acest zapis este de ani 42, iară hotaru grădiștii să stăpîneşte dă către Săinoi mai mult de cît de ani 150. Care atunci nici acest Pătraşco au fost făcut nici socru-său şi mai ales că arătară oameni bătrîni ca de ani 80 că, cînd au hotărît Săinoii cătunu și grădiştea, au mers și numiți Licăreşti să-şi caute grădiștea şi să vază dă cine este vîndută și au arătat Săinoiu, care era atunci om ca de ani 70, că nici un zapis de cumpărătură pentru grădişte nu are, nici alte cărți, făr'numai au pomenit atît pă moşu dlui stăpînind, apoi de moșneni Licărești i Pădeşăni neavînd nici o carte la mîni decît numai o au verii că au fost a lor şi au putut scoate grădiștea. Şi al treilea că acest zapis arată pîrîții că este scris de un Giurca logof., care şi la aceasta ieşi mărturie popa Sămenă (?) fecioru acelui Giurca log. de arătă că nu este slova tătăni-său. Şi pentru încredințare adusă şi un răvaş scris cu slova și iscălitura tătăni-său și înfățișindu-să nu să potrivi nici slova nici iscălitura, ci curat să dovedește că acest zapis este şi iconomicos şi făr'de cuviință făcut. Mărturiile ce

sînt în el sînt toți morți și făr'nici un temei au încutrupit pîrîții moșia jăluitorilor, mai ales că de ar fi știut tatu lor că are vreun temei nu le-ar fi slobozit-o prin adeverință și feciorii lui ca neşte zorbagii cu silnicie le-au luat adeverința.

Părerea mea este: cu cuviință ar fi nu numai să le slobozi moșia ca o dreaptă moştenire a lor, ci încă să le plătească pîrîții jăluitorilor şi venitu de cînd le-au hrăpit-o. Iară hotărîrea cea desăvîrşit să va face de către dmv.

Prea plecat slugă
Tudor Vladimiresco, vătaf de plai
1806 avg. 25

Arh. St. Rîmnicul Vîlcea, doc. XXXV/1. Orig. rom.

3

17 aprilie 1808

Generalul maior Isaiev adeverește că Tudor Vladimirescu comandant peste o mie de panduri la Cerneți, a oprit timp de un an de zile atacurile turcilor asupra acelui ținut.

Копия

АТТЕСТАТ

№ 459 Здешней боярин сульжер Феодор Владимирян, добровольно зделавшийся командиром тысячи пандур в Чернецах, чрез целой год удерживал тот край от нападения Турок, в горах несколько раз имев с ними сражения, всегда отражал их и тем сохранил край тот от разорения. Команду же свою содержит в хорошем порядке. Таковым усердным его служением заставляет обратить на себя внимание начальства. Я обязанностью почел донести по команде с прошением о награждении его следующим и для того отдал ему справедливость сим свидетельствуя.

Его Императорского Величества всемилостивейшаго Государя моего от армий Генерал майор командующий отрядом войск в малой Валахии расположенных и Кавалер Исайев.

Апрель 17-го дня, 1808 года.

Место печати.

Copie

ATESTAT

Nr. 459 Boierul băștinaș slugerul Tudor Vladimirescu, de bună voie comandant peste o mie de panduri la Cerneți, a oprit timp de un an de zile atacul turcilor asupra acelui ținut. Avînd cu ei cîteva lupte în munți, i-a respins de fiecare dată. Prin aceasta, a ferit acest ținut de devastări. El își ține în bună ordine detaşamentul. Prin acest serviciu al său plin de rîvnă, el a atras asupra sa

atenția superiorilor. Am socotit de datoria mea să raportez superiorilor, cerînd să fie recompensat prin avansare în grad. Drept aceea, am crezut că este drept să adeverim acestea prin prezentul.

Al maiestății sale imperiale, suveranul meu prea milostiv, general maior de armată și cavaler, comandant al detașamentului din Oltenia. Isaiev.

Locul sigiliului.

Aprilie, ziua 17, anul 1808

Arh. Min. Ext. U.R.S.S. Moscova, Fond Arhiva principală III—5, anul 1818, nr. 14.

4

[Prejna,] 20 mai 1808

Tudor Vladimirescu dăruiește bisericii din satul Prejna, zidită de el, 30 stînjeni din hotarul Rumîniorilor.

Fiindcă pentru stînjini de moşie 30 ce i-am cumpărat cu zapis în ruptoare de la Gheorghe sin Curea Chelșa, în hotarul Rumîniorilor, acești stînjini din bun cugetul meu i-am dat danie la sfînta biserică ot Prejna, hramul sfintei născătoarei de dumnezeu, care s-au făcut de mine, să fie pentru chivernisirea sfintei biserici și pomenirea sufletului meu și a părinților și a tot neamului meu; pentru ca să fie știut că acești stînjini i-am luat numai pentru această treabă de i-am dat danie la sfînta biserică. Nimeni din copiii mei sau neamul meu să nu fie volnici a căuta să-i ia ci să-i stăpînească sfînta biserică în veci.

Și am iscălit cu mîna mea
Theodor slugeru
1808, mai 20

C. D. Aricescu, *Acte justificative la istoria revoluțiunii romîne de la 1821*, Craiova, 1874, p. 13.

5

3 ianuarie 1809

Comandantul de regiment Iakov Grigorovici adeverește că Tudor Vladimirescu a ocupat linia de avanposturi Cerneți-Vîrciorova pe care a apărat-o cu succes împotriva inamicului.

АТТЕСТАТ

От 1-го уральского казацкого полка командиру Тодору слуджерю, в том что по прибытии полка сего в местецке Чернецы по повелению главного начальства велено занять аванпосты, которые были содержаны оным командиром, а именно Чернецы, Батусы, Гинов, Гвитрица, Шимьян, Скила, Дудаш,

Шидостица и Варчаров, в совершенной изправности и против неприятеля во всякой военной осторожности для—чего ему за подписом полкового командира и приложением печати сей и дан Генваря 3-го дня 1809 года.

Полковой командир
Яков Григорович

Место печати

ATESTAT

De la regimentul I-iu de cazaci din Ural, comandantului Tudor Slugerul.

Adeverim că, după sosirea acestui regiment în tîrgușorul Cerneți, din ordinul autorităților superioare s-a poruncit să se ocupe avanposturile şi anume: Cerneți, Batoți, Hinova, Ergheviţa, Şimian, Schela, Dudaş, Jidoştiţa şi Vîrciorova. Aceste poziții au fost ținute de sus-numitul comandant în cea mai perfectă stare şi cu toată precauția militară împotriva inamicului. Drept care i s-a eliberat prezentul, cu iscălitura comandantului de regiment şi cu aplicarea sigiliului, în ziua de 3 ianuarie anul 1809.

Comandantul de regiment
Iakov Grigorovici

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III — 5, anul 1818, nr. 14.

6

8 decembrie 1809

Maiorul Matveev adevereşte că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri din Mehedinți, a îndeplinit cu zel misiunile încredințate.

Копия

СВИДЕТЕЛЬСТВО

Дано сие 1-го мегденского батальона Пандурскому командиру служеру ТОДОРУ в том, что во время командования моего в местецке Чернецах, с веренном мне от Господина Генерал майора и Кавалера Исаева 1-го Отрядом, вел себя хорошо, все приказания по службе исполнял со всею ревностью, в чем и свидетельствую за подписанием моим и приложением печати.

Малороссийского гранодирскаго полка

Майор Матвеев
Декабря 8-го дня 1809 г.

Место печати

Copie

ADEVERINȚĂ

S-a eliberat prezenta slugerului Tudor, comandant al batalionului I-iu de panduri din Mehedinți, precum că în timpul cît am avut eu comanda în tîrgușorul Cerneți, încredințată mie de domnul general-maior și cavaler Isaiev I-iu, s-a purtat bine, toate ordinele de serviciu le-a îndeplinit cu tot zelul, lucrul pe care îl și adeveresc prin iscălitura mea și aplicarea sigiliului.

Maior Matveev al regimentului de grenadieri al Malorosiei

Decembrie, ziua 8, anul 1809

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III — 5, anul 1818, nr. 14.

7

Cerneți, 7 februarie 1810

Locotenent colonel Veis adeverește că Tudor Vladimirescu, comandantul regimentului I de panduri din Mehedinți, a dat în repetate rînduri ajutor trupelor ruse în afara misiunilor ce i s-au încredințat.

Копия

Объявитель сего Мегидинскаго Пандурскаго 1-го полка полковой командир слуджер Тодор, во время командовани моего Чернецким отрядом, действительно оказал неоднократно чрез свои подвиги, неусыпным старанием в пользу службы Его Императорскаго Величества воспомоществование, кроме
№ 100 припорученной ему должности; за что я обязанностью поставляю себе воздать ему сим мою чувствительнейшую благодарность; во уверении чего и дано сие в местецке Чернецах.

Его Императорского Величества всемилостивейшего Государя моего, от армии подполковник Сибирскаго Гранодерского полка 2-го резервного баталиона Командир, Ордена святаго Георгия 4-ой степени Кавалер

Вейс

Февраля 7-го дня, 1810-го года.

Copie

Purtătorul prezentei, slugerul Tudor, comandantul regimentului I-iu de panduri, din Mehedinți, în timpul cînd eu am comandat detașamentul de la Cerneți, a dat într-adevăr ajutor, în repetate rînduri, prin faptele sale, prin
Nr. 100 stăruința sa vigilentă în slujba maiestății sale imperiale, peste sarcina ce i-a fost încredințată. Pentru acestea consider drept o datorie a mea a-i arăta prin prezenta recunoștința mea deosebită. Drept asigurare i s-a și eliberat prezenta în tîrgușorul Cerneți.

Locotenent colonel în armata suveranului meu prea milostiv, maiestatea sa împăratul, comandant al batalionului 2 de rezervă din regimentul de grenadieri din Siberia, cavaler al ordinului sfîntului Gheorghe gradul al 4-lea.

Veis

Februarie, ziua 7, anul 1810

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova,Fond Arhiva principală III—5, anul 1818, nr. 14.

8

16 februarie 1810

Atestat dat lui Dimitrie Macedonschi pentru slujba sa în « Regimentul de cazaci romîni ».

De la întîiul divan şi comitetul a prinţipatului Ţării Rumîneşti.

Fiindcă dumnealui porucicu Dimitrie Maciidonschii, ce au fost la slujba « Valahschii cazaschii polc » [1], în toată diastima vremii s-au purtat în slujba sa foarte bine şi cu multă rîvnă, înplinind poruncile celor mai mari întocmai şi la vreme, precum şi în leat 1807 în toate campaniile de bătălie au fost, mai vîrtos că supt satul Obileştii [2] s-au şi rănit în piciorul din stînga. Iar după ce s-au isprăvit campaniile de bătălie cu turcii, au fost orînduit cu iscadronul său ce i s-au fost încredinţat pe marginea Dunării ca să ţie streaja de avanposturi în dreptul vrăjmaşilor turci, unde înplinea datoria sa cu străşnicie.

Şi acum cerînd voie prin jalbă de a fi slobod din slujba acestui polc, spre a-şi căuta altă slujbă ostăşască sau politicească, din porunca strălucitului întîiului comandir al armii, gheneral de infanterie şi cavaler cneaz Petre Ivanovici Bagration, i s-au slobozit de la slujba acestui polc cu purtarea mundirului său dăplin.

Şi sprc încredinţarea acestora i s-au dat de la divanu cnejii Valahii acest atestat cu iscălitură şi pecete [3].

Vel vistier

Leat 1810, fevruarie 16

Nr. 67.

Muz. de ist. Buc., doc. 12.243. Orig. rom. Trad. rus. cont., cu pecetea ţării aplicată în chinovar.

---

[1] « Regimentul de cazaci romîni » a fost înfiinţat în luna februarie 1807 de către Const. Al. Ipsilantii vv., cu sprijinul comandamentului oştilor ruseşti aflate în Ţara Romînească.

[2] Lupta de la Obileşti a avut loc la 2 iunie 1807.

[3] Un asemenea atestat a fost dat lui D. Macedonschi şi din partca comenduirii ruseşti, la 23 martie 1809 (Muz. de ist. Buc., doc. 5875/1957. Orig. rus.). Există de asemenea şi o copie nedatată a unei recomandări pentru meritele lui D. Maccdonschi în slujba polcului (acelaşi fond, doc. 1461/1957).

9

[Craiova,] 18 februarie 1810

Colonelul Jeltuhin adeverește că Tudor Vladimirescu, comandant de panduri, s-a distins în luptele de apărare a Cernețului.

Копия

СВИДЕТЕЛЬСТВО

Дано сие пандурскому начальнику слуджерю Тодору находящемуся в местецке Чернеца, в том что во время командования моего в вереннаго мне отряда от Господина Генерал майора и кавалера Исаева I-го, находился безотлучно с пандурами в местецке Чернеца исполнял все от меня порученности по службе с хорошим успехом, во время же нападения неприятеля при местецке Чернеца прошлаго 1809-го года, августа 9-го дня был в деле,
№ 114 исполнял долг службы самаго лучшаго офицера, еще был посылан в горы для прогнания турок, где имел своим старанием хороший успех и во все время замечен мною был с хорошей стороны, в чем и свидетельствую за подписанием моим и приложением полковой печати.

Его Императорского величества всемилостивейшаго Государя моего от армии полковник, Пензенскаго мушкетерскаго полка шеф, и орденов святого равноапостольского князя Владимира 3-й степени и пруского пурлемерита кавалер.

Желтухин.

Место печати Февраля 18-го дня 1810 года.

Copie

ADEVERINȚĂ

S-a eliberat prezenta comandantului de panduri, slugerului Tudor, care se află la Cerneți.

În timpul cînd am comandat detașamentul încredințat mie de domnul general-maior și cavaler Isaiev I, aflîndu-se nelipsit cu pandurii săi în tîrgușorul Cerneți, numitul a executat cu succes toate misiunile de serviciu încredințate de mine; iar în timpul cînd inamicul a atacat tîrgușorul Cerneți, în
Nr. 114 anul trecut 1809, în ziua de 9 august, el a participat la această luptă, îndeplinindu-și datoria de militar ca cel mai bun ofițer; el a fost trimis și în munți pentru a goni pe turci; acolo a repurtat, prin stăruința sa, un frumos succes și tot timpul a fost remarcat de mine pentru latura sa bună, ceea ce și atest prin semnătura mea și prin aplicarea sigiliului regimentului.

Colonel în armata suveranului meu prea milostiv, maiestătea sa imperială, șef al regimentului de muschetari din Penza și cavaler al ordinelor sfîntului cneaz Vladimir cel una cu apostolii gradul al 3-lea și al (ordinului) prusian « Pour le mérite ».

Jeltuhin

Februarie 18, anul 1810

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III—5, anul 1818, nr. 14.

10

Cerneți, 27 februarie 1810

Colonelul Cernodubov adeverește că Tudor Vladimirescu a îndeplinit întocmai toate misiunile ce i-au fost încredințate.

Копия

АТТЕСТАТ

Дан сей господину батальону пандурскому командирю Слуджеру Тодору
№ 184 в том, что по случаю командования моего Цернецким отрядом, находясь и он с порученным ему батальоном в оном, все возлагаемые на него от меня по службе порученности с отличным усердием и разторопносстью исполнял, по[д]чиненных ему содержал в наилучшем порядке, а потому и заслуживает от начальства хорошее внимание. Я отдавая ему сию справедливость, свидетельствую. Пост при Местецке Чернецах.

Полковник Чернодубов
Февраля 27 дня 1810-го года.

Место печати

Copie

ATESTAT

Prezentul s-a eliberat domnului comandant al batalionului de panduri, slugerul Tudor.

Nr. 184 Atunci cînd comandam detașamentul de la Cerneți, aflîndu-se și el acolo cu batalionul care îi fusese încredințat, a executat perfect toate misiunile ce i-au fost încredințate de mine în serviciu, cu un zel deosebit și cu promtitudine, iar pe subalterni i-a ținut în cea mai perfectă disciplină și de aceea el merită de la superiori o atenție deosebită. Eu am crezut că este drept să atest aceasta. Postul de pe lîngă orășelul Cerneț.

Colonel Cernodubov
Februarie, ziua 27, anul 1810

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III—5, anul 1818, nr. 14.

11

11 martie 1810

Ștefan Legatovici către Hagi Ianuș despre proviantul pandurilor de sub comanda lui Tudor Vladimirescu.

11 Μαρτίου 1810

Τὴν τιμιότητά της ἀδερφικῶς ἀσπάζομαι.

Δύο γράμματα τῆς τιμιότητάς της ἔλαβα. Τὸ ἕνα ἀπὸ τέσσερες γραμμένο, τὸ ἔλαβα εἰς τὰς 9 τοῦ ρηθέντος μηνός, καὶ τὸ ἄλλο, γραμμένο ἀπὸ πέντε, εἰς

τὰς 10, καὶ εἶδον τὰ ὅσα μὲ γράφετε. Περὶ τὸ βαμπάκι νὰ ἐρωτήσῃς τὸν 'Ερμελόβ, ὁ ὁποῖος νὰ σὲ δώσῃ καὶ ἀπόκρισιν, εἰδὲ εἰς τὸν δικόν μας γενεράλη ὄχι. 'Ακόμη καὶ τὰ ἄσπρα εἰς τὸν γενεράλη δὲν ἦλθαν. Διὰ τὰ ἀμάξια ὁ γενεράλης ἔγραψε τὸν 'Ερμελὸβ [νὰ] σᾶς δώσῃ. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μᾶς εἰδοποιήσετε διὰ τὴν τρεπάνιαν[;] ὁποὺ σᾶς ἔστειλα τί νὰ πάρετε ἀπὸ τὸ Πογοσόφσκη τὸ προβιάντο διὰ τοὺς πανδοῦρες τοῦ Θεοδώρου τί ἔκαμες, ἐπειδὴ ἐγὼ ἐμέτρησα τὰ ἄσπρα τοῦ σλουτζάρη. Κανένα γράμμα ὁποὺ ἐστάλθη ὁ κὺρ 'Αστριανὸς πρὸς τὸν γενεράλη κατὰ τὴν σημείωσιν ὁποὺ μὲ κάμεις δὲν ἐλάβαμε, τὸν ὁποῖον ἀδερφικῶς ἀσπάζομαι καὶ χαιρετῶν ἔχε μέ τον[;]

Μένω δὲ τῆς τιμιότητάς σας ὡς ἀδερφὸς καὶ δοῦλος

Στέφανος Λεγατεβίτζη

[Adresa:] Τῷ τιμιωτάτῳ κυρίῳ μοι Χατζῆ Γιαννούσῃ

Εὐτυχῶς

11 martie 1810

Vă salut frăţeşte.

Am primit de la domnia voastră două scrisori: una scrisă la 4 am primit-o la 9 ale lunii curente şi cealaltă scrisă la 5, am primit-o la 10 şi am văzut cele scrise. În legătură cu bumbacul să întrebi pe Ermelov, care să-ţi dea şi răspuns, şi nu pe generalul nostru. Banii n-au sosit încă la general. În legătură cu căruţele, generalul a scris lui Ermelov să vă dea. Vă rog să mă înştiinţaţi de... [1] pe care vi l-am trimis ca să luaţi de la Progosovschi proviantul pentru pandurii lui Tudor [2]; ce ai făcut, fiindcă eu am numărat banii slugerului. N-am primit nici o scrisoare trimisă de domnul Astrianos către general, după cum îmi semnalezi, pe care Astrianos îl sărut frăţeşte.

Rămîn al domniei voastre frate şi slugă

Ştefan Legatovici

[Adresa:] Prea cinstitului meu domn Hagi Ianuş

cu fericire.

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 397, doc. 55. Orig. grec.

12

13 aprilie [1810]

Colonelul Turcinilov transmite lui Tudor Vladimirescu mulţumirile generalului maior Isaiev pentru curajul de care a dat dovadă cu prilejul ciocnirii de la Braniţa.

---

[1] În original: τρεπάνιαν.

[2] Din vremea cînd Tudor Vladimirescu comanda pandurii, există un bilet autograf dat de el pandurului Ion Goşa din Drăgoeşti, prin care îi acordă un concediu de două luni (Arh.St. Craiova, doc. XVI/1. Orig. rom. cu pecete inelară şi legenda: Th. D.; publicat în *Rev. ist. rom.*, VIII (1938), p. 235—236 şi de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 22).

Копия

Командирю двух пандурских баталион Слуджарю Тодору. В следствие представления моего Господину Генерал-майору и кавалеру Исайеву, 24-го числа прошедшаго месяца, о случившем перестрелии, в селении Бранице, где вы находясь подавали пример неустрашимости подчиненным, оной предписал изъявить вам его удовольствие и что не преминет поставить вас примером вашим товарищам, а равно и донести о сем начальству. Объявляя вам сие, и я за особенное удовольствие поставляю, вас иметь у себя в команде.

Полковник Турчинилов

№ 59

Апреля 13-го дня.

Copie

Slugerului Todor, comandant al celor două batalioane de panduri.

În urma raportului meu către domnul general-maior și cavaler Isaiev, cu privire la schimbul de focuri ce a avut loc la 24 ale lunii trecute în satul Branița, unde dumneavoastră ați dat exemplu de curaj celor aflați în subordine, domnia sa a ordonat să vi se exprime mulțumiri din partea sa și nu va lipsi a vă da drept exemplu tovarășilor dumneavoastră, precum și a raporta superiorilor săi. Aducîndu-vă acestea la cunoștință, consider și eu drept o deosebită plăcere de a vă avea sub comanda mea.

Colonel Turcinilov

Nr. 59

Aprilie ziua 13

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III, —5, anul 1818, nr. 14.

13

23 aprilie 1810

Slugerul Tudor Vladimirescu ia în arendă pe trei ani moșia Ploștina (Mehedinți) a mănăstirii Tismana.

Zapisul mieu la sfînta Mănăstire Tismana, cum să să știe că am luat în arendă moșia Ploștina din sud Mehedinți, în curs de ani trei, de acum sfeti Gheorghe cu leat 1810 și pînă iarăși la sf. Gheorghe cu leat opt sute treisprezece, cu tocmeală pe an talere una mie trei sute și cinci sute ocă grîu și una sută cinzăci ocă pește, morun sau nisetru sărat. Care pește și grîu să am a-l aduce la sfînta mănăstire cu a mea cheltuială. într-acest curs de ani trei, pentru care să-mi iau adeverință de teslimat de la mănăstire. Iar banii anului următori i-am răspuns acum toți deplin. Rămîne ca ceilalți, ai celor doi ani, să-i răspunz la începutu fieșcăruia an, de a cărora răspundere, cînd să vor priimi la mănăstire, să-mi iau iarăși adeverință de la mănăstire.

Mă leg dar, printr-acest zapis, că voi păzi hotarăle a nu să călca de către alţi rezaşi, cum şi pădurile cele roditoare a nu să strica de vericine, căci aşa fiindu-ne învoirea cu sfînta mănăstire. Şi zapis întocmai am priimit, ca pînă în curs de ani trei să fiu, căutîndu-mi venitul moşiei, întocmai ca un stăpîn. Iar pînă la numitul soroc, nici mănăstirea să nu poată a mai înălța prețul, nici eu a mă lepăda. Şi spre încredințare am iscălit.

Theodor sluger
1810, aprilie 23

[Pe verso:]

Zapisu slugerului Theodor comandiru pentru moşia Ploştina. 1810, aprilie 23 [1].

Arh. St. Buc., Secţia istorică, sub dată; publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 21.

14

24 mai 1810

Colonelul Turcinilov adevereşte că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri, a executat cu rîvnă şi succes toate misiunile încredinţate.

Копия

СВИДЕТЕЛЬСТВО

№ 197 Дано сие от меня 1-го пандурскаго Батальона командиру Слуджарю Тодору Владимиреске в том, что он в бытность в команде моей с батальоном вверенным ему, во все время с 23-го числа марта, все мои приказания выполнял во всей точности, ревности и с великим успехом, начальник храброй, неустрашимой, предприимчив, во всех опасностях предусмотрителен; за то многократно мною было представлено к начальству, как заслуживающей внимания и примернаго награждения, в чем и дано сие за подписанием моим и с приложением герба моего печати.

Его Императорскаго Величества государя моего от армии полковник, 22 дивизии бригадной командир, олонецкого мушкетерскаго полка шеф и орденов С. Великомученика победоносца Георгия 4-го класса, равноапостольнаго князя Володимира 4-ой степени, С. Анны 2-го класса, золотой шпаги с надписью: за храбрость и пруского достоинства кавалер

Турчинилов

Место печати — Мая 24 дня 1810 года.

Copie

ADEVERINŢĂ

Nr. 197 Eliberată de mine slugerului Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I-iu de panduri.

[1] Zapisul este scris de altă mînă, numai iscălitura fiind a lui Tudor Vladimirescu.

În timpul cît a fost sub comanda mea cu batalionul ce i-a fost încredințat, în tot timpul, începînd de la data de 23 martie, a executat toate ordinile mele cu toată exactitatea, rîvna și cu mare succes; el este un comandant viteaz și neînfricat, întreprinzător în pericole și prudent. Pentru toate acestea a fost prezentat de mine de multe ori superiorilor, ca unul care merită o atenție și o recompensă exemplară. Drept care am și eliberat prezenta, cu iscălitura mea și aplicarea sigiliului meu.

Colonel de armată al suveranului meu, majestății sale imperiale, comandant al diviziei a 22-a, șef al regimentului de mușchetari din Oloneț și cavaler al ordinelor: sf. mare mucenic Gheorghe purtătorul de biruință clasa a 4-a; sf. Vladimir una cu apostolii gradul al 4-lea; al sf. Anna clasa a 2-a, al sabiei de aur cu inscripția «pentru vitejie» și al [ordinului] prusian.

Turcinilov
Mai, ziua 24, anul 1810.

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III — 5, anul 1818, nr. 14.

15

Cerneți, 3 septembrie 1810

Maiorul Redrikov adeverește că Tudor Vladimirescu, comandant al batalionului I de panduri, a participat la bătălia pentru Cladova îndeplinind cu bravură toate misiunile avute.

Копия

СВИДЕТЕЛЬСТВО

1810-го года Сентября 3-го дня дано сие командующим чернецким постом Орловскаго мушкатерскаго полка майора Редрикова, командиру 1-го баталиона пандур Слуджер Тодору, в том что со дня командования моего сим постом июня с 4-го дня, по день падения крепости Кладово, по
№ 106 3-е Сентября сего года; оной слуджер, командуя приверженными к нему христианскими пандурами, служил со всею ревностью в пользу Его Императорскаго Величества; во все время бомбандирований падшей крепости находился на батарее противу оной, прерывал всякое сношение гарнизона Кладова с Адакале; зная все проходы по горам, оберегал внутренность Малой Валахии от набегов и грабительства пандур турецких, и везде где только форсировали разбойники, форсировал и сам добровольно, следовал войсками своими на поражение, и всегда возвращался [с]щастливым успехом — все известия о положении турок в сих местах имеем чрез его спионов и на его

иждивении, почему и даю сие как усердному и ревностному человеку к службе Государя нашего Императора, за подписанием моим и приложением печати.

Местецко Чернецы

Майор Редриков

Место печати.

Copie

ADEVERINȚĂ

Astăzi 3 septembrie 1910, s-a eliberat prezenta de către maiorul Redrikov din regimentul de mușchetari Orlov, comandant al postului de la Cerneți, slugerului Tudor, comandant al batalionului I-ii de panduri, precum că din ziua de 4 iunie, de cînd am preluat eu comanda acestui post, pînă în ziua căderii
Nr. 106 cetății Cladova, adică pînă în ziua de 3 septembrie anul curent, acest sluger, comandînd pe pandurii creștini ce-i sînt devotați, a slujit cu toată rîvna maiestății sale imperiale; tot timpul cît a fost bombardată cetatea acum căzută, el s-a aflat la bateria din fața cetății și a întrerupt orice comunicație dintre garnizoana din Cladova și Ada Kale; cunoscînd toate trecătorile prin munți, el a păzit interiorul Olteniei de incursiunile și jaful pandurilor turci și pretutindeni unde au apărut tîlharii, el a fost prezent și de bunăvoie el mergea cu trupele sale la înfrîngere și se întorcea întotdeauna cu izbîndă fericită. Toate informațiile cu privire la situația turcilor în aceste locuri le avem prin spionii lui și cu cheltuiala lui. Drept care și dau prezenta ca unui om zelos și rîvnitor pentru serviciul suveranului nostru împăratul, cu semnătura și sigiliul meu. Tîrgușorul Cerneți.

Maiorul Redrikov

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III—5, anul 1818, nr. 14.

16

Craiova, 20 decembrie 1810

Protopopul Hagi Gheorghe renunță la protimisis și lasă pe Tudor Vladimirescu să cumpere un vad de moară la Cerneți.

Pentru cumpărătorea vadului de moară și cu acest loc dimprejur ce este cumpărat înfundat, de către dumnealui, precum pe larg să cuprinde în zapisul moștenilor Severinului, care zapis mi l-au arătat mie dumnealui slugeariu Teodor de loc cum au săvîrșit cumpărătorea. Și fiindcă acest vad cu înfundătura lui l-au cumpărat dumnealui de la neam și părtașii mei din moșia Săverineștiilui, m-au pohtit dumnealui, după datorie, ca ori să iscălesc și eu, sau să-i întorc banii cumpărătorei.

Drept aceea, fiindcă mie nu-mi este trebuință acest vad și acest parcel de loc, fiindcă am moșie și vaduri de moară destule, de aceea cu toată dreptatea am priimit pă dumnealui pentru această cumpărătore și i-am dat această adeverință a mea, ca să-i fie dumnealui cumpărătoarea statornică după cuprinderea zapisului cumpărătorii i vînzătorii, nesupărat de mine și de către copiii miei. Și am iscălit cu a mea mînă, pentru încredințare, unde fiind și mulți omeni de față, aflîndu-mă în orașu Craiovei.

Hagi Gheorghe protopop, adeverez.

1810, dechemvrie 20

Și am scris eu Iordache Hristofi, cu zisa și învățătura sfinții [sale] Hagi potropu Ghiță, unde făcîndu-să aceasta la polcovnicia Craiovii și martor.

De la polcovnicia Craiovii.

Viind amîndoaă părțile înaintea mea și arătându-m că de buna voința sfinții sale Hagi potropopu Ghiță au dat această adeverință dumnealui sluger Theodor, rugîndu-mi-să ca să să întărească și de către mine. Drept aceea am adeverit-o și eu cu iscălitura.

Statie polcovnic

1810, dechemvrie 21

E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 22—23 (originalul distrus).

17

1 martie 1811

Tudor Vladimirescu scrie lui Ghiță Răescu din Gornovița (Mehedinți) că-l iartă pentru niște pîri nedrepte ce le-a făcut împotriva sa.

Dumitale Ghiță Răescule, sănătate îți pohtesc!

Am luat scrisoarea și am văzut rugăciunea ce-mi faci, plîngîndu-ți greșala; atît ce ai greșit către împărăție, de te-ai arătat cu vicleșug, cît și pîrele și nedreptățile cu care te-ai arătat către mine[1], stăpîn fiindu-ți, lucru nelegiuit și nepriimit și neiertat de către milostivirea lui dumnezeu.

Aceasta este începătura răutăților, ce să chiiamă zavistie, și cine urmează acest lucru, procopsală nu vede, nici iertare de la dumnezeu, precum poți lua pildă chiar din frații tăi, Răducan și popa[2], că au urmat într-acest chip și nu s-au ales nimic de casăle lor.

---

[1] Tudor Vladimirescu se referă aici la jalba din 18 noiembrie 1810 a lui Ghiță Răescu către C. Samurcaș, întîiul cîrmuitor al divanului Craiovei, prin care jeluitorul se plînsese de nedreptățile ce i le-a pricinuit Tudor în anii 1806, 1808 și 1809 (C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 218—219). Cea mai mare parte din acuzațiile lui Gh. Răescu sînt repetate în jalba lui dată împotriva lui Radu Muică, la 31 decembrie 1810 (E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 23 — 26).

[2] Este vorba de popa Gheorghe, unul dintre cei trei frați ai lui Ghiță Răescu, pe care Tudor l-a constrîns să-i vîndă o moșie (Jalba lui Ghiță Răescu din 20 februarie 1816).

Eu, cu toate că, dupe dreptate, poci a-ți face răsplătire faptelor tale, dar, ca unu ce știu cuvîntul sfintei evanghelii [și] legea cum urmează, să știi că de către mine ești ĭertat și la nici o indoială să nu mai fii de către mine. Numai să-ți plîngi greșalele către dumnezău să te ierte. Și de acum înainte să te părăsăști a nu mai urma cum ai urmat pîn-acum [1].

Thedor sluger
1811 mart. 1

Acad. R.P.R., doc. DCCXLIV/40. Orig. rom.

Vezi un facsimil la C. D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii romîne de la 1821*, Craiova, 1874 (anexă). Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 27.

18

[Craiova,] 13 iulie 1811

Arendașul poștelor din Oltenia se plînge că surugiii părăsesc slujba lor și se înrolează în noul batalion de panduri al lui Tudor Vladimirescu.

[Κραϊώβα,] 13 Ἰουλίου 1811

Πρὸς τὸν ἄρχοντα κλωτζάρη Χαραλάμπη

Τζερνέτζι

. . . .

Ἀπὸ Γιαμπλάνιτζα γράφει ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐδόθη τὸν ἀρχ. σλουζάρη Θεόδωρον νὰ κάμη ἀκόμη ἕνα μπαταλιόνι παντούρους, φεύγουν οἱ σουριτζῆδες, καθὼς ἀπὸ τὸ γράμμα του, ὁποὺ σᾶς περικλείω, θέλετε πληροφορηθῇ, ὁποὺ ἔφυγαν καὶ μερικοί. Διὸ παρακαλῶ τὴν εὐγενίαν σας νὰ δώσῃ τὰς σφοδρὰς προσταγὰς εἰς ἐκεῖνα τὰ χωρία ὁποὺ ἔχουν σουριτζῆδες νὰ μὴν φεύγουν καὶ γίνεται κατάχρησις καὶ κοσούρι εἰς τὰς πόστας. Εἰ δυνατὸν καὶ τὸν ἄρχων σλουτζάρη νὰ εἰπῆτε νὰ μὴν τοὺς δέχεται καὶ μένω.

[Craiova,] 13 iulie 1811

Către boierul clucer Haralambie

La Cerneți

. . . .

De la Iablanița scrie că întrucît s-a dat voie boierului sluger Tudor să facă încă un batalion de panduri, pleacă surugiii și se duc și se fac panduri, precum

---

[1] La 20 februarie 1816 Ghiță Răescu înaintează totuși o jalbă către domn prin care, repetînd acuzațiile împotriva lui Tudor, arată că nu i s-a făcut judecată în urma jălbii sale din noiembrie 1810 din cauza că C. Samurcaș, fiind « omul și sprijinitorul» lui Tudor, a tergiversat cercetarea.

Într-o altă jalbă a lui Ghiță Răescu, din aprilie 1824, în pricina unei case din același sat, se arată că Tudor Vladimirescu, fiind « comandir de panduri muscălești» în vremea războiului ruso-turc din 1806—1812, a trăit cu Floarea, cumnata jăluitorului, care « ne tot pîra pe supt ascuns la dînsul». Iar Tudor, « din pricina numitei, ca unu ce avea putere, nu poci arăta dumneavoastră în cîte rînduri au umblat să ne prăpădească și ne-au stins cu totu...». Cînd Floarea a făcut casă pe un loc al jăluitorului, acesta n-a cutezat să-i stea împotrivă « de frica slugerului Tudor» (Arh. St. Craiova, doc. XXIX/7. Orig. rom., publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 88—90).

vă veți informa și din scrisoarea lui, pe care v-o trimit aci alăturat, ba chiar au și plecat cîțiva. De aceea vă rog pe domnia voastră să dați ordine severe în satele acelea, care au surugii, ca să nu fugă și să sufere poștele, sau dacă este posibil să spuneți boierului sluger să nu-i primească. Și rămîn.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. XXIV, doc. 13 (un registru care cuprinde copii de scrisori în legătură cu poștele), f. 5. Text grec.

ANEXĂ
la documentul nr. 18

Κραϊώβα 18 'Ιουλίου 1811

Πρὸς τοὺς ἐντιμοτάτους κυρίους 'Ιωάννην Σκουφᾶ καὶ Πολυζάκην Δημ.
Βουκουρέστι

. . . .

Εἰδοποιῶ ὅτι τὸν σλουζάρην Θεόδωρον, κουμαντήρην παντουρέων, τοῦ ἐδόθη προσταγὴ νὰ κάμῃ ἀκόμη ἕνα μπαταλιόνι παντουρέους, δίδοντας ἐλεύθερον ὅποιος θέλει, καὶ ἔτζι μᾶς φεύγουν οἱ σουρουτζῆδες, καθότι καὶ ἔφυγαν μερικοί. Περὶ τούτου ἔγραψα τὸν ἄρχων κλωτζάρη Χαραλάμπη, ἰσπράβνικον Μεχεδεντζίου, καὶ μὲ ἀποκρίθη ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ κατορθώσῃ τίποτες, καὶ ἂν εἶναι τρόπος νὰ γίνῃ ἀπὸ αὐτοῦ καμία προσταγή, ὁποὺ νὰ μὴ δέχονται σουρουτζῆδες εἰς τὸ τάγμα τῶν παντουρέων, διότι καταντοῦμε εἰς τὸ χεῖρον, μένω.

Craiova, 18 iulie 1811

Către prea cinstiții Ioan Scufa și Polizachi Dim.
La București

. . . .

Vă comunic că s-a dat ordin slugerului Tudor, comandir de panduri, să facă încă un batalion de panduri, avînd libertatea să ia pe oricine, și astfel fug surugiii noștri; au și plecat cîțiva. În legătură cu aceasta am scris boierului clucer Haralambie, ispravnic de Mehedinți, și mi-a răspuns că nu poate să facă nimic; dacă este posibil de acolo să se obțină vreo poruncă ca să nu primească surugii în batalionul pandurilor, fiindcă vom ajunge și mai rău. Rămîn.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. XXIV, doc. 13, f. 5 v. Text grec.

19

24 august 1811

Const. Dănciulescu vinde lui Tudor Vladimirescu partea sa din moșia Cloșani.

Adecă eu Constandin Dănciulescu ot satu Obîrșia, dimpreună cu soția mea Maria i cu feciorul meu Pan, care și mai jos ne vom iscăli, dat-am încredințat și adevărat zapisul nostru la mîna dumnealui biv vel sluger Teodor Vlădimirescu, precum să se știe că de a noastră bună voie și nefiind siliți

de nimeni, i-am vîndut dumnealui partea de moşie ce ni se cuvine din Cloşani, din sălişte, din vad de moară, din locuri arătoare, din livezi, din cîmp, din pădure, din munţi, care se numesc Micuşa, Vlăsia, Rădoteasa, Bulzu, Scărişoara, Mocirlău, în drept taleri 300, adecă trei sute tocma în rupt.

Care moşie, am vîndut-o de a noastră bună voie şi cu ştirea tuturor rudelor noastre, care mai jos se arată iscăliţi; pe care să o aibă dumnealui a o stăpîni ohavnică în veci, atît dumnealui, cît şi copiii dumnealui, nepoţi, strănepoţi, cîţi dumnezeu îi va dărui.

Şi pentru mai adevărată încredinţarea noastră ne-am iscălit şi mai jos, ca să se crează, puindu-ne şi degetele în loc de pecete, unde fiind faţă şi toate rudele noastre, care mai jos sînt iscăliţi.

1811, avgust 24

Eu Constandin Dănciulescu ot Obîrşia, vînzător.
Eu Maria, soţia lui Constandin, vînzătoare.
Eu Pan, fecioru lui Costandin, vînzător.
Eu Radu Trăilescu ot tam, martor.
Eu Pan, sin Curiea ot Drăghieşti, martor.
Eu Dumitraşco Dănciulescu, vărul lui Costandin ot tam, martor.
Eu Costandin sin Iacov, vărul lui Costandin, ot tam, martor.
Şi am scris eu care mai jos mă voi iscăli şi sînt şi dreaptă mărturie.

Drăguţ Căpitanu

Adecă noi, rudeniile şi moşnenii ot Cloşani, ce sîntem mai aproape rudenie şi răzaşi cu Costandin Dănciulescul, ce am vîndut toată partea lui de moşie din Cloşani şi din munţii Cloşanilor, şi viind pe la noi ne-au arătat acest zapis şi ni l-au citit înaintea noastră, înaintea satului. Şi spre a[se] stăpîni de către dumnealui biv vel slugerul Theodor Vladimirescu această moşie în pace de către noi, am iscălit şi noi ca să [să] crează, puind şi degetele în loc de pecete. Şi să se ştie această vînzare de moşie ce au cumpărat-o dumnealui slugerul este din teni [?] iuzbaşi.

1811, septembrie 13

Eu Gheorghe sin Iancu Vintilescu ot Cloşani, martor.
Eu Gheorghe Vintilescu, brat Iancu, martor.
Eu Trăilă Predescu, martor.
Eu Radu Predescu, martor.
Eu Giurea sin Trăilă, martor.
Eu Lepădat Orzăscu, martor.
Eu Popa Vintilă Orzăscu, martor.
Eu Ion Ţugoi Căprariu, martor.
Eu Ianăşi Liţa, martor.
Eu Stoica Frenţescu, martor.
Sud Mehedinţi. De la vechilu vătafului de la plaiu Cloşani.

De față înaintea mea chemînd, Costandin Dănciulescu, pe aceşti mai sus numiții martori, şi arătîndu-le că de a lui bună voie şi-au vîndut moşia sa din Cloşani, s-au adeverit şi de către dînşii cu iscălitura.

Şi spre a fi ştiut şi crezut, rugat fiind, am adeverit şi eu cu iscălitura, fiind vînzarea adevărată și cumpărătoarea temeinică.

Radu Muică Gornoviceanu

1811 sept. 13

Arh. St. Buc., ms. 1240, f. 395—396. Copie mod. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi . . .*, p. 28—29.

20

24 decembrie 1811

Tudor Vladimirescu roagă pe Hagi Ianuș să transmită o scrisoare a lui către marele vistier Const. Samurcaș.

Cu frățească dragoste mă închin dumitale, chir Hagi.

Pentru această scriisoare, răspuns la o carte a dumnealui vel vistier, cilibi Costache Samurcaş, neavînd alt mijloc a-i proftaxi răspunsu mai curînd, plătii aici ștafeta pînă la București, și forte mă rog dumitale să binevoiești, cu vreun ocazion sigur sau și cu ştafetă, prin marafetu dumitale, să să trimiță, ca să meargă la loc, fără de a cădea printr-alte mîini.

Pentru care facere de bine voi rămînea robit a sluji şi eu dumitale, aflîndu-mă al dumitale ca un frate și slugă,

Theodor sluger[1]

1811, dechemvrie 24

[Adresa:] Cinstitului și mie ca un frate, dumnealui chir Hagi Enuşi, cu frățească dragoste.

Arh. St. Buc., secția istorică, sub dată. Publicat de E. Vîrtosu. *Mărturii noi...*, p. 31

21

[1811]

Tudor Vladimirescu este orînduit zapciu la plasa Muntele (Mehedinți).

Sud Mehedinți.

Foaie de zapciii cei ce s-au ales de s-au orînduit la plăși, cum arată:

. . . .

[1] Tudor Vladimirescu are legături continue cu Hagi Ianuş în diferite chestiuni. Astfel, în mai 1821, el îi scrie o scrisoare din partea generalului rus Al. Isaiev, cerîndu-i înapoi 96 de galbeni « ce am avut de la ghinărar și de către maior Popov s-au luat de la marfa lui Răgep ce au venit di la vale și s-au dat tot la ghinărar» (Arh. St. Buc., secția istorică, sub dată).

Plasa Muntele: sluger Theodor [1], vătafu plaiului Cloşani, din poruncă, în locu lui Ioniţă Hîrgot.

Podporucic Costicikov [2]

Const. Haralambie [3]

Arh. St. Buc., Administrative vechi, dos. 2118/1811, f. 59. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 26.

22

Craiova, 27 aprilie 1812

General locotenent de armată Markov adevereşte că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri, s-a remarcat prin zelul arătat în misiunile îndeplinite.

Копия

СВИДЕТЕЛЬСТВО

№ 289 Командиру 1-го пандурскаго батальона Господину слуджеру Тодору, в том что со времени изступления моего в командование Корпусом войск в Малой Валахии состоящий в команде его батальон содержан был в добром порядке и воинской дисциплине; сверх сего, по деланным ему поручениям ловил несколько раз и доставлял к начальству существующих в здешних местах разбойников чрез что самое, равно благонадежное его поведение и усердность к службе Государя Императора заслуживает в препоручению доверенность и начальничье внимание, за дол[г] поставляю свидетельствовать подписом и приложением герба моего печати.

Его Императорскаго Величества Всемилостивейшаго Государя моего, от армии Генерал лейтенант командующий корпусом войск в Малой Валахии и Сербии разположенных, 15-ой пехотной дивизии Командир и орденов святаго Александра Невскаго, с-ой Анны 1-ой Степени алмазами украшенной, С-го Георгия 2-го класса, С-го Владимира 2-го класса большаго креста кавалер, имеющий шпагу за храбрость, украшенную алмазами.

Марков

Место печати.

В городе Крайове. Апреля 27-го дня, 1812 года.

Copie

ADEVERINŢĂ

Nr. 289 Domnului Sluger Tudor, comandantul batalionului I-iu de panduri. De cînd am luat comanda corpului de armată din Oltenia, batalionul de sub comanda lui a fost ţinut în bună ordine şi disciplină militară; în afară de

---

[1] Tudor Vladimirescu a mai avut slujbă acolo, cu cinci ani în urmă. Într-un pitac domnesc din 20 decembrie 1806 se arată că « Teodorache Vladimirescu biv vtori comis» a fost numit « vătaf. la plaiul Muntelui de Sus, sud Mehedinţi» (N. Iorga, *Studii şi doc.*, VI, p. 511—512).

[2] Iscălitura în ruseşte.

[3] Iscălitura în greceşte.

aceasta, conform însărcinărilor care i-au fost încredințate, el a prins de cîteva ori și a adus în fața superiorilor săi pe tîlharii din aceste locuri. Pentru aceasta, precum și prin purtarea sa demnă de încredere și pentru zelul său arătat în serviciul suveranului împărat, el merită, în misiunile ce i se dau, încrederea și atenția șefilor și de aceea consider o datorie a mea să atest aceasta prin iscălitura și aplicarea sigiliului meu.

General locotenent de armată al maiestății sale imperiale prea milostivul meu suveran, comandant al corpului de armată din Oltenia și Serbia, comandant al diviziei a 15-a de infanterie și cavaler al ordinelor: sfîntului Alexandru Nevski, al sfintei Ana gradul I-iu cu diamante, al sf. Gheorghe clasa a II-a, al sf. Vladimir clasa a II-a, al Marii Cruci, distins pentru vitejie cu sabia cu diamante.

Markov

Locul sigiliului.

În orașul Craiova aprilie ziua 27, anul 1812.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III — 5, anul 1818, nr. 14

23

28 aprilie 1812

Informații despre slugerul Tudor și despre Răducan Nicolau.

28 Ἀπριλίου 1812

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον κὺρ Χ. Ἰωαννούσην ἀδελφικῶς προσκυνῶ.

Ἔλαβον τὸ ἀδελφικόν της ὁμοῦ καὶ τὸ περικλειόμενο πρὸς Ρουσιάβαν καὶ τὸ ἔδωσα τοῦ σλουτζάρη Θεοδώρου καὶ τὸ ἔστειλεν μὲ ἕναν παντούρη καὶ ἐρχάμενη ἡ ἀπόκρισις ἀμέσως θέλω τὴν στείλει. Ἐχάρηκα καὶ διὰ τὴν ἄκραν ἀγαθὴν ὑγείαν της. Θεοῦ χάριτι καὶ ἡμεῖς ὑγιαίνομεν. Εἶδα καὶ τὰ ὅσα μὲ γράφεις διὰ νὰ δώσω τὸν Ραδοκάνον γρόσια χίλια ἑξακόσια, τὰ ὁποῖα καὶ τοῦ τὰ μέτρησα καὶ ἰδοὺ καὶ ἡ ἀπόδειξίς του.

....

Διὰ τὰ ἑκατὸν γρόσια μὲ ἀποκρίθηκε, μὲ δεύτερον θέλει τῆς τὰ ἀποκριθῇ. Ἐγὼ καὶ νὰ τὸν βιάσω δὲν ἠμπορῶ, ἐπειδήτης εἶναι σύντροφος τοῦ σλουτζέρη Θεοδώρου καὶ δὲν ἀποτολμῶ. Μὲ γράφετε ὅτι ὁ ἄρχων δραγουμάνος εἶναι πικρισμένος διὰ αἰτίαν τοῦ Θεοδώρου κομαντήρη. Περὶ τοῦτο παρακαλῶ τὴν τιμιότη σας νὰ τὸν παρακινήσετε νὰ τελειώσῃ καὶ ἡ εὐγενία αὐτοῦ τὸ ἔργον του, διὰ τὸ χατίρι τοῦ Θεοδώρου.

....

Τῆς τιμιότητός της ὡς ἀδελφὸς δοῦλος

Const. Furtuna

28 aprilie 1812

Către prea cinstitul domnul domn H. Ianuş cu închinăciuni frăţeşti!

Am primit frăţeasca d-voastră scrisoare împreună cu cea alăturată pentru Orşova, şi am dat-o slugerului Tudor care a trimis-o cu un pandur. Cînd va veni răspunsul, îndată am să-l trimit. M-am bucurat mult de buna d-voastră sănătate. Cu ajutorul lui dumnezeu şi noi sîntem sănătoşi. Am văzut şi cele scrise ca să dau lui Răducanu una mie şase sute groşi; i-am numărat, şi iată chitanţa lui.

. . . .

Cu privire la suma de 100 groşi mi-a răspuns că are să v-o trimită în curînd. Eu să-l silesc nu pot, fiindcă este asociatul slugerului Tudor şi nu îndrăznesc. Îmi scrieţi că boierul dragoman este amărît din cauza comandirului Tudor. De aceea vă rog pe domnia voastră să-l îndemnaţi să termine şi domnia sa acolo afacerea lui pentru hatîrul lui Tudor.

. . . .

Al domniei voastre ca un frate şi slugă,

Const. Furtuna [1]

[Adresa:] Prea cinstitului şi binevoitorului domnului domn H. Ianuş Consta Petru şi fraţii, cu fericire.

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 419, doc. 18. Orig. grec.

24

23 mai 1812

Tudor Vladimirescu către Nic. Zoican în chestiuni negustoreşti.

Cătră dumnealui chir Necolae Zoican

Priimind dumneata aceasta, de grabă să mă înştiinţăzi cîte cît s-au vîndut său? Adecă: cîte cîte parale ocao, şi de ai priimit toţi banii sau nu pentru său?

Theodor sluger [2]

Mai 23, 1812

Muzeul Porţile de Fier, Turnu Severin, mapa X, doc. 3; autograf. Publicat în *Arhivele Olteniei*, II (1923), p.2.

---

[1] Semnătura în litere chirilice.

[2] Tudor Vladimirescu se găsea de cîţiva ani în relaţii comerciale cu N. Zoican.

În februarie 1808 el cere acestuia să-i cumprere nişte telegari (Acad. R.P.R., doc. CCCI/92). În octombrie 1810, Tudor fiind bolnav cere lui N. Zoican nişte lămîi (C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p.—224). În noiembrie acelaşi an el scrie o jalbă din partea lui Lupu Zoican, pentru a fi scos de la închisoare, unde fusese băgat sub motivul că nu a plătit vama pentru nişte vite (Acad. R.P.R., Autografe). Toate aceste documente sînt publicate de E. Vîrtosu, *Mărturii noi*..., p. 12 n, 18, 30 şi facsimil-planşa VI, fig. 9.

25

26 mai 1812

Sentința departamentului de patru și a divanului Craiovei în pricina slugerului Tudor Vladimirescu cu doi neguțători.

1812, mai 26

De la depertamentu de patru.

Hristea Grecul, după jalba ce au dat la dumnealui cinstit Costandin graf Dudescu, otcîrmuitor divanului Valahii cei Mici, s-au judecat de față înaintea noastră cu Dumitru, omul și vechilu dumnealui slugerului Tudor, din sud Mehedinți, arătînd că, fiind tovaroş cu un Stanciul Abagiu, au mers amîndoi la numitul sluger de au cumpărat 1976 ocă morun, suta po talere 85, şi icre, ocă 673, ocaoa po talere 2, parale 20. Cu care marfă viind aici şi vînzîndu-o, zice că, neștiind sama, li s-ar fi întîmplat pagubă, și acum vechilul slugerului îl apucă numai pă dînsul să plătească cusurul de bani ai mărfii, ce nu i-au fost înplinit după zapisul lor, şi el nu are de unde, că i-au mîncat Stanciul, tovaroşul lui; făcînd cerere să-şi afle dreptatea.

S-au întrebat Dumitru, vechilu slugerului Theodor, ce are să răspunză. Zisă că astă iarnă, fiind la Cerneți jăluitorul şi Stanciul, tovaroșul lui, au rădicat de la sluger acel pește și icrele și după sorocul zapisului, ce şi-au pus amîndoi, n-au răspuns toți banii mărfii, adăstîndu-i pînă acum. Din care pricină şade în cheltuială din pricina lor, prelungindu-l cu vorba, și nici un ban, decît ceeace i-au dat înnainte, nu i-au mai dat, şi pentru aceea îi apucă să-i plătească bani după zapis. Care zapis, arătîndu-l la judecată, să văzu scris din trecuta lună fevruarie 12, iscălit atît de Hristea jăluitorul cît şi de Stanciul, tovaroşu lui, platnici, adeverit și de alți martori, cuprinzători că au priimit amîndoi de la sluger acea sumă de ocă pește și acele icre, cu prețul ce să arată mai sus, numind ca să răspunză banii în doaă soroace. Ce nici jăluitoru, [nici] Stanciul, tovaroşul lui, nu tăgăduiră că nu este zapisul lor şi că n-au rămas acei bani datori, după pește și după icre la numitu sluger; numai pricinuiră ei amîndoi între dînșii, aruncînd unul la altul că au mîncat bani şi nu sînt socotiți amîndoi. Pentru care, ca să dovedim cîți bani au dat slugerului, după zapis, și cît mai rămîne datori să mai dea, le-am făcut socoteala ce să arată mai jos, însă:

talere	*parale*		
1 678	16		face pă 1 976 ocă morun, suta po talere 85, netăgăduit.
1 682	—		pă 673 ocă icre, ocă po talere 2, parale 20, netăgăduit.
3 360	36[1]		această sumă face pă tot peștele şi icrele ce le-au luat de la sluger.
	talere	*parale*,	ce au dat dintr-aceștia:
1 792	1 600	—	au dat Hristea şi Stanciul, tovaroşul lui, la aprilie 15, netăgăduiți.
	192	—	ipac zice Hristea că i-au dat acum la polcovnicie.
	1 792		

[1] Așa în text.

1 568 parale 36 iost rămîne Hristea jăluitoriul și Stanciu tovaroșu lui, bun datori să răspunză lui Dumitru, vechilu dumnealui slugerului, după coprinderea zapisului lor. Pe care bani găsim cu cale ca să-i plătească, fără de alt cuvînt. Şi Hristea cu Stanciul, de vreme că zic că au socoteală între dînşii aruncînd unul asupra altuia că au mîncat bani, își vor căuta unul cu altul, prin deosebită judecată. Iar banii slugeriului să să plătească acum, ori de unde vor şti, să nu mai ție pă vechil în cheltuială, după cum făcu strigare că şade, din pricina lor, de 11 zile aici în Craiova.

Părerea noastră într-acestaş chip este, iar hotărîrea rămîne a să face de către cinstitul divan,

Gheorghe Jiian

1812, mai 26

De la divanu Craiovii.

Cu această cercetare și alegere a judecății depertamentului de patru înfățișîndu-să la divan Dumitru, vechilu slugerului Theodor, cu Hristea Grecu şi Stan Abagiu, tovaroşul său, s-au întrebat numiții Hristea şi Stan, pentru ce nu plătesc şi cusurul de bani, după zapisul lor? Şi fără de nici o tăgăduire zisără că cu adevărat sînt buni datori şi acei talere 1568, la sluger Theodor. Dar toată zăbava de plată este din pricină că, ei fiind tovaroşi amîndoi, cînd au luat socoteala la urmă, au văzut că le iase pagubă, şi au bănuială unul asupra altuia, că au furat din bani, cerînd a să înfățișa mai întîi amîndoi la judecată, spre a să dovedi asupra cui să găsesc aceşti bani rămași și atunci îi vor plăti.

A cărora pricinuire este fără de orînduială, căci în zapisul lor nu să coprinde și alte vorbe, decît numai zice ritos că sînt buni datori banii de mai sus numiți, talere 1568, pentru aceea, nu face trebuință a mai aştepta vechilul aici, în cheltuială, pînă să vor socoti şi să vor desface între dînşii, ci hotărîm ca mai întîi să plătească pîrîții banii slugerului, după zapisul lor, şi la urmă, oricum vor şti, să vor desface.

Iar cînd acum nu vor avea mijloc de a plăti, să-şi dea chizaş sigur pe bani, ca cu soroc de 4 luni să-i plătească. Dar nedîndu-şi acest feli de chizăşie, atunci să să îndatoreze cel care din amîndoi tovaroșii va fi în stare mai bună a i să vinde la mezat tot avutul său și să plătească bani datorați slugerului.

Dumitrache Racoviță, Dumitrache Bibescu, Cornea Brăiloiu, Dumitrache Brăiloiu, Ion Vlădăianu

1812, iuni 21

E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 32—35 (originalul distrus).

26

7 iunie 1812

Porucicul Tudor Vladimirescu scrie lui Nicolae Zoican să nu cumpere făină și plută.

Către dumnealui chir Nicolae Zoican.

Sosind şi eu de la Craiova, mă găsi scrisoarea dumitale şi văzui cele cuprinzătoare. Cît pentru banii de la dumnealui chir Iurdache, eu de multe ori ți-am spus dumitale că va să-ți facă așa! Dară eu de către aceasta, orice să va întîmpla, nu sînt tovarăş, ci dumneata ai să tragi, căci trebuie să te păzești de așa oameni! Ci oricum vei şti, să scoți banii, fiindcă-mi sînt de mare trebuință. Şi mai în grabă, că în credință am mare trebuință!

Iară acea făină sau plută, nicidecum să nu o iai, că nu alegi nimică cu ele! Ci să te păzăşti de aşa marfă! Făina aici este cu cinci lei și nu o caută nimenea. Şi pluta este ocao cîte zăce parale. Mai în scurt, să te ferești de această marfă!

Această scriisoare să să dea la chir Costandin Duncea şi una la domnul maiur, alta la chir Fota[1] şi să iai răspuns. Pînă la zăce zile să isprăvești ce vei avea şi să vii negreşit aici, fiindcă eu am o călătoree foarte depărtată[2] şi nu mă găseşti pe urmă. Ci pînă la această vreme, negreşit să vii!

De la chir Costandin Duncea să primeşti lei 360, adecă trei sute şaizăci, şi să-i dai acest zapis al taică-său. Aceşti bani i-am trecut la catastih asupra dumitale.

Porutcic Theodor

Iunie 7, 1812[3]

[Pe verso:]

Mai întîi cercetez pentru cea mai dor[ită] fericire sănătății dumitale, că avînd pă deplin, să mă bucur şi eu.

Acad. R.P.R., Autografe. Orig. rom. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi....*, p. 36—37; fascimil în planşa VII, fig. 11.

27

[1812]

Diata întocmită de Tudor Vladimirescu cînd a avut intenția să meargă în Rusia.

Aflîndu-mă eu om necăsătorit şi fără de vrednici clironomi, temîndu-mă în toată vremea de moarte, mai vîrtos aflîndu-mă ostaş şi în toată vremea

[1] Este vorba de negustorul Fota Popovici din Orşova de la care Tudor se împrumută în vremea răscoalei cu 19 000 taleri, dispunînd să fie restituiți prin intermediul lui N. Zoican (vezi vol. II, doc. 94).

[2] Tudor Vladimirescu se pregătea să plece probabil în Rusia.

[3] La 25 ale aceleiaşi luni, Tudor cere lui N. Zoican să dea în contul său 15 taleri lui Costandin Săziteche (Arh. St. Buc., secția istorică, sub data. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 35).

călător, precum şi acum am călătorie mai delungată, am socotit ca să-mi pui la orînduială subt epitropie cele ce am, atît mişcătoare cum şi nemişcătoare, în ce chip să se urmeze, întîmplîndu-se sfîrşitul vieței mele la vreo străinătate sau măcar şi aici.

Întîi, ferbinte mă rog dumneavoastră la trei boieri prieteni ai mei, dumneata chir Constantine Furtună, dumneata arhon treti [logofăt] Ioniță Burilene şi dumneata arhon armaşu Grigorie Ciocăzane, să binevoiți, pentru mare pomenirea dumneavoastră, a-mi fi epitropi mie pentru toate precum rînduiesc eu mai jos, să urmați după moartea mea. Şi pentru această osteneală şi facere de bine a dumneavoastră, milostivul dumnezeu să vă trimită dumneavoastră pe această lume mincinoasă haru şi mila lui, iară la viitoarea şi nesîvîrşita vreme uşurare sufletului dumneavoastră.

1. Toate acareturile mele cîte am aici în Mehedinți, adică: case, mori, vii, locuri de prăvălii şi de case în Cerneți, însă: via din Poiana Hoțească, cu casele şi cu toate vasele viei din dealul Govorei; moara din Pleşuva, moara cea mare din Severin cu pămîntul ce este cumpărat, înfundat, precum se cuprinde [în] zapisul caselor din Cerneți; şi locul de la poartă, cel cu pomi, locul de case din drept polcovnicul Istrati peste drum; şi locul de prăvălii de alături cu Velişco; cumpărăturele de moşie ce am la munte în Dîlboca şi în Cloşani; i o peatră de moară din apa Tismenei, cu cureaua de moşie din Cîlnic, să se vînză ori cu mezat sau cum se va socoti că va ieşi mai bun prețu, ca să nu se facă pagubă.

2. Toate hainele i arămurile şi tacîmurile de masă să se dea frăți-ni meu Papa.

3. Toate argintăriile şi armele cîte se află să se vînză.

4. Moşia şi alte acareturi şi viile ce am la Vladimir jud. Gorjiu, acelea să rămînă frăți-ni meu Papa şi suroră-mea şi maică-mea, cît va trăi.

5. La nimini nu sunt dator nici o para. Iară un zapis de 15# la logofătul Petre de divan, şi altul de lei 500 la Gherie, omul boierului Samurcaş, să nu se ţie în seamă, că le-am plătit şi nu s-au găsit ca să le dea.

6. Toți bani ce vor prinde la vînzarea celor numite mai sus, cum şi bani ce sunt gata, care se vor vedea unde se află, prin altă însemnare în condica mea care este pecetluită şi la ce vreme se va deschide, să se dea pe îndată toți banii. Din care jumătate să se dea frățini-meu cu mumă-mea şi surori-mi dumneaei, cu analogie; iar jumătate să mi se facă pomeniri adică cele obişnuite până la un an; o sută de sărindare să se facă cu tot şartul. Talere 1 250 să se trimiță la sfînta Agora să se dea cu legătură daru bisericei; şi pentru aceasta să fie datoare biserica ca în veac să aprinză o candelă la icoana maicei Precistei, să arză în toată vremea, ziua şi noaptea, în veac. Asemenea lei 1 500 să se trimiță la Ierusalim, la biserica sfîntă, tot cu aşa şart, ca să arză o candelă în veac. Şi ce bani va mai prisosi, să se dea pe la biserici sărace, să se cumpere cele ce va lipsi. Şi la biserica ce este făcută de mine în Prejna, să se dea lei 300.

Şi de va mai prisosi bani, se vor mai face pomeniri care se va socoti de epitropi, adecă: fete sărace să se îmbrace; să se dea şi la slugi; la Dumitru feciorul lei 100, la Rosa lei 50, la Stan Carochie lei 100, la Iancu Bogdan lei 50 şi la Nicolae băiatul lei 100, —fiindcă aceştia m-au slujit [1].

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 14—15.

ANEXĂ

la documentul nr. 27

6 000 lei, casa şi viile din dealul Cerneţilor.
1 000 lei, moara cu coprinsul ei i livezi pe moşia Govora.
800 lei, vadul de moară cu prăvălii, de la moşneni, pe apa Topolniţa.
200 lei, binaoa morii la Păducel.
50 lei, casa morarului.
700 lei, moşia din cîmpul Severinului, de la Alexe Vlăduţ Cercel.
600 lei, patru silişti în oraş (locuri în Cerneţi).
3 000 lei, casa de zid din Cerneţi.
———
12 350 lei [2]

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 15.

28

28 septembrie 1812

Intîiul divan şi comitet al Ţării Romîneşti certifică meritele fraţilor Dimitrie şi Pavel Macedonschi în slujba ţării şi arată că sînt originari din Macedonia.

No. 1201

De la întîiul divan şi comitet al Prinţipatului Valahii.

După jalba ce au dat doi fraţi porucici, Dimitrie şi Pavel Macedonschi, arătînd că sineturile părinteşti cele vechi pentru trecerea lor [3] s-ar fi furat de o slugă Iacov, au cerut ca să li se dea o dovadă la mînă, cît pentru acele furate sineturi părinteşti de trecerea lor, asemenea şi pentru slujbele cu care s-au arătat folosind de obşte.

Divanu, după cercetarea ce au făcut prin calemgiii acestui divan, au aflat că numiţii doi fraţi, Dimitrie şi Pavel Macedonschi, cu adevărat au avut sineturi

[1] Pe verso actului era scrisă următoarea menţiune: « Copie după diata ce au lăsat boierul cînd era să se ducă la Rusia».

[2] După C. D. Aricescu, această foaie de preţuire a averii lui Tudor s-a făcut de asemenea pe cînd el voia să plece în Rusia.

[3] Trecerea din sudul Dunării în Ţara Romînească.

părinteşti în limba sloveneascâ, din care să dovedea că părintele lor au fost ştiut în toată Bulgaria viteazul Ştefan Mincio voevod, carele să trăgea din neamurile cele mai mari ale sîrbilor, rămaşi din vechime la Machedonia spre lăcuinţă. După care sineturi, la leat 1806, cînd măria sa domnul Ipsilant făcea oaste naţionalnică din porunca împăratului rusienesc ce au avut, au intrat la slujbă ostăşească în valahschi cazacei polccadeţi unde, după vitejia lor, au luat ofichic de porucici; şi fiindcă au fost răniţi, ne mai putînd sluji la oaste, şi-au luat ostavcă, după cum să vede din documenturile ce au de la comandirul polcului i a cinstitii vistierii a acestui divan.

După aceea, avînd ei rîvnă dĕ a mai sluji şi să fie de folos, după ştiinţa limbii lor şi scrisori bine, şi anume: ruseşte, rumîneşte, greceşte, sîrbeşte şi turceşte, la leat 1809 au intrat la acest divan tîlmaci, cînd , tot atunci în luna lui mai, fugind sluga lor Iacov, au luat bani, cai, haine şi alte lucruri, între care şi mai sus numite seneturi părinteşti, precum aceasta să dovedeşte din poruncile divanului ce s-a dat în toată ţara pentru acel fugar. După care porunci numai caii s-au prins la munte, iar fugarul au scăpat. În urmă la leat 1809, fiind neapărată trebuinţă de a tîlmăci la divanul Craiovii şi la comisia cea mare, din porunca domnului senator Crasno Milaşevici, s-au orînduit cel întîiu, Dimitrie, la comisie, iar cel de al doilea, Pavel, la divanul Craiovei, la care au întemeiat toată orînduiala canţelariei ruseşti. Care canţelarie pînă atunci nicidecum n-au fost. Şi-au ocîrmuit-o precum să cuvine, fără să cerce divanul cel mai mic cusur la lucrarea sa, aflîndu-să şi eczecutor la departamentul cremenalicesc, pînă la încheierea păcii cu Poarta othomanicească, purtîndu-se bine şi cu vrednicie de laudă. Pentru care ale lui slujbe divanul l-au şi pristavilisit de cin.

Iar cel dintîi, Dimitrie, de la comisia cea mare s-au orînduit la comisia socotelilor fînului înpărătesc tîlmaciu, precum şi asupra magaziilor de fîn la Bucureşti şi Giurgiu. Supt a căruia priveghere, spre îndestularea oştirilor de fîn, cu toate că era doozeci şi una magazii, dar în vremea de lapoviţă neputînd aproftaxi cu căratu fînului la ordia de supt Giurgiu, la leat 1811 au întrebuinţat de al său fîn, numai ca să nu rabde de foame oştirile împărăteşti, puturi una sută douăzeci şi una mie, precum să dovedeşte din cfitanţiile ce are, asemenea şi din atestaturile ce are de la viţiprezedenţi gheneral Şteter şi Comnino. Şi slujba aceasta au făcut-o fără a cere de la hazna leafă, sau pentru altă cheltuială. De aceea viţiprezedentul gheneralu Comnino l-au prestavlisit spre a-l mulţumi, iar fînul întrebuinţat la oştiri, fiindcă au fost al amînduror fraţilor, apoi de bună voinţă amîndoi l-au jărtfit în folosul haznalii, mulţumindu-să cu una mie galbeni slobozi de la vistierie, şi pă urmă au fost orînduit de către stăpînire pe la judeţe să cerceteze catahrisisile ispravnicilor, magazierilor de fîn i lemne, şi să strîngă ostaşi, panduri vreo douăzeci miie. În care slujbă s-au aflat pînă la încheierea păcii cu Poarta. Şi purtările lui au fost vrednice de laudă.

Drept aceea, divanul, pentru toate cele de mai sus, ca mile ce sînt adevărate şi nouă cunoscute, li s-au dat această carte a divanului ca să aibă crezare la orice parte de loc să vor arăta.

Gheneral maior Jeltuhin [1]
Isac Ralet, Barbu Văcărescu,
Costandin Varlam
Întîiul tîlmaci, rotmistr Macarov [2]
Leat 1812 septembrie 28 [3]

Acad. R.P.R., achiziţii noi neinventariate. Orig. rom. şi rus, pe două coloane. Cu o copie romînă şi rusă, avînd ştampila în tuş negru a logofeţiei pricinilor streine.

29

[Craiova,] 20 ianuarie 1813

Ştiri despre relaţiile comerciale ale lui Tudor Vladimirescu.

[Κραϊώβα,] 20 Ἰανουαρίου 1813
Ὀδέσσα

Ἐγράψαμεν τῷ ἐκεῖ Στεφάνῳ Λεγαδοβίτζη καὶ τοῦ ἐλέγαμεν ὅτι καὶ εἰς τὰς 18 σὲ ἐγράφαμεν καὶ τώρα δὲν λείπομεν ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν εἰδοποιήσωμεν διὰ τὸν ὅσον ζαϊρὲ ἐλάβαμεν ἀπὸ Νάνη σας. Σήμερον ξυπνῶμεν μὲ ἕνα ραβάσι τοῦ σλουζάρη Τούτουρη, ὅστις μᾶς γράφει ὅτι ὁ ζαϊρὲς εἶναι ἐδικός του καὶ προσμένομεν τὸ ὅρδινόν του. Λάβε καὶ ἕνα γράμμα σου, τὸ ὁποῖον πρὸ ἡμερῶν τινων μᾶς ἐστάλθη. Ταῦτα καὶ μένομεν

[Χ. Ἰωαννούσης]

[Craiova,] 20 ianuarie 1813
La Odesa

Am scris acolo lui Ştefan Legatovici şi-i spuneam că i-am scris şi la 18 în legătură cu cantitatea de zaherea ce am primit de la Nani al vostru. Astăzi ne pomenim cu un răvaş al slugerului Tudor, care ne scrie că zahereaua este a lui. Aşteptăm ordinul său. Primeşte şi o scrisoare pentru tine, care ne-a fost trimisă acum cîteva zile. Cu acestea rămînem

[Hagi Ianuş]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuş 695, f. 27 v. Text grec.

---

[1] Iscălitura în ruseşte.
[2] În ruseşte.
[3] Un alt document despre D. Macedonschi ca interpret la divan e din 12 martie 1812 (Muz. de ist. Buc., doc. 5880/57).

ANEXA 1

la documentul nr. 29

'Οδέσσα, 12 Φεβρουαρίου 1813

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον Χ. Γιαννούσην κουμπάρον μου ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι.

Κραγιώβα

'Ερευνώντας τὰ περὶ τῆς ὑγείας σας, δουλεύει ἡ παροῦσα μου διὰ νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅτι ἔλαβα τιμίαν σας ἀπὸ τὰς 20 'Ιανουρίου καὶ ἐχάρηκα ὑπὲρ τὸ μέτρον διὰ τὴν ἀγαθὴν ὑγείαν σας, καὶ εἶδον νὰ μὲ γράφετε περὶ τοῦ ζαερέ. Καὶ ἔλαβα τὸ περικλεισμένο ραβάσι τοῦ ἄρχοντος Βλαντιμηρέσκου. "Οθεν ἰδοὺ ὁποὺ σᾶς περικλείω ἕνα ραβάσι ὁποὺ εἶχα λάβει ἀπὸ τὸν κομασιανέρο Ναβήτζκη, τὸ ὁποῖον φανερώνει διὰ νὰ μοῦ μετρηθοῦν χίλια ὀκτακόσια ἐννέα γρόσια, ἤτοι 1809 γρόσια. Τώρα ὅμως σᾶς λέγω ὅτι νὰ λάβετε πρῶτα ἑβδομήντα πέντε φλουργιά, Νο 75 ὀλλανδέζικα, ὁποὺ τοῦ μέτρησα τὴν ἡμέραν ὁποὺ ἐκίνησα ἀπὸ Μπουκουρέστι, καὶ παίρνοντας ἡ τιμιότη σας τὰ ἀνωτέρω 75 φλουργιὰ καὶ τότες παραδίδετε τὸν ζαερὲν ὁμοῦ μὲ τὸ ραβάσι. "Ομως ἐὰν δὲν σᾶς τὰ μετρήσῃ, μὴν τοῦ δώσετε τὸν ζαερέν. 'Αλλὰ σᾶς περικαλῶ νὰ προσπαθήσετε διὰ τὴν πούλησιν πρὶν προφθάσῃ ἡ ἄνοιξις, διὰ νὰ μὴν γίνῃ καθὼς τὸ καζάνι μὲ τὸν ἄρχων Πέτρον. "Οσον διὰ νοβητὲς δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἕως τώρα ἐλάβατε τὴν ἀπὸ 22 'Ιανουαρίου γραφήν, μὲ τὴν ὁποίαν σᾶς εἰδοποίησα, καὶ τώρα σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι χάριτι θείᾳ οἱ ἐδικοί μας ὅλο πηγαίνουν ἐμπροστὰ καὶ τοὺς δέχονται μὲ ἀνοιχτὰς ἀγκάλας εἰς τὰ ξένα χώματα. Θαρρῶ ὅτι ἔχετε τέτοιες εἰδήσεις, μ' ὅλον ὁποὺ σᾶς τὰ ἐξηγοῦν διαφορετικῷ τῷ τρόπῳ οἱ γειτόνοι σας. Καὶ ἂν ἔχωμεν ὑγείαν, ἡ ἄνοιξις θέλει κάμει διὰ νὰ ἀκούσωμεν πλέον ὠφέλιμα πρὸς ὄφελος τῆς κοινότητος.

....

'Ο γοσποντὰρ Μαλένγκος ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζεται καὶ σᾶς εὐχαριστᾷ ὁποὺ δὲν τὸν ἐξεχάσατε. 'Ο Πέτρος ὅμως ἀκόμη δὲν ἐπέστρεψεν. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἔχετε μεγάλον πόθον διὰ νὰ μάθετε διὰ τὸν φίλον μας Ζάση, ὁ ὁποῖος ἕως τώρα εἶμαι βέβαιος ὅτι ἔφθασεν εἰς ἄρμιαν καὶ διὰ παρηγορίαν μου βαστῶ κοντά μου ἕναν του σκλάβον μὲ τὴν γυναίκαν του, διὰ νὰ μὲ δουλεύσῃ μὲ τὴν πληρωμήν τους. Καὶ ταῦτα μὴν ἔχοντας ἄλλο, μένω ὡς ἀδελφὸς καὶ δοῦλος.

Κὺρ 'Αστριανέ, ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι καὶ σᾶς παρακαλῶ τὸ παρὸν περικλεισμένον γραμματάκι νὰ τὸ δώσετε τοῦ πρώην κουμαντήρη Βλαντιμηρέσκου.

Μένω ὑπόχρεος

Στ. Λ. [εγατοβήτζης]

[Adresa:] Τῷ τιμιωτάτῳ κυρίῳ 'Αστριανῷ Κώνστα Πέτρου καὶ ἀδέλφια, εἰς ἔλλειψιν αὐτοῦ νὰ σταλθῇ εἰς Κραγιώβαν τῷ κυρίῳ Χατζῇ Γιαννούσῃ.

Εἰς Μπουκουρέστι

Odesa, 12 februarie 1813

Către prea cinstitul domn H. Ianuş, naşul meu, pe care îl sărut frăţeşte.

La Craiova

Scopul prezentei mele scrisori este să mă interesez de sănătatea d-voastră şi să vă fac cunoscut că am primit cinstita d-voastră scrisoare din 20 ianuarie şi m-am bucurat peste măsură de buna d-voastră sănătate. Am văzut cele scrise despre zaherea. Am primit răvaşul boierului Vladimirescu, aflat în scrisoarea d-voastră. Iată vă trimit aci alăturat un răvaş, pe care îl primisem de la comisarul Navitzki, în care scrie să mi se plătească una mie opt sute nouă groşi, adică 1 809 groşi. Acum însă vă scriu să primiţi mai întîi şaptezeci şi cinci, 75 galbeni olandezi, ce i-am dat în ziua cînd am plecat din Bucureşti. Şi după ce veţi primi d-voastră cei 75 galbeni amintiţi mai sus, numai atunci îi veţi preda zahereaua împreună cu răvaşul. Iar dacă n-are să vă dea banii, să nu-i daţi zahereaua, dar vă rog să vă străduiţi s-o vindeţi înainte de a veni primăvara, ca să nu se întîmple ceea ce s-a întîmplat cu cazanul şi cu boierul Petru.

În legătură cu noutăţile [de pe aici], nu mă îndoiesc că aţi primit pînă acum scrisoarea mea din 22 ianuarie, în care vă înştiinţam şi acum vă înştiinţez că, cu ajutorul lui dumnezeu, ai noştri înaintează mereu şi sînt primiţi cu braţele deschise în ţări străine. Cred că aveţi astfel de ştiri, cu toate că vecinii voştri le interpretează în mod deosebit. Şi dacă va fi sănătate, primăvara va face să auzim lucruri şi mai folositoare pentru societate.

....

Domnul Malencu [1] vă sărută frăţeşte şi vă mulţumeşte că nu l-aţi uitat. Petru [2] încă nu s-a întors. Nu mă îndoiesc că doriţi mult să aflaţi noutăţi despre prietenul nostru Zas, care, sînt sigur, că acum a ajuns din urmă armata şi, spre mîngîierea mea, ţin lîngă mine pe unul din robii lui cu soţia lui, ca să-mi lucreze cu plată.

Nemaiavînd altceva, rămîn ca un frate şi slugă.

Domnule Astrianos, vă sărut frăţeşte şi vă rog prezenta scrisorică închisă s-o daţi fostului comandir Vladimirescu.

Rămîn obligat

Ştef. L.[egatovici]

[Adresa]: Prea cinstitului domnului Astrianos Consta Petru şi fraţii, în lipsa lui să se trimită la Craiova domnului Hagi Ianuş.

La Bucureşti

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 363, doc. 33. Orig. grec.

---

[1] Probabil Milencu Stoicovici.

[2] Este vorba de Petru Dobrinaţ.

ANEXA 2
la documentul nr. 29

[Κραϊώβα,] 11 Μαρτίου 1813

'Οδέσσαν.

'Εγράψαμεν τῷ ἐκεῖ Στεφάνῳ Λεγάδοβιτζ, ἀποκρινόμενοι εἰς δύο γράμματα, ἀπὸ 22 τοῦ ἀπελ. 'Ιανουαρίου καὶ 12 Φεβρουαρίου, καὶ τοῦ ἐλέγαμεν διὰ τὸ καζάνι. 'Επειδὴ καὶ δὲν εἶναι τρόπος πληρωμῆς, θέλομεν τὰ ἐμβάσει ἡμεῖς ἀπὸ ἐδῶ τοῦ γοσποδὰρ Μαλένκου. Πάει καλῶς ὁποὺ ἔλαβες τὸ ραβάσι τοῦ Βλαδιμηρέσκου, καθὼς ἐλάβαμεν καὶ ἡμεῖς τὸ περικλειόμενον, ὁποὺ εἶχες λάβει ἀπὸ Νάνη σου, διαλαμβανόμενον ὅτι νὰ λάβῃς # 75, τὸ ὁποῖον ραβάσι τὸ ἔδειξα τοῦ ρηθέντος Βλαδιμηρέσκου καὶ μὲ ἀπεκρίθη ὅτι ἂς στέκεται ὁ ζαϊρὲς εἰς τὴν εὐγενίαν του. Καὶ ἰδοὺ ὁποὺ σοὶ περικλείομεν τὸ ραβάσι καὶ λάβε το. Μὴ νομίσῃς ὅτι ἀμελῶ καὶ δὲν θέλω νὰ ἐπιμεληθῶ διὰ τὸν ζαϊρέν, μὰ καὶ δὲν εἶχε ἔζητον, ὅμως θέλω ἀποφασίσει ὁποὺ νὰ τὸν πωλήσω εἰς τόπον πίτουρα.

[Χ. 'Ιωαννούσης]

[Craiova,] 11 martie 1813

La Odesa

Am scris acolo lui Ştefan Legatovici răspunzîndu-i la două scrisori, din 22 ianuarie şi 12 februarie, şi îi spuneam de cazan că, deoarece nu e chip de plată, noi vom trimite banii de aici domnului Malencu. Este bine că ai primit răvaşul lui Vladimirescu, de asemenea am primit şi noi răvaşul aci alăturat, pe care îl primiseşi de la Nani al tău, care spune să primeşti 75 galbeni; am arătat acest răvaş mai sus amintitului Vladimirescu şi mi-a răspuns ca zahereaua să stea la domnia sa. Iată vă trimitem aci alăturat răvaşul şi primiţi-l [1]. Să nu-ţi închipui că neglijez şi nu vreau să mă ocup de zaherea, dar nu avea cerere, dar mă voi hotărî s-o vînd în loc de tărîţe.

[Hagi Ianuş]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuş 695, f. 43. Text grec.

30

[Craiova,] 12 februarie 1813

Hagi Ianuş se arată nemulţumit de comportarea lui Tudor Vladimirescu.

[Κραϊώβα,] 12 Φεβρουαρίου 1813

Τζερνέτζι

'Εγράψαμεν τῷ ἐκεῖ ἰσπραβνίκῳ Ζαμφιράκη, ἀποκρινόμενοι εἰς εὐγενικήν του ἀπὸ 2 τούτου. Εἴδομεν καὶ τὸ νὰ ἔλαβεν καὶ τὸ φύλλον τῆς ραμασίτζας καὶ

---

[1] La 11 iunie 1813, Şt. Legatovici trimite prin Hagi Ianuş o scrisoare lui Tudor Vladimirescu (Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. XLIII, doc. 2).

τὸ νὰ ἔδωσεν προσταγὴν ὅτι νὰ τὰ συνάξουν. Διὰ τὸ ὁποῖον τὸν παρακαλῶ ὁποὺ νὰ ὑπερμαχήσῃ ὅσον ἐν τάχει, καὶ ἐκεῖνοι ὁποὺ δὲν θέλουν νὰ πληρώσουν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἶναι φορτωμένοι, ἃς ἔλθουν νὰ πληρώσουν ἐδῶ εἰς τὸν ταξελδάρην. Περὶ τὸν Θόδωρον ὁποὺ δὲν φέρεται καλὰ καὶ τὸν ἔγραψα καὶ ἐγὼ ἀρκετά. Ἡ εὐγενία της ὅμως νὰ μὴν τὸν ἐξήσῃ, μάλιστα ἔγραψα καὶ τὸν ἀρχ. κλωτζάρη Κωνστ. Χαραλάμπη.

. . . .

[Χ. 'Ιωαννούσης]

[Craiova,] 12 februarie 1813

La Cerneți

Am scris ispravnicului de acolo Zamfirachi, răspunzînd la scrisoarea lui din 2 ale acestei luni. Am văzut de asemenea că a primit și foaia cu rămășițele și că a dat ordin să fie încasate; pentru care îl rog să dea cît mai mult zor și acei care nu vor să plătească, sub motiv că sînt prea împovărați, să vie să plătească aici la taxildar; despre Tudor că nu se poartă bine i-am scris și eu destule, dar domnia sa să nu-l irite; ba chiar am scris și boierului clucer Constantin Haralamb.

. . . .

[Hagi Ianuș]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 695, f. 34. Text grec.

31

20 martie 1813

Tudor Vladimirescu cere lui Nicolae Zoican să-i trimită bani din socotelile lor, avînd nevoie pentru rezolvarea unor chestiuni la București.

Către dumnealui chir Nicolae Zoican.

Am priimit scrisoarea dumitale și de cîți bani mi s-au trimis de către dumneata din socoteala mea pînă acum, măcar că ai fitănțile mele, dar iată că-ți trimisăi eu însămnare curată, unde sînt trecuți și ai pieilor. Ci dumneata vei păstra însămnarea aceasta și cînd ne vom întîlni îmi vei aduce răvașele și-i vom trece în d[os că au fost] [1] priimiți.

Iată și însămnare de la chir Iacov [2] de socoteala pieilor.

Pentru banii de la Anastasie, iată că-ți trimisăi mumbașir. Ci vei merge de-l vei apuca de-ți va da bani, sau să vii cu el aici la judecată. Dumneata

---

[1] Doc. rupt.

[2] Este vorba de Iacov Socolescu din Craiova (zapisul din 2 ianuarie 1814 dat de Tudor lui Răducan Nicolau).

să-ți cauți bani de la el și el cu mine n-are nici o socoteală; iar de va avea, își va căuta cu mine, iar dumitale să-ți dea bani. Iată și osăbit răvașu meu, ca să i-l arăți să vaze *și el* și judecata că așa merge șartu: dumitale să-ți plătească datoria și el ce va avea cu mine să-și caute.

Chir Nicolae, pentru bani am prea mare trebuință fiindcă în sărbători, dupe paști, voi să merg la București să-mi isprăvesc niște treburi, pentru aceia îmi trebuiesc bani. Ci prea mă rog, pune silință pînă la paști să-mi faci o sumă de bani și să vii dumneata singur cu ei pînă la mine, fiindcă avem mai multe să vorbim amîndoi. Du[pe][1] ce vom [isp][1]răvi acele trebi, apoi iar îți voi da eu bani cîți îți vor trebui; numai mie la acea vreme îmi trebuiesc și apoi curînd iar iasă bani.

Am auzit prin unii, alții, că ar fi vorbind Regep-aga și alții rău de mine. Ci să cercetezi și să-mi scrii și scrisoarea să o trimiți la cocoana Ana, la Cătun, scriindu-i dumneata ca să mi-o trimiță dumneei de loc.

Și prea mă rog, chir Nicolae, să te silești pentru bani, ca să nu-mi rămîe treaba care arăt că am jos din pricina banilor. Și atunci să vii dumneata ca să vorbim cele ce vom avea, căci am ceva vorbă cu dumneata.

Pentru bisărica de la Cernavîrf, să-mi scrii ce le lipsăște oamenilor și ce pohtesc de la mine, adecă cu ce voiesc ca să-i ajutor eu? ca să știu, să le slujăsc precum m-am făgăduit.

Și sînt al dumitale gata,
Theodor
1813, martie 20

[Mai jos:]

Chir Nicolae, această scrisoare cu om credincios să o trimeți la chir Răducan, în lăzăret, și să-i spue din gură ca iar om credincios să pue să i-o citească. Și să șaze omul dumitale să ia răspunsu și să-l trimiți la Cătun, scriind cocoanei Anei să mi-l trimiță: cum și totdeauna, ce scrisori va da Răducan să le trimiți tot la Cătun.

[Pe verso:]

Dumnealui chir Nicolae Zoican, cu fericită sănătate să să dea.

Și această legătură cu materie să să trimiță la chir Răducan.

C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 222—223; E. Vîrtosu, *Mărturii noi*..., p. 37—39.

32

[București,] 3 mai 1813

Poruncă domnească să se restituie banii strînși abuziv pentru dări de la panduri.

1 carte gospod dă volnicie, cu care s-au trimis iș-ciohodar la județul Gorjului, pentru banii ce s-au împlinit de la panduri.

---

[1] Doc. rupt.

1813, mai 3

Fiindcă am luat domnia mea pliroforie cum că la sud Gorj s-au împlinit tal. trei mii şapte sute cincizeci dă la pandurii dă acolo, carei s-au dat în mîinile căminarului Iancu Psoma, şi fiindcă domnii mele nu este ştiut a să cere vreo dajdie sau vreo altfel dă cumie dă la panduri, din care să înţelege a fi şi acesta un jaf, drept aceea volnicim domnia mea pă boieriul domnii mele Dumitrache Voinescu iş-ciohodar să meargă la numitu judeţ şi să facă scumpă cercetare a aceştii madele a pandurilor. Şi vericîţi bani va dovedi împliniţi dă la dînşii, să-i facă taxili dă la vericine îi va găsi şi îndată să-i întoarcă înapoi prin mîinile pandurilor, luînd adeverinţe dă la dînşii; ca să ne pliroforisim domnia mea dă îndestularea ce li s-au făcut. Iar pă căminarul Iancul Psoma, dovedindu-l într-această invinovăţire cu luare dă bani dă la panduri, în fiară să-l aducă aici la scaunul domnii mele, Bucureşti, ca să-ş ia pedeapsa cea cuviincioasă.

Pentru care poruncim domnia mea şi dumneavoastră ispravnicilor judeţului să daţi toată mîna dă ajutor orînduitului mumbaşir spre săvîrşirea poruncii domnii mele [1].

Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 35 v. Copie rom.

33

15 iunie 1813

Tudor Vladimirescu este numit căpitan de panduri pentru paza judeţelor Saac şi Prahova împotriva făcătorilor de rele.

11 cărţi gospod legate către ispravnici la judeţ ce mai jos să arată, pentru pandurii ce să orînduiesc pentru paza făcătorilor dă rele.

1813 iunie 15

Vă facem domnia mea în ştire că făcătorii dă rele pă la multe părţi arătîndu-să, pătimesc cu îngrijire şi călătorii şi lăcuitorii n-au odihnă ca să-şi poată căuta dă munca şi hrana pămîntului şi dă alişverişurile lor. Pentru care pricină la multă turburare am venit domnia mea şi iată să orîndui la acel judeţ ... [2] panduri cu căpitanii lor, dînduli-să dă către dumnealui vel spătar cuviincioasele porunci şi povăţuiri, pentru care straşnic vă poruncim domnia mea, ca unor dregători ai judeţului, să aveţi cea mai întîi îngrijire şi să puneţi în lucrare toate chipurile cele mai dăstoinice pentru prinderea făcătorilor dă rele, dovedindu-să şi gazdele lor. Şi la nici un loc în judeţul dumneavoastră să nu să mai auză, nici să să mai simţă făcători dă rele. Şi pandurii, cum şi căpitanii

---

[1] Asemenea cărţi domneşti s-au trimis către caimacamul Craiovei Iordache Arghiropol şi ispravnicilor de Vîlcea şi Mehedinţi.

[2] Loc alb.

lor, sînt datori ca să urmeze după povățuirile ce le veți da dumneavoastră pentru prinderea hoților, să să izbăvească și călătorii dă îngrijirea întru care acum să află și lăcuitorii să-și poată căuta dă munca și alișverișul lor. Și pentru mîncarea pandurilor, să li să dea dă la sate din cele care vor avea lăcuitorii. Iar să nu să facă supărări satelor cu cereri dă conace și băuturi, căci dă să va pricinui supărări și cheltuieli satelor peste ceea ce să cade, va fi răspunderea asupra dumeavoastră.

Panduri

30, polcovnic dă poteră: Musc[el] și Argeș
25, polcovnic Dumitru: Teleorman și Vlașca
30, sluger Theodor: Saac și Prahova
25: ceam-buluc-bașa: Dîmbovița și Ilfov
25: Focșani, Buzău și Ialomița
40: polcovnicia Vlășcii și Teleorman
175
20 ai spătării

Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 51 v. — 52 v. Copie rom.

34

Eupatoria, 22 noiembrie 1813

Ștefan Legatovici făgăduiește că va scoate la Petersburg o patentă pentru Tudor Vladimirescu.

Εὐπατόρια, τῇ 22 Νοεμβρίου 1813

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον Χ. Ἰωαννούση
καὶ κουμπάρο μου ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι.
Κραγιώβα

Μὲ τὴν παροῦσα μου πρῶτον ἐρευνῶ διὰ τὴν καλήν σας ὑγείαν, ἔπειτα σᾶς λέγω ὅτι εἰς μεγάλην ἀπορίαν εὑρίσκομαι ὁποὺ δὲν ἀξιώθηκα νὰ λάβω ἀπόκρισίν σας εἰς δύο γράμματά μου: 11 Ἰουνίου καὶ 16 Ἰουλίου, μάλιστα ὁποὺ σᾶς παρακαλοῦσα ἀπὸ τὸ λαζαρέτο τοῦ Νικολάη διὰ νὰ μοὶ προφθάσετε ἕνα μαρτυρικὸν ἀπὸ τὸν κόνσολα τῆς Ῥωσσίας διὰ τὰ 400 φλωρία [ποὺ] εἶχα μετρήσει τὸν Πέτρον Δομπρινάτζη, διὰ τὰ ὁποῖα εἶσθε βέβαιος. Ὅθεν καὶ μὲ τὴν παροῦσαν μου πάλιν σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ στείλετε τὸ αὐτὸ μαρτυρικόν, ὡσὰν ὁποὺ μοῦ εἶναι ἀναγκαῖον καὶ μὲ ὑποχρεώνετε, καὶ μὴν μεταχειρίζεσθε τὰ μάτια ὁποὺ δὲν θεωροῦνται ὀγλήγορα ἀλησμονοῦνται.

. . . .

Ὁ ἄρχων Μαλένκος τώρα πρέπει νὰ εἶναι εἰς Πετροσβοῦργο καὶ τὸν ἐρχόμενον μήναν μισεύω καὶ ἐγὼ διὰ ἐκεῖ, διὰ μερικὸν καιρόν. Τὸν ἀγαπητόν σας υἱὸν καὶ αὐτάδελφόν σας ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι, ὁμοίως καὶ τὸν μπασὰ Κυριάκη,

Παρακαλῶ νὰ μοῦ χαιρετᾶτε τὸν ἄρχων Θεόδωρον Βλαδιμηρέσκον καὶ νὰ τὸν εἰπῆτε μὲ ὅλον ὁποὺ ἐγὼ χάνω τὰ 75 φλωριά, θέλει τὸν ἐβγάλω τὴν πατέντα, πηγαινάμενος εἰς Πετρούπολιν. Τοὺς ἄρχοντας καὶ ἀρχόντισσες ὁποὺ διὰ μὲ θέλουν ἐρωτήσει, μὲ τοὺς προσκυνᾶτε.

Μὴν ἀμελήσατε παρακαλῶ νὰ μὲ γράψετε ὅσον διὰ τὴν περιλαβὴν τῆς παρούσης μου, τόσον καὶ διὰ τὰ προλαβόντα μου, διορίζοντας καὶ τὸν εἰς [Βου]κουρέστι φίλον σας νὰ μοὶ στείλῃ τὴν γραφὴν ἐδῶ εἰς Κριμαίαν, εἰς τὴν Εὐπατόριαν, καὶ ἐγὼ ὅπου εἶμαι τὴν λαμβάνω. Τὸ περικλειόμενον πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἄρχων Μαλένκου παρακαλῶ νὰ τὸ ἐκσπενδήρετε.

Ἐν τοσούτῳ σᾶς ξανασπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω. Περὶ πολιτικῶν δὲν ἀναφέρομαι, καθότι εἶμαι βέβαιος νὰ ἔχετε αὐτοῦ εἰδήσεις καλυτέρας ἀπὸ ἡμᾶς, εἶναι πιθανὸν ὅμως ὅτι ὀγλήγορα ἀνταμωνόμεθα.

Ὁ ὡς ἀδελφός σας
Στ. Λεγ[ατοβίτζη]

[Adresa:] Τῷ τιμιωτάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Νικολόπουλῳ καὶ εἰς ἔλλειψίν του νὰ τὸ λάβῃ ὁ σύνδροφός του καὶ νὰ τὸ στείλῃ εἰς Κραγιώβα τὸν κύριον Χατζῆ Γιαννούσῃ Κώστα Πέτρου καὶ ἀδέλφια.

Eupatoria, 22 noiembrie 1813

Către prea cinstitul domn H. Ianuş
naşul meu, pe care îl sărut frăţeşte.
La Craiova

Prin prezenta, mai întîi mă interesez de buna d-voastră sănătate, apoi vă spun că sînt în mare nedumerire: de ce nu m-am învrednicit de răspunsul d-voastră în urma celor două scrisori ale mele, de la 11 iunie şi 16 iulie, mai ales că vă rugam, de la lazaretul de la Nicolaev, să-mi trimiteţi un certificat de la consulul Rusiei pentru cei 400 galbeni, ce-i plătisem lui Petru Dobrinaţ, de care sînteţi sigur. Aşadar, prin prezenta mea scrisoare vă rog iarăşi să-mi trimiteţi acest certificat, întrucît am nevoie de el, şi vă voi rămîne îndatorat. Nu faceţi cum spune proverbul « ochii care nu se văd, repede se uită ».

. . . .

Boierul Malenco acum trebuie să fie la Petersburg, iar luna următoare pornesc şi eu într-acolo, pentru cîtva timp. Pe iubitul d-voastră fiu şi pe fratele d-voastră îi sărut frăţeşte, de asemenea şi pe başa Chiriachis. Vă rog să transmiteţi salutările mele boierului Teodor Vladimirescu şi să-i spuneţi că, deşi eu pierd 75 galbeni, [1], îi voi scoate patenta, cînd mă voi duce la Petersburg. Să salutaţi din partea mea pe boierii şi jupînesele care vor întreba de mine.

[1] La 11 iunie acelaşi an, Şt. Legatovici amintea încă o dată de suma de 75 galbeni pe care trebuia să o primească în scopul arătat mai sus; el transmite în acelaşi timp prin Hagi Ianuş « un mic răspuns către boierul Vladimirescu » (Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. XLIII/2. Orig. grec).

Vă rog să nu neglijaţi să-mi scrieţi de primirea prezentei scrisori, cît şi a celor anterioare, dînd ordin prietenului d-voastră de la Bucureşti să-mi trimită scrisoarea aici, în Crimea, la Eupatoria, şi eu am s-o primesc acolo unde voi fi.

Vă rog să trimiteţi scrisoarea aici alăturată fratelui boierului Malencu.

Cu acestea vă sărut din nou, şi rămîn ca un frate.

Nu mă refer la ştirile politice, întrucît sînt sigur că aveţi acolo ştiri mai bune decît noi, se poate însă ca în curînd să ne întîlnim.

Ca un frate al d-voastră

Şt. Leg. [atovici]

[Adresa:] Prea cinstitului domnului Ioan Nicolopulos, iar în lipsa lui s-o primească tovarăşul său şi s-o trimită la Craiova domnului Hagi Ianuş Consta Petru şi fraţii.

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 413, doc. 16. Orig. grec.

35

1 martie 1814

Tudor Vladimirescu cheamă pe Nic. Zoican la Orşova.

Către dumnealui chir Nicolai Zoican.

Primind răvaşu acestă, numaidecît te poftesc să vii la Ruşava, la dumnealui chir Răducanu, ca să primeşti bani să strîngi capre [1] şi alte vite. Ci te va învăţa dumnealui, fiindcă eu mă aflu mai departe. Dară negreşit să vină ... [2] [să] te sileşti să faci vite [mu]lte. Şi sănătate!

Al dumitale gata,

Theodor [3]

1814 mart 1

Muzeul Porţile de Fier, Turnu-Severin, mapa X, doc. 8. Orig. rom., Publicat în *Arhivele Olteniei*, II (1923), p. 27.

---

[1] Dintr-o scrisoare din 2 iunie acelaşi an, a lui Tudor Vladimirescu către N. Zoican, se vede că banii au fost trimişi de către Chitecean, un om de al lui Tudor, care după cum se exprimă Tudor însuşi « pe mine mă slujeşte ca un rob». N. Zoican însă nu a trimis caprele (Arh. St. Buc., Fotografii de doc., IV/16). În legătură cu aceeaşi chestiune Chitecean a scris la 19 mai 1814 lui N. Zoican (*Oltenia*, I, p. 63).

[2] Doc. rupt. Pînă aici e scris de altă mînă decît a lui Tudor Vladimirescu.

[3] Într-o altă scrisoare din 12 ianuarie 1814 Tudor Vladimirescu comunica lui Nicolae Zoican şi logofătului Radu [Muică] că încă nu a avut timp să trimită fier la Vîrciorova (E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 40).

36

[București,] 22 martie 1814

Domnul Țării Romînești poruncește să se aleagă pentru slujbă 701 panduri, cei mai vrednici și mai credincioși, din județele Mehedinți, Gorj și Vîlcea, iar ceilalți să fie trecuți la bir în satele lor.

1 carte gospod legată, către dumnealui caimacamul Craiovii, pentru pandurii ce s-au ales dă la Gorji și Mehedinți.

1814, martie 22

Cinstit și credincios boieriul domnii mele, dumnealui biv vel postelnic Neculaie Scanavi, caimacamule al Craiovii, sănătate!

Fiindcă pentru pandurii ce să află la județele dă acolea s-au fost dat poruncile domnii mele ca să să facă alegire pentru cei ce vor fi dintre dînșii mai vrednici și mai credincioși și să să lase a fi în slujbă la județul Mehedinți 250 și la județul Gorji 250, cum și la județul Vîlcii 200, iar ceilanți să să dea pă la sate după starea ce vor avea cu adaosul cel cuviincios dă lude. Cît pentru județul Vîlcii, făcîndu-să cuviincioasa urmare dă către credincios boeriul domnii mele Costandin Borănescu biv vel sărdar, s-au și făcut alegire și au rămas a fi în slujbă 201, cu căpitanul lor, orînduindu-să asupră-le cu porunca domnii mele epistat Ianache. Iar pentru județul Gorjului și județului Mehedinți, ce este a să face întocmire la cuviincioasa vreme și acum dăocamdată rămîne să fie tot cum au fost și mai nainte. Insă 250, care s-au ales la județul Gorj și 250 ce să vor fi ales la județul Mehedinți să să afle în slujbă și cu 201 dă la sud Vîlcea să fac peste tot 701. Dintr-aceștia, 400 s-au orînduit a fi pentru 12 județe dîncoace dă Olt, carii sînt să să împarță pă la județe, a să afla acum asupra primăverii, pentru pricina făcătorilor dă rele. Și acești 400 să să trimiță cu rîndul lor, adică odată 200 să slujească 2 luni și cînd va fi aproape a li să înplini sorocul, să să trimiță ceilantă ceată de 200, ca să schimbe pă cei dintîi, să poată și aceia ce au fost în slujbă să-și caute dă agoniseala casilor lor. Și cînd să vor trimite acești panduri, să fie cu căpitanii lor, cu ceauș, cu stegari și toți cu armele lor. Iar 301 ce mai rămîn să fie pentru acele 5 județe, făcîndu-le dumneata doă cete, ca să să schimbe cu rîndul lor, orînduindu-să pă la județele unde va fi mai multă îngrijire pentru făcătorii dă rele, făcînd alegire și pentru 2 epistați, oameni vrednici și credincioși, ca să fie cu pandurii ce să vor trimite aici a le aveà îngrijirea și a-i orîndui unde va fi trebuință. Iar pentru pandurii cei care rămîn la județul Gorjului și la județul Mehedinții, carii nu sînt a fi în slujbă, dă aceia să să facă un ajutor pentru necurmatele cheltuieli ale visterii acum pă o triminie: mart, april și maiu cîte tal. zece și la ceilantă triminie, cea viitoare, iarăși să va trimite dăosebită porunca domnii mele. Și făcîndu-să taxil banilor,

să să trimiță la visterie împreună cu cat[asti]h dă numele lor pentru care să trimisă şi către ispravnicii acestor doă județe osebit poruncile domnii mele. Şi dă urmare, să să trimiță răspunsu [1].

Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 133. Copie rom.

37

2 iunie 1814

Tudor Vladimirescu vestește pe Nicolae Glogoveanu că pleacă la Viena și-l roagă să aibă grijă de « trebşoara cea ştiută ».

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale, cinstite cocoane.

Cu plecată scriisoare înştiințăzi dumitale că astăzi, marți la 2 ale următoarei, rugai pe dumnezău şi plecai la Beci la locul cel poruncit şi dupe cea de slugă datorie, nu lipsii a înştiința dumitale [2].

Printr-această scriisoare către dumnealui coconu Iordăichiță iarăşi m-am rugat pentru treaba cea ştiută dumitale; pentru care cu multă plecăciune mă rog dumitale să binevoieşti a-i mai scrie şi dumneata, trimițîndu-i-să şi plecata mea scrisoare.

Rămîn nădăjduit fireştii dumitale bunătăți, că nu voi rămînea isterisit de acea trebşoară, avînd pe dumneavoastră doi stăpîni vrednici. Ştiu că şi dumnealui coconu Iordache este milostiv şi filotimos; numai avînd multe trebi poate să uite; iar pohtindu-l şi dumneata, sănt încredințat că să isprăveşte.

Şi cu multă plecăciune prea plecată slugă

Theodor

1814, iunie 2

[Adresa:] În cinstită mîna dumnealui coconului Nicolae Glogoveanu biv vel clucer, ispravnic sud Mehedinți, cu multă plecăciune.

Arh. St. Craiova, doc. XVI/3. Orig. rom., cu sigiliul oval de ceară roşie cu legenda în turceşte.

---

[1] În 20 iunie 1814 visteria porunceşte caimacamului Craiovei şi isprăvnicatelor județelor Gorj şi Mehedinți să implinească de la pandurii « ce nu sînt în slujbă » cîte 10 taleri de familie pe trimestru (Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 133 v.—134. Copie rom).

[2] Tudor Vladimirescu pleca la Viena pentru a rezolva problema lucrurilor rămase de la Elena Glogoveanu. Într-o scrisoare din 18 mai, adresată lui N. Glogoveanu de către Răducan Nicolau, dar scrisă de Tudor Vladimirescu, se vorbea de sănătatea Elenei Glogoveanu aflată la Viena (Arh. St. Craiova, doc. XVI/2).

Viena, 18 iunie 1814

Tudor Vladimirescu comunică clucerului N. Glogoveanu că s-au găsit lucrurile furate de la răposata Elena Glogoveanu și că de la aceasta au rămas mai multe datorii.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale, cinstite cocoane.

Cu plecată scrisoare înștiințăz dumitale că, cum am sosit aici la 14 ale următoarei, de loc am intrat în cercetare pentru toate ce mi s-au poruncit, și lucrurile ce să furasă, toate s-au găsit, precum pe larg de alaltăieri au înștiințat dumitale dumnealui baronu și chir Nicola, lipsind numai 560 florinți, care i-au fost cheltuit ceia ce le furasă, dar vom face ce să va cuveni de nu-i vom pierde nici pe aceia. Pe acea greșită cocoană mi i-au spus judecata că-i era pedeapsă la robie zăce ani, dar dupe rugăciunea dumnealui boierului, să va iconomisi a o scăpa, numai aici în Viena minut nu mai poate ședea. Dar ce folos că n-are cu ce pleca! Căci crăițari n-are de cheltuială. Dumnealui boier mult m-au întrebat pentru petrecerea dumitale și mai mult este mîhnit pentru mila supărării dumitale decît pentru pierderea răposatei, zicînd că toți va să murim, numai mai mare este greutatea celor ce rămîn mîhniți; căci prea te iubește. Numai bine era să-i fi scris cevași căci, dacă au văzut că nu i-am adus scrisoare, a plîns, socotind pă sămne că de loc l-ai uitat. Ci fă bine de-i scrie, cercetîndu-l totdeauna, că-ți este părinte și sîngele apă nu să face. Coconu Matei șade osăbit tot la Dudescu și acum este foarte sănătos; lucrurile cele furate pînă acum nu le-am luat de la cremenalion. Numai le vom lua și vom urma pentru toate dupe porunca dumitale. Va să fie cîteva roichii și altele neînbrăcate nicidecum. Dar eu am socotit de vom vedea că să pot vinde cu preț bun, să să dea și acelea, să nu șade banii închiși și știi dumneata că modele să schimbă în toate zilele. Mai vîrtos că trebuiesc bani mulți, căci dumnealui boier[ul] mi i-a arătat că la un loc este datorie 1.800 florinți, pentru carei este pus amanet zapisul Gugiului și la alt loc 500 florinți, la un doftor 1.600 florinți. La bisărică, unde s-au slujit, pînă la 200 florinți, o pisanie de piatră trebuie să facem la mormînt, 200 florinți, și la judecătorii ce au scos lucrurile iar trebuie să dăm cît să va putea, care să adună aproape cinci mie de florinți. Banii cei trimiși de dumneata nainte să găsăsc chieltuiți cu căpătîi; numai pentru 360 florinți este bănuială că s-ar fi furat la moarte și un ceasornic ce s-au fost cumpărat de răposatul pentru dumnealui. Și moaștele și niște sfînt lemn al dumnealui boieriului s-au furat atunci, pentru care este bănuială asupra slujnecelor, ci avem să le cercetăm. Carăta și caleașca aceea ce le-au fost tocmit coconița n-au fost dat arvună și s-au vîndut. Dumneaei coconițăi Masincuțăi, pe care milostivul dumnezeu să o trăiască, i-am croit alte haine și așternut. Cocoane, cînd o vei vedea, toată mîhnirea răposatei va să-ți treacă: mare parigorie în toată vremea va să fie dumitale această coconiță. Căci n-are protivnică la frumusăță

şi la înţălepciune; va să fie cea întîi în Ţara Romînească, că ş-aici este aleasă şi vestită. Cu al doilea iarăşi voi înştiinţa dumitale de urmarea ce vom face. Şi cu multă plecăciune sînt al dumitale prea pleacată slugă

Theodor[1]

1814, iuni 18

[Mai jos:]

Acele 2 şaluri grele le-au fost vîndut coconiţa mai denainte.

[Adresa:]

În cinstita mîna dumnealui coconului Nicolae Glogoveanu biv vel clucer, ispravnic sud Mehedinţi, cu multă plecăciune, la Cerneţ.

[Pe verso:]

Dumnealui Nicolae Glogoveanu, la Cerneţ[2].

Acad. R.P.R., doc. CCCI/3. Orig. rom. cu pecete în ceară roşie. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite ale lui Tudor Vladimirescu din anii 1814—1815*, Bucureşti, 1914, p. 7—8; extras din An. Acad., mem. secţ. ist., s. II, vol. XXXVII, p. 127—128.

39

Orşova, 19 iulie 1814

Răducan Nicolau înştiinţează pe N. Glogoveanu că Tudor Vladimirescu este pe cale de a pleca din Viena.

Ρωσσιάβα, τῇ 19 Ἰουλίου 1814

Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι ἰσπράβνικῳ Νικολαΐτζα.

Τζερνέστι

Μετὰ τὴν ταπεινήν μου προσκύνησιν καὶ ἔρευναν τῆς εὐκταιοτάτης ὑγείας, μὲ συγχωρεῖτε ὁποὺ πολὺς δὲν σᾶς ἔγραψα, προσφέρων τὰς ἀνηκούσας μοι προσκυνήσεις, ἠξεύρων ὅτι εὑρίσκονταν εἰς Βουκουρέστι. Τώρα δὲ ὡς ἔμαθα ὅτι εὐτυχῶς

[1] Tudor Vladimirescu a rămas în Viena pînă spre sfîrşitul anului 1814, pentru lichidarea socotelilor răposatei Elena Glogoveanu, soţia lui N. Glogoveanu (în special pentru dobîndirea lucrurilor furate de Fălcoianca). În pricina cu Fălcoianca Tudor scrie lui N. Glogoveanu la 30 iunie 1814: « cele furate pînă acum nu le-am mai scos de la judecată, că n-au mai luat sfîrşit judecata, căci ştii dumneata, judecăţile evropenilor că să trag cu anii, dar mă silesc foarte şi peste cîteva zile gîndesc că voi isprăvi, că marea şi nesuferita chieltuială a ţării nemţăşti vîrtos m-au supărat» (Fondul Glogoveanu ce se află în posesia Institutului de istorie al Acad. R.P.R., doc. 147/1814, orig. rom.).

Tudor Vladimirescu a trimis lui N. Glogoveanu liste de lucrurile găsite şi de cele aflate la judecătorie (Acelaşi fond, doc. 235/1814, orig. rom; şi Acad. R.P.R., doc. CCCI/13, copie făcută de Tudor).

[2] Acest rînd în limba germană.

κατεβοδοθήκατε, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, εἰς τὰ αὐτοῦ, προσφέρω τὰς ταπεινάς μου προσκυνήσεις, εἰδοποιώντας την ὅτι πρὸ ἡμερῶν εἶχα στείλει τὴν εὐγενία της δύο γράμματα παρὰ τοῦ ἐν Βιέννῃ ἄρχοντος Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου, μέσον τοῦ αὐτοῦ Γκίτζα 'Οπράνου, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω τὴν ἀσφαλῶς περιλαβὴν αὐτῶν. Προχθὲς ἔλαβα γράμμα διὰ τῆς πόστας παρὰ τοῦ ἄρχοντος Θεοδώρου, ὅστις φανερώνει ὅτι κατ' ἐκείνας ἦτον νὰ μισεύσῃ διὰ τὰ ἐδῶ. Πρὸς τούτοις ἔστειλε μίαν πούτκαν μὲ τὸ τζάμι καὶ ἐλπίζω κατ' αὐτὰς νὰ φθάσῃ. 'Ερχομένη ἀμέσως θέλω τὴν στείλει, εἰδοποιώντας την ἐν καιρῷ.

Προστάξετε εἰς τὸ νὰ τὴν δουλεύσω εἰς ἐκεῖνο ὁποὺ μὲ εὕρῃ ἱκανόν, ἐλπίζων νὰ εὐχαριστηθῆτε.

Καὶ προσκυνώντας την μένω ὁ δοῦλος της
Ραδοκάνος Νικολάου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι ἰσπραβνίκῳ Νικολαΐτζᾳ
Λογοβιάνου (sic!) Εἰς Τζερνέστι

Orşova, 19 iulie 1814

Prea nobilului boier ispravnic Nicolaiţă,
La Cerneţi

După plecatele mele închinăciuni şi cercetarea sănătăţii d-voastră mult dorită mie, să mă iertaţi că nu v-am scris de mult, [1] să vă supun închinăciunile mele cuvenite, intrucît ştiam că vă aflaţi în Bucureşti. Acum cînd am aflat că aţi sosit cu bine acolo, de care lucru nu mă îndoiesc, vă trimit închinăciunile mele plecate. Vă înştiinţez că de cîteva zile v-am trimis două scrisori de la boierul Tudor Vladimirescu, care se află la Viena, prin mijlocirea aceluiaşi Ghiţă Opran, şi nu mă îndoiesc de primirea lor sigură. Alaltăieri am primit o scrisoare prin poştă de la boierul Tudor, în care scrie că urma să plece zilele acelea în ţară. Mai scria că a trimis o butcă cu geam şi sper să sosească zilele acestea; cînd va sosi, am s-o trimit îndată, înştiinţîndu-vă la timp.

Puteţi să-mi porunciţi să vă servesc în orice mă veţi găsi vrednic şi sper că veţi rămîne mulţumit.

Vă salut şi rămîn sluga d-voastră
Răducanu Nicolau

[Adresa:] Prea nobilului boier ispravnic Nicolaiţă Glogoveanu
La Cerneţi

Fondul Glogoveanu, în posesia Institutului de istorie al Acad. R.P.R., doc. 245. Orig. grec.

---

[1] Scrisoarea anterioară a lui Răducan Nicolau către N. Glogoveanu este din 18 mai 1814 (Arh. St. Craiova, doc. XVI/2).

40

Viena, 28 iulie 1814

Tudor Vladimirescu cere lui N. Glogoveanu să-i trimită « incredințare de la divanul nostru cu ponturile prăvililor noastre» pentru a dobîndi lucrurile furate și îl înștiințează că se așteaptă deschiderea congresului de pace în octombrie.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale, cocoane Nicolae.

Cu plecată scrisoare înştiinţăz dumitale că nici pînă acum n-am putut isprăvi ca să scoatem lucrurile cele furate de spurcata Fălcoianca de la judecată şi dupe atîtea rînduri ce am ieşit în judecată, au tot prelungit judecata cu feliuri de sucituri. Iară tocmai acum au dat hotărîre că dumneata dupe prăvilile nemţăşti nu poţi clironomisi lucrurile, adecă rămasurile soţii dumitale, ci coconii dumitale cînd vor fi de vîrstă, atunci să vie să le priimească de la judecată. Am răspuns eu împotrivă: că noi, fiind dintr-altă ţară şi împărăţie, căutăm dupe pravilile pămîntului nostru ca să le luăm şi aşa s-au hotărît ca să aducem încredinţare de la divanul nostru prin ştirea prinţipatului nostru, cu ponturile prăvililor noastre, cuprinzătoare de poate un bărbat clironomisi lucrurile soţii sale sau nu. Şi atunci să ni să dea lucrurile. Pentru care au dat şi judecata de aici arătare ce feli să fie încredinţarea ce vom aduce, care am scos-o, din nemţască, grecească; numai n-are înţălegere bună. Numai dumneata de loc să jăluieşti mării sale lui vodă, arătînd pricina cum s-au întîmplat şi cum că judecata de aici popreşte rămasurile soţii dumitale şi cum că şi acelea sînt ale dumitale, iar nu din zăstre, cerînd că de vor fi prăvilile noastre a putea un bărbat clironomisi ale soţii sale dupe moarte sau numai copiii cînd vor creşte. Şi să ceri dumneata ca să poruncească măria sa la divan să dea înscris ponturile prăvilii noastre şi să le întărească şi divanu, arătînd că poţi dumneata a le clironomisi [1], dupe cum ştiu eu că stă în prăvilile noastre. Şi apoi să-mi trimeţi aici acea încredinţare a divanului nostru, pe care să o adevereze şi consulu nemţăsc. Şi atunci le voi scoate lucrurile; că de le vom lăsa acum, apoi ne le mai vedem. Că vezi dumneata cum sînt afurisiţii de nemţi: umblă numai cu drăcenii, să stingă pe oameni. Mai bine să fi crăpat Fălcoianca cînd au făcut aceasta de ne-au băgat prin judecata drăcească. Pentru chieltuială, nu vor să dea dreptu a ne plăti, zicînd că în prăvilile lor nu stă. Asămene şi pentru lucrurile ce lipsăsc, adecă zapisăle şi catastihul de dat şi de luat, zic că de va jura numita, să rămîe nesupărată. Apoi această mişă muiere jură şi pe nimic! Era să să sloboaze, numai eu am dat jalbă să nu să sloboaze pînă va spune şi cele ce lipsăsc. Apoi nu ştiu ce-i vor face, că şi dumnealui boierul mi-au dat voie a da acest feli de jalbă: că întîi o ajuta, iar, dacă a văzut mişeliia, că nu arată lucrurile, şi dumnealui s-a tras, fiindcă dumnealui nu voieşte paguba [2] dumitale. Eu de aici nu poci

---

[1] În text: clironovisi.

[2] În text: baguba.

pleca pînă nu vom isprăvi şi cu aceasta şi cu datoriile care sînt. Mariia slujnica nu s-a purtat bine către dumnealui boierul şi a izgonit-o din casă; era să o închidă pentru ceasornicu şi moaştele ce lipsăsc. Apoi l-am rugat să o lasă, ca mai bine să o trimit să o apuci dumneata acolo, să nu mai intrăm în drăceasca judecată. Şi aşa au găsit şi dumnealui cu cale. Numai mi i-au zis să n-o mai vaze cu oichii. Şi aşa voi ca să o triimit într-aceste zile. Iar doica cu copila rămine pînă cînd voi veni eu. Tare mă supără chieltuiala, că este nesuferită; cinci florinți la un om mai prost nu ajunge pe zi numai mîncarea. Eu nu ştiu, dar dumnealui boierul încredințase că moaştele dumnealui i ceasornicul şi banii, 1.000 florinți, care lipsăsc, s-ar fi luat de Mariia, ce să va cerceta şi de către dumnealui mai mărunt. Vremea pe aici este tăcere, nimic mişcare. Să aşteaptă la octomvrie din toate părțile ministri pentru congres şi vine şi împăratu Rosiei. Să sună că atunci va fi ceva şi pentru locurile acelea; ci mult au fost, puțin au rămas. Mă mir, cocoane, că în 5 rînduri am înştiințat dumitale, şi decît 2 scrisori, cele pentru puşti şi doftorii, n-am mai priimit. Să vede că depărtarea mergerii la Bucureşti este pricina, că aşa îmi scrie chir Răducan.

Şi cu multă plecăciune, sînt al dumitale plecată slugă

Theodor [1]

1814, iul. 28

Acad. R.P.R., doc. CCCI/5. Orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 10—12; An. Acad. s. II., secț. ist., t. XXXVII, p. 130—132.

41

Orşova, 6 august 1814

Răducan Nicolau transmite lui N. Glogoveanu o scrisoare din partea lui Tudor Vladimirescu.

Ρωσσιάβα, τῇ 6 Αὐγούστου 1814

Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι Νικολάῳ Γλογοβιάνῳ

Βουκουρέστι

Μετὰ τὴν ταπεινήν μου προσκύνησιν καὶ ἔρευνα τῆς ὑγείας σας. Τὰς περασμένας μὲ ἐγράψατε, καθὼς καὶ ὁ ἄρχων Θεόδωρος, ὅτι διὰ τὰς 3000 γρ. νὰ τῆς

[1] În aceeaşi problemă vezi şi scrisoarea din 31 iulie 1814 (Acad. R.P.R., CCCI/6, orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 12—14; şi scrisoarea din 1 septembrie 1814, publicată de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 43—44). În 25 noiembrie 1814 Tudor scrie lui N. Glogoveanu: « Şi din necazurile ce mi-au făcut acest neam tiran, de trei ori m-am şi bolnăvit tare, văzînd că nu poci săvărşi treaba. Şi iar eu, dupe ştiința prăvililor care am şi după multă silință ce am pus, am isprăvit» (Acad. R.P.R., CCCI/7, orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 14—15. Vezi şi Fond Glogoveanu, doc. 31/1814).

Tudor Vladimirescu a trimis lui N. Glogoveanu însemnări amănunțite despre cheltuielile făcute la Viena şi despre datoriile rămase încă de plătit pentru Elena Glogoveanu (Acad. R.P.R., CCCI/16 orig. rom.; Arh. St. Craiova, XVI/6 bis şi E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 41—42, 44—48).

τὰ στείλωμεν. Ὅθεν σήμερον τὰ στέλνω μέσον τοῦ κὺρ Γκίτζα Ὀπράνου. Παρακαλῶ λαμβάνοντάς τα μὲ εἰδοποιεῖτε τὴν σώαν περιλαβήν, δίδοντας μίαν ριτζεβούταν [ʾ ιὰ] τὴν περιλαβήν.

Ἔλαβα ψὲς ἓν γράμμα παρὰ τὸν κὺρ Θεόδωρον, καὶ ἰδοὺ ἔχετέ το. Πρὸ ἡμερῶν εἶχα σᾶς στείλει μερικὰ γράμματα, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἠξεύρω ἂν τὰ ἐλάβατε. Διὰ τὰ ἄσπρα ὁποὺ σᾶς στέλνω τὰ σημειώνω ἐγγράφως.

Καὶ προσκυνώντας σας
Ραδοκάνος Νικολάου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι κυρίῳ Νικολάῳ Γλογοβιάνῳ
Εἰς Βουκουρέστι ἢ ὅπου τύχῃ.

Orşova, 6 august 1814

Prea nobilului boier Nicolae Glogoveanu
La Bucureşti

Închinîndu-mă cu plecăciune întreb de sănătatea d-voastră. Zilcle trecute îmi scriaţi, precum mi-a scris şi boierul Tudor, să vă trimitem cei 3000 groşi. Deci astăzi trimit banii prin domnul Ghiţă Opran. Vă rog, cînd veţi primi scrisoarea, să mă înştiinţaţi de primirea ei sigură, dînd o recipisă de primire.

Aseară am primit o scrisoare de la domnul Tudor şi iată v-o trimit. Acum cîteva zile v-am trimis nişte scrisori şi nu ştiu dacă le-aţi primit. Însemn în scris banii ce vă trimit. Vă salut

Cu închinăciuni
Răducanu Nicolau [1]

Adresa:] Prea nobilului boier, domnului Nicolae Glogoveanu
La Bucureşti sau oriunde este.

Fondul Glogoveanu, doc. 126. Orig. grec.

42

17 septembrie 1814

Sătenii din Ageşti (Ilfov) se obligă să presteze 40 zile de clacă pe an beizadelei Gr. Suţu.

Dă la mila lui dumnezeiu nostru sîntemu săteni din Ageştii[2] că ne-am învrednicit cu stăpînul nostru, luminatul beizadea [3] Grigorie Suţu, şi cinstita cocoana Safta Dudească, ca să-i avem totdeauna în Ţara Rumînească şi fiindcă să ne apere ca nişte copii dă toate primejdiile[4] şi fiindcă să ne pedepsească pă

[1] La 9 august 1814 Nicolae Răducanu comunică lui N. Glogoveanu că Tudor Vladimirescu a trimis o poliţă de 4100 florinţi care trebuie plătită în termen de 7 zile (Fond Glogoveanu, doc. 161. Orig. grec.).

[2] Hagieşti, sat din raionul Brăneşti, reg. Bucureşti.

[3] În text: pezdedea.

[4] În text: prămesdiile.

cei răi cînd trebuieşte şi pă cei buni să-i chivernisească cu toată voia noastră fără a nu ne zice niminea nimica. Şi am pus, după sufletu nostru şi dă la inima noastră, să slujim cîte unu din noi în tot anu 40 dă zile clacă. Şi cînd a isprăvi zilile şi ca să nu fiie greutatea epistatului şi [să] ne dea o teşcherea [1] ca unu au slujitu 40 dă zile dă clacă, ca epistatu să nu ne supere pă urmă totdeauna, că putem să ne astipărăm şi noi şi nevestele noastrii şi copiii noştrii.

Am dat la mîna stăpînului nostru acest zapis şi ne-am iscălit toati chezaşi dă la uni pînă la altu. Şi cînd o fugi vreunul din noi să dăm veste ca să-l aducă la loc. Şi am pus şi martor şi am pus toți tegitile noastre.

Căpitanu Iordache martor.
Ierei Vinea (?) proin protopop martor
Popa Isache martor.
1814 septemvrie 17

Şi spre adevărată credință.

....

.................................[2]

Muz. de ist. Buc. doc. 13.473. Orig. rom.

43

27/9 decembrie 1814

Contele Nesselrode intervine pe lîngă contele Stackelberg să elibereze lui Tudor Vladimirescu un pașaport de supus rus și să-i aprobe șederea în statele Austriei.

Copie

A Son Excellence le Comte de
Stackelberg
Vienne
Le 9 Décembre 1814

Monsieur le Comte!

Le S-r Wladimiresko, Genthilhomme Moldave [3], ayant servi dans le militaire pendant le cours de la dernière guerre contre la Turquie, avec le grade de Lieutenant, ses services attestés par ses Chefs, les pertes considérables qu'il a faites, portées à la connaissance de S.M. l'Empereur, lui ont procuré la certitude d'être indemnisé de ses sacrifices. Mais la nature de la récompense qui lui est promise, ne pouvant être déterminée qu'au retour de S.M.I. à Pétersbourg, le pétitionnaire jusqu'à la décision de son sort, désire séjourner dans les

---

[1] Şters cu cerneală cuvintele: la mîna.
[2] În loc de semnături sînt 127 urme de degete.
[3] Aşa în text.

États Autrichiens. En conséquence je crois devoir le placer sous la protection de Votre Excellence, en La priant de le considérer comme sujet Russe, par suite de son expatriation et des services qu'il a rendus. Vous voudrez bien, Monsieur le Comte, lui faire délivrer à cet éffet, un passeport, sous la sauvegarde duquel, il puisse séjourner en Hongrie et être considéré par les autorités du pays comme sujet de S.M.I.

J'ai l'honneur d'etre etc.
signé
Le Comte Nesselrode

Arhiva Min. de Externe Moscova, Fondul Arhiva principală, II—6, 1815, nr. 3, f. 23.

44

[Viena,] 11 decembrie 1814

Tudor Vladimirescu către N. Glogoveanu, despre întîrzierea sa la Viena și despre un zapis al lui Grigore Cariboglu.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Dupe datorie, cu plecaciune înștiințăzi dumitale că din pricina scoaterii pașaportului m-au zăbovit de n-am putut pleca la sorocu ce am înștiințat dumitale. Iar poimîine, la 14 ale următoarei, negreșit plec. Coconița Masincuța să află sănătoasă.

Dumnealui Cariboolu are un zapis de 4 ani pentru 108 galbeni al răposatii coconițăi, care în viață fiind au zis că este neadevărat și nu-l știe[1]. Văd și eu că nici iscălitura nu se potrivește, dar numitul l-au dat la judecată; apoi nu știu ce voi alege cu dînsul.

Să ne ferească dumnezău a nu cădea asupra noastră vreo stăpînire tirănească! Dar mă tem tare de acea negîndită tiranie ce va să ne calce.

Și cu multă plecăciune sînt al dumitale
plecată slugă
Theodor
1814, dechemvrie 11

[Adresa:]

Viena. Domnului domn Nicolae Glogoveanu vel clucer.

Recomandat în București. Tudor Vladimirescu nr. 557 W $\frac{2}{1}$ 1815[2].

[Lateral, pe pagina adresei, notat:]

S-au văzut la judecata departamentului streinilor, 1818, mart. 7.

Arh. St. Craiova, XVI/4. Orig. rom. hîrtie filigran deteriorat. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 49. Un facsimil la Muzeul Porțile de Fier, Turnu Severin.

---

[1] În legătură cu zapisul lui Grigore Cariboglu vezi judecata lui N. Glogoveanu pentru 108 galbeni împrumutați (Acad. R.P.R., doc. CCCXXX/119).

[2] Adresa în limba germană.

45

[Viena,] 22 decembrie 1814

Tudor Vladimirescu înștiințează pe Nicolae Glogoveanu că a plecat din Viena numai cu doica Bălașa și că s-a stins cu cheltuiala, « petrecînd într-o țară tirană ».

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Înştiinţăzi dumitale că astăzi dechemvrie 22 am plecat din Viena numai cu doica Bălaşa, iar pe coconiță Masinca, dupe ce am gătit-o de drum cu toate cele trebuincioase şi dupe ce am plecat, din drum au trimis de au luat-o, atunci cînd i-au venit fireasca nebunie ce o are; iar pe doică n-au vrut să o poprească, zicînd că nu-i trebuie.

Aici am avut a petrece trebile cu aşa om care m-au afanisit. De a-şi fi ştiut de una ca aceasta, măcar că oricît te-ai fi supărat dumneata, n-aşi fi venit aici de mi-am pierdut vremea atîta diastimă şi m-am stins şi cu cheltuiala, petrecînd într-o țară tirană.

Mă rog dumitale să-mi porunceşti prin scriisoare la Ruşava, la cine să dau lucrurile dumitale care să află la mine, ce le-am luat de aici, şi pe doică; sau de vei socoti dumneata, le voi aduce eu, fiindcă voi să viu şi eu pînă la Bucureşti; însă cele uşoare, iar celelante le voi trimite la Glogova.

Şi cu multă plecăciune sînt al dumitale plecată slugă,

Theodor

1814, dechembrie 22

[Adresa, scrisă în nemțeşte, de altă mînă:]
Viena
Domnului domn Nicolae Glogoveanu, vel clucer.
Recomandat în Bucureşti. Tudor Vladimirescu
Nr. 557.

Arh. St. Craiova, doc. XVI/5. Orig. rom., sigiliul în ceară roşie cu legenda T.W.P. şi cu o fotocopie alăturată. Publicat de Al. Bălintescu, I. Călin, I. Popescu, *Documente noi în legătură cu răscoala poporului de sub conducerea lui Tudor Vladimirescu*, Craiova, 1954, p. 22.

46

Pesta, 28 decembrie 1814

Tudor Vladimirescu comunică lui N. Glogoveanu motivele pentru care a lăsat la Viena pe fiica lui.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Ştiu că dumneata nejudecînd, poate să fii turburat tare asupra mea din pricina rămînerii coconiții Masincuţăi, socotind că din nesilinţa mea, căci am

zăbovit, s-a pricinuit rămînerea. Dar să judeci dumneata adevăru, socotind cele drepte, că eu de n-aşi fi vrut din toată inima ca să slujăsc dumitale, nici n-aş fi plecat peste atîta loc depărtat, că dumneata nu m-ai trimis cu sila. Şi poţi socoti dumneata că nici un om, pînă la cel mai mic, nu-ş voieşte necinstea, ci tot omul să străduieşte să fie cinstit către stăpîn. Asămene şi eu, văzînd că am venit atîta loc cu atîta osteneală şi cheltuială, am socotit să nu mă întorc făr'de nici o ispravă. Că de le-aş fi lăsat, toate cele de la judecată era pierdute, că dupe aceea umbla acel neam tiran şi îndărătnic, de m-a sucit în mii de învîrtituri ca să mă mănînce. Nu este nimeni vinovat decît numai spurcata Fălcoianca, că aceia a scurtat şi viiaţa răposatei cocoanei Elenco, dupe cum şi boier[ul] şi toţi o mărturisăsc, că de aceea i s-a tăiat inima. Tocmai cînd i-a fost mai bine, s-a pomenit deodată lipsindu-i toate lucrurile şi banii, rămîind şi fără de chieltuială şi boier[ul] para nu vrea să dea, ci o lăsa în cea desăvîrşită stenahorie, dupe firea cea rea ce o are dumnealui. Iar eu, măcar că am zăbovit, dar mii-am avut socoteala, fiindcă drumul de aici din ţara nemţască are la fieşcare 2 ceasuri conace mai bune decît cele de frunte case din Bucureşti; drumu este bun. Am gătit pe coconiţă cu haine de iarnă şi am plătit la o carătă bună chirie din Viena pînă la Ruşava 480 florinţi, în care merg oamenii ca în sobă, dupe cum va arăta dumitale şi Bă[la]şa; care putea veni copila mai bine decît vara. Am vorbit şi cu doftorii şi mii-au zis că cu acest mijloc pot merge copiii oriunde şi iarna ca şi vara. Dar dumnealui boier[ul] mii-au fost spus mie încă de cînd am mers, că pe coconiţă va s-o poprească la dumnealui pentru parigorie, fiindcă este un copil ca un înger şi prea cu mare isteţime, ca un juvaer, dar eu nu l-am crezut şi de aceea n-am scris dumitale. Acum, dupe ce i-au scris unii alţii că dumneata te plimbi cu o ipochimenă numai de 12 ani şi ai hotărît ca să te căsătoreşti cu aceia, dumnealui de tot s-au picarisit şi a zis că cine ştie cum va trăi copila acolo şi au hotărît de a poprit-o. Şi n-a vrut să-mi spue că va s-o poprească, pînă cînd am făcut toată gătirea şi am plătit şi chiriia pentru carătaş [1]. Şi tocmai dupe ce am plecat, a trimis dupe mine şi a luat copila de au poprit-o. Apoi pentru aceasta mă rog dumitale să nu te turburi asupra mea că acest lucru n-a stătut la mîna mea de a-i sta înpotrivă boieriului, măcar că dumnealui scrie dumitale că s-au temut de iarnă, de aceea n-au dat-o, dar nu este adevărat ci a poprit-o, pentru parigorie. Şi mai vîrtos că acolo la dumnealui va să-i fie bine ca şi la dumneata, şi mai bine. Şi am legat eu cu dumnealui şi cu domn[ul] baron Langhifelt [2], dupe ce au poprit-o, ca să-i pue o slujnică vrednică şi învăţată, că să-i fie pentru căutare şi pentru învăţătură. Că dupe cum este coconiţa Masinca copilă ca un inger, poate de loc să să deprinze la tot feliul de învăţături şi la limbă. Şi dumnealui

---

[1] La 1 septembrie Tudor comunicase lui N. Glogoveanu că a făcut toate pregătirile pentru aducerea în ţară a Masincuţei (E. Vîrtosu, *Mărturii noi*..., p. 43—44).

[2] Langenfeld.

boier[ul] şi dumnealui baronu prea mult m-au povăţuit ca să arăt dumitale şi prin grai acel mai de folos lucru, ca atît pe coconiţa Masinca să o laşi acolo să crească şi să înveţe cu tot şart[ul], dupe cum să învaţă oamenii aici, de nu rămin dobitoace ca la noi; mai vîrtos, aşa înger de copil păcat să rămîe neînvăţat. Cît şi ceilanţi coconi mii-a zis că ar fi bine să-i trimiţi acolo. Şi este mijloc a să da acolo la un loc prea sigur şi cu chieltuială mai puţină decît chieltuieşti dumneata cu dascălii şi cu slujnicile la noi şi tot nu să caută nici nu să învaţă copiii cum să cade. Şi aşezîndu-i dumneata acolo, poţi fi şi mai făr' de grijă; dupe cum am văzut toţi copiii boierilor moldoveni acolo prea cu bună orînduială învăţîndu-să. Eu dupe ce voi ajunge la Ruşava, pe doica Bălaşa şi calabalîcurile cele grele le voi trimite la Glogova, iar giuvaerurile, fiindcă viu şi eu pînă la Bucureşti, le voi aduce eu dumitale, sau mi se va porunci de către dumneata de le voi trimite mai înainte. Balsam am cumpărat, iară puşti nici într-un chip, dupe cum me-ai poruncit dumneata să fie, n-am putut găsi, că acest fel de puşti la Viena nu să află, ci numai la celelante locuri ale Evropei. Caleştile cele de frunte, dupe cum mi s-au poruncit, mai jos de 1.800 de florinţi nu să pot lua şi n-am luat. Mai vîrtos că trecusă vremea apei şi pe uscat nu e treabă, să prăpădeşte. De aş fi avut poruncă cînd am mers, puteam şi cu 1.300 florinţi să iau. Iar pe urmă s-au scumpit, dupe cum va fi arătat dumitale şi lipscanii. Şi cu multă plecăciune, al dumitale plecată slugă

Theodor

1814, dechembrie 28,

din Peştea.

Acad. R.P.R., doc. CCCI/8. Orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 15—17.

47

[Ruşava,] 14 ianuarie 1815

Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să ia din datoria de la Răducan [Nicolau] 1600 taleri.

Cu fericită sănătate, chir Necolae.

Pentru taleri trei mie care ai dumneata a priimi de la dumnealui chir Răducan, taleri 1600, adecă una mie şase sute, am însărcinat pe logofăt Radu ca de loc acum să-i răspunze dumitale. Şi să-i treci dosu zapisului dumnealui chir Răducan. Iar pentru ceialanţi, mă rog chir Nicolae să mai fii îngăduitori cîteva zile ....[1] şi ...[1]

---

[1] Doc. rupt.

Pe dumneata totdeauna aş fi vrut ca să te văzi, să vorbim cîte ceva. Ci, cînd vei avea vreme, să vii să ne întîlnim.

Şi sînt al dumitali gata,

Theodor

1815 ghenar 14

[Urmează scris cu altă cerneală:]

După acest răvaş al dumnealui slugerului, am răspunsi taleri una mie şasă sute la dumnealui jupînu...[1]

[Pe verso:]

Cinstit dumnealui chir Nicolaie Zoican, cu fericire să să dea.

Muzeul Porţile de Fier, Turnu Severin, mapa X, doc. 7. Orig. rom. Publicat în *Arhivele Olteniei*, II (1923), p. 28.

48

[Ruşava,] 28 ianuarie 1815

Tudor Vladimirescu comunică lui N. Glogoveanu că nu poate pleca spre Bucureşti din cauza răzvrătirii adalîilor care au ars Cerneţul şi jefuiesc ţinutul.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale, cocoane Nicolae.

Cu plecată scrisoare înştiinţăzi dumitale că pînă acum mă aflu tot aici la Ruşava. De loc eram să trec ca să viu la Bucureşti, dar din pricina răzvrătirii ce se urmează nu poci trece, fiindcă răzvrătitorii urmează pînă la Novaci. De a mă duce pe la Sibii este prea mare chieltuiala prin ţara aceasta de a călători un om. Ci tot aştept pînă doar să va mai curăţi pe supt munte, ca să mă poci strecura să trec. Hoţomanii de la Ada Kale au prăpădit lumea du pe la noi şi de la mine şi de la dumneata au luat to[a]te bucatele şi tot ce au găsit; încă şi pe oameni i-au pedepsit tare. Cerneţu l-au ars tot, numai cîteva case de cele boiereşti au mai rămas pînă acum, pe unde sînt ei închişi,[2] dar, cînd vor ieşi, le vor arde: nu cred că vor scăpa nici acelea. Apoi din nechiverni-sirea stăpînilor ţării noastre vezi cîtă prăpădenie ni se pricinuieşte! Ci vor lua plată dumnezăiască! Nu s-ar fi putut iconomisi ca să nu să fie făcut această prăpădenie? O stăpînire cu aşa ţară mare în mîni şi un lucru de nimic n-au putut popri, ci ne lăsară de ne prăpădirăm şi ne stinsărăm de tot! Adalîii au început a lua şi robi oameni, spre mai mare bătaie de joc!

---

[1] Doc. rupt.

[2] Salih aga şi fraţii săi şi-au scos trupele din mănăstirile Strehaia şi Tismana pe care le-au stăpînit mai înainte şi acum se menţineau numai la Cerneţi de unde făceau incursiuni de jaf (Hurmuzaki, XX, p. 206).

Cu plecăciune mă rog dumitale, această scrisoare să binevoieşti a porunci să să dea unde scrie — în casăle lui Carabelea, lîngă sfeti Ilie cel Nou şade acela — şi să să ia răspuns, să mi să trimiţă.

Şi cu plecăciune sînt al dumitale plecată slugă

Theodor

1815, ghenar 28

Acad. R.P.R., doc. CCCI/9. Orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 17—18.

49

5 [februarie 1815]

Scrisoarea lui Tudor Vladimirescu despre jafurile adalîilor şi despre nădejdea ce o au în el « acei răzvrătiţi cîţi sînt de legea noastră », că-i va izbăvi.

Cu multă plecăciune sărut cinstita mîna dumitale, cocoane Nicolae.

Prea cinstită cartea dumitale din 31 ale trecutei luni ghenarie, tocmai astăzi 5 februarie cu multă plecăciune am priimit. Şi, întîi au săltat sufletul slugii dumitale, înţălegînd pentru sănătatea dumitale. Am înţăles şi toate cele cuprinzătoare.

Pentru coconiţa Masinca să nu fii dumneata la nici un fel de mîhnire, că pentru aşa înger de copil şi eu am durere de suflet ca şi dumneata. Şi nu ştiu cine va fi acela ce n-ar avea grijă pentru aşa juvaer de copil. Adevărat că pe dumnealui boieru, nu eu, ci nimini nu-l are la credinţă, măcar de un grăunte de muştar, că va trebui multă vreme pînă a povesti dumitale toate urmările dumnealui. Numai eu dacă am văzut pornirea dumnealui pentru oprirea coconiţăi, apoi m-am înţăles şi m-am încredinţat cu domnu baron Langifert că este un om prea cinstit şi cu suflet mare şi din tot sufletul iobeşte pe coconiţa Masinca, asămene şi coconiţa pe dumnealui. Şi pe acel obraz îl cred eu că va avea toată purtarea de grijă pînă ne va veni bine să o aducem, sau după ce ne vom întîlni, vom vorbi cum trebuie să să facă şi o vom aşeza acolo până va creşte şi să va învăţa.

Iar de a rămînea multă vreme în casa boierului, aceea nu este nici de a o gîndi cinevaşi. Coconu Matei adevărat că nu este bolnav, dar nici bine sănătos; asămene şi coconiţăle. Numai până acum încă nu este ohtică, dar curînd vor cădea. Coconului Matei adevărat i-ar fi trecut. Nici coconiţăle n-ar fi avut nimic, dar tirania cea mare a boierului. Îi topeşte mai mult foamea şi golătatea şi altele nepovestite. În scurt urmările dumnealui tot neamul rumînesc boieresc, adecă slava cea mare care au rumînii în Evropa, dumnealui au stricat-o

de tot. Acel zapis de ar fi intrat în mîna mea, nicidecum nu m-ar fi înșelat, dar n-au intrat, că au fost la dumnealui și dumnealui au fost chezași la acel negutător, mai în scurt au fost la dumnealui acea datorie. Și pentru siguranția dumisale au făcut zapisul pe alt nume.

De a veni eu pe la Sibii sau Brașov mă discolipsăsc prea tare pentru chieltuială, că sînt de aici 49 de poște ca și la Viena. Și mi se cutremură crerii din cap pentru așa groaznică chieltuială a aceștii țări. Ci am socotit să mă stricor pe supt munte, fiindcă am vrednici oameni. Și cu mine voi aduce și lucrurile, însă dupe ce voi primi cinstit răspunsul dumitale. Iar de vei socoti dumneata că nu va fi de venit acolo, apoi cînd va merge de aici vreun prictin, le voi trimite eu toate supt pecete, dupe porunca dumitale, și apoi, cînd ne vom întîlni, vom vorbi pentru toate. Că doar să va mai face cumvași, fiindcă și eu prea multe lucruri am în țară și cu unii alții mă tot păgubesc de toate părțile. Acea răzvrătire adevărat că și dumitali și miie mare pagubă ne făcu. Pe multă lume au stîns, dar pe noi mai mult. Adevărat că de ai fi știut dumneata mai nainte să fi făcut aceia care ai avut mijloc, ar fi fost minunat. Ci tot să ai grijă și despre răzvrătitorii aceia. Eu numai cu pandurii țării, făr'de nici un ostaș striin, voi face de nu să va mișca o iarbă din pămîntul țării. Însă fiind și dumneata ispravnic, care știi toate trebuințăle ostășești, și eu și lăcuitorii credință la dumneata de poți totdeauna întîmpina cele de folos. Toți acei răzvrătitori cîți sînt de legea noastră [1] au multă nădejde la mine ca, cînd va fi vremea, să capete izbăvire, căci mă știu ei dinainte; mult mi s-au și rugat. Apoi de ceialalți rămîn puțini, cu un cuvînt noaă ne stă la mînă acest lucru. Mare milă am pentru săracii lăcuitori ai Mehedințului, că unii de o parte și alții din altă, s-au topit de tot, numai sufletu au rămas într-înșii. Dar sumă dintr-înșii toți oameni drepți, îi prăpădiră oamenii împărătești și domnești. Mai mare nevoie au făcut! Arată oamenii bătrîni că din vremea tătarilor n-au pățit așa. Săracii oameni, mulți oameni buni care-i cunosc, ei au mers dupe bucate să-și cumpere și i-au prins cei împărătești și le-au tăiat mîinile, ce nu s-au făcut de cînd e lumea. Mare foc și mare jale pentru acest neam ticălos.

Și cu multă plecăciune sînt al dumitale plecată slugă

Theodor

Doica să află tot aici bolnavă tare, dar pe cît am putut o caut.

Revista *Studii*, 8 (1955), nr. 2, p. 76—77. N. I. Simache, *Cum vedeau boieri răscoala poporului de sub conducerea lui Tudor Vladimirescu*, în *Din activitatea muzeelor noastre*, Ploești, I (1956), p. 61—62.

---

[1] Este vorba de pandurii care au trecut de partea turcilor răzvrătiți, comandați de Salih aga. Fleischhackl considera că motivul pentru care numeroși panduri au trecut de partea lui Salih aga a fost nemulțumirea cauzată de punerea lor la bir (*Hurmuzaki*, XX, p. 206).

50

[București,] 5 februarie 1815

Cărți domnești de scutire a nouă panduri din jud. Gorj pentru merite deosebite în operațiile împotriva adalîilor.

9 cărți ce s-au dat pandurilor ce au slujit la izgonirea ce au făcut împotriva făcătorilor dă rele ce să ivise în partea locului.

1815, fevruar 5

Davat gosposdtvo mi...[1] ot satu...[1] din sud Gorji s-au arătat cu vrednicie, credință și slujbă plăcută la izgonirea ce au făcut împotriva făcătorilor dă rele ce să ivise în partea locului. Și pentru răsplătirea slujbii sale, cum și a să face pildă și altora, milostivire făcînd domnia mea asupră-i, îl iertăm dă rîndul tuturor dăjdiilor visterii gospod, printr-această domnească a noastră carte i dă podvezi și angarale.

Drept aceea, poruncim domnia mea dumneavoastră tuturor, la cîți vi să cuvine după vreme dregători, ca nimini întru nimic supărare păste cartea domnii mele să nu i să facă, că așa este voința domnii mele. I i sam receh gosposdtvo mi.

Numile fieșcăruia.
Ion Cimpoca sin Ioniță Popa ot satu Bombești sud Gorj.
Dumitrașcu Șăga sin Matei ot satu Măghereștii.
Gheorghe Surcilă sin Stanciul ot satul Drăgoeștii.
Pătru Cocoș sin Ion... [1] ot tam.
Pătru Lupu sin Toma... [1] ot tam.
Ion Vintilescul sin Costandin Vintilescu ot satu Scoarța.
Gheorghe Șindroiu sin Radu ot satu Musăteștii.
Sandul Ciora sin Iorga ot satu Glodenii.
Pătru Manta sin Alexandru Manta ot satu Voiteștii.

Acad. R.P.R., ms. rom. 357, f. 129. Copie rom.

51

[Mehadia,] 21 februarie 1815

Tudor Vladimirescu cere de la Nicolae Zoican informații despre un drum scurt și sigur spre București.

Către dumnealui chir Nicolae Zoican.

Dupe cum știi, eu prea mă grăbesc ca să merg la București și fiind prea ocol pe aici aș vrea să merg prin țară. Te pohtesc fă mijlocire de-mi scrie, fi-va

[1] Loc alb.

cu putință să ne putem stricora peste Balta [Cor][1] bului, adecă pe la Băi, să trec? Și de vei socoti că să poate, scrie-mi de loc și apoi îți voi scrie cînd să veniți cu cai la Băi ca să plecăm. Dar cum mai curînd să-mi scrii!

Sînt al dumitale gata,
Theodor
1815, fevruarie 21

[Adresa:]
Dumnealui chir Nicolae Zoican.

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 224; E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 50.

52

7 martie 1815

Tudor Vladimirescu comunică unui cunoscut al său la București că a primit scrisorile trimise de acesta.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Cinstită cartea dumitale [2] din 31 ghenar alaltăieri, 5 mart, cu multă plecăciune am primit și de loc prin poște de la Sibii pe larg am răspuns dumitale. Numai văz că pe acest drum prea să zăbovesc, fiind ocol. Am primit cu multă plecăciune și cinstită cartea dumitale din 15 fevruar astăzi, 7 mart, și am înțăles toate cele cuprinzătoare. Din inimă și din suflet sînt mulțumit bunătății dumitale pentru mare osteneală care faci pentru mine (a mai lungi, vremea nu mă iartă). Pentru cele de trimis pe acel drum nici într-un chip nu este putință. Iar pentru cel mai trebuincios lucru voi face cum voi putea și va veni dumitale fără de zăbavă. Cinstitii povățuirii dumitale voi urma, asupra căriia am mare credință, numai de voi avea mijloc. Și-mi voi împlini datoria la vreme cu scrisoare pe larg, neputînd acum. Și cu multă plecăciune sînt al dumitale plecată slugă

Theodor
1815, mart 7

[Mai jos:]
Acest răspuns să trimise cu pezodromul drept pe la Craiova, prin dumnealui chir Băluță.

[Adresa:]
...[3] dumitale cu multă plecăciune, la București.

Acad. R.P.R., doc. CCCI/10. Orig. rom., cu pecete roșie ruptă. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 18—19.

---

[1] Doc. rupt.
[2] Probabil Carabelea, căruia îi scrisese Tudor la 28 ianuarie, cerîndu-i și răspuns.
[3] Text șters.

53

[București,] 26 martie 1815

N. Scanavis invită pe Ghiță Opran să vină urgent la București, aceasta fiind și porunca domnului.

[Βουκουρέστι,] τῇ 26 Μαρτίου 1815

Κὺρ Χατζὴ ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι.

Καθὼς λάβετε τὸ παρόν μου ἀμέσως νὰ στείλετε αὐτὸ τὸ γράμμα εἰς τὸν Γκίτζα Ὀπράνον μὲ ὅτι τρόπον ἠμπορέσετε, καὶ νὰ τὸν γράψετε καὶ ἡ τιμιότης σας ὅτι τὸ θεοφρούρητον ὕψος του τὸν γνωρίζει διὰ πιστὸν ἄνθρωπόν μας, καὶ μούτλακα νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς Κραϊώβα, καὶ κατ' εὐθεῖαν νὰ ἔλθῃ εἰς Βουκουρέστι εἰς τὸ σπίτι μου. Καὶ ἐγράφθη περὶ τοῦτο εἰς τὸν βόρνικον Σαμουρκάσην νὰ τοῦ δώσῃ κάθε χεῖρα βοηθείας εἰς τὸ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ καὶ νὰ ἀπεράσῃ καὶ τὴν φαμιλίαν του εἰς τὴν αὐθεντικὴν τζάραν καὶ παντελῶς νὰ μὴν ἔχῃ ὑποψίαν εἰς τὸ παραμικρόν. Καλὸν ἦτον νὰ λάβῃ καὶ τὸ σινέτι ἀπὸ τὸν γνωστόν. Ἀπὸ 9 7βρίου καὶ ἡ τιμιότη σας ἔχετε τὴν κόπιαν πῶς νὰ τὸν εἰδοποιήσετε. Μὴν ἀμελήσατε παρακαλῶ διὰ νὰ στείλετε αὐτὸ τὸ γράμμα πρὸς τὸν εἰρημένον Γκίτζα Ὀπράνον, ἐπειδὴ δὲν εἶχα καιρὸν νὰ γράψω ἄλλο. Ταῦτα καὶ ὑγιαίνετε.

Τῆς τιμιότητός της ὡς ἀδελφὸς
Νικόλαος Σκαναβὴς ποστέλνικος

[Adresa:] Τῷ τιμιωτάτῳ κυρίῳ Χατζῇ Ἰωαννούσῃ Κ. Π. καὶ ἀδελφοῖς πανευτυχῶς.

[București,] 26 martie 1815

Domnule Hagi, vă sărut ca pe un frate.

Îndată ce veți primi prezenta mea scrisoare, s-o trimiteți numaidecît cu orice mijloc veți reuși lui Ghița Opran și să-i scrieți și domnia voastră că înălțimea sa de dumnezeu păzită îl socoate ca un om al nostru adevărat credincios; să se scoale să vină la Craiova și apoi direct la București și să tragă la casa mea. Despre aceasta s-a scris vornicului Samurcaș ca să-i dea o mînă de ajutor, ca să vină aci și să treacă și familia lui în Țara Romînească, și să nu aibă absolut nici o bănuială. Ar fi bine să ia și sinetul de la persoana cunoscută. De la 9 septembrie aveți și domnia voastră copia scrisorii cum să-l înștiințați. Să nu neglijați, vă rog, să trimiteți această scrisoare amintitului Ghiță Opran, fiindcă n-am avut timp să scriu altă scrisoare.

Acestea și să fiți sănătos.

Al domniei voastre ca un frate
Nicolae Scanavis postelnic

[Adresa:] Prea cinstitului domnului Hagi Ianuș C. P. și frații, cu fericire.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 524, doc. 4. Orig. grec.

54

8 aprilie 1815

Tudor Vladimirescu adeverește că un sătean din Ilovița (Mehedinți) a fost luat cu sila de pandurii de la Ada-Kale.

Acest . .[1] Gorovei, sătean din Ilovița, din plaiu miu Cloșani, care au fost și el luat de silă între pandurii adalîi, acum scăpînd, au venit la locul lui și la munca sa, între birnicii săi, de-și poartă datoria sa.

Drept aceea, dupe slobozăniia ce am de la stăpînirea mea,[2] i-am dat această adeverință să aibă pace de către dregătorii locului, fiindcă cu știre s-au întors.

Theodor Vlădimirescu
1815, aprilie 8

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 224; E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 52; pl. VIII, fig. 12.

55

[București,] 8 aprilie 1815

Cărțile domniei pentru pandurii rînduiți în poteră pe la județe.

18 cărți gospod legate către ispravnici și slobode pentru pandurii ce s-au orînduit în poteră pă la județele ce mai jos să arată

1815, april. 8

Panduri

15 Olt, căpitan Dumitru Buștean
15 Teleorman, ceauș Nicolai Rus
15 Argeș, căpitan Vasile Frunte Lată[3]
20 Vlașca, căpitan Vasile Bocănel
15 Prahova, ceauș Pătru Dracea
15 Saac, ceauș Lup
15 Mușcel, ceauș Stanciu
15 Dîmb[ovița], căpitan Ștefan Popa
15 Ilfov, căpitan Steriie

Atît cărțile gospod legate pentru hrana acestor panduri, cît și cele slobode, au făcut întocmai precum și cele din an[ul] trecut[4].

Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 182. Copie rom.

---

[1] Loc alb.

[2] Pentru iertarea pandurilor care s-au alăturat turcilor de la Ada-Kale s-au dat cărți domnești. Astfel de cărți s-au dat de pildă lui Lambru Niculescu și logofătului Barbu, la 3 și 8 mai același an (Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 187 v.).

[3] Vasile Frunte Lată a mai fost rînduit căpitan de poteră la 30 aprilie 1814 (Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 117 v.).

[4] O altă poruncă pentru orînduirea a 150 panduri la județe pentru « prinderea făcătorilor de rele», dată la 17 aprilie 1817 (Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 273 v.).

Cerneți, 30 aprilie 1815

Știri despre operațiile pentru înăbușirea răscoalei adalîilor.

Τζερνέτζι, 30 'Απριλίου 1815

Ταπεινῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χέρι σας.

Χθές, μέσον ἄρχ. σερδ. Κωστάκη Στεφανέσκου ἰσπραβνίκου, τῇ ἔγραφα καὶ τῇ ἐπαρακαλοῦσα νὰ μοὶ ἐξαποστείλῃ ἑκατὸν # μέσον τοῦ ἰδίου, ὁποὺ νὰ πληρώσω ἐκεῖνα ὁποὺ χρεωστῶ, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι νὰ μοὶ τὰ ἐμέτρησεν, καὶ ἅμα ὁποὺ τὰ λάβω, ἀμέσως κινῶ διὰ τὰ αὐτόσε.

Ἤδη δὲ τῇ εἰδοποιῶ καὶ τῇ συγχαίρομαι διὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κλάδοβας. Πλὴν ὄχι μὲ πόλεμον, ἀλλὰ μὲ συμφωνίαν τοὺς ἄφησαν καὶ ἐβγῆκαν καὶ ἐπῆγαν ὀρθὰ διὰ τὸν 'Αδά, καὶ ἔτζι ἐμβῆκεν ὁ δερβὴς μπέης μὲ τὸ στράτευμά του.

Λέγουσι ὅτι ὁ μουχτάρης, ὁποὺ ἦτον μέσα, νὰ ἔχῃ τέτοιον σκοπόν, ὁποὺ πηγαινάμενος εἰς τὸν 'Αδὰ νὰ πάρῃ τὰ πράγματά του καὶ νὰ φύγῃ ὅπου ἠμπορέσῃ, ὁμοίως καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι. Οἱ πανδούρηδες μελετοῦν πρὸ πολλοῦ νὰ ἔβγουν νὰ προσκυνήσουν, ὅθεν καὶ εἶναι ἐλπίδα ὅτι μήτε ὁ 'Αδὰς δὲν θὰ βαστάξῃ πολύ.

Τὸ ἅλας ἀκόμα θὰ μοὶ τὸ στείλετε. Σήμερον ἐβιάσθηκα καὶ ἀγόρασα πρὸς γρόσια δεκαεπτὰ καὶ μισὸ τῆς % καὶ λοιπὸν προφθάσετέ με, ὁμοίως καὶ τοὺς ψωμάδες ὁποὺ σᾶς ἐπροέγραψα καὶ μένω

'Εν βίᾳ.

ταπεινὸς δοῦλος
Γεώργιος Οἰκονόμου

[Adresa:] Τῷ ἐντιμοτάτῳ κυρίῳ Χ. 'Ιωαννούσῃ Κωνστ. Πέτρου καὶ ἀδέρφια προσκυνητῶς

Εἰς Κραϊώβα

Cerneți, 30 aprilie 1815

Vă salut cu plecăciune și vă sărut mîna.

Ieri prin boierul serdar Costache Ștefănescu, ispravnic, v-am scris și v-am rugat să-mi trimiteți 100 galbeni, ca să plătesc datoriile mele și nu mă îndoiesc că i-ați dat și îndată ce-i voi primi, voi porni imediat într-acolo.

Acum vă înștiințez și vă felicit pentru căderea Cladovei, care a avut loc nu prin lupte, ci prin înțelegere; i-au lăsat și au ieșit și s-au dus direct la Ada și astfel a intrat Derviș bei cu oastea lui.

Se spune că muhtarul, care era înăuntru, avea de gînd ca, ducîndu-se la Ada, să-și ia lucrurile și să plece unde va reuși, de asemenea și toți ceilalți. Pandurii[1] de mult se frămîntă să iasă să se închine. Prin urmare este speranță că nici Ada nu va rezista mult.

---

[1] E vorba de pandurii din slujba turcilor adalîi.

Încă nu mi-ați trimis sarea; astăzi m-am grăbit și am cumpărat cu 17 și $^1/_2$ groși o sută ocale. Așadar trimiteți-mi de asemenea și pe brutarii, despre care v-am scris și rămîn slugă supusă

Gheorghe Iconomu

[Adresa:] Prea cinstitului chiriu chir H. Ianuș Const. Petru și frații cu închinăciune la Craiova

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. V, doc. 59. Orig. grec.

57

[1815]

Manuc bei comunică [lui Capodistria] că domnul Țării Romînești și turcii se tem ca sîrbii să nu ia legătură cu pandurii din Oltenia și să organizeze o răzvrătire.

Îndrăznesc să vă fac cunoscut că în iunie am trimis o scrisoare contelui Stakelberg[1] la Viena, pentru a v-o înmîna. Nădăjduiesc că ați primit-o.

Mîine plec de aici în Basarabia, unde voi rămîne o săptămînă și apoi mă voi întoarce iarăși aici lîngă familia mea. Potrivit știrilor ce ne vin din părțile turcești, turcii sînt stăpîniți de o mare frică și îngrijorare. Victoriile [din Franța] au pricinuit turcilor o mare spaimă, deoarece ei nu credeau că se va sfîrși atît de repede. Unii dintre fruntașii turci sînt foarte întristați pentru că și domnia lui Ludovic XVIII este nesigură. Disperați în toate privințele, ei sînt acum înspăimîntați. Se crede că, începînd de la Istambul și pînă la Dunăre, nici unul dintre locuitorii turci nu se va împotrivi cînd va apare oștirea rusă. Atît de înspăimîntați sînt.

În clipa de față nu se găsesc oșteni în părțile Dunării; ei sînt ocupați numai cu zidirea cetăților. Din toate părțile sînt aduse oștiri pentru a fi trimise împotriva sîrbilor. Domnul Țării Romînești se teme de sîrbi și bănuiește că ei se pot alătura căpeteniei pandurilor din Oltenia și năvăli în țară. Din această pricină, Jusuf aga din Bercovcea rămîne la Craiova, în Oltenia, cu 2000 oșteni, zicînd că trebuie să apere Țara Romînească de frații Regeb din Ada-Kale. Pricina adevărată este însă teama lor că sîrbii ar putea să intre în legături cu cei din Oltenia. [Tocmai] aceasta este adevărata îndatorire a lui Jusuf aga.

În mai multe rînduri el a primit firmane de la sultan, care-i cere să fie cu băgare de samă și să nu-i lase pe sîrbi să intre în legătură cu pandurii din Țara Romînească și să organizeze acolo o rebelie. Am primit această știre chiar de la Jusuf aga.

---

[1] Ambasadorul Rusiei la Viena.

Pentru frații Regeb din Ada-Kale s-au primit firmane de iertare, prin mijlocirea domnului Țării Romînești. Ei însă, cum am auzit, n-au dat crezare și nu l-au primit. Cred că [aceasta] este adevărat.

Vreo altă știre deosebită nu am. Atît timp cît voi sta în Basarabia vă voi înștiința dacă va fi ceva important.

Cred că această scrisoare a mea vă va găsi la Paris. Vă rog, după cum mi-ați făgăduit, dacă venirea mea acolo este potrivită, luați încuviințarea și înștiințați-mă.

Aștept porunca voastră dintr-o clipă în alta.

[Manuc bei]

Muz. de ist. Buc., doc. 35164. Concept în turc., cu litere armenești.

58

20 iunie 1815

Sătenii din Izverna se temeau că Tudor Vladimirescu va folosi biserica de piatră de acolo, aflată în construcție, ca loc întărit împotriva turcilor.

Cu plecată jalbă arăt starea bisăricii ce au fost în satul Izverna, de lemnă și foarte veche. Avea de jos dooa rînduri de temeie, mai de tot putrezite. Aceasta erea în copilăria mea, cînd învățam eu la ceasuri și întrebam pe oamenii cei mai bătrîni din sat: știu ei cînd s-au făcut această biserică?

. . . .

Apoi taică-meu s-au sculat cu slugile sale și cu noi, copiii săi. Au adusi temeie foarte bune și au rugat pe săteni ca să să apuce cu toții să facă bisărica noao. Ei răspundea că lor nu le trebuiește, că au fost satul lor 15 lude, și tot ne-au încărcat ciocoii pînă sîndem acuma cincizăci de lude. Ciocoii ne-au sărăcit și nu ne mai trebuiește bisărică; să vază ciocoii că ei ne-au sărăcit. Așa văzînd tatăl meu că nu voiesc, au pus acele temeie de jos și i-au rădicat bolta pe alte colace și au acoperit-o de nou. Așa au mai ținut multă vreme, pînă în vremea Pazva[n]tului. Apoi s-au frînt căpreorii și au căzut acoperemîntul pe boltă. Cînd erea vremea cu liniște, mai mergeam într-însa, iară cînd erea vifor de vînt, nu cutezam. Apoi muri taică-meu în leat 1811; am rămas eu singur, preot tînăr și sărac de tată și om strein. Ce să mai fac, nu știu. Apoi să ivi moartea ciumii în Cerneți, în Cladova, în Ostrov, și fugiră și toți boierii care încotro. Iar dumnealui polcovnicu Ioaniță Grecescu [1] au venit la mine aicea în satul Izverna, cu toată familia dumnealui. Șădea în casa mea cea naltă, fiindcă erea și vătafu plaiului. Așadar, am intrat în vorbă cu dumnealui pentru bișărecă

---

[1] În text: Crecescu.

ca să o facem amîndoi, frățește, de lemnă. Așadar, căuta[ră]m lemnul de gorun neputrezitor și nu găsiräm. Dumnealui zise cätră mine că vorbește dumnealui cu moșnenii de la satul Balta și ne dau lemne de voie, cîte ne trebuiesc. Eu zisăi că sînt prea foarte departe. Acolo nu mai putem a le mai căra. Dumnealui îmi zise mie că eu să nu mă grijăsc de aceasta, că dumnealui rădică tot plaiu; într-o săptămînă de zile aduce toată cheresteaoa. Eu zisăi dumnealui că nu e bună milostenia aceasta, că satele au obicei de trimit la culucă tot oamenii cei săraci și care are numai un bou și să duc beții oameni tot înjurînd și blestemînd, și eu nu fac aceasta. Dar zisăi să lăsăm toate, fiindcă nu sînt lemne aproape, și să strîngem piatră, că este destulă; să o facem de zid. Dumnealui răspunse mie, că la aceasta nu-mi este tovaroși, că eu încă nu știu sama zidirii cum știe dumnealui, și va să ne scoată la o mare sumă de cheltuială. Ci, de aceasta nu să apucă și să lepădă de tovărășie. Dar, zise dumnealui că tot mă va ajuta cu ceva, precum m-au și ajutat. Apoi eu gătii trei cară ale mele cu slugile și cu surorile mele și strînsei patru magazei de piatră în patru părți a locului bisăricii cîtă patru șirii de fîn. Strînsăi piatră și pentru var, îndestulă. Năsipu erea mai pe apă, în vale, dar porni dumnezău o ploaie mare foarte și aci la gura satului nostru unde să împreună apele amîndooă la pod, [au adusi apele o magaie [1] de năsip, foarte mult, și tot de aciia am cărat pînă am isprăvit bisărica. Pentru vărniceri, m-am dusi la mănăstirea Tismenii și me-au dat doi vărniceri buni și me-au făcut o varniță foarte mare pînă au zidit-o și au ars-o. Eu n-am lipsit cu vederea, luînd amintea la zidirea ei. S-au isprăvit; le-am plătit lei 30 și s-au dusi. Eu în urma lor, am mai făcut încă 5 varnițe cu mînile mele, zidită și arsă. Așa, gătii varu, făcui și cărămida cîtă trebuie pentru stîlpi și pentru bolte. Îmi lipsa numai zidari. Căutai ac[i]a prin orașăle noastre, nu găsii; zisără că nu știu a zidi cu peatră. Pleca neguțătoriu Sima argintariu cu cai de vînzare la țara grecească, de unde era el. M-am rugat dumnealui și me-au adusi patru zidari țințari de ai lor. M-am tocmit cu dînșii și le-am dat una sută lei arvună, și s-au dusi înapoi ca să-și vină cu uneltele lor și cu tovaroși, ca să fie 8 i[n]și zidari buni prin chizășia argintariului, și n-au adaosi a veni. Am pierdut suta de lei. Alergai la Cerneți, la dumnealor boierii ispravnici și mi să făcu răvaș ca să trec Dunărea spre țara turcească, să-mi găsăsc zidari. La plecarea mea, întîlnesc în drum viind de la Ostrov, un sîrb anume Stoian, un tabaș de zidari. Mă întrebă sîrbu de unde sînt. Spusăi că eu sînt popa Ghiță de la Izverna. Sîrbu îmi spuse că i-au spusi turcii din Ostrov că eu voi să fac o bisărică de piatră. Spusăi că așa rog pe dumnezău și pe sfîntul Nicolae, dar n-am zidari de care să zidească cu piatră. Sîrbu răspunse: părinte, eu sînt un tabaș de zidari, își spusăi, și sîntem 8 tovaroși și sîntem gata să plecăm la Dii, că la Ostrov am isprăvit lucru. Și așa, m-am întorsi cu dînsul la Cerneț, unde m-am tocmit cu el față cu dumnealui polcov-

[1] Așa în text.

nicul Grecescu[1] şi alte obrează, cu ruptu lei... [2] Pe cum să vede în pisanie, la soroc veniră zidarii, de grabă mă apucai a doa zi de temeia bisăricii, dup cuviinţă şi începui a zidi, că aveam toate gata. Aşa a doao zi s-au sculat to satul Izverna, s-au strîns în uliţă şi striga cu glas mare să mă lasi de ce m-am apucat, că mă omor, că i-au în tot încărcat ciocoii, de nu avea bisărică nici de lemnă, dar acuma că vor vedea ciocoii mănăstire în satul lor, ce le vor face? Aşa, eu temîndu-mă de întărîtarea norodului, acelora [3] care nu cunosc pe dumnezău, că striga în glasi mare să nu fac mănăstire în satul lor, că va să vină Tudor cu muscalii şi turcii lui Regep aga de la Ostrov şi vor să să închidă vreunii în mănăstire şi bătîndu-se unii cu alţii vor să le arză satul lor.

Aşa, eu temîndu-mă de strigările lor, am alergat la dumnealor boierii ispravnici şi le-am adusi o poruncă înfricoşată asupră-li şi abea i-am domolit.

....

Popa Ghiţă Izverceanu
1815 iunie 20

Muzeul Porţile de Fier, Turnu Severin, mapa C. doc. 76. Orig. rom.

59

8 iulie 1815

Anafora în pricina despăgubirilor cuvenite lui Tudor Vladimirescu pentru înlocuirea sa din vătăşia plaiului Cloşani.

Prea [înălţate doamne].

Dupe luminată porunca înălţimii tale, ce mi să dă la această jalbă a lui Theodor Vlădimirescu, ce s-au aflat în anul trecut vătaf la plaiul Cloşanilor din sud Mehedinţi, arăt înălţimii tale că în vremea ce am fost din mila mării tale însărcinat cu vorniciia ţării dă sus, am găsit pă numitu orînduit vătaf la acest plaiu de către dumnealui biv vel ban Radu Golescu. Nu l-am lipsit nici eu dintr-această vătăşăie, ci, plătind avaetul plaiului, au rămas tot vătaf.

Apoi, peste cîteva zile, mi s-au poruncit de către măria ta de a-l lipsi din plai şi a orîndui pe altul. Am scris dar dumnealor ispravnicilor dintr-acel judeţ ca să găsească pe altul, să să orînduiască vătaf, şi de către dumnealor s-au găsit pîrîtul postelnicel Ioan Grecescu, pe care l-am şi orînduit vătaf la numitul plai, făcîndu-l havalea să întoarcă jăluitorului banii ce didese. Arătările jăluitorului sînt adevărate că pîrîtului i-am scris în multe rînduri să-i întoarcă banii, şi n-au fost înţelegător.

Să cuvine dar a i să orîndui mumbaşir, precum cere jăluitorul, ca să-i împlinească de la pîrîtul aceşti bani, dinpreună cu dobînda lor i cu cheltuiala

---

[1] În text: Crecescu.

[2] Loc alb.

[3] În text: ale lora.

ce i-au pricinuit jăluitorului, căci el au vătăşit şi nici la mine n-au dat nimic, nici la jăluitor n-au dat, dupe cum i-am scris.

De care arăt înălțimii tale, rămîind la luminată porunca [1] mării tale.

Isaac Ralet

1815, iuliie 8

[Rezoluția:]

Io Ioan Gheorghe Caragea voievod i gospodar zemble vlahscoie.

După arătarea ce ne face printr-această anafora dumnealui biv vel vornic Isaac Ralet, poruncim domniia mea dumneavoastră ispravnicilor ai județului să împliniți de la pîrîtul negreșit dreptul jăluitorului i cheltuiala ce să va dovedi că au făcut în pricina aceasta. Iar de va zice că are vreun cuvînt vrednic de înpotrivire, cu înștiințarea dumneavoastră înscris să-l trimiteți aici la divanu domnii mele.

Vel logofăt.

1815, iule 16

Arh. St. Buc., Condica domnească 84, p. 388. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi*..., p. 53—54.

60

24 august 1815

Tudor Vladimirescu roagă pe Nicolae Glogoveanu să-l aștepte pentru niște socoteli bănești, pînă va veni la el.

Iarăşi multă plecăciune.

Prea mă rog cinstite cocoane să fii dumneata îngăduitori pînă cînd voi veni eu; şi de loc voi veni la dumneata de vom căuta socoteala, că pe mine mai mult mă doare inima fiindcă am să iau atîța bani de la casa răposatului.

De aceia mă rog dumitale nu te bucura a-mi face atîta siclet, că eu cu binele meu şi să pătimesc mare nedreptate şi mare păcat.

1815, august 24

Şi cu multă plecăciune sînt al dumitale plecată slugă,

Theodor

Arh. St. Craiova, doc. XVI/6. Orig. rom. Publicat de Al. Bălintescu, I. Călin, I. Popescu, *Documente noi*..., p. 23.

---

[1] Şters: hotărîrea.

61

6 septembrie 1815

Vătaful unei moșii mănăstirești din Oltenia aduce la cunoștința lui Hagi Ianuș că țăranii refuză să-și îndeplinească obligațiile.

6 Σεπτεμβρίου 1815

Τὴν τιμιότητά της δουλικῶς προσκυνῶ,

Καὶ μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τῆς ἀγαθῆς μοι ὑγείας της δὲν λείπω νὰ τῇ δηλοποιήσω τὸ φέρσιμον τῶν Βλαχῶν ἐδῶ· δὲν φθάνει ὁποὺ οὔτε τὸ δίσμα τους, οὔτε τὴν γκλάγκαν τους δὲν θέλουν νὰ μᾶς δώσουν, μόνον ἐσήκωσαν καὶ ζορμπαλήκι. Καὶ ἦλθον δύο τρεῖς φορὲς διὰ νὰ πάρουν ἀπὸ τὴν αὐλήν μας τὸν ἐπιφέροντα τὸ δουλικόν μου Μητρήκαν, καὶ ἄλλον ἕναν ἄνθρωπον τοῦ μοναστηρίου καὶ νὰ τοὺς βάλουν εἰς δόσιμον, ἐνῶ αὐτοὶ δὲν εἶναι οὔτε εἰς τὸ ἀσεζαμέντον, οὔτε εἰς ἄλλην καμίαν καταγραφήν, ἀλλὰ εἶναι ἄνθρωποι τοῦ μοναστηρίου. Μάλιστα ἐνῶ ὁ ρηθεὶς Μητρήκας ἔχει καὶ ραβάσι ἀπὸ τὸν ἰσπράβνικον διὰ νὰ μὴ τὸν πειράξουν καὶ αὐτοὶ δὲν πείθονται εἰς τὸ ραβάσι. Ἀφήνω αὐτά. Ἐσηκώθησαν πρὸς τούτοις καὶ ζητοῦν νὰ βάλουν τοὺς σκουτελνίκους καὶ πουσλουσνίκους τοῦ μοναστηρίου εἰς τὸ δόσιμον καὶ νὰ μᾶς δώσουν ἄλλους, ὁποὺ δὲν ἔχουν οὔτε ὑποκάμισον νὰ φορέσουν. Εἶναι καὶ ἕνα λούντουρον, ὁποὺ πληρώνει τὸ μοναστήρι εἰς κάθε δύο μήνας εἰς γρόσια 80 διὰ ἀνθρώπους ἕξι, τοὺς ὁποίους τοὺς ἔχομεν καὶ δουλεύουν τὸ ἀμπέλι, καὶ αὐτοὺς τοὺς ζητοῦν τοὺς τέσσαρας, καὶ νὰ μᾶς ἀφήσουν μόνον δύο. Αὐτὰ λοιπὸν μὲ τί λόγον τὰ κάμνουν δὲν ἠμπόρεσα νὰ καταλάβω. Ἂν ἔχουν προσταγὴν ἀπὸ τὸν ἰσπράβνικον διὰ νὰ πειράζουν τὸ μοναστήρι οἱ Βλάχοι καὶ νὰ φέρωνται μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, αὐτὸ δὲν τὸ ἐλπίζω, καθότι ὁ ἰσπράβνικος δὲν θέλει βέβαια τὴν ζημίαν τοῦ μοναστηρίου. Ὅθεν καὶ παρακαλῶ τὸν κύριον Χατζὴν νὰ μᾶς ἐβγάλῃ καμίαν προσταγήν, εἴτε ἀπὸ τὸν καϊμακάμην, εἴτε ἀπὸ τὸν ἰσπράβνικον, πρὸς ὅλον τὸ χωρίον διὰ νὰ μὴν πειράζουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ μοναστηρίου· πρὸς τούτοις νὰ μᾶς δώσουν καὶ τὸ δίσμα ὁποὺ χρεωστοῦν. Ἕως ἕνα καιρὸν ὅλο μὲ τὸ καλὸν τοὺς μεταχειρίστηκα, αὐτοὶ τοῦ κάκου. Ἕως χθὲς ὁποὺ ἦλθαν ὑπὲρ τοὺς πενήντα Βλάχους διὰ νὰ πάρουν τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, δὲν ἐβάσταξα πλέον ἀκούοντας νὰ λέγῃ ἕνας εἰς τοὺς ἄλλους, ὅτι νὰ ἔμβουν μέσα εἰς τὸν ὀνδὰν καὶ νὰ πάρουν τοὺς ἀνθρώπους ἔξω, τὸν ἔπιασα καὶ ὁ δοῦλος της ἐκεῖνον καὶ τὸν ἔδωκα παρὰ μίαν τεσσαράκοντα, κατὰ τὴν παροιμίαν. Καὶ τώρα λέγουν ὅτι θὲ νὰ ἔλθουν νὰ δώσουν ἀγωγὴν εἰς τὸν καϊμακάμην διατὶ ἔδειρα ἕναν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ διατὶ τοὺς βιάζω νὰ δώσουν τὸ δίσμα τους. Πλέον διεστραμμένους Βλάχους ἀπὸ αὐτούς, μπασὰ Χατζή μου, δὲν εἶδα, αὐτοὶ ἔμαθαν χωρὶς κουσκούνι(;) καὶ τώρα τοὺς κακοφαίνεται. Αὐτοὶ θέλουν τὸ δίσμα τους τὸ φετινὸν νὰ τὸ δίδουν ὕστερον ἀπὸ πέντε χρόνους. Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς φωτίσῃ. Νὰ εἰπῆτε ὅτι δὲν ἔχουν νὰ δώσουν τὸ δίσμα τους, ὅλοι ἔχουν, ἄλλος πέντε κι' ἄλλος δέκα

χιλιάδες ὀκάδες σιτάρι καὶ ὅταν τοὺς ζητῶ τὸ δίσμα τους, ἂν εἶναι εἴκοσι ὀκάδες νὰ δώσῃ, δίδει μόνον δύο, καὶ τὸ ἄλλο λέγει τοῦ χρόνου. Καὶ ταῦτα μὲν δουλικῶς.

Μένω δὲ ὡς ὑποφαίνομαι τῆς τιμιότητός της
δοῦλος ταπεινὸς καὶ πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν
Ὁ Μιχαὴλ ἀνεψιὸς τοῦ Ἱεραπόλεως

[Adresa:] Τῷ τιμιωτάτῳ κυρίῳ μοι κυρίῳ Χατζῆ Γιαννούσῃ δουλικῶς
Εἰς Κραγιώβαν

6 septembrie 1815

Vă salut cu plecăciune!

După ce mă interesez mai mult decît de orice de buna d-voastră sănătate, nu neglijez să vă înștiințez de purtarea rumînilor de aici. Nu este destul că nu vor să ne dea nici dijma, nici să-și facă claca, dar au făcut și zorbalîc și au venit de 2—3 ori ca să ia din curtea noastră pe aducătorul scrisorii mele, Mitrică, și pe un alt om al mănăstirii și să-i supună la dare. Aceștia nu sînt nici în așezămînt, nici în vreo altă catagrafie, ci sînt oameni ai mănăstirii; ba chiar zisul Mitrică are și răvaș de la ispravnicat ca să nu fie supărat, iar aceștia nu se încred în răvaș. În afară de aceasta, ei pretind să supună pe scutelnicii și posluşnicii mănăstirii la dare și să ne dea pe alții care n-au nici măcar o cămașă să îmbrace. Este și un lude, pe care îl plătește mănăstirea la fiecare două luni, în suma de 80 lei pentru șase oameni, pe care îi avem și lucrează la vie; ne cer patru din aceștia, ca să ne lase numai doi. N-am putut deci să înțeleg cu ce drept fac aceste lucruri, dacă rumînii au poruncă de la ispravnic să supere mănăstirea și să se poarte astfel; eu nu cred, fiindcă ispravnicul nu vrea desigur paguba mănăstirii. Așadar vă rog, domnule Hagi, să ne scoateți o poruncă fie de la caimacam, fie de la ispravnic, către tot satul, ca să nu supere pe oamenii mănăstirii și pe lîngă aceasta să ne dea și dijma ce datorează. Pînă la un timp m-am purtat cu ei cu binișorul, dar de geaba; cînd ieri au venit peste cincizeci de rumîni ca să ia pe acești oameni, nu m-am mai putut stăpîni, auzind pe unul din ei spunînd celorlalți ca să intre în odaia mea și să scoată afară pe oameni. Pe acesta l-am prins și l-am bătut bine. Acum spun că au să vină să dea o plîngere caimacamului, fiindcă am bătut pe unul din aceștia și fiindcă îi silesc să-și dea dijma. Niște rumîni mai porniți la rele decît aceștia, bașa Hagi al meu, n-am văzut; s-au obișnuit fără . . . [1] și acum le pare rău. Ei vor ca dijma lor pe anul acesta s-o dea peste cinci ani. Dumnezeu să-i lumineze! O să spuneți că n-au de unde să-și dea dijma, însă toți au, unul cinci

[1] În original: κουσκούνι.

şi altul zece mii ocale grîu, și cînd le cer dijma lor, dacă e vorba să dea cineva douăzeci ocale, dă numai două, iar pentru restul spune: la anul.

Acestea în mod plecat, rămîn şi semnez al domniei voastre

slugă plecată şi gata la porunca d-voastră

Mihai, nepotul episcopului Ierapolei

[Adresa:] Prea cinstitului domnului domn Hagi Ianuş, cu plecăciune

La Craiova

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 178, doc. 23. Orig. grec.

62

București, 23 noiembrie 1815

Ioan Caragea vv. orînduiește, la cererea consulatului Rusiei, cercetare pentru dovedirea jafurilor făcute de adalîi în averea lui Tudor Vladimirescu.

Io Ioan Gheorghe Caragea voievod i gospodar zemble vlahscoie.

Cinstite şi credincios boierule al domnii mele, dumneata biv vel dvornice Costache Samurcaş, vechilule al căimăcămii Craiovii, şi dumneavoastră boierilor divaniți de acolo, sănătate!

Dumnealui cinstitul ghinăral consul al Rosii ne-au făcut arătare că acum, la trecuta răzvrătire a adalîilor, trecînd oştiri dă ale adalîilor aici în țară la prada ce au făcut, între alții au jăfuit şi pe un Theodor Vladomirescu, sudit Rosii, luîndu-i multe lucruri, cerînd de a i să face cercetare la fața locului şi a i să dovedi paguba ce au făcut de numiții adalîi.

De aceea dar poruncim să faceți cercetare cu deamăruntul de s-au jăfuit mai sus numitul de adalîi şi ce lucruri anume i s-au luat şi de ceea ce să va dovedi că s-au luat, pe de o parte să-i dați adeverință dă mărturiie la mîna Vladomirescului, supt iscăliturile dumneavoastră, iar pe de alta să înștiințați domnii mele; precum şi împotrivă dovedindu-să, că nu i s-au luat nimic, iarăși să înştiințați domnii mele. Şi fiți sănătoşi.

1815, noiemvrie 23

Arh. St. Buc., Condica domnească 74, f. 226 v. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 56—57.

63

[Mehadia?] 29 decembrie 1815

Tudor Vladimirescu roagă pe clucerul N. Glogoveanu să nu se mai amestece în socotelile privitoare la arenda moșiei Cătunul.

Cu multă plecăciune, sărut cinstită mîna dumitale cocoane Necolae.

Alaltăeri, la 27 ale următoarei, fiind tare bolnav, aprins de friguri, de voi fi greșit ceva prin scriisoare, mă rog dumitale să mă ierți. Iar pentru madeaoa

socotelii blestematei de arinzi a Cătunului, mă rog dumitale să judeci singur şi vei dovedi că neci o strîmbătate mai mare nu poate fi decît aceasta care mi-ai făcut dumneata, de mi s-au pricinuit atîta pagubă din pricina aceea.

Eu am mărturie pe stăpînu acei moșii că eu l-am priimit pe răposatu de tovaroș şi cu legătură să fim şi la dobîndă şi la pagubă. Şi cînd vor trece trei ani şi vom avea vreme să ne întîlnim să ne socotim.

Eu m-am întîmplat tot călători prin străinătate, după cum este știut. Pentru aceea, la plecarea mea din Ţara Rumînească, dupe rugăciunea răposatului, care-i am şi scriisoarea, am pus tovaroş şi pe jupîneasa Ana. Apoi răposatu au pus numai taleri o miie o sută, iar ceelanți pînă la patru miie şi opt sute, 2 părți eu şi o parte jupîneasa Ana. Tot eu am mai cheltuit cu casăle şi morile şi lucru viilor şi altele taleri o miie şi mai bine şi ce s-au adunat în 2 ani au strîns răposatu. Şi au luat şi cîtva au mai strîns şi jupîneasa Ana de la care ai luat dumneata bucatele, ce s-au agonisit în 2 ani. Ai trimis dumneata de ai luat ce au fost bun şi cele stricate mi s-au lăsat miie care, rămîind pe loc în trecuta iarnă, dimpreună cu cele ce s-au mai agonisit pe anul 1814, toate pîna la un bob s-au luat de către ostroveni încă şi alte multe lucruri ale mele: şi cai şi tacîmuri şi o caleşcă care s-au aflat acolo s-au luat. Acum dumneata încă ceri o sumă de bani ca să să mai plătească o dată acele ce s-au luat de către ostroveni. Dumneata ştii bine că ei pe unde au fost lucruri de ale mele, nici pămîntul n-au lăsat, dupe cum au făcut şi la dumneata. Apoi nu mă pricep în ce chip cauți dumneata aşa socoteli, du pe ce cauți dumneata să iai de unde n-ai pus nimic? Apoi încă şi cu asupră mai cauți; aceasta să vede o mare minune.

Eu nici un rău n-am făcut dumitale şi dumneata pînă într-atîta cauți să mă prăpădeşti, socotind cu mijloc prin jupăneasa Ana, neaflîndu-mă eu acolea. Dar aceea încă de cînd ai pus dumneata la Cerneți de au jăfuit-o armăşoaea, de atunci şi-au tras al său de la mine, adecă bani ce pusasă şi s-au lăpădat şi am rămas numai eu stins, neavînd vreme ca să-mi caut cu casa răposatului armaşului Grigore, la care mai am şi deosăbiți bani. Şi acum mi-au mai poprit armăşoaea şi o ladă cu argintărie.

Mare jafuri au căzut asupra mea, cinstite cocoane, fiindcă eu toată stingerea aceasta, care mi s-au pricinuit din pricina urmărilor armășoaei, voi să le caut de la casa răposatului, căci n-au urmat legăturilor ce au avut cu mine ca să aştepte pînă la sorocul de trei ani şi apoi cu mine să să socotească şi să fie la mijloc şi cîştigu sau paguba dupe cum urmează orînduiala neguțătorii, ci au mers, nefiind eu de față, de m-au jăfuit prin puterea unora şi altora, fără de dreptate şi acum, unde eu am să iau atîța bani, apoi tot de la mine mai caută. Mi-au furat şi argintăriile. Pentru aceea nu să cuvine dumneata să te bagi într-aşa buclucuri şi în lucruri unde n-ai dreptate, că eu nu știu cine te-au făcut pe dumneata tovaroş şi nu ştiu cum poți zice dumneata că vei să arăți cinstitei căimăcămii, cînd dumneata n-ai nimic în socotelile mele, ci ai să-ți cauți cu casa armaşului.

Şi dumneata eşti judecător; trebuie singur să judeci. Şi fiindcă mie mi s-au pricinuit mare stingere, nu voiesc să am judecăți cu dumneata, adecă sluga cu stăpînu, iar de nu voieşti dumneata şi pohteşti ca, fără de orînduială, să cauți cu mine, mă rog dumitale să mă aştepți pînă cînd voi veni şi de loc voi veni la dumneata şi vom căuta şi açeasta, fiindcă eu am să iau de la casa răposatului, iar n-am să dau nimic. De aceea mai silit sînt eu decît dumneata ca să caut. Şi mă rog să am cinstit răspuns.

Al dumitale prea plecată slugă

Theodor [1]

1815 dechemvrie 29

[Adresa:] În cinstită mîna dumnealui coconului Nicolaie Glogoveanu biv vel clucer [2], cu multă plecăciune,

La Craiova

Fondul Glogoveanu, doc. 382 1815. Orig. rom., pecete mică, în ceară roşie, cu inițialele T.V.P.

64

[Bucureşti,] 30 decembrie 1815

Carte domnească pentru scutirea bulucbaşii Ghencea de dăjdiile visteriei.

[Carte de scutire lui] Ghenciul [3], asupra căruia milostivire făcînd domniia mea îl iertăm dă rîndul tuturor dăjdiilor vistierii i dă alte podvezi şi angarii, să scutească şi o pivniță aici în Bucureşti [4].

1815 dechemvrie 30

Acad. R.P.R., ms. rom. 357, f. 121.

---

[1] În aceeaşi problemă vezi scrisoarea lui Tudor către Glogoveanu din 25 august 1815. (Acad. R.P.R., Autografe T.V., publicată de I. Bianu în An. Acad. Rom.. s. II, t. XXXIX (1916—1919), partea administrativă şi dezbaterile, Bucureşti, 1921, p. 9—11 şi E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 54—56). De asemenea altă scrisoare din 1815, Fondul Glogoveanu, doc. nr. 9, orig. rom.

[2] Tudor Vladimirescu va continua să întrețină legături de afaceri cu N. Glogoveanu. Astfel, la 12 decembrie 1816 el îi propune să facă împreună negoț de porumb cu Austria şi Turcia (Acad. R.P.R., doc. CCCI/11. Orig. rom., publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 19). În mai 1818 însă Tudor ajunge la un proces cu N. Glogoveanu, acționîndu-l împreună cu Lațcu şi Ion Merişescu pentru hotarul moşiei Colnic (Gorj) (Arh. St. Buc., Condica domnească 89, p. 482—483. Publicat de C. D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii...*, p. 35; E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 67—69).

[3] Probabil bulucbaşa Ghencea, colaboratorul lui bimbaşa Sava în răscoala din 1821.

[4] Dintr-un document din 12 iunie 1822 rezultă că Ghencea, în timpul domniei lui I. Caragea, trăia în Bucureşti. Mahalagii din ulița Herăstrăului, judecîndu-se cu Iane arendaşul pentru ierbăritul ce-l cerea acesta de la ei, arată că în trecut ei nu au plătit ierbărit, « fără numai în domnia mării sale Ioan Vodă Caragea, închizîndu-le vitele un grec arendaş, în puterea Ghen-

65

București, 10 februarie 1816

Ponturi pentru așezarea tuturor pandurilor din județele Vîlcea, Gorj și Mehedinți în rîndurile ruptașilor.

3 cărți gospod legate către ispravnicii de la Vîlcea, Gorj și Mehedinți, pentru pandurii ce s-au făcut ruptași.

1816 februar 10

Vă facem domnia mea în știre că pentru toți slujitorii gospod i poterașii gospod din trei județe, ce mai nainte s-au fost numit panduri, s-au făcut hotărîrea domnii mele, după chipul ce mai jos să arată.

1. Dă la zi întîi dă fevruar să să ridice toți dă supt zaptul epistaților ce au fost pînă acum asupră-le și să să dea supt otcîrmuirea isprăvnicatului, nemainumindu-să nici slujitori gospod, nici poterași, ci să să numească ruptași ai vistieriei ca și toți ceilanți ruptași ce sînt pă la județe. Fiindcă întru adevăr și aceștia sînt ruptași, dă vreme ce și dajdia lor să răspunde cu rupt[ul] păste an, precum s-au urmat pînă acum.

2. Răspunderea lor să fie dă nume cu tal. patru noi, fără nici o răsură pă fieșcare lună, care bani să-i răspunză prin zapcii lor la isprăvnicat și isprăvnicat[ul] să încheie socoteala pă toată luna cu vistieria domnii mele, prin osibit perilipsis dă socoteală, urmînd la adăogire cu foiae arătătoare dă numile celor noi într-acel catastih ce să va ținea matcă la vistierie, cum și la scăderea celor dă pricină cu asemenea foaie iscălită.

3. Zapciii lor pentru taxilul banilor să fie dintre căpitanii ce au avut, pe carii să-i orînduiți dumneavoastră după chipul ce veți socoti că să cuvine, adică după mulțimea oamenilor, după starea locului, și după dăpărtarea satului întru care să vor afla hălăduind această breaslă dă oameni, urmînd în scurt după asemănarea zapciilor ce are breasla manzîlilor, ca să nu care cumvași, amestecați fiind pîntre birnici, să cerce zmăcinări și zulumuri dă către zapciii plășilor.

4. La această breaslă nu au voie să să mai alăture alte felurimi dă oameni dăcît feciorii acestora cînd să vor însura. Și spre a fi știuți și cunoscuți într-această așăzare, are să li să trimiță și sineturi cu pecetea domnii mele, ca să li să dea la mînă fieșcăruia pă numile său, sinul și satu. Pentru care sinet are să dea avaet

---

ciului arnăutul. de frica acelui Ghenciu au dat ierbărit; apoi nu s-au mai supărat de nimeni». (Arh. St. Buc., Condica depart. de opt, 895, f. 166).

În vremea răscoalei, Ghencea figurează printre comandanții trupelor de pază a Bucureștilor avînd 30 de panduri sub ordinele sale (E. Vîrtosu, *1821. Date*..., p. 87). Tot în acest timp el a avut ascuns la mănăstirea Snagov un sipet cu hîrtii. În legătură cu aceasta, egumenul mănăstirii a fost bănuit de turci că « s-au închis cu apostații în mănăstire» (Acad. R.P.R., ms. rom. 727, f. 314).

calemului numai cîte un leu. Iar să nu să îndrăznească nimeni a luoa mai mult păste acest leu, un ban măcar.

5. Într-această orînduială are să între toți, cu un cuvînt, și cei supt numirea slujitorilor, și cei supt numirea poterașilor, cum și cei dintr-înșii [care] să află astăzi slujind la căimăcămie, la isprăvnicaturi i în poterile județelor. Fiindcă și căimăcămia și isprăvnicaturile își au oamenii cei trebuincioşi spre slujbă, cum și pentru potere sînt polcovnici și căpitănii spătărești. Iar cînd va fi trebuință să să orînduiască dintr-înșii la vreun loc spre izgonirea tîlharilor (pentru că numai pentru această slujbă voim domnia mea să fie orînduiți cîteodată), atunci să va înștiința mai întîi trebuința către vistieria domnii mele și apoi să va da poruncă dă aici, cîți, unde au să meargă.

Şi cei ce vor merge într-acea vreme, în diastima ce vor sluji, să fie apărați dă banii ruptorii ce li s-au hotărît, pînă cînd să vor întoarce iarăși la lăcașurile lor. Şi într-acest chip să va da și socoteală la vistierie dă către isprăvnicaturi.

6. Aceia dă acum întocmire și hotărîre a domnii mele să să publicuiască la toți cei ce să află astăzi și într-acel județ din numita breaslă, arătîndu-li-să că spre ale mele mici milostiviri, hrănind domnia mea, i-am deosibit între ruptași, și cu dare hotărîtă păste an, și nu i-am dat în dajdie pă la sate, mult, ca să pomenească și ei bunavoință a domnii mele.

7. Pă zapcii să-i orînduiți prin știrea dumnealui caimacamului Craiovii, căruia i s-au trimis porunca domnii mele să facă alegere din căpitanii ce s-au aflat pînă acum. Şi pentru ceilanți să arăte domnii mele că să-i așaze și ei la orînduiala ce li să va cuveni.

8. Să li să facă dă obște catagrafie și pă dă o parte să li să inpărțească sineturile domnii mele, iar pă dă altă parte, așternîndu-să catastih curat după acele sineturi, să să trimiță iscălit dă dumneavoastră la domneasca noastră vistierie, spre a rămînea matcă și știință cu lămurire, atît dă suma acestor ruptași, cît și dă numile, sinul și satu fieşcăruia.

Deci, sosindu-vă această poruncă a domnii mele, numaidăcît să puneți în lucrare cîte mai sus prin ponturi vi să arată, făcînd cunoscut și epistaților ce au fost orînduiți asupra acestor slujitori și poterași, că dă la următorul fevruarie nici un fel dă amestec nu mai au cu numiții, afară numai din rămășiturile ce vor avea să mai strîngă pentru banii vistierii, ca să-și poată încheia socotelile precum sînt porunciți. Pentru această pricină să înștiințați dumneavoastră și dumnealui caimacamului Craiovii, ca să să sloboază din slujbă și cei ce să află astăzi la caimăcămie, fiindcă asemenea i s-au poruncit și dă către domniia mea. Şi să vă siliți ca în scurtă vreme, dăslușind această bună întocmire și hotărîre a domnii mele, să trimiteți și catastih curat la vistierie, ferindu-vă ca nu care cumva să să deosibească vreun om dintr-aceştia spre vreo hărăzire în partea cuivași supt vreun fel dă numire, căci pentru una ca aceasta foarte mult ne vom turbura, voind a să păzi și această domnească a noastră hotărîre neclintită și nestrămutată, iar pentru luăturile

ce vor fi avînd pă la mîinile lor, să le luoați și să le trimiteți la visteria domnii mele.

Așadar, să urmați negreșit, trimițînd și răspuns la vistierie dă priimirea poruncilor.

Tot după acest ifos s-au făcut poruncă gospod și la dumnealui caimacam.

Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 230—231. Copie rom.

66

8 martie 1816

Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să cumpere vite după cum îl va povățui Ghiță Opran, care-i va da și banii.

Cu fericită sănătate, dumitali chir Nicolae Zoicane.

Fiindcă dumnealui boier Ghiță Opran are ca să-ți dea cîțiva bani, să strîngi vite de cele ce te va povățui dumnealui, dupe cum și eu prin grai la Craiova te-am povățuit. Așadar, dupe ce vei priimi bani, să dai adeverință de priimire, fiindcă este viiață, dar este și moarte. Și apoi să-ți deșchizi oichii bine și sîngur să mergi prin sat și pe la tîrguri ca să cumperi și să iai vite bune curate, iar nu buclucuri dupe cum te-ai obicinuit dumneata. Și să nu mai dai bani prin mîini streine să ia vite scumpe și proaste, ci dumneata sîngur să cauți trebuința aceasta. Și dumnealui boier Ghiță [1] te va povățui cum să urmezi cu vitele.

Și să am răspuns de priimire și de urmare.

Și sînt al dumitale

Theodor
1816 mart. 8

Muzeul Porțile de Fier, Turnu Severin, doc. 2. Orig. rom., autograf. Publicat în *Arhivele Olteniei*, *II* (1923), p. 28.

67

[10 aprilie 1816]

Ioan Dimitriu divictar denunță existența unui complot împotriva domnului și a boierilor.

[10 Ἀπριλίου 1816]

Φανερώνω ἐγὼ ὁ ὑπογεγραμμένος κάτωθεν ὅτι τὸ 1816, Ἀπριλίου 10, ἡμέρα δευτέρα τὸ Πάσχα, ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψίν μου διδάσκαλός τις τῆς γερμανικῆς γλώσσης, ὀνόματι Σάτλερ, κατοικῶν εἰς τὸ σπίτι τῆς μπανέσης Βραγκοβάνας, τὸν ὁποῖον

[1] Ghiță (Gheorghe) Opran făcea comerț cu vite importate din Țara Romînească. La 10 martie 1816 el se adresează comandantului general cezaro-crăiesc să-i aprobe trecerea vitelor prin Pecenișca spre Băile Herculane, dat fiind faptul că importul nu se mai poate face pe la Orșova Veche (Arh. St. Timișoara, doc. I—168/8).

εἶχον ἑπτὰ χρόνων γνώριμον καὶ διδάσκαλον. Καὶ ἐλθόντες εἰς ὁμιλίαν περὶ κυβερνήσεως, μὲ λέγει ὅτι τώρα δὲν εἶναι καιρὸς νὰ πιάσῃς καμία δουλειά. Ἐρωτῶν ἐγὼ νὰ μάθω τὴν αἰτίαν, μὲ ἀποκρίνεται, ἐγὼ σὲ τὴν λέγω, πλὴν πρέπει νὰ τὴν φυλάξῃς τόσον μυστικήν, ὥστε καὶ εἰς τοὺς ἰδίους γεννήτορας νὰ μὴν τὴν εἰπῇς. Ἐγὼ τὸν ἀποκρίνομαι: Φίλε εἰς διάστημα χρόνων ἑπτὰ ὁποὺ γνωριζόμεθα, καὶ εἴχαμεν πολλάκις διαφόρους ὁμιλίας, μήπως ἔτυχέ ποτε τὸ μυστικόν σου νὰ ἔβγῃ ἀπὸ τὸ στόμα μου; Τότε αὐτὸς θαρρύσας, ἄρχισε νὰ μὲ λέγῃ. Ἐχθὲς ἦταν ἕτοιμη μία συνωμοσία, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἦταν ἕως διακόσιοι, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῆς εἶναι ἄνθρωποι μὲ· φρένας καλάς, καὶ μὲ μεγάλα φρονήματα. Ἐγὼ περίεργος νὰ μάθω τοὺς ἀρχηγοὺς ἐρώτησα καὶ μὲ ἀποκρίθη πὼς δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σὲ τοὺς εἴπω, τόσο μόνον σὲ λέγω ὅτι ἡ συνωμοσία ἀνεβλήθη μὲν ἐχθές, διὰ τὴν ἀποσκίρτησιν διακοσίων συνωμοτῶν, πλὴν ἔχει νὰ ἀκολουθήσῃ ἐντὸς ὀλίγου καὶ σὺ φθάνει νὰ εἶσαι σύμφωνος καὶ θέλεις ἐπέχει ἕναν τῶν πρώτων βαθμῶν. Ἐρώτησα ἔτι τὸν τρόπον πῶς μέλλει νὰ γένῃ καὶ μὲ ἀποκρίθη: Πρῶτον ἰσοχρόνως ἔχει νὰ πατηθῇ Βουκουρέστι καὶ Κραγιώβα. Δεύτερον οἱ συνωμόται θέλουν ὁρμήσει ἀπὸ τὸ πόδο Μογοσόγι βαστώντας μπαϊράκια ἐλευθερίας καὶ φωνάζοντας πρὸς τὸν λαόν: ἐλευθερία, κουνηθῆτε κατὰ τῶν τυράννων, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐμβαίνοντας νὰ πολιορκήσουν τὴν αὐθεντικὴν κούρτην μὲ χιλίους πεντακοσίους, ζητώντας χρήματα. Καὶ ἀφοῦ κατασφάξουν ὅλους τοὺς ἐν τῇ κούρτῃ εὑρισκομένους, ἄνδρας τε, γυναίκας καὶ παιδία καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν τῆς κούρτης .... τότε νὰ στρέψουν τὰ ὅπλα κατὰ τῶν ἐντοπίων εὐγενῶν, καὶ πρῶτον νὰ σφάξουν ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ ἱερατείου, ἔπειτα ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς,πρῶτον τὸν μπάνον Βραγκοβάνου, ὕστερον τὴν μητέραν αὐτοῦ. Εἰς τοῦτο ἐγὼ ἐρώτησα, διατὶ καὶ τὴν μητέραν του; Μὲ ἀποκρίνεται, ὅτι ἔχει τρεῖς χιλιάδες πουγγία μετρητά. Ἔπειτα ἀπὸ αὐτοὺς βιστιάρην Χατζῆ Μόσχον καὶ Μπέλιον βιστιάρη, κομμάτια τῶν κομματιῶν, καὶ καθεξῆς χωρὶς ἐξαίρεσιν ἡλικίας ὅλους τοὺς εὐγενεῖς. Ἀπὸ δὲ τοὺς πραγματευτάς, Σακελλάριον, Βρανάν, Νικολόπουλον, Σαϊτζῆ Νικόλαν καὶ ὅλους τοὺς συμαντικούς. Εἰς τοῦτο ἐγὼ τὸν ἐρώτησα καὶ ποῦ θὲ νὰ εὕρουν αὐτοὶ τόσους συνωμότας, ὥστε νὰ ἐκτελέσουν αὐτά; Μὲ ἀποκρίνεται καὶ τί στοχάζεσαι; Οἱ περισσότεροι ὑπηρέται αὐτῶν εἶναι μαζί τους. Τὸν ἐρώτησα πάλιν καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ φυλαχθῇ μυστικὸν μεταξὺ εἰς τόσο πλῆθος; Μὲ ἀποκρίνεται, διατὶ ὄχι, ἐνῶ εἶναι τόσον σφικτὰ ὁρκωμένοι. Ταῦτα συνομιλώντας, ἦλθον μερικοὶ καὶ διελύθη ἡ συνομιλία μας. Τὰ ὁποῖα ἐγὼ κρίνας καὶ ἀνακρίνας καὶ λυπηθεὶς τὴν σφαγὴν τοσούτων ἀθώων ψυχῶν ἐπρόκρινα νὰ κινδυνεύσω ὁ ἴδιος ἀπ' αὐτούς, προδίδων αὐτούς, παρὰ νὰ ἰδῶ ὅτι οἱ ἀπελπισμένοι ἄνθρωποι ἐμφοροῦνται μὲ τὰ αἵματα τῶν ἀνευθύνων, τῶν ὁποίων αἱ ψυχαὶ ἦτον κρεμασμέναι εἰς τὸν λαιμόν μου, ἂν ἐκαταδεχόμουν νὰ σιωπήσω μίαν βδελυρὰν καὶ ἀνόσιον πρᾶξιν, τὸ ὁποῖον εἶναι βδελυκτὸν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγρίους τοὺς βιώντας τὸν νομαδικὸν βίον, νὰ ζώσῃ χωρὶς ἀρχηγούς. Ἀπὸ τοιαῦτα παρακινούμενος ἔδωκα τὴν εἴδησιν εἰς τὸν ἄγρυπνον ἡμῶν ἡγεμόνα. Ταῦτα εἰσὶ δι' ἃ ὑπογράφομαι καὶ μαρτυρῶ.

Ἰωάννης Δημητρίου Διβιτάρης

[10 aprilie 1816]

Eu, subsemnatul, declar că la 10 aprilie 1816, a doua zi de paşti, a venit în vizită la mine un profesor de limba germană, cu numele de Sattler [1], care locuieşte în casa bănesei Brîncoveanu, pe care îl cunosc de şapte ani şi l-am avut profesor. Şi venind vorba de cîrmuire îmi spune: « acum nu este timpul favorabil să începi vreo afacere ». Întrebîndu-l eu să aflu cauza, îmi răspunde: « Eu ţi-o spun, dar trebuie s-o ţii aşa de secretă, încît să n-o spui nici părinţilor înşişi ». Eu îi răspund: « Prietene, în timpul celor şapte ani de cînd ne cunoaştem adeseori am avut diferite convorbiri; s-a întîmplat vreodată ca secretul tău să iasă din gura mea? ». Atunci el prinzînd curaj a început să-mi spună: « Pentru ieri era pregătit un complot şi cei care erau amestecaţi se ridicau pînă la două sute, iar căpeteniile sînt oameni cu scaun la cap şi cu idei mari ». Eu fiind curios să aflu care erau căpeteniile, l-am întrebat şi mi-a răspuns: « Nu-i timpul să ţi le spun; atît numai îţi spun că complotul a fost amînat ieri din cauza unei defecţiuni de două sute oameni [2], dar are să se întîmple în curînd şi este destul ca tu să fii de acord şi ai să primeşti un grad dintre cele mari ». Am întrebat încă despre modul cum are să se întîmple şi mi-a răspuns: « Mai întîi, în acelaşi timp vor fi călcate oraşele Bucureşti şi Craiova. Apoi complotiştii vor năvăli pe podul Mogoşoaiei, ţinînd în mînă steagurile libertăţii şi cu strigetele către popor: libertate, porniţi împotriva tiranilor! Astfel înaintînd, vor asedia curtea domnească cu 1 500 oameni, cerînd bani. Şi, după ce vor măcelări pe toţi cei aflaţi în curte, bărbaţi, femei şi copii şi în genere pe toţi . . . [3] ai curţii. Atunci vor îndrepta armele împotriva boierilor pămînteni. Şi mai întîi vor măcelări pe toţi conducătorii clerului; apoi dintre boieri pe banul Brîncoveanu, apoi pe mama lui ». Aici l-am întrebat, « dece şi pe mama lui »? Îmi răspunde: « că are trei mii de pungi în numerar. Vor urma după aceea vistierul Hagi Moshu şi vistierul Bellu, vor fi făcuţi în bucăţi şi aşa mai departe toţi boierii, fără excepţie de vîrstă. Iar dintre negustori vor fi măcelăriţi Sachelarie, Vranas, Nicolopulos, Nicolae Saitzs şi toti cei mai însemnaţi ». Aci eu l-am întrebat: « Şi unde vor găsi ei atîţia complotişti ca să execute aceste lucruri »? Îmi răspunde: « Şi ce crezi? Cei mai mulţi din oamenii lor de serviciu sînt cu ei ». L-am întrebat iarăşi: « Şi cum este cu putinţă să se ţină secret printre atîţia oameni? » Îmi răspunde: « De ce nu, fiindcă sînt strîns legaţi cu jurămînt ». Discutînd aceste lucruri, au venit cîţiva şi am întrerupt convorbirea noastră.

Judecînd şi frămîntînd cu aceste lucruri şi părîndu-mi rău de nimicirea atîtor oameni nevinovaţi, am socotit mai bine să mă pun eu însumi în pericol, denunţîndu-i, decît să văd că nişte oameni disperaţi sînt plini de sîngele celor nevinovaţi, ale căror suflete atîrnau de mine. Dacă admiteam să trec sub tăcere o faptă scîrboasă şi criminală, comiteam un lucru desgustător chiar şi pentru

[1] Carol Martin Sadler.

[2] Aşa în original.

[3] Un cuvînt indescifrabil.

sălbaticii care duc o viață nomadă trăind fără căpetenii. Fiind îndemnat de aceste lucruri, am înștiințat pe domnitorul nostru, care stă de veghe.

Acestea sînt pentru care semnez și adeveresc

Ioan Dimitriu divictar [1]

Arh. St. Buc., Acte de familie, fondul Papazoglu, A. N. CLXXII/12. Orig. grec. Publicat în *Studii*, nr. 5/1956, p. 127—130.

68

Viena, 22 mai 1816

Consiliul aulic de război comunică comandantului general al Slavoniei că Tudor Vladimirescu trebuie să-și caute pe calea justiției drepturile de la moștenitorii fraților lui Regep agă.

C 503 Praisent am 10-ten Juny 1816

T 6/39

1816

Nach einer von der k[aiserlich] k[öniglichen] geheimen Hof und Staatskanzleij hicher gemachten ministeriellen Insinuation macht der russische Lieutenant Vladimiresco das Ansuchen, womit zur Dechung seiner Forderung von 163087 Piaster an die Brüder des hingerichteten Kommandanten von Orsowa Redscheb Aga die bei österreichisch kaiserlichen Unterthanen ausständigen Forderungen dieser Gebrüder in Berschlag genommen werden mögen.

Diesen Ansuchen kann zwar nicht in der Art willfahrt werden, sondern es bleibt dem Bittsteller zur Geltendmachung seiner Forderung blas der ordentliche Rechtsweg übrig.

Da aber die Brüder des Redscheb Aga bereits einen Bevollmächtigten in das Bannat abgesendet haben sollen, um die Forderungen ihres Bruders das elbst einzutreiben, so wird der k. k. geheimen Hof und Staatskanzley unter einem ankeim gestellt, den russichen Lieutenant Vladimiresco anzuweisen, dass auch er ohne Verzug einen gehörig instruierten Bevollmächtigten dahin sende, der auf dessen Rechte invigiliere, und so weit es nach den Gesetzen geschehen kann, auf die Forderungen des Redscheb Aga an österreichische

[1] În urma acestui denunț s-a descoperit, la 12 aprilie, complotul organizat de supusul austriac Mihail Gross și alții, despre care se găsesc informații mai amănunțite în rapoartele consulare austriace.

M. Gross, Carol Martin Sadler și alți patru complici au fost condamnați la moarte. Sentința n-a fost executată și condamnații au fost în cele din urmă deferiți autorităților austriece. (Vezi rapoartele consulare austriece din 27 aprilie, 4, 11, 14 și 16 mai, 1, 19, 26 și 29 iunie; 20 și 23 iulie, 31 august, 21 septembrie 1821, *Hurmuzaki*, XX, p. 288—295, 298—303, 305—309, 315—318).

Unterthanen das Verboth im ordentlichen Rechtswege vor dem kompetenten Richter bemirke.

Sollte nun Vladimiresco wirklich einen Bevollmächtigten etwa nach Slavonien senden, und dieser sich in dieser Eigenschaft bei dem General Commando gehörig legitimieren, so hat ihm das General Commando die gesez mässige und prompte Justiz zu leisten.

Schwarzenberg
Ex. Consilio aulae bellico
Wien am 22-ten May 1816
Hietzinger

An das General Kommando in Slavonien.
Note tergale:
735
Exped: den 19-ten Juny 1816

Prezentat la 10 iunie 1816

C 503

T 6/39

1816

Conform unei înștiințări ministeriale făcută nouă de către cancelaria c.c. aulică și de stat secretă, locotenentul rus Vladimirescu cere să se pună sechestru pe sumele ce au de încasat frații comandantului executat de la Orșova, Regep aga, de la supușii austricci imperiali pentru acoperirea creanței sale de 163 087 piaștri de la acești frați.

Acestei cereri nu i se poate da urmare în acest fel, și nu rămîne petiționarului decît calea justiției obișnuite pentru a i se face dreptate.

Cum însă frații lui Regep aga ar fi trimis deja în Banat un împuternicit pentru a încasa acolo creanțele fratelui lor, cancelaria c.c. aulică și de stat secretă poate să-l îndrume pe locotenentul rus Vladimirescu să trimită și el fără întîrziere un împuternicit instruit corespunzător, care să obțină în cadrul legilor existente pe calea justiției, de la un judecător competent, sechestrul pe creanțele lui Regep aga [aflate] la supușii austrieci.

Dacă Vladimirescu ar trimite într-adevăr un împuternicit în Slavonia, care s-ar legitima în această calitate în mod corespunzător față de comandamentul general, comandamentul general va proceda legal și prompt.

Schwarzenberg

De la consiliul aulic de război
Viena, la 22 mai 1816
Hietzinger

Către Comandantul General în Slavonia.

Arh. St. Timișoara, doc. 1 — 163/24.

București, 7 iunie 1816

Anaforaua marelui vistier pentru scutirea de dările vistieriei a pandurilor aflați în slujbă și pentru trecerea celor ce nu se găsesc în slujbă în rîndul ruptașilor.

Prea înălțate doamne,

La așăzămîntul ce s-au făcut al țării la leat 1814 s-au fost întocmit şi pandurii ot prez Olt, ce era întru numire de slujitori gospod şi poterași, ca să rămîie lude 500 în slujbă, adică 100 la sud Vălcea, 150 la sud Gorj şi 250 la Mehedinți. Iar ceilalți, pînă la suma de 2075 lude, s-au fost îndatorat ca să plătească pă fieșcare lună po talere 4 de lude.

Iar la leat 1815, fevruarie, după hotărîrea mării tale, ce s-au făcut prin luminatele porunci ce s-au dat către dumnealor ispravnici ai acestor județe, s-au hotărît ca toți acei panduri, adică şi cei ce au fost rămași în slujbă şi ceilalți, să să aşaze într-o numire dă ruptaşi, dîndu-i-să şi sineturi gospod, şi să plătească pă fieșcare lună cîte talere 4, şi cînd va fi trebuință dă slujbă să să ia dintrînşii să să orînduiască pă unde va cere trebuința şi în diiastima ce să vor afla slujind să fiie apărați dă acei cîte talere 4 pă lună. Iar ieşind din slujbă, să aibă a-i răspunde.

Acum, prin jalba ce au dat către măriia ta acei lude 500 poteraşi fac arătare că ei aflîndu-să napristam slujînd atît aici cît şi pă la județele ot prez Oltu, neavînd orînduială pentru răpaosul şi odihna lor, căci după ce ies din slujbă şi merg pe la casele lor, nu au odihnă în rîndul slobozenii, spre a-şi putea căuta și ei de hrana cea trebuincioasă, ci îi apucă ispravnicii dă plătesc acei cîte talere 4, fiind înpovărați în două chipuri, adecă şi cu slujba şi cu plata, rugîndu-să ca să să puie aceasta la vreo orînduială spre a-şi putea şi ei căuta dă agonisita hranii lor.

A cărora jalbă fiind orînduită la vistierie spre cercetare, arăt mării tale că, după chibzuirea ce am făcut, ca şi trebuința să să înplinească şi vistieria să nu să păgubească, găsesc cu cale că acei lude 500, ce au fost lăsați de la așăzămînt în slujbă pă la județele ce să arată mai sus, cărora li s-au dat atunci pecetluituri gospod de la vistieria mării tale cu numire de poteraşi şi slujitori, să rămîie tot aceia şi de acum înainte, cu aceiași numire prin slujbă. Şi unde va cere trebuința, să să orînduiască numai dintr-aceşti, cărora să nu li să dea nici seneturi gospod de ruptăşiie, însă să facă ceata în chipul slujitorilor, ca să slujască cu rîndul, adecă unii într-o lună și alții într-alta. Și cînd va fi trebuință, să să orînduiască prin ştiința vistierii, ca unii ce sînt legați la vistierie, spre a nu li să face năpăstuire. Iar ceilalți pînă la suma ce să află, să să aşaze în rînduiala ruptaşilor, după hotărîrea şi poruncile mării tale ce sînt date şi să fie nesupărați de slujbă, rămîind a-şi răspunde dăjdiile lor după aşăzămîntul ce au, cu care chip rămîne mijloc şi celor ce să vor afla în slujbă a-şi căuta de agonisita hranii lor.

Care de să va găsi cu cale şi de către înălţimea ta, voiu avea luminată poruncă de urmare.

Vel visticr

1816, iunie 7

Io Ioan Gheorghiu Caragea voievod i gospodar zemble vlahscoie.

Dumneata vel visticr, primită fiind domnii mele aceastá anafora a dumitale, o întărim şi hotărîm ca întocmai să să facă urmare.

Vel logofăt

1816, iunie 9

Pecetea domnească

Arh. St. Buc., Condica domnească 85, p. 105. Menţionat de C. D. Aricescu, *Istoria revoluţiunii...*, p. 96; publicat de Ex Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 57 59.

70

Craiova, 10 decembrie 1816

Hagi Ianuş promite 600 de galbeni în schimbul numirii nepotului său în funcţia de ispravnic.

Κραϊώβα, τῇ 10 Δεκεμβρίου 1816

Ἂν ὁ ἄρχων σπαθάρης τζελεπὴ Κυριάκης Σοῦτζος, καϊμακάμης Κραγιώβας, εἰς διορίαν ἡμερῶν εἴκοσι κατορθώσῃ νὰ γίνῃ ὁ ἀνεψιός μου μεδελνιτζάρης Χριστόδουλος Λαπάτης ἰσπράβνικος εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ πέντε καδηλήκια ἢ εἰς τὸν Ὄλτον, καὶ τὸν φορέσῃ διὰ μιᾶς καὶ καβάδι παχαρνιτζίας, ὑπόσχομαι διὰ τὰ δύο αὐτὰ νὰ ἀποκριθῶ τῇ εὐγενίᾳ του # 1000, ἤτοι φλωρία χίλια πρὸς γρόσια 14 τὸ ἕν, εἰδὲ καὶ γίνῃ μόνον ἡ ἰσπραβνιτζία εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω καδηλήκια, νὰ ἀποκριθῶ μόνον φλωρία 600, ἤτοι ἑξακόσια, καὶ ἔστω τὸ παρόν μου εἰς ἔνδειξιν.

Χ. Ἰωαννούσης Κ.Π. καὶ ἀδέλφια

Craiova, 10 decembrie 1816

Dacă boierul spătar celebi Chiriachis Suţos, caimacam al Craiovei, în termen de douăzeci de zile va reuşi ca nepotul meu, medelnicerul Hristodulos Lapatis, să fie numit ispravnic la unul din cele cinci judeţe sau la Olt şi să fie îmbrăcat imediat cu caftan de paharnic, promit pentru aceste două lucruri, să dau domniei sale 1000 galbeni, adică una mie a cîte 14 groşi fiecare galben, iar în caz că se va face numai ispravnic la unul din judeţele amintite, să dau numai 600 galbeni, adică şase sute.

Prezenta mea scrisoare să servească drept dovadă.

H. Ianuş C. P. şi fraţii

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. XLIX, doc. 74. Orig. grec.

71

[București,] 2 septembrie 1818

Constantin Samurcaș comunică lui Hagi Ianuș că dorința domnitorului este ca vătășia plaiului Cloșani să rămînă mai departe asupra lui Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] 2 Σεπτεμβρίου 1818

Τὴν τιμιότητά της ἀκριβῶς προσκυνῶ

....

Περὶ βατασίας τοῦ πλαΐου Κλωσανίου ὁποὺ μοὶ γράφει, δὲν εἶναι εἰς τὸ χέρι μου καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ τῷ τὴν ἀλιβερδίσω, καθότι θέλησις τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους του εἶναι νὰ μὴν ἀλλαχθῇ ὁ βατάχος, ἀλλὰ νὰ μείνῃ καὶ ἐφέτος ὁ ἴδιος σλουτζάρης Θεόδωρος Βλαδιμηρέσκος, καὶ δὲν ἔλειψα νὰ τὴν εἰδοποιήσω.

Περιμένων δὲ ὅσον τάχει διὰ νὰ μοὶ ἀποκριθῇ διὰ τὴν περιλαβὴν τῶν ἐμπερικλείστων καὶ ἐρωτῶν τὰ περὶ τῆς ὑγείας της μένω

τῆς τιμιότητός της πρόθυμος δοῦλος

Κωνσταντῖνος Σαμουρκάσης

[București,] 2 septembrie 1818

Vă salut cu dragoste

....

În legătură cu vătășia plaiului Cloșani, de care îmi scrieți, nu depinde de mine și nu pot s-o capăt pentru d-voastră, întrucît dorința înălțimii sale de dumnezeu păzită este ca să nu se schimbe vătaful, ci să rămînă și anul acesta același sluger Tudor Vladimirescu [1], și n-am neglijat să vă înștiințez.

Așteptînd răspuns cît de curînd de primirea scrisorilor anexate, și întrebînd de sănătatea d-voastră, rămîn

al domniei voastre slugă devotată

Constantin Samurcaș

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 512, doc. 20. Orig. grec.

---

[1] În calitate de vătaf al plaiului Cloșani pe anul 1818, la cererea din 8 mai același an a moșnenilor Cloșani (Arh. St. Craiova, Judecătoria mixtă din Baia de Aramă, dos. 420/1914, f. 131—132), Tudor Vladimirescu a făcut la 15 iulie hotărnicia plaiului despre Călugăreni și Izvărnari de care aceștia din urmă s-au declarat mulțumiți (Arh. St. Craiova, dos. XVI/7, 8. Publicate în *Oltenia*, I, p. 133—137).

Craiova, 4 septembrie 1818

Hagi Ianuş roagă pe I. G. Nicolopulos să intervină la Pini pentru înaintarea în rang a clucerului Dimitrachi Brăiloiu.

Κραγιώβα, τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1818

Πρὸς τὸν κύριον Ἰωάννην Γεωργίου Νικολόπουλον

Βουκουρέστι

. . . .

Ἠξεύρομεν ὅμως ὁποὺ τὴν βαρύνομεν, ὡς καὶ ἄλλοτε μὲ συνεχεῖς ὑποθέσεις μας, πλὴν ἡ ἀναμεταξύ μας ἀγάπη μᾶς παρακινεῖ. Τώρα δὲ ὁ κοινός μας φίλος, ἀρχ. κλωτζάρης Δημητράκης Μπραϊλόη ἔρχεται αὐτοῦ, εἰς Βουκουρέστι, ἐπὶ σκοπῷ νὰ προβιβασθῇ μὲ καμίαν ἀρχοντίαν, ἀνωτέραν τοῦ λογοθέτου Μπιμπέσκου. Ὅθεν παρακαλοῦμεν νὰ παρασταθῆτε καὶ ἡ τιμιότης σας καὶ νὰ φιλοτιμηθῆτε, διότι μᾶς εἶναι πολὺ ἀναγκαῖος ὁ φίλος, καὶ πλέον μεταχειρισθῆτε ὅτι τρόπον καὶ μέσα καταλάβετε διὰ νὰ πάρῃ τέλος ἡ ὑπόθεσις τοῦ φίλου μὲ εὐχαρίστησίν του. Μάλιστα θέλετε τοῦ προβάλει τοῦ σιὸρ Πίνῃ ὁποὺ νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν ἀρχ. μπάνον Μπρανκοβάνον, καὶ πλέον διὰ μεσιτείαν του δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει ἀπολαύσει τὸ ἐπιποθούμενόν του, ἤτοι εἰς τὸν μεγάλον. Ὁ ἴδιος ἄρχ. κλωτζάρης μᾶς ἐπαρακάλεσε, ἀφοῦ ἀπολαύσῃ τὸ ἐπιποθούμενον, νὰ τὸν εὑρεθοῦμεν μὲ γρόσια εἴκοσι πέντε χιλιάδες. Λοιπὸν βαρύνομεν τὴν τιμιότητά της καὶ θέλεις φροντίσει διὰ τὰ ἄνω γρόσια. Ἔχομεν καὶ ἀπόδειξιν δομένην τοῦ ἀρχ. καϊμακάμη, καὶ ἠμπορεῖ νὰ τὴν στείλῃ αὐτοῦ εἰς εἴδησιν της, νὰ πληρωθοῦν ὁποὺ σᾶς εἰπῇ ὁ ἄρχ. κλωτζάρης, καὶ ἡμεῖς ἀπ' ἐδῶ θέλομεν σᾶς τὰ προφθάσει.

. . . .

[Χ. Ἰωαννούσης Κ.Π. καὶ ἀδελφια]

Craiova, 4 septembrie 1818

Către domnul Ioan Gheorghe Nicolopulos

La Bucureşti

. . . .

Ştim că vă plictisim, ca şi altă dată, mereu cu afacerile noastre, dar prietenia între noi ne îndeamnă să facem acest lucru; acum, prietenul nostru comun clucerul Dimitrachi Brăiloiu, vine acolo, la Bucureşti, cu scopul de a fi înaintat la un rang boieresc superior celui al logofătului Bibescu. Prin urmare, vă rugăm să contribuiţi şi să ajutaţi şi d-voastră, fiindcă ne este un prieten foarte util, ba chiar să întrebuinţaţi orice mijloace veţi socoti, ca să se rezolve favorabil afacerea acestui prieten. Poate chiar să propuneţi domnului Pini ca să intervină pe lîngă boierul ban Brîncoveanu, sau pe lîngă cel mare, iar în intervenţia sa, nu ne îndoim că va reuşi în cele dorite. Însuşi boierul clucer ne-a rugat, ca, după ce va obţine cele dorite, să-i găsim douăzeci şi cinci mii groşi. Aşadar vă însărcinăm pe d-voastră să aveţi grijă de suma de mai sus. Am dat şi o

chitanță boierului caimacam, și poate s-o trimită acolo spre știința d-voastră, ca să fie plătită de d-voastră, acolo unde are să vă spună boierul clucer, și noi de aci, avem să vi le trimitem.

....

[Hagi Ianuș C.P. și frații]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 695, f. 365. Text grec.

73

București, 11 noiembrie 1818

I. Nicolopulos către Hagi Ianuș, despre activitatea nesatisfăcătoare a starostelui sudiților ruși din Oltenia, Dimos Nicolau.

Βουκουρέστι, τῇ 11 Νοεμβρίου 1818

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον Χ. Γιαννούσην Κώνστα Πέτρον καὶ ἀδέλφια.

....

Διὰ τὸν ἄρχων κλωτζάρην Μπραϊλόην ἀρκετὰ ὡμίλησα καὶ ὅλο θέλω ἔχει τὴν φροντίδαν, τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὸν Ματζέσκον. Πλὴν γράψετέ τους καὶ ἡ εὐγενία σας διὰ νὰ φέρνωνται καλὰ καὶ νὰ μὴν κάμουν ἀδικίας, ἐπειδὴ ὁ ἐξοχώτατος γενεράλης μας, ὄντας δίκαιος, ἀγαπᾷ τοὺς τιμίους, καὶ ὅποιος φέρνεται τιμημένα καὶ δὲν ἁρπάζει τοὺς λακοϊτόρους, ἐκεῖνος ἠμπορεῖ καὶ νὰ διαφενδευθῇ. Ἡ ἐξοχότης του ὅλος διόλου προσπαθεῖ διὰ δικαιοσύνην καὶ νὰ μὴν γίνωνται ἁρπαγὲς τῶν λακοϊτόρων εἰς κάθε τι. Φωνάζοντας διαφεντεύει τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τοῦτο ἂς ρεγολαρισθοῦν, ἐπειδὴ μήτε λόγον ἠμπορῶ νὰ τοῦ προβάλω εἰς τὸ ἄδικον.

Πρὸς τούτοις σᾶς παρακαλῶ νὰ κράξετε τὸν κὺρ Δῆμον Νικολάου καὶ νὰ τοῦ εἰπῆτε: ὁ γενεράλης εἶναι φωτιὰ κατὰ πάνω του, ἐπειδὴ δὲν φυλάττει τὸ χρέος του διὰ νὰ γράφῃ ἐδῶ, διὰ κάθε ὑπόθεσιν ὁποὺ ἀκολουθεῖ εἰς Κραγιώβαν καὶ εἰς τὰ πέντε καδηλήκια, τὰ ὁποῖα μανθάνει ἀπὸ ἄλλους, καὶ ἡ τιμιότης του σιωπᾷ. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ κονσολάτον ἔχει αὐτὸν στάροσταν διὰ νὰ ἰδεάζεται ὅ,τι ἀκουλουθεῖ, καὶ ἂν τὸ εἰσόδημα τῶν ποσλουσνίκων του εἶναι ὀλίγον, ἡ ἐξοχότης του ἠμπορεῖ νὰ τοῦ κάμῃ καὶ ἄλλους, φθάνει ὅμως νὰ ἔχῃ τὴν φροντίδα διὰ νὰ μανθάνῃ παρὰ τῆς τιμιότης σας ὅλα ὅ,τι ἀκολουθοῦν εἰς τὰ πέντε καδηλήκια καὶ νὰ τὰ ραπορτάρῃ ἐδῶ, καὶ τοῦ κονσολάτου τὰ γράμματα ἂς τὰ στέλνῃ ἀδρεσάροντας εἰς ἐμέ, καθότι ἐγὼ τὰ διαβάζω.

Αὐτοῦ λοιπὸν μανθάνει ὅτι εἰς τοὺς ἄρχοντας διβανίτας ἀκολούθησεν σύγχυσις καὶ μετὰ τοῦ καϊμακάμη. Καὶ ἀφοῦ τὸν ἄλλαξαν, ἀκολούθησαν καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα. Οἱ ἰσπραβνίκοι εἶναι ἑνωμένοι μὲ τοὺς διβανίτας καὶ ξεσχίζουν τοὺς λακοϊτόρους, ἁρπάζουν καθὼς θέλουν, ἀπὸ δοσίματα, ἀπὸ λούδουρα αὐξάνουν, διὰ ἀζουτορίτζαν παίρνουν ἀπὸ ἕνα φλωρὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ τοὺς πρεβελεγγιάτους ἀπὸ ἕνα φλωρὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὄχι ἀπὸ γρόσια 12 εἰς τὸ γράμμα. Παρόμοιες πολλὲς εἰδήσεις ἔφεραν τῆς ἐξοχότητός του ἀπὸ αὐτοῦ καὶ εἶναι τώρα δύο ἡμέρες ὁποὺ ἔφεραν ἄνω κάτω τὸ διβάνι καὶ θὲ νὰ στείλῃ αὐτοῦ ἐξεταχτάς. Λοιπὸν ὁ κὺρ Δῆμος χρεία εἰς ὅλα αὐτὰ νὰ ἔχῃ προσοχὴν καὶ νὰ μανθάνῃ παρὰ τῆς τιμιότης σας καὶ νὰ τὰ γράφῃ, καὶ οὕτως νὰ ἔχῃ ὑπόληψιν, καὶ τότε

ἂς κάμῃ καὶ ζήτημα κυβερνήσεως. Ἐγὼ δὲ ἔλαβα προσταγὴν νὰ τοῦ τὰ γράψω καὶ ρεγολάρετε τὸν ἄνθρωπον ὡς φίλος καὶ νὰ ἠμπορέσῃ μὲ τοῦτο νὰ κάμῃ τὴν κυβέρνησίν του.

Ἀδελφέ, κατὰ τὸ βασιλικὸν χὰτ σερίφι ἅλος ὁ λαὸς τῆς Βλαχομπογδανίας εἶναι ἐμπιστευμένος εἰς τὸ γενερὰλ κονσολάτον, ὅθεν τοῦτος ὁ ἄνθρωπος ζητεῖ τὴν ἡσυχίαν τοῦ λαοῦ καὶ νὰ φυλάξῃ τὴν ὑπόληψίν του καὶ τὴν τιμὴν τοῦ Ἰμπεράτορος. Σᾶς ἐρωτῶ νὰ μὲ εἰπῆτε ἂν ὁ κύριος ἔκαμεν αὐτοῦ [ἐκεῖνο] ὁποὺ κάμει ὁ μονσιοὺ Πίνης, ἔστω λοιπὸν διὰ ρέγολάν σας. Τὰ πράγματα πολλὰ ἥσυχα. Τὴν ἀπόκρισιν τῆς σταφέτας τὴν περιμένομεν εἰς τὰς 15 τοῦ παρόντος. Τὸν κὺρ Δῆμον χωρὶς ἄλλο νὰ κράξετε καὶ νὰ ρεγολάρετε.

. . . .

Σᾶς προσκυνῶ μὲ ὅλον μου τὸ ἀνῆκον σέβας καὶ μένω
ὁ δοῦλος σας ταπεινὸς καὶ ἀδελφὸς
Ἰωάννης Νικολόπουλος

. . . .

Εἰς τὰς 3 τοῦ παρόντος ἐδόθη ἡ νότα εἰς τὴν Πόρταν διὰ νὰ γίνῃ ἡ αὐθεντία καὶ εἰς τὰς 7 ἐφόρεσεν καβάδι ὁ Ἀλέκβοδας Σοῦτζος μὲ τὴν ἄδειαν καὶ τῶν ἰδικῶν μας. Ὅθεν εἴμεθα πολλὰ καλά, ἐπειδὴ καὶ ὅλος διόλου θέλει εἶναι... Ἐψὲς ἡ ὥρα 3 τῆς νυκτὸς ἦλθεν καὶ ἡ χαροποιὰ εἴδησις διὰ τοῦ καπὶ ὀγλανίου.

Ἡ παροῦσα ἔμεινεν ἕως σήμερον, τῇ 12 Νοεμβρίου.

Ὁ ἴδιος

[Adresa:] Τοῖς τιμιωτάτοις κυρίοις Χ. Γιαννούσῃ Κώνστα Πέτρου καὶ ἀδέλφια.
Εἰς Κραγιώβα

București, 11 noiembrie 1818

Către prea cinstitul domn H. Ianuş Consta Petru şi fraţii.

. . . .

Despre boierul clucer Brăiloiu am vorbit destul. Voi avea grijă, la fel şi pentru Măgescu, dar să-i scrieţi şi d-voastră ca să se poarte bine şi să nu facă nedreptăţi, fiindcă excelenţa sa consulul nostru general, fiind drept, iubeşte pe oamenii cinstiţi şi cine se poartă cinstit şi nu jefuieşte pe locuitori, acela poate să fie şi apărat. Excelenţa sa urmăreşte cu insistenţă să fie dreptate şi să nu fie jefuiţi locuitorii pentru orice; el strigă şi apără dreptatea. În acest sens se pot aranja lucrurile, fiindcă nici un cuvînt nu pot să-i spun pentru un lucru nedrept.

Pe lîngă acestea vă rog să chemaţi pe domnul Dimos Nicolau şi să-i spuneţi că consulul general este supărat foc pe el, fiindcă nu-şi face datoria şi nu scrie aci despre tot ce se întîmplă la Craiova şi în cele cinci judeţe, şi cele ce le află de la alţii, domnia sa le trece sub tăcere. Pentru aceasta consulatul îl are staroste [1], ca să fie informat de ceea ce se întîmplă şi dacă venitul pos-

---

[1] În afară de starostele sudiţilor ruşi, la Craiova rezida şi un staroste al sudiţilor austrieci. În vremea răscoalei din 1821, staroste de sudiţi austrieci la Craiova era Fr. Drexler. El a apărat atît pe supuşii austrieci cît şi pe pămînteni la venirea oştilor otomane în Oltenia (Arh. St. Buc., Administr. noi, vistieria Ţării Rom., dos. 4304/1832, f. 50—55).

luşnicilor lui este mic excelenţa sa poate să-i mai dea posluşnici. Este suficient ca el să aibă grijă să afle de la domnia voastră toate cele întîmplate în cele cinci judeţe şi să le raporteze aci, trimiţînd scrisorile consulatului pe adresa mea, pentru că eu le citesc.

Deci acolo poate să afle că între boierii divaniţi şi caimacam au fost neînţelegeri. Şi, după ce l-a schimbat, aceste neînţelegeri au continuat. Ispravnicii sînt uniţi cu boierii divaniţi şi ruinează pe locuitori; iau cu sila dările, după cum vor, măresc liudele iar pentru ajutorinţă iau de fiecare om cîte un galben. Şi de la privilegiaţi iau tot cîte un galben de om, nu cîte 12 groşi, după literă. Multe ştiri de acest fel au fost aduse de acolo la cunoştinţa excelenţei sale şi de două zile au pricinuit mare încurcătură divanului. Era să trimită acolo oameni pentru cercetare. Aşadar, este nevoie ca domnul Dimos să fie atent la toate acestea, să le afle de la domnia voastră şi să le scrie, şi abia atunci va putea fi privit cu consideraţie şi va putea să deschidă şi chestiunea întreţinerii sale. Eu am primit ordin să-i scriu şi sfătuiţi-l ca un prieten să poată să-şi facă astfel chivernisirea.

Frate, după hatişeriful împărătesc, tot poporul din Ţara Romînească şi Moldova este încredinţat consulatului general, încît acest om [adică consulul general] caută liniştea poporului şi vrea să păstreze consideraţia şi onoarea împăratului. Vă întreb să-mi spuneţi dacă acest domn a făcut acolo ceea ce face domnul Pini? Deci, aceasta să aveţi în vedere.

Situaţia politică e destul de liniştită. Aşteptăm răspunsul ştafctei la 15 ale lunii curente. Pe domnul Dimos neapărat să-l chemaţi şi să-l sfătuiţi.

. . . .

Vă salut cu tot respectul meu cuvenit şi rămîn sluga d-voastră

plecată şi frate,

Ioan Nicolopulos

. . . .

La 3 ale lunii curente s-a dat nota Porţii să fie numit domn, iar la 7 a îmbrăcat caftanul Alecu vodă Suţo, fiind şi cu aprobarea a lor noştri. Deci sîntem foarte bine, fiindcă va fi cu totul . . . [1]. Aseară, la ora 3 din noapte a sosit şi vestea îmbucurătoare printr-un capi-oglan.

Prezenta a rămas pînă azi, 12 noiembrie.

Acelaşi

[Adresa:] Prea cinstiţilor domni H. Ianuş Consta Petru şi fraţii

La Craiova.

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 512, doc. 50. Orig. grec.

---

[1] Puncte de suspensie în text.

74

[Înainte de 16 noiembrie 1818]

Memoriu asupra stării grele a Moldovei și reformele propuse.

În scurtă luare aminte pentru oareșciare îndreptări care o milostivire ar pute face în administrația de acum a Moldaviei, spre întîmpinarea rălilor şi asupritoarelor urmări pînă la mîntuirea acestui norod creştinesc.

1. Domnul Moldaviei, după legătura pronomiilor, are a da pe an la Poarta Otomanicească, pentru datorie birului țării, numai aceste, adică:

pentru haraciul țării	lei 67 945 lei 60 bani.
pentru rechiabighè	lei 40 000 „ —
pentru idighè	lei 25 000 „ —
	132 945, 60

adică tot birul a datoriei țării este una sută treizăci și doî mii noî sute patruzăci și cinci lei și 60 bani. Apoi şi birurile cari să ieu din țară, cu care cuvînd să nu aibă mărginire și hotar în vreme cînd domnul după legiuirile pămîntești nu are a să amesteca în birurile vistieriei pămînteşti nici a să folosi dintr-însele fără numai venitul vămilor şi a ocnelor, era pentru particularnic folos a domnului. Și visteria pămîntului, luînd bir pe ciferturi de la lăcuitori, desătina pe stupi și goștina pe oi și vădrăritul pe vin, plătea la Poartă și făce și toată cheltuiala țării. Indestul ar fi să să numească cu hotărîre, ca birurile din țară să fie aceste, adecă:

patru ciferturi a birului visteriei pe un an	1 200 000 lei
răsurile pentru lefe, cîte 15 parale de leu pe aceşti bani	450 000
desătina stupilor, numai cîte opt parale de la țăran și 4 de la trepte	100 000
goștina cîte 13 bani de oaic, lipsind însărcinare de 11 bani ce au urmat catahrisis	92 000
vădrăritul cîte 10 bani pe vadra de vin, lipsind şi banii ce au urmat catahrisisu	220 000
fac pe an birurile visteriei și a lefilor, afară de vama și ocna prințipului	2 062 000

care taie, însă această 400 000 lei pe an, lipsind și sporire ce cu catahrisis s-au făcut în prețul sării. Iar din suma de mai sus să vor iconomisi:

132 945 lei 60 bani, a datoriei către Poarta Othomanicească.		
800 000 lei	—	plata lefilor celor ce slujesc țării, judecători, ispravnicii canțilarii, păzitori și slugile curții de obște și divanuri.
280 000	—	plata scutelnicilor legiuiți.
850 000	—	vor rămîne pentru toate celelalte cheltuieli a țării, precum hrana slugilor curții și a curții domnului, îmbrăcămintea curții, mile, daruri, cheltuieli de sărbători și progoanele curierilor, fiindcă poșta să iconomisește din țară.
2 062 945,60 fac.		

Pînă la epohi a domnului Ghicăi, la războiul lui Romanțov, nu știe moldovenii la finans nici cum să scrie, nici cum să chiamă milionul, toată țara împreună nu era un milion cu rusumaturi. Indestul bir este acesta pentru o micșurată eparhie care să sfîrșaşte în 80 000 țărani birnici și le vine mai mult decît 25 lei unul cu altul, și să fie legat ca mai mult să nu fie decît acesta cu aceste numiri. Și pentru cheltuielile pe tot anul, prin știre consulatului, obște boierilor să iscălească socotele și să să de și la curte Rosiei.

2. Oricum să va așăza, legătura pentru bir nu va fi priincioasă, dacă grecii nu să vor depărta din isprăvnicii și acel ce va fi după vremi vistiernic nu să va alege a fi din cei întîi boieri ispitiți și cu avere, ca să poată răspunde cînd să vor lua biruri un ban măcar mai mult, pentru că toată administrația lucrătoare și împlinitoare stă la vistiernicul cel mare și la ispravnici.

Și domnii ca să să folosească aduc greci de la Țarigrad și îi rînduiesc ispravnici. Ei împlinesc biruri îndoit, ei pricinuiesc jafuri sărăcind norodul, apoi să întorc la Țarigrad și la ostroavele de unde sînt, cu jafurile lor, și săracii nu au de unde să-și ceie asupririle. Dar apoi și vistiernicii, făcîndu-se unii și alții neispitiți, ei ca să fie buni cătră domn, îl îndreptează în luări și dări nelegiuite și ascund jafurile grecilor ispravnici.

Cu adevărat că este în fermanuri sau hatișerifuri ca în slujbile pămîntului să să rînduiască pămîntenii. Protimisindu-să dar și grecii cu acest drit, domnii fac și cîte doi ispravnici la un ținut, dar cîte unul, negreșit la fieștecare. Acel unul, este cu putere domnului și dominarisește și fără cunoștință de limbă. Judecă cu nelegiuire, împlinește cu îndoire de sarcini, jăfuiește cu înmulțire, pradă tot și vistiernicul nu poate vorbi, fiind greci, ca să nu să strice cu domnul.

Ar fi bine să nu mai fie nici un grec ispravnic, nici judecător. Boieriile grecești este: postelnic mare, cămăraș mare, comis mare, vel portar, vel grămătic, vel pitar și acei al doile lor și toată curte cinovnicii sînt greci. Fie ei!

Dar isprăvniciile și divanurile să fie din pămînteni și vistiernicul cel mare să dea chizășie că va răspunde cu avere sa pentru cea mai mică catahrisis și să aibă legiuită alegere ispravnicilor, iarăși pămînteni și iarăși cu stare ca să răspundă și ei, fiind îndatorat vistiernicul a da știre și consulatului de orice neoterismos asupritor să va face prin taină de domn, care nu poate să-l puie în lucrare decît prin marile vistiernic.

3. Domnii după vremi să nu tragă de la casa răsurilor lefe pentru fiei și fiicele lor, ci numai să se rînduiască lefi celor ce slujăsc. Dar nici pentru capichihaielile Țarigradului lefe să nu să tragă mai mult decît 5 000 lei pe lună, sau 60 000 lei pe an, fiind îndestule după stare țării, și nici să poată în rusumaturi să facă adăogire pe oi, stupi, vin, sare, cum face pînă acum.

4. Cînd va ave trebuință Poarta să cumpere oi din țară sau zahare sau său și unt, să nu le ia decît cu prețurile ce urmează în capitala Eșii și după cum le cumpără și le plătesc pămîntenii. Pe tot anul boierii și consulul, înainte[a] și a domnului, să cercetează prețurile acestor lucruri în Eși și precum va fi

carne la căsăpie, pîine la pitari şi lumînările în Eşi, să să de ştiinţă şi aşa să se plătească. Din toate cercările s-au văzut că nimic nu folosăşte legătura prin fermanuri ca să fie cumpărăturile cu bună primirea lăcuitorilor. Iată dovadă şi anul acesta, că la strîngerea oilor pentru Ţarigrad, lîngă doi lei sau trei, s-au adaos un leu la oaie, adecă unde urmează preţul unii oi de mijloc 10 lei, îl plătesc numai 3, care este numai preţul pielii. Iată asuprirea norodului, stînd toată la tiranicesc despotismos.

5. Cherestelile, adecă lemnele ce să vor cere din ţară pentru cetăţi şi pentru Ţarigrad din pămînturile aceste, măcar că binele ar fi să contenească, căci s-au împuţinat codrii, şi măcar de va fi neapărată trebuinţă, apoi să se dea cu plată de păduri, care niciodată nu o fac la nimine. Măcar cîte 5 lei de un copaci să să plătească şi tăietul şi căratul osăbit, adecă pentru cărat fieştecare bou de un ceas să ia zăce parale şi pe cîţi boi vor fi la car să ia plată după greutate şi numărul boilor. Iar pentru tăiet, cîte 50 parale pe zi tăietoriului.

6. Salahorii şi carăle ce să trimit pe la cetăţi să aibă plată 50 parale pe zi lucrătoare, cu mîncarea sa, cel pedestru, şi 100 parale carul cu doi boi şi un cărăuş pe toată zioa.

7. Nici o tragire de monedă nu are pămîntul acesta, nici cu fabrici, nici cu metaluri, nici cu alte matahuri decît cu vitele cele cu coarne şi cai. Aceste vite de la închinare ţării au fost slobode a trece în Ghermanie: boi, vaci, cai, neoprite şi prin aceste să plătesc birurile, cheltuielile şi asupririle despotismului, precum şi acum, cînd nu ar fi preţul boilor bun: cine din moldoveni ar fi putut plăti nelegiuitele sarcini? De la o vreme au început a să face oprire în vaci, oprindu-să ca să să taie la zalhanale, pentru eftinătate săului la Ţarigrad. În anul trecut li s-au luat cîte 20 lei de vacă şi s-au slobozit. Ar fi dar de priinţă a să lega slobozănie mai cu tărie în puterea celui vechi pronomion şi domnii să nu le poată opri.

8. Oare nu va fi spre neasămănată milostivire monumentului facerii de bine a să adăogi ca şi oile şi zaherelile cele de prisos şi untul şi celelalte matahuri să să sloboadă a trece peste hotar oriunde, căci oprire lor este ca să le poată lua fără preţuri, numai pentru Ţarigrad, sau să facă domnii speculaţii, dînd cărţi a trece cu mită. Cînd să va da slobodă voie ca pentru o ţară închinată cu pronomii, apoi fericire ar fi în creştini şi ţarigrădenii ar cumpăra cu preţul căzut, iar nu nesimţitoare, căci toate aceste sînt biruri norodului.

9. Fiindcă judecăţile moldoveneşti nu au altă apelaţie decît la pămînteasca hotărire a divanului şi a domnului, fiind legiuită aceasta după cele vechi pronomii cînd era domnul din pămînteni, acum domnii uneori folosindu-să de nespînzurata putere întru aceasta a domnului pămîntean căruia este grecul diadoh în hotărîri de judecăţi, strică ale divanurilor hotărîri, hotărînd cu singură voinţa sa soarta asupriţilor. Să să lege ca domnii, cu obştească adunare a boierilor şi cu unire glasurilor celor mai drepte, să să facă hotărîri neschimbate din pravilile pămîntului, neavînd pravilă numai voinţa sa, căci domnul este de a îndrepta

pravilele pămîntului, iar nu a le schimba şi a preface hotărîrile pămîntenilor cele după pravile şi legiuiri.

10. Garanţia vieţii şi a cinstei boierilor ţării şi slobozirea lor de a merge cînd vor voi prin ţări streine sau şi la Ţarigrad, este un pre trebuincios bine a neamului moldovenesc. Căci, neavînd garanţie, nu pot cuteza a vorbi pătimirile cătră putere ce protectuitoare; neavînd voia a merge unde vor voi, nu pot să ajungă cu trupurile către locurile cele mîntuitoare. Africanii negri s-au slobozit din pătimiri! Moldovenii de vor vorbi cele drepte, le plăteşte viaţa. De vor cere să să clintească din patrie vremelniceşte, nu sînt slobozi.

Milostivire ar fi să să puie la cale şi una şi alta.

Arh. St. Buc., Fondul Rossetti-Roznovanu, A.N. CCLVII/2193. Orig. rom.

ANEXĂ
la documentul nr. 74

Buyuk-déré, ce 16 novembre 1818

Messieurs,

J'ai eu l'honneur de recevoir votre dernière réponse, aussi que le mémoire sur l'administration financière de la Moldavie qui y était annexé. Agréez mes plus sincères remercimens pour cet envoi; il est une nouvelle preuve de votre patriotisme éclairé et du zèle que vous montrez pour le maintien des privilèges du pays.

Je m'occuperai aussitôt que l'occasion s'en présentera de l'application des principes, contenus dans votre mémoire, aux affaires moldaves. Votre travail, messieurs, sera utile à votre patrie. Mais aussi les lumières et l'expérience qui vous distinguent vous feront aisément sentir que les améliorations les plus nécessaires ne sauraient s'exécuter sur-le-champ. Tout ce qui est juste n'est pas toujours en notre pouvoir. Faisons le bien avec mesure; il n'en sera que plus durable; et profitons prudemment de chaque circonstance pour amener les choses au point où elles doivent enfin se trouver. Je vous prie d'être bien persuadés que c'est là mon unique but. Pour l'atteindre veuillez continuer à me donner vos conseils, dont je connais tout le prix et soutenez les droits de vos concitoyens au Divan, sans craindre les conséquences des opinions que vous aurez legitimement émises.

J'ai l'honneur d'être avec la considération la plus distinguée, Messieurs, Votre très humble et très obéissant serviteur.

Le Baron de Stroganoff.

[Adresa:] Mrs. le Métropolite de Moldavie, le vestiar Sturdza et vestiar Rosnovano à Iassy.

Muzeul romîno-rus Buc., fotocopie 907, după orig. franc. de la Arh. St. Iaşi.

[1819]

Expunere asupra situației Țării Romînești, privind administrația, moșiile, regimul țăranilor, numărul bisericilor, sistemul fiscal și veniturile domniei.

[1819]

Ἡ Δακία διαιρεῖται εἰς 17 θέματα (ζουδέτζα), διοικούμενα ὑπὸ ἰσπραβνίκων, ὧν ἕκαστον ὑποδιαιρεῖται εἰς θεμάτια (πλάσαι), ἅτινα εἰσὶν 137 καὶ διοικοῦνται ὑπὸ ζαπτζήδων, διοριζομένων παρὰ τῶν ἰσπραβνίκων.

Ἕκαστον θέμα ἔχει μίαν καθέδραν ἰσπραβνίκων, τινὰ δ'αὐτῶν ἔχουσι δύο καὶ τρεῖς κωμοπόλεις (ὀράσια), ἁπάσας συμποσουμένας εἰς 28.

Εἰς ὅλην τὴν Δακίαν, ἐκτὸς τῶν κωμοπόλεων, εἰσὶ χωρία 2 841, ἐξ ὧν τινα κατοικοῦνται ὑπὸ Βουλγάρων καὶ Οὐγγουραίων.

Ἔχει πλάγια 17 φυλαττόμενα ὑπὸ βατάχων, ψηφιζομένων παρὰ τῶν βορνίκων τῆς ἄνω καὶ τῆς κάτω τζάρας, καὶ διοριζομένων δι' αὐθεντικῶν γραμμάτων.

Ἡ γῆ τῆς Δακίας διαιρεῖται εἰς 3 740 κτήματα (μοσίαι) μοναστηριακά, μητροπόλεως, ἐπισκοπῶν, ἀρχόντων, πραγματευτῶν καὶ λοιπῶν, καὶ οὔτε σπιθαμὴ σχεδὸν γῆς εὑρίσκεται ἄνευ κυρίου. Τὰ πλεῖστα τῶν κτημάτων ἔχουσιν ἀνὰ δύο καὶ τρία χωρία, τὰ δὲ λοιπὰ εἰσὶν ἀκατοίκητα.

Τὰ κτήματα τῆς Δακίας, καλλιεργούμενα μετ' ἐπιμελείας δίδουν κέρδος τρία ἕως τρία καὶ ἥμισυ τὸ πουγγεῖον, αὐξάνει ὅμως ἡ τιμὴ τῆς γῆς ἀπὸ χρόνον εἰς χρόνον. Τὰ προκριτώτερα αὐτῶν εἰσὶν ὅσα ἔχουσι λόφους, δάση, ποταμούς, χελεσταῖα (λίμναι κατασκευασταὶ) καὶ πεδιάδας.

Οἱ κατοικοῦντες εἰς ξένα κτήματα (κλακάσηδες) δουλεύουσι τῷ κυρίῳ τῆς γῆς δώδεκα ἡμέρας κατ' ἔτος ἀμισθὶ καὶ δίδουσιν αὐτῷ ἀπὸ τὰ σπαρτὰ καὶ φυτὰ τὸ δέκατον (δίσμα), καὶ ἀπὸ τὰ ζῶα, τὰ τρεφόμενα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος, τρεῖς ἕως εἴκοσι παράδες εἰς τὸ κεφάλι.

Οἱ δ' ἔχοντες κτήματα τζαράνοι (μοσνιάνοι) ὄντες ὀλίγοι τὸν ἀριθμόν, πληρώνουσι μόνον τὰ τοῦ ἡγεμόνος.

Εἰς πᾶσαν τὴν Δακίαν, ἐκτὸς Βουκουρεστίου καὶ Κραγιώβης, μοναστήρια, μετόχια, ἐκκλησίαι καὶ σκῆται εἰσὶν 3185: δηλαδὴ 61 μοναστήρια, 124 μετόχια, 9 σκῆται, 1 ἐκκλησία Λατίνων καὶ 2 990 ἐκκλησίαι, ὧν τινες εἰσὶ ξύλιναι.

Ἐκ τῶν ῥηθέντων μοναστηρίων πέντε ἢ ἓξ εἰσὶ καλογραιῶν.

Ἐντὸς δὲ τοῦ Βουκουρεστίου μοναστήρια, ἐκκλησίαι καὶ λοιπὰ εἰσὶν 148, δηλαδὴ 9 μοναστήρια αὐθεντικά, 8 μὲ χάνια, 10 β-ας τάξεως, 72 ἐκκλησίαι πέτριναι, 25 ξύλιναι, 20 παρεκκλήσια, 1 Ἀρμενίων, 1 Παπιστῶν, 1 Λουθήρων καὶ 1 Ἑβραίων.

Ἐκτὸς δὲ τούτων εἰσὶ καὶ ἄλλα τινὰ παρεκκλήσια εἰς τὰ πέριξ τοῦ Βουκουρεστίου ἀρχοντικὰ κτήματα.

Ἐντὸς τοῦ Βουκουρεστίου 7 χάνια μεγάλα, 30 μικρά, 25 βρύσεις, 4 λουτρὰ δημόσια, 2 σχολεῖα γενικά, τὸ μὲν ἑλληνικὸν τὸ δὲ δακικόν, 7 ὀσπιτάλια καὶ 1 τεχνουργεῖον τεστεμελιῶν.

Διερεῖται εἰς ἐνορίας 123, 17.000 σπίτια, ὑπὲρ τοὺς 130.000 κατοίκους πάσης τάξεως καὶ φυλῆς.

Ἡ γῆ τῆς Δακίας τοσοῦτον εὐπορεῖ παντὸς εἴδους προϊόντων, δένδρων, μεταλλείων, ζώων καὶ ποταμῶν ἀπείρων, ὥστε καὶ ἐξάγουσα εἰς τὰς γειτνιαζούσας ἐπικρατείας τὸ πολὺ τῶν προϊόντων της, ἐδύνατο νὰ θρέψῃ τριπλῆν καὶ τετραπλῆν ποσότητα ἐγκατοίκων.

....

Μ' ὅλα ταῦτα, τὰ ἐτησίως ἐκ τῶν τζαράνων λαμβανόμενα παρὰ τῆς αὐθεντίας, μητροπολίτου, ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ μεγάλων καὶ μικρῶν ἀρχόντων, κατ' ἀκρίβειαν ἐξεταζόμενα συμποσοῦνται ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα χιλιάδας πουγγεῖα, ἀφήνω κατὰ μέρος τὰ ἐκ τῶν κτημάτων, σοκοτελνίκων, ποσλουσνίκων καὶ κατζιβέλων εἰσοδήματα μοναστηριακά, ἀρχοντικὰ καὶ λοιπῶν.

Τὰ πλεῖστα τῶν ἐξερχομένων παντὸς εἴδους προϊόντων εἰσὶ μοναστηριακά, ἀρχοντικὰ καὶ πρὸ πάντων τῶν ἐχόντων κτήματα πραγματευτῶν, οἵτηνες πολλῷ μᾶλλον τῶν λοιπῶν, περιποιοῦνται καὶ γνωρίζουσιν ἀκριβῶς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς.

Ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιπολαζούσης ἀσωτείας τῶν κατοίκων, ἐπλούτησαν οἱ πραγματευταὶ καὶ κυριεύουν ἤδη τὰ καλύτερα καὶ μεγαλύτερα κτήματα τῶν ἀρχόντων, δοθέντα εἰς αὐτοῖς τόπον τοῦ ὑπερόγκου χρέους των.

Ἐκτὸς ὀκνῶν καὶ κατρανίου τῆς γῆς (πόκουρα), τὰ λοιπὰ μεταλλεῖα εἰσὶ κεκλεισμένα.

Συνάγεται δὲ καὶ ὀλίγος χρυσὸς παρὰ τῶν αὐθεντικῶν κατζιβέλων ἀπὸ τὰς παραποταμίους ὄχθας Ἄρτζης, Ὄλτου, Δεμποβίτζας καὶ Τοπολογίου.

Ἐτησίως ἐξάγεται ἀπὸ τὰς ὄκνας ἕως 25 μιλλιουνίων ὀκάδες ἅλας.

Τρεῖς εἰσὶν αἱ ὄκναι τῆς Δακίας, δηλαδὴ Τελέγα εἰς Πράχοβαν, Σλανίκι εἰς Σακογένι καὶ μεγάλη εἰς Βούλτζαν.

Συνάγεται δὲ 25 μιλλιούνια μέτρα οἴνου (πρὸς 10 ὀκάδες), πλὴν μικρὰ ἐξαγωγὴ γίνεται. Ἡ δὲ ἐκ τῶν δαμασκήνων ρακὴ καὶ πίνεται πολὺ ἐπὶ τοῦ τόπου, καὶ ἐξάγεται.

Οἱ κάτοικοι τῆς Δακίας διηρημένοι εἰς φαμιλίας

Κατὰ τὴν ἐν τῷ 1819 ἔτος γεγονυῖαν καταγραφὴν ἐπὶ τῆς ἐσχάτης ἡγεμονίας τοῦ Ἀλεξάνδρου Βοεβόδα Σούτζου.

101 355 Μπίρνικοι. Οὗτοι εἰσὶ μοιρασμένοι εἰς λούδουρα, ὧν 18 χιλιάδες γινώσκει ἡ βασιλεία, τὰ δὲ λοιπά, ἕως 12 ἢ 13 χιλιάδες εἰσὶν ἄγνωστα. Τὸ λούδουρον συνίσταται ἐκ γ', δ' καὶ ε' ἀνθρώπων, κατὰ τὸ θέμα, τὸ χωρίον, τὸ ἐμπόριον καὶ ἐξόχως τὴν διανομὴν τῶν ἰσπραβνίκων καὶ σαμεσήδων. Ἕκαστον τῶν λουδούρων δίδει τῇ βιστιαρίᾳ κατὰ διμηνίαν ἀνὰ 24 ἕως 32 γρόσια. Καὶ τοῦτα ὅμως ἐξήρτηνται τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἡγεμόνος. Ἐπὶ Καρατζᾶ ἐπλήρωσαν 100 καὶ 200 γρόσια. Ὑπόκεινται εἰς ὅλας τὰς ἀγγαρίας καὶ δοσίματα.

ἕως 19 000 Σοκοτέλνικοι. Οἱ μὲν πληρώνουν δόσιμον ξεκομμένον τοῖς ἄρχουσι καὶ μοναστηρίοις, οἱ δὲ δουλεύουν προσδιωρισμένως εἰς τὰ κτήματα αὐτῶν. Πληρώνουσι κατ' ἔτους ἀνὰ 80 καὶ 100 γρόσια ἕκαστος.

18 000 Ποσλούσνικοι. Καὶ οὗτοι ὡς σοκοτέλνικοι εἰσί. Πληρώνουν ὅμως ὀλιγώτερον τῶν σοκοτελνίκων καὶ δουλεύουν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὰ κτήματα ὅπου καὶ κατοικοῦσι.

16 000 Ἱερεῖς καὶ διάκονοι.

ἕως 2 600 Νιάμουρα. Τὸ πάλαι ἦσαν ἀνὰ 3 καὶ 4 εἰς κάθε γράμμα. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ββ-ος Σοῦτζος, διαιρέσας αὐτοὺς ἔδωκεν ἐνὶ ἑκάστῳ ἀνὰ ἓν ξεχωριστὸν γράμμα.

1 500 Κουμπανίσται. Ἔχουσι προνόμια δι' αὐθεντικῶν χρυσοβούλλων καὶ γραμμάτων νὰ μὴ πληρώνουσι βιναρίτζον, δισμαρίτον καὶ ὀγιαρίτον. Ὑπόκεινται εἰς ὅλας τὰς ἀγγαρείας καὶ καλοῦνται μπρέσλαι.

2 200 Μανζίληδες. Οἱ μανζίληδες εἰσὶν ἀνὰ 2 καὶ 3 εἰς ἓν γράμμα.

400 Ἀσύδοτοι. Ὡς οἱ ἄνω, συμπίπτει ἐνίοτε νὰ εἶναι ἀνὰ 2 εἰς ἓν γράμμα.

900 Ποστελνιτζέλοι. Ὡς οἱ ἄνω. Ἀσύδοτοι διόλου.

6 500 Σλουζιτόροι. Δουλεύουν εἰς τὰς ἰσπραβνιτζίας.

4 000 Ρουπτάσηδες. Δίδουν ξεκομμένον δόσιμον τῇ βιστιαρίᾳ.

ὑπὲρ 2 000 Σουρουτζήδων μπίτζουρα. Δουλεύουν εἰς τὰ μεντζίλια.

4 500 Οὐγγουράνοι........ }
17 000 Βούλγαροι καὶ λοιποὶ ξένοι } Οὗτοι διοικοῦνται δι' ἰσπραβνίκων ἰδιαιτέρων, καλουμένων τῶν ξένων, καὶ πληρώνουν δόσιμον τῇ βιστιαρίᾳ.

ἕως 4 000 Κατζίβελοι αὐθεντικοὶ }
ἕως 23 000 ἀρχοντικοὶ καὶ μοναστηριακοὶ } σαλάσια λέγονται αἱ φαμιλίαι τῶν Κατζιβέλων.

8 000 κεκρυμμέναι φαμιλίαι, διαφενδευόμεναι ὑπὸ μοναστηρίων, ἀρχόντων, ἰσπραβνίκων, σαμεσήδων καὶ λοιπῶν διοικητῶν. Αὗται οὔτε εἰς δόσιμον οὔτε εἰς ἀγγαρείας ὑπόκεινται, ἀλλὰ μόνον φιλοδωροῦσι τοὺς διαφενδευτὰς αὐτῶν.

Ὁ Ἀλέξανδρος βοεβόδας Σοῦτζος, τῷ α' ἔτει τῆς ἐσχάτης μετὰ Καρατζᾶ ἡγεμονίας του, ποιήσας ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῶν ἐντοπίων πάντων, καὶ εὑρὼν πολλοὺς σφετεριζομένους ὑπὸ τῶν ἀρχόντων καὶ λοιπῶν, ἀφήρεσεν αὐτούς, ὧν τοὺς πλείονας καταγράψας εἰς τὴν κλάσιν τῶν μπιρνίκων, ἀνεβίβασε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ὡς ὄπισθεν φαίνεται. Τινὰς δ' ἐξ αὐτῶν κατέγραψεν εἰς ἄλλας τάξεις.

25 000 ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ Κραγιώβῃ.

255 855

Ἔχει λοιπὸν πᾶσα ἡ Δακία ὑπὲρ τὸ ἓν μιλιούνι καὶ διακοσίας χιλιάδας κατοίκους, αὐτόχθονας καὶ ξένους.

Ἡ Κραγιώβα ἔχει 8 μοναστήρια, 5 ἐκκλησίας πέτρινας, 33 ξυλίνας, 1 σχολεῖον ἑλληνικόν, 1 ὀσπιτάλιον, 11 βρύσεις, 4 ἕως 5 000 σπίτια καὶ 30 000 σχεδὸν κατοίκους.

Ὁ μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας ἔχει ὑπ' αὐτὸν θέμματα ἑπτά, δηλαδὴ Ἴλφοβον, Δεμποβίτζαν, Πράχοβαν, Τέλορμαν, Βλάσκαν, Σλὰμ Ρίμνικον καὶ Γιαλομίτζαν.

Ὁ Ριμνίκου τὰ πέντε πέραν τοῦ Ὄλτου.

Ὁ Μπουζαίου τρία, Σακογένι, Μπουζαῖον καὶ Μουστζέλον.

Ὁ Ἀρτζεσίου δύο: Ἄρτζες καὶ Ὄλτον.

Τὰ εἰσοδήματα τῶν ἀρχιερέων αὐτῶν συνίστανται ἀπὸ κτήματα, σοκοτελνίκους, ποσλουσνίκους, κατζιβέλους καὶ μοναστήρια ἀφιερωμένα τῇ μητροπόλει καὶ ταῖς ἐπισκοπαῖς παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἡγεμόνων, πρὸς δὲ καὶ ἀπὸ χειροτονίας, ἀπὸ δόσιμον τῶν ἱερέων καὶ ἄλλα ἀνήκοντα τῷ ἱερατικῷ κλήρῳ.

Τὸ τοῦ μητροπολίτου ἐτήσιον εἰσόδημα συμποσοῦται ὑπὲρ τὰς (τὸ α-ον ὅμως ἔτος λαμβάνει ὑπὲρ τὰς 5 χιλιάδας πουγγεῖα).

4 000 πουγγεῖα	ἐξ αὐτῶν τὰ ἥμισυ σχεδὸν δίδονται διὰ χρυσοβούλλων εἰς ὁσπιτάλια, σχολεῖα, πόδας, κουτὶ τῶν ἐλεῶν καὶ ἄλλα τινὰ προσδιωρισμένα μέρη.
800 τὸ τοῦ Ριμνίκου	
350 τὸ τοῦ Μπουζαίου	
200 τὸ τοῦ Ἀρτζεσίου	

Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου (μνήμη τῆς μητροπόλεως), καθ' ἣν ὁ ἡγεμὼν προσκαλεῖται εἰς τὴν μητρόπολιν εἰς συμπόσιον, λαμβάνει ὁ μητροπολίτης ἀνὰ ἓν φλωρὶ ἀπὸ κάθε ἱερέα διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ συμποσίου καὶ διὰ τὸ ἄλογον ὁποὺ προσφέρει τῷ ἡγεμόνι.

Ἕκαστος ἱερεὺς τῆς ἐπαρχίας του τῷ προσφέρει τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων ἀπὸ ἓν γρόσι καὶ τεσσαράκοντα αὐγά.

Ἐκ τῶν μοναστηρίων καὶ μετοχίων τὰ μὲν ὑπόκεινται τῷ μητροπολίτῃ, τοῖς ἐπισκόποις, τῇ ἡγεμονίᾳ, τοῖς μοναστηρίοις τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τοῦ Σινᾶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ, ἐξ ὧν καὶ διορίζονται οἱ ἡγούμενοι τῷ ἀναγνωρισμῷ τῶν ἡγεμόνων.

Τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἔχουσι εἰσόδημα ἐτήσιον 25, 40, 50 καὶ 70 χιλιάδες γρόσια ἐκ τῶν κτημάτων καὶ ἐξ ἄλλων ἀκαρετίων, ἀλλ' ἕνεκα διαφόρων αἰτιῶν ὑπόκεινται ἤδη εἰς βαρύτατον χρέος, καὶ εἶναι σχεδὸν κατηδαφισμένα.

Τὰ ἐτήσια κανονικὰ ἴδια ἔσοδα τοῦ ἡγεμόνος συνίστανται ἐκ τῶν πωλουμένων ρουσουματίων, ὀκνῶν, βαμάτων καί τινων ἄλλων φιλοδωρημάτων, τυχηρῶν. Τὰ δὲ λοιπὰ εἰσὶ τῆς βιστιαρίας.

Γρόσια	
550 00	πωλοῦνται αἱ ὄκναι κατ' ἔτος.
575 000	τὰ βάματα.
280 000	τὰ χιζμέτια ἢ ρουσουμάτια, δηλαδὴ δισμαρίτον, ὀγιαρίτον, βιναρίτζον καὶ ἄλλα τινὰ σὺν αὐτοῖς μικρά. Ἐπὶ Καρατζᾶ ἐλήφθησαν ἐξ αὐτῶν γρόσια τὸν ἀριθμὸν 1 079 000, ἀλλ' ἔπειτα πάλιν ἀπεφασίσθη νὰ πωλοῦνται κατὰ τὴν πάλαι συνήθειαν, δηλαδὴ 280 000. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος βοεβόδας Σοῦτζος κατώρθωσε τῷ β' ἔτει τῆς ἡγεμονίας του, δι' ὑψηλοῦ ὁρισμοῦ προσθήκην ἀνὰ δύο ἄσπρα εἰς κάθε ζῶον καὶ μέτρον οἴνου. Δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ συνάξῃ τὰ γρόσια.
720 000	ἡ ἐκ τῶν δύο ἄσπρων προσθήκη τοῖς ἄνωθεν χιζμετίοις.
2 125 000	

Πουγγεῖα.

4 250	ὄκναι, βάματα καὶ ρουσουμάτια.	
450	ἀπὸ τὰς ἀνανεώσεις τῶν νιαμουρικῶν γραμμάτων πρὸς 90 γρόσια τὸ γράμμα	Νεωτερισμὸς τοῦ 'Αλέκου βοεβόδα. Τὸ α' ἔτος μόνον λαμβάνονται.
180	ἀπὸ τὰς ἀνανεώσεις τῶν γραμμάτων τῶν ποστελνιτζέλων πρὸς 100 γρόσια	
500	ἀπὸ τοὺς ξένους	
400	ἀπὸ τοὺς κατζιβέλους	
180	ἀπὸ μενζίλια	
10 000	ἀπὸ λούδουρα	
3 300	ἀπὸ ἀλλαγὴν μητροπολίτου, ἐπισκόπων, ἡγουμένων καί τινων ἄλλων τυχηρῶν τοῦ α' ἔτους.	
19 260		

Τὸ α' ἔτος τῆς ἡγεμονίας δύναται ν' ἀπολαύσῃ καὶ περισσότερα τῶν σημειωμένων, τὰ δὲ λοιπὰ ἔτη ἀπολαμβάνει ἕως 18 χιλιάδες πουγγεῖα. Αὐξάνει ὅμως καὶ ἐλαττοῦται ἡ ρηθεῖασα ποσότης ἀπὸ χρόνον εἰς χρόνον κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὸ ἐμπόριον. Ὑπὲρ τὰς 11 000 πουγγεῖα ἐτήσια ἔξοδα τῆς ἡγεμονίας.

[1819]

Țara Romînească se împarte în 17 județe, administrate de ispravnici. Fiecare județ se subîmparte în plăși, care sînt 137, și sînt administrate de zapcii, numiți de ispravnici.

Fiecare județ are o reședință a ispravnicilor, iar unele din ele au două și trei orașe, toate ridicîndu-se la 28.

În toată Țara Romînească, în afară de orașe, sînt 2741 sate, dintre care unele sînt locuite de bulgari și ungureni.

Sînt 17 plaiuri, păzite de vătafi, propuși de către vornicii țării de sus și de jos și numiți prin scrisori domnești.

Pămîntul Țării Romînești se împarte în 3740 moșii: mănăstirești, ale mitropoliei, ale episcopiilor, ale boierilor, ale negustorilor etc. și nici măcar o palmă de pămînt nu se găsește fără stăpîn. Cele mai multe moșii au cîte două și trei sate, iar celelalte sînt nelocuite.

Moșiile Țării Romînești, fiind cultivate cu grijă, dau un cîștig de trei și trei și jumătate la pungă, dar prețul pămîntului crește din an în an. Cele mai preferate din ele sînt acelea care au dealuri, păduri, rîuri, heleștee (iazuri construite) și șesuri.

Acei care locuiesc pe moșii străine (clăcașii) muncesc la stăpînul pămîntului cîte 12 zile pe an, fără leafă și îi dau din semănături și poame dijmă, iar pentru vitele care se hrănesc pe această moșie trei pînă la douăzeci parale de cap.

Țăranii care au moșii (moșnenii), fiind puțini la număr, plătesc numai cele ale domnului.

În toată Țara Romînească, în afara Bucureștilor și Craiovei, sînt 3 185 mănăstiri, metohuri, biserici și schituri, adică 61 mănăstiri, 124 metohuri, 9 schituri, 1 biserică a catolicilor și 2 990 biserici, dintre care unele sînt de lemn. Din zisele mănăstiri, cinci sau șase sînt de călugărițe.

În București sînt 148 mănăstiri, biserici etc., adică 9 mănăstiri domnești, 8 cu hanuri, 10 de categoria a doua, 72 biserici de piatră, 25 de lemn, 20 paraclisuri, 1 armenească, 1 papistășească, 1 luterană și 1 evreiască. În afară de acestea mai sînt cîteva paraclisuri pe moșiile boierești din jurul Bucureștilor.

În București sînt 7 hanuri mari, 30 mici, 25 fîntîni, 4 băi publice, 2 școli generale: una grecească, iar cealaltă romînească, 7 spitale și o fabrică de testemeluri.

[Bucureștiul] se împarte în 123 de enorii, 17 000 case, peste 130 000 de locuitori de toate clasele și națiunile.

Pămîntul Țării Romînești este atît de bogat în tot felul de produse: pomi, minereuri, vite și numeroase rîuri, încît surplusul produselor lui se exportă în țările vecine. El poate să hrănească un număr de trei și de patru ori mai mare de locuitori.

. . . .

Cu toate acestea, cele luate anual de la țărani de către domnie, mitropolit, episcopi și de către boierii mari și mici, care sînt în dregătorii fiind examinate cu exactitate, se ridică la peste 40 000 de pungi, lăsînd la o parte veniturile mănăstirești, boierești etc. din moșii, scutelnici, poslușnici și țigani.

Cele mai multe din diferitele feluri de produse exportate sînt produse mănăstirești, boierești și mai ales ale negustorilor care au moșii și care le îngrijesc mult mai bine decît ceilalți și care cunosc bine cultivarea pămîntului.

Din cauza marii risipe făcute de locuitori [1], s-au îmbogățit negustorii, care stăpînesc deja cele mai bune și cele mai mari moșii ale boierilor, date lor pentru a-și plăti enormele lor datorii.

În afara ocnelor și păcurii, celelalte mine sînt închise. Se strînge și puțin aur de către țiganii domnești din nisipul rîurilor Argeș, Olt, Dîmbovița și Topolog.

Anual se scot din ocne pînă la 25 milioane ocale sare. Trei sînt ocnele Țării Romînești: Telega în Prahova, Slănic în Săcuieni și Ocna Mare în Vîlcea.

Se adună și 25 milioane vedre vin (cîte zece ocale), dar export se face puțin. Rachiul din prune se bea mult în țară și se exportă.

Locuitorii Țării Romînești împărțiți în familii

După catagrafia făcută în anul 1819 în timpul ultimei domnii a domnului Alexandru voevod Suțu.

101 355 *birnici*. Aceștia sînt împărțiți în liude, din care 18 000 mii cunoscute împărăției, iar celelalte pînă la 12 000 sau 13 000 sînt necunoscute.

[1] Se face probabil aluzie la boieri.

Un liude se compune din 3, 4 şi 5 oameni, după judeţ, sat, negoţ şi mai ales după împărţirea făcută de ispravnici şi sameşi. Fiecare liude dă vistieriei, la fiecare două luni, cîte 24 pînă la 32 groşi. Dar şi aceştia depind de hotărîrea domnului; pe timpul lui Caragea au plătit 100 şi 200 groşi. Sînt supuşi la toate angaralele şi dările.

pînă la 19 000 *scutelnici.* Unii plătesc dare fixă boierilor şi mănăstirilor, iar alţii muncesc după înţelegere la moşiile acestora. Plătesc anual cîte 80 şi 100 groşi fiecare.

18 000 *posluşnici.* Şi aceştia sînt ca scutelnicii, plătesc însă mai puţin de cît scutelnicii şi muncesc mai mult la moşiile unde locuiesc.

16 000 *preoţi şi diaconi.*

pînă la 2 600 *neamuri* { În timpurile vechi erau 3 şi 4 la fiecare carte, iar Alexandru voievod Suţu împărţindu-i, a dat fiecăruia cîte o carte osebită.

1 500 *companişti* { Au privilegii prin hrisoave domneşti şi cărţi să nu plătească vinărici, dijmărit şi oierit. Sînt supuşi la toate angaralele şi se numesc bresle.

2 200 *mazili.* Mazilii sînt cîte 2 şi 3 la o carte.

400 *scutiţi* { Ca cei de mai sus, se întîmplă cîteodată să fie cîte 2 la o carte.

900 *postelnicei.* Ca cei de mai sus. Scutiţi de tot.

6 500 *slujitori.* Lucrează la isprăvnicii.

4 000 *ruptaşi.* Dau o dare fixă vistieriei.

peste 2 000 *bicigaşi surugii.* Lucrează la menziluri.

4 500 *ungureni*
17 000 *bulgari şi ceilalţi străini.* { Aceştia sînt ţinuţi în seamă de ispravnici speciali, numiţi ai străinilor şi plătesc dare vistieriei.

pînă la 4 000 *ţigani domneşti*
pînă la 23 000 *boiereşti şi mănăstireşti* { sălaşe — se numesc familiile ţiganilor.

8 000 *familii ascunse,* apărate de mănăstiri, boieri, ispravnici, sameşi şi de către ceilalţi administratori. Acestea nu sînt supuse nici la dări şi nici la munci, ci fac numai daruri apărătorilor lor.

Alexandru voievod Suţu în primul an al ultimei sale domnii, după Caragea, făcînd o cercetare exactă a tuturor locuitorilor şi găsind mulţi care erau însuşiţi de boieri şi de ceilalţi, i-a luat, pe cei mai mulţi dintre ei, i-a înscris în categoria birnicilor şi a ridicat numărul acestora după cum se vede mai jos, iar pe unii dintre ei i-a înscris în alte categorii.

25 000 în Bucureşti şi Craiova.

255 855

Are deci toată Ţara Romînească peste un milion şi două sute de mii locuitori, pămînteni şi străini.

Craiova are 8 mănăstiri, 5 biserici de piatră, 33 de lemn, 1 şcoală grecească, 1 spital, 11 fîntîni, 4 000 pînă la 5 000 case şi circa 30 000 de locuitori.

Mitropolitul Ungrovlahiei are sub el şapte judeţe adică Ilfov, Dîmboviţa, Prahova, Teleorman, Vlaşca, Slam-Rîmnic şi Ialomiţa.

Episcopul Rîmnicului : cele cinci de peste Olt.

Al Buzăului, trei: Săcuieni, Buzău şi Muscel.

Al Argeşului, două: Argeş şi Olt.

Veniturile acestor arhierci constă din moşii, scutelnici, posluşnici, ţigani şi mănăstiri închinate mitropoliei şi episcopiilor în diferite timpuri de către domni, de asemenea din hirotonisiri, din darea preoţilor şi din altele care aparţin clerului.

Venitul anual al mitropolitului se ridică la (dar în primul an primeşte peste 5 000 pungi)

4 000 pungi	din această sumă aproape jumătate se dă prin hrisoave la spitale, şcoli, poduri, cutia milelor şi la alte cîteva locuri hotărîte.
800 al Rîmnicului	
350 al Buzăului	
200 al Argeşului	

În ziua sf. Constantin (hramul mitropoliei) cînd domnul este invitat la mitropolie la ospăţ, mitropolitul primeşte cîte un galben de la fiecare preot pentru cheltuielile ospăţului şi pentru calul pe care îl oferă domnului.

Fiecare preot al eparhiei sale îi oferă în ziua paştelui şi crăciunului cîte un leu şi 40 de ouă.

Dintre mănăstiri şi metohuri, unele sînt supuse mitropolitului, episcopilor, domniei, mănăstirilor de la sf. Munte, de la Muntele Sinai şi sf. Mormînt, de la care sînt numiţi egumenii, cu întărirea domnilor.

Cele mai multe dintre ele au un venit anual de 25, 40, 50 şi 70 mii groşi de la moşii şi de pe alte acareturi dar, din mai multe cauze, ele sînt supuse acum la datorii foarte grele şi sînt aproape ruinate.

Veniturile permanente anuale, proprii ale domnului constau din vînzarea rusumaturilor, ocnelor, vămilor şi din alte cîteva gratificaţii întîmplătoare. Celelalte sînt ale vistieriei.

Groşi:	
550 000	se vînd ocnele anual
575 000	vămile
280 000	huzmeturile sau rusumaturile, adică dijmărit, oierit, vinărici şi alte cîteva mai mici. Pe timpul lui Caragea s-au luat din acestea 1 079 000 groşi. Dar pe urmă s-a hotărît iarăşi să fie vîndute după obiceiul vechi, adică 280 000. Iar Alexandru voievod Suţu a izbutit să impună în al doilea an al domniei sale, printr-o înaltă poruncă, un adaos de doi aspri de fiecare vită şi vadră de vin, dar nu a apucat să strîngă banii.
720 000	din adaosul de doi aspri la huzmeturile de mai sus.
2 125 000	

Pungi		
4 250	ocne, vămi şi rusumaturi	
450	din înnoirea cărţilor de neamuri, cîte 90 groşi cartea	Inovaţia lui Alexandru voievod, se incasează numai în primul an.
180	din înnoirea cărţilor postelnіceilor, cîte 100 groşi	
500	de la străini	
400	de la ţigani	
180	de la menziluri	
10 000	de la liude	
3 300	de la schimbarea mitropolitului, episcopilor, egumenilor şi de la alte cîteva venituri întîmplătoare în primul an.	
19 260		

În primul an al domniei domnul poate să capete şi mai mult decît s-a notat, iar în ceilalţi ani capătă pînă la 18 000 pungi. Dar zisa sumă creşte şi scade din an în an, după împrejurări şi după comerţ.
Peste 11 000 pungi, cheltuielile anuale ale domniei.

Acad. R.P.R., pach. DCIII, doc. 99 (fondul Aristarchi). Orig. grec.

76

Islaz, 10 martie 1819

D. Sachelarie către serdarul Polihronie, despre nesupunerea şi ameninţările locuitorilor din mai multe sate.

Ἰζλάζι, 10 Μαρτίου 1819

Τὴν εὐγενίαν της δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χεράκι της.

....

Πρὸς τούτοις παρακινοῦμαι νὰ τὴν εἰδοποιήσω πάλιν (μ' ὅλον ὁποὺ καὶ μὲ Ἠλίαν τὴν εἰδοποιοῦσα) ὅτι οἱ ἐδῶ Βλάχοι τῶν ἐδῶ χωρίων κηρύττουν ὅλο μεγαλοφώνως ὅτι ἂν τύχῃ καὶ τοὺς ἐνοχλήσωμεν, ἢ ἂν τύχῃ καὶ τοὺς πειράξωμεν διὰ κλάκαν, μὲ ἀπόφασιν τὸ φωνάζουν, ὅτι θέλουν φονεύσει ἕναν ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ εἶναι ἄξιοι διὰ νὰ μᾶς πληρώσουν τοιοῦτα φούμουρα καὶ σκοπὸν ἔχουν. Μάλιστα σήμερον ἐκίνησαν ὅλα τὰ χωρία διὰ τὸ Καράκαλον, εἰς τὸ ἰσπραβνικάτο, διὰ νὰ τοὺς διαβάσουν τὸ γράμμα τοῦ ἀρχ. μπάνου Μπρακοβάνου, ὁποὺ τοὺς γράφει διὰ νὰ μὴν κάμουν κλάκαν τελείως (κατὰ τὸ λέγειν αὐτουνῶν), μάλιστα ἕνας πεζεβέγκης ἀπὸ ἐδῶ ἀπὸ τὸ Ἰζλάζι, ὁποὺ πάντοτε μᾶς ὑβρίζει καὶ μᾶς ἀτιμᾷ, καὶ σιωπῶ, φοβούμενος τὴν εὐγενικήν της προσταγήν, καὶ δὲν τολμῶ. Διὸ λοιπὸν παρακαλῶ θερμῶς τὴν εὐγενίαν της, ὁποὺ ἂν εἶναι ὁρισμὸς τῆς εὐγενίας της νὰ λάβῃ τὸν κόπον μίαν ὥραν πρωτύτερα διὰ νὰ βαλθοῦν τὰ πράγματα εἰς τάξιν καὶ νὰ πάρῃ κάθε ἕνας τὰ μέτρα του, διότι καθὼς τώρα αὐτοὶ τὸ ἐσήκωσαν, πλέον δὲν εἶναι διὰ ζήσιμον, καὶ ὅπως εἶναι ὁ ὁρισμός της νὰ ἀκολουθήσωμεν.

....

Πρὸς τούτοις τὴν εἰδοποιῶ ὅτι διὰ τὸ οὐρμάνι ὁποὺ οἱ Βλάχοι ἔκαψαν, τοὺς ἐτράβηξα εἰς τοὺς ἐδῶ ζαπτζῆδες καὶ τοὺς ἐπῆρα γρ. 52, διότι ἐπῆγα μόνος μου καὶ ἔκαμα σκέψιν καὶ μοῦ ἐπλήρωσαν ὀκ. μπρομπέντζαν 150 πρὸς παράδες 14 τὴν ὀκάν, καὶ ἐτελείωσα μὲ αὐτούς. Διότι καθὼς μὲ εἶχαν πληροφορήσει δὲν ἦτον, διότι οἱ Βλάχοι ἔτζι εἶναι συνηθισμένοι ὁποὺ πάντοτες νὰ κατατρέχουν τὸν ἄλλον. Καὶ παρακαλῶ ὁποὺ διὰ τὰ πάντα νὰ ἔχω εὐγενικάς της προσταγάς, ποὺ νὰ ἀκολουθήσω καὶ νὰ φερθῶ, μάλιστα διὰ τοὺς κερατάδες τοὺς Βλάχους, ὁποὺ ἐσύκωσαν τὴν μύτην τους.

Καὶ μένω

ταπεινός της δοῦλος
Δημητράκης Σακελλαρίου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἀρχ. πρώην μεγάλῳ σερδάρῃ κυρίῳ μοι κυρίῳ Πολυχρόνῃ Κώνστα Π. δουλικῶς

εἰς Ἰαννουσέστι

Islaz, 10 martie 1819

Vă salut cu plecăciune şi vă sărut mînuța.

....

Pe lîngă acestea sînt îndemnat să vă înştiințez din nou [1] (cu toate că şi cu Ilie v-am înştiințat) că rumînii satelor de aci declară sus şi tare că în caz că îi vom supăra pentru clacă, strigă cu hotărîre că, au de gînd să ucidă pe unul din noi, şi sînt în stare să ne plătească cu astfel de fumuri.

Astăzi au pornit toate satele spre Caracal, la ispravnicat, ca să le citească scrisoarea boierului ban Brîncoveanu, în care le scrie să nu facă de loc clacă (după spusele lor). De asemenea a plecat şi un pezevenchiu de aci din Islaz, care totdeauna ne înjură şi ne batjocoreşte, şi eu tac, temîndu-mă de porunca d-voastră.

Prin urmare vă rog călduros, dacă aprobați, să căutați ca să să pună cu un ceas mai devreme în ordine lucrurile, şi fiecare să-şi ia măsurile, fiindcă aşa cum aceştia şi-au luat nasul la purtare, nu mai este de trăit, şi aşa cum va fi porunca d-voastră, aşa să urmăm.

....

Pe lîngă acestea vă înştiințez că în legătură cu pădurea pe care rumînii au ars-o, i-am dus la zapciii de aci şi le-am luat 52 groşi. Fiindcă m-am dus singur şi am făcut cercetare, mi-au plătit 150 ocale de brobință a cîte 14 parale ocaua şi am terminat cu aceştia, fiindcă, precum mă informaseră, nu erau . . . [2] Aşa sînt obişnuiți rumînii ca totdeauna să prigonească pe alții.

[1] La 7 martie D. Sachelarie scrisese lui Hagi Ianuş în aceeaşi chestiune, arătînd că rumîni au amenințat că vor da foc conacului şi oamenilor stăpînului. În deosebi se plînge de Nicolae Bondoc din Islaz, care figurează primul pe o listă intitulată « Însemnare despre apostații de la Islaz» (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuş, pach. 221, doc. 4 şi 21. Orig. grec.). În aceeaşi însemnare se menționează că un Stoian al Zarafului duce pe rumîni să cumpere vin la Iamandi. Împotriva acestui Stoian al Zarafului se plînge la 18 noiembrie 1819 D. Sachelarie, acuzîndu-l că face agitație printre țărani (acelaşi pach., doc. 19).

[2] Originalul confuz.

Vă rog să am poruncile d-voastră pentru toate, cum să urmez şi cum să mă port mai ales cu încornoraţii de rumîni, care şi-au luat nasul la purtare.
Şi rămîn

sluga d-voastră plecată
Dimitrachi Sachelarie

[Adresa:] Prea nobilului boier biv vel serdar, domnului meu domn Polihronie Consta P. cu plecăciune

La Ianuşeşti

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 221, doc. 33. Orig. grec.

77

Islaz, 21 aprilie 1819

Locuitorii din Islaz şi satele învecinate nu vor să îndeplinească îndatoririle lor faţă de arendaşul moşiei.

'Ιζλάζι, 21 'Απριλίου 1819

Τὴν εὐγενίαν της δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χεράκι της.

. . . .

Πρὸς τούτοις τὴν εἰδοποιῶ καὶ διὰ τὴν ἀπείθειαν καὶ ἐπανάστασιν, ὁποὺ ἐσήκωσαν τὰ ἐδῶ χωριά, οἱ κάτοικοι αὐτῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνυπόφερτον. Καὶ πλέον, ὅσον ἁπλὸς νὰ εἶναι [ὁ] ἄνθρωπος καὶ ὅσον ἀχμάκης, τὰ ἀχρεῖα τους καὶ παντοτινὰ ἐνάντια καμώματα πλέον δὲν ὑποφέρνονται. Τὴν εἰδοποιῶ, πανευγενέστατε αὐθέντα μου, ὅτι τὲς ἡμέρες τοῦ Πάσχα, ὅλην ἐκείνην τὴν ἑβδομάδα καὶ τὴν μεγάλην Πέμπτην, ὁποὺ ἔκαμαν πομάνες, ὅλα τὰ χωρία ἀπὸ μικροὶ ἕως μεγάλοι ἐσηκώθηκαν καὶ ἐπῆγαν ὅλοι εἰς τὴν Γκέρλαν καὶ πέραν τοῦ Δουνάβεως, ἄλλοι μὲ βουτζέλια κι ἄλλοι μὲ πλῶσκες, μάλιστα ἡ Ρακοβιτζώρα, ὅλοι τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα ἐπῆγαν μὲ τὰ ἁμάξια καὶ μὲ τὰ βουτζέλια καὶ μὲ τὲς πλῶσκες καὶ ἔφεραν ἐκείνας τὰς ἁγίας ἡμέρας ὅλοι κρασὶ ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, χωρὶς νὰ φοβηθοῦν κανέναν, ἀλλὰ ἔρχονται ἀφόβως. Καὶ οἱ ἐδικές μας οἱ κρίτζιμες ἐκάθονταν κλεισμένες ἐκεῖνες τὲς ἡμέρες, χωρὶς νὰ πουληθῇ μήτε ὀκὰ κρασί, μόνον ὅτι ἔχομεν τὸ ὄνομα ὅτι εἴμεθα αὐθένται τῶν μουλκιῶν, εἰδὲ αὐτοὶ ὅτι θέλουν κάμουν, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ ἠξεύρουν ὅτι τὰ μούλκια εἶναι ἀγορασμένα πιθαμὴ καὶ φλωρὶ ὁ τόπος, ἀλλὰ κάμουν αὐτοὶ τὰ κακά τους φερσίματα καὶ θελήματα ὅπως θέλουν αὐτοί. Μάλιστα τοὺς ἐφώναξα καὶ τοὺς εἶπα, ὅτι μὲ τί δύναμιν καὶ μὲ τί ἐξουσίαν φέρνονται αὐτοὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον. Λοιπὸν αὐτοὶ μοὶ ἀποκρίνονται ὅτι ὅπου εὑρίσκουν τὸ εὐθηνότερον, ἐκεῖ πηγαίνουν καὶ παίρνουν, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τοὺς κάμωμεν τίποτες. Λοιπὸν τότες ἐθύμωσα καὶ ἐγὼ καὶ ἐστοχάσθηκα διὰ νὰ κάμω ἕναν καυγάν. Λοιπὸν πάλιν ἐφοβήθηκα τὴν εὐγενικήν της προσταγὴν καὶ δὲν τοὺς εἶπα τίποτες, ἀλλὰ τόσον τοὺς εἶπα, ὅτι εἰς τὴν Γκέρλαν, ναὶ ὅτι πρὸς ἕξι παράδες ἡ ὀκὰ εἶναι, ἀλλὰ ἐκεῖνος εἰς τὴν Γκέρλαν δὲν ἔχει δώσει τὰ

γρόσια μὲ τὸν τρουβὰ ὡσὰν ἡμᾶς, διὸ τὸ βάζει πρὸς ἔξι παράδες τὴν ὀκά. Ἀλλὰ αὐτὸς καὶ ἐκείνους τοὺς ἔξι παράδες ὁποὺ παίρνει εἰς τὴν ὀκὰ τοὺς ἔχει ὅλον κελεπούρι, διότι δὲν ἔχει δώσει κανέναν παρὰ διὰ τὴν Γκέρλαν. Αὐτοὶ μοὶ ἀποκρίνονται, ἀφοῦ ἔχομεν πολλὰ γρόσια, ἂς τὰ δώσωμεν καὶ μὲ τὸ σακί, ἀλλὰ ὄχι μὲ τὸν τρουβάν. Χάριν λόγου ὅτι αὐτοὶ δὲν θέλουν νὰ ἠξεύρουν, ἀλλὰ αὐτοὶ θὰ κάμουν τὰ κέφιά τους. Νὰ κουβαλοῦν κρασὶ καθημερινῶς ἀπὸ τὴν Γκέρλαν, καὶ τὰ καπηλειὰ τὰ ἐδικά μας νὰ στέκωνται σφαλισμένα. Μάλιστα ἐπροχθὲς ἔστειλα τὸν Ὄντζαν εἰς τὴν Ρακοβίτζαν διὰ νὰ πάρῃ ἕνα ἀρνὶ ἀπὸ φατατζοῦνες, καὶ ἐσηκώθηκεν ὅλο τὸ χωρίον νὰ τὸν ἀφανίσουν, καὶ τοῦ ἐπῆραν καὶ τὸ ἀρνὶ ἀπὸ τὴν πλάτην, τόσον μόνον ὁποὺ δὲν τὸν ἐξύλισαν, λέγοντάς τον ὅτι αὐτοὶ ἀρνὶ ἀπὸ τὸ χωριὸν φατατζοῦνες καμίαν φορὰν δὲν δίδουν, καὶ ἄλλην φορὰν νὰ μὴν στείλω, διότι τὸν ξυλίζουν καλά. Τοιούτην ἀπόκρισιν μοῦ ἔστειλαν. Λοιπὸν ἦλθεν ὁ Ὄντζας καὶ μοὶ εἶπεν πῶς τρέχει τὸ πρᾶγμα. Λοιπὸν ἐσιώπησα, τί νὰ κάμω; Πλὴν μόνον ἡ καρδιά μου τὸ ἤξευρε πῶς μοὶ ἔρχονταν, διότι αὐτοὶ αὐτὰ τὰ κάμνουν ἐπὶ ταυτοῦ διὰ τὸ γινάτι τῆς κλάκας, καὶ μάλιστα φωνάζουν μεγαλοφώνως ἤθελαν τὰ χαλάσει ὅλα νὰ μὴ δίδουν, ἢ ὅλοι φεύγουν. Διότι δὲν ηὗραν τὸν αὐθέντην τους ἀκόμη, διὸ φωνάζουν εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ κάμουν αὐτὰ τὰ πάνω ἐνάντια φερσίματα. Διότι θέλει ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς σερέτηδες καὶ ἀπὸ αὐτουνοὺς ὁποὺ δίδουν φούμουρα τῶν ἄλλων νὰ σταλθοῦν ἀπὸ τὸ κάθε χωρίον ἀπὸ ἕνας σερέτης εἰς τὴν ὄκναν, καὶ τότες θέλουν μάθει γνῶσιν αὐτοί, εἰδὲ ἀλλέως, ἕως νὰ μὴν πάθουν ἔτζι αὐτοί, γνῶσιν δὲν μανθάνουν. Ἀλλὰ μήτε ἠμπορεῖ πλέον ἄνθρωπος νὰ ζήσῃ εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον ἐδῶ, καὶ νὰ τοὺς ὑποφέρῃ τὰ ἐνάντια καμώματά τους. Ὅσον ἁπλὸς καὶ ἀχμάκης νὰ εἶναι, τὰ φερσίματα τῶν ἐδῶ Βλαχῶν, καθὼς ἄρχισαν αὐτοὶ τώρα, δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ ὑποφέρῃ.

Μάλιστα αὐτὲς τὲς ἡμέρες ἦτον εἰς τὸ Καράκαλον καὶ σήμερον ἦλθον. Ἐπῆγαν διὰ νὰ τοὺς δώσουν τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν οἱ ἀρχ. ἰσπραβνίκοι διὰ τὴν κλάκαν, καὶ μοὶ λέγουν, ὅτι τοὺς εἶπεν ὁ ρωμαῖος ἰσπράβνικος, ὅτι νὰ ἔλθουν ὁπόταν θὰ ἔλθῃ ὁ σύντροφός του ἀπὸ Βουκουρέστι, καὶ τότες θέλει λάβει τέλος ἡ ὑπόθεσις.

Πλὴν διὸ τὴν εἰδοποιῶ καὶ παρακαλῶ θερμῶς τὴν εὐγενίαν της, ὅτι ὅπως εἶναι ὁρισμὸς τῆς εὐγενίας της, νὰ ἔχωμεν εὐγενικήν της προσταγήν, καὶ θέλομεν ἀκολουθήσει κατὰ τὸν ὁρισμόν της.

Τοὺς παρὼν τρεῖς πουσλουζνίκους τοῦ ἄρχων μπάνου μαζοὺς τοὺς στέλνω, μάλιστα τὸ ἐζήτησαν καὶ μόνοι τους, διὰ νὰ τοὺς κάμω τὸ παρὸν δουλικόν μου πρὸς τὴν εὐγενίαν της, διὰ νὰ ἔλθουν νὰ ἰδοῦν τί νὰ κάμουν καὶ τί τοὺς συμβουλεύει ἡ εὐγενία της, διότι οἱ Βλάχοι τοὺς ἔβαλαν εἰς τὴν τζίσλαν τοῦ χωριοῦ, μάλιστα ὁ πουρκαλάμπος τοὺς ἐπῆρεν καὶ γρόσια. Διὸ ἔρχονται μαζοὺς εἰς τὴν εὐγενίαν της διὰ νὰ τοὺς συμβουλεύσῃ. Μάλιστα ἐγὼ τοὺς εἶπα, ὅτι ἔχετε ὑπομονὴν ἀκόμη μίαν ἑβδομάδαν, καὶ θέλει ἔλθει ἀπόκρισις τοῦ εὐγενεστάτου μας ἀπὸ τὸν Μπρανκοβάνον. Αὐτοὶ δὲν ὑπομένουν, διότι ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας ἤκουσαν, αὐτοὶ μοῦ εἶπαν, ὅτι αὐτοὶ περπατοῦν νὰ εὕρουν ἄλλον τόπον, νὰ δώσουν, τί νὰ δώσουν, καὶ νὰ διορθωθοῦν ὅλοι πουσλουζνίκοι εἰς ἄλλον, ὅμως κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἄλλων πουσλουζνίκων μας. Οὕτως ὡμιλοῦσαν. Πρὸς τούτοις παρακαλῶ

θερμότατα τὸν πανευγενέστατον αὐθέντην μου καὶ εὐεργέτην μου, ὅτι ἂν εἶναι ὁρισμὸς τῆς εὐγενίας της καὶ μὲ εὐγενικήν της ἄδειαν, διότι πολὺς κόσμος καὶ πολὺς λαὸς τρώγουν ψωμὶ εἰς τὴν πόρταν τῆς εὐγενίας σας καὶ παρακαλοῦν καθημερινῶς, ἡμέραν καὶ νύκταν, διὰ τὴν πολυχρόνιον ζωὴν τῆς εὐγενίας σας, καὶ ἄς εἶναι ὁρισμός της, παρακαλῶ καὶ ἐγὼ ὁ δοῦλος της θερμότατα καὶ τολμῶ νὰ τῆς φανερώσω τὴν ὑπόθεσιν.

. . . .

Μένω ταπεινός της δοῦλος

Δημητράκης Σακελλαρίου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχ. πρῴην μεγάλῳ σερδάρῃ κυρίῳ μοι κυρίῳ Πολυχρόνῃ Κώνστα Πέτρου δουλικῶς

εἰς Ἰωαννουσέστι

Islaz, 21 aprilie 1819

Vă salut cu plecăciune şi vă sărut mînuţa.

. . . .

Pe lîngă acestea vă înştiinţez de nesupunerea şi de răzvrătirea ce au făcut satele de aici, adică locuitorii acestor sate. Lucrul este insuportabil! Oricît de moale şi de prost să fie omul, nu se mai pot suporta faptele lor depravate şi întotdeauna potrivnice.

Vă înştiinţez, prea nobile stăpîne al meu, că în zilele de paşti, în cursul acelei săptămîni şi în joia mare cînd se făceau pomeni, toate satele, de la mic pînă la mare, toţi s-au ridicat şi s-au dus la Gîrla şi dincolo de Dunăre, unii cu butii şi alţii cu ploşti [1]. Ba chiar locuitorii din Racovicioara, toţi s-au dus a doua zi de paşti cu căruţe, cu butii şi ploşti şi au adus toţi, în acele zile sfinte, vin din Turcia, fără să aibă teamă de nimeni, ci vin fără frică; iar cîrciumile noastre stăteau închise în zilele acelea, fără să se vîndă nici o oca de vin. Numai cu numele sîntem noi stăpîni ai moşiilor, iar ei fac ce vor, fără să vrea să ştie că moşiile sînt cumpărate pînă la ultima palmă, cu galbeni. Ei îşi fac mendrele precum vor. Ba chiar i-am chemat şi le-am spus, cu ce putere se poartă ei în felul acesta? Ei mi-au răspuns că unde găsesc vin mai ieftin, acolo se duc şi cumpără, şi că, nu putem să le facem nimic. Deci atunci m-am supărat şi eu şi m-am gîndit să mă cert cu ei, dar iarăşi mi-a fost frică de porunca d-voastră şi nu le-am spus nimic, ci numai atît le-am spus, că: « este adevărat că la Gîrla vinul costă şase parale ocaua, dar acela de la Gîrla n-a dat banii cu săculeţul ca noi, de aceea îl dă la preţul de şase parale ocaua, şi că şi aceste şase parale ce le ia pentru fiecare oca, sînt pentru el un chilipir, fiindcă n-a

[1] In foaia intitulată « Insemnare despre apostaţii de la Izlaz » se arată că « au cumpărat vin de la Gîrla: ţăranii de la Izlaz..., Racoviţa, Racovicioara, [iar] Moldovenii beau la Diamandi » (Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 221, doc. 4. Orig. grec).

dat nici un ban pentru Gîrla». Ei mi-au răspuns că dacă avem mulți bani putem să-i dăm și cu sacul nu cu săculețul, căci ei nu vor să știe, ci își fac pe placul lor. Ei cară în fiecare zi vin de la Gîrla și cîrciumile noastre stau închise. Ba chiar alaltăieri am trimis pe Oncea la Racovița ca să ia un miel de fătăciune și tot satul s-a sculat să-l nimicească și i-au luat și mielul din spinare. Numai că nu l-au bătut, spunîndu-i că ei nu dau niciodată miel de fătăciune și că altă dată să nu mai trimit, fiindcă o să-l bată rău. Un astfel de răspuns mi-au trimis. A venit deci Oncea și mi-a spus cum stau lucrurile. Așadar am tăcut, ce să fac, dar numai inima mea știe cum am suportat aceasta, fiindcă ei fac toate numai de ciuda clăcii, ba chiar țipă în gura mare că ori toți nu vor face clacă, ori toți vor pleca. Ei țipă în halul acesta și se poartă astfel, fiindcă nu și-au găsit încă stăpînul. E nevoie ca dintre acești șireți cît și dintre aceia care ațîță la nemulțumiri, să se trimită de la fiecare sat cîte unul la ocnă, și atunci ei își vor băga mințile în cap. Altfel, dacă nu vom proceda așa, nu-și vor băga mințile în cap. Nici nu mai poate să trăiască aci cineva în halul acesta și să suporte purtările lor nesuferite! Oricît de moale și prost să fie cineva, nu poate să suporte purtările rumînilor de aici, așa cum au început aceștia acum.

Ba chiar zilele acestea au fost la Caracal și astăzi au venit. S-au dus acolo ca să le dea boierii ispravnici ultima hotărîre cu privire la clacă, și îmi spun că ispravnicul grec le-a spus să vină cînd va veni tovarășul său din București, și atunci va lua sfîrșit chestiunea.

Așadar, vă înștiințăm și vă rugăm călduros, ca, precum este porunca d-voastră, să ne dați un ordin, și vom urma întocmai.

Pe prezenții trei poslușnici ai boierului ban [Brîncoveanu] într-adins îi trimit, ba chiar au cerut acest lucru și ei înșiși să le fac acest serviciu, ca să vină la d-voastră să vadă ce să facă, și ce îi sfătuiți d-voastră, fiindcă rumînii i-au băgat în cisla satului, iar pîrcălabul le-a luat și bani. Așadar vin într-adins la d-voastră ca să-i sfătuiți; eu le-am spus să aibe răbdare încă o săptămînă și are să vină răspuns și de la prea nobilul nostru Brîncoveanu. N-au răbdare însă precum mi-au spus ceilalți ai noștri pentru că ei umblă să găsească alt loc, să dea ce să dea și să se aranjeze toți poslușnici la altcineva. Aceasta după spusele celorlalți poslușnici ai noștri.

. . . .

Rămîn sluga d-voastră plecată

Dimitrache Sachelarie

[Adresa:] Prea nobilului boier biv vel serdar, domnului meu domn Polihronie Consta Petru, cu plecăciune.

La Ianușești

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 61. Orig. grec.

[Aprilie 1819]

Scrisoare despre nemulțumirea locuitorilor din Salcia și despre diferendul dintre Tudor Vladimirescu și frații Rogobete.

['Απρίλιος 1819]

Τὴν εὐγενίαν της υἱικῶς προσκυνῶ ταπεινῶς ἀσπαζόμενος τὴν δεξιάν της!

Τὰ ἀπὸ ιστ' καὶ κβ' τοῦ τελειώσαντος φιλόστοργα γράμματα τῆς εὐγενίας της ὑποκλινῶς λαβών, ἔγνων τὰ ἐν αὐτοῖς προσταζόμενα, περὶ ὧν καὶ ἀποκρινόμενος τὴν εἰδοποιῶ διὰ τὴν γυναίκαν τοῦ κομανδίρη Νίτζου, ἔλαβε τὰ δίκαιά της καθὼς ἐπιθυμοῦσε καὶ ἔμεινεν ἀκαταζήτητη ἀπὸ ἐκείνους ὁποὺ τὴν ἐνοχλοῦσαν.

Οἱ μπεγιαλικτζῆδες βοηθοῦνται καθὼς καὶ οἱ ἴδιοι ἠμποροῦν νὰ τὴν πληροφορήσουν.

Διὰ τὸ χωρίον Σάλτζια καταβάλαμεν πᾶσαν δυνατὴν ἐπιμέλειαν διὰ νὰ τοὺς φέρωμεν εἰς τὴν οὔρμαν των. Διωρίσαμεν τὸν κλωτζάρην Στέφανον Πίτζον, κριτὴν τοῦ καδηλήκίου, καὶ ἐπάησεν εἰς αὐτοὺς μ' ἀπείρους ὑποσχέσεις διὰ νὰ τοὺς γελάσῃ νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν παλαιὰν σίλισταν. Ὅλα ὅμως ἐστάθησαν μάταια, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι ἂν βιασθοῦν περισσότερον φεύγουν ἀντίκρυ. Ὅθεν διὰ νὰ μὴν καταντήσῃ ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης, τοὺς ἀφήσαμεν κατὰ τὸ παρὸν ἐκεῖ, καὶ ἔγινε εἰδοποίησις εἰς τὴν βιστιαρίαν περὶ αὐτοῦ τοῦ χωρίου, νὰ ἰδοῦμεν τί ἀπόκρισις μᾶς ἔρχεται. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ γράψῃ εἰς τὸ Βουκουρέστι εἰς κανέναν φίλον της διὰ νὰ οἰκονομήσῃ νὰ μὴ σταλῇ προσταγὴ διὰ νὰ ἀφαιθοῦν, ἀλλὰ προσταγὴ διὰ νὰ σηκωθοῦν καὶ ὕστερον μπακαλούμ. Καὶ μὲ ὅλον ὅπου οἱ Βλάχοι προσκλαίονται ρητῶς διὰ τὴν εὐγενίαν της, ὅτι τοὺς ἔπιασεν, τοὺς ἔκαμεν ἄπειρα χάλτια, πλὴν ἐγὼ οἰκονόμησα καὶ εἰς τὴν εἰδοποίησιν ὄνομα τῆς εὐγενίας της δὲν ἔβαλα, ἀλλ' οὔτε λόγον πειρακτικόν.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ρογγοπέτη δὲν τελειώνει ἀπ' ἐδῶ μετὰ τοῦ σλουτζιάρη Θεοδώρου, ἀλλ' ἔχει νὰ σταλῇ αὐτοῦ. Ὅταν λοιπὸν ἔλθῃ αὐτοῦ ἂς τὸν βιάσῃ καὶ διὰ τὰ ὅσα χρεωστεῖ, ἐπειδὴ ἐδῶ φαίνεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἦλθεν εἰς ἀπελπισίαν καὶ φοβοῦμαι πολὺ τὸν ἄνθρωπον. Κάμνει μίαν ἀγωγὴν εἰς τὸ ἰσπραβνικάτον διὰ τὴν διαφορὰν ὁποὺ ἔχει μὲ τὸν Θεόδωρον, ἡ ὁποία δὲν μ' ἄρεσε. Μ' ὅλον ὁποὺ ἔχει καὶ δίκαιον, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος δὲν παύει ἀπὸ τὸ νὰ πειράζῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἀθλίου Ρογγοπέτη. Ἔκαψε τὸ σπίτι ἑνὸς τῶν ἀνθρώπων του, ἔκαμεν ἐδῶ πολλὰ χάλτια ἡ ἁγιωτάτη ψυχή. Μ' ὅλον τοῦτο, ὅταν ἔλθω αὐτοῦ θέλω τὴν φανερώσει τὸ ἰατρικόν του, καθότι ἕως εἰς τὰς δέκα τοῦ Μαΐου, Θεοῦ θέλοντος, καὶ μὲ τὴν εὐχήν σας πρέπει νὰ ἔλθω, διὰ νὰ πηγαίνω διὰ τὸ Βουκουρέστι.

Ἕναν της ἄνθρωπον τὸν ἐξεπέσαμεν, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγραφα τὸν ἄρχοντα κλωτζάρην.

Ὅλαι αἱ προσταγαὶ ἔχουν τὸν ἴδιον τόπον εἰς αὐτὸ τὸ καδηλήκι, καθὼς τὰ χατεσερίφια τοῦ σουλτάνου Μαχμούτη. Ἄχρι τῆς ὥρας οὐδεμία της προσταγὴ ἔμεινεν ἄπρακτος. Τοὺς ἐκατήντησα τοὺς ἐδῶ ἄρχοντας ὁποὺ ποτὲ εἰς κανένα πρᾶγμα ὄχι νὰ μὴν εἰποῦν, καὶ πρὸ πάντων τὸν ρωμαῖον τὸν ἐκατάφερα νὰ τὸν

σέβωνται ὡς οἱ Τοῦρκοι τὸν Μωάμεθ. Τῇ ἀληθείᾳ σᾶς λέγω, ὅθεν ἂς τὸν γράφῃ ἀπὸ καμίαν φορὰν καὶ αὐτόν, ἐπειδὴ ἔχει μεγάλην προθυμίαν.

Μπαμπαλήκη μου, ἔλαβεν κι' αὐτὸς ἀνάγκην διὰ δέκα χιλιάδες γρόσια νὰ ἐμβάσουν εἰς τὸ Βουκουρέσει. Τὴν παρακαλοῦν νὰ τοὺς δώσῃ μίαν πόλιτζαν, τὴν ὁποίαν ἂς τὴν δώσῃ, ἐπειδὴ μεγάλως τοὺς ὑποχρεώνει, καὶ τὰ γρόσια θέλει τὰ λάβει χωρὶς ἄργηταν. Ὁ ρωμαῖος τὸ γράμμα δὲν τὸ ὑπέγραψεν, ὑποπτευόμενος ὅτι ἴσως δὲν εἰσακουσθῶσιν, καὶ μ' ὅλον ὁποὺ τὸν ἐπιστοποίησα, πλὴν μ' εἶπεν ὅτι ἀπὸ μέρος του νὰ τὴν παρακαλέσω ὁ δοῦλος της. Ὅθεν ἂς τὸν γράψῃ ἕνα γράμμα, ὅτι ὀλίγον ἔλειψε νὰ μὴ δώσῃ τὴν πόλιτζαν, βλέποντας ὅτι δὲν εἶναι καὶ ἡ εὐγενία του ὑπογεγραμμένη, πλὴν ἐπειδὴ καὶ τὴν ἔγραψα ἐγὼ ἀπὸ μέρος του, τὸν ἴδιον τόπον ἔλαβα, καὶ ὅσες ἄλλες τζιριμόνιες στοχασθῆτε. Ἂς τὸν ἐρωτήσῃ παρακαλῶ καὶ διὰ τὸν δοῦλον της πῶς τὸν ἐφάνηκε καὶ πῶς φέρομαι εἰς τὰ ἰντερέσα του, νὰ ἰδῆτε τί σᾶς ἀποκρίνεται.

Πατέρα μου, ἕως εἰς τὰς δέκα τοῦ Μαΐου καλῶς νὰ σᾶς....

[Κωνσταντῖνος Μπραϊλόης;]

[Aprilie 1819]

Vă salut cu plecăciune ca un fiu şi vă sărut dreapta.

Am primit cu plecăciune mult doritele scrisori ale d-voastră din 16 şi 22 ale lunii trecute. Am citit cele poruncite, la care vă răspund şi vă înştiinţez că soţiei comandirului Niţu i s-a făcut dreptate precum dorea şi nu mai este urmărită de acei care o supărau.

Beiliccii sînt ajutaţi, precum şi ei însişi pot să vă înştiinţeze.

Pe locuitorii satului Salcia am căutat cît am putut să-i aducem la urma lor. Am orînduit pe clucerul Ştefan Pitzos, judecător al judeţului, care s-a dus la ei cu numeroase promisiuni, ca să-i înşele şi să-i aducă în vechea silişte. Toate încercările însă au fost în zadar, fiindcă ei au răspuns că dacă vor fi siliţi mai mult, vor trece dincolo. Prin urmare, ca să nu se întîmple ireparabilul, i-am lăsat în prezent acolo şi am înştiinţat vistieria despre acest sat, să vedem ce răspuns ne va veni. Este nevoie deci să scrieţi la Bucureşti vreunui prieten să aranjeze ca nu cumva să se trimită poruncă pentru a fi lăsaţi, ci să fie ridicaţi şi apoi să vedem. Cu toate că rumînii se plîng hotărît împotriva d-voastră, că le-aţi pricinuit nenumărate suferinţe, eu am aranjat şi în înştiinţare n-am trecut numele d-voastră sau vreun cuvînt supărător.

Chestiunea lui Rogobete cu slugerul Tudor nu va lua sfîrşit aici, ci va fi trimisă acolo [1]. Aşadar cînd va veni acolo, să-l siliţi să plătească şi cele ce datorează, fiindcă aci se pare că omul se află în disperare şi mă tem mult de acest om. A făcut o plîngere la isprăvnicat în legătură cu diferendul ce-l are cu Tudor, care nu mi-a plăcut, cu toate că are dreptate, fiindcă acest înrăit nu încetează

---

[1] Într-o scrisoare din 19 iulie 1819 a lui I. G. Nicolopulos, se precizează că pricina fraţilor Rogobete urmează să fie judecată la căimăcămia Craiovei (Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 459, doc. 65).

să supere pe oamenii nenorocitului Rogobete. A ars casa unuia din oamenii lui, şi sufletul său prea sfînt a pricinuit aci multe suferinţe. Cu toate acestea, cînd voi veni acolo, am să vă fac cunoscut leacul lui, întrucît pînă la zece mai, cu ajutorul lui dumnezeu şi cu binecuvîntarea d-voastră, trebuie să vin, pentru a merge la Bucureşti.

Am scăzut pe unul din oamenii d-voastră, despre care au scris boierului clucer.

Toate poruncile au aceeaşi putere în acest judeţ, ca şi hatişerifele sultanului Mahmut. Pînă în prezent nici o poruncă a d-voastră n-a rămas neîndeplinită. Am reuşit să fac pe boierii de aci, ca niciodată, să nu zică nu în vreo chestiune; şi mai ales am izbutit să-i fac să-l respecte pe grec, precum turcii respectă pe Mahomet. Vă spun adevărul, deci puteţi cîteodată să-i scrieţi, fiindcă este foarte zelos.

Părinte al meu!, are şi el nevoie de zece mii groşi să trimită la Bucureşti şi vă roagă să-i daţi o poliţă. Să i-o daţi, fiindcă îl obligaţi mult şi veţi primi banii fără întîrziere. Grecul n-a semnat scrisoarea de teamă că poate nu va fi ascultat, cu toate că l-am asigurat, dar mi-a spus să vă rog eu din partea lui. Deci să-i scrieţi o scrisoare şi să-i spuneţi că era cît pe aci să nu daţi poliţa, deoarece aţi văzut că domnia sa nu voia să semneze dar, fiindcă v-am scris eu din partea lui, aţi socotit că este acelaşi lucru, şi scrieţi-i şi alte cîteva amabilităţi după cum veţi socoti. Vă rog să-l întrebaţi şi de mine cum mă găseşte şi cum caut de interesele lui, ca să vedeţi ce are să vă răspundă.

Taică, pînă la zece mai . . . [1]

[Constantin Brăiloiu ?]

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 452, doc. 31. Orig. grec.

79

Bucureşti, 26 mai 1819

Tudor Vladimirescu adevereşte că a primit de la A. Pini brevetul său de locotenent în armata rusă.

Копия

Извлеченный из Инспектората Департамента Главного Штаба Его Имп. Вел-ва чрез посредство Министерства Иностранных Дел принадлежащий мне на чин Поручика патент, я нижеподписавшийся получил от Г. Дт-й Ст. Сов. и Генер. в Валахии и Молдавии Консула Пини, в чем и подписуюсь своеручно.

Подписано: Théodor Vladimiresco

Букарест, Маия 26-го, 1819

[1] Continuarea lipseşte; de aceea nu ştim numele autorului, nici data. Din comparaţia acestei scrisori cu altele din anul 1819, acelaşi pachet, presupunem că autorul ei este C. Brăiloiu, ispravnic de Mehedinţi, iar adresantul, Hagi Ianuş.

Copie

Subsemnatul, am primit de la d. Pini, consilier activ de stat şi consul general în Ţara Romînească şi în Moldova, brevetul ce-mi aparţine pentru gradul de locotenent, trimis de inspectoratul departamentului statului major al maiestăţii sale imperiale, prin ministerul afacerilor externe.

Drept care semnez cu propria mea mînă.

Semnat: Théodor Vladimiresco

Bucureşti, 26 mai 1819

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III-5, anul 1818, nr. 14.

ANEXA 1

la documentul nr. 79

2) Цидула к Генеральному Консулу Пини.

Инспекторский Департамент Главного Штаба Его Императорскаго величества просит о доставлении к находящемуся в Букаресте Служеру Тодору Владимиреско патента на чин Порутчика. В следствие сего препровождается к вашему Пре-ву означенный патент с тем, дабы вы, доставив оный Порутчику Владимиреско, благоволили взять с него в том росписку, и прислали бы ее в сей департамент.

№ 14 Маия 1-го дня 1819

Отправлено 2-го Маия 1819. Никонов П.

2. Notă către consulul general Pini.

Departamentul inspectoratului statului major al maiestăţii sale imperiale roagă să se predea slugerului Tudor Vladimirescu, care se află în Bucureşti, brevetul pentru gradul de locotenent. În consecinţă, se expediază excelenţei voastre menţionatul brevet, urmînd ca dvs., înmînîndu-l locotenentului Vladimirescu, să binevoiţi a lua de la el o adeverinţă de primire şi a o expedia acestui departament.

Nr. 14. Luna mai ziua 1, 1819.
Expediat la 2 mai 1819.
Nikonov P.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III-5, anul 1818, nr. 14.

ANEXA 2
la documentul nr. 79

3 № 185 27 июня 1819 года

От Действительного Статского Советника и Генерального Консула
Букарест № 180 Июня 9 дня 1819.

МИНИСТЕРСТВО ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ
В Азиатский Департамент

Принадлежащий находящемуся здесь сульжеру Тодору Владимиреско, Патент на чин Поручика, я исправно получил при отношении Азиатскаго Департамента от 1-го минувшаго маия под № 14-м и вручив оный Г. Владимиреско, честь имею препроводить при сем в оный Департамент взятую от него в приеме означенного Патента росписку.

А. Пини

27 iunie anul 1819

3 Nr. 185

De la consilierul activ de stat şi consul general.
Bucureşti Nr. 180 iunie ziua 9 1819.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
Departamentul asiatic

Brevetul pentru gradul de locotenent, aparținînd slugerului Tudor Vladimirescu, aici anexat, l-am primit în bună stare odată cu raportul departamentului asiatic din 1 mai trecut cu nr. 14 și l-am înmînat domnului T. Vladimirescu. Am onoarea a expedia alăturat acelui departament adeverința de primire a menționatului brevet.

A. Pini

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III-5, anul 1818, nr. 14.

80

15 iunie 1819

Anaforaua marelui logofăt în pricina dintre slugerul Tudor Vladimirescu și alți șase boiernași din Mehedinți împotriva fraților Rogobete, pentru prădăciunile suferite din partea acestora.

Prea înălțate doamne,

După luminată porunca mării tale ce mi să dă la această jalbă a slugerului Theodor dinpreună cu alți şase boierinaşi pămînteni din sud Mehedinți, făcînd cercetare, arăt mării tale că un Ivan Rogobete i frati-său Barbul [1], tot de acolo,

[1] Cu un an mai înainte Tudor dăduse în judecată pe Barbu Robescu fost harambaşa de tîlhari, care « în silnicie mi-au luat talere 1000 și alți deosebiți bani, întîlnind ţiganul mieu în leat 1814, în urma răzmeriţii, după ce să iertaseră numiţii de măria ta de jafurile ce făcuseră mai înainte» (Arh. St. Buc., Condica domnească 41, f. 189).

cu alți cetași ai lor, au tîlhărit vreo cîțiva ani, fiindu-le scăparea la turcii regepeşti, la Ada-Kale.

Şi după ce s-au izgonit de către prea puternica împărăție regepeştii din cetate, cunoscînd că nu le mai rămîne loc dă scăpare, au cerut iertăciune de la măria sa domnul Caragea, făgăduindu-să că să vor părăsi şi şi-au dobîndit iertăciune prin carte domnească ot leat 1817, octomvrie 23, ca verice pîră să va arăta asupra acestor panduri închinați pentru fapte urmate din vremea trecutei răzmiriți, să fie neascultate şi cu totul neprimite.

Iar jăluitori îmi arătară alăturata anafora a dumnealui banului Brîncoveanu, aflîndu-să epistat al spătării, cu leat 1817, noiemvrie 4, cînd să plîngea că pîrîții, după ce au trecut răzmirița ruşilor, le-au făcut jafuri şi cazne, cum pot dovedi, s-au făcut față cu amîndooă părțile, la spătărie, cînd pîrîții să apăra prin tacrirul lor că n-ar fi făcut nici un jaf, legîndu-să că, de să va dovedi, să fie răspunzători. S-au găsit cu cale ca dumnealor ispravnicii, prin mumbaşir spătăresc, față cu pîrîți, să cerceteze osebit pricina fieşcăruia jăluitor, prin mărturii vrednice, cu carte de blestem. Şi dovedindu-să pîrîții Rogobeți că singuri cu cetaşii lor au călcat şi au prădat pă jăluitori, şi cum că chear din lucrurile acelor prăzi şi pînă acum să află în casile lor, şi aceste călcări şi prăzi le-au săvîrşit în urma răzmiriții, atunci să-i supuie cu mumbaşirul să răspunză acele lucruri în păr, precum să află la dînşii, şi a să învoi după cuviință pentru pagubile fieşcăruia jăluitor. Iar cînd pîrîții Rogobeți vor adeveri acele ce Iovan Rogobete le-au dat înscris prin tacrirul său, că adică la ale Iancului [1] călcări au fost luat cu sila de turcii adalîi şi că dă nimic nu s-au atins şi cum că călcările slugerului Theodor şi ale lui Ghiorghe Căprarul nu le sînt nicidecum prin ştiință, să rămîie pîrîți nesupărați.

Ne arată jăluitorii o carte cu leat 1815, dechemvrie 8, cu pecetea şi numele lui Bechir aga turcul, ce zic că e frate lui Regep, coprinzătoare că viind Ioniță Grecescu, unul din jăluitori, s-au jăluit căci cînd au ieşit oastea lor la țară, s-ar fi jăfuit cu patruzeci vite, boi şi vaci, pentru care el nu are ştire, căci numai pentru zaherea au avut poruncă, şi carei din ostaşii săi să va dovedi că au luat vitele lui Ioniță sau ale altora, să-i apuce prin marifetul zabiților, să împlinească, că la ei vite nu s-au adus nici una.

Şi dooă adeverințe ale lăcuitorilor de la satul Podeni şi Cireşul (în care să află cu lăcuința cei mai mulți din pîrîți), ce o dau cercetătorilor, carii s-au trimis acum de căimăcămie, arată că Iovan Rogobete, mai nainte dă răzmirița ruşilor, dinpreună cu frate-său Barbu (ce au murit), birnici fiind în satul Cireşul, să afla văcari la vitele satului; şi fiind rău nărăviți în furtişaguri de vite, s-au înclinat şi cu alții şi s-au făcut tîlhari de codrii. Iarna şădea în cetate la Ada, iar vara umbla la tîlhărie, arzînd, prădînd şi omorînd la oameni, pînă în leat 1816, cînd s-au scos regepeştii din cetate. Şi atunci, nemaiavînd altă scăpare, s-au închinat mării sale domnului Caragea. În dosul cărora adeverințe scrie

[1] Jianu.

şi boieri i negutători orăşani dă la Cerneţi, că în adăvăr s-au urmat aceste hoţii şi jafuri de către Rogobeţi şi sînt mulţi păgubaşi într-acel judeţ pă carei i-au jăfuit, şi că din pricină că Rogobeţii cu cetaşii lor poartă arme totdeauna, le este frică să nu li să facă vreo călcare tîlhărească, căci sînt peste cincizeci şi sînt la locuri tari; care adeverinţe să văzură încredinţate şi la unul din dumnealor ispravnicii judeţului.

Acum jăluitorii zic, prin jalba lor, că după luminată porunca mării tale, înfăţişîndu-să cu pîrîţi înaintea dumnealui caimacamului, pîrîţii n-au primit să dea înscris să să facă cercetare în faţa locului, că ştiu vinovăţiile lor; şi un Hagi Enuş ot Craiova au embodisit venirea lor la divan, puindu-le soroc dă 15 zile. Şi nu este îndestul de jafurile ce li s-au făcut în vreme dă pace, ci şi acum de faţă le zice că va să-i omoare, pentru care nu mai îndrăznesc a să întoarce la casăle lor, cerînd milostivirea mării tale, să li să ia armele şi, prin chezăşia satelor din care sînt, să să puie la dajdie, ca să să apuce dă munca pămîntului, precum şi Hagi Enuş să-şi tragă mîna de ajutorul ce face la acest fel dă oameni.

Văzui şi înştiinţarea dumnealui caimacamului Craiovii dă la trecutul mai 18, coprinzătoare că, din porunca mării tale s-au adus la căimăcămie Ivan Rogobete, vechil şi din partea cetii sale, căruia s-au citit anaforaoa judecăţii spătării, şi au dat răspuns că nu sînt mulţumiţi, cerînd să să judece la luminatu divan, pentru care şi-au pus soroc pînă în 15 zile să să afle în Bucureşti; care soroc s-au înplinit dă la 2 ale aceştii luni şi au mai trecut încă 12 zile şi ei n-au urmat a veni, iar jăluitorii pier în cheltuială aici.

Deci, fiindcă aceasta nu este pricină de vreo judecată, ci pentru jafurile ce le-au făcut pîrîţii, după răzmiriţa ruşilor, în zilele mării sale domnului Caragea, pînă la leat 1816, cînd lipsind răgepeştii din cetatea Adalii şi pîrîţilor nemairămîindu-le mijloc de scăpare, s-au închinat. Şi dă s-au şi iertat osînda vinii lor şi jafurile ce le-au făcut în răzmiriţă, măcar că n-au fost ostaşi, iar jafurile care le-au făcut în urma răzmiriţii ruşilor, în vreme dă pace, cînd să afla domnul în scaun, n-au fost cuvint să să ierte, nici să [să] coprindă în cartea domnească ce să arată mai sus. Şi mai ales Bechir aga turcul, ce le-au fost stăpîn, scrie că n-au avut poruncă a luoa vite, ci numai zaherea, nici n-au dus vite în cetate; şi carii să vor dovedi că au luat vite să-i apuce cu cartea lui, prin marăfetul zabiţilor, să-i înplinească. Precum şi chear Iovan Rogobete, prin tacrirul ce au dat la spătărie, iscălit dă el, să leagă că de-l vor dovedi jăluitori, să fie răspunzător şi înplinitor la cererile ce i să fac.

De aceea, după dreptate, găsesc cu cale, cu luminată porunca mării tale, să să orînduiască mumbaşir spătăresc, om cu praxis, carăle mergînd la faţa locului, prin ajutorul dumnealor ispravnicilor judeţului, să facă cercetare prin carte dă blestem, faţă cu amîndooă părţile, şi să dăspăgubească pă jăluitori dă toate jafurile ce li s-au făcut, cu urmare după anaforaoa dumnealui banului Brîncoveanu; cum şi pentru frica ce stăpînesc oroşanii şi jăluitorii, din pricină că pîrîţii să află purtînd arme şi năräviţi în tîlhării, au dreptate. Şi fiindcă

pîrîții nu sînt dă nici un folos al țării, nici de vreo credință, cu luminată porunca mării tale să li să ia armele ce sînt organe cugetului lor cel rău și dîndu-să pă chezășia satelor să, să așeze în dajdie, spre a să apuca dă munca pămîntului, ca și ceilalți lăcuitori, și cu acest mijloc dăzră[dă]cinîndu-să nărăvirea lor cea rea, vor petrece și lăcuitori din partea locului în liniște și în odihnă.

Iar hotărîrea rămîne la măria ta.

Gheorghie Filipescu vel logofăt

1819, iunie 15

Io Alexandru Nicolau Suțul voievod i gospodar.

După arătarea ce ne face asupra pricinii dumnealui vel logofăt de Țara dă Sus printr-această anafora, orînduim pă ...[1] zapciu spătăresc, să meargă la sud Mehedinți, unde poruncim dumneavoastră, ispravnicilor ai județului, ca prin orînduitul mumbașir să să facă urmare întocmai precum mai jos să coprinde, cu această osebire însă ca după ce să va luoa armele de la pîrîții Rogobeți să să vînză pă seama lor la isprăvnicat, față cu dînșii i cu orînduitul mumbașir la oamenii știuți și cu bune chezășii.

Vel logofăt.

1819, iunie 20

Arh. St. Buc., Condica domnească 92, p. 223—225. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 73—77.

81

Islaz, 28 iunie 1819

Țăranii de pe moșia Islaz nu se supun arendașului și refuză să presteze claca.

'Ιζλάζι, τῇ 28 'Ιουνίου 1819

Τὴν εὐγενίαν της δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χεράκι της.

....

'Ομοῦ καὶ περὶ τῆς κλάκας τὸ ἔκαμα διαβατζηλήκι, καὶ τὸν εἶπα καθὼς ἡ εὐγενία της μὲ ἐμπρόσταξεν. Καὶ ἀμέσως ἐμπρόσταξεν καὶ ἔκαμεν προσταγὴν πρὸς τοὺς ἐδῶ ζαπτζῆδες, προστάζοντάς τους σφοδρὰ διὰ νὰ τοὺς βιάσουν τοὺς Βλάχους νὰ κάμουν κλάκα χωρὶς νὰ προφασισθοῦν πλέον εἰς τίποτες, ἀλλὰ νὰ τοὺς βιάσουν χωρὶς ἄργηταν διὰ νὰ κάμουν. Λοιπὸν ἐρχόμενος ἐδῶ μὲ τὴν προσταγὴν τῆς εὐγενίας των, καὶ ἐγχειρίζοντάς της τῶν ἐδῶ ζαπτζήδων, ἀμέσως ἔστειλαν καὶ ἐφώναξαν τὰ ἐδῶ χωρία καὶ τοὺς ἐδιάβασαν τὴν προσταγὴν τῶν ἀρχόντων ἰσπραβνίκων. Λοιπὸν αὐτοὶ ἀφοῦ ἄκουσαν τὴν προσταγήν, ὁποὺ τοὺς προστάζει σφοδρῶς διὰ τὴν κλάκαν, ὅλοι ἐφώναξαν ὁμοφώνως καὶ μὲ μίαν μεγάλην αὐθάδειαν, μάλιστα μερικοὶ ἐτόλμησαν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ μᾶς ἀποκρίνωνται ἐναντίως. Καὶ ἡμεῖς ἐσιωπήσαμεν, λέγοντας αὐτοὶ ὅτι ὁ καθεὶς θέλει δώσει ἀπὸ μίαν γελάδα

[1] Loc alb.

καὶ ἀπὸ ἕνα βοΐδι, εἰδὲ κλάκαν καμίαν φορὰν δὲν κάμουν. Καὶ ὄχι εἰς τὴν Κραγιώβαν νὰ μᾶς βάλῃ εἰς τὴν πουσκαρίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὄκναν νὰ μᾶς στείλουν, καμίαν φορὰν δὲν κάνομεν, οὕτως ἀποκρίθηκαν εἰς τοὺς ζαπτζῆδες, λέγοντας ὅτι ἔχουν αὐθεντικὴν προσταγήν, τὴν ὁποίαν τὴν ἔβγαλεν ὁ ἄρχων κλουτζάρης Κρετζουλέσκος, τὸν χειμῶνα ὁπόταν ἦτον καὶ οἱ Βλάχοι καὶ ἡ εὐγενία του εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἡ ὁποία προσταγὴ γράφει πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἰσπραβνίκους ὁποὺ νὰ μὴν τοὺς δυναστεύσουν νὰ κάμουν κλάκαν, κατὰ τὸ λέγειν τους. Εἰδὲ ἡμεῖς τοιαύτην προσταγὴν δὲν εἴδαμεν. Λοιπὸν διὰ νὰ μὴν πολυλογῶ, αὐτοὶ κατ' οὐδέναν τρόπον δὲν θέλουν διὰ νὰ κάμουν κλάκαν, μὲ ἀπόφασιν ὅτι θέλουν φύγει εἰς τὴν Γκήρλαν. Αὐτοὶ ἔχουν σκοπὸν διὰ νὰ φύγουν εἰς τὴν Γκήρλαν. Καὶ ἡ Γκήρλα ἐβγῆκεν ἡ μισὴ εἰς τὸ χωριό μας, ἀφοῦ ἦλθε ὁ νέος πασιὰς εἰς τὴν Νικόπολιν, διότι τοὺς ἀφάνισεν μὲ τὰ δοσίματα καὶ μὲ τὲς πολλὲς ἀγγαρειές. Καὶ ἡ Γκήρλα θέλει φύγει ὅλη ἕως τὸν Αὔγουστον μήναν, κανένας δὲν μένει εἰς τὴν Γκήρλαν.

Καὶ αὐτοὶ περπατοῦν μὲ φούμουρα εἰς τὸ κεφάλι τους, τάχατες πῶς φεύγουν εἰς τὴν Γκήρλαν, διὰ νὰ μᾶς φοβερίζουν ἡμᾶς καὶ δὲν ἠξεύρουν οἱ δυστυχισμένοι, ὁποὺ εἰς τὴν Γκήρλαν αὐτοὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ ζήσουν μήτε ὥραν, ἀλλὰ ὄχι ἡμέρας καὶ χρόνους, καθὼς τώρα ἔγινεν ἡ Γκήρλα. Διατὶ εἰς τὴν Γκήρλα ὅσον δίδουν τοῦτοι εἰς ἕναν χρόνον, οἱ Γκηρλένοι δίδουν εἰς τρεῖς μῆνες. Καὶ ἕως νὰ μὴν ἔλθῃ κανένας μπουμπασίρης ἀπὸ τὴν Κραγιώβαν νὰ σηκώσῃ ἐκείνους ὁποὺ ἐν καιρῷ τοὺς ἔδωσαν ἐγγράφως καὶ νὰ τοὺς κόψουν ἀπὸ ἕναν φάλαγγαν, καὶ νὰ τοὺς βάλουν εἰς τὴν πουσκαρίαν, αὐτοὶ γνῶσιν δὲν μανθάνουν, ἀλλὰ μήτε πείθονται εἰς τὸ νὰ κάμουν κλάκαν. Διότι μερικοὶ εἶναι ἀπὸ αὐτοὺς ὁποὺ ἀνακατεύουν ὅλα τὰ χωρία. Μόνον ἐκεῖνοι ὁποὺ τοὺς ἔδωσαν ἐγγράφως, ἐκεῖνοι εἶναι οἱ διάβολοι οἱ μεγάλοι, ὁποὺ βάζουν καὶ ἄλλους εἰς φούμουρα. Καὶ ἕως ὁποὺ νὰ μὴν λάβουν ἐκεῖνοι τὴν πρέπουσαν τους παιδείαν, καμία δουλειὰ δὲν τελειώνει, δηλ. ἕως ὁποὺ νὰ μὴν ξυλισθοῦν ἐκεῖνοι οἱ μεγάλοι... καὶ ὁρισμὸς τῆς εὐγενίας της περὶ τούτου.

....

Καὶ μένω ταπεινός της δοῦλος

Δημήτριος Σακελλαρίου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἀρχ. πρῴην μεγάλῳ σερδάρῃ κυρίῳ μοι κυρίῳ Πολυχρόνῃ Κώνστα Πέτρου τῷ ὡς πατρί μοι δουλικῶς

εἰς 'Ιωαννουσέστι

Islaz, 28 iunie 1819

Vă salut cu plecăciune şi vă sărut mînuţa.

...

De asemenea am făcut plîngere şi despre clacă şi i-am spus ispravnicului, precum mi-aţi poruncit d-voastră, şi imediat a dat ordin de s-a făcut o poruncă zapciilor de aici, cerîndu-le cu tărie să-i silească pe rumîni să facă clacă fără zăbavă şi fără să se mai opună. Deci am venit aici cu porunca dumnealor şi am înmînat-o zapciilor. Îndată au trimis şi au chemat pe locuitorii satelor de aici şi le-au citit porunca boierilor ispravnici. Cînd aceştia au ascultat porunca prin care li se cere cu tărie să facă clacă, toţi au strigat într-un glas şi cu multă

obrăznicie, ba chiar cîțiva din ei au îndrăznit să se opună, şi noi am tăcut. Ei spuneau că fiecare are să dea cîte o vacă şi cîte un bou, dar clacă nu vor face niciodată; şi « nu numai dacă o să ne bage în puşcărie la Craiova, ci chiar dacă ne vor trimite la ocnă, clacă niciodată nu vom face». Aşa au răspuns zapciilor, spunînd că au poruncă domnească, pe care a scos-o boierul clucer Crețulescu, în timpul iernii, cînd au fost şi rumînii şi domnia sa la Bucureşti, în care poruncă se scrie boierilor ispravnici, după cum spun ei, să nu-i silească să facă clacă. Noi însă o astfel de poruncă n-am văzut. Aşadar, ca să nu lungesc vorba, aceştia sub nici un motiv nu vor să facă clacă şi sînt hotărîți să plece la Gîrla. Ei au de gînd să plece la Gîrla, iar jumătate din Gîrla a şi venit în satul nostru, după ce a sosit noul paşă la Nicopole, fiindcă i-a nimicit cu dările şi cu numeroase angarale. Iar pînă în luna august întreaga Gîrlă are să fugă, nimeni nu va mai rămîne acolo. Şi aceştia umblă cu fumuri în cap, cum, chipurile, vor fugi la Gîrla, ca să ne sperie, şi nu ştiu nenorociții că în Gîrla cum a ajuns ea acum ei nu pot să trăiască nici măcar un ceas, şi cu atît mai puțin zile şi ani, deoarece cît dau ei într-un an, gîrlenii dau în trei luni. Pînă nu va veni vreun mumbaşir de la Craiova să ridice pe cei care au fost arătați la timp în scris, să le tragă o falangă şi să-i pună în puşcărie, ei nu se vor cuminți şi nici nu se vor convinge să facă clacă. Sînt cîțiva din aceştia care turbură toate satele. Numai acei care au fost arătați în scris sînt dracii cei mari, care bagă fumuri [în cap] şi altora. Şi pînă cînd aceştia nu-şi vor primi pedeapsa cuvenită, nici o treabă nu va lua sfîrşit, adică pînă ce nu vor fi bătuți cei mari ... [1] şi porunca d-voastră despre aceasta.

. . . .

Şi rămîn sluga d-voastră plecată

Dimitrie Sachelarie

[Adresa:] Prea nobilului boier biv vel serdar, domnului domn Polihronie Consta Petru, ca unui părinte, cu plecăciune.

La Ianuşeşti

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuş, pach. 221, doc. 1. Orig. grec.

82

26 iulie 1819

Despre prinderea unui grup de răzvrătiți şi urmărirea provocatorilor de tulburări.

Mehmed Dervîş [paşa, marele vizir,] către [Al. Suțu domnul Țării Romîneşti].

Credinciosul meu,

Am luat ştiință de scrisoarea voastră, prin care ne-ați făcut cunoscut că i-ați putut prinde vii, în mănăstirea în care erau întăriți, pe acei oameni

[1] Puncte de suspensie în text.

care, în număr de 25, porniseră pe sub ascuns din Bucureşti şi adunîndu-se înarmaţi într-un judeţ, îndrăzniseră să facă răutăţi, şi pentru a cărora prindere voi aţi ales oameni cu dinadinsul.

Scrisoarea voastră a fost înfăţişată şi majestăţii sale, care a binevoit să ia cunoştinţă de cuprinsul ei.

Cu toate că întîmplarea pomenită a luat sfîrşit datorită zelului şi sforţărilor voastre, este sigur totuşi că acele turburări ce se urmează una după alta în Iaşi şi Bucureşti sînt o urmare a aţîţărilor şi a provocărilor.

Aşadar, [una] din cerinţele împărăteşti este să se cerceteze, cum trebuie, izvorul şi pricina acestor întîmplări. Se cere şi priceperii voastre a căuta dacă pricina şi dedesubturile turburărilor pomenite sînt într-adevăr cele bănuite. [Trebuie] a le cerceta fie în taină, fie pe faţă, [pentru] a găsi adevărul cum trebuie, şi a ne raporta despre rezultatul cercetărilor.

Pentru acest lucru vi s-a scris scrisoarea de faţă, la a cărei primire să vă purtaţi întocmai.

Dervîş Mehmed

[12] 34, şevval 3

Arh. St. Buc., Documente turceşti, 304. Orig. turc. Vezi şi rezumatul în « Catastih... de hîrtiile turceşti». Administr. vechi, depart. din lăuntru, dos. 2430, f. 41 v—42.

83

Islaz, 27 iulie 1819

Dimitrache Sachelarie, omul de încredere al lui Hagi Ianuş, comunică fratelui acestuia plîngerile ţăranilor de pe moşia Islaz.

'Ιζλάζι, τῇ 27 'Ιουλίου 1819

Τὴν εὐγενίαν της δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χεράκι της.

Καὶ ἐχθὲς τὸ ἑσπέρας μὲ ἕτερον δουλικόν μου τὴν εἰδοποιοῦσα τὰ πάντα εἰς πλάτος. Λοιπὸν τὴν ὥραν ὁποὺ ὁ ἄνθρωπος διὰ αὐτοῦ ἐκίνησεν, τὴν ἰδίαν ὥραν βλέπω ὁποὺ ἦλθεν ἐδῶ καὶ ὁ σκύλος ὁ Σκαρλάτος ὁ Ἑβραῖος, ὁποὺ ἀνάθεμά τον τὸν σκύλον. Καὶ ἀμέσως ὁποὺ ἦλθεν μὲ μόνην μεγάλην φαντασίαν καὶ βλέπω ὁποὺ ἀμέσως ἔστειλεν τοὺς ἰσπραβνιτζέλους καὶ ἐφώναξεν τὰ χωρία ὅλα καὶ ἄρχισεν νὰ τοὺς ἐρωτᾷ διὰ ὅλα. Λοιπὸν ἄρχισαν καὶ αὐτοὶ ὡσὰν γένος βλάχικον νὰ κλέγωνται ἀπὸ ἡμᾶς διὰ τὸ παραμικρόν, ὅτι ἀδικήθηκαν ἀπὸ ἡμᾶς. Λοιπὸν αὐτοὶ τὸν ἔλεγαν καὶ αὐτὸς ἔβαλεν τὸν λογοθέτην των καὶ τὰ ἔπαιρνε ἐγγράφως. 'Εκλαύθηκαν ὅτι τὸ κόσον μας ἀπὸ τὸ πουρούμπι, εἶναι ὀκ. ἑξήντα. 'Εκλαύθηκαν ὅτι τοὺς ἐπήραμεν ἀρνιὰ ἀπὸ τὸ χωρίον, ἐκλαύθηκαν ὅτι τοὺς ἐπήραμεν τυρὶ ἀπὸ στήναν ἀπὸ τὸ χωρίον. 'Εκλαύθηκαν ὅτι διὰ τὴν ὀτάστιναν ὁποὺ μένουν ραμασίτζαν ὅτι τοὺς παίρνομεν γρόσια, καθὼς εἰς τὴν κρίτζιμαν ἐπουλήθη. 'Εκλαύθηκαν ὅτι τοὺς παίρνομεν κρομμύδια καὶ σκόρδα ἀπὸ τοὺς κήπους ἀπὸ τὸ χωρίον. 'Εκλαύθηκαν ὅτι εἰς τὴν δίσμαν χόρτου τοὺς ἐφορτώσαμεν, ἐκλαύθηκαν ὅτι τοὺς

ζητοῦμεν σπυριὰ σιτάρι καὶ κριθάρι, ἐκλαύθηκαν ὁποὺ τοὺς ἐμποδίζομεν διὰ νὰ μὴν φέρουν κρασὶ καὶ ρακὶ ἀπὸ τὴν Γκήρλαν, σχεδὸν ἐκλαύθηκαν διὰ ὅλα, ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας μας τοὺς ἐζαφοῖσαμεν καὶ τοὺς ἐπήραμεν καὶ τὸ ποκάμισον ἀπὸ τὴν ράχην. Λοιπὸν εἰς ὅλα τους ὁποὺ ἐκλαύθησαν, εἰς ὅλα τοὺς ἔκαμεν τὴν δικαιοσύνην, προστάζοντας τὸν γραμματικόν του νὰ ἔκαμεν μίαν ἀγωγὴν πρὸς τὸν Μπραγκοβάνον ἐκ μέρος τῶν Βλαχῶν καὶ γράφοντας ὅλα τους τὰ ἀποδειξήματα ἀληθινὰ καὶ ὅτι ἐρεύνησεν καὶ αὐτὸς ἀκριβῶς, καὶ τὰ βεβαιώνει καὶ αὐτὸς ὅτι εἰς ὅλα ἔχουν τὸ δίκαιον οἱ Βλάχοι, πρὸς τὸν Μπρανκοβάνον τὸ μαρτυρεῖ. Καὶ τοὺς ἐμπρόσταξεν εἰς ὅλα εἰς ὅσα ἐκλαύθηκαν, ὁ τζοφούτης, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν ἔχουν νὰ δώσουν τίποτας ἀπὸ αὐτά, ὁποὺ ἕως τώρα ἡμεῖς τοὺς ἐπήραμεν καὶ τοὺς ἐζαφοῖσαμεν, δηλ. τὸ πορούμπι νὰ τὸ κάμουν δέκα σωρούς, καὶ ἀπὸ τοὺς δέκα νὰ μᾶς δίδουν ἕναν. Δηλ. νὰ καθόμαστε εἰς ὅλους τοὺς Βλάχους νὰ μετροῦμεν τὸν σωρὸν πρὸς πόσα κόσορα εἶναι. Τοὺς ἐπρόσταξε ὁποὺ εἰς τὸ ἑξῆς, ἀρνιὰ καὶ τυρὶ ἀπὸ τὸ χωρίον δὲν ἔχουν νὰ δώσουν μακὰρ νὰ εἶναι καὶ χίλια πρόβατα εἰς ἕνα κοπάδι, ἂν εἶναι εἰς τὸ χωρίον δὲν ἔχουν νὰ δώσουν εἰς τὸ ἑξῆς. Τοὺς ἐπρόσταξεν διὰ τὴν ὀτάστιναν ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς ἔχομεν ἡμεῖς χρέος νὰ περπατοῦμεν ἀπὸ σπίτι εἰς σπίτι μὲ τὸ βουτζὶ καὶ νὰ συνάξωμεν τὴν ὀτάστιναν, ἀλλὰ δὲν ἔχουν αὐτοὶ χρέος νὰ μᾶς τὸ φέρουν εἰς τὸ κονάκι. Τοὺς ἐπρόσταξεν σφοδρῶς ὅτι ἀπὸ τοὺς κήπους ὁποὺ εὑρίσκονται εἰς τὸ χωρίον, σχεδὸν καὶ ἄλλα σπαρτά, διότι μερικοὶ εἰς τὲς γκρεδίνες ἔχουν καὶ πουρόμπια καὶ κανάβι, εἰς τὸ χωρίον τοὺς ἐπρόσταξεν νὰ μὴν μᾶς δώσουν, μόνον ἔχουν νὰ μᾶς δώσουν ἀπὸ ὅτι εὑρίσκονται εἰς τὸν κάμπον τὸ δέκατον. Τοιούτην προσταγὴν τοὺς ἔδωσεν ὁ πεζεβέγκης... Τοὺς ἐπρόσταξεν σφοδρῶς ὁ σκυλόβραιος ὅτι ἀπὸ τὸ δίσμα χόρτον πλέον παράδες νὰ μὴν μᾶς δώσουν, ἀλλὰ τοὺς ἐπρόσταξεν ὁ ἴδιος ὁποὺ χωρὶς ἀργοπορίαν τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα ὁ καθεὶς Βλάχος νὰ φέρουν τὴν δίσμαν χόρτου καὶ νὰ τὸ συνάξουν εἰς ἕνα μέρος νὰ τὸ κάμουν αὐτοὶ σούραν, καὶ χωρὶς νὰ τὸ δισμοῖσωμεν ἡμεῖς, αὐτοὶ νὰ τὸ φέρουν μόνοι τους, καὶ νὰ τὸ κάμουν σούραν, καὶ νὰ τὸ ἀφήσουν. Ὁμοῦ καὶ περὶ δίσμας σιτάρι καὶ κριθάρι νὰ μᾶς φέρουν δεμάτια, οὕτως τοὺς ἐπρόσταξεν, καὶ νὰ τὸ ρίξουν εἰς τὸ ἁλώνι νὰ τὸ φάγουν τὰ γουρούνια. Τοιούτην προσταγὴν καὶ φούμουρα τοὺς ἔδωσεν ὁ Ἑβραῖος.

Μάλιστα τὸ ἑσπέρας ὁποὺ ἦλθεν, ἐγὼ δὲν ἤξευρα ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ πεζεβέγκης, ἀλλὰ ἔρχεται ὁ σκύλος ὁ Ὄντζας ἰσπραβνιτζέλος, ἐπειδὴ καὶ ἐκόνεψεν εἰς τὸ ὀσπίτιόν του, καὶ μοῦ λέγει ὅτι ἦλθεν ἕνας ἄρχοντας καὶ σὲ φωνάζει εἰς ἡμᾶς. Λοιπὸν ἐγὼ ἐστοχάσθηκα ὅτι ἦλθεν κανένας ἄνθρωπος αὐθεντικὸς καὶ μὲ φωνάζει, καὶ οὕτως ἐσηκώθηκα καὶ ἐπῆγα, ὁπόταν βλέπω ὅτι ὁ σκύλος ὁ Σκαρλάτος ὁ Ἑβραῖος. Λοιπὸν τοῦ λέγω τὸ καλῶς ἦρθε, αὐτὸς τελείως νὰ μοῦ ἀποκριθῇ. Λοιπὸν τὸν ἐρώτησα ἐγὼ πόθεν ἔρχεται, μοῦ εἶπεν ἀπὸ τὸ Φρασινέτι. Λοιπὸν αὐτὸς ἀμέσως μὲ ἐρωτᾷ, ἄκουσα ὅτι τὸ μοῦλκι εἶναι πατημένο ἀπὸ τὴν Γκήρλαν. Λοιπὸν ἐγὼ τὸν ἀποκρίθηκα ὅτι δὲν ἠξεύρω ἂν εἶναι πατημένον, ἢ ὄχι. Τὸν λέγω, ἡμεῖς καθὼς τὸ ηὕραμεν, οὕτως θέλει τὸ ἀφήσωμεν. Ἡ εὐγενία σου ἂν ἔχῃς προσταγὴν ἀπὸ τὸν Μπρανκοβάνον καὶ ἰσχύν, χοτάρισέ το, διὰ νὰ μὴν εἶναι πατημένον. Λοιπὸν αὐτὸς μοὶ λέγει διὰ ποίαν αἰτίαν νὰ μὴν εἰδοποιή-

σωμεν τὸν Μπρανκοβάνον. Λοιπὸν τὸν ἀποκρίθηκα ὅτι ὁ Μπρανκοβάνος τὸ ἠξεύρει πολλὰ καλά, ὅτι ἡ μισὴ ἡ Γκήρλα, εἶναι εἰς τὸ μούλκι τῆς εὐγενίας του καὶ ἡ Ὀντάγια ἡ μισὴ ὅλον εἰς τὸ μούλκι τοῦ Ἰζλαζιοῦ καὶ ἂς τὰ χοταρίζῃ, καὶ διὰ συντομία χοτάρισέ τα ἡ εὐγενία σου εἰς τὸ ἐξῆς. Τότε λοιπὸν μοὶ λέγει, ὅτι ἢ τὸν κάμνω τὸν σερδάρην Πολυχρόνην σουργούνι ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, καὶ νὰ καταλάβῃ τί εἶναι ὁ Σκαρλᾶτος, ἢ δὲν ἡσυχάζω. Λοιπὸν τὸν ἀποκρίθηκα καὶ ἐγώ, ὅτι σοῦ ἔλθῃ ἀπὸ χέρι κοσοὺρ μὴν ἀφήσῃς, καὶ ἴσαλα θέλει σὲ πιάσει τὸ ψωμί της εἰς τὰ ὀμμάτια, οὕτως τὸν ἀποκρίθηκα, ἀφοῦ τοιοῦτον σκοπὸν φορεῖς, καὶ ἴσαλα δὲν γλυτώνεις τὸν λέγω. Οἱ πεζεβέγκηδες οἱ ἰσπραβνιτζέλοι τὸν εἶπαν ὅτι τὸ μούλκι ἐπατήθη εἰς τὰς ἡμέρας μας ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Μάλιστα αὐτὸς ὁ σκύλος ὁποὺ ἔρχεται, δηλ. ὁ σκυλοόντζας, ἐγίνονταν δαβατζὴς καὶ μάρτυρας τὸ περισσότερον ἀπὸ ὅλους, ὅτι τὸ μούλκι ἐπατήθη εἰς τὰς ἡμέρας μας, διότι τὸ ἐχάρηκαν καὶ αὐτοὶ εἰς ἄκρον ὁποὺ θέλει ἔβγομεν ἀπὸ τὰ μούλκια τὴν ἄνοιξιν, ὅλον χαρὰν εἶναι. Πλὴν ὁ Θεὸς καλός, ἕως τὴν ἄνοιξιν ὅλον θέλω τοὺς ἐβγάλλω λάδι ἀπὸ τὸ πετζί τους, διότι τοὺς ἔδωσεν πολλὰ φούμουρα καὶ αὐτουνῶν ὁ σκυλόβραιος καὶ δὲν θέλουν μετὰ αὐτοὶ νὰ ἠξεύρουν. Τοῦτο μάλιστα τοὺς ἐπρόσταξεν εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἔχουν νὰ πηγαίνουν μὲ τὸ ἁμάξι εἰς κανένα μέρος, ἔξω ἀπὸ τὸ μούλκι, καὶ ἀπὸ τὴν χρείαν τοῦ μουλκίου, διότι ἐκλαύθηκαν καὶ αὐτοί, ὅτι τοὺς στέλνομεν μὲ τὸ μαλλὶ καὶ κριθάρι καὶ μπρομπίντζαν. Καὶ ἔκαμεν καὶ αὐτουνῶν ἄλλην ἀγωγὴν πρὸς τὸν Μπρανκοβάνον, κλαίοντες αὐτοὶ ὅτι δὲν ἦτον πουσλούζνικοι τοῦ μουλκιοῦ, ἀλλὰ ἦτον κιρατζῆδες ἐδικοί μας καὶ ἐξ αἰτίας μας θέλουν φύγει καὶ αὐτοὶ εἰς Τουρκιάν, ἂν δὲν ἤθελεν μᾶς ἀλλάξει τὴν ἄνοιξιν. Καὶ ἂς μὴν ἐκτανθῶ περισσότερον, πανευγενέστατέ μοι αὐθέντα, διὰ συμβουλὴν καὶ μάθημα τοῦ Ἑβραίου.

Ἔκαμαν ἀρτζουχάλια διὰ νὰ μᾶς κρεμάσουν, ὅσον οἱ Βλάχοι, τόσον καὶ οἱ ἰσπραβνιτζέλοι, πλὴν ὁ Θεὸς εἶναι καλὸς καὶ διὰ ἡμᾶς. Μάλιστα τὸ ἐκαυχήθη καὶ ἔμπροσθεν εἰς ὅλα τὰ χωρία καὶ τὸ ἐκήρυξεν, ὅτι ἐὰν ἕως μίαν ἑβδομάδαν δὲν ἤθελεν ἔλθει μπουμπασίρης ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι διὰ νὰ σηκώσῃ τὴν εὐγενίαν της εἰς τὰ σίδηρα, καὶ ἡμᾶς μαζί, αὐτὸς νὰ εἶναι τὸ οὐδέν, καὶ νὰ εἶναι σκυλόβραιος, καθὼς εἶναι ὁ πεζεβέγκης.

Τοιούτους ἐπαίνους ἐκαυχήθη ἔμπροσθεν εἰς τοὺς Βλάχους, ὅτι ἐξ αἰτίας του θέλομεν σαπεῖ εἰς τὴν πουσκαρίαν στὸ Βουκουρέστι μὲ τὰ καμώματά μας. Μάλιστα εἶπεν τῶν Βλάχων, ὅτι μετὰ τὸν δεκαπενταύγουστον νὰ πηγαίνουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ Βουκουρέστι, καὶ αὐτὸς θέλει τοὺς ἐβγάλει ἔμπροσθεν τοῦ Μπρανκοβάνου, καὶ θέλουν εὕρει καὶ διὰ τὴν κλάκαν δίκαιον, χωρὶς νὰ κάμουν πρὸς ἡμέρας δώδεκα. Τοιοῦτα φούμουρα τοὺς ἔδωσεν καὶ περὶ τὴν κλάκαν, θέλει τοὺς ἀφήσει ὁ Μπρανκοβάνος εἰς ὀλιγώτερες, πλὴν αὐτοὶ τὸν δεκαπενταύγουστον νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ Βουκουρέστι, διότι θέλει πηγαίνει καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς ἐβγάζει αὐτὸς εἰς τὸν Μπρανκοβάνον, διὰ νὰ κλάψουν τὸ χάλι τους, ὁποὺ τοὺς ἐζαφοΐσαμεν ἡμεῖς.

Μάλιστα σήμερον ἔστειλεν καὶ μὲ ἐφώναξεν, διὰ νὰ πηγαίνω ἐκεῖ εἰς αὐτὸν νὰ μὲ ἐρωτήσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐπῆρα τῶν Βλαχῶν ἀρνιὰ ἀπὸ τὸ χωρίον. Λοιπὸν ἐγὼ δὲν ἠθέλησα διὰ νὰ πηγαίνω, καὶ ἦλθαν οἱ ἰσπραβνιτζέλοι καὶ μοῦ εἶπαν

ὅτι μὲ ὕβρισεν τὴν μάνναν, καὶ ἐκαυχήθη ὅτι θέλει ἔλθει εἰς τὸ κονάκι νὰ μᾶς δέση νὰ μᾶς στείλη εἰς τὸν Μπρανκοβάνον καὶ πολὺ τὸ ἐχάρηκα, πλὴν ἡ τύχη του καὶ δὲν ἦλθεν, καὶ ἡμεῖς ἑτοιμασθήκαμεν... πλὴν δὲν ἦλθεν, καὶ ὅτι ἂν γίνωνταν, ἂς γίνωνταν ὕστερα, μπάρεμ νὰ ἐγνώριζαν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σερδάρη Πολυχρόνη, καὶ ὡς ἐκαυχῶνταν, ὅτι θέλει κάμει σουργούνι, καὶ θέλει βάλει εἰς τὰ σίδερα τὸν σερδάρη Πολυχρόνη, νὰ τὸν ἐμανθάναμεν ἡμεῖς καὶ νὰ τὸν κάμναμεν χριστιανόν, διότι εἶναι ὅλον Ἑβραῖος ἀκόμη, καὶ νὰ τὸν ἐδείχναμεν πῶς ἔρχεται τὸν Ἰούλιον μῆνα καὶ δίδει φούμουρα τῶν Βλαχῶν, ὁποὺ νὰ μὴν μᾶς δώσουν τὸ δίκαιόν μας οἱ Βλάχοι. Διότι ἀκόμη ἕως τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἔχομεν ἀκόμη μῆνες ὀκτώ, καὶ αὐτὸς μᾶς ἔρχεται καὶ ἐπὶ ταυτοῦ διὰ τὴν ζημίαν μας καὶ διὰ νὰ μᾶς πειράξη εἰς τὸ δίκαιόν μας. Καὶ ἡμεῖς ἐγίναμεν ἕτοιμοι διὰ νὰ κάμωμεν αὐτῷ διὰ νὰ ἐγύριζεν, ὅμως ἐφοβηθήκαμεν τὴν ὀργὴν τῆς εὐγενίας της. Διότι ἕνας σκυλόβραιος νὰ μᾶς ὑβρίζη καὶ νὰ μᾶς ἀτιμᾶ, ὅμως τί νὰ κάμωμεν. Μάλιστα ἐπῆρεν ἐγγράφως καὶ τὰ μπουρντεΐα τοῦ κονακιοῦ, σχεδὸν καὶ ὅλα, καὶ πατούλια, ὡσὰν ὁ πεζεβέγκης νὰ τὸν ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ ἔμβη. Ὁμοῦ ἐπῆγεν καὶ ἐμέτρησεν καὶ τὸ πογόνι, καὶ ηὗρεν, λέγει, εἴκοσι ὀκτὼ πογόνια, καὶ εἰς τὸ κοντράκτον τοῦ Μπρανκοβάνου, λέγει αὐτός, ὅτι εἶναι γραμμένα πογόνια τριάντα, καὶ λέγει ὅτι λείπουν ἀκόμη δύο, καὶ ἐπρόσταξεν τοὺς ἰσπραβνιτζέλους ὁποὺ νὰ κάμουν καὶ τὰ ἄλλα τὰ δύο ἕως τὴν ἄνοιξιν. Μάλιστα εἶπεν τῶν Βλαχῶν ὁποὺ νὰ τοὺς ἐβγάλη γράμμα ἀπὸ τὸν Μπρανκοβάνον, νὰ τοὺς δώση νὰ τὰ δουλεύσουν αὐτοὶ χωρὶς νὰ εἶναι πλέον πογόνον. Ὅμως, πανευγενέστατέ μοι αὐθέντα, τὴν εἰδοποιῶ, ὅτι ἀφοῦ ἠθέλαμεν τελειώσει τὸ δίσμα σιτάρι καὶ κριθάρι, θέλομεν κτυπήσει τρία δεμάτια, ὡς καὶ ἐχθὲς τὴν εἰδοποιοῦσα, καὶ θέλομεν τὰ ζυάσει δικαίως μὲ δίκαιον καντάρι, καὶ θέλομεν πληροφορηθεῖ τί ἤθελεν δώσει τὸ κάθε δεμάτι, καὶ ἤθελεν δώσει ὁ καθεὶς κατὰ τὸ δίκαιον τοῦ χωρίου νὰ φορτωθῆ κανένας μήτε σπυρί, μ' ὅλον ὁποὺ τοὺς ἔδωσεν ὁ σκύλος ὁ Ἑβραῖος φούμουρα ἀρκετά. Δεμάτια δὲν ἠμποροῦμεν διὰ νὰ πάρωμεν καμίαν φοράν, διότι, αὐθέντα μου, χαρμανατζῆδες δὲν εὑρίσκονται κατ' οὐδέναν τρόπον, καὶ καμίαν φορὰν δὲν τὸ δίδει μήτε ἡ κρίσις διὰ νὰ τὸ φέρουν νὰ τὸ ρίξουν αὐτοὶ εἰς τὸ ἁλώνι νὰ τὸ φάγουν τὰ γουρούνια, καὶ νὰ σαπῆ ἀπὸ τὲς βροχές, ἀφοῦ δὲν εὑρίσκονται χαρμανατζῆδες. Καὶ κλάκαν δὲν ἔχομεν, διὰ νὰ τὸ δουλεύσωμεν μὲ κλάκαν. Λοιπὸν δὲν ἠμποροῦμεν διὰ νὰ τὸ ρίξωμεν εἰς τὰ γουρούνια νὰ τὸ φάγουν, καὶ ἂς πηγαίνουν ὅπου θέλουν οἱ Βλάχοι, διότι δὲν τοὺς ἀδικεῖ κανείς, μάλιστα ἀπὸ τὸ δίκαιόν τους τί τοὺς κάμει νὰ μᾶς δώσουν, θέλομεν τοὺς ἀφήσει ἀπὸ μισὴ ὀκ. τὸ δεμάτι καὶ ἐξόχως τὰ ἄχυρα, ὁποῦ τοὺς μένουν κέρδος. Ἡμεῖς ἀφοῦ τελειώσωμεν τὸ δισμόϊσμα, θέλομεν ἔλθει εἰς τὴν εὐγενίαν της καμίαν ἑβδομάδαν, διὰ νὰ μὴν γένη τὸ κέφι τοῦ σκυλοβραίου. Μάλιστα καὶ ὁ σερδάρης Διαμαντὴς καὶ ὁ Κρετζούνης τοῦ Χατζὴ Τζώλα καὶ σχεδὸν καὶ ὅλοι οἱ γείτονοί μας, ὅλοι σπυριὰ θέλουν πάρει, ὅλοι εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον. Λοιπὸν ἡμεῖς διατὶ νὰ μὴν πάρωμεν καὶ νὰ γένη τὸ κέφι τῶν Βλαχῶν καὶ τοῦ σκυλοβραίου Σκαρλάτου. Ὅμως τὸ περισσότερον διὰ τοὺς χαρμανατζῆδες, διότι ἐρεύνησα ἀκριβῶς καὶ δὲν εὑρίσκομεν εἰς κανένα μέρος. Λοιπὸν θέλει δούλευμα, διότι εἶναι βίος καὶ ὁρισμὸς τῆς εὐγενίας της. Ὅμως τὴν ἀγωγὴν τῶν

Βλαχῶν ὁποὺ ἔκαμαν πρὸς τὸν Μπρανκοβάνον διὰ τὰ ζάφουρα ὁποὺ τοὺς ἐζαφοῖσαμεν, ὅμως καὶ τὴν ἀγωγὴν τῶν ἰσπραβνιτζέλων τὲς ἐπῆρεν αὐτὸς ὁ Σκαρλᾶτος καὶ τοὺς εἶπεν ὅτι εἰς μίαν ἐβδομάδαν θέλει ἔλθει μπουμπασίρης, διὰ νὰ μᾶς πάρῃ εἰς τὸ Βουκουρέστι, καὶ ὁ Θεὸς καλός. Μάλιστα ὁ φίλος τῆς εὐγενίας της, δηλ. Τζουβάρα, τὸν ἔδωσεν καὶ Ἀλβανίτας, καὶ περπατοῦν μαζί των, διότι ὁ Ἑβραῖος λέγει ὅτι εἶναι ἀδελφός του, καὶ αὐτοὶ εἶναι υἱοὶ τοῦ Μπρανκοβάνου, οὕτως τὸ ἐκήρυξεν εἰς τοὺς Βλάχους ὁ Ἑβραῖος. Πλὴν τόσον τὴν εἰδοποιῶ, αὐθέντα μου, ὅτι αὐτὸς ὁ σκύλος Ἑβραῖος τρέφει ἄκραν ἔχθραν καὶ φθόνον εἰς ἡμᾶς, διότι τὸ εἶπεν ἐμπροσθέν μου, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς θέλει καταλάβει ὁ ἄρχων σερδάρης Πολυχρόνης τὸν Ἑβραῖον. Τοιοῦτος σκύλος λυσσάρικος εἶναι καὶ ὁρισμὸς τῆς εὐγενίας της. Διότι αὐτὸς ἔδωσεν καὶ ὑπογραφὴν εἰς τοὺς Βλάχους, ὅτι ὅποιον ἤθελον εὕρει αὐτοὶ διὰ τὸν ἐρχόμενον χρόνον ἀρεντάσην, ἐκεῖνον νὰ βάλουν, ὅποιον αὐτοὶ θελήσουν, μάλιστα εἰς ὅλα τὰ χωρία ἔδωσεν ὑπογραφή του ὁ σκύλος ὁ Ἑβραῖος. Λοιπὸν παρακαλῶ θερμῶς τὸν αὐθέντην μου καὶ πατέρα μου, ὁποὺ περὶ τῶν πάντων νὰ ἔχω εὐγενικάς της προσταγὰς πῶς νὰ ἀκολουθήσω καὶ νὰ φερθῶ, διότι ἐδῶ καθὼς ἔγιναν οἱ Βλάχοι φουμουράτοι, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζήσῃ ἄνθρωπος. Μάλιστα μοῦ εἶπαν καὶ οἱ ἴδιοι Βλάχοι ὅτι ἔστειλαν καὶ αὐτοὶ ἕναν ἄνθρωπον μὲ ἕνα γράμμα πρὸς τὴν εὐγενίαν της καὶ παρακαλῶ θερμῶς ὁποὺ νὰ μὴν τοὺς δώσῃς δρόμον καὶ χαΐδια. Μάλιστα διὰ τὰ σπυριὰ νὰ μὴν τοὺς ἀπολύσῃς, διότι δὲν εὑρίσκομε χαρμανατζὴ καὶ ὁρισμὸς τῆς εὐγ. καὶ μένω

ταπεινός της δοῦλος
Δημητράκης Σακελλαρίου

Islaz, 27 iulie 1819

Vă salut cu plecăciune şi vă sărut mînuţa [1].

Şi aseară cu o altă scrisoare a mea v-am adus la cunoştinţă totul pe larg. Deci în momentul cînd omul pornise într-acolo, a venit aci cîinele de Scarlat, evreul, blestemat să fie! Îndată ce a venit cu un singur plan, văd că a şi trimis pe isprăvnicei, a chemat toate satele şi a început să le întrebe de toate. Deci au început şi aceştia, ca un neam valah, să se plîngă împotriva noastră de cele mai mici lucruri, că au fost nedreptăţiţi de noi. Deci ei îi spuneau şi el a pus pe logofătul lor de le însemna. S-au plîns că coşul nostru pentru porumb este de 60 ocale, că le-am luat miei din sat, că le-am luat brînză din stîna satului, că pentru rămăşiţa otaştinei le luăm bani precum s-a vîndut în cîrciumă. S-au plîns că le luăm ceapă şi usturoi din grădinile satului, că i-am încărcat la dijma fînului, că le cerem boabe de grîu şi orz, că îi împiedicăm să aducă vin şi rachiu de la Gîrla. S-au plîns aproape de toate: că în zilele noastre au fost jefuiţi de le-am luat şi cămaşa de pe ei. Iar la tot ce s-au plîns, le-a dat dreptate, dînd ordin grămăticului său să facă o plîngere către Brîncoveanu din partea rumînilor şi să scrie ca adevărate toate ce au spus aceştia şi că a cercetat şi el cu atenţie şi certifică şi el că

---

[1] **Către Polihronie Consta Petru, fratele lui Hagi Ianuş.**

rumînii au dreptate în toate. El, sgîrcitul, le-a dat ordin că, pentru toate de cîte s-au plîns, în viitor n-au să [mai] dea nimic, din ceea ce noi le-am luat pînă acum şi i-am jefuit, adică porumbul, să-l facă zece grămezi, şi din zece să ne dea o grămadă, adică să stăm la fiecare rumîn să măsurăm cîte coşuri are grămada. Le-a poruncit că în viitor n-au să dea miei şi brînză din sat, chiar dacă numărul oilor dintr-o turmă se ridică la o mie.

În legătură cu otaştina, le-a dat ordin că în viitor sîntem obligaţi noi să umblăm din casă în casă cu butoiul şi să adunăm otaştina, pentru că ei nu sînt obligaţi să ne aducă vinul la conac.

Le-a poruncit cu tărie că ei n-au să dea dijmă pentru semănăturile ce se găsesc în grădinile din sat, fiindcă unii în grădini au şi porumb şi cînepă, ci numai pentru semănăturile de pe ogoare. O astfel de poruncă le-a dat pezevenchiul... [1].

Le-a poruncit cu tărie cîinele de evreu, ca pentru dijma fînului să nu ne mai dea bani, ci le-a poruncit el însuşi, ca fără întîrziere, săptămîna viitoare, fiecare rumîn să aducă dijma de fîn, să-l adune într-un loc şi fără ca noi să-l dijmuim. Ei singuri să-l ducă, să-l facă stog şi să-l lase. De asemenea şi în legătură cu dijma grîului şi orzului le-a poruncit să ne aducă snopi, să-i arunce în arie ca să-i mănînce porcii. O astfel de poruncă le-a dat evreul, [băgîndu-le] şi fumuri [în cap].

Ba chiar în seara cînd a venit, eu nu ştiam că era acest pezevenchi; a venit cîinele de Oncea, isprăvnicelul, fiindcă a tras la casa lui, şi mi-a spus că a venit un boier şi te chiamă la noi. Deci eu am crezut că a venit vreun om domnesc şi mă cheamă şi astfel m-am sculat şi m-am dus, cînd văd că este cîinele de evreu, Scarlat. Îi spun: «bine ai venit!» El nu mi-a răspuns. L-am întrebat de unde vine? Mi-a răspuns că de la Frăsinet. Apoi imediat îmi zice: «am auzit că moşia este călcată de Gîrla». Eu însă i-am răspuns că nu ştiu dacă e călcată sau nu. Îi spun că noi precum am găsit moşia, aşa o vom lăsa, iar dacă domnia ta ai poruncă şi putere de la Brîncoveanu, trage-i hotarele, ca să nu fie călcată. El însă mă întrebă pentru care motiv n-am înştiinţat pe Brîncoveanu. I-am răspuns însă că Brîncoveanu ştie foarte bine că jumătate din Gîrla este la moşia domniei sale şi jumătate din Odaia la moşia de la Islaz şi să tragă hotarele; pe scurt, în viitor să tragi dumneata hotarele. Atunci însă îmi spune că, sau îl trimit din Ţara Romînească în surghiun pe serdarul Polihronie, ca să înţeleagă cine este Scarlat, sau n-o să mă liniştesc. I-am răspuns insă şi eu că orice ai posibilitate, să faci fără greşeală, şi... [2]. Aşa i-am răspuns: «dacă ai astfel de gînd şi bun e dumnezeu, n-ai să scapi». Pezevenchii de isprăvnicei i-au spus că moşia a fost călcată în zilele noastre de turci. Ba chiar acest cîine care vine, adică cîinele de Oncea, acuza şi afirma mai mult ca ceilalţi că moşia a fost

[1] Expresie indecentă.
[2] În original: καὶ ἴσαλα θέλει σὲ πιάσει τὸ ψωμί της εἰς τὰ ὀμμάτια.

călcată în zilele noastre. Ei s-au bucurat peste măsură că în primăvară vom pleca de la moşii; nu mai pot de bucurie. Dar dumnezeu este bun, pînă în primăvară tot scot eu untul din ei, fiindcă le-a dat prea multe fumuri cîinele de evreu şi de aceea ei nu mai vor să ştie de nimic. Ba chiar le-a poruncit ca în viitor să nu se ducă cu căruţa nicăieri în afară de moşie şi pentru treburi străine de ale moşiei, fiindcă ei s-au plîns că îi trimitem cu lînă, orz şi brobinţă. A făcut şi acestora o altă plîngere către Brîncoveanu, arătînd că ei nu erau poslușnici ai moşiei, ci erau cărăuşii noştri şi din cauza noastră vor fugi şi aceştia în Turcia, dacă nu ne-ar schimba în primăvară. Dar să nu mă întind mai mult, prea nobile stăpîne, în legătură cu povăţuirea şi învăţătura dată de evreu.

Atît rumînii cît şi isprăvniceii au făcut şi arzuhal ca să ne spînzure; dar, dumnezeu este bun cu noi! Ba chiar s-a lăudat evreul în faţa tuturor satelor şi a declarat că dacă pînă într-o săptămînă nu va veni mumbaşir de la Bucureşti ca să vă ridice în fiare pe dumneavoastră împreună cu noi, el să nu fie om ci să fie cîine de evreu, precum este pezevenchiu.

Cu astfel de fapte se lăuda în faţa rumînilor, amintind că datorită lui vom putrezi în închisoarea din Bucureşti pentru faptele noastre. Ba chiar le-a spus rumînilor că după 15 august să se ducă la Bucureşti, că el are să-i prezinte lui Brîncoveanu şi au să găsească dreptate şi în ceea ce priveşte claca, fără să facă 12 zile. Astfel de fumuri le-a băgat în cap şi în legătură cu claca: Brîncoveanu are s-o scadă la un număr mai mic de zile, dar ei să se ducă la 15 august la Bucureşti, fiindcă are să meargă şi el ca să-i introducă la Brîncoveanu, să se plîngă de halul în care au ajuns fiind jefuiţi de noi.

Astăzi chiar a trimis şi m-a chemat să mă duc la el, să mă întrebe pentru care motiv le-am luat rumînilor mieii din sat? Eu însă n-am vrut să mă duc şi au venit isprăvniceii şi mi-au spus că m-a înjurat de mamă şi s-a lăudat că are să vină la conac să ne lege, să ne trimită la Brîncoveanu. M-a bucurat mult acest lucru. Dar spre norocul lui, n-a venit, fiindcă şi noi ne-am pregătit ...[1], dar n-a venit. Ce s-ar fi întîmplat mai tîrziu, puţin îmi păsa. Măcar să fi cunoscut pe oamenii serdarului Polihronie, pe care se lăuda că are să-i trimită în surghiun şi că are să-l pună în fiare pe serdarul Polihronie. Îi arătam noi şi îl făceam creştin, fiindcă este încă evreu şi îi arătam cum vine în luna iulie şi bagă fumuri în capul rumînilor, ca să nu ne dea dreptul nostru; fiindcă pînă la sfîntul Gheorghe mai avem încă opt luni, şi el vine la faţa locului ca să ne păgubească şi să ne atingă în dreptul nostru. Noi eram gata să-i silim să se întoarcă, dar ne-a fost frică de supărarea dumneavoastră. Un cîine de evreu să ne înjure şi să ne batjocorească? Dar ce să facem. Ba chiar a luat în primire în scris şi bordeiele conacului, aproape toate, şi pătulele, ca şi cum pezevenchiul avea sorocul să intre.

S-a dus şi a măsurat pogoanele şi a găsit, zice, douăzeci şi opt pogoane şi în contractul lui Brîncoveanu, zice el, că sînt scrise treizeci pogoane. Spune

[1] Expresie indecentă.

că lipsesc două şi a dat poruncă isprăvniceilor să le facă şi pe cele două pînă în primăvară. Ba chiar a spus rumînilor că o să le scoată o carte de la Brîncoveanu ca să le lucreze fără să mai fie cu pogon.

Prea nobile al meu stăpîne, vă înştiinţez că după ce vom termina cu dijma grîului şi orzului, vom bate trei snopi, precum şi ieri v-am înştiinţat şi îi vom cîntări bine, cu un cîntar bun, şi vom afla ce are să dea fiecare snop. Şi are să dea fiecare după dreptul satului, fără să fie încărcat cineva cu vreun bob în plus; numai că cîinele de evreu le-a dat fumuri destule. Snopi nu putem să luăm niciodată, fiindcă, stăpîne, în nici un caz armanagii nu se găsesc şi niciodată nici judecata nu admite ca ei să aducă grîul să-l arunce în arie, dacă nu se găsesc armanagii. Şi clacă n-avem, ca să-l lucreze cu clacă. Aşadar, nu putem să-l aruncăm porcilor să-l mănînce. Şi rumînii pot să se ducă unde vor, fiindcă nimeni nu-i nedreptăţeşte; ba chiar din ce se cuvine să ne dea, le vom lăsa cîte o jumătate de oca de snop, în afară de paie, care le rămîn lor.

Noi, după ce vom termina cu dijmuitul, vom veni la dumneavoastrăt pentru vreo săptămînă, să nu se facă plăcerea cîinelui de evreu. Ba chiar şi serdarului Diamandi şi Crăciun al lui Hagi Ţola şi aproape toţi veciniii noştri, toţi vor lua boabe în felul acesta. Aşadar, noi de ce să nu luăm şi să se facă capriciul rumînilor şi al cîinelui de evreu, Scarlat; dar mai mult din cauza armanagiilor, fiindcă am căutat stăruitor armanagii şi n-am găsit nicăieri. Aşadar, este nevoie să lucrăm, fiindcă este vorba de viaţa şi de poruncile dumneavoastră.

Plîngerea ce au făcut-o rumînii către Brîncoveanu pentru jafurile ce le-au pricinuit, cît şi plîngerea isprăvniceilor, le-a luat acest Scarlat şi le-a spus că într-o săptămînă are să vie mumbaşir ca să ne ia la Bucureşti, dar bun e dumnezeu!

Ba chiar prietenul dumneavoastră, adică Giuvara, i-a dat şi arnăuţi care umblă cu el, fiindcă evreul spune că este fratele lui, şi aceştia sînt fii lui Brîncoveanu; aşa a declarat evreul rumînilor. Dar vă înştiinţez atît, stăpînul meu, că acest cîine de evreu nutreşte o deosebită duşmănie şi ură împotriva noastră, fiindcă a spus în faţa mea că în viitor are să-şi dea seama boieru serdar Polihronie cine este el evreul. Un astfel de cîine turbat este, şi să am porunca domniei voastre. El a dat şi o semnătură rumînilor ca în anul viitor să pună arendaş pe oricine vor găsi şi vor dori ei; ba chiar cîinele de evreu şi-a dat semnătura la toate satele.

Aşadar, rog călduros pe stăpînul şi părintele meu, ca să am pentru toate poruncile sale nobile, cum să urmez şi cum să mă port, fiindcă aici, aşa cum au ajuns rumînii de înfumuraţi, nu se poate trăi. Ba chiar mi-au spus şi înşişi rumînii că au trimis şi ei un om cu o scrisoare la domnia voastră. Şi vă rog călduros să nu-i daţi drumul şi să-l îngrijiţi. Ba chiar pentru boabe să nu-i daţi drumul, fiindcă nu găsim armanagiu. Aşteptînd porunca domniei voastre, rămîn slugă plecată,

Dimitrache Sachelarie

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 221, doc. 2. Orig. grec.

84

Constantinopol [20—30 octombrie 1819]

Înalta Poartă poruncește lui Al. Suțu vv. să ia măsuri pentru încetarea abuzurilor cu scutelnicii, posluşnicii şi sudiţii.

Μετάφρασις ἑνὸς ὑψηλοῦ ὁρισμοῦ πρὸς τὸν μακαρίτην 'Αλέκον βοεβόδα.

Πρόκριτε ἐν τοῖς ἡγεμόσι τοῦ χριστιανικοῦ γένους, κεφαλὴ ἐν τοῖς μεγιστᾶσι τοῦ τάγματος τοῦ 'Ιησοῦ, υἱὲ Δράκου, 'Αλέκο βοεβόδα Βλαχίας, ἐπισφραγισθείην σου τὰ τέλη ἐπ' ἀγαθῷ. Φθάνοντος τοῦ βασιλικοῦ μου ὑψηλοῦ ὁρισμοῦ, γνωστὸν ἔστω σοι ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐπαρχία Βλαχίας λογίζεται ὡς μία ἀποθήκη καὶ ταμεῖον τῆς βασιλευούσης μου, ἐπάναγκες κατ' ἀποφασιστικὴν γνώμην καὶ βουλὴν τοῦ κράτους μου τὸ νὰ διατηρῶνται οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὑποτελεῖς, ἀσινεῖς καὶ ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ διαφόρους ἁρπαγὰς καὶ ἀδικίας, διάγοντες πάντοτε ἐν πάσῃ ἀνέσει καὶ ἐν διαθέτῳ ἡσυχίᾳ. 'Επειδὴ δὲ ἡ περὶ ταῦτα προσοχὴ καὶ ἐπιμέλεια ἐνάγεται ὅλως διόλου εἰς τὰ οὐσιωδέστερον συντελεστικὰ τοῦ ὑπουργήματός σου, ἀγκαλὰ καὶ σὺ κατὰ τὴν ἐμβρίθειαν τῆς περὶ τὰ πράγματα πολυπειρίας σου καὶ τὸν ἔμφυτον ζῆλον σου αὐτὰ ταῦτα σκοπεύων, ἔσπευσας ἐπιμελῶς εἰς τὸ νὰ συνδράμωσιν ὅλα τὰ μέσα τὰ συντείνοντα καὶ εἰς τὸ νὰ διατηρῆται ἀβλαβὴς καὶ ἀλώβητος ἡ τοπικὴ τάξις τε καὶ εὐρυθμία, καὶ εἰς τὸ νὰ διάγωσιν ἐν ἀνέσει καὶ ἡσυχίᾳ οἱ πτωχοὶ ὑποτελεῖς τοῦ κράτους μου. Οὐχ' ἧττον διὰ τῶν ἐσχάτως σταλέντων ἐγγράφων σου, ἐγνωστοποιήθη τῷ κράτει μου ὅτι ἐκ τοῦ ὑποληπτικωτέρου καλογηρικοῦ συστήματος ὅ τε μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας καὶ τρεῖς ἐπίσκοποι, δανειζόμενοι δι' ἰδίας αὐτῶν χρείας, ἐπεφόρτιζον τὸ χρέος εἰς τοὺς τῆς ἐπαρχίας αὐτῶν πτωχούς, ὀνομάζοντές το χρέος ἐπαρχίας, καὶ τοιούτῳ τρόπῳ ἐνέκριναν κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῶν ἀπὸ τὸ ἓν μέρος νὰ λαμβάνωσι δάνεια καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἄλλως πως νὰ συνάγωσι, ὥστε καὶ ἐν τῇ παραιτήσει τοῦ ἑνὸς καὶ τῇ τοῦ ἑτέρου ἀποκαταστάσει τὸ χρέος ἐκεῖνο, ὡς χρέος τῆς τυχούσης ἐπαρχίας, μεταβαίνει ἀπὸ προκατόχου εἰς διάδοχον, μόνον καὶ μόνον ἀπὸ μιᾶς κακῆς συνηθείας τοῦ νὰ ἐγκαταλείπωσι πολλὰς χρημάτων ποσότητας.

'Εκ δὲ τοῦ ἀρχοντικοῦ τάγματος πάλιν σχεδὸν οἱ πάντες, ἔχοντες ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν διαφόρους ἀνθρώπους ἐπ' ὀνόματι ποσλουσνίκων καὶ σοκοτελνίκων, ἄρχισαν νὰ μετέρχωνται αὐτοὺς ὡς δορυκτήτους, καὶ τοὺς ἐν τοῖς κτήμασιν αὐτῶν μοσίες λεγομένους κατοίκους πτωχοὺς νὰ στενοχωρῶσι πλέον τοῦ εἰωθότος, πρὸς ἰδίαν αὐτῶν ὠφέλειαν, εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας καὶ ἐκ τούτου νὰ καταντήσῃ ἡ συνήθης τοπικὴ φορολογία εἰς μόνους τοὺς πάντι ἀδυνάτους. Ἔτι δὲ ὅτι καὶ ἡ τῶν σουδίτων ὑπόθεσις εἶναι παραίτιος πολλῆς τινος λογοτριβῆς εἰς τὸν τόπον καὶ διαφορᾶς οὐ τῆς τυχούσης.

Αὐτὰ ταῦτα ἐκτὸς ὁποὺ μόνος τὰ ἐγνώρισες καὶ τὰ παρετήρησες ὡς τελείας καταχρήσεις, ὅ τε μητροπολίτης καὶ οἱ ἐπίσκοποι, ἅμα τε καὶ οἱ ἐγκριτώτεροι τῶν ἀρχόντων ἔδωκαν ἀναφορὰν πρὸς τὸ μέρος σου, ἐπικαλούμενοι τὴν τούτων διόρθωσιν. Καὶ ἐπειδὴ τῷ ὄντι αὗται αἱ τρεῖς ὑποθέσεις ἠμποροῦσαν νὰ προξενήσωσι καὶ σύγχυσιν εἰς τὴν τοπικὴν εὐταξίαν καὶ στενοχωρίαν ἅμα τε καὶ ἐνδιά-

θετον ἀνησυχίαν εἰς τοὺς πτωχούς, σὺ πρῶτον μὲν μετακαλεσάμενος τὸν μητροπολίτην καὶ τοὺς τρεῖς ἐπισκόπους, ἠνάγκασας αὐτοὺς νὰ πληρώσωσι ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ ἴδια χρέη ἐκ τοῦ βαλαντίου αὐτῶν, καὶ νὰ μὴ μεταβαίνωσιν ὡς χρέος ἐπαρχίας ἀπὸ προκατόχου εἰς διάδοχον. Εἶτα δὲ ἐπειδὴ καὶ φυσικῷ τῷ λόγῳ δὲν εἶναι ὁ αὐτὸς βαθμὸς τῆς δυνάμεως εἰς τοὺς ὑποτελεῖς τῆς Βλαχίας, τῆς οὔσης κληρονομικοῦ κτήματος τοῦ στεφηφόρου κράτους μου, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῶν θεωρεῖται διαφορὰ κατὰ τὴν χρηματικὴν δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν, ἐφεξῆς ἐνεκρίθη παρὰ σοῦ νὰ γίνωνται αἱ κατ' ἀνάγκην ριπτόμεναι διαληφθεῖσαι φορολογίαι κατὰ τὰς δυνάμεις ἑνὸς ἑκάστου, καὶ ἑπομένως οἱ δυνατώτεροι κατὰ τὸ χρηματικόν, οἵτινες ἀπαλλάττονται τρόποις τισὶ τῆς φορολογίας, ἐξερχόμενοι εἰς τὸ μέσον νὰ γίνωνται βοηθοὶ τοῖς ἀδυνάτοις.

Σὺν αὐταῖς ταύταις ταῖς διατάξεσι ἐφανέρωσες εἰς τὰ εἰρημένα ἔγγραφά σου ὅτι εἶναι χρεία κατὰ τὰς συνθήκας νὰ διακριθῶσιν ὁποῖοι οἱ καθ' αὐτὸ σούδιτοι τῶν ὑποικόων τοῦ κράτους μου καὶ νὰ δοθῇ καὶ περὶ τούτου ἡ προσήκουσα διάταξις. Ταῦτα πάντα ἐγένοντο γνωστὰ τῷ ἡμετέρῳ κράτει διὰ τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου σου,

Σὺ λοιπόν, ἐκτὸς ὁποὺ εἶσαι δοῦλος καὶ υἱὸς δούλου τῆς πολυχρονίου καὶ ἀϊδίου κραταιᾶς βασιλείας μου, ἀναμφίβολον ὅτι, ἀφοῦ ἔδειξας ἀπ' ἀρχῆς μὲ τρόπους νουνεχεῖς καὶ πιστοὺς διαφόρους καλὰς ἐκδουλεύσεις, ὧν καὶ ἤδη ἐπίσημος εἰς τὴν πληρεστάτην ἰδέαν τῆς καταστάσεως καὶ τῶν πράξεων ἑκάστης τάξεως καὶ βαθμοῦ, ἅμα τε καὶ τῆς ἡλικίας, θέλεις προσαρμόσει μὲ τὴν τοπικὴν εὐταξίαν καὶ τὰς ἃς ἐγνωστοποίησες ἀνωτέρω διαληφθείσας ὑποθέσεις, καὶ δι' ἐκδόσεως ὑψηλοῦ ὁρισμοῦ. Καὶ δὴ τόσον ἡ παρὰ σοῦ γενησομένει ἐπιμέλεια καὶ σπουδὴ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς τρεχούσης τοπικῆς τάξεως, ἅμα τε καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καλῶν μεθόδων συντεινουσῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δικαίου καὶ τῆς εὐθύτητος, ὅσον καὶ ἡ ἐπὶ τῇ αὐτῇ προθέσει καὶ σκοπῷ σου συνδρομὴ τῶν ἐγκριτωτέρων ἀρχόντων ἐστάθησαν δεκτὰ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ κράτει καὶ πρόξενα χαροποιήσεως καὶ εὐαρεστήσεως. Καὶ δὴ πάντοτε ἔσο, λαμβάνων τοὺς καρποὺς τῶν πράξεών σου, καὶ σταθερὸς εἰς τὴν πίστιν σου καὶ νὰ σὲ ἰδῶ. Ὅθεν διὰ νὰ καταγίνεσαι ἐπὶ πλέον ἀείποτε εἰς τὸ νὰ διατηρῇς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀδυνάτους ἀπὸ ἁρπαγὰς καὶ ἀδικίας καὶ νὰ προσέχῃς εἰς τὸ ἀλώβητον καὶ ἀβλαβὲς τῶν τοπικῶν διατάξεων, γέγραπται ὁ παρὼν ὑψηλὸς ὁρισμός, περιεκτικὸς τῆς βασιλικῆς μου εὐαρεστήσεως εἰς τὰς ὀρθὰς πράξεις σου, καὶ ἀπεστάλη πρός σε.

Ἅμα λαμβάνων λοιπὸν ἰδέαν τοῦ σκοποῦ κατὰ τὴν ἐντελέχειαν τῆς ἐμπειρίας σου καὶ τοῦ ἐμφύτου ζήλου σου, νὰ ἐνεργήσῃς ἀπαραβάτως τὰ ἐν αὐτῷ καὶ μὲ ἑτέρας εὐδείξεις καλῶν ἐκδουλεύσεων, ἀπεχόμενος πάσης παραλόγου καὶ θαλερᾶς πράξεως, διὰ τὸ ὁποῖον, ἐπίτηδες ἐκδίδεται οὗτος ὁ ὑψηλὸς ὁρισμός. Ἅμα δὲ τῇ αὐτοῦ ἀφίξει, κατὰ τὴν πάσῃ ἀνάγκῃ χρεωστουμένην εἰς αὐτὸν ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν, νὰ ἐκτελέσῃς πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ διαταττόμενον, ἄκρως φοβούμενος καὶ . . . ἀπό τινα ἐναντίαν πρᾶξιν καὶ ἀντίξοον τῶν ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένων Οὕτω γίνωσκε καὶ πεποιθὼς ἔσο τῷ ἱερῷ μου σημείῳ.

Γέγραπται περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς μουχραίμ, κατὰ τῷ 35 ἔτει ἐν τῇ θεοσυντηρήτῳ Κωνσταντινουπόλει.

Traducerea unei înalte porunci către răposatul Alexandru voevod.

Alesul între domni ai neamului creştin, vîrful suveranilor din tagma lui Iisus, fiule lui Draco, Alexandru voevod al Ţării Romîneşti, fie ca sfîrşitul tău să fie bun!

Sosind înalta mea poruncă împărătească, să ştii că deoarece provincia Ţării Romîneşti se socoteşte ca un cheler şi cămară a capitalei mele, este necesar după părerea mea hotărîtoare şi dorinţa puterii mele ca locuitorii ei să rămînă supuşi, nebîntuiţi şi nesupăraţi de diferite răpiri şi nedreptăţi, trăind totdeauna în toată tihna şi în orînduită linişte.

Fiindcă atenţia şi grija de aceste lucruri depind cu totul şi cel mai esenţial de măsurile eficace ale slujbei tale, cu toate că tu cu profunzimea experienţei tale în aceste lucruri şi cu zelul tău firesc, intenţionînd acelaşi lucru, te-ai grăbit cu grijă să ajuţi cu toate mijloacele care contribuie la păstrarea nevătămată şi neatinsă a ordinei locale şi a bunei armonii ca sărmanii supuşi ai puterii mele să trăiască în tihnă şi linişte; totuşi prin documentele trimise de curînd s-a făcut cunoscut puterii mele că din clasa cea mai stimată, cea clericală, atît mitropolitul cît şi cei trei episcopi, împrumutîndu-se pentru nevoile lor, lăsau datoria asupra săracilor eparhiei lor, numind-o datorie a eparhiei. În felul acesta aprobau după voie pe de o parte să ia împrumuturi şi pe de altă parte să aranjeze altfel, încît la demisia unuia şi la instalarea celuilalt, acea datorie, ca o datorie a eparhiei respective, trecea de la predecesor la urmaş numai şi numai din cauza unui obicei prost de a lăsa datorii în sume mari de bani.

Iar din clasa boierească iarăşi, mai toţi avînd sub protecţia şi stăpînirea lor diferiţi oameni numiţi posluşnici şi scutelnici, au început să-i trateze ca pe nişte robi şi pe săracii locuitori de pe proprietăţile lor, numite moşii, să-i supere mai mult ca de obicei pentru folosul lor cu diferite slujbe, şi din cauza aceasta a ajuns obişnuita impunere locală numai asupra celor cu totul slabi.

Apoi şi chestiunea sudiţilor este cauza multor discuţii în ţară şi a unei neînţelegeri neobişnuite.

Acestea pe lîngă faptul că tu singur le-ai cunoscut şi le-ai observat ca nişte absolute abuzuri, dar şi mitropolitul şi episcopii ca şi cei mai veneraţi dintre boieri ţi-au dat o anafora cerînd îndreptarea lor.

Fiindcă într-adevăr aceste trei chestiuni puteau provoca şi turburarea ordinei locale şi supărarea ca şi o lăuntrică nelinişte săracilor, tu mai întîi, chemînd pe mitropolit şi pe cei trei episcopi, i-ai silit să plătească încetul cu încetul propriile lor datorii din punga lor şi să nu treacă ca o datorie a eparhiei de la predecesor la urmaş.

Pe urmă, fiindcă în mod firesc nu sînt de aceeaşi putere toţi supuşii Ţării Romîneşti, care este posesia moştenită a puterii mele încoronate, ci printre ei se observă deosebire în ce priveşte puterea sau slăbiciunea bănească, s-a hotărît de către tine ca în viitor zisele impuneri care se fac din nevoie să fie după puterile fiecăruia prin urmare cei mai puternici din punct de vedere bănesc,

care erau scutiți într-o oarecare măsură de impunere, ieşind la iveală, să vină în ajutorul celor slabi.

Împreună cu aceste orînduieli, ai arătat în zisele documente ale tale că este nevoie după tratate să se deosebească cine sînt propriu-zis sudiţi dintre supuşii puterii mele şi să se dea şi la aceasta cuvenita orînduială. Toate acestea s-au făcut cunoscute puterii mele prin zisul document al tău.

Deci tu, pe lîngă că eşti servitor şi fiu de servitor al lung-vieţuitoarei şi veşnicei puternicii mele împărăţii, este fără îndoială că după ce ai arătat de la început, cu purtări înţelepte şi credincioase, diferite bune servicii, avînd şi acum o deplină ideie a situaţiei şi a faptelor fiecărei clase şi a gradului, ca şi a vîrstei, vei potrivi cu rînduiala locului şi amintitele chestiuni de mai sus făcute cunoscute şi prin scoaterea unei înalte porunci.

Deci atît grija cît şi rîvna ce vei arăta pentru păstrarea actualei ordini locale, ca şi aplicarea bunelor metode care contribuie la săvîrşirea dreptăţii şi a justeţei, ca şi pentru această intenţie şi scop al tău, ajutorul boierilor celor mai de vază a fost acceptat de puterea noastră şi ne-au pricinuit bucurie şi plăcere.

Deci, fii totdeauna statornic în credinţa ta, să te văd culegînd roadele faptelor tale, şi să te ocupi veşnic şi mai mult de ocrotirea celor săraci şi slabi, de răpiri şi nedreptăţi, şi să ai grijă pentru păstrarea neştirbită şi neatinsă a orînduirilor locale.

S-a scris prezenta înaltă poruncă, care cuprinde mulţumirile mele împărăteşti pentru justele tale fapte, şi ţi s-a trimis.

Deci după ce vei lua cunoştinţă de scopul acesteia, cu energia experienţei tale şi cu zelul tău firesc, să execuţi fără abatere cele cuprinse în ea, şi cu alte dovezi de bune servicii, să te îndepărtezi de orice faptă necugetată şi silnică, pentru care anume se dă această înaltă poruncă.

Îndată după sosirea ei, cu toată necesara ascultare şi supunere, să execuţi tot ce se porunceşte în ea, temîndu-te mult. . . [1] de o faptă contrară şi potrivnică celor cuprinse în ea. Aşa să ştii şi să fii cu încredere la înaltul meu semn.

S-a scris pe la începutul lunii moharem la anul 1235, la Constantinopolul păzit de dumnezeu.

Acad. R.P.R., pach. DCCCVII (fost ms. rom. 1065), f. 58—61. Text grec.

85

Islaz, 7 noiembrie 1819

D. Sachelarie face cunoscut că a întocmit un catastih de claca datorată de ţăranii de la Islaz.

'Ιζλάζι, τῇ 7 Νοεμβρίου 1819

Τὴν εὐγενίαν της δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χρυσό της χεράκι.

Μετὰ τὴν δουλικήν μοι προσκύνησιν, ἰδοὺ κατὰ τὴν εὐγενικήν της προσταγὴν ἀκολούθησα καὶ ἔκαμα τὸ κατάστιχον τῆς κλάκας, τὴν ὅσην χρεωστοῦν

[1] Un cuvînt indescifrabil.

ραμασίτζα μόνον ἀπὸ τοὺς 1818, ὁμοῦ καὶ τὴν φετινὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν φέτος κανένας δὲν ἔκαμεν, ὅλοι χρεωστοῦν ἀπὸ 12 ἡμέρες φέτος. Ὁμοῦ καὶ τὰ ὅσα πλούγουρα εὑρίσκονται εἰς τὸ κάθε χωρίον, μόνον τὰ πλούγουρα ἔγραψα, εἰδὲ ράλητζες ἔχουν ὅλοι οἱ Βλάχοι, καὶ πλούγουρα ἐγράφθησαν εἰς τὸ κατάστιχον διὰ χρόνους δύο, ὁμοῦ καὶ ἀπὸ δύο ἁμάξια ξύλα ἐγράφθησαν ὅλοι οἱ λακοϊτόροι, ὅλον διὰ δύο χρόνια, ὡς καὶ ἡ κλάκα, ἀφοῦ καὶ ὁ νόμος νέος ἔγινεν. Καὶ ἐν συντομίᾳ θέλει πληροφορηθῇ καθαρῶς ἀπὸ τὸ ξεχοριστὸν κατάστιχον.

. . . .

Μένω τῆς εὐγενίας της δοῦλος
Δημητράκης Σακελλαρίου

Islaz, 7 noiembrie 1819

Vă salut plecat și sărut mînuța d-voastră de aur.

După închinăciunile mele plecate, iată că potrivit poruncii d-voastră am întocmit catastihul clăcii pe care o datorează, ca rămășiță numai de la 1818, împreună cu cea din anul acesta, pe care anul acesta nimeni n-a făcut-o. Toți datorează anul acesta cîte 12 zile. De asemenea au fost trecute și toate plugurile care se află la fiecare sat. Am scris numai plugurile, fiindcă rarițe au toți rumînii și plugurile au fost înscrise în registru pentru doi ani. De asemenea toți locuitorii au fost înscriși cu cîte două cărușe lemne, tot pentru doi ani, ca și claca, dacă și noua lege va prevedea. Pe scurt, vă veți informa bine din registrul separat.

. . . .

Rămîn sluga domniei voastre

Dimitrachi Sachelarie [1]

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 48. Orig. grec.

86

București, 22 ianuarie 1820

Ioan Nicolopulos către Hagi Ianuș, despre interesul depus de Tudor Vladimirescu pentru a cumpăra vătășia Cloșanilor și despre necesitatea unei înțelegeri între Tudor și frații Rogobete.

Βουκουρέστι, τῇ 22 Ἰανουαρίου 1820

Πρὸς τοὺς τιμιωτάτους κυρίους Χ. Γιαννούση Κώνστα Πέτρου καὶ ἀδέλφια
Κραγιώβα

Βεβαιώντας σας τὴν ὑστερινήν μου 10 τρέχοντος, ὁποὺ διὰ τοῦ Γεώργη σας Καραγιαννόπουλου σᾶς περίκλειον διὰ τὰς κάσσας τῶν ποστῶν. Καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν τιμίαν σας 8 τοῦ ἰδίου, ὁποὺ προπάντων μοὶ χαροποιεῖ τὰ αἴσια τῆς ἀκριβεστάτης μοι πανοικεὶ ὑγείας σας (καὶ ὁ κύριος νὰ σᾶς τὴν στερεώνῃ μὲ ὅλα τὰ

[1] O altă scrisoare a aceluiași, din 12 decembrie cu privire la neînțelegerile avute cu țăranii în chestiunea evaluării clăcii (același pach., doc. 57).

ἐφετὰ καταθύμια). Σᾶς εἶμαι εὐγνώμων διὰ τὰς εὐχὰς τοῦ νέου ἔτους, τὸ ἴδιον ἐπεύχομαι καὶ τὴν τιμιότην σας, καθὼς καὶ μὲ τὴν προλαβοῦσαν μου ἀκολούθησα τὸ χρέος μου.

....

Τοῦ Μαντζέσκου ἡ σαμεσία τελείωσεν καὶ τὰ ὅσα διὰ αὐτὴν ἐτράβησε ἂς σᾶς τὰ διηγηθῇ ὁ ἴδιος μεδελνιτζάρης Ματζέσκος. Τὸ μόνον ὅμως χείριστον εἶναι ὁποὺ πρεδενδέρουν σαμεσίες καὶ ἔρχονται χωρὶς γρόσια τώρα εἰς τοιαύτας στενοχωρίας, καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἀγνοῶ ποῖον νὰ προφθάσω χρόσια. Τὸ δὲ Μαλδαρέσκου μεδελνιτζάρη Κωστάκη μὲ τὸ νὰ ἦτον πολλὰ ἀκριβὴς ἡ βατασία εἰς τὰ γρ. 25.000, παραιτήθη ὁ ἄνθρωπος καὶ μὲ παρεκάλεσεν καὶ τὸν ἔκαμα σάμεσην τοῦ Γορζίου, ὅστις κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας μισεύει δι' αὐτοῦ καὶ πλέον σᾶς τὸ λέγει.

Ἐζήτησα τέλος πάντων τὴν βατασίαν Κλωσανίου, ἡ ὁποία μὲ τὸ νὰ ἐβγῆκεν γρ. 6.000, τράβησα χέρι, καὶ τὴν ἐπῆρεν ὁ στόλνικος Κατουνιάδης εἰς ἕνα ἄνθρωπόν του. Ὕστερον ἀπὸ τοῦτο ἐσηκώθη ὁ σλουτζάρης Θεόδωρος, ὁποὺ ἦτον καὶ ἐπέρσι βατάχος, τὴν ὁποίαν εἶχε διὰ γρ. 2.500. Ἔβαλεν ριτζάδες τὸν Σαμουρκάσην καὶ τὸν δραγομάνον μας καὶ τὴν ἔδωσαν πάλιν τοῦ ἰδίου διὰ γρ. 6 000, καὶ ἡ τιμιότης σας μὲ γράφετε διὰ γρ. 3.000. Ὅθεν εἰς τὸ ἀναμεταξὺ τοῦτο ἐσηκώθηκα καὶ ἐγὼ καὶ ἐμπόδισα διὰ νὰ δοθῇ τοῦ σλουτζάρη Θεόδωρου ἡ βατασία καὶ οὕτως τὸν ἔστειλαν εἰς ἐμὲ καὶ ἐπρόσθεσεν ζητώντας μοι νὰ τοῦ εἰπῶ τὰς αἰτίας. Τοῦ ἀποκρίθην ὅτι ἐξ αἰτίας ὁποὺ δὲν φέρνεσαι καλὰ μὲ τὸν κὺρ Χ. Γιαννούσην. Μοὶ ἀποκρίθη ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς θέλει σᾶς ἐγνωρίσει διὰ πατέραν του καὶ ἀπὸ τὸν λόγον σας δὲν θέλει ἐβγῇ. Πρὸς τούτοις μὲ παρακάλεσεν διὰ νὰ σᾶς γράψω νὰ γίνετε πάλιν πατέρας καὶ νὰ ἔμβητε μεσάζος, διὰ νὰ τοὺς κάμετε ἕνα συμβιβασμὸν μὲ τοὺς Ρογκοπέτηδες καὶ νὰ πληρωθῇ μόνον ἡ ζημία αὐτοῦ κατὰ τὸν πρότερον συμβιβασμὸν ὁποὺ εἴχατε ἔμβη ἐν καιρῷ νὰ τοὺς κάμετε, καὶ ὅταν αὐτοῦ τοῦ γίνῃ ἕνας συμβιβασμὸς καὶ λάβῃ τὸ δίκαιόν του, τότε ὑπόσχεται αὐτὸς νὰ οἰκονομήσῃ καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους μποκουμπάσηδες καὶ νὰ δοθῇ ἕνα τέλος μιᾶς ἡσυχίας καὶ νὰ σᾶς ἐγνωρίσῃ καὶ αὐτὸς πατέραν καὶ αὐτοί, καὶ πλέον κάμετε καὶ ἡ τιμιότης σας αὐτὸ τὸ καλόν, ὁποὺ παρακαλεῖ καὶ ὁ Σαμουρκάσης καὶ ὅλοι οἱ φίλοι σας. Καὶ αὐτὸ συμφέρει τῶν Ρογκομπέτηδων, ἐπειδὴ ὁ Θεόδωρος ἔχει ἀναφορὰν αὐθέντου διὰ νὰ πληρώσουν ὅλας τὰς ζημίας, τόσον αὐτοῦ καθὼς καὶ ὅλων τῶν πογκουμπάσηδων, καὶ πλέον περὶ τούτου ἀναμένω τὴν ἀπόκρισίν σας. Θεωρῶ νὰ μοὶ γράφετε εἰς διάφορα γράμματα διὰ νὰ σᾶς ἀλιβερδίσω καὶ τὴν κονδικαρίαν τοῦ Μεχενδιτζίου διὰ Στεφανάκην Μποροϊλιάνον, τὴν ὁποίαν ζητήσας ηὗρα ὅτι ἐπέρσι ἦτον δομένη διὰ γρ. 1 800. Ἐφέτος ὁ ἄρχων λογοθέτης Σλατηνιάνος ζητοῦσεν 4.000, τοῦ ἔδωσα ἕως γρ. 3.000, δὲν ἠθέλησεν νὰ τὴν δώσῃ καὶ μοὶ τὴν ἄφησεν 3.500. Ἐρωτώντας κατὰ τοῦτο τὸν Ματζέανον, μοὶ εἶπεν ὅτι ὅσην βοήθειαν καὶ ἂν ἔχῃ ὁ κονδικάρης ἀπὸ τοὺς ἰσπραβνίκους δὲν ἠμπορεῖ νὰ πιάσῃ αὐτὰ τὰ γρόσια καὶ οὕτως παραιτήθην. Ἄλλην φορὰν ὅταν μοὶ γράφετε διὰ παρόμοια νὰ μοῦ προσθέτετε ὅτι ὅσα γρόσια καὶ ἂν ἔβγῃ νὰ τὰ δώσω καὶ οὕτως νὰ εἶμαι ρεγολάτος διὰ νὰ ἠξεύρω τί ἔχω νὰ κάμω, ἐπειδὴ ἀλλέως δὲν ἠμπορῶ νὰ τολμήσω, καὶ κύριος οἶδεν ἐφέτος πόσα τρεχάματα εἶχα μὲ τὰ τοιαῦτα.

῾Ο πανευγενέστατος ἄρχ. μπάνος Μπρανκοβάνος ἐδέχθη τὴν σπαθαρίαν, τὰς πολκοβνιτζίας καὶ καπετανίας ἔδωσεν εὐθηνὰς διὰ νὰ παύσουν αἱ καταχρήσεις. Τὸν δὲ ἄρχ. καμινάρην Μανολάκην, ἄνθρωπόν του, τὸν ἔκαμεν τὸ θεοφρούρητον ὕψος του ἰσπράβνικον εἰς τὸ Ρομανάτζι καὶ ἀγνοῶ τὰς αἰτίας. Καὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι ἄκρος φίλος τοῦ σερδάρη Κωστάκη, τοῦ ὡμίλησεν διὰ τὴν καλὴν ἡσυχίαν μαζί σας. Περὶ τί σκοπὸν ὅμως τὸν ἔκαμεν εἰς Ρομανάτζι ἀγνοῶ. Τὰ πράγματα πηγαίνουν ἐν σιωπῇ καὶ οὔτε ἀκόμη μὲ πρόβαλεν λόγον μακάρι γρὶ διὰ τὸν ἀναμεταξύ σας συμβιβασμὸν καὶ νὰ ἰδῶμεν πλέον ποῦ ἔχει νὰ τὸ καταντήση καὶ ἐγὼ εἰς τοῦτο στέκομαι προσεκτικός. Εἰς δὲ τὸ Δόλζι ἔγινεν ἰσπράβνικος κάποιος ἄρχ. παχάρνικος Βασίλειος Οἰκονόμου, φίλος μου στενὸς καὶ συγγενὴς τοῦ δραγομάνου μας μοσιοῦ Τζόρτζη. Ρεκομανδάρησα εἰς τὸν ἴδιον ἀρκετὰ τὰ ἰντερέσα σας καὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι τὸ ὑποκείμενον πολλὰ τιμιώτατον παρακαλῶ νὰ τὸν ἀγαπᾶτε καὶ ὁδηγῆτε διὰ τὸ ὄφελός του καὶ εἰς τοῦτο ὑποχρεώνετε καὶ ἐμὲ καὶ τὸν ἄρχων δραγομάνον, τὰ ὁποῖα καὶ θέλετε ἀναφέρει τοῦ ἴδιου ἄρχ. παχαρνίκου. Τοῦ δὲ ἄρχοντος καμινάρη Σπύρου, ἰσπραβνιτζία ἐστάθη ἐκ τῶν ἀδυνάτων νὰ ἔμβη τώρα εἰς τὴν σειρὰν (ὃν καὶ προσκυνῶ δουλικῶς). ᾿Απὸ τὸν ἄρχων σερδάρην Πολυχρόνην ἦλθεν ἓν βαρέλι κρασὶ πρὸς τὸν μοσιοὺ Πίνην, τὸ ὁποῖον ἐπρόσφερα ἐκ μέρους σας, τὸ ἴδιον σήμερον ἐπῆγεν καὶ τὰ μεζελίκια ὁ Γιωργάκης σας ἐκ μέρους σας καὶ τὸ ἑσπέρας θέλω τὰ ἀναφέρω καὶ τοῦ ἰδίου.

Σᾶς εὐχαριστῶ πρὸς τούτοις καὶ διὰ τὰ πρὸς ἐμὲ σταλθέντα, τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς ἔλαβον καὶ μένω κατὰ πάντα ὑπόχρεος.

῾Ο μπασὰ Νικόλαος, κοινὸς ἀδελφός, φαίνεται ἀλησμόνησεν νὰ γράψῃ τὰ γράμματα ὁποὺ εἶπεν πρὸς τὸν δραγομάνον μοσιοὺ Τζόρτζη, πρὸς τὸν σεκρεδάριον μοσιοὺ Δομάντον, πρὸς τὸν σεκρεδάριον Ροῦσσον Κοτόφ, ὁποὺ μοῦ ζήτησεν ὅλων τοὺς τίτλους.

῎Εσωθεν σᾶς περικλείω ἓν πασπόρτι ἀπὸ τὸν γενεράλην διὰ τὸν μπασὰ Νικόλαον, εἰς τὸ ὁποῖον μέσα εἶναι ἀπερασμένον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πρικαστζικούτου Νικολάου Δούμπα, καὶ ὅσες φορὲς ἔλθῃ διὰ ἐδῶ, χρεία νὰ φέρη μαζί του καὶ τὸ πασπόρτι του, εἰδὲ ἐκεῖνο τῆς Νίζνας μένει· εἰς τὴν καντζελαρίαν κατὰ τὴν συνήθειαν.

῾Ο ἐκλαμπρότατος μπεγζαδὲς Σοῦτζος Γρηγόριος εὑρίσκεται εἰς τὸ Γιάσι. Τοῦ ἔγραψα διὰ τὰ γρόσια χρέος του καὶ μὲ ἀποκρίνεται ὅτι τὴν μεγάλην τεσσαρακοστὴν ἔρχεται ἐδῶ καὶ θέλει φροντίσει διὰ νὰ πληρώση. ᾿Εδῶ ἔχει ἡ ἐκλαμπρότης του ἕνα χάνι μὲ ἐργαστήρια ὅθεν τὸν κιρὰν αὐτῶν, γρόσια ἕξι χιλιάδες, Νο 6.000, τὰ ἔλαβα ἐγὼ εἰς τὰς 14 τοῦ παρόντος ἀπὸ τὸν βεκίλην του ἀκόντο τοῦ χρέους του, τὰ ὁποῖα ἰδοὺ ὁποὺ σᾶς τὰ ἐμβάζω μὲ δύο πόλιτζες ὡς κάτωθεν.

....

῾Ο δοῦλος σας ταπεινὸς
᾿Ιωαν. Γ. Νικολόπουλος

[Adresa:] Τῇ ἰδίᾳ χειρὶ τῷ τιμιωτάτῳ κυρίῳ Χ. Γιαννούσῃ

București, 22 ianuarie 1820

Către prea cinstiții domni H. Ianuș Consta Petru și frații

Craiova

Vă confirm ultima mea scrisoare din 10 ale lunii curente, pe care v-am trimis-o prin al vostru Gheorghe Caraianopol, cu privire la casa poștelor. Am primit de la el cinstita dumneavoastră scrisoare din 8 ale aceleiași luni, din care am aflat cu bucurie că sînteți sănătos cu întreagă familia d-voastră (și domnul să vi-o întărească cu toate cele dorite). Vă sînt recunoscător pentru urările trimise de anul nou. La fel vă urez și domniei voastre, precum mi-am făcut datoria și în scrisoarea mea anterioară.

....

Cu sămeșia lui Măcescu am terminat; și ce am pățit cu ea, are să vă povestească însuși medelnicerul Măcescu. Răul cel mare însă este că pretind sămeșii și vin fără bani, acum, în astfel de strîmtoare; într-adevăr nu știu cui să dau bani mai întîi. Iar medelnicerul Costachi Măldărescu a renunțat la vătășie, deoarece era foarte scumpă la 25000 groși, și m-a rugat și l-am făcut sameș al Gorjului. Zilele acestea el va pleca între acolo și are să vă spună acest lucru [1].

În sfîrșit, am cerut vătășia de la Cloșani, dar, fiindcă a ieșit la 6000 groși, m-am retras, și a luat-o stolnicul Catuniadis pentru un om al lui. După aceasta s-a ridicat slugerul Teodor, care a fost vătaf și anul trecut și care avea vătășia cu 2500 groși. A pus « regealî» pe Samurcaș și pe dragomanul nostru și i-au dat-o iarăși lui cu 6000 groși [2], și domnia voastră îmi scrieți pentru 3000 groși. Deci, între timp am intervenit și eu și am împiedicat ca vătășia să se dea slugerului Teodor; astfel l-au trimis la mine și a cerut să-i spun motivele. I-am răspuns că din cauza că nu te porți bine cu domnul H. Ianuș. Mi-a răspuns că în viitor are să se poarte ca un fiu și n-are să calce cuvîntul d-voastră. Pe lîngă acestea m-a rugat să vă scriu că vă consideră din nou tată, și să mijlociți să intervină o înțelegere între el și Rogobeți și să i se plătească numai paguba lui, potrivit primei înțelegeri, stabilite la timp prin intervenția d-voastră. Dacă are să se facă o înțelegere și va primi dreptul lui, atunci el promite să aranjeze cu toți ceilalți păgubași și să se pună capăt, să domnească liniște și să vă recunoască drept părinte atît el cît și ceilalți. Faceți și domnia voastră acest bine, pentru care vă roagă și Samurcaș și toți prietenii d-voastră. Acest lucru convine și Rogobeților, fiindcă Teodor

---

[1] I. Nicolopulos a mai scris lui Hagi Ianuș despre afacerile lui Măcescu și Măldărescu, la 9 ianuarie același an (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 516, doc. 33).

[2] În calitatea sa de vătaf al plaiului Cloșani, Tudor întărește la 31 martie 1820 o adeverință privitoare la averea cuvenită Ilincăi, fiica lui Mihai Tămăș. Adeverința este scrisă de Radu Muică Gornoviceanul, iar printre martori iscălește și Nicolae Zoican (E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 78—80).

Radu Muică este unul dintre prietenii lui Tudor. Există o scrisoare autografă a lui Tudor adresată acestuia la 30 aprilie 1819, prin care îi cere să cerceteze o pricină de moșie « pentru voia mea» (Institutul de istorie a Partidului, fondul C. D. Aricescu, doc. 5).

are o anafora ca ei să plătească toate pagubile, atît lui cît şi celorlalţi păgubaşi. Aştept răspunsul d-voastră cu privire la aceasta [1].

Văd că-mi scrieţi în diferite scrisori să iau şi condicăria de la Mehedinţi pentru Stefanache Burileanu.

Am cerut-o şi am găsit că anul trecut era dată cu 1800 groşi, iar anul acesta boierul logofăt Slătineanu cere 4000. I-am dat pînă la 3000, n-a vrut să o dea şi mi-a lăsat-o la 3500. Am întrebat despre aceasta pe Măgeanu, care mi-a spus că oricît ajutor să aibă condicarul de la ispravnici, nu poate să scoată aceşti bani, şi astfel am renunţat.

Altă dată, cînd îmi veţi scrie despre asemenea lucruri, să adăugaţi ca la orice sumă se va cere să dau, şi astfel să fiu în regulă şi să ştiu ce am să fac, fiindcă altfel nu îndrăznesc, şi domnul ştie cîte alergături am avut anul acesta cu asemenea lucruri.

Prea nobilul boier banul Brîncoveanu a primit spătăria. Polcovniciile şi căpităniile le-a dat ieftin, ca să înceteze fraudele. Iar pe omul lui, căminarul Manolache, înălţimea sa de dumnezeu păzită l-a făcut ispravnic de Romanaţi; nu cunosc motivele. Şi fiindcă este prieten bun cu serdarul Costachi, i-a vorbit să fie în relaţii bune cu d-voastră. Cu ce scop însă l-a făcut ispravnic la Romanaţi, nu ştiu. Lucrurile se fac în taină şi încă nu mi-a spus măcar un cuvînt despre împăcarea cu d-voastră; să vedem unde o să ajungă; eu sînt atent la aceasta.

În Dolj s-a făcut ispravnic un oarecare paharnic Vasilie Iconomos, prieten intim al meu şi rudă al dragomanului nostru domnul Gheorghe. I-am expus cu căldură interesele d-voastră. Şi fiindcă este o persoană foarte cinstită, vă rog să-i acordaţi atenţia cuvenită şi să-l îndrumaţi pentru folosul lui; pentru aceasta mă veţi îndatora şi pe mine şi pe boierul dragoman. Veţi comunica aceasta şi însuşi paharnicului.

Isprăvnicia pentru boierul căminar Spiru pe care îl salut cu plecăciune, a fost imposibil să între acum la rînd.

De la boierul serdar Polihronie a sosit un butoi cu vin, pentru domnul Pini, pe care l-am oferit din partea d-voastră. Iorghache al d-voastră astăzi de asemenea a dus din partea d-voastră şi mezelurile, iar seara am să-i amintesc şi eu.

Vă mulţumesc şi pentru cele trimise mie, pe care le-am primit întocmai şi vă sînt foarte îndatorat.

---

[1] La 13 februarie 1820, I. Nicolopulos se referă din nou la « chestiunea Ragobeţilor care sînt în neînţelegere cu slugerul Teodor, precum v-am scris» (Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 472, doc. 80. Orig. grec).

La 5 martie 1820, Hagi Ianuş scria din Craiova, lui Ioan G. Nicolopulos, la Bucureşti, între altele: « Am văzut tot ce ne scrieţi despre slugerul Teodor, adică să intervin ca să-l împac cu Rogobeţii; el n-a trecut de loc pe la noi, cînd va trece cu multă plăcere vom îndeplini porunca d-voastră» (Arh. St Buc., Condica Hagi Ianuş, 703, f. 22. Text grec).

Fratele comun başa Nicolae se vede că a uitat să scrie scrisorile de care mi-a vorbit către dragomanul domnul Gheorghe, către secretarul domnul Domnando, către secretarul rus Cotov pentru care îmi ceruse titlurile lor.

Aci alăturat vă trimet un paşaport pentru başa Nicolae din partea consulului general, la care e trecut şi numele pricazcicului Nicolae Dumba şi ori de cîte ori va veni aci, e nevoie să poarte cu el şi paşaportul lui, iar cel de la Nejin va rămîne în cancelarie, după obicei.

Prea luminatul beizadea Grigorie Suţo se află la Iaşi. I-am scris de banii datoraţi şi mi-a răspuns că în postul cel mare va veni aci şi va avea grijă să achite suma. Luminăţia sa are aci un han cu prăvălii şi chiria lor, în suma de şase mii, am primit-o eu la 14 ale lunii curente de la vechilul său, drept acont pentru datoria lui.

. . . .

Vă salut cu tot respectul cuvenit şi rămîn sluga d-voastră smerită

Ioan G. Nicolopulos

[Adresa:] Prea cinstitului domn H. Ianuş
În mînă

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 439, doc. 98. Orig. grec.

87

15 februarie 1820

Gheorghe Roznovanu către Stroganov despre situaţia încasării dărilor şi despre abuzurile în chestiunea reînnoirii cărţilor de mazili şi polcovnici.

Monseigneur,

J'use de la liberté que Votre Excellence a bien voulu me renouveller de continuer mes relations avec elle pour lui rendre compte de ma conduite dans le poste que j'occupe présentement.

J'affirme à Votre Excellence que sous le rapport essentiel des impositions générales il n'a été rien fait qui puisse blésser les dispositions de l'anaphorà de 1804 ou les règlemens consacrés depuis. Seulement l'année dernière l'inexpérience du vestiaire ou un défaut de surveillance ayant amené entre l'impôt et sa répartition une différence de douze mille piastres, ce déficit à la recette légale a dû être compris dans la répartition de cette année, ce n'est point une surcharge, mais une dette que le peuple acquitte.

Ce reversement, d'ailleurs, se trouvera bien plus que compensé par le résultat du recensement que je fais faire dans la Principauté. Je savais que l'un des abus les plus désastreux qui se remarquaient sous les gouvernement précédent était la multiplicité des lettres d'affranchissement d'impôt. Cet affran-

chissement se portait sur les familles les plus aisées des contribuables, en sorte que l'impôt se trouvait non seulement augmenté de fait, mais qu'il s'aggravait encore par la position particulière des familles restées contribuables. Dans le seul district de Putna j'ai trouvé deux mille cinq cents affranchissements, et en faisant rentrer ces familles dans le rôle des contribuables j'allège les autres contribuables de ce dont ces familles doivent être justement tenues. Je ne doute point qu'en continuant mon opération, je ne trouve proportionellement le même abus dans les autres districts et qu'en résultat les contribuables des années précédentes ne soient allégés d'une manière sensible.

Ce recensement m'a conduit à reconnaître les autres abus qui existent pour les socotelnics, les breslachs et autres que l'on exemptait des corvées, et que les boyards se sont attribués au delà de leurs droits. Dans cet état de choses, plus les corvées diminuaient réellement, plus on prodiguait ces exemptions de manière que tout le bien que Votre Excellence opérait pour le pays devenait le patrimoine des familles protégées, les habitants ne pouvaient même s'éclairer sur l'amélioration de leur position, car dans leurs rapports journaliers les socotelnics, breslachs et autres voyant que ceux qui n'étaient pas éxempts étaient tenues des corvées aussi nombreuses, pensaient naturellement qu'ils auraient une charge égale s'ils n'étaient point socotelnics ou breslachs.

Votre Excellence conçoit que des opérations de cette nature doivent, m'attirer l'animadversion et les clameurs de presque tous les boyards et plus j'avancerai, plus sous ce rapport ma position deviendra délicate. Je ne manquerai point de courage parceque j'ai la conviction que je concours au bien du pays, mais j'éprouve le plus grand besoin d'être soutenu de l'approbation et des Conseils de Votre Excellence.

Je dois à la vérité de dire que je suis secondé par son Altesse le Prince régnant, mais je ne dois pas non plus taire à Votre Excellence deux opérations qui ne me paraîssent point entièrement fondées et qui s'effectuent malgré mes représentations.

La première est relative aux maziles. Cette classe de la population qui descend d'anciens propriétaires a conservé une partie de privilèges. Ce droit leur est assuré par des lettres du Prince. Depuis les guerres, l'usage s'est introduit à la paix de renouveller ou confirmer ces lettres et chaque mazile acquittait pour le renouvellement ou la confirmation un tribut de trois ducats une fois payé. Le prince pense qu'il y a identité entre le règne septenal et le passage de la guerre à la paix. En conséquence il assujétit les maziles au renouvellement et au tribut.

La seconde regarde les lettres dites polcovnics et autres. Les princes ont toujours usé du droit d'accorder de ces lettres, qui concèdent de certains privilèges et exemptions, qui à la longue deviennent précieux pour les porteurs. Le Prince a le droit de les renouveller, mais il éxige une rétribution qui me paraît exorbitante, puisqu'elle s'élève pour chacune suivant son importance

de trois à cinq cents piastres, lorsque la proportion ancienne était bien inférieure.

Votre Excellence jugera du mérite et de la régularité de ces opérations.

Je me ferais toujours un devoir, Monseigneur, d'entretenir Votre Excellence, de communications franches et loyales et c'est ainsi que j'espère justifier l'opinion favorable que Votre Excellence a formée sur moi et qu'elle a daigné me faire connaître. Les communications ne sont point sans danger, aussi je prie votre Excellence de m'excuser si je la supplie encore de les tenir dans le plus grand secret: déjà je suis inquiet du sort d'une lettre que j'ai eu l'honneur d'adresser à Votre Excellence le 15 décembre dernier.

J'ai l'honneur d'être avec le plus profond respect
Monseigneur de votre Excellence
le très humble et très obéissant serviteur
[Gheorghe Roznovanu]
Jassy, ce 15 février 1820

Arh. St. Buc., Acte de familii, fondul Rosetti-Roznovanu, A. N., CCLIII / 1521 a. Orig. franc. (Conceptul acestei scrisori, același pach., doc. 1521 b).

88

Islaz, 16 februarie 1820

Serdarul Polihronie către Hagi Ianuș, despre nesupunerea la clacă și zurbalîcul locuitorilor din cinci sate vecine cu Islazul.

'Ιζλάζι, 16 Φεβρουαρίου 1820

Ταπεινῶς προσκυνῶ!

Καὶ ἐρωτῶ διὰ τὴν καλὴν ὑγείαν σας, τὴν ὁποίαν ὁ κύριος νὰ τὴν διαφυλάττῃ καθὼς ἐπιποθεῖ. Κἀγὼ θείᾳ χάριτι καλῶς ὑγιαίνω. Ἑπομένως δὲ σᾶς φανερώνω ὅτι μία ἑβδομάδα εἶναι ἀφοῦ ἦλθα ἐδῶ εἰς τὸ 'Ιζλάζι μαζὶ [μὲ] τὸν Στὰν Κατάνα τῆς ἐνδόξου καϊμακαμίας, μὲ τὴν προσταγὴν τοῦ ἄρχοντος καϊμακάμη διὰ νὰ καταπεισθοῦν τῆς κλάκας κατὰ τοὺς νόμους. Ὄχι μόνον τὸν μπουμπασίρην δὲν ἐδέχθηκαν στὸ χωρίον, μὴ δίδοντάς του οὔτε ψωμὶ νὰ φάγῃ, ἀλλὰ μόλις μετὰ τέσσαρες ἡμέρες διὰ παρακινήσεως τοῦ ζαπτζῆ τῆς πλάσας ἐσυνάχθησαν ὑπὲρ τοὺς 300 ἄνδρες ἀπὸ τὰ 5 χωρία τοῦ 'Ιζλαζίου, Ρακοβίτζα, Ρακοβιτζόρα, Μολδοβένι καὶ Βέρδια, μούλκια τοῦ ἄρχοντος μπάνου Μπρανκοβάνου, ἐξ αὐτῶν ἠμπορεῖ ἕως 80 ἢ καὶ 100 νὰ εἶχαν κοντὰ τζουμάκια ἀπὸ κάτω τὲς σοῦμπες των, ὁποὺ ἂν ἔβλεπαν τὸν μουμπασίρην νὰ βάλῃ χέρι εἰς πέντε ἕξι, ὡς ἔλεγε νὰ τοὺς πάρῃ διὰ Κραγιώβα, τότε ἤθελαν χτυπήσει, πλὴν τὸ ἐνόησα καὶ τὸ οἰκονόμησα. Τοὺς ἐδιάβασε ὁ ζαπτζὴς τὴν ἀγωγήν μας καὶ τὸ μπουγιούρδισμα, λέγοντάς τους ἂν δὲν θέλουν νὰ πληρώσουν νὰ πάγουν πέντε δέκα ἄνθρωποι ἀπὸ μέρος τῶν ἄλλων εἰς Κραγιώβα νὰ κριθοῦμεν καὶ ἂν δὲν εὐχαριστηθοῦν ἐκεῖ, ἂς πάγουν καὶ εἰς Βουκουρέστι. Ἐγὼ τοὺς εἶπα ἐσεῖς ὅλα τὰ χωρία τοῦ 'Ιζλαζίου ἐκάνετε κατ' ἔτος

ἀπὸ 6 ἡμέρας κλάκα, ἐπέρσι δὲν ἐκάμετε οὔτε τὲς μισές, φέτος οὔτε μίαν καὶ ἂν ἐκάνετε αὐτὲς τὲς 6, τώρα ἤθελε εἴχαμεν λογοτριβὴν καὶ κρίσιν διὰ ὀλιγώτερες, οὔτε καὶ ἐμένα τόση ζημία καὶ ἐμπόδια δὲν μοῦ γένονταν εἰς τὲς δουλιές. Ἀπεκρίθησαν ὅλοι μὲ πολλὲς φωνὲς καὶ κραυγές, τότε ἐκάναμεν κατὰ συνήθειαν καὶ μὲ τὴν θέλησίν μας, εἶδὲ τώρα νὰ κάμωμεν τὲς 6, θέλει μᾶς ζητήσετε 12, κατὰ τοὺς ψεύτικους νόμους ὁποὺ ἔχετε, μετὰ νὰ εἶναι νόμος διὰ τοῦτο, ποτὲ δὲν κάνομεν καὶ δὲν θέλομεν νὰ ἠξεύρωμεν οὔτε ἰσπραβνικάτο, οὔτε Κραγιώβα καὶ οὔτε θέλομεν πάγει. Ἀδελφέ, τοιούτους ζορμπάδες καὶ κακοὺς ἀνθρώπους δὲν ἔχω ἰδεῖ, σκυλιὰ λυσσασμένα. Μάλιστα οἱ Ἰζλαζένοι, ὁποὺ αὐτοὶ ἠρέθισαν καὶ τὰ ἄλλα χωρία νὰ φερθοῦν ἐνάντιοι καὶ ὑστερούμεθα τριακοσίων τόσων φαμιλίων κλάκα. Τοῦτοι, ἐνῶ δὲν σηκώση ἡ ἐξουσία πέντε δέκα νομάτους νὰ τοὺς παιδεύση, δὲν θέλουν καταπεισθῆ, ἀδελφέ. Καὶ τὲς 6 ὁποὺ ὑστερούμεθα, ἂν ἀπὸ τὸ καλοκαίρι δὲν ἐθεάτριζε τὴν ἔξωσίν μας ὁ Σκαρλᾶτος μεδελνιτζάρης, βέβαια μᾶς τὲς ἐδούλευαν. Ὁ ἄρχ. μπάνος Μπρανκοβάνος ὅταν μᾶς ἐπῆρε τὰ τόσα γρόσια, ἐφώναξε ὅτι θενὰ πάρωμε ξύλα, πλούγουρα καὶ ἄλλα ἀπὸ τοὺς ἐγκατοίκους του καὶ θενὰ πλουτίσωμε, ἂς τοὺς καταπείση λοιπὸν τώρα. Παινιοῦνται ὅτι θενὰ φύγουν, αὐτὰ εἶναι ὅλα στρατηγήματά τους, ἐπειδὴ βλέπουν τὴν ἀδυναμίαν μας. Ποῦ θενὰ πάγουν; Στὴν Τουρκία; Ἐκεῖ πού σκούζουν, τζιρίζουν οἱ κάτοικοι ἐξ αἰτίας τὶς ἀγγαράδες, βαριὰ δοσίματα καὶ τυραννίας; Ποῦ θέλ' ἀφήσουν τὰ ἀμπέλια τους καὶ τοιοῦτον εὐτυχισμένον τόπον, ὁπού εἰς ὅλην τὴν Βλαχιὰ δὲν εἶναι; Τοῦτο πρέπει νὰ τὸ φανερώσωμε τοῦ ἄρχ. μπάνου Μπρανκοβάνου, ποῖος ἔχει νὰ μᾶς ἀποκριθῆ τὸ δικαιόν μας. Τὴν ἀγωγὴ τοῦ μουμπασίρη τὴν ἀληκότισα, μετάνα ὄπισθεν αὐτῆς ἔγραψε ὁ ζαπτζῆς ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς ἀπειθείας τῶν Βλαχῶν. Ἔχω νὰ πάγω μετὰ τρεῖς τέσσαρες ἡμέρες (ἀφοῦ τελειώσω ἀπὸ ἄλλες δουλειὲς ἐδῶ) καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ πάρω ἔγγραφον καὶ ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας ἰσπραβνίκους, ἔπειτα σᾶς τὰ στέλνω ὅλα νὰ τὰ δείξετε τοῦ τζελεπῆ. Ὅταν ἔλθη ὁ μουμπασίρης, πήγαινε, διηγήσου τὰ τρέχοντα τὸν ἄρχων βατάχην. Ὄχι, ἡ ἠμπληνήρα δὲν ἔγινε, ἀλλὰ οὔτε πέντε παράδες λόγο διὰ τράπατον δὲν ἔδωσαν τοῦ κάτανου, σχεδὸν οὔτε νερὸ νὰ πιῆ. Ταῦτα καὶ εἶμαι

τῆς τιμιότητά σας ταπεινὸς ἀδελφὸς

καὶ δοῦλος

Πολυχρόνης Κώνστα Π.

Εἰς τὴν ἀγωγήν μας ἐκάναμεν διαβατζηλήκι καὶ διὰ τὸ Γκρόζδημποτ, Ὀμπούρσια καὶ διὰ Ἀμαρέστι τὸ μπουγιουρέτισμα τοῦ τζελεπῆ διαλαμβάνει μόνον διὰ τὸ Ἰζλάζι ρητὸς καὶ ὄχι διὰ ἄλλα χωρία καὶ διὰ τοῦτο δὲν πάγω εἰς αὐτὰ καὶ διὰ τοῦτο ἔδωσα δρόμον καὶ τοῦ μπουμπασίρη νὰ μὴν χάνεται ἐδῶ.

[**Adresa:**] Τῷ ἐντιμοτάτῳ **Κ. Κ.** Χατζῆ Ἰωαννούση Κώνστα καὶ ἀδέλφια προσκυνητῶς

εἰς Κραγιώβα

Islaz, 16 februarie 1820

Mă închin cu plecăciune!

Întreb de buna d-voastră sănătate, pe care domnul să v-o păzească precum doriți. Și eu cu ajutorul lui dumnezeu, sînt sănătos.

După aceasta vă fac cunoscut că este o săptămînă de cînd am venit aci la Islaz împreună cu Stan Cătana de la slăvita căimăcămie, cu porunca boierului caimacam, să fie convinși [țăranii] să facă clacă conform legii. Dar nu numai pe mumbașir nu l-au primit în sat, nevoind să-i dea nici pîine să mănînce, ci după patru zile, din îndemnul zapciului de plasă s-au adunat peste 300 de bărbați din cele cinci sate: Islaz, Racovița, Racovicioară, Moldoveni și Verdea, moșii ale boierului ban Brîncoveanu; dintre aceștia vreo 80 sau și 100 aveau ciomege scurte sub șubele lor, care, dacă ar fi văzut că mumbașirul încearcă să pună mîna pe cinci-șase, precum spunea, să-i ia la Craiova, atunci aveau să atace, dar am priceput și am aranjat. Le-a citit zapciul plîngerea noastră și buiurdiul, spunînd că dacă nu vor să plătească, să se ducă cinci-zece oameni în numele celorlalți, la Craiova, să ne judecăm; și dacă n-au să rămînă mulțumiți acolo, să se ducă și la București. Eu le-am spus că: «în toate satele de la Islaz făceați în fiecare an cîte șase zile de clacă; anul trecut n-ați făcut nici jumătate din zile, anul acesta nici o zi, iar dacă făceați cele șase zile, acum am fi avut discuții și judecată pentru mai puține zile și nici eu n-aș fi suferit atîta pagubă și greutăți în afaceri ». Toți au răspuns cu multe țipete și strigăte: « atunci făceam după obicei și cu voia noastră, iar acum dacă vom face cele șase zile, ne veți cere douăsprezece, potrivit cu legile mincinoase ce aveți; apoi chiar dacă ar fi lege pentru aceasta, noi nu vom face niciodată și nu vrem să știm nici de isprăvnicat, și nici nu ne vom duce la Craiova».

Frate, astfel de zurbagii și oameni răi n-am văzut; cîini turbați, mai ales cei din Islaz care au întărîtat și satele celelalte ca să se poarte potrivnic. Sîntem lipsiți de claca a peste trei sute de familii; ei nu vor fi înduplecați dacă stăpînirea nu va ridica cinci-zece oameni să-i pedepsească. Frate, cele șase zile ce ne lipsesc, dacă medelnicerul Scarlat n-ar fi dat încă din vară în vileag îndepărtarea noastră, desigur că ni le lucrau. Boierul ban Brîncoveanu cînd ne-a luat atîția bani, a spus că vom lua lemne, pluguri și altele de la locuitorii săi și ne vom îmbogăți; acum deci, n-are decît să-i înghită [1].

---

[1] La 28 ianuarie același an, Gr. Brîncoveanu înaintase o jalbă către domn, prin care arăta că « sînt acum aproape de șaptesprezece ani, dă cînd am avut date cu arendă toate moșiile mele din sud Olt și din cinci județe ot prez Olt, lui Hagi Ianuș cu frații săi ot Craiova,— în care diastimă dă vreme, precum auz acum, nu numai că au cumpărat atîtea moșii pă lîngă ale mele, fără să am vreo știință, dar și mulți din clăcașii ce să află lăcuind pă dînsele, cu meșteșugirile sale cele netrebnice, i-au ridicat și i-au așezat la moșiile sale . . . » (Muzeul de istorie a orașului București, doc. 30 592).

Ei se laudă că au să plece. Toate acestea sînt şiretlicuri de ale lor, fiindcă văd slăbiciunea noastră. Unde o să se ducă, în Turcia? Acolo unde locuitorii strigă şi țipă din cauza angaralelor, dărilor grele şi tiraniei? Unde o să lase viile lor şi un loc aşa de fericit ce în toată Țara Romînească nu există? Acest lucru trebuie să-l facem cunoscut boierului ban Brîncoveanu, care trebuie să răspundă de dreptul nostru.

Plîngerea mumbaşirului am dat-o şi în dosul ei zapciul a scris întreg istoricul nesupunerii rumînilor. După trei patru zile am să plec (după ce voi termina celelalte treburi aci) şi vă rog să-mi trimiteți un act şi de la boierii ispravnici, iar apoi am să vi le trimit toate, ca să le arătați celebiului. Cînd are să vină mumbaşirul, să te duci să povesteşti cele petrecute boierului vătaf. Nu numai că nu s-a făcut împlinirea, dar nici cinci parale pentru treapăd n-au dat [lui Stan] Cătană, aproape nici apă nu i-au dat să bea.

Cu acestea sînt

al domniei voastre frate şi slugă plecată

Polihronie Consta P.

În plîngerea noastră am făcut davagilîc şi pentru Grojdibodu, Obîrşia şi Amărăşti. Buiurdiul celebiului priveşte numai Islazul, nu şi celelalte sate, şi de aceea nu mă duc la aceste sate. Am dat drumul mumbaşirului, să nu-şi piardă timpul aci.

[Adresa:] Prea cinstitului domnului domn Hagi Ianuş

Consta şi frații cu închinăciuni

La Craiova

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 437, doc. 20. Orig. grec.

89

Islaz, 18 februarie 1820

Locuitorii nesupuşi din satele din jurul Islazului au mers cu plîngeri la capuchehaia din Nicopole, iar acum vor să meargă la Bucureşti.

'Ιζλάζι, τῇ 18 Φεβρουαρίου 1820

Τὴν εὐγενίαν της δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χρυσόν της χεράκι.

. . . .

Πρὸς τούτοις εἰδοποιῶ τὴν εὐγενίαν της καὶ περὶ τὴν αἰτίαν τῶν Βλαχῶν, δηλ. τῆς κλάκας, ὅτι χθὲς ἐσηκώθηκαν ἀπὸ τὸ κάθε χωρίον ἀπὸ πέντε ἄνθρωποι καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ἄρχων καπουκεχαγιὰ Νικοπόλεως, μὲ σκοπὸν νὰ τὸν χαρίσουν δύο ἄλογα ζευγάρι καὶ νὰ γράψῃ ἡ εὐγενία του εἰς τὸ Βουκουρέστι ὅτι θέλουν σπάσει τὰ χωρία ἐξ αἰτίας τῆς κλάκας. Μάλιστα τὸν ἔδειξαν καὶ τὸ γράμμα τὸ

αὐθεντικὸν ὁποὺ ἔχουν αὐτοί, ὁποὺ τοὺς γράφει νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ ἰσπραβνικάτο νὰ θεωρηθῇ ἡ κρίσις των, καὶ ἂν δὲν εὐχαριστηθοῦν εἰς τὸ εἰσπραβνικάτο μὲ ἀναφορὰν νὰ τοὺς διορίσουν εἰς τὸ διβάνι Κραγιώβας. Λοιπὸν βλέποντας ὁ ἄρχων καπουκεχαγιὰς τὸ μπουγιούρτισμα τοῦ αὐθέντου ὁποὺ τοὺς διορίζει εἰς τὸ ἰπσραβνικάτο, τοὺς εἶπεν ὅτι ἐγὼ δὲν ἀνακατεύομαι εἰς αὐτὸ τὸ μαγλέτο[;] εἰς καιρὸν ὁποὺ ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης σᾶς διορίζει νὰ κριθῆτε εἰς τὸ ἰσπραβνικάτο, καὶ πηγαίνοντας ἐκεῖ ὁποῦ σᾶς διορίζει τὸ ὕψος του. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀνακατεύομαι, ἀλλὰ μήτε γράφω, τοιούτην ἀπόκρισιν τοὺς ἔδωσεν ὁ καπουκεχαγιάς. Αὐτοὶ ὅμως γίνονται ἕτοιμοι αὔριον νὰ κινήσουν διὰ τὸ Βουκουρέστι νὰ δώσουν ἀγωγὴν εἰς τὸν ἄρχων μπάνον Μπρανκοβάνον, ὅτι θέλουν σπάσει ἐξ αἰτίας μας . . . αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔχουν.

. . . .

Πρὸς τούτοις εἰδοποιῶ τὴν εὐγενίαν της, ὅτι σήμερον ἦλθεν καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ καπετάνου Δημήτρη ἀπὸ Κραγιώβαν, ὁ Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος ἔφερεν γράμμα ἀπὸ τὸν ἄρχων μεδελνιτζάρην Σκαρλᾶτον πρὸς τὸν καπετὰν καὶ τὸν γράφει ἡ εὐγενία του ὅτι χωρὶς ἄλλο αὔριον νὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν Κραγιώβαν ὁ καπετάνος μόνος του, γράφοντας ὅτι ἔχει νὰ τὸν ὁμιλήσῃ ἐκ στόματος κατὰ πλάτος καὶ διὰ ἄλλας ὑποθέσεις. Καὶ διὰ τὴν καπετανίαν τὸν ἔδωσεν γρ. 500 ὁ ἀδελφός του εἰς χεῖρας, καὶ τὰ ἄλλα νὰ τοῦ δώσῃ ὁπόταν ὁ καπετάνος ἤθελεν πηγαίνει ἐκεῖ, τὴν ὁποίαν καπετανίαν τούτην ἄφησεν διὰ χρόνον καιρὸν διὰ γρόσια 1200, ὅμως τὰ μισὰ νὰ ἀποκριθῇ τώρα καὶ τὰ μισὰ τὴν ἐρχόμενην ἑξαμηνία.

. . . .

Ὁμοῦ γράφει καὶ τὸν Ὄντζαν ἰσπράβνικον νὰ πηγαίνῃ καὶ αὐτὸς μαζὶ τοῦ καπετάνη εἰς Κραγιώβαν.

. . . .

Μένω τῆς εὐγενίας της ταπεινότατός της δοῦλος
Δημητράκης Σακελλαρίου

[**Adresa**:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι πρῴην μεγάλῳ σερδάρῃ κυρίῳ μοι κυρίῳ Πολυχρόνῃ Κώνστα Πέτρου ὡς πατρί μοι δουλικῶς
εἰς Ἰωαννουσέστι

Islaz, 18 februarie 1820

Vă salut cu plecăciune şi sărut mînuţa d-voastră de aur.

. . . .

Pe lîngă acestea înştiinţez pe domnia voastră şi pentru cauza rumînilor, adică despre clacă, că ieri s-au sculat cîte cinci oameni din fiecare sat şi s-au dus la boierul capuchehaie al Nicopolei, cu scopul să-i dăruiască o pereche de cai şi să scrie domnia sa la Bucureşti că vor sparge satele din cauza clăcii. Ba chiar i-au arătat şi scrisoarea domnească pe care o au, în care le scrie să se ducă la isprăvnicat ca să se revizuiască judecata lor, iar dacă nu vor rămîne mulţumiţi cu isprăvnicatul, cu anafora să fie orînduiţi la divanul din Craiova. Văzînd deci boierul capuchehaie buiurdiul domnului, prin care li se porun-

ceşte să meargă la isprăvnicat, le-a spus că: « eu nu mă amestcc la acest ... [1], în timp ce prea înălţatul domn vă porunceşte să vă judecaţi la isprăvnicat şi să mergeţi acolo unde vă porunceşte înălţimea sa; eu nici nu mă amestec, nici nu scriu». Astfel de răspuns le-a dat capuchehaia. Aceştia însă se pregătesc ca mîine să pornească spre Bucureşti să dea o plîngere boicrului ban Brîncoveanu, că satele se vor sparge din cauza noastră. . . [2], această intenţie au.

....

Pe lîngă accstea înştiinţez pe domnia voastră că astăzi a venit şi Atanasie, fratele căpitanului Dimitrie, de la Craiova, care a adus o scrisoare de la boierul medelnicer Scarlat către căpitan, în care îi scrie ca mîine neapărat să fie căpitanul însuşi la Craiova, adăogînd că are să-i vorbească prin viu grai pe larg şi despre alte chestiuni. Pentru căpitănie i-a dat în mînă fratele său 500 groşi, iar restul are să-l dea atunci cînd căpitanul are să se ducă acolo. Pe care căpitănie a lăsat-o pentru un an cu 1200 groşi, însă jumătate din sumă să dea acum şi jumătate în viitorul semestru.

....

De asemenea scrie şi lui Oncea ispravnicul, să meargă şi el împreună cu căpitanul la Craiova.

....

Rămîn a dumneavoastră prea plecată slugă

Dimitrachi Sachelarie

[Adresa:] Prea nobilului boier biv vel serdar domnului meu domn Polihronie Consta Petru, ca unui tată al meu, cu plecăciune

La Ianuşeşti

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 221, doc. 55. Orig. grec.

90

Islaz, 24 martie 1820

D. Sachelarie dă ştiri despre nesupunerea locuitorilor la clacă.

Ἰζλάζι, τῇ 24 Μαρτίου 1820

Τὴν εὐγενίαν της δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χρυσόν της χεράκι.

....

Ὁμοῦ ἔλαβα περικλεισμένην καὶ τὴν προσταγὴν τῶν ἀρχόντων ἰσπραβνίκων διὰ τὴν κλάκαν, τὴν ὁποίαν ἀμέσως τὴν ἐγχείρισα τῶν ἄρχων ζαπτζήδων καὶ ἡ εὐγενία τους εὐθὺς ἐφώναξαν τὰ ἐδῶ χωρία καὶ τοὺς τὴν ἐδιάβασαν καὶ τοὺς εἶπαν ἐκ στόματος, ὅτι ἡμεῖς προσταζόμεθα παρὰ τῷ ἰσπραβνικάτῳ, διὰ νὰ σᾶς βιάσωμεν νὰ κάμετε τὴν κλάκαν ὁποὺ ὁ νόμος τοῦ τόπου διαλαμβάνει. Αὐτοὶ λοιπὸν ἀποκρίθηκαν πρὸς τοὺς ζαπτζῆδες, ὅλοι ὁμοφώνως καὶ μὲ ἕνα ὕφος πολλὰ ἀχρεῖον,

---

[1] În original: μαγλέτο.

[2] Puncte de suspensie în text.

ὅτι ἐμεῖς καμίαν φορὰν κλάκαν δὲν κάμομεν, κατ' οὐδέναν τρόπον, καὶ ἂς στείλουν οἱ ἄρχων ἰσπραβνίκοι 'Αλβανίτες νὰ μᾶς ὑποτάξουν καὶ νὰ μᾶς βιάσουν νὰ κάμωμεν. Διότι καὶ ἡμεῖς τότες μέρα τὸ μεσημέρι θέλομεν φορτώσει τὰ ἁμάξια καὶ θέλομεν φύγει ὅλοι μας, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιοῦτα βλάχικα λόγια καὶ ἐπαίνους, τὰ ὁποῖα τὰ ἄκουσεν καὶ μὲ τὰ αὐτία της ἡ εὐγενία της τί φούμουρα φοροῦν εἰς τὸ κεφάλι τους. Μάλιστα φωνάζουν ἐν φωνῇ μεγάλῃ, ὅτι αὐτοὶ πρετεντέρουν νὰ τοὺς πληρώσωμεν καὶ τὴν κλάκαν ὁποὺ τὰ ἀπερασμένα χρόνια μᾶς ἔκαμαν, λέγοντες οἱ ἴδιοι ὅτι ἀφοῦ ἐκλαύθηκαν εἰς τὸν Μπρανκοβάνον, τάχατες τοὺς ἐρώτησεν ὁ ἄρχων καμινάρης Μανολάκης καὶ ἰσπράβνικος, ὅτι τὴν κλάκαν ὁποὺ τὰ ἀπερασμένα χρόνια ἐκάματε μὲ τί φῶς καὶ μὲ τί προσταγὴν τὴν ἐκάματε; Αὐτοὶ ἀποκρίθηκαν ὅτι μᾶς ἐβίασεν ὁ σερδάρης Πολυχρόνης μὲ Τούρκους, καὶ μὲ τοὺς Κριζατζαλῆδες καὶ ἐκάμαμεν.

Λοιπὸν τάχατες τοὺς εἶπεν ὁ εἰρημένος ἄρχων καμινάρης, ὅτι αὐτὴν τὴν κλάκαν ὁποὺ ἐκάματε τὰ ἀπερασμένα χρόνια, χωρὶς καμίαν προσταγὴν τοῦ ἄρχων μπάνου Μπρανκοβάνου, καὶ χωρὶς κανέναν νόμον τοῦ τόπου, εἶναι μὲ δίκαιον ὁποὺ νὰ σᾶς τὴν πληρώσῃ ὁ σερδάρης Πολυχρόνης, κατὰ τὸ λέγει τῶν Βλάχων, ὁποὺ ὁμίλουν. Ὅμως δὲν τὸ πιστεύω καμίαν φορὰν αὐτὸν τὸν λόγον νὰ τὸν εἰπῇ ὁ ἄρχων καμινάρης. Πλὴν εἶναι ὅλες ψευτιὲς βλάχικες. Λοιπὸν ἂς μὴν πολυλογῶ, κλάκαν αὐτοὶ δὲν κάμουν, ἀλλὰ μήτε πληρώνουν κατ' οὐδένα τρόπον, ἕως ὁποὺ νὰ μὴν ἰδοῦν ζόρι καὶ μεγάλην σφίξιν, αὐτοὶ δὲν πληρώνουν, διότι μᾶς βλέπουν ὁποὺ ἀφεθήκαμεν δι' ὅλου ἁπαλοὶ δὲν δοκιμάζουν καμίαν σφίξιν παρὰ τὴν ἐξουσίαν, διὸ καὶ αὐτοὶ δὲν θέλουν νὰ ἠξεύρουν, καὶ μάλιστα τὸ φωνάζουν, ὅτι τοὺς παρακαλοῦμεν μὲ τὲς προσταγές. Ἕως τώρα τοὺς ἐφέραμεν τόσες προσταγές, καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τοὺς κάμωμεν τίποτες. Καὶ τὸ φωνάζουν τὰ σκυλιὰ οἱ καϊμακάμηδες ὅτι δὲν ἔχουν τί νὰ μᾶς κάμουν τὸ χατίρι, ὅσον ὁ καϊμακάμης τόσον καὶ οἱ ἰσπραβνίκοι, διότι τοὺς δίδομεν ρουσφέτι γρόσια, γιὰ τοῦτο μᾶς δίδουν προσταγὲς ξηρές. Ὅμως, ἂν ἦτον μὲ θέλημα τῆς ἐξουσίας ἔπρεπε νὰ τοὺς βιάσῃ μὲ μουμπασιρέους φοβερούς, καὶ ὄχι μὲ κατάνους καὶ χαρτιὰ ξηρὰ καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα βλάχικα φούμουρα. Αὐτοὶ αὐτὰ ὁμολογοῦν, εἰδὲ ὁ νοῦς τους διὰ νὰ κάμουν κλάκαν δὲν εἶναι καμίαν φοράν, ἀλλὰ μήτε καὶ νὰ πληρώσουν, ἕως ὁποὺ νὰ μὴν ἰδοῦν καμίαν μεγάλην σφίξιν παρὰ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἕως ὁποὺ δὲν φάγουν φάλαγγα μερικοὶ ἀπὸ αὐτούς, ὁποὺ ἀνακατεύουν καὶ δὲν ἀφήνουν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ κάμουν. Αὐτοὶ ἀλλέως καμίαν φορὰν δὲν κάμουν κλάκαν. Τοὺς ὁποίους σκύλους τῆς τοὺς ἔδωσα ἐγγράφως, καὶ ἄμποτες ὁποὺ νὰ λάβῃ καλὸν τέλος, διότι δίδομεν γρόσια χαζίρικα εἰς τὲς δουλειές μας καὶ δοκιμάζομεν μεγάλην δυσκολίαν ἕως νὰ λάβῃ τέλος. Μάλιστα εἰς μερικὲς δουλειὲς γίνεται καὶ κουσούρι ἐξ αἰτίας τῆς δυσκολίας ὁποὺ δοκιμάζομεν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος καὶ ζημιώνομε, διότι οἱ κύριοι τῶν μουλκιῶν διὰ τὴν κλάκαν μᾶς παίρνουν γρόσια καὶ ἔπειτα δὲν θέλουν νὰ τοὺς ὑποτάξουν διὰ νὰ κάμουν τὴν κατὰ νόμον κλάκαν τους, ἐπειδήτης καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ τόπου τῆς σήμερον κυριεύεται ἀπὸ τὴν εὐγενίαν των, ἀλλὰ ἀφήνουν ἡμᾶς νὰ κριθῶμεν μὲ τοὺς Βλάχους καὶ αὐτοὶ δὲν θέλουν νὰ ἠξεύρουν, καὶ δὲν ἠξεύρω πλέον τί νὰ εἰπῶ.

Τὸ ἀμπέλι τὸ ἀρχοντικὸν κατὰ τὴν εὐγενικήν της προσταγήν, ὁποὺ ὄντας αὐτοῦ ἐπροστάχθηκα, ἀμέσως ὁποὺ ἔφθασα, χωρὶς ἄργητα καιροῦ, ἔβαλα ἀνθρώπους μὲ παράδες συμφωνημένους, τὴν ἡμέραν πρὸς παράδες 40. Μάλιστα δὲν ἤθελαν νὰ ἔλθουν, φοβούμενοι ὁποὺ νὰ μὴν τοὺς πιάσω τὰς ὅσας ἡμέρας ἤθελαν δουλεύσει εἰς τὴν κλάκαν, καὶ ἕως ὁποὺ δὲν τοὺς ἔδωσα τὰ γρόσια εἰς χεῖρας, δὲν ἠθέλησαν νὰ ἔλθουν.

. . . .

Μήτε καὶ οἱ Μοζολένοι ἠθέλησαν, καὶ θέλουν πλέον νὰ κάμουν κλάκαν, λέγοντες ὅτι εἰς δύο μέρη δὲν ἠμποροῦν νὰ κάμουν κλάκαν. Ἀλλὰ μετὰ τὸ Πάσχα θέλουν πηγαίνει εἰς τὸ Καράκαλον, εἰς τοὺς ἄρχοντας ἰσπραβνίκους, ὁποὺ νὰ τοὺς ζητήσουν προσταγήν, ὁποὺ νὰ μετατοπίσουν τὸ μούλκι τοῦ ἄρχων μπάνου, ἐπειδήτης καὶ ὁ ἄρχων καμινάρης εἶναι ἄνθρωπος τοῦ ὁσπιτιοῦ, καὶ ἂν δὲν τοὺς δώσουν προσταγὴν διὰ νὰ μετατοπίσουν εἰς τὸ μούλκι τοῦ ἄρχων μπάνου λέγουν καὶ αὐτοὶ ὅτι θέλουν φύγει εἰς Τουρκίαν καὶ κλάκα εἰς δύο μέρη δὲν κάμουν. Καὶ αὐτοὶ ἐπῆραν φούμουρα ὅλον ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ἄρχισαν καὶ κάμουν νάζια, διότι καὶ αὐτὰ τὰ χωριά μας, μετὰ τὸ Πάσχα, θέλουν πηγαίνει εἰς τὸ Καράκαλον εἰς τοὺς ἄρχοντες. Λοιπὸν βλέποντας καὶ ἐγὼ ὁποὺ δὲν θέλουν νὰ ἔβγουν μήτε αὐτοί, τοὺς ἄφησα. Διὰ ποίαν αἰτίαν νὰ κάμω καυγὰν μὲ αὐτουνούς, εἰς καιρὸν ὁποὺ τοὺς ἔχω ὁμολογία παρμένη, ὅτι ἂν δὲν ἤθελαν κάμει τὴν κλάκαν, νὰ ἔχουν νὰ μᾶς πληρώνουν τὴν ἡμέραν πρὸς πέντε, 5, καὶ οὕτως τοὺς ἄφησα καὶ ἐτελείωσα τὴν δουλειὰν τοῦ ἀμπελίου ὅλον μὲ γροσάκια, καὶ μᾶς ἐπῆγαν τόσα γρόσια, καὶ ἕως τὸν καιρὸν τοῦ τρύγου θέλει μᾶς πηγαίνουν ἀκόμη πολλά, διότι θέλει ἀκόμη δύο φορὲς σκάψιμο, ἐξόχως τοῦτο τὸ σκάψιμον.

. . . .

Τὸν ἄρχων σερδάρη Διαμαντὴ κατὰ τὴν εὐγενικήν της προσταγὴν τὸν ἐζήτησα τὸ καπηλειὸν τῆς Μοζόλιας νὰ μοῦ τὸ πουλήσῃ καὶ παρακάτω ἀπὸ τὰ γρόσια χίλια πεντακόσια δὲν μοῦ τὸ ἀφήνει, καὶ ἐγὼ τὸν ἔδωσα ἕως τὰ γρόσια χίλια, ὄχι παραπάνω, καὶ ὁρισμός της. Πλὴν τολμῶ παρακαλεῖν τὴν εὐγενίαν της, ἂν ἦτον ὁρισμὸς τῆς εὐγενίας της ὁποὺ νὰ ἐπαίρνετε καὶ τὸ Φούντου Βόρνικον ὅλον εἰς τὸν ἴδιον τρόπον, ἂν μᾶς τὸ ἄφηνεν μὲ αὐτὴν τὴν τιμήν, διότι ἐβγαίνουν μπάρεμ τὰ ἔξοδα τοῦ κονακιοῦ καὶ ζημίαν δὲν δοκιμάζομεν, καὶ ὅπως καταλάβει ἡ εὐγενία της.

. . . .

Πρὸς τούτοις παρακαλῶ θερμῶς τὴν εὐγενίας της ὁποὺ μὲ τὸν ἴδιον κάτανον νὰ μοῦ σταλθῇ ἕνας νόμος εἰς τὴν ρωμαιϊκὴν γλῶσσαν, δηλ. νόμος τῆς Βλαχίας, ὁποὺ διαλαμβάνει περὶ κλάκας καὶ ἑτέρων πολλῶν, διότι ἠξεύρω ὁποὺ ἔχεται καὶ ρωμαΐϊκον, διότι ποθῶ σφόδρον νὰ τὸν διαβάσω, καὶ διαβάζοντας ἀμέσως θέλω τὸν στείλω πάλιν σίγουρα . . .

Μένω τῆς εὐγενίας της ταπεινός της δοῦλος

Δημήτριος Σακελλαρίου

Islaz, 24 martie 1820

Vă salut cu plecăciune şi sărut mînuța dumneavoastră de aur.

....

Am primit împreună cu scrisoarea închisă și porunca boierilor ispravnici în legătură cu claca, pe care îndată am înmînat-o boierilor zapcii. Domniile lor îndată au chemat pe locuitorii satelor de aici și le-au citit-o şi le-au spus şi prin viu grai că noi avem poruncă de la isprăvnicat să-i silim să facă claca care este cuprinsă în legea țării. Ei însă au răspuns zapciilor, toți într-un glas și cu un ton foarte urît, că: «noi sub nici un motiv nu facem niciodată clacă şi chiar dacă or să trimită boierii ispravnici arnăuți să ne supună şi să ne oblige să facem, atunci și noi, în amiaza mare vom încărca căruțele și vom fugi cu toții». Ei au mai spus şi alte multe asemenea vorbe şi laude rumînești, pe care le-a auzit şi domnia sa cu urechile sale și şi-a dat seama ce fumuri au în capul lor. Ba chiar şi țipă şi pretind să le plătim şi claca ce ne-au făcut-o anii trecuți. Ei spun că după ce s-au plîns lui Brîncoveanu, chipurile, i-a întrebat boierul căminar Manolachi ispravnicul, că: « pe baza cărei lumini şi porunci ați făcut claca în anii trecuți»? Ei au răspuns că: « ne-a silit serdarul Polihronie cu turci și cu cîrjalii, şi am făcut». Deci, chipurile, le-a spus amintitul boier căminar, că: « aceastā clacă, pe care ați făcut-o în anii trecuţi fără vreo poruncă a boierului ban Brîncoveanu şi fără să fie vreo lege a țării, este drept ca să v-o plătească serdarul Polihronie». Așa spun şi aşa vorbesc rumînii, însă nu cred să fi spus vreodată boierul căminar aceste cuvinte, ci sînt minciuni rumînești. Așadar, să nu mai lungesc vorba, ei nu fac clacă şi în nici un chip nu vor să plătească pînă ce nu vor fi constrînși. Nu plătesc, fiindcă ne văd că ne-am lăsat cu totul moale şi nu sînt constrînşi de loc de stăpînire. Ei nu vor să ştie, ba chiar țipă că [în zadar] ne rugăm cu poruncile în mîini și că pînă acum le-am adus atîtea porunci şi nimic nu putem să le facem. Cîinii de caimacami țipă că n-au cum să ne facă hatîrul nici caimacamul nici ispravnicii, dar fiindcă le dăm drept rușfet, bani, de aceea ne dau porunci seci. Dacă era cu voia stăpînirii, trebuia să fie siliți cu puternici mumbaşiri şi nu cu cătane şi hîrtii goale şi alte multe asemenea fumuri rumînești.

Ei spun acestea și n-au de gînd niciodată să facă clacă, dar nici să plătească pînă ce nu vor fi constrînşi de stăpînire şi pînă ce nu vor fi bătuți la falangă cîțiva din acei care se amestecă şi nu-i lasă şi pe ceilalți să facă clacă. Astfel ei niciodată nu vor face clacă. Numele acestor cîini vi le-am dat în scris şi să dea dumnezeu să ia un sfîrşit bun, fiindcă dăm bani peşin pentru treburile noastre şi întîmpinăm mari greutăți pînă să se termine. Avem chiar pierderi în unele treburi din cauza dificultăților întîmpinate, iar pe de altă parte suferim și pagubă, fiindcă stăpînii moşiilor ne iau bani pentru clacă, iar apoi nu vor să-i supună [pe țărani] să-şi facă claca după pravilă, fiindcă

şi cărmuirea ţării este astăzi în mîinile lor, ci ne lasă pe noi să ne judecăm cu rumînii și ei nu vor să ştie; şi nu mai ştiu ce să spun.

Potrivit cinstitei porunci a dumneavoastră, primită încă de cînd eram acolo, îndată ce am sosit, fără vreo pierdere de timp, am pus oameni angajați cu bani, cu cîte 40 parale pe zi, la via domniei voastre, ca s-o lucreze. Unii nu voiau să vină, de frică să nu socotesc zilele lucrate drept clacă şi pînă nu le-am dat banii în mînă, n-au vrut să vină.

. . . .

Nici locuitorii din Mozolea n-au vrut şi nu mai vor să facă clacă, spunînd că în două părți nu pot să facă clacă. După paşti se vor duce la Caracal, la boierii ispravnici, să le ceară o poruncă, şi să se mute la moşia boierului ban, fiindcă şi boierul căminar este omul casei, iar în caz că nu li se va da poruncă să se mute la moşia boierului ban, spun şi aceştia că vor fugi în Turcia, iar clacă în două părți nu fac. Şi aceştia au fumuri tot sub influența celorlalți şi au început să facă nazuri, fiindcă şi aceste sate ale noastre, după paşti, se vor duce la Caracal, la boieri. Văzînd deci eu că nu vor să facă clacă nici aceștia, i-am lăsat în pace. De ce să mă cert cu ei o dată ce am primit de la ei un zapis, ca în caz că nu vor voi să facă clacă să fie obligați să ne plătească pentru fiecare zi cîte 5[1] şi astfel i-am lăsat în pace şi am terminat munca de la vie tot cu bănişori. Şi am cheltuit atîția bani, ca pe timpul culesului viilor, şi vom mai cheltui încă mulți, fiindcă este nevoie încă de două ori să fie săpată, afară de acest săpat.

. . . .

Boierului serdar Diamandi, potrivit onoratei d-voastră porunci, i-am cerut să-mi vîndă cîrciuma de la Mozolea, dar mai jos de una mie cinci sute groşi nu mi-o lasă şi eu i-am dat pînă la 1000 groşi, nu mai mult. Aştept ordinul d-voastră. Indrăznesc să vă rog, dacă sînteți de acord, să luați şi cîrciuma de la Fundu-Vornicului, tot în aceleași condițiuni, dacă ne-ar lăsa-o cu acelaşi preț, fiindcă ies cel puțin cheltuielile conacului şi n-avem pagubă, dar precum veți socoti d-voastră că-i bine.

. . . .

Pe lîngă acestea vă rog călduros ca, cu aceeași cătană, să-mi trimiteți o lege în limba greacă, adică legea Ţării Romîneşti, în care e vorba de clacă și de alte multe lucruri, fiindcă ştiu că aveți şi în limba greacă. Doresc foarte mult s-o citesc, iar după ce o voi citi am să v-o trimit iarăși pe cale sigură.

. . . .

Rămîn sluga domniei voastre plecată

Dimitrie Sachelarie

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 221, doc. 25. Orig. grec.

---

[1] Nu se precizează ce monedă.

91

[Islaz,] 2 iulie 1820

Țăranii din Islaz sînt constrînși prin porunca domnului și a caimacamului să facă claca după pravilă.

['Ιζλάζι,] 2 'Ιουλίου 1820

Τὴν εὐγενίαν της δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χρυσόν της χεράκι.

....

Κατὰ τὴν εὐγενικήν της προσταγήν, ἰδοὺ ὁποὺ μὲ τοὺς ἰδίους κιρατζῆδες, ὁποὺ τὸ σιτάρι φέρουν, σᾶς στέλνονται καὶ δώδεκα ἀρνιὰ ἀπὸ τὲς φατατζοῦνες παρμένα. Καὶ τὰ μὲν πέντε ἀρνιὰ ἐδόθησαν εἰς τοὺς 'Ιωαννουσέστηδες νὰ τὰ φέρουν, τὰ τέσσαρα ἐβάλθησαν εἰς τὰ ἁμάξια τῶν ἀπὸ Γγουργγάνη, τὰ δὲ ἄλλα τρία ἐβάλθησαν εἰς τὰ ἁμάξια τῶν ἀπὸ Μπαμπιτζέσθη. Τοὺς ἐδόθησαν ἀρνιὰ καλὰ καὶ·παχιά. 'Ακόμη ἔμειναν τρία-τέσσαρα ἀρνιὰ ἄπαρτα, ὅμως αὐτὰ οἱ Βλάχοι δὲν θέλουν νὰ τὰ δώσουν, λέγοντας ὅτι ἀπὸ τριάντα πρόβατα ἀρνιὰ δὲν δίδουν, καὶ τόσα ἔχουν. Καὶ αὐτὰ ἂν ἠμπορέσω καὶ τὰ πάρω, αὐτὰ θέλω τὰ φάγωμεν καὶ ἡμεῖς, διότι τὸ Πάσχα δὲν τὰ ἐπήραμεν, μὲ σκοπὸν ὁποὺ νὰ τὰ ἀφήσωμεν νὰ παχύνουν, καὶ οὕτως ἐμείναμεν. 'Η εὐγενία σας καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τί νὰ φάγωμεν, καθότι εἰς τὸ ἑξῆς πρέπει νὰ μάσωμεν πουλιὰ ἀρκετὰ ἀπὸ τὸ δίσμα.

....

Πρὸς τούτοις εἰδοποιῶ τὴν εὐγενίαν της, ὅτι ἐπροχθὲς εἰς τὰς 30 τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἦλθαν ἐδῶ εἰς 'Ιζλάζι οἱ ἄρχων ἰσπραβνίκοι, καὶ οἱ δύο. Καὶ ἐρχόμενοι ἐφώναξαν ὅλα τὰ χωρία καὶ τοὺς ἐδιάβασαν ὅσον τὴν προσταγὴν τὴν αὐθεντικήν, τόσον καὶ τὴν προσταγὴν τοῦ ἄρχων καϊμακάμη, ὅσον καὶ τὸ γράμμα τοῦ ἄρχων μπάνου Μπρανκοβάνου, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐδιάβασαν τὰς προσταγάς, τοὺς ἐρώτησαν, κάμουν τὴν κατὰ νόμον κλάκαν τους, ἢ νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ ντιβάνι τῆς Κραγιώβας, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἂν δὲν εὐχαριστηθοῦν νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ Βουκουρέστι. Αὐτοὶ ὅλοι ἀποκρίθηκαν μὲ μίαν φωνήν, ὅτι μήτε κλάκαν δὲν κάμουν, ἀλλὰ μήτε εἰς τὴν Κραγιώβαν πηγαίνουν, μήτε εἰς Βουκουρέστι, ἀλλὰ θέλουν φύγει ὅλοι εἰς τὸ χάσση τὸ τουρκικόν. 'Ακούοντας λοιπὸν αὐτὸν τὸν λόγον οἱ ἄρχοντες, ἐθύμωσεν λίαν ὁ ἄρχων κλουτζέρης Τζάνης καὶ τοὺς λέγει, ὅτι ὅλοι τώρα νὰ φύγετε, κανένας νὰ μὴν μείνῃ, καὶ ἐγὼ δίδω ὁμολογίαν τοῦ αὐθεντός' καὶ μὲ τὰ ζῶα σας, ὁποὺ θέλουν σᾶς μείνουν, καὶ ἀκαρέτια σας ὁποὺ ἔχετε, καὶ σπαρτά σας, θέλω πληρώσει τὸ δοσιμόν σας δέκα χρόνια, καὶ ὥρα σας καλή. Ὅλοι τώρα νὰ φύγετε, καὶ νὰ ἰδοῦμε ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ πασιὰς ὁποὺ ἤθελεν σᾶς δεχθτῇ εἰς τὸ χάσση τόσον λαόν. Καὶ ὁ αὐθέντης ἂς εἶναι ἄξιος καὶ ἀπὸ ἐκεῖ σᾶς φέρνει, ἢ γράφει τὸν πασιᾶ καὶ σᾶς κρεμνᾷ ὅλους, κι' ἄλλα πολλὰ τοιοῦτα φοβερίσματα. Αὐτοὶ ὅμως ὅλο τὸ ἴδιον φωνάζουν, ὅτι θέλομεν φύγει ὅλοι τούτην τὴν ὥραν, στοχαζόμενοι ὅτι μὲ τὰ τοιοῦτα λόγια νὰ φοβερίζουν τοὺς ἰσπραβνίκιους. 'Ο ἄρχων κλουτζάρης ὅλον τὸ ἴδιον τοὺς λέγει, ὅτι ἕνας νὰ μὴν μείνῃ, δὲν θέλω νὰ ἠξεύρω. Εἰδὲ τὴν κατὰ νόμον κλάκαν πρέπει νὰ τὴν κάμετε ἕως τὸ ἕνα. Τότες λοιπὸν καὶ αὐτοὶ ἔφυγαν ὅλοι μὲ μίαν μεγάλην ὁρμήν, καὶ φωνάζοντες

ἕνας μὲ τὸν ἄλλον ὅτι ὅποιος δὲν ἤθελεν φύγει αὔριον τὸ ταχύ, νὰ τὸν βάλουν φωτιὰ εἰς τὸ σπίτι. Λοιπὸν τὸ ταχὺ ἄρχισαν μερικοὶ ἀπὸ τὸ Ἰζλὰζι, τάχατες νὰ φορτώνουν τὰ ἁμάξια νὰ φύγουν, βάζοντες τὰ καλαμπαλίκια των εἰς τὰ ἁμάξια, ὅμως νὰ κινήσουν δὲν τοὺς κάμει ἡ καρδιά, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος ἔβαζαν τὸν πουρκαλάμπον καὶ ἔλεγε τὸν ἰσπράβνικον ὅτι, ἄρχοντα, οἱ Βλάχοι φορτώνουν διὰ νὰ φύγουν. Ὁ ἄρχων κλουτζάρης ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος τοὺς λέγει ὅτι ψυχὴ νὰ μὴν μείνῃ, δὲν θέλω νὰ ἠξεύρω, καὶ ὥρα τους καλή. Καὶ τότες φωνάζει ὁ ἄρχων κλουτζάρης τοὺς ζαπτζῆδες καὶ τοὺς προστάζει, ὅτι ἀφοῦ ἡμεῖς κινήσωμεν νὰ τοὺς πάρετε ἐγγράφως ὅλα τὰ ζῶα τους ὁποὺ ἔχουν, ἕως εἰς τὸ παραμικρόν, ὅσον καὶ τὲς ὄρνιθες των, καὶ τὰ ἀμπέλια των, καὶ ὅλες τὲς ὀγράδες των, σχεδὸν καὶ λειβάδια καὶ μπαχτζέδες των. Ὅλα νὰ τὰ κάμετε κατάστιχον παστικὸν καὶ τὸ ὀγληγορώτερον νὰ μᾶς στείλετε εἰς τὸ Καράκαλον, καὶ νὰ τοὺς εἰπῆτε καὶ αὐτονῶν ὅτι ἕως τέσσαρας ἡμέρας διορίαν, ἀπὸ πέντε ἕξι ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ αὐτὸ χωριὸ νὰ εὑρεθοῦν εἰς Κραγιώβαν, καθότι ἂν δὲν ἤθελον πηγαίνει εἰς Κραγιώβαν, τότες θέλω γράψει εἰς τὸν αὐθέντην τὴν ἀπείθειάν των εἰς τὰς προσταγὰς τὰς αὐθεντικάς. Καὶ οἱ ἰσπράβνικοι φεύγοντας ἀπὸ τὸ χωρίον, καὶ αὐτοὶ ἐξεφόρτωσαν τὰ ἁμάξια των ὀπίσω, καὶ οἱ ζαπτζῆδες ἄρχισαν νὰ κάμουν τὴν καταγραφὴν διὰ τὰ ζῶα. Καὶ βλέποντας αὐτοὶ ὅτι οἱ ζαπτζῆδες τοὺς γράφουν ὅσον καὶ τὲς ὄρνιθες, βλέπω σήμερον ὁποὺ ἦλθαν οἱ Ἰζλάζινοι ὅλοι εἰς τὸ κονάκι μας, καὶ ἄρχισαν νὰ παρακαλοῦν, ὅτι τὶ ἔκαμαν δὲν ἔκαμαν καλά, τὸ ἐμετανόησαν, ὅμως περικαλοῦν ὅτι νὰ τοὺς ἀφήσωμεν μόνον τὸ χωρίον Ἰζλάζι κομμάτι ἀλαφρότερα ἀπὸ τὰ ἄλλα τὰ χωρία, διότι αὐτοὶ τραβοῦν περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ χωρία, καὶ ἀφήνοντάς τους ἀλαφρότερον, ν'ἀρχίσουν ἀπὸ αὔριον νὰ μᾶς κάμουν τὴν κλάκαν. Λοιπὸν ἐγὼ τοὺς ἀπεκρίθηκα, ὅτι ἐγὼ δύναμιν δὲν ἔχω νὰ σᾶς χαρίσω μήτε ὥραν, ἀπὸ τὶ προστάζει ὁ νόμος, ἀλλὰ τόσον ἠμπρορῶ, ὁποὺ νὰ γράψω τὸν ἄρχων μεδελνιτζέρην Σκαρλᾶτον, καὶ ἐπιστάτην, καὶ ἂν ἡ εὐγενία του ἠμπορεῖ νὰ σᾶς χαρίσῃ τίποτας, ἂς σᾶς χαρίσῃ, εἰδὲ ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς χαρίσω μήτε μίαν ὥραν, καθότι ὁ ἄρχων κλουτζάρης μοῦ εἶπεν, ὅτι ἐσὺ ἔχεις νὰ τοὺς ζητήσῃς τὴν κατὰ νόμον κλάκαν, ὄχι περισσότερον, μήτε ὀλιγώτερον μήτε ὥραν, καὶ ἂς φύγουν ὅλοι. Αὐτοὶ οἱ Βλάχοι κατὰ πρώτην φορὰν ἐσυνάχθησαν περὶ τοὺς τριακοσίους ἀνθρώπους εἰς τὸ ἰσπραβνικάτον καὶ ἄρχισαν ὅλοι νὰ φωνάζουν διὰ ἐμένα ὅτι τοὺς ἀφάνισα αὐτὰ τὰ χρόνια μὲ τὰ ἄδικα δίσματα, χορταρίου καὶ πουρουμπίου καὶ περὶ τῆς ὀτάστινας, ὅτι ὅποιος ἔμεινε ραμασίτζα τοὺς ἐπήραμεν γρόσι, καθὼς τὸ κρασὶ εἰς κρίτζημα ἐπουλήθη, καὶ διὰ ἄλλα πολλὰ ἄρχισαν νὰ φωνάζουν. Λοιπὸν ὁ ἄρχων κλουτζέρης τοὺς ἐκατάλαβε τί ἄνθρωποι σερέτηδες εἶναι, καὶ ὅτι αὐτὰ εἶναι ὅλα ψεύματα καὶ δὲν ἔβαλεν πίστιν καὶ ἀκουὴν εἰς τὰ λόγια των. Τόσον μόνον μοῦ εἶπεν, ὅτι ἂν αὐτὰ ὁποὺ μὲ τὰ αὐτιά του ἔχει ἀκούσει ἀληθεύουν, κακῶς ἐφέρθην, ὅμως εἰς τὸ ἑξῆς σὲ προστάζομε, ὅτι ἕως εἰς τὸ παραμικρὸν νὰ ἀκολουθήσῃς κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου. Ἀπὸ τὸ χορτάρι νὰ τοὺς πάρωμεν χόρτο καὶ ὄχι γρόσια, καὶ ἀπὸ τὸ σιτάρι, σιτάρι, σχεδὸν ἀπὸ ὅλα κατὰ τὸν νόμον. Καὶ μοὶ λέγουν οἱ ἄρχοντες καθὼς ἐσεῖς ζητᾶτε κατὰ τὸν νόμον τὴν κλάκαν, οὕτως νὰ τὰ φυλάξετε ὅλα κατὰ τὸν νόμον, καθότι ἀκολουθώντας παρά-

νομον θέλετε παιδευθεῖ. Λοιπὸν ἐγὼ τοὺς ἀπεκρίθηκα, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς θέλομεν ἀκολουθήσει κατὰ τὸν νόμον. Ἀπὸ χόρτον νὰ τοὺς πάρωμεν χορτάρι, καὶ ἀπὸ ὅλα κατὰ τὸν νόμον.

Καὶ ἐν τοσούτῳ μένω

τῆς εὐγενίας της ταπεινός της δοῦλος
Δημητράκης Σακελλαρίου

Λοιπὸν παρακαλῶ τὴν εὐγενίαν της διὰ τὸ χωρίον Ἰζλάζι νὰ προσταχθῶ τί ἀπόκρισιν νὰ τοὺς δώσω, διότι αὐτοὶ προσμένουν ἀπόκρισιν, ὁποὺ νὰ τοὺς ἀφήσωμεν ἐλαφρότερα καὶ οὕτως νὰ ἔβγουν νὰ κάμουν τὴν κλάκαν τους. Μόνον αὐτοὶ ἐδόθηκαν, ἄλλον χωρίον δὲν ἐδόθη νὰ κάμῃ ἕως τώρα ἐξὸν τὸ Ἰζλάζι. Ὁ σκύλος Ὄντζας ἰσπραβνιτζέλος δὲν θέλει νὰ δώσῃ μήτε γρόσι διὰ τοὺς υἱούς του, μήτε νὰ δουλεύσῃ, καὶ ὁρισμός της. Ὁ δὲ Τούδωρος ἄρχισε νὰ δουλεύῃ εἰς τὸ κονάκι.

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι πρῴην μεγάλῳ σερδάρῃ κυρίῳ μοι κυρίῳ Πολυχρόνῃ Κώνστᾳ Πέτρου καὶ ἀδέλφια τῷ ὡς πατρί μοι δουλικῶς

. εἰς Ἰωαννουσέστι

[Islaz,] 2 iulie 1820

Vă salut cu plecăciune şi sărut mînuța dumneavoastră de aur.

...

Potrivit poruncii dumneavoastră, iată că vă trimit cu căruțaşii care aduc grîul şi 12 miei luați de la fătăciuni; cinci miei au fost dați ianuşeştilor ca să-i aducă, patru au fost puşi în căruțele celor de la Gorgani, iar restul de trei au fost puşi în căruțele celor de la Babiceşti. Li s-au dat miei buni şi graşi; au mai rămas 3—4 miei care n-au fost luați, dar rumînii nu vor să dea aceşti miei, spunînd că de la treizeci de oi ei nu dau miei, că atîția au. Dacă voi reuşi să iau şi aceşti miei, am să-i opresc pentru noi, fiindcă de paşti nu i-am luat, lăsîndu-i să se îngraşe şi astfel am rămas fără miei. Dumneavoastră şi noi avem ce mînca, deoarece în viitor vom aduna păsări din dijmă.

...

Pe lîngă acestea vă înştiințez că alaltăieri, la 30 ale lunii trecute, au venit aici la Islaz cei doi boieri ispravnici şi au chemat toate satele să citească țăranilor atît porunca domnească, cît şi porunca boierului caimacam, precum şi scrisoarea boierului ban Brîncoveanu. După ce le-au citit poruncile, i-au întrebat dacă au de gînd să-şi facă claca potrivit pravilii, iar dacă nu să meargă la divanul Craiovei, şi de nu vor rămîne mulțumiți acolo, să meargă la Bucureşti. Toți au răspuns într-un glas că nici clacă nu fac, dar nici la Craiova sau la Bucureşti nu merg, ci vor pleca toți în hasul turcesc. Auzind deci boierii cuvintele acestea, tare s-au supărat. Boierul clucer Giani le-a şi spus: « toți acuma să plecați, să nu rămînă nimeni, şi eu voi da un zapis stăpînului, şi cu vitele voastre care rămîn şi cu acareturile şi semănăturile ce aveți voi am să plătesc darea voastră pe zece ani, şi drum bun! Să plecați toți acum, şi să vedem care este acel paşă, care are să primească în hasul lui atîta popor? Iar stăpînul

dacă este vrednic şi de acolo vă aduce, sau scrie paşei şi vă spînzură pe toți» — şi alte multe asemenea amenințări. Ei însă strigă acelaşi lucru: «vom pleca toți în acest moment», crezînd că cu astfel de cuvinte au să sperie pe ispravnici, iar boierul clucer le spune tot acelaşi lucru: «nimeni să nu rămînă, nu vreau să ştiu, claca orînduită trebuie s-o faceți toată». Atunci ei au plecat furioşi, strigînd că cine nu va pleca mîine dimineață să i se pună foc la casa lui. Aşadar dimineața au început cîțiva de la Islaz, chipurile, să încarce căruțele să plece, punînd calabalîcul lor în căruțe, dar să pornească nu-i lăsa inima. Pe de altă parte puneau pe pîrcălab să spună ispravnicului: «boierule, rumînii încarcă să plece». Iar boierul clucer, pe de altă parte, le spune ca suflet să nu rămînă, că nu vrea să ştie şi drum bun. Şi atunci cheamă boierul clucer pe zapcii şi le ordonă: «după ce noi vom pleca, să le înscrieți toate vitele lor pe care le au, precum şi găinile, şi toate ogrăzile, livezile şi grădinile lor. Să faceți pentru toate un catastih desluşit şi să mi-l trimiteți cît mai repede la Caracal şi să spuneți şi țăranilor ca, în soroc de patru zile să meargă cinci şase oameni din acest sat la Craiova, iar în caz că nu se vor duce la Craiova, atunci voi scrie domnului despre nesupunerea lor față de poruncile domneşti». Dar, după ce ispravnicii au plecat din sat, țăranii şi-au descărcat căruțele, iar zapciii au început să întocmească lista vitelor. Țăranii au văzut că zapciii înscriu şi găinile.

Văd astăzi că toți locuitorii din Islaz au venit la conacul nostru şi au început să se roage că n-au făcut bine ceea ce au făcut şi că le pare rău, însă se roagă să lăsăm satul Islaz ceva mai uşurat ca satele celelalte, fiindcă acesta suferă mai mult dintre toate satele şi dacă vor fi lăsați mai uşurați, vor începe de mîine să ne facă claca. Dar eu le-am răspuns: «eu n-am putere să vă iert nici măcar un ceas, din ceea ce porunceşte pravila, ci numai atît pot să scriu boierului medelnicer Scarlat, epistatul, şi dacă domnia sa poate să vă ierte ceva, să vă ierte, dar eu nu pot, deoarece boierul clucer mi-a spus ca să vă cer claca după pravilă, nici mai mult, nici mai puțin măcar cu un ceas şi dacă nu, puteți pleca cu toții.

Ceilalți rumîni — vreo trei sute de oameni — mai întîi s-au adunat la isprăvnicat şi au început toți să strige împotriva mea, că am ruinat aceste sate cu dijmele nedrepte pentru fîn, porumb şi cu otaştina; că acelora, care au rămas cu rămăşiță le-am luat bani; cum s-a vîndut vinul în cîrciumă şi multe altele. Boierul clucer însă i-a înțeles ce fel de oameni şireți sînt şi că toate acestea sînt minciuni şi n-a vrut să-i creadă şi să-i asculte. Numai atît mi-a spus că dacă cele auzite cu urechile lui se adeveresc, rău m-am purtat, însă în viitor «îți poruncim ca pentru lucrul cel mai neînsemnat să urmezi potrivit cu pravila țării. Pentru fîn să le luăm fîn şi nu bani, pentru grîu, grîu, pentru toate, după pravilă». Şi îmi spun boierii: «precum dumneavoastră cereți claca potrivit pravilii, aşa să împliniți totul după pravilă, deoarece dacă veți face ceva împotriva pravilii, veți fi pedepsiți». Eu le-am răspuns că în viitor vom

urma pravila pentru fîn, le vom lua fîn, şi aşa pentru toate celelalte, după pravilă.

Cu acestea, rămîn a dumneavoastră slugă
Dimitrache Sachelarie

Aşadar vă rog să-mi porunciţi ce răspuns să le dau pentru satul Islaz, fiindcă ei aşteaptă răspuns, ca să-i uşurăm, şi astfel să iasă să-şi facă claca [1]; numai ei au consimţit să facă clacă, nici un alt sat, afară de Islaz, n-a consimţit. Cîinele de Oncea, isprăvnicelul, nu vrea să dea nici un ban pentru fiii lui, dar nici să lucreze. Aştept ordinul dumneavoastră. Tudor a început iar să lucreze la conac.

[Adresa:] Prea nobilului boier biv vel serdar, domnului meu domn Polihronie Consta Petru şi fraţii, ca unui tată al meu, cu plecăciune

La Ianuşeşti

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 221, doc. 13. Orig. grec.

92

26 august 1820

Tudor Vladimirescu adevereşte că a primit 1903 taleri de la Pavel Macedonschi, pentru negustorie.

Taleri

1 903, adecă lei una mie nouă sute trei, am primit de la domnul Pavel Macedonschii asupra mea, ca să-i metahirisesc în neguţătoriie. Şi cînd mi să vor cere, atît capetile, cît şi cîştigul ce va ieşi, să am a-i răspunde dumnealui făr' de alt cuvînt, arătîndu-i şi dreaptă socoteală pentru cîştigul ce va ieşi. Şi am iscălit.

Theodor Vladimirescu
1820, avgust 26

Şi aceşti bani sînt cu cei de la Mihaloglu, care au să să ia de la dînsul.

'Ανδρέας, μαρτυρῶ ὅτι ἡ ὄπισθεν ἡ ὑπογραφὴ εἶναι τοῦ ἰδίου ὑπογραφομένου Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου (Andrei, mărturisesc că iscălitura de pe verso este proprie a subscrisului Theodor Vladimirescu).

---

[1] Într-o scrisoare din 26 iulie 1820, D. Sachelarie se plînge din nou că locuitorii nu se supun; nu vor să lucreze la arie şi nu vor să dea boabe, ci numai snopi (Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 221, doc. 23. Orig. grec). Alte ştiri în legătură cu atitudinea locuitorilor în chestiunea clăcii se găsesc într-o scrisoare din 4 noiembrie a aceluiaşi (acelaşi pach., doc. 28 şi 29).

Vasile logofătul, martor pentru această iscălitură, că este a adevăratului sluger Tudor Vladimirescu.

Intocmai după orighinal

Constandin Elefterescu

Nr. 9

Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/ 1832 roşu, f. 24. Publicat de E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 69.

93

3 septembrie 1820

Sătenii din Nedeia (Dolj) se obligă să împlinească pe viitor adeturile moșiei, la care pînă acum nu s-au supus.

Încredințăm cu acest zapis al nostru la mîna dumnealui biv vel medelnicer Scarlat Dulea, epistatul moşiilor dumnealui prea cinstitului biv vel ban Grigorie Brîncoveanu, precum să să știe că noi, aflîndu-ne cu lăcuința pe moşia Nedeia din sud Dolji a dumnealui prea cinstitului ban Brîncoveanu, şi după pravila pămintului nefiind următori a răspunde cele drepte ale pămîntului la omul ce-l are orînduit arendaş acolo, la această moşie, precum pravila coprinde, mai vîrtos pentru zilele clăcii inpotrivindu-ne cu totul, nu am făcut nici măcar o zi, nici pă anu trecut, nici pă acest următor an. Şi aşa, după arătarea ce au făcut dumnealui medelnicer prea cinstitului ban, stăpînului nostru, şi dumnealui făcînd arătare mării sale prea înălțatului nostru domn pentru a noastră nesupunere şi înpotrivire ce am arătat, s-au trimes luminată porunca înălțimii sale către cinstitul divan al Craiovei, ca nu numai să ne supuie a face urmare întocmai după pravila pămîntului, ci să ne şi pedepsim ca unii ce am dat pricină dă nesupunere şi la lăcuitorii altor sate. După care, orînduindu-să mumbaşir cu cinstită porunca caimacamii şi aducîndu-ne aici, pînă a nu ne înfățăşa în cinstitul divan cu dumnealui medelnicer, epistatu, după ce, pe de o parte, am înțăles cele poruncite de către măria sa vodă pentru a noastră înpotrivire și nesupunere ca să ne pedepsim; pe de altă parte am înțăles și am văzut că toți ceilalți lăcuitori ce să află șezînd pă moşii stăpînești s-au supus de către cinstitul divan a face zilele clăcii şi toate celelalte cîte în pravilă să coprind; încă au fost să ia şi pedeapsă, şi în cea din urmă, cunoscînd greşala lor, s-au rugat de către cinstitul divan de i-au iertat şi au dat și zapis că vor urma întocmai după pravilă. Asemenea dar și noi, cunoscindu-ne greșala noastră pentru nesupunerea ce am arătat, văzînd și hotărîrea pravilii că este întocmită asupra tutulor lăcuitorilor țării a clăcui cîte doaăsprezece zile pă an şi a răspunde toate celelalte ce sînt legate în pravilă la stăpînu moșii, nu ne-au mai rămas nici noaă cel mai puțîn cuvînt de înpotrivire, în vreme ce este pravilă legiuită asupra tutulor lăcuitorilor de opște, ci ne-am mulțumit de a

noastră bunăvoință şi am dat zapisul acesta dumnealui epistatului, prin care ne legăm că vom fi următori întocmai după coprinderea pravilii, de vom face cîte doaăsprezece zile clacă pă an, ori în lucru, sau să-l plătim în bani, zioa cîte taleri unu, precum şi pentru caru de lemne care nu-l vom aduce, fiindcă acolo pădure nu este, să avem a-l plăti în bani cu prețul ce să polipseşte acolo în partea locului; să arăm şi cîte o zi cu toate plugurile cîte să vor afla în satul nostru, toamna sau primăvara; să plătim şi suhat pentru vitele mărunte ce pasc şi să hrănesc în moşie. Mai în scurt, să avem a înplini şi a răspunde adeturile moşii cîte în pravili să coprind, dar şi stăpînu să nu ne supere mai mult peste cele în pravilă coprinsă.

Iar cînd şi după aceasta înpotrivă vom face urmare şi ne vom mai arăta cu nesupunere, atunci să fim pedepsiți straşnic de către cinstitul divan. Şi pentru că vom fi următori legăturii ce printr-acest zapis facem şi vom înplini toate cele drepte adeturi la stăpînu moşii, am rugat şi pă cinstitul divan de nu-au întărit zapisul acesta.

1820 septemvrie 3

Eu Dumitru Răzgîitu ot Nedeia
eu Anton Brezoi ot tam
eu Mitroi Ştefănucă ot tam.
} vechili pentru tot satul nostru Nedeia din sud Dolji,

adeverim.

De la divanu Craiovii.

Cu acest zapis, ce l-au dat cei în dosu iscăliți săteni vechili şi din partea a tot satul lor Nedeia, viind şi înaintea noastră, au făcut rugăciune ca să să adevereză şi dă către noi, spre a-şi avea temeiu.

Drept aceea dar, după a lor rugăciune, s-au adeverit şi de către noi, ca să-şi aibă urmarea la toate, întocmai precum într-însu să coprinde.

1820 septemvrie 4.

Ioan Tipaldo [1]
Dumitru Brăiloiu
Nicolac Glogoveanu

Ştefan Bibescu [?]
Procitoh biv vel medelnicer

Muz. de ist. Buc., Fond Aşezăm. Brîncoveneşti, doc. 30538. Orig. rom.

94

5 septembrie 1820

Tudor Vladimirescu roagă pe medelnicerul Grigorașco Bălteanu să se fixeze termenul de judecată pentru moșia Purcari pe după crăciun, deoarece pînă atunci « nu sîntem gata de mers la București, să ne judecăm».

Cu frățească plecăciune mă închin dumitale, arhon medelnicer.

Pentru aceşti lăcuitori de la Purcari, sud Gorji, cu carei dimpreună sînt şi eu părtaş la moşie, şi avem judecată cu neamurile dumnealui slugerului

[1] Iscălitură în greceşte.

Preda Săulescu, săleful dumitale, de care pricină, din cuprinderea apelației, vei lua dumneata pliroforie; și fiindcă pînă la crăciun nu sîntem gata de mers la București, să ne judecăm; iar întîmplîndu-să ca fratele slugerului ce este condicari, şi ciialanți ai lui să silească pe tovaroşii miei ca, mai nainte de vremea arătată, să meargă la Bucureşti, mă rog dumitale să binevoieşti a ne fi întru ajutori ca să să pue soroc pînă dupe sărbătorile naşterii domnului, şi atunci vom merge de ne vom judeca, şi mă vei îndatora pînă la suflet.

1820, săptembrie 5

Şi sînt fratele şi plecată sluga dumitale

Theodor Vlădimirescu

[Pe o hîrtie separată:] Cinstitului al mieu mai mare ca un frate, dumnealui biv vel medelnicer Grigoraşco Bălteanu, epistatul logofeții al treilea al divanului Craiovei, cu frățească plecăciune.

Al. Ştefulescu, *Gorjul istoric şi pitoresc*, Tg. Jiu, 1904, p. 358 (cu facsimil); D. N. Miloşescu, *Vederi din Gorj*, Tg. Jiu, 1906 (cu facsimil); E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, Bucureşti, 1947, p. 38-39.

95

București, 3 noiembrie 1820

Anaforaua divanului către domn pentru alegerea arhimandritului Ilarion ca episcop al Argeșului.

Prea înălțate doamne,

După luminată porunca înălțimii tale, ce prin pitacu de la 30 ale trecutului octomvrie ni s-au dat că, precum ne este ştiut, dîndu-şi obştescul sfîrşit sfinția sa episcopul Argeşiu chir Iosif, în locul căruia urmează a să orîndui altul.

Deaceia, porunceşti măria ta ca, adunîndu-ne cu toții la domneasca mării tale curte şi chibzuind cine să cuvine a să orîndui episcop Argeşiu, alegîndu-l a fi om cu ideie şi destoinc, pe carele prin anafora să-l arătăm înălțimii tale.

Următori fiind luminatăi mării tale porunci, ne-am adunat cu toții aici la domneasca curte şi făcînd chibzuire să alese cu sfat dă obşte a să orîndui în locu răposatului episcop, la mai sus numita episcopie cuviosul arhimandrit chir Ilarion, ca unul ce este om cu ideie, pe care îl ştim că este om cu frica lui dumnezeu, înpodobit cu învățătură, cuvios, cu smerenie şi destoinic, cunoscut din cercare de a otcîrmui, a chivernisi şi a păstori această cuvîntătoare turmă, cu bună şi lăudată orînduială. Şi de alegerea ce să făcu prin chibzuire de obşte nu lipsim a arăta înălțimii tale spre a să da şi luminată întărirea mării tale la această prea plecată a noastră anafora de dreaptă alegerea ce am făcut.

1820, noiembrie

Barbul Văcărescu vel ban, Istrate Crețulescu biv vel dvornic, Grigore Băleanu vel dvornic, Mihalache Manu biv vel vornic, Grigore Filipescu vel vistier, Costandin Samurcaş vel vornic, Iordache Slătineanu vel logofăt, Gheorghe

Filipescu vornic, Manolache Arghiropol biv vel logofăt, Costandin Dudescu, Iancul Văcărescu vel logofăt, Scarlat Grădişteanu vornic, Ioan Ştirbeiu vornic, Nicolae Văcărescu vel dvornic, Dumitrache Racoviţă, Costandin Cîmpineanu, Costache Rasti, Manolache Băleanu vel logofăt, Alecsandru Ghica biv vel logofăt, Costandin Cantacozino, Grigore Ralea vel dvornic, Dumitrache Hrisoscoleu, Costandin Golescu vel logofăt, Nicolae Mavru vel hatman, Scarlat Roset hatman, Grigore Romanet vistier, Nicolache Filipescu, Alecsandru Vilara biv vel agă, Costandin Cornescu, Manolache Florescu biv vel agă, Mihalache Cornescu biv vel vornic, Nicolae Golescu logofăt, Nicolae Ghica vel vornic, Scarlat Mihălescu
[Rezoluţia :]

Io Alexandru Nicolau Suţu vv. i gospodar zembli vlahscoie.

Citindu-să înaintea domnii mele această anafora a dumnealor veliţilor boieri, am luat seama cuvintelor pentru care aleg dumnealor de diadoh la episcopia Argeşului pă cuviosul arhimandrit chir Ilarion. Cu adevărat, cuvîntul cel drept trebuia să-i povăţuiască a dori de un episcop cu acest fel de îmbunătăţiri în ce chip mărturisesc pentru mai sus zisul bărbat.

Drept aceea, domnia mea pă nimenea altul cu îndemînă găsind mai destoinic decît cel arătat şi încredinţîndu-ne la mărturia dumnealor boierilor, primim alegerea şi întărim anaforaoa aceasta.

Vel logofăt
1820, noiembrie 3
Pecetea gospod.

Iscălitura gospod.

Arh. St. Buc., Condica domnească 99, p. 32. Copie rom.

ANEXĂ
la documentul nr. 95

Wehe, wehe uns! denn die Herrscher der Wallachey bemühen sich die christliche Religion gänzlich umzustürzen. Ein Beweis davon ist die Ernennung jenes berichtigten Atheisten zum Bischof von Arzcich. Wehe, wehe uns! denn sie bemühen sich unterstützt vom regierenden Fürsten und noch mehr vom russischen Consul, alle Abgaben dreifach zu vermehren und so alle Verträge, die unter der Regierung des Fürsten Caradgea festgesetzt wurden zu ihrem Vortheil umzustossen.

Der Haupthurheber dieser schmutzigen Ränke ist der Samurcassi und die diesfälligen Verhandlungen werden beim plattnasigten George den russischen Dollmetsch, im Beiseyn des George Philipesco, des Gregorius Balliano und jener zwey niederträchtigten Brüder Gulesco in geheim fortgesetzt. Dieses nicht genug, allein jetzt verlautet sich das Gerücht, dass man den Erzbischof absetzen wolle, weil er diesem gesetzwidrigen und ungerechten Vorschlag nicht beystimmen mag. Glauben diese Leute vielleicht, dass der Erzbischof nur für einzelne und nicht für das Allgemeine da ist? Es scheint dass sie keine Zei-

tungen lesen, sont würden sie wissen was hetzt in Spanien, was in Neapel und in andern Ländern geschieht und dass die Vorrechte der Völker allgemein zunehmen. Zu verwundern ist es wirklich, wie der Consul Pini glauben kann, dass solche Verhältnisse in die Länge unbekannt bleiben werden. Gewiss, gewiss wird alles dem gerechten und mächtigen Kaiser Alexander bekannt werden.

Griechenland ist zwar mein Vaterland, allein hier in der Wallachey bin ich erzogen worden, hier habe ich meine Existenz, hier ehrenvolle chargen erhalten hier endlich habe ich mich mit einer Walachin verehligt und tief schmerzt es mich das Unglück meines zweyten Vaterlandes zu sehen.

Auf, auf Ihr wallachischen Mitbrüder! Lasst uns das Vaterland von solchem schädlichen Unkraut reinigen um fremden Völkern nicht mehr zum Spotte zu dienen. Lasst uns jene boshaften Pläne welche einigen Individuen zur Erlangung neuer chargen dienen sollen, gänzlich verciteln?

Vai, vai nouă! Căci domnii Țării Romînești caută să distrugă complet religia creștină. Dovadă e numirea unui cunoscut ateu ca episcop al Argeșului [1]. Vai, vai nouă! Căci ei se străduiesc, sprijiniți de domnul actual și mai ales de consulul rus, să urce de trei ori toate dările și să anuleze toate contractele încheiate sub domnia domnitorului Caragea.

Principalul autor al acestor intrigi e Samurcaș, [2] iar negocierile au fost duse la Gheorghe Nasturtit, [3] dragomanul rus, în prezența lui Gheorghe Filipescu, Grigore Bălianu și a celor doi infami frați Golescu [4]. Și aceasta nu ajunge; acum circulă zvonul că vor să-l depună pe mitropolit, fiindcă el nu aprobă acest plan nelegal și nedrept. Oamenii aceștia își închipuie poate că mitropolitul e aici numai pentru unii și nu pentru toți? Se pare că ei nu citesc gazete, altfel ar ști ce se petrece acum în Spania, la Neapol și în alte țări și că privilegiile popoarelor cresc pretutindeni. E de mirare cum consulul Pini își poate închipui că astfel de relații pot rămîne mult timp necunoscute. Fără îndoială, toate acestea vor ajunge la cunoștința dreptului și puternicului împărat Alexandru.

Deși patria mea e Grecia, eu am fost crescut în Țara Romînească, aici îmi cîștig existența, aici am ocupat funcții de onoare, aici m-am căsătorit cu o romîncă și mă doare adînc să văd nenorocirea patriei mele a doua.

Sus, sus frați romîni! Să curățim țara de aceste buruieni răufăcătoare ca să nu mai fie de rîsul popoarelor străine. Să zădărnicim planurile rele menite să procure unor indivizi noi slujbe! [5]

Hurmuzaki, XX, p. 532. Text germ.

---

[1] Este vorba de Ilarion al Argeșului.

[2] Vornicul Constantin Samurcaș.

[3] Este vorba de Gheorghe Leventis.

[4] Iordache și Constantin (Dinicu) Golescu.

[5] Pamfletul de mai sus este anexat la raportul lui Fleischhakl către Metternich, din 4/16 ianuarie 1821 (*Hurmuzaki*, XX, p. 531—532).

20 noiembrie 1820

Scrisoare către biv vel clucerul N. Glogoveanu în legătură cu reglementarea situației poslușnicilor și cu opoziția boierilor.

..........[1] mă închin dumitale.

.... [1] aveam trebuință să-ți scriu ca să mă... [1], dar fiindcă îngrijirea şi alergăturile... [1] nepoatei Casandra cu Anastasia... [1] cu mila lui dumnezeu au luat alaltăieri...[1] ne aflăm în gătire de nuntă, carea socotim sau înaintea crăciunului, sau după crăciun numaidecît să... [1] iau că nu mi-au dat vreme. Cu toate acestea fur vreme şi scriu dumitale paraponisîndu-mă... [1] socotesc că, cîte au curs în anu trecut, pentru cele nefolositoare plîngeri ale dumitale, nu le-ai uitat şi că toate acelea nu numai că n-au fost dă nici un folos, ci încă au adus și vătămare.

Acum trebuie să te fi pliroforisit că nizamul poslușnicilor este peste toată țara şi de la mitropolit pînă la treti logofăt, fără de nici o osebire şi toată boierimea de aici au priimit-o fără de a socoti că cu pieptul, cu adunări şi cu vorbe împotrivă, vor să folosească [2].

Dar dumneata după viscol, oricine gîndind, cu pieptul și cu strigări nu veți catordosi să aveți lucru ce nu este cu cale a avea (că ce-i după cin, tuturor, îi ban, iar ce-i peste orînduita sumă, îi ia).

V-ați adunat iarăşi, ați făcut strigări, înfricoşări, v-ați lăudat că veți să faceți arz şi altele multe după obiceiul pămîntului de acolea, și acestea toate, numele dumitale în capul foii.

Frate! pîn... [1] tăta cînd vor avea tre[buință]... [1] șarpele din gaură, să împle... [1]

În credință isprăvnicia... [1] din pricinile acestea au lua... [1] [pi]erdut-o dumneata şi anțărțu aşa şi... [1] așa şi rog caută-ți divanul, cau[tă-ți] casa, nu te amesteca cu răzvrătitorii... [1] Mă stinghirezi de tot, încît nu pociu să-ți isprăvesc o isprăvnicie care ceri.

---

[1] Doc. rupt.

[2] Problema punerii poslușnicilor la bir era la ordinea zilei.

Într-o scrisoare din noiembrie 1820 către N. Glogoveanu se arată: « Au început a să porni și dăn logofeții vistieriei i alții prin județe cu lepădarea poslușnicilor la bir; şi alții ne-au mai spus că cu sfat de obște s-au făcut lepădarea aceasta».

În altă scrisoare către acelaşi, din decembrie, se relatează că « Dinicu s-au pus cu toată silința dă face catagrafie satului, umblînd din colibă în colibă... pă cîțiva [liude] îi am luați de la sat pentru facerea de bine, care am peste două miie de lei la dînşii; şi alți calici pe care-i arată şi-i hrănesc ca pă țigani. Aceasta nu să chiamă prisoacă dă poslușnici; că toți boierii fac acest fel dă speculații ca să ne ajutăm casăle... Că chiar vistieriilor sînt ştiute că nu sînt toți arătați birnici în toate județele, ci fieștecare sat are 20—30 pitiți » (Fondul Glogoveanu, doc. 147 și 547/1820. Orig. rom.).

Într-un catastif de poslușnici din octombrie 1819, aparținînd tot lui N. Glogoveanu, se arată pe nume şi cu număr poslușnicii adevărați, cei care au fost trecuți la bir și cei care nu sînt « în ființă» (acelaşi fond, doc. 280/1819).

Îți zic frățește și în taină că m-am ocărît pentru acestea, dar aceasta nu mă supără, cît mă supără prelungirea chiverniselei dumitale.

Să-mi dai răspuns la această scrisoare, deslușindu-mi pricina pe larg cum au scurs, căci am trebuință de acest fel de scrisoare din partea dumitale.

În trecutele zile am fost scris dumitale [1] ca dinpreună cu Elenco, pe care dulce o sărut, cu cai de olac să veniți aici. Dar aflînd starea drumului, vă poftesc să nu faceți această mișcare, fiindcă cu olac trebuie să vie cinevași cinci zile pînă la București și pînă mai deunăzi erați bolnavi amîndoi.

Al dumitale frate și slugă
Grigorie Romanitul[2]
1820 noiemvrie 20

[Adresa:] Cinstitului al mieu ca un frate dumnealui biv vel clucer Nicolae Glogoveanu, cu frățască dragoste.

Inst. de istorie, Fond Glogoveanu, doc. 368/1820. Orig. rom.

97

[1820]

Slugerul Tudor Vladimirescu are dreptul la patru poslușnici fiindcă «a slujit țării la vreme de răzmiriță».

« Sud Mehedinți. Foaie de suma poslușnicilor după moșii streine și supt numire de vieri, ce să află pă la biserici și alte obraze scăpătate i jupînese văduve dintr-acest județ.

. . . .

4 biserica Sfîntului Nicolaie ot Cerneți.

. . . .

10 biserica Sfîntului Ion ot Cerneți, cu porunca domneștii vistierii.

4 sluger Theodor Vladimirescu [3], fără de moșie, au slujit țării la vreme de răzmiriță [4].

. . . .

Nicolae Brăiloiu

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216/b/1820, f. 590. Orig. rom.; fragment publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p.78.

---

[1] Încă din 5/XI/1820, i se scria lui N. Glogoveanu că i-au fost lăsați numai 28 de poslușnicii (Același fond, doc. 580/1820).

[2] Cuvintele « frate și slugă» și iscălitura, în grecește.

[3] În text: Vidimirescu.

[4] În catastiful de poslușnicii din jud. Mehediți, din anul 1818, este înregistrat Preda Onișan din Halînga ca poslușnic al slugerului Tudor Vladimirescu (Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2203/1818, f. 761—775).

98

6 decembrie 1820

Scrisoare către biv vel clucerul N. Glogoveanu în legătură cu caznele la care sînt supuși țăranii de pe moșia Glogova pentru dajdie și despre fuga lor.

Cu multă plecăciune închinîndu-mă sărut cinstită mîna dumitale

Înștiințez dumitale că viind pe la Glogova pentru cîteva zile, pînă însă voi isprăvi treaba ce aveam și întîlnindu-mă cu logofătul Gheorghe Lăcusteanu, ce s-au orînduit zapciu la plasa Băii în locu logofătului Vasile, îmi arătă că siliștea Cătunului, din multe pricini ale zapciilor, încă de la april și maiu spărgîndu-să cu totul, oricîți bani taie ludile lor de la acea dajdie, mi să pare pentru taleri 800, au găsit-o logofătu Vasile cu sameșu cu cuviință a-i plăti Glogova, față fiind și Lăcusteanu. Și lude 4 și ce era Cătunu, le-au așăzat la extract asupra Glogovii. Și Glogova astăzi să află lude 70.

Și după porunca dumnealor ispravnicilor, ce este dată prin marifetu zișilor de mai sus, pîrcălabul Glogovii îi silnicește a plăti atît dăjdiile Cătunului și untul și lude 4 pe curgătoarea diminie.

Cocoane, pentru dumnezău, niște nedreptăți ca aceștea bine ar fi să le arăți stăpînirii, căci Glogova pînă astăzi este pă jumătate fugită. Au părăsit creștinii și biserica; că la biserică găsindu-i, sare și îi leagă și îi căznește tîlhărește pentru datoriile altora. Pă vremea spargerii Cătunului, zapciu să afla logofătul Vasile.

Eu după datorie cele ce auz și văz, nu lipsesc a le face cunoscut dumitale. Multa dumitale tăcere și răbdarea te-au adus și o să ne aducă la mare dărăpănare. Ci stăpînu cu ale sale cum voiește așa și face.

Și cu multă plecăciune sînt al dumitale prea plecată slugă.

.... [1]

1820, dechembrie 6

Arh. St. Craiova, doc. XVI/14. Orig., hîrtie dublă cu filigran.

99

13 decembrie 1820

Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să cumpere capre și vite.

Cu fericită sănătate, chir Nicolaie.

Am înțăles că nici pînă acum nu te-i mai dus la Corzi însuți, ce umbli triimețînd pe unii-alți, care nu fac nici o treabă. Ci iată că-ți scriu: nicidecum zăbavă să nu mai faci, ci să mergi singur și să cauți să scoți banii toți și în grabă să umbli ca să-i imparți pe capre. Și pînă cînd îți voi mai triimite eu alți bani, să mergi negreșit să mai iai de la pretinii aceia de la Ostrov și să imparți pe o mie de vite deplin, pe vreo 200 sau și mai mult să dai bani la căprar Mihăilă. Am vorbit și cu căprar Dumitru ca să-ți facă tot feliul de inlesnire. Numai

[1] Iscălitura indescifrabilă.

fă-ți oichii în patru. Nu te da lenii, precum te-ai dat pînă acum. Și iar să bagi de samă bine ca mai mult decît șase lei și jumătate pe păreche să nu dai, ca să nu pățim precum am pățit astă primăvară. Ci așa să urmezi![1]

Al dumitale gata Theodor[2]
1820 dechembrie 13

Muzeul Porțile de Fier, Turnu Severin, mapa X, doc. I. Orig. rom. Publicat în *Arhivele Olteniei*, I (1922), p. 61—62.

100

București, [ianuarie] 1821

Convenția încheiată între Tudor Vladimirescu, Iordache Olimpiotul și Ioan Farmache, pentru a se ajuta reciproc pînă la terminarea acțiunii revoluționare.

Uebersetzung des in wallachischer Sprache verfassten, von endesbezeichneten Individuen geschlossenen Vertrages, zur Beförderungs des revolutionären Unternehmens in der Wallachei:

Wir Endesunterfertigte bezeungen, Kraft gegenwärtig wichtigen Bundes und gegenseitiger Einwilligung, was wir in Betreff nachstehender Punkte verabredet und beschlossen haben:

1 tens Dass wir durch göttlichen Willen und des Allerhalters Vorsicht uns versammelt und nach freimüthig gleichem Einvernehmen einhellig (obwohl den Übelgesinnten zuwider) beschlossen haben, unsere vortheilbringende Abischt mit der angestrengtesten Thätigkeit durchzusetzen, nähmlich, dass vir, Kraft unserer Waffen uns des allzuschweren Joches der Barbaren entledigen und das siegreiche Zeichen des heilbringen den Kreutzes erheben wollen, wornach das Licht des Erlösers nach den vor Jahrhunderten erfolgten Prophezeiungen seiner mit Geist erfüllten Propheten und nach den klaren Worten des heiligen Evangelismus leuchten wird.

2 tens Zur glücklichen Vollendung diese in der That schweren Unternehmens uns vereinigend, haben wir uns entschlossen, alle unser Leibes —und Seelen— Kräfte anzustrengen, zur Erleichterung des abgesehenen Zweckes unser Geistevermögen auf zubieten, und dazu nicht nur unsre Habseligkeiten, Ehre, Waffen und alles, was sonst zu den Kunstgriffen solcher Unternehmungen erforderlich seyn wird, sondern auch unser theures Leben bis auf den letzten Bluthtropfen hinzuopfern.

Es wird daher ein Jeder verpflichtet seyn im Falle eines Jemanden von uns zustossenden Unglücks (was Gott verhüten wolle) demselben eiligst beizustehen und herzlichst zur Rettung oder Abwendung des Unglückes beizutragen.

---

[1] Alte două scrisori trimise de Tudor lui N. Zoican, una din 27 octombrie 1819 și alta nedatată, privind negoțul cu seu și rachiu (Muzeul Porțile de Fier, Turnu Severin, mapa X, doc. 4 și 5, autografe).

[2] Numai iscălitura este autografă.

3 tens Um uns zu vermehren und durch gute Handlungen uns einen starken Anhang zu verschaffen, soll jeder von uns die Freiheit haben, für sich selbst nach Umständen fürzugehen und anzuordnen, was er glaubt, dass es zum allgemeinen Besten dieses mittelst Eid bekräftigten Bundes führre, dass ist, er sey befugt, sich zu verstellen, Uhruhenzu stiften, in und auswärtige Besorgnisse zu erregen und sich Überhaupt aller möglichen List zu bedienen, die er zu Erreichnung dieser gemeinsamen Absicht dienlich findet.

4 tens Da dieser unser heilige Bund im wesentlichen dahin zielt, den Glanz des Glaubens zu erheben, und solches auf voller Ausdauer in unserem Unternehmen bis zur gänzlichen Vollendung der begonnenen Werke beruht, so verpflichten wir uns gegen einander, dass alee unsere diesfälligen Beschlüsse nur dann zur Befolgung ihre Bültigkeit haben sollen, wenn solche durch gemeinschaftliches Einvernehmen und Beratschlagung aller versammelten Bundesglieder gefasst seyn werden. Niemand von uns soll befugt seyn, bloss nach eigenen Einsichten, ohne Vorwissen und Beistimmung aller Brüder, — keinen Einzigen hievon ausgeschlossen — zu handeln; daher wir auch wöchentlich zusammenkommen und uns pflichtmässig berathen, die abgängigen Blieder aber verständigen und ihre Beistimmung einholen wollen.

5 tens Aller Vortheil, Gewinn oder Schaden (welchen jedoch Gott verhüten wolle) der aus unserer Unternehmung entspringen könnte, soll gemeinschaftlich und brüderlich getheilt werden, wie auch unter den Aposteln alles gemeinschaftlichwar. Es soll sich daher Niemand erdreisten, durch zweideutige Worte oder Handlungen Zwietracht stiftend zu erkennen zu geben, dass zum Beispiel eingeborene Wallache dem Arnauten nicht unterworfen seyn wolle, noch soll dieses der Arnaut gegen den Griechen — der Grieche gegen den Serwier; der Serwier gegen den Mazedonier äussern, sondern alle sollen gleichen Sinnes und in Einigkeit verträglich und gemeinschaftlich handeln, wie die durch gegenwärtigen Bund uns auferlegte Pflicht erheischt.

6 tens Niemand von uns soll es wagen, von obigen Punkten im Geringsten abzuweichen, oder gar solche zu übertreten, denn der Betreffende würde sich straffällig machen, den politischen, militärischen und kirclichen Gerichten unterzogen, seines Namens Andenken aus dem Verzeichnis der Nationsglieder ausgelöscht, sein Vermögen zur Vertheilung eingezogen und er verflucht werden, mit Juda gleiches Schicksal zu haben. Wenn Jemand mit Tode abgehet, sollen die übrigen Brüder Sorge tragen, dessen hinterbleibendes Vermögen an sein Erben zu vertheilen; in deren Ermanglung aber soll solches dem Bundes — vereine zum Behufe unsrer Unternehmung zugewendet werden.

7 tens Zur Geheimhandlung dieser unserer Vereinigung beeiden wir den geschlossenen Bund auf das heilige Kreutz und das heilige Evangelium und unter schwerster Verantwortung, welcher auch derjenige unterliegt, der dies geschrieben hat, unterzeichnen wir in Gegenwart und mit Einwilligung des Ehrewürdigen h. Archimandriten Venjamin diesen Vertrag; demjenigen aber,

der diesen Schwur brechen wird, solle vergolten werden von unserm h. Jesu-Christ, wenn er nach der zweiten Auferstehung kommen wird zu richten die Lebendigen und die Todten. Zur vollkommenen Beglaubung sind von diesem Vertrag 5 gleichlautende Exemplare mit unseren Unterschriften aus — gefertigt worden, damit sie allerorts und zu jederzseit volle Kraft haben mögen.

1821 Bukarest

Theodor m. p.

Jordaki m. p.

Johann Fermaky m. p.

[Schustekh, care trimite lui Bànffy acest act anexat raportului său din 16 iunie 1821, scrie:]

« Zugleich entbiete ich auch die Abschrift jenes Vertrages beizulegen, mit welchem Theodor schon bei Anbeginn der Insurrection mit den Etheristen zu einem Endzweck sich verbunden hat».

Traducerea acordului încheiat, în limba romînă, între persoanele subsemnate, pentru promovarea acțiunii revoluționare în Țara Romînească.

Noi subsemnații, în virtutea prezentului acord important și a înțelegerii mutuale, mărturisim ceea ce în privința punctelor următoare am stabilit și hotărît:

1. Prin voia lui dumnezeu și prin pronia cerească, ne-am întrunit și, după o înțelegere deopotrivă de sinceră, am hotărît în unanimitate (deși împotriva răuvoitorilor) să ducem, prin cea mai dîrză activitate la îndeplinire planul nostru cel spre obștescul folos, și anume ca prin puterea armelor noastre să ne eliberăm de sub jugul apăsător al barbarilor și să ridicăm semnul biruitor al crucii izbăvitoare, și atunci lumina mîntuitorului va străluci potrivit cu profețiile de veacuri ale profeților săi inspirați de duhul sfînt și cu cuvintele clare ale sfintei evanghelii.

2. Unindu-ne pentru realizarea fericită a planului nostru greu de înfăptuit, ne-am hotărît să încordăm toate puterile noastre trupești și sufletești și să facem tot ce stă în puterile noastre, pentru atingerea scopului propus și pentru aceasta să jertfim nu numai averea, onoarea, armele și tot ce va fi necesar iscusinței unor astfel de întreprinderi, ci și scumpa noastră viață pînă la ultima picătură de sînge.

Fiecare va fi deci dator, în caz că vreunuia dintre noi i s-ar întîmpla (doamne ferește!) vreo nenorocire, să-i sară numaidecît în ajutor și să contribuie din toată inima să-l scape sau să-l frească de nenorocire.

3. Pentru a mări numărul nostru și pentru a crea prin acțiuni destoinice o ceată puternică, fiecare dintre noi trebuie să fie volnic a urmări și a ordona, după împrejurări, ceea ce i se pare că ar contribui la binele obștesc al acestui acord întărit cu jurămînt, adică să fie autorizat să se prefacă a provoca dezordini, a stîrni complicații interne și externe și a se folosi de toată viclenia, care poate duce la atingerea scopului nostru comun.

4. Întrucît acest acord sacru al nostru tinde în fond să ridice strălucirea credinței și este obligator pe toată durata acțiunii noastre pînă la realizarea desăvîrșită a operei începute, noi ne legăm unii față de alții, ca toate hotărîrile noastre să nu aibă putere executorie decît dacă au fost luate în urma unei înțelegeri și deliberări comune a tuturor membrilor asociației noastre întruniți în ședință. Nimeni dintre noi nu e îndreptățit a lucra de capul lui, fără știrea și consimțămîntul tuturor fraților — fără a excepta vreunul — de aceea ne vom întruni în fiecare săptămînă și ne vom sfătui așa cum sîntem datori s-o facem, iar pe membrii absenți îi vom înștiința și le vom cere asentimentul.

5. Orice avantaj, cîștig sau pagubă (doamne ferește!) care ar rezulta din întreprinderea noastră, vor fi împărțite frățește între noi, după cum și între apostoli totul a fost comun. De aceea, nimeni să nu îndrăznească prin vorbe sau fapte echivoce semănînd zîzanie, a insinua că, de exemplu, romînul de baștină nu trebuie să se supună arnăutului, nici arnăutul grecului, grecul sîrbului, sîrbul macedoneanului, ci toți să lucreze de comun acord și unitar, după cum o cere datoria pe care ne-o impune acordul de față.

6. Nimeni dintre noi să nu cuteze a se abate oricît de puțin de la punctele de mai sus, sau a le călca, căci acela se va expune să fie deferit tribunalelor politice, militare și eclesiastice, amintirea lui va fi ștearsă din lista membrilor națiunii, averea lui va fi confiscată și va fi afurisit să aibă soarta lui Iuda. Dacă cineva va înceta din viață, ceilalți frați vor avea grijă să remită moștenitorilor averea pe care a lăsat-o. Iar dacă nu va lăsa moștenitori, averea lui va reveni societății noastre, în scopul întreprinderii noastre.

7. Pentru păstrarea secretului acestei asociații întărim acordul încheiat prin jurămîntul pe sfînta cruce și pe sfînta evanghelie și sub cea mai grea răspundere, căreia îi este supus și acela care a scris acest act, semnăm acest acord în prezența și cu binecuvîntarea prea sfinției sale arhimandritului Veniamin, iar acela care va călca acest jurămînt să fie pedepsit de domnul nostru Isus Hristos cînd va învia a doua oară să judece vii și morții. Pentru deplina încredințare s-a întocmit acest acord în cinci exemplare identice cu semnăturile noastre, ca să aibă tărie pretutindeni și în tot timpul [1].

Theodor m. p.
Iordachi m. p.
Ioan Farmachi m.p.

București, 1821

Arh. St. Budapesta, Gub. Trans. Praes, doc. 287, f. 1—2. Trad. cont. germ. anexată la raportul din 16 iunie 1821 al generalului Schusteckh către Bánffy. Publicat de A. Oțetea în *Studii*, 1956, nr. 2—3, p. 132—133.

---

[1] Schusteckh, care trimite lui Bánffy acest act anexat raportului său din 16 iunie 1821, scrie: « Totodată anexez și o copie a acelui contract cu care încă de la începutul insurecție Teodor s-a asociat cu eteriștii pentru același scop final».

101

13 ianuarie 1821

Tudor Vladimirescu împrumută 20 000 lei de la Pavel Macedonschi.

Taleri

20 000, adecă douăzeci mii lei, am priimit de la dumnealui fratele Pavel Macedonschi cu împrumutare, care bani să aibă a umbla cu dobîndă a lor, cîte taleri cinci la pungă pă lună, şi cînd mi să vor cere, să am a-i răspunde fără de cuvînt altul. Şi am iscălit.

Theodor Vladomirescu

Ghenar 13, 1821

᾿Ανδρέας, μαρτυρῶ ὅτι ἡ ἄνωθεν ὑπογραφὴ εἶναι τοῦ ἰδίου Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου (Andrei, mărturisesc că iscălitura de mai sus este a lui Theodor Vladimirescu însuşi).

Vasile logofăt martor pentru această iscălitură.

Întocmai după original

Constandin Elefterescu

Nr. 1

Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roşu, f. 23. Copie. Publicat de E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 70.

102

[Bucureşti,] 15 ianuarie 1821

Alexandru Suţu vv. instituie o căimăcămie pentru judecarea princinilor obşteşti.

Noi Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar zemle vlahiscoie.

Preaosfinţiia ta, părinte mitropolite al Ungrovlahii şi dumneavoastră cinstiţilor şi credincioşi veliţilor boieri ai divanului domnii mele, dumneata biv vel bane Grigorie Brîncovene, epistatule al spătării, dumneata biv vel bane Constandine Creţulescule, dumneata biv vel bane Grigorie Ghica, dumneata vel bane Barbule Văcărescule, dumneata vel vistier Grigorie Filipescule şi dumneata vel postelnic Iacovache Rizu:

Fiindcă pricinile obşteşti s-au înmulţit, încît nu să poate trece cu vederea nici cea mai mică prelungire, ci este de mare trebuinţă a să da în grabă săvîrşire la toate, după dreptate, ca să nu pătimească norodul, de aceea, poruncim domniia mea să vă adunaţi de astăzi înainte cu toţi la domneasca noastră curte şi, cu

luare aminte cercetînd pricinile obştești, să dați lămurită şi dăsluşită hotărîria dumneavoastră, în scris, după dreptate, cu ştiuta dumneavoastră rîvnă şi iubire de patrie. Tolico pisah gospodsvami.

Vel logofăt

L.P. 1821, Ghenarie 15

Arh. St. Buc., Mitropolia Bucureşti, netrebnice, CCCXLIII/1. Publicat de E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 70—71; *Hurmuzaki*, X, p. 98-99.

103

[Bucureşti,] 15 ianuarie 1821

Gr. Brîncoveanu, Gr. Ghica și Barbu Văcărescu făgăduiesc să ajute pe Tudor Vladimirescu în răscularea poporului.

În numele prea sfintei şi nedespărțitei troiței a unuia adevăratului dumnezeu.

Fiindcă este să se facă obştescul folos neamului creştinesc şi patriei noastre, drept aceea ca nişte buni şi credincioşi frați creştini toți şi iubitori neamului, [pe] dumneata sluger Teodore te-am ales să rădici norodul cu arme şi să urmezi precum eşti povățuit; şi noi ne jurăm din parte-ne subt aceste iscăliturí, pe numele marelui şi unuia adevăratului dumnezeu, că la toate vom da ajutor cu mijloacele folositoare şi cuviincioase şi vom lucra unde şi la ce ni să va cuveni pentru obştescul folos, puind toată silința la cele ce va cere această delicată pornire. Pentru care, cumpănind această madeà după cererea dumitale, vei fi folosit, economisind dumneata cheltuiala la trebuința aceştii porniri; precum am şi făgăduit şi noi vom răspunde. Iar cînd vom urma împotrivă şi celor mai sus făgăduite vom călca vreuna dintr-însele, atuncea ca nişte netemători de d-zeu şi vrăşmaşi neamului şi binelui obştesc, nu numai înaintea înfricoşatei judecăți să avem pîrîşi pe dumnezeu şi să fim lipsiți de bunătățile cereşti, ci şi aici judecîndu-ne de către cei înfrățiți, prin destoinice arătări învinovățiți, să ne pedepsim după hotărîrea pravililor. Și spre credință am iscălit.

Grigorie Brîncoveanu
Grigorie Ghica
Barbu Văcărescu
1821 ghenar 15

Colecție particulară. Copie cont. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R. Publicat în *Revista istorică romînă*, XVI_1 (1946), p. 3.

Pe aceeaşi coală se află şi copia cărții de adeverire a boierilor dată de Tudor Vladimirescu. Această copie poartă data scrisă greşit 22 mai 1821, în loc de 23 martie 1821.

104

București, 16 ianuarie 1821

Grigore Brîncoveanu, Grigore Ghica și Barbu Văcărescu desemnează pe Dimitrie Macedonschi pentru a seconda pe Tudor Vladimirescu în răscularea poporului.

Traducere din romînește [1]

Din pricina multor greșeli pe care le-a avut neamul romînesc de a suferi jugul neamului strein, de subt care, cu toate că au încercat unii din patrioții noștri de a mîntui nenorocita provincie, dar fu în zadar.

Acuma însă, înțelegînd noi că vremea dorită sau așteptată a sosit și este cu putință cu ajutorul lui dumnezeu de a ne mîntui, iar pentru aceasta fiind cunoscute slujbele dumneavoastră aduse acestei provincii în timpul stăpînirii rusești a acestor regiuni, de aceea vă alegem și vă numim pe dumneavoastră, Dimitrie Machedonschi, ca dumneavoastră și acum să aduceți aceeași slujbă norodului acestei provincii, urmînd întocmai după îndrumările date de noi slugerului Theodor, de la noi, în deplină răsplătire. Și după aducerea în ordine a cîrmuirii acestui principat, vi se va da leafă continuă, cu care să puteți trăi, neducînd lipsă de nimic. Dacă, doamne ferește, ați muri, atunci moștenitorii dumneavoastră vor fi întotdeauna într-o deosebită cinstire, vor primi ajutoare de la cîrmuire, de la noi personal și de la moștenitorii noștri, neîngrădind venitul lefii lor.

Anul 1821, ianuarie 16 zile

Aici sînt semnați: Brîncoveanu, Grigorie Ghica și Barbu Văcărescu

Muz. de ist. Buc., doc. 5878/1957. Copie în limba rusă, scrisă de Pavel Macedonschi. Publicată în trad. rom. de M. Romanescu, *Contribuții la cunoașterea lui Tudor Vladimirescu*, în *Balcania*, V_1 (1942), p. 3—4 și în rus. cu retraducere rom. de E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 41—42.

105

[București,] 18 ianuarie 1821

Boierii cer comitetului să preia cîrmuirea țării după moartea domnului.

18 Ἰανουαρίου 1821

Nota boierilor către Comitet.

Πανιερώτατε ἅγιε μητροπολῖτα, ἄρχον μπάνε Γρηγόριε Βραγκοβάνε, ἄρχον μπάνε Κωνσταντῖνε Κρετζουλέσκουλε, ἄρχον μπάνε Γρηγόριε Γίκα, ἄρχον μπάνε Μπάρμπο Βακαρέσκουλε.

---

[1] Documentul a fost tradus după o copie în limba rusă care începe cu aceste cuvinte.

'Επειδὴ καὶ ἡ πατρὶς χηρεύει αὐθέντου, ἅτε δὴ ἐκπληρώσαντος τὸ κοινὸν ἀνθρώποις χρέος, καὶ ἐπειδὴ φυσικῶς καὶ πολιτικῶς εἰς τοὺς αὐτόχθονας πρεσβυτέρους τῷ τε βαθμῷ καὶ ἡλικίᾳ τῶν ἀρχόντων ἀνήκει ἡ διοίκησις, ὄχι μόνον τῆς πατρίδος μας, ἀλλ' ἑκάστου τόπου, παράδειγμα ἔχοντες τὰ εἰς παρομοίας περιστάσεις γεγονότα καὶ παρὰ τῶν προπατόρων μας καὶ τὰ παρ' ὧν διορίζονται αὐθένται ἐν μανζιλίαις προσταχθέντα, παρακαλοῦμεν τήν τε πανιερότητα σας καὶ τὴν εὐγενίαν σας νὰ ἀναδεχθῆτε τὰς ἡνίας τῆς διοικήσεως. Τοῦτο μὲν δικαίωμα γνωρίζοντες, τοῦτο δὲ χρέος ἀπαραίτητον πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ ὡς πληρεξούσιοι ἀπὸ μέρος ἡμῶν ἁπάντων νὰ ἀγωνισθῆτε παντὶ σθένει πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν βασιλικῶν προσταγῶν. Νὰ προσπαθήσετε ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ κοινοῦ συμφέροντος καὶ νὰ φιλοτιμηθῆτε πρὸς διατήρησιν τῆς ἁρμονίας.

'Επερειδόμενοι εἰς τὸ ἔμφυτον φιλόπατρι, εἰς τὴν βαθεῖαν φρόνησιν καὶ εἰς τὴν πολυχρόνιον τῶν ὑποθέσεων πεῖραν σας, ὑποσχόμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ φανῶμεν σύμφωνοι, εὐπειθεῖς καὶ πρόθυμοι εἰς ὅσα ἐγκρίνετε καὶ προστάξετε, ἕως ὅτου ἡ θεία πρόνοια ἤθελε νεύσει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κρακαιοτάτου ἡμῶν ἄνακτος διὰ νὰ στείλῃ ἡμῖν ἡγεμόνα.

Δημήτριος Ρακοβίτζας, Κωνσταντῖνος Μπαλ[ατσάνος], Κωνσταντῖνος Δουδέσκος, Κωνσταντῖνος Φιλιππέσκος, Μιχαὴλ Ρακοβίτζας, Dimitrie Bib[escu] postelnic, Γρηγόριος Ρωμανίτης, 'Αλέξανδρος Νενζ[ουλέσκος] βόρνικος, 'Ιωάννης Μόσχου βιστιέρης, 'Αλέξανδρος Φιλιππέσκος λογοθέτης, 'Αλέξανδρος Ρωσσέτης σπαθάρης, Στέφανος Μπαλ[ατσάνος], Δημήτριος Ραλ[έτος] χάτμανος, Μιχαὴλ Φιλιππέσκος, 'Ιωάννης Ραλ[έτος], Κωνσταντῖνος Μπαλ[ατσάνος].

18 ianuarie 1821

Nota boierilor către comitet.

Înalt prea sfinţite mitropolit, boierule ban Grigore Brîncoveanu, boierule ban Constantin Creţulescu, boierule ban Grigore Ghica, boierule ban Barbu Văcărescu.

Fiindcă patria este lipsită de domn, deoarece el a îndeplinit datoria obştească a oamenilor [1], şi fiindcă în mod firesc şi politic cirmuirea revine boierilor pămînteni celor mai mari după rang şi vîrstă, nu numai în patria noastră, ci în orice ţară, avînd ca exemplu şi ceea ce au făcut şi strămoşii noştri în împrejurări asemănătoare ca şi cele orînduite în timpul domnilor maziliţi, rugăm pe înalt prea sfinţia voastră şi pe domniile voastre să luaţi frînele conducerii, atît în baza dreptului pe care îl deţineţi, cît şi din datoria neapărată ce o aveţi faţă de patrie.

[1] A doua zi, 19 Ianuarie, boierii ocîrmuitori trimit înştiinţare şi către ispravnicii de judeţe despre moartea domnului, atrăgîndu-le atenţia să cîrmuiască « făr' de a se face vreun cusur... ca să nu găsească vreme cu prilej voitorii şi făcătorii de rele şi cu această pricină să se abată la vre-o netrebnicie din care să se dea pricină de turburare şi neodihnă obştiei norodului » (Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 199. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 3). In aceeaşi zi boierii trimit înştiinţare despre moartea domnului la Poartă printr-un vătaf de călăraşi. Acestuia i se dau 2000 groşi pentru drum (Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2216c/1821, f. 280).

Ca împuterniciţi ai noştri, ai tuturor, să vă luptaţi din răsputeri pentru îndeplinirea poruncilor împărăteşti, să vă străduiţi pentru liniştea obştească şi pentru interesul obştesc şi să vă daţi toată silinţa pentru menţinerea înţelegerii.

Bazîndu-ne pe dragostea înnăscută pentru patrie, pe adînca înţelepciune şi pe experienţa dvs. îndelungată în afacerile ţării, făgăduim şi noi să ne arătăm simfonişti, supuşi şi zeloşi pentru tot ce încuviinţaţi şi porunciţi, pînă cînd pronia divină va îndupleca inima prea puternicului nostru împărat să ne trimită domn.

Dimitrie Racoviţă, Constantin Băl[ăceanu], Constantin Dudescu, Constantin Filipescu, Mihail Racoviţă, Dimitrie Bib[escu] postelnic, Grigorie Romaniti, Alexandru Nenc[iulescu] vornic, Ioan Moscu vistier, Alexandru Filippescu logofăt, Alexandru Rosetti spătar, Ştefan Băl[ăceanu], Dimitrie Ral[et] hatman, Mihail Filippescu, Ioan Ral[et], Constantin Băl[ăceanu].

Acad. R.P.R., ms. rom. 3935, f. 214. Orig. grec.

106

[Bucureşti,] 18 ianuarie 1821

Unii boieri previn pe Pini că în urma morţii domnului s-ar putea iniţia « vreo izbucnire neaşteptată», de care ei se desolidarizează.

[Βουκουρέστι,] 18 'Ιανουαρίου 1821

'Εξοχώτατε !

Μ' ὅλον ὅπου καὶ τὰ πράγματα σχεδὸν αὐτὰ μὲ λαμπροτάτην φωνὴν μαρτυροῦσι τὴν μεγίστην βελτίωσιν τῆς πολιτικῆς ἡμῶν καταστάσεως, δὲν δυνάμεθα μ' ὅλον τοῦτο καὶ ἡμεῖς, δίκην εὐχαριστίας διὰ νὰ μὴν ὀφλήσωμεν, νὰ μὴν ἀνακηρύξωμεν γεγωνυῖα τῇ φωνῇ τὰ εὐγνωμοσύνης αἰσθήματα, ὅπου ἀλληλοδιαδόχως αἱ καρδίαι ἡμῶν συνησθάνονται ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐμπιστευθεῖσα ἡ ἐμβριθὴς αὐτῆς ἐξοχότης τὴν τοῦ γενικοῦ κονσολάτου διοίκησιν παρὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς πασῶν τῶν Ρωσσιῶν καὶ προστάτιδος ἡμῶν μεγαλειότητός του, δὲν ἔπαυσε νυχθημερῶς ἀτρύτους ἀγῶνας καὶ ἀκαμάτους πόνους καταβάλλουσα νὰ διευθετῇ εὐεπιβολώτατα ὅλα, ὅσα σχεδὸν ἀφορῶσι τὸν λαὸν καὶ ἡμᾶς.

Ποῖος ἄλλος δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὸν διακαῆ ζῆλον, τὴν ἀκριβεστάτην ἀπροσωποληψίαν καὶ τὸν καλὸν σκοπὸν ὅπου εἰς πᾶσαν ἐπιχειρισθεῖσαν ὑπόθεσιν μεγαλοψύχως ἀνέδειξε; Ποῖος ἄλλος λέγομεν, εἰμὴ ἓν ὂν ἀποφύλιον, ἔκτρωμά τι ἀνθρωπόμορφον, καὶ τῷ ὄντι τῆς ἐρημώσεως βδέλυγμα; Ἄς ἀναβῶμεν εἰς τὴν πρὸ δύο χρόνων τῆς πατρίδος μας ἐποχήν, ἐποχὴ τῆς ὁποίας ἡ ἀναπόλησις μόνη ἀπολιθοῦσα τὴν καρδίαν μας ρίπτει εἰς ἀναισθησίαν τὸ σῶμα μας. 'Εποχή, καθ' ἣν ἑκάστη ἡμέρα ἐπαπειλοῦσεν ὄλεθρον, ἑκάστη ὥρα ἀφανισμόν καὶ ἑκάστη στιγμὴ παντελῆ ἀπώλειαν. 'Εποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀθλία πατρὶς εὑρεθεῖσα

μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου Καρατζᾶ εἰς τὸ χειμερινὸν πέλαγος τῆς ἀναρχίας, ἐφέρετο ἄνευ πηδαλίου, πότε μὲν ὑφ' ἑνὸς κύματος εἰς τὸ ἄδηλον τῆς ἀπωλείας βύθος καταποτιζομένη, πότε δὲ ὑπ' ἄλλου μετάρσιος ἐκσφενδονιζομένη καὶ ἀφρόνως παραδεδομένη. Ποῖος ἄλλος ἐκτὸς τῆς συνετῆς καὶ ἐπιτηδειοτάτης αὐτῆς ἐξοχότητος διέσωσε κατ' εὐτυχίαν τὸ κινδυνεύον τῆς πατρίδος πλοιάριον; Ὁμολογουμένως σὺ ἐξοχώτατε. Λοιπὸν γνωρίζοντες τὴν πρὸς τὰ καλὰ ἔμφυτόν σου ῥοπήν, τὴν ἐνδιάθετον χαρακτηριστικήν σου φιλανθρωπίαν καὶ ὅτι ἐπαγρυπνεῖς ἐπιμελέστατα ὑπὲρ τῆς ἡσυχίας, εὐνομίας, εὐημερίας αὐτῆς τῆς πολυτλήμονος ἡμῶν πατρίδος, πεποίθαμεν ἅπαντες ὅτι ὄχι μόνον δὲν θέλεις ἐγκαταλείψει τώρα ὁποὺ κατὰ κοινὴν δυστυχίαν ὁ ὑψηλότατος ἡμῶν αὐθέντης Ἀλέξανδρος Σοῦτζος λοισθιπνεῶν ἀφίνει τὸ ποίμνιόν του ἀποίμαντον, ἀλλὰ καὶ θέλεις καταβάλει ἀφειδῶς πᾶσαν προσοχὴν εἰς τὸ νὰ μὴν ἔλθῃ πάλιν ἡ πολύστονος ἐκείνη ἐποχὴ ἕως οὗ νὰ διορισθῇ παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας νέος διάδοχος, καὶ μάλιστα τόσον πλέον συντόνως παρακαλοῦμεν αὐτὴν νὰ διαπλασιάσῃ τὴν φιλάνθρωπον αὐτῆς εὐεργετικὴν προστασίαν, ὅσον πλέον πιθανῶς ὑποπτευόμεθα καμίαν αἰφνίδιον διάρρηξιν ἀτοπημάτων, ἐπειδὴ εἰς τὰς κοινὰς ἀνωμαλίας δὲν ἀπολείπουσιν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ νὰ προβλέψουν τὰ πρὸς κοινὴν ἡσυχίαν τείνοντα, σύστημα ἔχουν νὰ διερεθίζουν πνεύματα, νὰ προξενοῦν σχίσματα καὶ νὰ παραλύουν τὴν διοίκησιν, ἐλπίζοντες ὅτι εἰς τὴν τοιαύτην ταραχῆς κατάστασιν θέλουν ἐπιτύχει τὰς προσωπικὰς ὠφελείας των, διόλου ἀντικείμενα τῷ κοινῷ συμφέροντι.

Μόνη ἡ τῆς ἐξοχότητός της αἰγὶς εἶναι ἱκανὴ καὶ τὸ τῆς πατρίδος μας σῶμα νὰ φυλάξῃ ἀδιαλώβητον καὶ τὰς ἐνδεχομένας ἀτοπίας καταστείλουσα νὰ μηδενίσῃ.

Λοιπὸν α^ον^ διακηρύττομεν ἐπισήμως ὅτι οὔτε ἐνδίδομεν, οὔτε ὁμοφωνοῦμεν εἰς ὅσα οἱ τοιοῦτοι ἠμποροῦν νὰ σχεδιάσουν καὶ νὰ ὑπογράψουν.

β^ον^ Διαμαρτυρόμεθα ὅτι καὶ ὑπογραφή τινος τῶν ἐνταῦθα ὑπογεγραμμένων ἂν φανῇ μεταξὺ τῶν παρομοίων ἐγγράφων, ὁμολογουμένως εἶναι ἐπίπλαστος καὶ νόθος. Καὶ διὰ νὰ ἐνδείξωμεν ὅτι ἀποποιούμεθα πᾶν ἀναταρακτικὸν τῆς ἡσυχίας τοῦ τόπου μελέτημα καὶ ὑποκύπτομεν εἰς πᾶσαν εὐνομίας παρεκτικὴν ἀξίωσιν, ὑπογραφόμεθα ἐνταῦθα καὶ ἀντιβολοῦμεν τὴν ἐξοχότητά της νὰ δεχθῇ τὸ παρὸν ἐνδεικτικὸν τῆς ὑποκλίσεως μας ἐνυπόγραφον (τὸ ὁποῖον πρὸς ἀθώωσιν ἡμῶν καὶ νὰ δείξῃ χρείας τυχούσης).

Ἐν τοσούτῳ δὲ καὶ ἡ αὐτῆς ἐξοχότης νὰ μὴ παύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ παρέχῃ τὴν πρὸς τὸν τόπον τοῦτον φιλάνθρωπον συμπάθειάν της, καὶ κατὰ τὴν συνειθισμένην αὐτῆς ἡρωϊκὴν μεγαλοψυχίαν νὰ ἐφαπλώσῃ εἰς ὅλους μας τὰς πτέρυγας τῆς σκιᾶς καὶ προστασίας της, τὴν ὁποίαν ἐξετούμεθα ἐνθέρμως.

[București,] 18 ianuarie 1821

Excelență!

Cu toate că înseși lucrurile arată în mod aproape de netăgăduit o mare îmbunătățire a situației noastre politice, totuși nu putem și noi, drept mulțumire, să nu recunoaștem, să nu declarăm fățiș simțămintele de recunoștință pe care inimile noastre le simt mereu din clipa în care, încredințîndu-se de către

protectoarea noastră, majestatea sa imperială a tuturor Rusiilor, excelenței voastre înțelepte conducerea consulatului general, nu ați încetat de a depune zi și noapte eforturi și străduinți neobosite pentru a conduce totul cu multă îndemînare aproape tot ce interesează poporul și pe noi.

Cine altul poate tăgădui zelul arzător, prea justa nepărtinire și intenția bună, pe care ați arătat-o cu mărinimie la orice lucru întreprins? Cine altul, spunem, decît o ființă de altă rasă, un monstru cu chip de om, o scîrbă a pustiirii.

Să ne întoarcem la epoca de acum doi ani a patriei noastre, epocă a cărei amintire, numai împietrind inima noastră, aruncă trupul nostru în nesimțire; epocă în care fiecare zi amenința cu nimicirea, fiecare ceas cu distrugerea și fiecare clipă cu totala pierdere; epocă în care ticăloasa patrie, găsindu-se după fuga prea înălțatului domn Caragea în anarhie ca o corabie pe mare în timpul iernii, care era dusă fără cîrmă și cînd de un val [era] scufundată în fundul nesigur al pierzaniei, cînd de un altul era aruncată în sus și chinuită fără socotință. Cine altul, decît înțeleapta și prea îndemînatica excelența voastră a salvat, din fericire, corabia amenințată a patriei? Neîndoios, dumneavoastră, excelență!

Deci, cunoscînd înclinarea dumneavoastră înăscută pentru cele bune, filantropia dumneavoastră caracteristică, și [cunoscînd] că vegheați cu multă grijă pentru liniștea, buna cîrmuire și prosperitatea acestei mult pătimite patrii, sîntem cu toții încredințați că nu numai nu ne veți părăsi acum, cînd spre nenorocirea obștească prea înălțatul nostru domn Alexandru Suțu, dîndu-și sufletul, lasă turma lui fără păstor, — că nu veți cruța nimic pentru ca să nu se mai întoarcă acea epocă nenorocită, pînă cînd va fi numit de către Înalta Poartă urmașul. Cu atît mai mult vă rugăm în mod insistent să dublați protecția dumneavoastră energică, iubitoare de oameni, cu cît bănuim că s-ar putea să aibă loc vreo izbucnire neașteptată a unor neajunsuri. Căci la turburările obștești nu lipsesc oameni care în loc să prevadă cele ce tind spre liniștea obștească au drept scop să turbure spiritele, să provoace dezbinări și să paralizeze cîrmuirea, nădăjduind că într-o astfel de situație de turburare vor izbuti foloasele lor personale, opuse cu totul interesului obștesc.

Numai egida excelenței voastre este în stare să mențină nevătămat trupul patriei noastre, să înăbușe și să nimicească necuviințele posibile.

Deci:

1) Declarăm solemn că nici nu vom ceda, nici nu sîntem de acord cu nimic din cele ce aceștia pot pune la cale și pot semna.

2) Protestăm împotriva cazului cînd ar apare în asemenea documente vreo semnătură a celor iscăliți aici. Desigur că ea este falsificată și neadevărată. Ca să dovedim că respingem orice punere la cale turburătoare liniștei țării și că ne supunem la orice cerere care aduce o bună cîrmuire, semnăm aici și rugăm pe excelența voastră să primească această mărturie semnată a supunerii noastre (pe care la nevoie să o și arate pentru dezvinovățirea noastră).

Între timp și excelența voastră nu încetați de a acorda simpatia dumneavoastră iubitoare de oameni acestei țări și, după obișnuita dumneavoastră eroică mărinimie, să întindeți asupra noastră a tuturora aripile umbrei și protecției dumneavoastră, pe care o cerem cu căldură [1].

Acad. R.P.R., ms. grec. 1220, f. 26—27. Orig. grec.

107

București, 19 ianuarie 1821

I. Nicolopulos comunică lui Hagi Ianuș ca în cazul morții domnului să sfătuiască pe toți să mențină liniștea și ordinea.

Βουκουρέστι, τῇ 19 'Ιανουαρίου 1821.

'Εντιμότατοι κύριοι Χ. Γιαννούση Κώνστα Πέτρου καὶ ἀδέρφια.

Νέον ἔτος σᾶς ἐπεύχομαι αἴσιον, ὑγιεινόν, χαρμόσυνον, μὲ κέρδη πλουσιοπάροχα, συνοδευμένον καὶ μὲ ἄλλα ἀκόλουθα περιόδους ἐτῶν. Πρὸ πολλοῦ δὲν σᾶς ἔγραψα μὲ τὸ νὰ μοὶ ἔτυχαν ἀρκεταὶ ὑποθέσεις καὶ τρεχάματα διὰ ἰντερέσα τοῦ κοινοῦ μας φίλου. Ὕστερον ἀπὸ τοῦτο ἀρρώστησα καὶ ἤμουν ἀχαμνὰ δέκα ἡμέρας, ὁποὺ εἰς τοῦτο ἔχω μάρτυρας καὶ τὸν κοινὸν ἀδερφὸν μπασᾶ Νικόλα. 'Επαναλαμβάνω δὲ νὰ ἀποκριθῶ εἰς ὅλα τὰ γράμματά σας ὁποὺ πρὸ πάντων μοὶ χαροποιεῖ τὴν ἀκριβεστάτην μοι ὑγείαν σας (καὶ ὁ κύριος νὰ σᾶς τὴν στερεώνει μὲ ὅλα τὰ ἐφετὰ καταθύμια). Διὰ τοὺς ὅσους μὲ ρεκομανδάρετε, ἔχω τὴν φροντίδα, φθάνει ὅμως διὰ νὰ ἀναλάβῃ ὁ αὐθέντης καὶ νὰ τοὺς μπορέσω νὰ τοὺς δουλεύσω καὶ πλέον τὸ κάθε γράμμα σας τὸ ἐννοῶ προσταγή. Εἶδον [νὰ] μοὶ γράφετε διὰ τὸν λογαριασμὸν χουσμετίων, ὅτι νὰ σᾶς τὸν στείλω. Πλὴν εἰς εἴδησίν σας ὅτι εἰσέτι δὲν ἔγινεν ἀπὸ τὴν γάζδαν, ἐπειδὴ ἐδῶ οἱ ξένοι, ἀφοῦ ἀπεράσῃ τοῦ 'Αγίου Νικολάου, τότε ἀρχίζουν καὶ πληρώνουν τὸ οὐγιαρίτον. Περὶ πλέον τώρα τελειώσαμεν. Χρεία νὰ ἀποδώσωμεν καὶ ὅλας τὰς τζερκατούρας καὶ νὰ δώσωμεν τὸν λογαριασμόν. 'Επέρσι ἔγινεν 31 Δεκεμβρίου, ἐφέτος, διὰ τὰς ἀταξίας, ἔμεινεν ἕναν μῆναν περισσότερον, καὶ διὰ τὰς αἰφνιδίους φουρτούνας ἔγινεν.

Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ διὰ τὰ ὅσα ἐκάματε περὶ βαμάτων, ἐγὼ ὅμως σύντροφος δὲν εἶμαι καὶ [ἂν] ἔμβαινα, ἔπρεπεν νὰ σᾶς τὰ γράψω καὶ νὰ σᾶς ἰδερισάρω. Τὸ γράμμα ὅμως ὁποὺ σᾶς ἔγραψα, μὲ παρεκάλεσαν ὁ Φίλιππος καὶ Πολυζάκης εἰς τὸ κονσουλᾶτον, διὰ νὰ τοὺς δώσω ἓν παρόμοιον γράμμα πρὸς ἐρεθισμὸν τῶν ἀγοραστῶν. Αὐτοὶ ὅμως ἐφέτος ζημίωσαν, καὶ ἂς ἔχομεν ὑγείαν καὶ ὅταν τὰ πάρω καμίαν φοράν, εἶσθε μαζί, καὶ μόνον νὰ παρακαλῶμεν τὸν κύριον διὰ νὰ χαρίζῃ ὑγείαν τοῦ φίλου μας καὶ εὐεργέτη μας.

'Η πατζακίνη μας εἰς τὴν Σμύρνην κόντευσεν νὰ σαπίσῃ καὶ νὰ τὴν ρίψωμεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅθεν οἱ φίλοι μας πρόλαβαν καὶ μᾶς τὴν ξέκαμαν ὅλην μὲ διο-

[1] Potrivit raportului consular austriac din 1/13 februarie, 33 de boieri « tineri» au adresat lui Pini înainte de moartea domnului un memoriu (*Hurmuzaki*, XX, p. 541).

ρίαν μηνῶν τεσσάρων ἀπὸ ἓν γρόσι τὴν ὀκὰν μέρος, καὶ μέρος πρὸς παράδες 45 τὴν ὀκάν, καὶ πλέον καλὴν σύναξιν καὶ γλυτώσωμεν καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ βάσανον. Τὸν Μετζέσκον τὸν Ἀλέξην ἀπὸ τὸ Μεχεντίντζι ἐγὼ δὲν ἠθέλησα νὰ ἀνακατωθῶ διὰ αἰτίας ὁποὺ ἦτον οἱ ἐχθροὶ τοῦ καδηληκίου πολλοί του καὶ τοῦ εἶπα νὰ τραβηχθῇ καὶ θέλω φροντίσει νὰ τοῦ ἀλοβιριτίσω τὸ Δόλζο. Γνωστὸν σᾶς εἶναι ὅτι τὸ θεοφρούρητον ὕψος του πάσχει τώρα 45 ἡμέρες, καὶ μὲ ὅλον ὁποὺ οἱ ἰατροὶ ὅλοι τὸν ἀπέλπισαν, μεγάλος ὅμως εἶναι ὁ ἅγιος Θεός, καὶ νὰ εὐσπλαγχνισθῇ τὴν ἀξιοσέβαστον φαμίλιάν του καὶ ἡ χάρις του νὰ δώσῃ νὰ τὸν ἰδῶμεν καλά. Καὶ ἄμποτες, βολετὸν ὅμως καὶ νὰ ἀποθάνῃ, ὡς ἄνθρωπος θνητός. Ὁ ἐξοχώτατος λοιπὸν γενεράλης μὲ πρόσταξεν διὰ νὰ σᾶς γράψω τὸ παρόν μου ἐπίτηδες καὶ ὅτι ἡ ἐξοχότης του σᾶς ἀσπάζεται, καὶ ἂν τύχῃ καὶ ἀποθάνῃ ὁ αὐθέντης, ἡ εὐγενία σου εἰς τὴν Κραγιώβαν νὰ ἐγκαρδιώσῃς τὸν κόσμον διὰ νὰ μὴν ἔχουν κανένα φόβον, καμίαν παραμικρὰν ὑποψίαν, καὶ ὅτι παλαιὸς καὶ τίμιος ἄνθρωπος, ὁποὺ σᾶς ὑποληπτόρουν αὐτοῦ ὁ κόσμος καὶ οἱ ἄρχοντες, νὰ τοὺς συμβουλεύσῃς διὰ νὰ μὴν τύχῃ καὶ ἰντριγάρουν ὁ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου. Οἱ γεροντότεροι νὰ διοικήσουν σωφρόνως καὶ νὰ οἰκονομοῦν τοὺς μικροτέρους μὲ τὴν φρόνησίν τους, νὰ μὴν ἀκολουθοῦν συγχύσεις. Τότε τὸ ἐδῶ συνιστάμενον κομιτέτον ἀπὸ τὸν αὐθέντην, ὁποὺ εἶναι ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης, οἱ τέσσαρες μπάνηδες καὶ ὁ μέγας ποστέλνικος, θέλουν τοὺς στείλουν τὰς προσταγάς των. Περὶ πλέον ἡ εὐγενία σας νὰ μὴν λείψετε ἀπὸ τὰς συμβουλάς σας τόσον πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὅσον καὶ εἰς ὅλους τοὺς κατωτέρους, πραγματευτὰς [καὶ] λοιπούς. Θέλετε δώσει τὰς καλάς σας συμβουλὰς διὰ νὰ ἔχῃ τὴν ἡσυχίαν του ὁ καθεὶς καὶ νὰ μὴν ἔχῃ χρεῖαν εἰς τὸ παραμικρόν, καὶ ὅποιοι ἤθελαν φανῶσιν οἱ ἀξιώτεροι, θέλουν τιμηθῇ ἐν καιρῷ καὶ θέλει δείξει καὶ ἡ ἐξοχότης του τὴν εὐγνωμοσύνην του μὲ τὰς ρεκουμανδάτζιας ὁποὺ θέλει τὸν παραστήσει. Ταῦτα πάντα μοὶ εἶπεν ἡ ἐξοχότης του νὰ σᾶς γράψω πρὸς ρέγουλάν σας καὶ ὅτι τώρα θέλει φανῇ ἡ ἀξιότης καὶ ὁ πατριωτισμὸς τοῦ κάθε ἑνός. Καὶ διὰ τὰ πάντα μοὶ εἶπεν νὰ τὸν ρεγουλάρετε καθημερινῶς διὰ μέσον μου, χωρὶς νὰ σᾶς ἠξεύρῃ ἄλλος, καὶ νὰ γράφετε εἰς ἐμὲ κατ' ἰδίαν ὅλα τὰ διατέξαντα καθημερινῶς. Καὶ εἰς τοῦτο πλέον ἀποδιαβάσετε καὶ μερικὰ εἰς τὰς σταφέτας καὶ δὲν χάνονται. Καὶ ὅλα τοῦτα μοὶ τὰ εἰδοποιεῖτε εἰς παρτικολάρι χαρτί, μὲ γράψιμον παστρικὸν τοῦ κὺρ Ἀναστάση ἢ γραμματικοῦ σας.

Ἐν βίᾳ, σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω

ὁ δοῦλος σας καὶ ἀδελφὸς
Ἰω. Ρ. Ν[ικολόπουλος]

[Pe verso următoarea însemnare a lui Hagi Ianuş:]
Ἀπόκρισις τῇ κβ' Ἰανουαρίου 1821.

Bucureşti, 19 ianuarie 1821

Prea cinstiţi domni H. Ianuş Consta Petru şi fraţii.

Vă urez an nou cu noroc, sănătate şi bucurie, cu cîştig din belşug şi să fie urmat şi de alte bucurii.

De mult nu v-am scris, fiindcă am avut multe chestiuni şi alergături pentru interesele prietenului nostru comun, apoi m-am îmbolnăvit şi am zăcut timp de zece zile. Martor mi-e şi fratele comun başa Nicolae. Voi încerca să răspund la toate scrisorile d-voastră, care mai ales îmi produc bucurie pentru sănătatea d-voastră scumpă mie, şi domnul să v-o întărească cu toate cele dorite.

Am grijă de toţi acei pe care mi i-aţi recomandat, trebuie însă să se însănătoşească domnitorul ca să pot să-i servesc, dar fiecare scrisoare a d-voastră este pentru mine poruncă.

Am văzut că-mi scrieţi să vă trimit contul huzmeturilor, dar vă înştiinţez că încă n-a fost întocmit de către hazna, fiindcă aici străinii încep să plătească oieritul după sf. Nicolae, în plus de-abia acum am terminat, este nevoie să dăm şi toate cercăturile şi să dăm socoteala. Anul trecut s-a făcut la 31 decembrie, anul acesta, din cauza turburărilor şi a nenorocirilor neaşteptate, a rămas cu o lună în urmă. Vă mulţumesc pentru tot ce aţi făcut pentru vămi, eu însă nu sînt tovarăş, şi dacă aş fi rămas, trebuia să vă scriu şi să vă înştiinţez. Scrisoarea pe care v-am trimis-o, am scris-o fiindcă m-au rugat Filip şi Polizachis la consulat ca să le-o dau, ca să agit pe cumpărători, aceştia însă anul acesta au avut pagubă! Să fim sănătoşi şi cînd le voi lua vreodată, veţi fi cu noi, numai să ne rugăm lui dumnezeu să dăruiască sănătate prietenului şi binefăcătorului nostru.

Paţachina noastră era cît pe aci să putrezească la Smirna şi s-o aruncăm în mare, dar prietenii noştri au apucat de au vîndut-o toată pe un termen de patru luni, o parte cu 1 groş ocaua, iar restul cu 45 parale ocaua, în sfîrşit să încasăm cu bine banii şi să scăpăm de acest necaz.

În legătură cu Alexie Măcescu de la Mehedinţi, n-am vrut să mă amestec, din cauza că duşmanii lui din judeţ erau mulţi şi i-am spus să se retragă şi voi avea grijă să-l mulţumesc cu Doljul.

Vă este cunoscut că înălţimea sa de dumnezeu păzită este bolnavă de 45 zile şi cu toate că toţi medicii au pierdut orice speranţă, dar mare este sfîntul dumnezeu şi poate să aibă milă de venerabila sa familie şi să-l vedem însănătoşit. Şi dacă-i va fi scris, să moară ca orice muritor, Excelenţa sa [consulul] general mi-a poruncit să vă scriu întradins această scrisoare. El vă salută şi spune ca domnia voastră, dacă se va întîmpla să moară domnitorul, să îmbărbătaţi lumea, să nu aibă nici o frică, nici cea mai mică bănuială şi că, ca un vechi şi cinstit om, preţuit de lume şi de boieri, să-i sfătuiţi ca nu cumva să uneltească[?] unul împotriva celuilalt. Cei mai bătrîni să conducă cu înţelepciune şi să ajute pe cei mici cu înţelepciunea lor, să nu urmeze supărări. Atunci comitetul de aici întocmit de domnitor, care este format din prea sfinţitul mitropolit, cei patru bani şi marele postelnic, le va trimite poruncile sale. Domnia voastră să nu neglijaţi să daţi sfaturi atît boierilor, cît şi tuturor oamenilor de rînd, negustorilor etc. Îi veţi sfătui să stea liniştiţi şi să nu caute nimic, iar cei care se vor arăta cei mai vrednici, vor fi cinstiţi la

timpul cuvenit şi excelenţa sa le va arăta recunoştinţa sa, cu recomandaţiile sale.

Toate acestea mi-a spus excelenţa sa să vi le scriu spre ştiinţa d-voastră şi că acum are să se vadă vrednicia şi patriotismul fiecăruia. Pentru tot ce se întîmplă mi-a spus să-l înştiinţaţi zilnic prin mine, fără să ştie acest lucru altcineva, şi să trimiteţi scrisorile acasă la mine. Să scrieţi despre tot ce se petrece zilnic şi să trimiteţi unele scrisori şi prin stafete, că nu se pierd. Şi toate acestea să mi le comunicaţi pe hîrtie particulară, scrise curat de domnul Anastasie sau de secretarul d-voastră.

În grabă, vă salut şi rămîn sluga şi fratele d-voastră

Io[an] R. N[icolopulos]

[Pe verso, următoarea însemnare a lui Hagi Ianuş:] S-a răspuns la 22 ianuarie 1821.

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. VIII, doc. 7. Orig. grec.

108

Bucureşti, 19 ianuarie 1821

Nota lui A. Pini prin care recunoaşte căimăcămia înfiinţată de Al. Suţu înainte de moarte.

Bucureşti, 19/31 ianuarie 1821

NOTE

Le soussigné Consul-Général de S. M. L'Empereur de toutes les Russies vient d'apprendre la nouvelle de décés de S. A. l'Hospodar de Valachie, Alexandre Soutzo.

L'Hospodar n'existant plus, l'ordre des choses eut éxigé que l'assemblée de Boyars prit les rênes du gouvernement, si feu S. A. le Prince n'eut prévû le cas en créant dans un moment où il jouissait de la plénitude de ses facultés et de ses droits, un comité provisoir d'administration composé de Son Éminence le Métropolitain de M. M. les Banos Brankowano, Ghika, Cretzoulesko et Vacaresco, de Mr. le Vistiar actuel Grégoir Philipesco et de Mr. le Postelnik Rizo ; comité qu'il a revêtu de toute l'autorité que sa composition peut comporter.

Cette disposition ayant été par ordre de S. Altesse notifiée au consulat général par une note en date du 15 de ce mois, le soussigné en a réconnu la legalité, et a applaudi à une mesure aussi sage que salutaire.

Le soussigné ne doute aucunement que les honorables membres de ce comité, devenu aujourd'hui comité de regence par suite du décès de l'Hospodar, apprécieront l'importance des fonctions qu'ils sont appelés à remplir, et que la justice, la sagesse et la modération présideront à leurs déliberations pour ce qui concerne l'éxécution des réglements éxistans et le maintient de

l'ordre et de la tranquillité publique, unique but que doit se proposer le comité, et qui a motivé sa création.

C'est en observant réligieusement ses devoirs et en n'étendant pas ses droits au delà des bornes qui les séparent du domaine des prérogatives exclusivement attachées à la personne de l'Hospodar, que le comité parviendra à des résultats qui justifieront la confiance que feu Son Altesse a placée en chacun de ces membres et qui lui obtiendront la satisfaction de la sublime Porte, l'approbation de sa cour protectrice et la reconnaissance publique.

A côté de ces considérations dictées par la sollicitude paternelle que S. M. L'Empereur s'est plu constamment à témoigner au peuple valaque jouissant de sa protection tutélaire, le soussigné croit devoir placer la déclaration la plus solennelle, qu'il rend les honorables membres du comité de Regence collectivement et indivuellement responsable de toute atteinte qui pourrait être portée aux reglements existans, au maintien de l'ordre et de la tranquillité publique, jusq'a ce que des dispositions ulterieures fassent cesser leurs fonctions actuelles.

Hurmuzaki, XX, p. 535—536. Copii în grecește la Acad. R.P.R., ms. rom. 3256, f. 8—9 (cronica Dîrzeanu) și ms. rom. 3935, f. 213—214. Publicat în trad. rom. de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 114—115; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 1—2; N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 13—14; E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 72—73.

109

[București,] 22 ianuarie 1821

Cîrmuirea aprobă 100 groși drept cheltuieli de drum pentru un nefer trimis să spioneze arnăuții apăruți în județele Argeș și Vîlcea.

[Βουκουρέστι,] κβη 'Ιανουαρίου ,αωκα^ου

Γρόσια

100, ἤτοι ἑκατὸν γρόσια, χαρτζιράχι ἑνὶ νεφερίῳ, σταλέντι εἰς καδ. Ἄρτζεσι καὶ Βούλτζας πρὸς κατασκοπὴν τῶν φανέντων 'Αλβανιτῶν.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Rizo Iacovachi.

[București,] 22 ianuarie 1821

Groși

100, adică una sută groși, cheltuieli de drum unui nefer, trimis în județul Argeș și Vîlcea ca să spioneze pe arnăuții care au apărut acolo [1].

[1] Este vorba de Tudor Vladimirescu și grupul de arnăuți cu care a plecat el. Fleischhackl raporta în aceeași zi că « o oarecare îngrijorare există din cauza unui grup de 30 de arnăuți bine înarmați și călări, care au apărut în mod neașteptat la Pitești, de unde, fără să fi comis vreo silnicie, s-au îndreptat spre județul Vîlcea și nimeni nu știe cine i-a trimis acolo. Comitetul a poruncit ispravnicilor să fie cu ochii asupra acelor oameni și pe cît se poate să prevină urmările lor rele» (*Hurmuzaki*, XX, p. 537).

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Iacovachi Rizu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c. f. 281. Orig. grec.

110

[23 ianuarie 1821]

Cea dintîi proclamație revoluționară a lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Țării Romînești, chemîndu-i să se înroleze în « adunarea cea orînduită pentru binele și folosul a toată țara ».

[23 ianuarie 1821]

Cătră tot norodul omenesc din București și din celelante orașe și sate ale Țării Rumînești, multă sănătate![1]

Fraților lăcuitori ai Țării Rumînești, veri de ce neam veți fi!

Nici o pravilă nu oprește pre om de a întîmpina răul cu rău! Șarpele, cînd îți iasă înainte, dai cu ciomagul de-l lovești, ca să-ți aperi viiața, care mai de multe ori nu să primejduiește din mușcarea lui!

Dar pre bălaurii care ne înghit de vii, căpeteniile noastre, zic, atît cele bisăricești, cît și cele politicești, pînă cînd să-i suferim a ne suge sîngele din noi? Pînă cînd să le fim robi?

Dacă răul nu este priimit lui dumnezău, stricătorii făcătorilor de rău bun lucru fac înaintea lui dumnezău! Că bun este dumnezău și ca să ne asămănăm lui trebuic să facem bine! Iar acesta nu să face pînă nu să strică răul. Pînă nu vine iarna, primăvară nu să face!

Au vrut dumnezău să facă lumină? Aceia s-au făcut, dupe ce au lipsit întunerecul!

Veichilul lui dumnezău, prea puternicul nostru împărat, voește ca noi, ca niște credincioși ai lui, să trăim bine. Dar nu ne lasă răul, ce ni-l pun peste cap căpeteniile noastre!

Veniți dar, fraților, cu toții, cu rău să pierdem pe cei răi, ca să ne fie noaă bine! Și să să aleagă din căpeteniile noastre cei care pot să fie buni. Aceia sînt ai noștri și cu noi dinpreună vor lucra binele, ca să le fie și lor bine, precum ne sînt făgăduiți!

---

[1] Titlul acesta are cuvintele: *multă sănătate* adause cu cerneală mai spălăcită; el este precedat de următorul text, șters: « De la tot norodul rumînesc din județele de peste Olt». De asemenea este urmat de un alt text, șters și acesta, și anume: « De la tot norodul din toate cinci județe, multă sănătate».

Nu vă leneviți, ci siliți[1] dă veniți în grabă cu toții: care veți avea arme, cu arme[2]; iar care nu veți avea arme, cu furci de fier și cu lănci: să vă faceți degrabă și să veniți unde veți auzi că să află Adunarea cea orînduită pentru binele și folosul a toată țara. Și ceiace vă va povățui mai marii Adunării, aceia să urmați, și unde vă vor chema ei, acolo să mergeți. Că ne ajunge, fraților, atîta vreme de cînd lacrămile du pe obrazăle noastre nu s-au mai uscat!

Și iar să știți că niminea dintre noi nu este slobod[3], în vremea aceștii Adunări — obștii folositore — ca să să atingă măcar de un grăunți, de binele sau de casa vreunui neguțători, oroșan sau țăran, sau de al vreunui lăcuitori, decît numai binele și averile cele rău agonisite ale tiranilor boieri să să jărtfească: însă al cărora nu vor urma noaă — precum sînt făgăduiți — numai[4] al acelora să să ia[5], pentru folosul de obște![6]

Muz. de ist. Buc., doc. 5870/1957. Ciornă autografă a lui Tudor Vladimirescu. Publicată de E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 55—56 și facsimilele 5—6. Copii, după textul definitivat, la Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 144; ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu, f. 4); publicată de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 27—28; în *Uricarul*, XII, p. 90—92; de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 21—22; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 6—7, 234—236; M. Romanescu, *Contribuțiuni la cunoașterea lui Tud. Vlad.*, *Balcania*, V_1, 1942, p. 15—19 și facsimilele I—V. Trad. germ. în *Hurmuzaki*, XX, p. 542.

111

[23 ianuarie 1821]

Arzul adresat Înaltei Porți de către Tudor Vladimirescu din partea norodului Țării Romînești.

[23 ianuarie 1821]

La sfîntul și prea strălucitul prag al prea puternicei împărății, stăpînitorei noastre, cădem noi, tot norodul rumînesc din Valahiia, cel supus și încredințat ei de cătră unul dumnezău atotțiitoriul, povestind cu mare jale, pe scurt, necontenitele noastre necazuri și cumplitele patimi ce le suferim din pricina unirii pămîntenilor boieri cu cei du pe vremi trimiși domni și otcîrmuitori acestui norod de dumnezău păzit și de cătră prea înalta înpărăție cu

---

[1] Textul care urmează, pînă la: « acolo să mergeți» inclusiv, este scris separat cu altă cerneală, și legat la început cu semnul « 5», iar la sfîrșit cu semnul « 6», de textul principal, în locul textului șters: « să-i ajungem».

[2] Urmează, șters: « și orice».

[3] Urmează, șters: « să....»

[4] Cuvîntul « numai» este scris mai jos și unit cu textul prin semnul « 7».

[5] Urmează, șters: « [cuvînt indescifrabil] cei ce vor sluji la această vreme».

[6] O copie tîrzie, cu scris de tranziție, este datată 4 februarie (Acad. R.P.R., pach. DCCCLXXXIII (fost ms. rom. 1141), f. 36 v—37. Publicată în *Arhivele Olteniei*, XI (1932), p. 278). O altă copie contemporană se încheie cu cuvintele: « ...și fiți sănătoși!» (Acad. R.P.R., pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 600).

multe mili dupe vremi mîngîiat, iar acum cu totul părăsit în mîinele numiţilor vrăşmaşi ai prea puternicei înpărăţii şi ai noştri! Căci boierii, sau mai bine a zice tiranii noştri cei cumpliţi, învoindu-să cu cel de acum domn (lăsînd cele mai dinainte urmate), ne-au prădat ca niciodată mai înainte şi peirii cei de istov făr'de milostivire pre noi ne-au dat şi pre acest cheler înpărătesc cu totul de tot binele l-au deşărtat, încît am rămas mai goli decît morţii cei din mormînturi.

De care acestea tote, de ar fi avut prea puternica împărăţie cea mai puţină ştiinţă, de mult ne-ar fi izbăvit de cătră aceşti nemilostivi tîlhari; carei de să şi unesc cîteodată, de fac arătări prin arzimagzaruri cătră prea Înalta Poartă pentru starea ţării, la cîte o domnie noaă, o fac numai şi numai pentru folosul lor şi al domnului. Precum şi acum, la venirea domnului Alexandru Şutul, au făcut: că, pe despre o parte, arătînd prin arzimazar dărăpănarea ţării din pricina relelor urmări ale domnilor, au cerut milă şi uşurinţă de la prea puternica înpărăţie, iar pe despre alta, scriind multe laude mincinoasă pentru acest domn ca să-l cîştige numai al lor, îndată dupe ce au sosit aici au întocmit cu dînsul prădarea şi stingerea ţării începînd de la bisărică de unde trebuia să să înceapă îndreptarea. Iar ei, ca nişte netemători de dumnezău, cu cuvînt că pun mitropolit pămîntean, au vîndut domnului Suţul bisărica în doaă mie de pungi de bani şi au pus mitropolit, rumîn adevărat, însă mai adevărat ocara neamului rumînesc şi bajucuritoriul cinului bisăricesc. Carele, îndatorat fiind domnului Suţul şi făr'de mulţumirea şi plăcerea norodului, înpotriva legii orînduit, cu totul s-au plecat relelor voinţi ale domnului şi au prădat ţara ca să-l mulţumească, toate cererile lui cele nesăţioasă şi nedrepte le iscăleşte ca pe nişte drepte şi pre norod îl împilează de le înplineşte.

Într-această stare aflîndu-să norodul şi ţara şi neavînd mijloc a-ş arăta necazurile şi a cere milă de la prea puternica înpărăţie — care milă, de multe ori au cîştigat-o, dar cu nimic nu s-au folosit, căci au rămas scrisă numai pe hîrtie şi mîncată de mai sus zişii tîlhari — silită au fost din multa dăznădăjduire [1]: întîi de a să scula împotriva aceştii răutăţi şi apoi a năzui şi a cere înpărăteasca milă.

Ca nişte credincioşi dar şi supuşi robi ai prea puternicei înpărăţii, cu lacrămi ne rugăm să să trimiţă om înpărătesc — nu de legea noastră — ca să cerceteză şi să vază jalneca stare a ţării şi să ni să facă îndreptare şi orînduială, ca să lipsască jafurile şi să ne răspundem ce va fi cu dreptul cătră prea puternica înpărăţie: precum şi pînă acum am răspuns şi de acum înainte a răspunde nu tăgăduim, ca nişte credincioşi ce am fost şi sîntem şi în veci a fi voim. Dupe încredinţarea ce avem că prea puternica înpărăţie nu ne va lipsi de milele sale, cu care din veichime ne-au hrănit şi cu nume de amanet — încredinţat ei de cătră milostivul dumnezău — ne-au cinstit, precum la fieştece domnie noaă, părinteşte poftorind acest dulce nume în urechile cele surde

[1] Urmează în text, tăiat cu o linie: « hotărît să-i piarză întîi » şi adaus, în loc, textul: « întîi de a să scula împotriva aceştii răutăţi », care este scris spre sfîrşitul paginii a treia şi legat prin semnul +, repetat.

ale domnilor, ne încredinţază lor, ca să ne păstreză şi să ne apere; iar ei, tîlhăreşte despoindu-ne şi prădîndu-ne, pribegesc de la o vreme încoaci. Şi boierii noştri, atît cei bisăriceşti, cît şi cei politiceşti, întovoroşiţi fiind cu dînşii în jafurile ce ne fac, în loc de a fi cu priveghere şi a-i popri, le înlesnesc călătoriia, uitîndu-să la dînşii cînd fug din Bucureşti, zioa amiiaza mare.

Aceste toate prea plecate arătări, adevărate fiind, să vor dovedi mai cu scumpătate şi mai pre larg înaintea trimesului [1] credincios, omului înpărătesc, pre carele fierbinte ne rugăm prea puternicii înpărăţii să binevoiască a ni-l trimite cu milostivire.

Ai prea puternicii înpărăţii prea plecaţi şi credincioşi robi, tot norodul rumînesc din Valahiia [2].

Muz. de ist. Buc., doc. 5870/1957. Ciornă autografă a lui Tudor Vladimirescu. Publicată de E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu...*, p. 57—59. Copii, după textul definitivat, la Acad. R.P.R., ms. rom. 323, f. 84; pach. DCCCXCVII (fost ms.rom. 1155), f. 599; doc. CCLXXVII/ 59 (şi o trad. grec.); publicate de C.D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 32—34; N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 8—10; *Bis. Ort. Rom.*, VIII (1884), p. 805—808; Trad. germ. în *Hurmuzaki*, XX, p. 543—544.

ANEXĂ
la documentul nr. 111

Cătră măria sa derviş paşa Vidin muhafiz, de la tot norodul din Valahia, cu lacrămi fierbinţi jăluim înălţimii tale că pe noi ticăloşii, raiaua din toată Ţara Romînească, domnii ţării dimpreună cu boiarii greci şi romîni unindu-să cu toţii ne-au prădat şi ne-au dăspuiat, încît am rămas numai cu sufletele precum pe larg ticăloşia şi plîngerea noastră în coprinderea agzimagzarului ce l-am dat către prea puternica împărăţie stăpînitoarea noastră, să coprinde. Care agzimagzar l-am trimis la înălţimea ta ca un bun credincios al prea puternicului împărat, rugîndu-ne fierbinte măriei tale ca să te milostiveşti şi să binevoieşti a-l trimite la prea înalta împărăţie ca să poată auzi glasurile plîngerii noastre, fiindcă nouă toate drumurile cum şi uşile prea Înaltei Porţi ni le-au închis de la o vreme încoace domnul ţării şi boierii şi ni le-au poprit, pentru ca să nu ne mai putem arăta plîngerile noastre la prea puternica noastră împărăţie. Şi aşa mai sus numiţii ne mănîncă de vii şi noi nemaiavînd ce să le mai dăm şi nemaiştiind ce să facem, am năzuit la mila măriei tale.

Şi ne rugăm fierbinte ca să trimiţi jalba noastră către prea puternica împărăţie pentru ca să auză glasul plîngerii noastre şi să să milostivească asupra ticăloşii noastre, ca să trimiţă un om credincios împărătesc să vie aici în ţară la Bucureşti să cerceteze, să vază nevoile care le tragem dă către aceşti lupi nemilostivi şi să ne facă dreptate. Şi pînă a veni omul împărătesc noi ne-am sculat cu mic cu mare şi mergem ca să ne adunăm la Bucureşti.

---

[1] Urmează: «înpărătesc», şters cu o dungă groasă de cerneală.

[2] O copie tîrzie, cu scris de tranziţie, este datată februarie, fără zi (Acad. R.P.R., pach. DCCCLXXXIII (fost ms. rom. 1141), f. 35—36).

Şi iar să fie ştiut înălţimii tale că arădicarea noastră nu este pentru altcevaşi nici într-un chip, decît numai asupra boierilor care ne-au mîncat dreptăţile noastre cu care ne-au miluit prea puternica împărăţie; iar neguţătorii turci şi verice neguţători vor avea neguţătorii şi trebuinţă prin ţară, cu toţii să umble fără nici un fel de îngrijire, că noi pe nimenea nu oprim şi dă nimenea nicidecum nu ne atingem; încă mai cu bună slobozenie vor umbla.

Şi iarăşi fierbinte ne rugăm înălţimii tale ca să ne ajuţi cu cele ce ne trebuiesc, care prin grai trimisul nostru le va arăta mării tale.

Iar anii înălţimii tale, fie de la dumnezeu mulţi şi prea fericiţi [1].

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256, f. 10v—11v. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 31—32; N. Iorga, *Izv. cont*..., p. 16—17.

112

Ceovîrnoşani, 28 ianuarie 1821

Tudor Vladimirescu condamnă atitudinea clucerului Constantin Ralet, ispravnic de Mehedinţi, cerîndu-i să nu se împotrivească răscoalei.

De la slugerul Tudor, către d-lui clucerul Constantin Ralet, ispravnicul ot Mehedinţi.

Arhon clucer!

Pînă acum numai prin auzire auzeam că dumneata strigi către toţi cum că eu aş fi eşit la hoţie, ca să prad lumea, şi nu credeam pentru că eu mă ştiu că nu sînt hoţ. Iară astăzi în Ceovîrnoşani găsii în scris, sub iscălitura dumitale, la mîna unui hoţ, anume Pau Nicolicescu, căruia-i dai voie ca să mă prinză dinpreună cu toţi cei ce se află cu mine, ori viu sau mort.

Din aceasta te cunoşti că eşti om procopsit! Şi mă mir de unde ai d-ta voie ca să omori raiaoa împăratului!

Şi pentru ce? Au pre semne nu vă ajunge că i-aţi prădat şi i-aţi despuiat, pînă cînd au rămas ticăloşii ţărani mai goli decît morţii cei din morminturi? Şi acum se vede că aveţi poftă ca să-i şi omorîţi! Numai să ştii că nici dumnezeu, nici prea puternica împărăţie, nu vă va îngădui; eu însă nici nu sînt hoţ, nici am fost vreo dată, nici voi fi, ci sînt, atît eu cît şi cei împreună cu mine, eşiţi pentru mare folos obştesc, şi al celor mari şi al celor mici. Şi spre mai bună pliroforie, vei citi dumneata aceste două copii (proclamaţie şi arzmahzarul). Iar dumneata prea rău te-ai purtat de ai spart oraşul şi ai sfărîmat lumea, fără a te uita mai departe, ci numai cu un cuvînt, că eu aşi fi hoţ şi aş fi venit să prad lumea, fără de a şti ce zici. Ci iarăşi zic, să ştii că eu sînt cel mai bun fiu al patriei mele; şi de la Bucureşti pînă aici am venit tot

[1] O jalbă asemănătoare a fost trimisă peste cîteva zile unui efendi, probabil paşa de Giurgiu (Acad. R.P.R., ms. rom. 1062, f. 136v. Publicat de E. Vîrtosu, *1821. Date*..., p. 10—11.

prin orașe și sate și nimeni nu s-a supărat de nimica; ba încă și zărăfiile județelor erau încărcate de bani și nicidecum nu s-au clintit; și iarăși de aș fi fost hoț, precum zici, de mult te-aș fi luat de acolo. Ci mă rog dumitale, de ești patriot, lasă-ți acest fel de fantazii și adună cît mai în grabă orașul la loc. Pre turcii ce i-ai luat du pe la locul lor și i-ai strîns acolo, dă-le drumul, ca să-și meargă la treaba lor. Nu da pricină legăturilor celor sfinte, că la urmă nu vei putea da răspunsul. Și mai mult să nu dai pricină vecinătății (măcar că le este știută celor mari trebuința cea de obște folositoare). Și pandurii ce ai adunat acolo, dă-le drumul ca să vină să meargă unde sînt de trebuință și dumneata mergi la conacul isprăvnicatului de-ți caută trebuințele dumitale, fără de nici un fel de temere sau îngrijire; asemenea și dumnealui beșleaga. Și de către mine, sau de către cei ce sînt împărtășiți cu mine, nici un fel de temere să nu aveți, pentru care te încredințez cu sufletul meu. Și încă, dacă voiești folosul de obște, vino dinpreună cu toți boierii pămînteni, ca să ne întîlnim; sau trimite numai pe dumnealor și le poruncește ca să fie silitori spre săvîrșirea trebuinței. Și iarăși, zic, păzește-te bine, să nu dai norodului vreo pricină cu vreo împotrivire de arme; că atunci bine să știi, că nici în găurile șerpilor nu veți scăpa; pentru că norodul cel ars și fript de către dumneavoastră este amărît și înfocat asupră-vă și numai pricină caută. Și cum de ai dat dumneata voie cu arme de moarte asupra raialei împărătești? Și au nu socotești că sabia împărătească va să mănînce pre toți? Au pe semne gîndești că va fi murit și sultanul Mahomed? Ci, îmblați cu bine cu raiaoa împărătească, de voiți să vă fie bine; că cu rău n-alegeți nimic, pentru că nu v-ați așternut bine mai denainte.

Theodor
1821 ghenarie 28

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 6v—7. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 47—49; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 24—25; *Hurmuzaki*, XX, p. 547—548. Text germ.

113

București, 30 ianuarie 1821

Divanul țării poruncește slugerului Tudor Vladimirescu să înceteze răscoala, făgăduindu-i iertarea dacă se va supune.

Cartea boierilor divanului către slugerul Tudor.

Cu mare mirare luarăm în știre de urmăririle ce-ai început a face, cugetînd însoțire de mai mulți și împărțind cuvinte către lăcuitori ca să sară cu toții spre izbăvirea răului și să iasă din întunerec la lumină. Acest fel de urmări, că nu au sfîrșituri bune este știut și din istorie și din pildele ce se văd pre toată ziua. Judecă, care poate să-ți fie izbînda, cînd înarmîndu-se împotrivă-ți toți credincioșii stăpînirii te vor supune prin război și te vei îndatora însuți a cere

mîntuire, care nu vei putea-o găsi! Au nu ştii că plăteşte ţara la atîţea ogeaclii şi panduri, pre care, cînd îi va însoţi şi cu alţii ce mai sînt pe din afară, ce cu arme se vor ridica asupra-ţi, încotro vei năvăli ca să te mîntuieşti? Vedem că prin cuvintele ce prin nejudecată ai alcătuit către lăcuitori, propovăduieşti că pentru folosul obştii şi binele ţării te-ai pornit într-această faptă şi voieşti a arăta cum că nu eşti tîlhar sau voitor de rău, ci îndemnător binelui şi săvîrşitor izbăvirii obştei din ispita răutăţilor. Dar care dintre lăcuitori îţi va da crezămînt? Şi în ce temei rezemînd, se va însoţi cugetărilor ce ai, de vreme ce cu toţi cunosc şi înţeleg cîtă însărcinare, cîte cheltuieli şi cîte pagube se pricinuiesc satelor dintr-acest fel de netrebnicie? Deci, te sfătuim părinteşte şi ca nişte adevăraţi patrioţi îţi poruncim să te părăseşti de asemenea fapte, păgubitoare ţărei, aducătoare de sminteala liniştei lăcuitorilor şi pricinuitoare de mare nevoie asupra-ţi. Şi te încredinţăm cu jurămînt, că de te vei supune povăţuirilor şi poruncilor noastre şi lăsîndu-ţi armele te vei scula şi vei veni fără tăgăduire, vei scăpa de ori-ce urgie; căci cu toţii vom fi mijlocitori către domnul ţărei ca să-ţi treacă cu vederea urmarea ce-ai cugetat; şi poate vei fi ascultat la multe destoinice arătări spre despăgubirea jafurilor ce vor fi cercat lăcuitorii; pentru că la o asemenea dreptate mai cu seamă priveşte stăpînirea ţării decît oricine alt pe din afară; şi nici odată nu voieşte ca lăcuitorii să cerce năpăstuiri, de vreme ce această ţară este ştiut că se ocîrmueşte sub lege şi sub pravilă. Iară cînd din nenorocire-ţi nu-ţi vei lua seama cu dinadinsul şi nu te vei supune acestor părinteşti povăţuiri, ce cu iubirea de omenire îţi dăm (nevoind turburarea şi smăcinarea satelor), atunci, nu numai că te vor izbi cei ce sînt gata asupră-ţi pînă acum, ci şi alţi se vor mai porni, cîţi trebuinţa va cere. Şi fii încredinţat că, după ce nu vei găsi scăpare, apoi şi osînda morţii îţi va fi grozavă şi cumplită, ca unui turburător şi amestecător de liniştea lăcuitorilor. Către acesta te sfătuim iarăşi şi-ţi poruncim că îndată ce vei primi această scrisoare a noastră, în soroc de două ceasuri să-ţi iei seama bine şi către cel ce-ţi va trimite scrisoarea să dai răspuns în scris, curat; că de va fi făcut cu coprindere de supunere şi prin vrednice dovezi, ca să poată fi crezut, să înceteze numaidecît pornirea ce este gătită asupră-ţi şi să te aşteptăm aici, precum mai sus pre larg ţi se arată. Iar de nu ţi se vor precurma relele cugetări, hotărăşte-te singur morţii; şi fii încredinţat că nu vei găsi scăpare. Citeşte cu mare luare aminte aceste scrise, ia-ţi seama bine, supune-te povăţuirilor ce privesc spre binele-ţi, şi fii sănătos.

1821 ghenarie 30

Mitropolitul Dionisie, Gherasin Buzău, Ilarion Argeşiu, Gr. Brîncoveanu, C. Creţulescu, Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Ist. Creţulescu, Gr. Băleanu, Mih. Manu, Gr. Filipescu, Iord. Slătineanu, G. G. Filipescu, Dum. Racoviţă, Scarlat Grădişteanu vel logofăt.

Acad. R.P.R.., ms. rom. 3256, f. 12—13, copie fără semnături. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 50—51; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 29—30, cu semnăturile de mai sus.

30 ianuarie 1821

Arzul a «toată obștea lăcuitorilor pămîntului țării Valahiei» prin care se cere ajutorul Porții pentru înăbușirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

30 ianuarie 1821

Arzul Țării Romînești către prea puternica împărăție.

Noi prea plecații robi ai prea puternicii împărății, mitropolitul țării, episcopi, igumeni, boieri mari și mici, căpitani, manzîli și toată obștea lăcuitorilor pămîntului țării Valahii, chelerului împărătesc, cu cele pînă la pămînt așternute prea plecatele noastre închinăciuni, facem arătare prea puternicii împărății, că îndată după ce și-au dat sfîrșitul răposatul domnul țării, fără cîtuși de puțină zăbavă s-au ivit afară în țară ca la 40 de inși călări și într-armați, avînd căpetenie pe un Theodor Vlădimirescu (carele în vremea trecutei răzmirițe a fost în slujbă ostășească a roșilor subt numire de ofițer) încă și cu un Machedonschi ofițer. Ei, precum să vede, s-au pornit dinlăuntru din politia Bucureștilor și mergînd spre județul Gorjului tot cam pe subt munte făr' de a face pă drum cuivași vreo supărare sau pagubă, tocmai vineri seara la 21 ale aceștii luni, au ajuns fără veste la orașul Tîrgu-Jiiului unde este scaunul isprăvnicatului Gorjului, pricinuind mare spaimă orașului. Și făr' de a face cuivași vreo supărare au luat de acolo împreună cu dînșii numai pe unul din ispravnicii județului (căci celălalt să întîmplase a fi afară în județ) și au plecat cu el într-aceiași noapte, zicîndu-i că după ce vor prinde și pe tovarășul său, le vor arăta poruncile ce au.

De care această necuviincioasă întîmplare și urmare, îndată ce ne-am înștiințat, înțelegîndu-o că privește la sfîrșituri și mai necuviincioase, numaidăcît am împrăștiat toate putincioasele mijloace cîte am socotit spre întîmpinarea acestui rău și pă de o parte am pornit după dînșii dintre paznicii țării, iar pă de altă parte am dat cuviincioasele nizamuri prin dregătorii acelor cinci județe ot prez Olt spre zăticnirea întinderii primejdiosului cuget al acelor făcători dă rău și spre ocrotirea i liniștirea lăcuitorilor. Ei însă, adică acei făcători dă rău, după înștiințările ce ne-au mai venit, plecînd de la Tîrgul-Jiiului, s-au dus drept la mănăstirea Tismana de s-au închis înlăuntru avînd împreună și pe ispravnicu Gorjului, căci pă celălant, neputîndu-l prinde și scăpînd, s-au întors iarăși la scaunul isprăvnicatului, strîngînd orașu la loc și strejuindu-l.

Dar cu toate îngrijirile ce am făcut și nu contenim a face, vedem că ei nu contenesc de a pune în lucrare vătămătorul lor cuget, căci acel Theodor

Vlădimirescul luînd cîțiva dintr-ai săi ce din inștiințările ispravnicilor să dovedesc că sînt și arnăuți, au ieșit din mănăstire, lăsînd acolo pe alți paznici dintr-ai lor și plecînd spre județul Mehedințului, au început prin scrisorile sale a invita obștea norodului și a-i chema să vie să să unească cu el, luînd fieșcare arme, iar cel ce nu va avea arme să-și facă lance și furci dă fier, arătîndu-le cum că cugetul lui privește spre a-i ocroti de a rămînea slobozi de subt supunerea domnilor și a boierilor.

Temerea cea mai mare ne este că acest Theodor, avîndu-și lăcuința și casa în județul Mehedințului, s-au ajuns de mult cu vreunii din lăcuitorii acelui județ, sau și cu alții din alte vecine județe și avînd înclinare cu mai mulți, să întinde acest rău obștii vătămător. Precum ni s-au și vestit că pînă acum să vor fi adunat acei făcători dă rele și pînă la cinci sute și cugetă a coborî și în partea Cîmpului și de acolo la Craiova și apoi aici.

Dar socotind fapta numitului drept urmare tîlhărească, fiindcă și împuținarea numărului oamenilor ce avea cu dînsul ne-au încredințat de aceasta și pildele de mai nainte urmate ale altor asemenea tîlhari, de aceea nu am înștiințat pă loc prea puternicii împărății, bine nădăjduiții aflîndu-ne că printr-acele herecheturi ce s-au fost făcut îndată după iuvirea sa, să va potoli răul făr' dă zăbavă. Acum însă, de sînt două zile, văzînd că prin mare creștere să întinde răul împuternicindu-să numitul prin alăturarea și altor asemenea lui cugetători, pe de o parte, după a noastră netăgăduită datorie nu numai am întărit de iznoavă nizamurile ce am fost dat mai înainte, ci am îngrijit a alcătui și alte strejuiri care au să să și pornească după dînșii, iar pă dă altă parte, mare grijă avînd de răul ce poate pricinui țării acest tîlhar, și văzînd că de să va întinde creșterea alăturaților săi precum s-au început, nu va fi țara în dăstoinicie a să împotrivi.

De aceea, după datoria supunerii, nu lipsim cu cea pînă la pămînt plecăciune a face arătare ca prea puternica împărăție să chibzuiască mijlocul cel cuviincios spre apărarea țării dăspre acești tîlhari[1].

Ghenar 30

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256, f. 15v—16v; Arh. St. Buc., Condica domnească, 99, f. 101v—102, text. grec. și condica domnească 93, f. 193—194, trad. rom. cont. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 54—56; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 26—27; N. Iorga, *Izv. cont*..., p. 20—32.

[1] Arzul a fost trimis împreună cu o scrisoare adresată dragomanului porții în care i se cerea să mijlocească pentru luare de măsuri grabnice împotriva răsculaților (Acad. R.P.R., ms. rom. 3256, f. 13v—15; publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative* ..., p. 56—57).

115

[București,] 30 ianuarie 1821

Cîrmuirea aprobă 1000 *groși, cheltuieli de drum pentru călărașii trimiși la Constantinopol cu vestea izbucnirii răscoalei lui Tudor Vladimirescu.*

[Βουκουρέστι,] λ-η 'Ιανουαρίου ,αωκα[ου]

Γ ρ ό σ ι α

1000, ἤτοι χίλια γρόσια, χαρτζιράχι διὰ καλαράσηδες ἀπερχομένους ·εἰς βασιλεύουσαν μὲ τὴν εἴδησιν τῆς ἀποστασίας τοῦ σλουτζ. Θεοδώρου.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

῾Ο Οὐγγροβλ. Δ.[ιονύσιος], Grigorie Brîncoveanu
Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu,
Grigorie Filipescu, Iacovachi Rizu.

[București,] 30 ianuarie 1821

Groși

1000, adică una mie groși, cheltuieli de drum pentru călărașii care vor pleca la Constantinopol cu vestea apostasiei slugerului Theodor.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Iacovache Rizu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 95. Orig. grec.

116

București, 30 ianuarie 1821

Cîrmuirea către ispravnicii din județele de peste Olt, să nu supună la dajdie pe panduri.

Noi otcîrmuitorii Țării Rumînești.

Cinstiți dumneavoastră boierilor ispravnici ot sud... [1]. știut fiind atît nouă boierilor, cît și tuturor de obște, cîtă slujbă și vrednicie au arătat după vremi tagma pandurilor din cele 5 județe ot preste Olt, încît putem zice că în multe rînduri s-au cunoscut izbăvitori și apărători ai țării de rele și nevoile ce o înconjurase, cu chiar primejdia vieții lor, arătîndu-se cu atîta rîvnă și iubire de patrie, pînă și viața și-au pos-o în primejdie. Această dar osîrdnică slujbă a lor, ce de obște este cunoscută, precum mai sus zicem, nu numai că n-am cugetat vreodinioară noi boierii pămînteni a rămînea zădarnică, ci încă totdeauna am fost porniți cu părinteasca dorire ca să li se facă cuviincioasa răsplătire, cu facere de bine și privileghiuri din partea stăpînirii, potrivite cu slujba

[1] Așa în text.

şi vrednicia fieşcăruia. Şi cu toate că aceşti vrednici de laudă patrioți s-au fost lepădat în dajdie în vremea trecută, precum şi în rîndul altor bresle s-au fost aşezat unii dintr-înşii, dar noi n-am încetat totdeauna cu rugăciuni către domnii oblînduitorii[1] țării, ca să ridice de asupră-le răspunderea de ori-ce fel de dajdie şi să-i mîngîie pentru slujbele şi ostenelile lor, rămîind tot în starea ce au fost mai dinainte. Şi cînd au fost acum în cele după urmă, luminat fiind de dumnezeu, răposatul domn măria sa Alexandru vodă Suțul, ce şi primise rugăciunea şi era să se dea cuviincioasele porunci, dar din nenorocire întîmplîndu-se de s-au bolnăvit, după care şi-au dat şi obşteasca datorie, au rămas treaba nepusă în lucrare. Acum dar rămîind oblăduirea țării asupra noastră, între alte îngrijiri ale otcîrmuirei, nu am pus la uitare şi pe mai sus numiții panduri, ci cu sfat de obşte am chibzuit, ca cît mai în grabă să-i izbăvim de supt jugul dăjdilor. Şi iată printr-această carte a divanului poruncim d-voastră, că de acum înainte să cunoașteți pe toți pandurii cîți se vor fi aflînd într-acest județ şi vor fi fost în slujbă după vremi că sînt cu totul nedajnici, or birnici, de se vor fi aflînd în rînd cu țara sau la vreo altă breslă şi orînduială şi nu aveți a le face supărare cu vreun fel de cerere de dajdie. Care această poruncă s-o faceți cunoscută tuturor de obşte, ca să le fie știută că au a fi nedajnici în veci și să se bucure. Dar şi ei să se arate cu toată supunerea către stăpînire, fiind tot cu aceeași rîvnă i credință şi iubire de patrie, la slujbele ce se vor orîndui şi totdeauna să fie gata şi cu armele în mînă spre întîmpinarea de orice răutate şi înfrînare şi împilarea făcătorilor şi cugetătorilor de rău cari turbură odihna şi liniştita petrecere a locuitorilor, urmînd întru toate după poruncile şi povățuirile ce li se vor da. Şi că ați primit porunca aceasta şi ați urmat precum mai sus scriem, să avem răspunsul dumneavoastră.

1821 ghenar 30

Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 203. Publicat de C.D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 57—58; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 19.

117

Bucureşti, 1 februarie 1821

Răspunsul ocîrmuitorilor țării către agenția austriacă în legătură cu răscoala pornită de Tudor Vladimirescu.

De la otcîrmuitorii domniei Țării Rumîneşti către cinstita c. c. aghenție.

Nota cinstitei aghenții de la 29 ale lui ghenarie trecut scrisă cu cinste am primit şi la întrebarea ce ni se face, ca să dăm o ştiință pentru cei ce s-au ivit cu arme în mînă, supărînd obşteasca linişti re a Valahiei cei Mici şi ce măsuri s-a pus în lucrare spre obşteasca sigurita, răspundem cinstitei aghenții că un

[1] Aşa în text.

Theodor Vladimirescu, care în vremea trecutei rezmirițe au fost în slujba ostășească supt numire de ofițer, însoțindu-se și cu un Dimitrie Machedonschi, ofițer rus, îndată după ce și-au dat sfîrșitul reposatul domn Alexandru Suțu vv., încîrdoșindu-se și cu alții, au eșit din București și apucînd drumul tot prin poalele munților au ajuns la Tîrgul-Jiiului, ot sud Gorj, vineri seara, la 21 ale trecutului ghenar, făcîndu-se toată soțita a lor lude 40. De aici și pînă acolo, pe drum, n-au supărat pe nimeni, nici au păgubit; iar acolo, într-acea seară sosind, au coprins fără veste pe clucerul Costandin Oteteleșeanu, ispravnicul, și l-au ridicat, zicîndu-i că după ce vor prinde și pe tovarășul său atunci își vor arăta și poruncele ce au. Pe tovarăș însă n-au putut să-l prinză, fiindcă lipsea în satele județului, după trebuință, iar pe Oteteleșcanu, tot într-acea noapte luîndu-l cu dînșii, s-au dus de s-au închis în mănăstirea Tismana [1]. De acolo trecînd Theodor în învecinatul județ al Mehedințului, au făcut în scris publicațiile sale, chemînd norodul să se unească cu dînsul, făgăduindu-le slobozenie de sub supunerea domnilor și a boierilor. După înștiințările ce am primit pînă acum de la dregătorii Valahiei cei Mici, nici o supărare sau vre-o pagubă n-au făcut aceia nimărui și se află cu toții închiși în numita mănăstire a Tismanei, mai sporindu-și numărul oamenilor.

Noi, după datorie, îndată am pus în lucrare toate cuviincioasele mijloace, atît pentru a le tăia toată chinonia ce se silesc a avea, cît și pentru a le zădărnici cugetele lor și a-i risipi cu totul.

Întru aceste îngrijiri aflîndu-ne, nu lipsim cu cinste a face știut cinstitei c. c. aghenții [2].

1821, febr. 1

Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 201. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 116; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 29 și *Hurmuzaki*, XX, p. 546—547, text. germ.

ANEXĂ

la documentul nr. 117

În leatul 1821 [3] ghenar 21, s-au iuvit în județul Gorj slugieriu Teodor Vlădimirescu cu treizăci dă arnăuți aflîndu-se la acest județ, ispravnic, dumnealui clucer Costandin Otetelișanu cel mic, pă care l-au și ardicat numitu sluger, la Tismana ținîndu-l la închisoare cîtăva vreme. Apoi s-au apucat după aceea dăloc slugieriu, făcînd oaste rumînească cu arme, lănci, furci dă fier și săcuri,

[1] La 5 februarie Const. Măldărescu înștiințează pe Hagi Ianuș: « Icri a venit de afară și dumnea-sa gelepi Gheorghe. Astăzi vorbea să pornească oaste împotriva dușmanilor la Strehaia și la Tismana... » (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 74, doc. 25. Orig. grec.).

[2] În *Hurmuzaki* sînt indicate și numele celor șapte membri ai căimăcămiei care au semnat actul.

[3] În text: 1820.

întărîtînd răbelie cu acea adunare dă norod ce i-au luat din Mehedinți, Gorj și Vîlcea, făcînd mare prăpădenie, jăfuire și dărăpănare boierilor, boierinașilor și negutătorilor, pînă ce au venit ascheri ai împărăţii turcești cu caimacam, dumnealui biv vel spatar Ioan Samurcași, la mai în 6, tot la acest leat.

Biblioteca raională (fostă Bibicescu) Turnu-Severin, ms. LIV, f. 181 v. Însemnare pe manuscris.

118

[București,] 2 februarie 1821

Căimăcămia asigură divanul din Craiova că a luat măsurile necesare pentru reprimarea răscoalei.

Cu mirare și durere sufletească am cetit cea către noi înștiințătoare scrisoare din 31 ale lunei trecute, căci, pe cînd ne adăstam să arătați fapte ce ar fi dorit și izbînde asemănate cu împrejurările și cu fireasca dumneavoastră mărinimie, am văzut lucruri nesăbuite și pline de micșorime de suflet împotriva celor ce nădăjduiam, care lățindu-se și pe acolo, fără îndoială vor pricinui pustierea atît a orașului Craiova cît și a județelor din partea locului. Astfel răspunzînd domniei voastre, vă cerem să vă într-armați cu chipul cel mai înțelept și bărbătesc, punînd în lucrare toate cît privesc spre înfrîngerea și nimicirea scopului acelui răsculător al norodului, și mai vîrtos pentru obșteasca liniște a locuitorilor. Aicea tot ce trebuia să se facă, s-a făcut cu prisos. Oamenii înarmați s-au trimis, gephanea îndestulătoare, orînduială de bani. Asemenea și despre cele de neapărată trebuință pe care le-ați încuviințat pentru isprăvnicie și ne-am învoit. Acum dar, nu se așteaptă alt decît ca și dumneavoastră să întrebuințați toate chipurile cele înțelepte și toate orînduielile cuviincioase după cum trebuința va cere, și să îmbărbătați pe cei speriați, însuflețind și duhurile celor mai mici, spre a face să domnească liniștea norodului pentru care veți fi supuși la răspundere, și iarăși asemenea la lauda și la dobîndirea drepturilor dumneavoastră cele nădăjduite. Cît despre nelegiuita sculare a acelui răzvrătitor, am făcut cunoscut prea puternicului nostru împărat și adăstăm cît de curînd sfînta poruncă a sa [1].

Fevruarie 2

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 17 v—18. Copie grec. O altă copie grec. la Muzeul de istorie a Partidului, Fondul Saint-Georges, pach. cu doc. neinventariate. Trad. rom. publicată de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 60; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 31 și N. Iorga, *Izv. cont*..., p. 24—25.

---

[1] Copia în limba greacă de la Muzeul de istorie a Partidului conține în plus următoarele: « În ce privește anaforaua obștească cu privire la poslușnici, vom chibzui și vă vom da răspuns. Dionisie al Ungrovlahiei, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Grigorie Filipescu, Rizo».

[București,] 2 februarie 1821

Boierii Țării Romînești informează pe domnul Moldovei, M. Suțu, despre întinderea răscoalei condusă de Tudor și despre măsurile luate împotriva ei, cerînd sfaturi.

[Βουκουρέστι,] 2 Φεβρουαρίου 1821

Τὸ κοινὸν τῶν ἀρχόντων γράμμα, σταλὲν πρὸς τὸν αὐθέντην τῆς Μολδαβίας Μιχαὴλ βοεβόδα Σοῦτζον, διηγηματικὸν τῶν κατὰ τὸν Θεόδωρον.

῾Υψηλότατε, εὐσεβέστατε καὶ μεγαλοπρεπέστατε αὐθέντα!

Τὸ ἀπροσδόκητον δεινὸν ὁποὺ κατετάραξεν ἐνταῦθα τὴν Μικρὰν Βλαχίαν, ἅμα μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ ἀοιδίμου ἡμῶν αὐθέντου ᾽Αλεξάνδρου Σούτζου βοεβόδα, πληροφορηθήσεται τὸ θεοφρούρητον ὕψος της ἐκ τοῦ ἐμπερικλείστου ἴσου τοῦ δουλικοῦ ἡμῶν ἄρζι μαγζαρίου, ὅπερ ὁ περὶ τῶν ἐν ποσὶ πραγμάτων ἐπικείμενος ἡμῖν ἀγὼν μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἀποστείλωμεν πρὸς τὴν κραταιοτάτην καὶ τροφὸν ἡμῶν βασιλείαν.

Οἱ δοῦλοι της, θεωρήσαντες κατ᾽ ἀρχὰς τὸ κίνημα τοῦ κακοτρόπου τούτου Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου ὡς ληστρικόν, ἀμέσως ἐβάλομεν εἰς πρᾶξιν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέσα πρὸς ἐξολόθρευσιν αὐτοῦ, δι᾽ ὧν ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θέλει ἀργήσει νὰ λάβῃ τὰ ἐπίχειρα τοῦ τολμήματός του, ὡς καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ παρόμοιοι λησταί. ᾽Επειδὴ ὅμως καὶ τὸ πρᾶγμα ἔδειξεν ἄλλην μορφήν, καὶ ὁ εἰρημένος Θεόδωρος ἐφάνη παρρησίᾳ τῆς ἐξουσίας πολέμιος, κοινολογήσας ἐγγράφως τοὺς ὀλεθρίους του σκοποὺς καὶ ἐνσπείρας πνεῦμα ἀποστασίας εἰς τὸ ὑπήκοον, ἐπὶ ὑποσχέσει νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν τῶν αὐθέντων καὶ τῶν ἀρχόντων, ἔγνωμεν ἀποχρώντως ὅτι ὁ κοινὸς οὗτος πολέμιος καὶ τῆς ἐξουσίας ἀντάρτης εἶναι προμεμελετημένος καὶ προπαρασκευασμένος δι᾽ ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς Βλαχίας, καὶ τοῦτο ἔτι μᾶλλον μᾶς βεβαιοῦν τὰ παρόντα ἐμπερίκλειστα ἴσα τῶν εἰδοποιητηκῶν ὁποὺ ἐλάβομεν, πρὸς δὲ καὶ ὅτι ἡμέραν παρ᾽ ἡμέραν ἐπαυξάνει τὰς δυνάμεις του μὲ ἐνόπλους ἀνθρώπους, κατακηλῶν τὰς ψυχὰς τῶν ἁπλουστέρων μὲ τὸ ἐπαγωγὸν τῆς λέξεως ἐλευθερίας καὶ προσεταιρούμενος τοὺς θρασυτάτους καὶ ὁμοίους του κακοτρόπους, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις κατώρθωσε δύναμιν ἱκανὴν περὶ αὐτόν.

Μὲ ὅλον τοῦτο οἱ δοῦλοι της συσκεπτόμενοι καθ᾽ ἑκάστην ἐνεργοῦμεν τὰ κατὰ δύναμιν μέσα διὰ τῶν διοικητῶν τῆς Μικρᾶς Βλαχίας, πρὸς ἀνθίστασιν τοῦ κοινοῦ πολεμίου. ᾽Εκωλύσαμεν τὴν διάβασίν των ἀπὸ τῶν περατινῶν καδηληκίων εἰς τὰ ἐνταῦθα, σηκώσαντες ὅλους τοὺς πόδους ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ὄλτον καὶ ἀφήσαντες μόνον τὸν τοῦ ᾽Ιποτεστίου μὲ ἀρκετοὺς φύλακας διὰ τὴν διάβασιν τῶν ἀναγκαίων καὶ τὴν μετὰ τῶν περατινῶν διοικητῶν κοινωνίαν. ᾽Εξεκινήσαμεν

ἐντεῦθεν καὶ ὁπλιτικὸν ἀνθρώπων διακοσίων, μὲ τέσσαρας ἀρχηγούς, παραγγείλαντες αὐτοὺς τὰ δέοντα, πρὸς ἀνθίστασιν τῶν κινημάτων τοῦ ἀντάρτου.

Τοιαῦτα τὰ καθ' ἡμᾶς, ὑψηλότατε αὐθέντα ! 'Εν τούτοις ἐσμὲν καὶ τὰ μείζω τούτων ἴσως ἀπεκδεχόμενοι. 'Αγωνιζόμεθα ἐκ τῶν ἐνόντων πρὸς ἀνθίστασιν, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν ἂν εἶναι ἐλπὶς νὰ τελεσφορήσωμεν καὶ νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου. Ἡ ἔννοια τῶν ἐμπερικλείστων μᾶς ὁδηγεῖ νὰ γνωρίσωμεν ὅτι ἡ μελέτη τοῦ ἀντάρτου, τὴν ὁποίαν κοινολογεῖ σχετικήν, ὑπερβαίνει τὰς διανοητικὰς ἡμῶν δυνάμεις καὶ τὴν τοῦ τόπου κατάστασιν. Ὅθεν θερμῶς παρακαλοῦμεν τὸ θεοφρούρητον ὕψος της νὰ μᾶς ἐμψυχώσῃ διὰ τῶν νουνεχῶν αὐτῆς παραινέσεων, ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, νὰ μᾶς σαφηνίσῃ τὸ ἄπορον μὲ τὸ πολύπειρον καὶ διαγνωστικὸν τοῦ ὑψηλοῦ πνεύματός της καὶ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸ πρακτέον, κηδομένη τῶν πιστῶν ὑπηκόων τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν ἄνακτος, κατοίκων τῆς ἐπαρχίας ταύτης, τὰ δὲ πανέκλαμπρα αὐτῆς ἔτη εἴησαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευδαιμονέστατα.

Τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου ὑψηλότητος

διάπειρος πρὸς θεὸν εὐχέτης
καὶ ταπεινοὶ δοῦλοι

Τῷ ὑψηλοτάτῳ, εὐσεβεστάτῳ καὶ μεγαλοπρεπεστάτῳ αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Μολδαβίας, κυρίῳ κυρίῳ 'Ιωάννῃ Μιχαὴλ Γρηγορίου Σούτζῳ βοεβόδᾳ

Προσκυνητῶς.

[Bucureşti,] 2 februarie 1821

Scrisoarea obştească a boierilor, trimisă domnului Moldovei Mihail vodă Suţu, povestind cele privitoare la Tudor.

Prea înălţate, prea evlavioase şi prea mărite doamne!

Despre nenorocirea neaşteptată, ce a tulburat aici Oltenia îndată după încetarea din viaţă a fericitului întru pomenire al nostru domn Alexandru Suţu voievod, va afla înălţimea voastră de dumnezeu păzită din alăturata copie a supusului nostru arzmahzar, pe care lupta cea de neînlăturat, ce ne stă în faţă, ne-a silit să-l trimitem către prea puternica şi hrănitoarea noastră împărăţie.

Noi, robii înălţimii voastre socotind la început mişcarea acestui răufăcător Tudor Vladimirescu ca tîlhărească, imediat am pus în mişcare toate mijloacele trebuincioase pentru nimicirea lui şi prin care nădăjduiam că nu va zăbovi să primească pedeapsa îndrăznelii sale, după cum au primit-o şi alţi tîlhari asemănători, înaintea lui.

Fiindcă însă lucrurile s-au arătat cu altă fire şi zisul Tudor s-a arătat pe faţă vrăjmaş al stăpînirii, făcînd cunoscute în scris scopurile lui distrugătoare şi insuflînd duhul răzvrătirii supuşilor, cu făgăduinţa de a-i scoate de sub supunerea faţă de domni şi boieri, am cunoscut îndeajuns că acest vrăjmaş

obştesc şi răzvrătit împotriva stăpînirii a cugetat mai dinainte şi este pregătit să întindă mişcarea sa în toată Țara Romînească. De acest lucru ne încredințăm şi mai mult din copiile de față alăturate ale înştiințărilor primite şi din faptul că zi de zi își mărește puterile cu oameni înarmați, încîntînd sufletele celor mai simpli, ademenindu-i cu cuvintul de libertate şi însoțindu-se cu cei mai îndrăzneți și la fel cu el răufăcători, în puține zile a reuşit să aibă suficientă putere în jurul lui. Cu toate acestea, noi robii dvs., sfătuindu-ne zilnic, punem în mișcare mijloacele cele cu putință prin cîrmuitorii Olteniei, pentru a ne opune vrăjmaşului de obşte.

Am oprit trecerea lor aici din județele de dincolo, ridicînd toate podurile de pe rîul Olt. Am lăsat numai pe cel de la Ipoteşti, cu un număr îndeajuns de păzitori, pentru trecerea celor trebuincioase şi pentru legătura cu cîrmuitorii de dincolo.

Am pornit de aici şi o oaste de 200 de oameni, cu patru căpetenii, poruncindu-le cele de cuviință, pentru a se împotrivi mişcărilor răzvrătitului.

Acestea sînt cele ce ne privesc, prea înălțate doamne, totuşi s-ar putea să facem şi mai multe de cît acestea. Ne luptăm cît putem spre a ne împotrivi, fără a şti dacă este nădejde să reuşim şi să readucem liniștea în țară.

Cuprinsul documentelor alăturate ne face să ne dăm seama că cugetarea răzvrătitului, despre care ele ne destăinuiesc că are legături [şi cu alții], întrece puterile minții noastre şi starea țării.

Deci ne rugăm cu căldură înălțimii voastre păzită de dumnezeu să ne însuflețiți la această împrejurare cu prudentele îndemnuri ale înălțimii voastre, să ne lămuriți nedumerirea noastră cu iscusitul şi luminatul spirit al înălțimii voastre şi să ne îndrumați ce este de făcut, avînd grijă de credincioşii supuşi ai prea puternicului nostru împărat, locuitori ai acestei provincii. Iar străluciții înălțimii voastre ani să fie de la dumnezeu prea mulți și prea fericiți.

Ai înălțimii voastre de dumnezeu păzite călduros în dumnezeu
rugătoare și plecate slugi

Prea înălțatului, prea evlaviosului și prea măritului domn şi stăpînitor a toată Moldova, domnului domn Ioan Mihail Grigorie Suțu voievod [1]
cu plecăciune.

Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 226. Orig. grec. Arh. St. Buc., Condica domnească 99, f. 102 v. Text grec.

---

[1] În aceeaşi zi scrisoarea a fost trimisă la Iaşi, cu un lipcan (*Activitatea poştei*, la E. Vîrtosu, *1821*, *Date...*, p. 12).

Ea a fost primită la Iaşi în ziua de 6 februarie. M. Suțu a convocat pe boieri la sfat; s-a hotărît să nu se trimită nici un ajutor fără porunca Porții, căreia i s-a şi trimis o înştiințare în legătură cu această scrisoare. Boierilor din Bucureşti li s-a răspuns să supravegheze pe ispravnici și să înlăture abuzurile lor (*Hurmuzaki*, XX, p. 550).

120

2 februarie 1821

Barbu Văcărescu scrie lui Dimitrie Macedonschi să nu renunțe la răscoală și îi promite 250 000 lei.

Munsiu Machedonschi,

Am înțeles că dumneata ești cu parapon şi bănuială și umbli ca să te laşi de această delicată pornire. Iată, îți zic, că cu aceasta nu vei săvîrşi alt, fără cu neîndoială zadarnică și nefolositoare cumpăna vieții dumitale și casii dumitale.

Dumneata în vreme de acum să arăți slujbă țării, pentru care îți dau eu, de la casa mea, două sute cincizeci de mii de lei ce am făgăduit prin sluger Theodor, şi această scrisoare să o aibi drept sinet.

Al dumitale gata spre slujbă

N.N. [1]

1821, februarie 2 [2]

Muz. ist. or. Buc., doc. 5881/57. Copie rom. Publicată în *Balcania*, V$_1$ (1942), p. 4 şi de E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 61, text rus şi rom.

121

[București,] 2 februarie 1821

Se aprobă suma de 50 groși, cheltuieli de deplasare a unui lipcan trimis la Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] β$^{\eta}$ Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γρόσια

50, ἤτοι πενήντα γρόσια, χαρτζιράχι τῷ στεγάρῃ τῶν ληπκάνων, σταλέντι πρὸς τὸν σλουτζιάρην Θεόδωρον μὲ γράμμα τοῦ ἄρχοντος βορνίκου Σαμουρκάση.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu

---

[1] În traducerea rusă a actului este dată semnătura lui Barbu Văcărescu (Muz. ist. or. Buc., doc. 5878/57, publicat de E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 60—61).

[2] În traducerea rusă, anexată la declarația fraților Macedonschi scrisă probabil pentru I. P. Liprandi, actul este datat 20 februarie 1821; de asemenea şi semnătura dată acolo este a lui Barbu Văcărescu (Arh. centr. U.R.S.S. — Leningrad, fondul Liprandi, 673, dos. 311, f. 6 v).

[București,] 2 februarie 1821

Groși

50, adică cincizeci groși, cheltuieli de drum stegarului lipcanilor, care a fost trimis la slugerul Teodor[1] cu o scrisoare din partea boierului vornic Samurcaș.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 98. Orig. grec.

122

[București,] 2 februarie 1821

Se aprobă 100 groși cheltuieli de deplasare a postelnicului Ilie, trimis la Craiova.

Γρόσια

100, ἤτοι ἑκατὸν γρόσια, χαρτζιράχι τῷ Ἠλίᾳ ποστελνίκῳ, σταλέντι μιχμανδάρῃ ἕως εἰς Κραγιώβαν μὲ τοὺς Ἀλβανίτας τοῦ Γέντζ-ἀγᾶ καὶ Χ. Προδρόμου διωρισμένων ἐκεῖσε κατὰ τοῦ ἀποστάτου σλουτζ. Θεοδώρου.

Διωριμένε σαράφη, δός.

Ὁ Οὐγγροβλ. Διονύσιος, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Iacovachi Rizu.

[București,] 2 februarie 1821

Groși

100, adică una sută groși, cheltuieli de drum postelnicului Ilie[2], care a fost trimis în calitate de mehmendar pînă la Craiova cu arnăuții lui Ghencca-aga și H. Prodan, orînduiți acolo împotriva răzvrătitului sluger Teodor.

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Iacovachi Rizu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 97. Orig. grec.

---

[1] Stegarul de lipcani, căruia i s-au pus la dispoziție patru cai, l-a găsit pe Tudor la mănăstirca Motru (Vezi *Activitatea poștei* la E. Vîrtosu, *1821. Date...*, p. 12).

[2] Vezi consemnarea la *Activitatea poștei*, ibidem.

123

[Bucureşti,] 3 februarie 1821

Se aprobă 1 500 groși cheltuieli de deplasare pentru Pavel Macedonschi.

[Βουκουρέστι] β^{α} Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γρόσια

500, ήτοι πεντακόσια γρόσια χαρτζιράχι τῷ Παύλῳ Μακεδόνσκη, ἀποστελλομένῳ εἰς τὸν σλουτζάρη Θεόδωρον.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

[Bucureşti,] 3 februarie 1821

Groși

500, adică cinci sute groşi, cheltuieli de drum lui Pavel Macedonschi [1], trimis la slugerul Teodor.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 296. Orig. grec.

124

Craiova, 3 februarie 1821

Hagi Ianuș împrumută 10 000 groși divanului Craiovei.

Κραϊώβα, 3 Φεβρουαρίου 1821

Τὸ διβάνι Κραϊώβας

Νὰ δώσῃ

Φεβρ.	3.	Ὅσα τοὺς ἐδανείσαμεν διὰ τὴν χρείαν στρατευμάτων κατὰ τοῦ σλουτζάρη Θεοδώρου καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν ἀρχ. διβανιτῶν μὲ τόκον 7%, τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν εἰς χείρας σερδάρη Διαμαντῆ Τζοβαρᾶ . . . . γρ.	169	5 000
Φεβρ.	14.	Ὅσα ἔτι τοὺς ἐδανείσαμεν ὡς ἄνωθεν καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν των μὲ τὸν ἴδιον τόκον	169	5 000
			γρ[ὕσσα]	10 000

[1] În *Activitatea poştei* este însemnat la 3 februarie că s-au dat şase cai lui « Pavel Machedonschi la Craiova şi pănă la mănăstirea Motru, unde au găsit pe sluger Theodor... » (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 12).

Craiova, 3 februarie 1821

Divanul Craiovei

Să dea			
Februarie 3.	Suma ce am împrumutat-o pentru nevoile oştirilor împotriva slugerului Tudor şi potrivit cu zapisul boierilor din divan cu dobînda de 7%; banii au fost daţi în mîna serdarului Diamandi Giuvara[1] .... gr.	169	5 000
Februarie 14.	Suma ce am mai împrumutat ca mai sus şi potrivit cu zapisul lor, cu aceeaşi dobîndă	169	5 000
		gr[oşi]	10 000

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuş 698, f. 378. Text grec.

125

3 februarie 1821

Suma dată serdarului Diamandi Giuvara pentru trupele trimise împotriva lui Tudor.

3 Φεβρουαρίου 1821

Ὅσα τῷ σερδάρῃ Διαμαντῇ Τζοβάρᾳ διὰ λογαριασμὸν καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἀρχ. διβανίτων διὰ τὴν χρείαν στρατευμάτως κατὰ Θεοδώρου 5 000.

Suma dată serdarului Diamandi Giuvara în contul şi potrivit cu zapisul boierilor din divan pentru nevoile oştilor împotriva lui Tudor, 5 000.

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuş 518, f. 169. Text grec.

---

[1] Încă din 1820 Diamandi Giuvara avea sub comanda sa arnăuţi în jud. Romanaţi şi incasa leafa sa şi a arnăuţilor pe aprilie—august 1820 (Arh. St. Buc. Administrative vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2216/1820, f. 168 şi 230). Într-o anafora a boierilor din 29 noiembrie 1822, « pentru cîteva datorii şi cheltuieli din partea Craiovii încă din leat 1821 fevruar... » care urmau să fie trecute « în socotelile datoriilor ţării », se menţionează că nişte bani luaţi de la Hagi Ianuş cu împrumut « sînt intraţi în cheltuielile de tl. 65 718, bani 12, care bani s-au dat lui Iamandi Giuvara şi se adună tl. 45 542 a-i răspunde ţara ». (Arh. St. Buc., Condica veliţilor boieri ai Ţării Rom., 1122, p. 108—109). În septembrie 1823, Hagi Ianuş a însărcinat pe St. Meitani să încaseze de la divan suma de mai sus şi în acest scop i-a trimis « zapisul ţării » (Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 703, doc. 118 şi 119. Vezi şi pach. 481, doc. 14). Dobînda banilor se ridica la 3 000 groşi. St. Meitani încasează la 5 februarie 1824 numai suma capitalului fără dobîndă (acelaşi fond, pach. 669, doc. 47) şi scrie casei Hagi Ianuş la 9 februarie acelaşi an că întîmpină dificultăţi cu încasarea unei alte poliţe (acelaşi fond, pach. 345, doc. 31).

București, 3 februarie 1821

Divanul poruncește ispravnicilor să ia măsuri de străjuire la malul Oltului împotriva răzvrătiților.

Divanul, avînd neadormită îngrijire a întîmpina turburarea ce se poate pricinui locuitorilor țării de această ceată de tîlhari ce s-au arătat peste Olt cu căpetenie un Theodor Vladimirescu, au chibzuit între altele să se facă și o străjuire vadurilor de trecătoare peste apa Oltului, au scris dumnealor boierilor ispravnici ai acelor județe chipurile cu cari să se pue în lucrare această străjuire, și pentru că la fieșcare vad să se afle și cîte un credincios al divanului deosebit de cei ce vor orîndui isprăvnicaturile spre privighere, a nu se strecura din făcătorii de rele nici de dincoace dincolo, nici de dincolo, dincoace; orînduim pe . . . [1] carele să meargă la vadul ce se zice . . . [1] din sud . . . [1] unde acolo cu catanele spătărești, ce i se vor orîndui de către boierii ispravnici ai județului, să aibă a sta napristan, străjuind cu armele în mînă, ziua și noaptea, ca nimenea din cei ce va socoti că pot fi supt bănuială de cugetător de rele nu numai să nu fie slobozi a trece, dar încă, prinzîndu-i, să-i ducă la isprăvnicat, cu cărțile și altele ce se va găsi asupră-le, ca și dumnealor ispravnicii să-i trimită aici, cu tacrirurile lor, a se cerceta; iar pentru locuitorii ce vor avea trebuință a trece de la o parte la alta, s-au scris dumnealor ispravnicilor a le face cunoscută rînduiala aceasta a străjuirei, pentru ca fieșcare cînd vor vrea a trece, să-și aibă adeveriri la mîini, prin care să poată fi afară de verice bănuială. Poruncim dar numitului, orînduit, să fii cu ochii deschiși a nu se face vreun cusur la străjuire, strecurîndu-se vreun bănuit, ori din neîngrijire, saú pentru interes, sau să te abați a cere de la cei curați și nebănuiți trecători cevași cu numire de vreun avaet, că strașnic vei fi pedepsit; și pentru cheltuiala-ți ți s-au orînduit a ți se da cîte taleri . . . [1] pe lună; așa dar vei urma negreșit.

1821, februarie 3 [2]

10 cărți s-au scris, 2 Argeș și Oltul [3].

Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 205—206. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 34—35.

---

[1] Loc alb.

[2] În aceeași zi divanul a dat o poruncă și pentru închiderea cîrciumilor și cafenelelor din București, în cursul nopții. (Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 204; publicat de V. A. Urechiă, *Ist. Rom.*, XIII, p. 32).

[3] O asemenea carte a fost emisă pe numele lui Grigore Tigveanu din Pitești. În ianuarie 1822, cînd se judecă cu Ion Panaitescu din Crîngurile de Sus și acesta îl pîrăște că ar fi fost « printre hoții lui Tudor», Gr. Tigveanu « spre dovadă că nu au fost scris între hoți, ci s-au aflat în slujba țării, ne arată cartea cinstitei ocîrmuiri de la trecutul fevruar, rînduind pe jăluitor spre pază la Vadul Oltului ot Goran, credincios peste orînduiții isprăvnicești, să păzească cu catane spătorești a nu trece dincoace făcătorii de rele dintr-ai lui Tudor hoțul» (Arh. St. Buc., Condica depart. de opt, 985, f. 57—58 v).

În vederea asigurării liniștei, ocîrmuitorii dăduseră încă din 22 ianuarie poruncă pentru luarea măsurilor de pază « în tot cuprinsul țării» (Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 199).

127

Buyukdéré, 3/15 februarie 1821

Stroganov, ambasadorul Rusiei pe lîngă Inalta Poartă, răspunde logofătului Alexandru Filipescu-Vulpe la cererea acestuia de a fi recomandat noului domn al Țării Romînești.

Buyukdéré, ce 15 février 1821

Monsieur,

J'ai reçu la lettre que vous m'avez fait l'honneur de m'adresser en date du 22 janvrier pour m'exprimer le désir d'être recommandé de ma part au nouveau prince de Valachie.

D'après les sentimens patriotiques exprimés dans votre lettre, Monsieur, et qui vous ont valu les attestations honorables que vous y avez annéxé, je ne doute nullement que c'est à vos services et à votre zèle que vous vous plaisez surtout, a devoir le suffrage et la confiance de votre gouvernement. C'est particulièrement dans les moments de crise que de pareils sentimens peuvent se manifester avec le plus d'éclat et d'utilité. C'est en déployant dans les graves circonstances du moment le zèle et les intentions qui vous animent, en les consacrant à seconder les vues salutaires du gouvernement pour le maintien de l'ordre public, des institutions établies et du repos général dans votre patrie, que vous êtes sur, Monsieur, d'acquérir à la fois des titres bien merités à la reconnaissance de vos concitoyens, à la confiance du chef de votre pays, ainsi qu à l'opinion et l'estime de la Cour Protectrice.

Il me sera très agréable d'avoir à vous rendre ce témoignage et même d'applaudir à tous ceux, que votre zèle et vos principes vous obtiendront de la part du nouveau prince.

J'ai l'honneur d'être avec une considération très distinguée.

Monsieur, votre très humble et très obéissant serviteur

Stroganoff

[Adresa:] À Mr. Alexandre Philipesko, Logothête.

E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 74—75.

128

4 februarie 1821

Tudor Vladimirescu răspunde divanului că nu va depune armele deoarece răscoala a fost pornită de popor și nu de el și cheamă pe boieri să țină seamă de cererile norodului.

Prin cinstită cartea dumneavoastră de la 30 ale trecutului ghenarie, la 3 ale următorului cu toată plecăciunea am primit, şi cele poruncite am văzut. Dar ştiut fie dumneavoastră că nu este precum dumneavoastră o socotiți, că

prea bine este ştiută dumneavoastră că eu din mica copilărie am slujit cu mare credinţă stăpînirii şi patrii mele precum şi acum, şi în toată viaţa mea sînt hotărît a sluji şi a mă jărtfi pentru binele patrii mele. Şi eu de capul mieu nicidăcum n-am plecat, fără cît tot norodul cel amărît şi dosădit al aceştii ticăloase ţară, atît cei dă loc cît şi cei streini, văzînd că stăpînirea subt care sînt încredinţaţi dă către prea puternica împărăţie stăpînitoarea noastră (a căreia mărire domnul dumnezeu să o întărească în veci) i-au adus în cea dăsărîrşită prăpădenie.

Şi nemaiputînd suferi arzimea focului care ne-au pus peste capete, cu toţii într-un gînd s-au unit şi au hotărît ca să se scoale cu mici cu mari şi să să adune la oraşul cel dă căpetenie al ţării. Şi acolo stînd, să ceară înpărătească milă, pentru care pînă acum prin cinci agzimagzaruri şi-au arătat ticăloasa stare precum şi la alte înalte locuri.

Şi ştiindu-mă norodul pe mine dintr-alte vremi că sînt un adevărat fiu al patrii mele, cu silnicie m-au luat a le fi şi la aceastǎ vreme chivernisitor pentru binele şi folosul tuturor. Dar eu cum am văzut prea cinstita porunca dumneavoastră, supus fiind, m-am arădicat dă loc ca să plec, iar adunarea norodului nu numai că nu m-au lăsat ci încă subt mare pază m-au pus.

Ziceţi dumneavoastră că din arădicarea mea să supără odihna lăcuitorilor; dar ei, după ce le-am cetit întru auz prea cinstită porunca dumneavoastră, cu un glas răspunseră că aceasta nu este nimic pă lîngă tiraniile cele cumplite care le pătimesc de la dregători. Acestea i-au adus la o dăznădăjduire, încît sînt bucuroşi mai bine să piară cu toţii decît să mai fie vii. Iar arădicarea lor alt rău nu face, decît numai lucruri dă mîncare iau, care sînt muncite iarăşi de dînşii, precum nici înpotrivitorilor pînă acum nu li s-au făcut nimic, prinzîndu-să de la satul Tîmna vistierul Crăiniceanu comandirul pandurilor tuturor, cu una sută cinzeci oameni înarmaţi. Asemenea s-au prins şi la mănăstirea Strihăii un biv ceauş Costache cu şaptezeci oameni înarmaţi. Într-acest chip era gîndul norodului ca să să poarte pînă la sfîrşitul trebuinţii, iar la mănăstirea Motrului unde să aflǎ închis dumnealui căminar Bibescu şi stolnic Viişoreanu cu vreo patruzeci oameni, fără nici un cuvînt al dreptăţii au pornit bătaie cu arme dă moarte asupra norodului şi norodul văzînd vrăjmăşeasca socoteală a dumnealor au închis mănăstirea cu mare străşnicie. Şi dumnealor înăuntru, măcar că nu au nimic de ale mîncării, dar norodul văzînd nemilostivirea dumnealor, astăzi cu toţii hotărîră ca să arză mănăstirea. Şi după ce-i vor prinde să nu lase nici unul viu, zicînd norodul că nu le este îndăstul pedepsile care le-au pătimit pînă acum din mîinile dregătorilor.

Ci acum cînd nădăjduia şi ei vreo milă ca să dobîndească, atunci în loc dă milă să văd şi ucişi cu arme de moarte din mîinile celor ce i-au hrănit şi i-au poleit cu sîngile lor. Şi cînd şi de acum înainte dregătorii şi otcîrmuitorii locului să vor purta tot asemenea şi nu vor îngădui pă norod a-şi cere împărăteasca milă pentru lipsirea jafurilor şi a tiraniilor, ei sînt hotărîţi ca pe cîţi

vor putea prinde, pe toţi să-i jărtfească, pentru că ei din multa dăznădăjduire sînt bucuroşi ca mai bine să piară cu toţii decît să trăiască precum au trăit de la o vreme încoace.

Prea cinstiţi boieri! De sînteţi dumneavoastră patrioţi şi părinţi ai norodului, precum o ziceţi, cea de slugă a mea socoteală este aşa: că acum aveţi dumneavoastră vreme a scăpa din hula tuturor neamurilor şi să vă faceţi patrioţi adevăraţi iar nu vrăjmaşi ai patriei, precum aţi fost pînă acum. Bine ar fi ca dumneavoastră să popriţi răutatea şi pornirea armelor ce aţi cugetat asupra norodului celui nevinovat şi credincios şi să urmaţi precum au urmat strămoşii noştri, adică să vă învoiţi cu norodu la cererile ce fac, pentru că ei nu cer vre-un lucru necuviincios sau care să nu-l fi avut, ci cer o dreptate care poate fi dumneavoastră dă mai mare folos, iar într-alt chip nu va icşi lucrul la căpătîi bine.

Iar că vă lăudaţi dumneavoastră cu armele, noi ştim că avem împărat ai căruia sîntem prea credincioşi şi supuşi întru toate, şi nu este niciodată de crezut ca prea puternica împărăţie să-şi prăpădească raiaua fără cercetare şi judecare. Ci la vremea judecăţii, norodul cu nimic nu se va învinovăţi, pentru că nici o învinovăţire nu are şi numai că îşi cer dreptatea.

Dumneavoastră nu numai că nu-i ajutaţi spre a o dobîndi, ci încă îi înpilaţi şi la moarte, puind şi pe arhiereu ca să-i afurisească.

Ci de va fi dumnezeu viu va vedea şi va judeca!

1821 februarie 4

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 22v—24. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 52—54; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 37—38; N. Iorga, *Izv. cont*..., p. 32—34.

129

4 februarie 1821

Scrisoare din tabăra lui Tudor Vladimirescu către clucerul Nicolae Glogoveanu despre creşterea numărului răsculaţilor.

Cu multă plecăciune închinîndu-mă,
sărut cinstita mîna dumitali.

Cinstit pitacu dumitali de la 31 ale trecutei cu multă plecăciune priimind, am văzut cele scrise pentru mine. Aşa este adevărat, prin cine este aceasta.

La Ilovăţ aflîndu-mă şi auzind de această înfierbîntare, cu toate că eram hotărît a veni la Craiova a vedea de copii, ştiind că dumneavoastră lipsiţi la Bucureşti, dar logofătu Vasile de la Glogova fugind, încotro nu ştiu, m-am temut foarte tare ca să nu să întîmple casii şi oamenilor vreun lucru neplăcut nooă şi aşa m-am dus la dumealui slugeru, întîlnidu-l în drum.

Slavă domnului, petrec bine, pururea voind pentru dumneata la turci măcar să mă dau rob, necum la un suflet bun ca al slugerului.

Havadişuri alte neavînd, arăt dumitali că vistiernicul Craıniceanu, stringînd vreo 150 panduri a sta împotrivă cu arme de moarte asupra raielii ce este friptă şi arsă de către cei ce s-au poliit şi să policsc cu sîngile lor, s-au prins de adunarea slugerului cu toți oamenii săi şi este la popreală [1].

Un ceauș Costache al căimăcămii, fiind închis în mănăstirea Strihăii, tot cu asemenea cuget şi de s-au înpotrivit, s-au prins cu toți oamenii [2].

Pavel Nicolicescu tot cu această cugetare umblînd prin județ cu cîțiva panduri și arnăuți, vrînd să mai înmulțească turma, s-au prins cu toți oamenii.

La mănăstirea Motrului viind, am găsit închis pe dumnealui căminaru Bibescu şi stolnicu Viișorcanu care, închizîndu-să la metereze au rădicat arme de moarte asupra opștii, stricînd şi cîțiva oameni. Şi dintr-această pornire înpotrivitoare la ce va scoate marginea, domnul știe, că pînă la șasă ceasuri mi să pare că vor ieși de voie. Pricina nu o știu.

Dumnealui slugeru către toți s-au purtat cu deosebită politică fără a supăra cîtuşi de puțin pe cinevaşi.

Numai arnăuții, fără știre prinzînd cîte un ciocoiaș, îl cam despoaie!

Lumea, opștea, toată suflarea este pornită foarte asupra aceștii tagme.

Pe dumnealui slugeru dăn multe l-am cunoscut prea cu proicrisis asupra oamenilor şi enteresul dumnealui nimic să te îndoiești că s-ar clinti cevaşi

Logofătu Vasile, din multe cunoscîndu-să împotrivă pentru dumneata, nu s-au judecat după faptă şi, cu toate că arnăuțimea sa e pornită a-l scoate din găurile șărpilor, dar nu s-au îngăduit de către dumnealui slugeru pentru hatîrul dumitale.

Pentru isprăvnicia dumitali la această vreme nici o pricină de bucurie nu mi s-au dat.

Deocamdată urmă să nu faci dăn Craiova, petrecînd fără cîtuşi de puțină îngrijire. Atîta numai mă rog să sfătuieşti pe cei ce să va cuveni, cînd va fi trecerea slugerului cu Adunarea la Bucureşti, nimenea acolea să nu să înpotrivească cîtuşi de puțin, de vor voi binile patrii; iar neînțelegînd, păcatu fiie al aceluia.

Dumnealui slugeru, vreme neavînd, mai pe urmă este să răspunză dumitali.

Mare pricină de bucurie au luat înțelegînd că şi dumneata nu voiești binile celor ce suge sînge dă creștin.

Toate cîte scriu dumitali nimic să nu socotești că vor fi cu povața slugerului.

Piste cinci miie oameni s-au adunat pînă acum: neguțători, sîrbi, panduri; şi pe tot ceasul vin necurmați; apoi pricina nu o știu.

De voieşti trebuincios, voi avea cinstit răspuns a veni la Craiova. Bine ar fi să-mi trimiți un răvaş de drum al căimăcămii către niscareva streji ce vor fi pe drum, a nu mă popri.

---

[1] Vistiernicul Const. Crăiniceanu a fost prins la Tîmna in casele lui Manolache Hiotu şi dus la Strehaia (C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 35).

[2] Garnizoana din mănăstirea Strehaia s-a predat lui Dimitrie Macedonschi (*Hurmuzaki*, XX, p. 545).

Tîrgul, oamenii, boierii de aci, toți să stea pe loc, că nimic nu pătimesc de vor urma celor zise mai sus.

Și cu multă plecăciune sînt al dumitali prea plecat slugă

Ioan Grecescu[?]

1821 fevruarie 4

[Mai jos:] Șapte zile sînt de cînd mă aflu cu dumialui slugeru și în toată vremea în tot chipul m-am silit ca doară voi dovedi de unde și cum poate fi povața aceștii porniri și nici într-un chip nimic n-am putut pricepe. După a mea gîndire, precum văz urmarea lucrului, ori în ce chip va fi, tot trebuie [să fie] de folos opștesc, căci văz o urmare prea cu mare politică.

[Adresa:] În cinstită mîna dumnealui coconului Nicolaie Glogoveanu biv vel clucer, milostivul mieu stăpîn, cu cinste și multă plecăciune.

Fondul Glogoveanu, doc. 295/1821. Orig. rom., cu pecete inelară în ceară roșie, cu inițialele N.V.

130

[București,] 4 februarie 1821

Boierii ocîrmuitori iau măsuri de strajă în București.

Noi otcîrmuitorii țărei.

Dumneata... [1] iată printr-acest pitac al nostru îți poruncim, ca de acum înainte, în toate nopțile, luînd împreună pe toți neferii ce-i ai, să te înconjuri pe podul... [1] de la 2 ceasuri din noapte și pînă dimineața în ziuă, ca să se păziască buna orînduială a nizamului, spre a nu se face vreo urmare netrebnică de către cinevași. Iar de se va întîmpla vreun fel de pricină de gîlceavă undeva, numaidecît, pe de o parte potolind gîlceava, să poprești pe cei ce vor fi pricina, iar pe de alta îndată să dai de știre d-lui clucerului Alecu, ca și d-lui făcîndune-o cunoscută, să se dea cuviinciosul nizam. Către aceasta, fiindcă s-au dat osebite poruncile noastre către d-lui fratele biv vel ban, epistatul spătăriei, și către d-lui fratele biv vel logofăt, epistatul agiei, ca prin pristav să se facă cunoscut la toți de obște, să știe, că de acum înainte nu sînt slobozi, nici cîrciumarii, nici cei ce țin cafenele, să le ție deschise noaptea, ci de la 2 ceasuri din noapte înainte, și cîrciumarii și cei ce țin cafenele să-și închiză prăvăliile, ne mai primind pe nimenea. Deosebit și pe ulițe nu este slobod nimenea a îmbla noaptea fără felinar, de la 2 ceasuri înainte. Pentru aceea să privighezi și să păzești nizamul acesta întocmai, iar pe cari din cîrciumari sau din cei ce au cafenele îi vei dovedi cu urmare împotrivă, să-i faci cunoscuți la spătărie sau la agie, ca să-și ia pedeapsa după hotărîrea ce s-au făcut; precum asemenea și pe cei

---

[1] Loc alb.

ce îi vei găsi fără felinar şi vor fi necunoscuţi şi sub bănuială să-i dai în cercetare iarăşi la spătărie sau la agie. Fii dar cu ochii deschişi, ca să nu se întîmple cel mai puţin cusur, că însuşi ai a fi răspunzător şi a da seamă.

1821, februar 4

Cei ce s-au orînduit cu aceste pitace.
... din capul podului Mogoşoaiei pînă la metohul episcopiei Rîmnicului.
... de la metoh şi pînă la poarta din sus.
... de la poarta din sus şi pînă la biserica cu sfinţi.
... de la biserica cu sfinţi pînă la capul podului Tîrgului de Afară.
... de la poarta din sus, pînă în uliţa ce merge la metohul Argeşului.
... de la uliţa ce merge la metoh pînă în capul podului Calicilor.
... de la Butuc pînă la sfîntu Spiridon Nou.
... de la sfîntu Spiridon Nou pînă în capul podului Şerban-Vodă.
... din capul podului de pămînt pînă la Zlătari.
... podul ce merge spre Hagi Moscu pînă spre margine.
... podul ce merge pe din dosul Colţei pînă spre margine.
... podul ce merge spre Radu-Vodă pînă spre drumul Dudeşti.

Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 202. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 32—33.

131

4 februarie 1821

Căimăcămia porunceşte lui Nicolae Văcărescu, mare vornic, să ia măsurile necesare pentru înăbuşirea mişcării lui Tudor Vladimirescu.

Cinstite dumneata frate vel vornice al obştirilor, Nicolache Văcărescule. După înfricoşarea primejdii norodului ce poate pricinui acel turburător şi tîlhar Theodor Vladimirescu, pornindu-să acum şi spre oraşul Craiovii şi împuternicindu-să cu însoţirea multor nesocotitori sfîrşitului aceştii netrebnice lucrări, pîntre alte nizamuri şi orînduieli date de mai nainte spre încetarea răului, s-au chibzuit acum dă către noi şi dă către toată obştea dumnealor fraţilor boieri, ca asupra agalilor ce s-au orînduit de aici cu toţi neferii lor ogeaclii, cum şi asupra altora ce mai sînt în partea locului întocmiţi şi adunaţi dă către dumnealor fraţii boierii divaniţi de la Craiova precum ne-au înştiinţat dumnealor încă de mai nainte făcîndu-ne cunoscut să să orînduiască căpetenie unul din fraţii boieri, ca cu acest mijloc iuvindu-să înpotriva tîlharului putere de arme şi de împotrivire, să să puie în lucrare toate cuviincioasele mijloace şi să i să sfărame gîndurile şi răzvrătiroarele porniri.

Deci făcîndu-să această alegere asupra dumitale, pentru că te cunoaştem cu durere de patrie, cu iscusinţe şi cu bune măsuri, te orînduim căpetenie numi-

ților printr-această carte a noastră și te pohtim ca, însuflețindu-te prin rîvna izbăvirii ce ai către compatrioții dumitale, cît mai fără de zăbavă să pleci de aici [1]. Și ajungînd la un loc cuviincios de a sta, să iei asupra dumitali otcîrmuirea tuturor celor ce sînt orînduiți împotriva tîlharilor.

Și chibzuind toate cuviincioasele mijloace (la care te vei sfătui adeseaori și cu dumnealor boierii divanului Craiovii) să pui în lucrare orice va sta prin putință spre încetarea răului și spre izbăvirea țării, sfărîmînd pe de o parte pornirea și împuterniciia tîlharului și înduplecînd pă dă altă parte pă lăcuitorii țării a înțelege cu întregime înșelătoarele sale povățuiri, după care să-și vie în cunoștință și cei ce pînă acum s-au amăgit și s-au întovărășit relelor sale cugetări.

Iar în scurt, puind în lucrare cu toată priveghierea și buna socotință ceea ce vremea, starea lucrurilor și îndeletnicirea vremilor te va povățui adeseaori, prin trimiși și într-adins cu ștafetă să ne înștiințezi, ca să dăm și noi de aici dumitale cuviincioasele povățuiri ce vom chibzui. Această slujbă cătră țară, ce să cere acum din partea dumitale, va pricinui o nemărginită bucurie și prilej de veșnică mulțumită din partea tuturor cătră obștea norodului, va aduce împiedecare de netrebnică nălucire și obștească izbăvire, iar către dumneata va rodi slavnică laudă și cinste cu a noastră veselie. Ci dar îmbrățișînd și acum armele iscusinții, împlinește, te pohtim, cea adevărată fierbinte datorie a unui fiu către patria sa și cunoaște-ne și pe noi soglăsuiți bunelor dumitale chibzuiri.

Fevruarie 4 [2]

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 18—19. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 61—62 ; N. Iorga, *Izv. cont*. . ., p. 26—27 (cu data eronată 2 februarie 1821).

132

[București,] 4 februarie 1821

Cheltuieli făcute de vistierie cu prilejul trimiterii de muniții la Craiova.

[Βουκουρέστι,] δ^{η} Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Ἔξοδα τοῦ σταλέντος τζεπχανὲ εἰς τὴν Κραγιώβαν, γεγονότα ὡς κατωτέρω φαίνονται.

---

[1] În *Activitatea poștei* se notează la 5 februarie că s-au dat 24 cai « dumnealui dvornicu Nicolae Văcărescu, la Craiova și viitoare ». Iar la 8 februarie i se trimite o ștafetă la Brîncoveni (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 13, 25).

[2] În text este greșit scris 2 februarie.

Γρόσια

2 700 εἰς ἀγορὰν 2 700-ων τεστέδων φυσεκίων, δοθέντων τοῖς κάτωθεν, ἤτοι:

1 500 τοῖς ἀπ' ἐνταῦθα διωρισμένοις τρισὶ ὀτζακλήδαις καὶ τοῖς αὐτῶν 'Αλβανίταις.

1 000 Τοῖς ἐν τῇ Κραγιώβᾳ 'Αλβανίταις.

200 Τοῖς 'Αλβανίταις τῆς σπαθαρίας.

2 700

100 εἰς 2 000 τουφεκόπερτες, ἤτοι:

1 000 τοῖς τρισὶ ὀτζακλήδαις

1 000 τοῖς ἐν τῇ Κραγιώβᾳ 'Αλβανίταις σταλέντα

2 000

70 εἰς 2 000 μολύβια, δοθέντα ὡς ἀνωτέρω.

22 ἔξοδα τεσσάρων σενδουκίων, ἐν οἷς ἐστάλησαν τὰ ἀνωτέρω εἰς τὴν Κραγιώβαν.

2 892 ἤτοι δύο χιλιάδες ὀκτακόσια ἐννενήκοντα δύο γρόσια, δοθέντα εἰς ἀγορὰν τῶν ἀνωτέρω, ἅτινα ἐδόθησαν τοῖς κατὰ τοῦ ἀποστάτου σλουτζάρη Θεοδώρου τρισὶ ὀτζακλήδαις καὶ 'Αλβανίταις.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

'Ο Οὐγγροβλαχίας Διονύσιος, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

[Bucureşti,] 4 februarie 1821

Cheltuielile făcute cu prilejul trimiterii de muniţii la Craiova, precum se văd mai jos.

Groşi

2 700 pentru cumpărarea a 2 700 testele de cartuşe care au fost date celor de mai jos, adică

1 500 celor trei ogeaclii orînduiţi aici şi arnăuţilor lor.

1 000 arnăuţilor din Craiova.

200 arnăuţilor din spătărie.

2 700

100 pentru 2 000 pietre pentru puşti, adică

1 000 celor trei ogeaclii.

1 000 arnăuţilor din Craiova.

2 000

70 pentru 2 000 gloanţe date ca mai sus.

22 cheltuieli pentru patru lăzi în care au fost trimise cele de mai sus la Craiova.

2 892 adică două mii opt sute nouăzeci şi doi groşi daţi pentru cumpărarea lucrurilor de mai sus, date celor trei ogeaclii şi arnăuţilor, care au mers împotriva lui Teodor.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 291. Orig. grec.

133

[București,] 4 februarie 1821

Divanul Țării Romînești comunică lui A. Pini hotărîrea sa de a cere ajutorul pașalelor de peste Dunăre, pentru înăbușirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] τῇ δ′ Φεβρουαρίου 1821

Οἱ ὑποσημειούμενοι ἄρχοντες Βλαχίας λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ κοινοποιήσομεν τῷ ἐξοχωτάτῳ κυρίῳ Πίνῃ, γενερὰλ κονσόλῳ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, καβαλιέρῳ διαφόρων ὀρδίνων καὶ τὰ λοιπά, τὰ περικλειόμενα γράμματα τοῦ δεβανίου Κραϊώβας πρός τε τὴν ἐξοχότητά της καὶ τοὺς ὑποσημειωμένους, ἐξ ὧν θέλει πληροφορηθεῖ ἀποχρώντως τὰ εἰς πλάτος σημειούμενα περὶ τοῦ ἀποστάτου σλουτζιέρη Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου, τὴν ἐσχάτην ἀμηχανίαν εἰς ἣν δικαίως εὑρίσκονται οἱ δυστυχεῖς τῶν ἐκεῖσε μερῶν κάτοικοι καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἀπελπισίαν των. Τὰ τοιαῦτα ἀπροσδόκητα συμβάντα οὐχ ἧττον ἐπιφέρουσι καὶ πρὸς τοὺς ὑποσημειουμένους ἀπορίαν τοῦ πρακτέου, ὥστε μὲ ὅλους τοὺς προκαταβληθέντας κόπους καὶ τὰ ληφθέντα μέτρα πρὸς ἀπάντησιν τῶν ἐπαπειλούντων τὸ κοινὸν δεινῶν, πληροφορούμενοι καθ' ἡμέραν ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὅτι ὁ ἀντάρτης οὗτος οὐχὶ μόνον σκευωρεῖ κατὰ πάντων τῶν ὑποσημειουμένων, ἀλλὰ καὶ καταφέρεται κατὰ τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας, καὶ μηδεμιὰν ἄλλην βλέποντες σωτηρίαν, κοινῇ συσκέψει μόνον πρόσφορον φάρμακον εἰς τὸ ἀνίατον τοῦτον κακὸν εὕρομεν τὸ νὰ προστρέξωμεν πρός τινας τῶν πέριξ πασάδων καὶ νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτῶν βοήθειαν κατὰ τῶν ἐπαπειλούντων κακῶν, καὶ τῶν μελετωμένων ἐπιρροιῶν καθ' ὅλης τῆς Βλαχίας ὑπὸ τὰς καθ' ὥραν γιγαντιαίας προόδους λαμβανούσης δημηγερσίας.

Οἱ ὑποσημειούμενοι γνωρίζοντες ἐν τοσούτῳ ὡς χρέος τὸ νὰ μὴ κάμωμεν τὴν τοιαύτην αἴτησιν πρὸς τὰ πέριξ σερχάτια χωρὶς τὸ νὰ γνωστοποιήσωμεν τῇ ἐξοχότητί της τὸν ἐπικείμενον ἀναπόδραστον κίνδυνον καὶ τὸ μόνον μέσον τῆς ἀπαλλαγῆς, ὅπερ μένει εἰς τὸν τόπον, σπεύδοντες ἐκπληροῦμεν τοῦτο καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἡ ἐξοχότης της, λαμβάνουσα πληροφορίαν τῆς ἐκτάσεως τοῦ κινδύνου, θέλει ἐγκρίνει τὴν τοιαύτην μας εὐλογοφάνειαν, ἥτις μόνη ἠμπορεῖ νὰ λυτρώσῃ τὸν διακινδυνεύοντα τόπον.

Οἱ ὑποσημειούμενοι, ἐπαναλαμβάνοντες τὴν ἀνωτέρω ζήτησιν μας, παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ λάβωμεν τὴν τιμὴν ἐγγράφου ἀποκρίσεως τῆς ἐξοχότητός της.

[București,] 4 februarie 1821

Subsemnații, boieri ai Țării Romînești, cu cinste facem cunoscut excelenții sale domnului Pini, consul general al majestății sale împăratului tuturor Rusiilor, cavaler a mai multor ordine etc. că scrisorile aici alăturate ale divanului Craiovei către excelența voastră și către subiscăliții, din care veți lua cunoștință îndestulătoare de cele însemnate pe larg despre răzvrătitul sluger Theodor Vladimirescu, despre strîmtoarca cea mare în care pe drept cuvînt se află săracii locuitori din părțile acelea și despre deznădăjduirea lor. Aceste neprevăzute întîmplări pun totuși în nedumerire și pe subsemnații asupra celor ce sînt de făcut. Cu toate ostenelile depuse și cu toate măsurile luate spre a întîmpina răul care amenință poporul, din înfățișarea lucrurilor ne încredințăm în fiecare zi că acest răzvrătit nu numai că uneltește împotriva tuturor celor care semnează mai jos, ci se declară și împotriva liniștei și siguranței obștești. Nevăzînd vreo altă scăpare, în sfatul de obște am găsit că singurul leac pentru acest rău este să alergăm către unii dintre pașii dimprejur și să cerem de la ei ajutor împotriva relelor care ne amenință și a influenței ce urmează să aibă în toată Țara Romînească, răscoala care se lățește crescînd colosal în fiecare oră.

Subsemnații, socotind de datoria noastră că nu trebuie să înaintăm cererea noastră către serhaturi fără să facem cunoscută excelenței voastre primejdia de neînlăturat și singurul mijloc de scăpare, care rămîne țării, ne grăbim să facem acest lucru și nu ne îndoim că excelența voastră, lămurindu-vă că primejdia este mare, veți încuviința cererea noastră dreaptă, care singura poate să scape țara aflată în primejdie.

Subsemnații, înnoind cererea noastră de mai sus, rugăm călduros pe excelența voastră să ne cinstească cu răspuns în scris.

Mitropolitul Dionisie,	
Al Rîmnicului Galaction,	Aga N. Filipescu,
Gherasim Al Buzăului,	» Mihail Ghica,
Ilarion al Argeșului,	» Gg. Florescu,
Vornicul Grigorie Bălleanu,	» C. Cornescu
» Costache Samurcaș,	» Al. Villara,
» Gg. Slătineanu,	» C. Cantacuzin,
» Gg. Filipescu,	» Man. Florescu,
» Teodor Văcărescu,	Comisu Al. Ghica,
» Alessandru Ghica,	Căminar Dim. Ghica,
» N. Văcărescu,	» I. Cocorăscu,
Logofăt C. Golescu,	» Al. Filipescu-Vulpe
» I. Văcărescu,	» C. Ghica,
» C. Rasti,	» I. Golescu,
» Dim. Krisoscoleu,	» I. Ghica,
» Manoil Bălleanu,	» Ioan Filipescu
» Iancu Fălcoianu,	» Pană Băbeanu,

Hatmanu N. Mavru,	Paharnic Ioan Rallet
Vornicul N. Cornescu,	» N. Bălăceanu,
» N. Ghica,	Sluger Gr. Obedeanu [1]

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 20. Text. grec. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 62—64; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 48; N. Iorga, *Izv. cont*..., p. 27 28; *Hurmuzaki*, XX, p. 537—538, text germ.

134

București, 5 februarie 1821

A. Pini răspunde divanului că nu-și asumă răspunderea pentru chemarea trupelor turcești în țară.

Le soussigné Consul Général de S. M. L'Empereur de toutes les Russies a reçu aujourd'hui la note en date d'hier, que l'assemblée g-le du clergé et des Boyards lui a fait l'honneur de lui adresser, et dans laquelle, en signalant le danger dont la Province est menacée, par suite de la révolte de Vladimiresco, ils réclament l'assentiment du consulat G-l à ce qu'il soit demandé aux commandants des forteresses du Danube le secour d'une force armée turque, pour rétablir l'ordre et garantir la sureté publique.

Pour justifier avant tout la mésure proposée par l'assemblée, il est indispensable d'éxaminer:

1. Si cette mésure est autorisée par la teneur des transactions existantes entre la sublime Porte et la cour de Russie.

2. Si elle est impérieusement exigée par le danger signalé dans la note sous mentionnée.

La première question roule sur un point de droit dont la solution se trouve dans l'esprit et la lettre de Hatti-cherif de 1802 qui guarantit aux deux Principautés l'inviolabilité de leurs frontières.

La seconde est une question de fait sur la quelle peut [se] prononcer l'assemblée g-le du clergé et des Boyars qui est actuellement seule à même de connaître avec la précision requise le degré du danger dont la Province est menacée, et la totalité des ressources dont elle peut disposer pour étouffer la sédition, sans avoir recours à l'assistance matericlle de la puissance souveraine.

Tout en posant ces principes incontestables le soussigné ne se refuse pas d'admettre que l'effet de la clause du Hatti-cherif dont il est fait ici mention, peut être provisoirement suspendu, mais dans un cas uniquc, c'est lorsque la sureté de l'Etat est mcnacée d'un danger éminent, et que le gouvernement à épuisé tous les moyens locaux pour le détourner.

A en juger du contenu de la note de l'assemblée, ce cas se présente aujourd'hui. Il y est attesté dans des termes trop positifs pour que le soussigné puisse s'opposer à l'adoption d'unc mésure que l'assemblée considère déjà comme la

[1] Semnăturile lipsesc la textul grec și sînt redate după C. D. Aricescu.

seule voie du salut, mais dont les consequences doivent entièrement peser sur elle.

Le soussigné ne peut cependant pas s'empêcher quoique avec une peine vivement sentie, d'observer ici historiquement et sans influer sur les résolutions actuelles de l'asemblée, que si l'on avait mis moins de dissentions et de retards dans les délibérations sur la chose publique, et plus d'activité et d'énergie dans l'emploi des mésures prises jusqu'a présent pour étouffer la révolte, le recours a des moyens extrêmes aurait peut être été aujourd'hui superflu.

A. Pini

Hurmuzaki, XX, p. 538. Text franc. Acad. R. P. R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 21, text grec. Publicat trad. rom. de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 119—120; N. Iorga, *Izv. cont*..., p. 29—30.

135

[București,] 5 februarie 1821

Se aprobă 700 groși, cheltuieli de drum pentru călărașul trimis la Constantinopol cu un arzmahzar în legătură cu răscoala condusă de Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] ε^{η} Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γρόσια

700, ἤτοι ἑπτακόσια γρόσια, χαρτζιράχι ἑνὶ καλαράσῃ, ἀποστελλομένῳ εἰς βασιλεύουσαν μὲ ἕτερον ἀρτζιμαζάρι περὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ δημεγέρτου σλουτζ. Θεοδώρου, εἰς πηγαινοερχομόν.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Ὁ Οὐγγροβλ. Δ. [ιονύσιος], Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu

[București,] 5 februarie 1821

Groși

700, adică șapte sute groși, cheltuieli de drum unui călăraş [1], care este trimis la Constantinopol cu un alt arz mahzar în legătură cu apostasia răzvrătitorului de norod sluger Teodor, pentru dus și întors.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei D.[ionisie], Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 99. Orig. grec.

[1] În *Activitatea poştei* se notează în aceeaşi zi, 5 februarie, că s-a trimis « 1 plic la Lichireşti, către capuchehaia Silistrii» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 13).

136

5 februarie 1821

Căimăcămia poruncește căminarului Sava, serdarului Iordache Olimpiotul și căpitanului Ioan Farmache, să strîngă 600 de oameni pentru apărarea Bucureștilor împotriva lui Tudor Vladimirescu.

Dumneata biv vel căminar Savvo i biv vel sărdar Iordache şi căpitan Iordache [1] Farmachi.

Cu toate că împotriva turburărilor ce au pricinuit norodului tîlhăreştile şi netrebnicile urmări ale acelui răzvrătitor Theodor Vlădimirescu, s-au întocmit şi s-au hotărît pînă acum îndăstule nizamuri şi neîncetat să chibzuiesc cîte să cuvine spre sfărîmarea şi încetarea relelor sale porniri, dar spre odihna obştii şi mai vîrtos spre däpărtarea a vericăreia temeri şi bănuieli ce ar putea să cerce şi sălăşluitorii aceştii politii nălucindu-li-să adeseaori feluri dă păreri din pricina multor auziri ce se iuvesc pe toată ziua luîndu-se şi asupra aceştii pricini cele mai întregi măsuri, s-au chibzuit acum că pă lîngă suma altora ce sînt orînduiți paznici și strejuitori, să se dea asupra dumneavoastră o osebită sumă de şase sute hargiuri cu leafă hotărîtă, pă lună po taleri 50 pentru fieşcare, pe cari să-i întocmiți cum mai fără zăbavă din bulgarii ce sălăşluiesc aici în țară cu familiile și namestiile lor și din alți oameni ce veți cunoaște vrednici de arme.

Iar în scurt, cîte şase sute acest fel dă oameni, la cari avînd înșivă dumneavoastră toată încredințarea, să vă puteți face chezași răspunzători pentru dînșii, și cu aceștia luîndu-vă îngrijitoarele măsuri pă lîngă alte străjuiri ce să fac după nizamurile cele date pînă acum, să strejuiți dumneavoastră prin desăvărșită neadormire toate părțile politiei cu acest fel deosebit şi bine întocmit nizam, încît nu numai nici un fel dă grijă să nu aibă sălăşluitorii oroșani ci să li să rădice şi orice bănuială ar putea să le treacă prin gînd, încredințindu-să şi îndăstulîndu-să prin a dumneavoastră priveghere de liniştita petrecere întru care au să viețuiască pă la casile lor şi să-şi caute fieşcare fără nici un fel dă sfială meseria, negoțul şi alişveriş ce va avea.

Deci primind acest pitac al nostru şi înțelegînd înşivă la care bine privește această temeinică chibzuire a noastră, numaidecît să vă faceți gătirea hargiurilor ce s-au zis după chipul ce să arată mai sus. Şi îmbrățișînd credința meseriei la care vă orînduiți, ca niște sălăşluitori aici în țară şi ca niște obraze ce sînteți ştiuți dă vrednici şi cinstiți, să chibzuiți cele mai bune mijloace. Şi nu numai să feriți politia de orice bîntuială, ci încă cu rîvna şi osîrdia ce veți pleca, să rădicați prin fapte vrednice dă încredințare și orice bănuială ar putea să fie în socotința lăcuitorilor oroșani. În scurt, să ştiți că după această orînduială de acum, ferirea politii şi liniştita petrecere a lăcuitorilor săi să cere de la a dumneavoastră silință şi vrednicie și pe a dumneavoastră răspundere.

---

[1] Greșit Iordache Farmachi în loc de Ianache Farmachi.

Şi vă încredinţăm că vi se va cunoaşte slujba credinţii către această patrie unde şi dumneavoastră sînteţi sălăşluitori şi noi nu vom înceta de a vă arăta vrednicia şi credinţa către vericare stăpînitori pentru ale dumneavoastră drepte îndăstulări.

Aşadar, săvîrşind cele poruncite, ne veţi face cunoscut şi măsurile ce v-aţi luat în fieşcare vreme, dă trebuinţă, ca soglăsuind şi ale noastre bune chibzuiri după ceea ce trebuinţa ne va povăţui, să dăm la orice carar şi sfîrşit făr' zăbavă.

Fevruar 5

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 21v-22. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 58—60; N. Iorga, *Izv. cont*..., p. 30—31.

137

Bucureşti, 5 februarie 1821

Ioan Moscu scrie casei Const. Hagi Pop să reţină la Sibiu toate conturile sale.

Βουκουρέστι, τῇ 5 Φεβρουαρίου 1821

Ἐντιμότατε κύριε Χατζῆ Κ. Πώππ

Σιμπίνι

. . . .

Ἐπειδὴ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐθέντου εὑρίσκεται εἰς μεγάλην σύγχυσιν ἡ πόλις μας, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐφάνη μέχρι τῆς ὥρας εἰδοποίησις νέου αὐθέντου, ἀγνοῶ ποῖον τέλος θὰ λάβουν αὐταὶ αἱ ταραχαί, διὰ τοῦτο καὶ σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι ὅσα πακέτα τῶν λογαριασμῶν μου λάβετε ἀπὸ Βιένναν νὰ σταθοῦν αὐτοῦ ἕως δευτέραν μου ὀρδινίαν, διότι κύριος οἶδεν ποῦ θέλομεν ἀποκατασταθῆ. Ἡ δὲ Κραϊώβα ὡς ἀπὸ ἐκεῖ ἐπληροφορήθητε πάσχει.

Σᾶς προσκυνῶ ἐν τοσαύτοις καὶ μένω

δοῦλος σας

Στέφανος Ἰωάννου Μόσχος

Bucureşti, 5 februarie 1821

Prea cinstite domnule Hagi C. Pop

Sibiu

. . . .

Fiindcă şi după moartea domnitorului, oraşul nostru se află în mare turburare şi fiindcă pînă în prezent n-a sosit vreo ştire de numirea noului domn, nu ştiu ce sfîrşit vor lua aceste turburări. De aceea vă înştiinţez ca toate pachetele cu conturile mele ce veţi primi de la Viena, să rămînă acolo pînă la un al doilea ordin al meu, fiindcă domnul ştie unde ne vom stabili. Iar Craiova, precum vă informaţi de acolo, suferă.

Cu acestea vă salut şi rămîn sluga d-voastră

Ştefan Ioan Moshos [1]

Acad. R.P.R., Corespondenţa Hagi Pop, pach. 136, dos. IV, doc. greceşti.

[1] Vezi şi scrisorile din 7/II/1821 şi 5/III/1821 (acelaşi pachet şi dos.).

7 februarie 1821

Divanul cere lui Tudor Vladimirescu să potolească răscoala, să trimită oamenii la vetrele lor și să dea ascultare noului domn, Scarlat Callimachi.

Primindu-ți scrisoarea ce mi-ai scris, răspunzîndu-ne cu lipcanul ce într-adins am trimes, am văzut toate îndreptările ce ne arăți. Dar să știi că urmările ce faci sînt urmări răzvrătitoare iar nu dă patriot precum zici, pentru că turburi norodul. Îi dai în osînda judecății ca pă niște însoțiți la fapte de răzvrătire și în loc de a-i face bine precum zici că îți este rîvna, îi vei aduce mare foc și pieire la cap, fiindcă vor fi judecați ca niște protivnici stăpînirii fără de a cere mai întîi îndăstulare la năpăstuirile ce vor fi cercat. Și în cele după urmă cînd nu își vor veni în cunoștință vor fi izgoniți prin arme, și vezi că din pricină-ți să va pricinui omoruri și vărsare de sînge al creștinilor nevinovați.

Apoi ce cuvînt vei da înaintea stăpînirii și ce suflet vei avea înaintea judecății lui dumnezeu? Urmările ce te-ai apucat să săvîrșești sînt fapte de răzvrătitor, sînt pricinuitoare dă periciunea creștinătății, sînt întru adevăr nelegiuri, iar patrioții adevărați sîntem noi, căci nici odinioară nu am voit vărsarea dă sînge, și te hulim cu osebire într-această vreme cînd te faci pricinuitor aceștii vărsări, în vreme ce starea întru care te afli nu te iartă a face acest fel dă lucru cu mijlocul care lucrezi.

Au doar nu sîntem și noi aceea care voim să să păzească dreptatea în toată țara dă obște? Dar la orice năpăstuitoare auzire urmînd orînduielilor și chiar poruncilor dumnezeirii, ne facem mijlocitori către stăpînire și îndreptăm toate relele cîte ajung în auzul nostru. Socotește-te mai cu întregime ce cuvînt vei da înaintea lui dumnezeu și înaintea stăpînirii, cînd din pricina netrebniciei îți vei aduce lucrurile la vărsare dă sînge și la război, a omorî frate pă frate și creștin pă creștin, născuți tot de un neam și supuși toți la o stăpînire.

Ci dar scriindu-ți și acum la cele ce ne răspunzi, te sfătuim părintește și-ți poruncim să te părăsești de urmările ce faci, să izgonești norodul ce ai strîns lîngă sine-ți, să meargă fieșcare pă la urma sa, să-ș caute dă munca și hrana pămîntului și cu orice mijloc vei ști spre scăpare-ți, să potolești pornirea lăcuitorilor ce ai amăgit pînă acum, dacă le voiești binele, precum zici că ești patriot. Și să știi și aceasta, că domnia țării s-au încredințat mării sale prea înălțatului nostru domn Scarlat vodă Callimahi, luîndu-să știre de la consulaturi[1], carele este domn nu numai înțelept cu vrednice măsuri și cu iscusințe, ci și

---

[1] Cuvintele: «luîndu-să știre de la consulatul» adăugate în josul paginii.

Consulul austriac a primit înștiințarea despre numirea lui Scarlat Callimachi în ziua redactării scrisorii de mai sus a divanului către Tudor (*Hurmuzaki*, XX, p. 551).

Abia la 15 martie Scarlat Callimachi emite cartea sa către boieri și locuitori prin care îi cheamă să combată răscoala. (Acad. R.P.R., pach. DCCCV (fost ms. rom. 1063), f. 353).

cu temere de dumnezeu, iubitor dă dreptate şi dă liniştita petrecere a supuşilor înălţimii sale.

Apoi către un acest fel dă domn, ce cuvînt vei da cînd nu vei fi următor povăţuirilor ce îţi dăm? Te vei izgoni cu adevărat ca un răzvrătitor şi vei fi învinovăţit ca un fărădelege, şi pe acei ticăloşi ce amăgindu-să îţi urmează şi ametindu-să la zisele ce le propoveduieşti. Ci dar potoleşte ceea ce ai început, ca să nu fii în osînda judecăţii domnului şi să putem şi noi a ne face mijlocitori spre izbăvire-ţi.

Ascultă-ne, ca să nu te căieşti!

1821, februarie 7

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 24v—25v. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 64—65; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 38—39; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 35—36.

139

[Bucureşti,] 7 februarie 1821

Se aprobă plata pentru muniţia necesară detaşamentelor de arnăuţi, trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] ζ^{η} Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γρόσια

4 000, ἤτοι τέσσαρες χιλιάδες γρόσια, εἰς ἀγορὰν τοῦ ἀναγκαίου τζεπχανέ, δοθέντος τοῖς ἀπ' ἐνταῦθα ἀποστελλομένοις σερδ. Γεωργάκη, καπετὰν Φαρμάκη καὶ τοῖς αὐτῶν 'Αλβανίταις, κατὰ τοῦ ἀντάρτου σλουτζ. Θεοδώρου.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungruovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

[Bucureşti,] 7 februarie 1821

Groşi

4 000, adică patru mii groşi, pentru cumpărarea muniţiilor date serdarului Iordache, căpitanului Farmache [1] şi arnăuţilor lor, care au plecat de aici împotriva răzvrătitorului sluger Teodor.

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2216 c, f. 102. Orig. grec.

---

[1] În *Activitatea poştei* se notează la 9 februarie că au fost trimişi la Craiova serdarul Gheorghe şi căpitanul Farmache (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 14).

140

7 februarie 1821

Scrisoare către Iorgu Văcărescu, ispravnic de Gorj, să stea la Bengești, cu catanele căpitanului Ioniță Magheru.

Cu frățească dragoste mă închin dumitali.

S-au văzut cele scrise de dumneata și fiindcă scrii dumneata cum că aici la Bengești vă aflați în orînduială bună, rămîneți aci în Bengești, [unde este] încă pază bună cu strajii bune, pînă veți avea al doilea răspuns. Iar carele să nu lipsească de lîngă dumneavoastră și dumnealui căpitan Ioniță Măgheru asemenea să fiie cu catanile cele trebuincioasă tot lîngă dumneavoastră. A căruia slujbă va fi cunoscută și cu totul va îndatora atît pă coconul, cît și pă cei mai mari din București. Și dumneata ia seamă și aminte cît mai bine pentru copii, să nu răcească.

Rîmnicu nu s-au spart, ci este minciuni, fiind vremea minciunilor acuma.

Sînt al dumitali ca un frate

. . . . [1]

1821 februarie 7

[Adresa:]

În cinstită mîna dumnealui coconului Iorgu Văcărescu căminar, ispravnec sud Gorj, [2] cu multă plecăciune.

Acad. R.P.R., doc. CCXC/96. Orig. rom. Răspunsul din aceeași zi, tot acolo, doc. CCXC/95.

141

7 februarie 1821

Iorgu Văcărescu scrie lui Ioan Magheru, zapciu la plasa Hamărăzii de Jos, să pregătească carele și calabalîcurile pentru o eventuală fugă la Rîmnic.

Sud Gorji.

Dumneata postelnice Ioane Magherule, zapciule ot Hamărăzii de Jos, sănătate!

Cunoscîndu-ți credința ce ai către mine și rîvna cu care voiești a mă îndatora, am încredințat în mîna dumitale pă însuși copiii miei și toate calabalîcurile ce am. Am orînduit și la plasa Hamărăzii de Sus pă logofătul Badea Popescu, cu asemenea rîvnă și credință.

---

[1] Iscălitură indescifrabilă.

[2] În *Activitatea poștei* se notează la 5 februarie că s-au dat patru cai pentru « omul dumnealui căminarului Iorgu Văcărescu, viind de la Gorj, cu înștiințări către dumnealor boierii otcîrmuitori din Rîmnic» (E. Vîrtosu, *op, cit.*, p. 13).

Deci, măcar că trebile noastre merg înainte, şi judeţul despre partea care să învecineşte cu vrăjmaşii îl avem încungiurat cu oştiri vrednice, dar, ca nu care-cumvaşi să se întîmple vreo şaşirna, de aceea gătiţi carăle cele trebuincioase, cară bune, vrednice, cu boi buni, vrednici şi cărăuşi credincioşi. În care cară nu strică să fie calabalîcurile aşezate, ca, întîmplîndu-să vreo sfîră nenădăjduită, să pui şi copiii în căruţe şi să plecaţi drept la Rîmnic, mergînd şi dumneata împreună cu toate catanele. Şi orice cheltuială vei face, eu o voi împlini. Numai de lîngă copii să nu te dezlipeşti. Iar logofătul Badea va rămînea ca să mă înştiinţeze. Acestea însă le vei urma cînd vei vedea că trebuinţa o cere.

Iord[ache] Văcărescu

1821 februar 7

[Adresa:] Dumisale postelnicului Ioan Magherul[1], zapciul plăşii Hamărăzii de Jos.

Acad. R.P.R., doc. CCXC/97. Orig. rom.

142

7 februarie 1821

Isprăvnicatul de Vîlcea orînduieşte pe căpitanul de scaun Nicola să străjuiască trecerea Oltului la schela din Budeşti.

De la isprăvnicatul Vîlcea către căpitanul Nicola de scaun.

Fiindcă de către d-lor prea cinstiţii boieri otcîrmuitori ai ţării ni să porunceşte ca să orînduim la toate schelele podurilor paznici strejuitori, atît noi dincoaci, cît şi boierii ispravnici de dincolo, împreună cu catane căpităneşti, să orînduim un boierinaş de ai judeţului, om cinstit şi cu ipolipsis, a fi napristan acolo la schelă, căruia şi se va plăti pe lună taleri treizeci sîmbrie din sărăfia judeţului pentru a sa cheltuială.

Deci, ştiindu-te pă dumneata de cinste şi credincios şi mai vîrtos cu filotimie a sluji patrii, de aceea te-am şi orînduit la schela Budeştii, cu opt catane înarmaţi, a fi napristan cu d-ta, dincoaci. Asemenea şi d-lor boierii ispravnici de dincolo au să orînduiască paznici dinpreună cu un boierănaş al judeţului de dincolo, a fi iarăşi napristan.

Şi ai să urmezi întocmai dupe ponturile ce mai jos să arată, adică:

1) Cînd să va arăta vreun bulug de oameni necunoscuţi, străini, sau dincolo sau dincoaci, să nu-i treacă Oltul pănă nu să va cerceta şi să va da ştire isprăvnicatului ca să meargă să vază ce fel de oameni sînt, şi apoi să-i treacă.

---

[1] O altă scrisoare din aceeaşi zi a lui I. Văcărescu prin care cere lui I. Magheru să pună la adăpost calabalîcurile şi pe « coconaşii» care se află la Bengeşti.

La 14 aprilie îi scriu lui I. Magheru, în legătură cu evacuarea, căpitanii Ispas, Neculai şi Trocan din Baia de Aramă.

În decembrie 1821 şătrarul Gr. Stoica trimite lui I. Magheru o ladă a lui I. Văcărescu ca să o dea soţiei acestuia, Uţa (Acad R.P.R., doc. CCXC/99, 100, 104).

2) Oricîți oameni va veni necunoscuți şi va să treacă Oltul, să-i cercetezi de au vreun răvaş, ori de la cinstita spătărie, sau de la cinstita căimacămie, au de la isprăvnicat, sau de la polcovnici sau căpitani. Şi de va avea acest fel de răvaş, să-i treacă Oltul; iar cînd nu va avea răvaş, în bună pază să-i trimiți la isprăvnicat spre cercetare.

Acest fel de oameni necunoscuți şi neavînd răvaş de drum să se caute asupra lor şi orice scrisori sau alte hîrtii va avea asupră, să să ia și să să trimiță la isprăvnicat.

3) Seara, de la douăsprezece ceasuri din zi să să treacă podurile dincolo şi să nu mai umble pănă dimineața.

4) Carăle cu mărfuri neguțătoreşti şi cu răvașe slobode sînt a trece, precum şi carăle cu lemne i fîn i cu alte zaherele, spre neguțătoria lăcuitorilor, sînt slobode a trece nepoprit sau cerîndu-le vreun ban cu nume de avaet.

Să-ți deşchizi ochii, orînduitule boier, [nu] cumva să te îndrăznești a urma împotriva poruncilor prea cinstiților boieri otcîrmuitori pentru vreun hatîr sau interes, că te vei pedepsi făr' de milostivire cu tîrgul și cu ocna. Dar cînd vei urma după poruncă și vei sluji cu credință și sadacat pentru patrie, să fii bine încredințat că vei dobîndi cinste mare și milă de la stăpînire ca un bun patriotis... Şi de priimire și urmare în grab să avem răspunsul d-tale.

Ioan Lahovari
1821, fevruarie 7

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, condica « Ad acta anni 1821» doc. 1. Orig. rom. cu copie modernă.

143

[Iași,] 7 februarie 1821

Ştire despre izbucnirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

Cu frățească plecăciune, sărut cinstită mîna dumitale. Din ghenari 28, dorita scrisoare dumitale [la] fevruar 3, la Eşi am priimit.

Aice s-au auzit veste de la București că după moartea Suțului, domnul de la Bucureşti, care au răposat la ghenar 19, s-au făcut un zurbagiu, un sulger, şi au strîns 700 de bărbați şi umblă la celi 5 județe peste Olt şi strînge bani de pe la ispravnici. Şi au scris lui vodă boierii cu mitropolit[ul] de la Bucureşti, să puie la cale.

Cu aceasta, sînt plecat frate i slugă dumitale

Cost[ache] postelnicu
1821 fevruar 7

Carte aceasta au dat la Pogorzevschi.

Acad. R.P.R., pach. MXX c (fost ms. rom. 2763), f. 212—213 v. Orig. rom.

144

[Bucureşti,] 8 februarie 1821

Se aprobă 25 groşi cheltuieli de drum pentru un lipcan trimis la Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] η^{η} Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γρόσια

25, ἤτοι εἴκοσι πέντε γρόσια, χαρτζιράχι ἑνὶ ληπκάνῳ, σταλέντι μὲ γράμματα πρὸς τὸν σλουτζ. Θεόδωρον.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

[Bucureşti,] 8 februarie 1821

Groşi

25, adică douăzeci şi cinci groşi, cheltuieli de drum unui lipcan, trimis cu scrisori la slugerul Tudor [1].

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2216 c, f. 104. Orig. grec.

145

9 februarie 1821

Divanul îndeamnă din nou pe Tudor Vladimirescu să renunţe la răscoală.

Am primit scrisoarea ce mi-ai trimis cu sinior Machedonschi şi ne-au arătat numitul, prin grai, toate cîte aţi vorbit amîndoi, din care înţelegem două lucruri; adică unul, că subt numire de bun patriot, ceri îndăstularea năpăstuirilor ce ar fi cercat lăcuitorii şi temeinică păzire a dreptăţii, şi altul, încredinţare cu jurămînt din parte-ne că şi viaţa îţi va fi siguripsită şi oareşcare folosiri şi drepte împărtăşiri vei dobîndi şi vreo cîţiva oameni din cei ce îţi vor fi alăturaţi cu asemenea căotare să vor privi din partea stăpînirii, şi cum că pînă îţi va veni acest răspuns vei sta pă locu întru care te afli [2] fără de a te mişca măcar de o palmă.

---

[1] În *Activitatea poştei* se notează la 7 februarie că s-au dat patru cai pentru un « lipcan pînă la Motru, unde au găsit pă sluger Theodor» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 13).

[2] Scrisoarea divanului este trimisă în aceeaşi zi cu un lipcan la mănăstirea Motru unde se afla Tudor cu oştirea (*Activitatea poştei*, la E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 14).

Spre răspunsu-ți vei ști cum că cît pentru dăspăgubirea năpăstuiților și păzirea dreptății, aflîndu-ne și noi tot întru aceeași cugetare, am fost hotărît să trimitem cercetători pe carii îi și gătisem dîn oamenii vrednici și cinstiți, ca nu numai să cerceteze față cu lăcuitorii și cu cei ce să află și cu cei ce să va fi aflat în dregătorii, ci încă să și întoarcă înapoi celor ce vor fi năpăstuiți jafurile ce vor fi cercat. Dar s-au poprit această lucrare din pricină-ți, căci ai turburat satele și tahturile dregătoriilor cu amăgiturile ce ai pus în lucrare, încît și acei rînduiți n-au fost mijloc să vie în partea locului, pentru că nu avea cu cine să vorbească. Îndată însă ce îți vor înceta netrebnicile urmări, să știi că o asemenea urmare negreșit trebuie să se facă, pentru că o cere iubirea dă dreptate. Iar pentru de a-ți fi viața siguripsită i cele ce au mai alăturat lîngă aceasta trimisul precum mai sus să arată, să știi că din parte-ne îți dăm toată făgăduiala și încredințarea în ceea ce vei hotărî și prin fapte vei arăta încetarea urmării ce ai început.

Dar ca să fie mai temeinic pentru însuți, am chibzuit ca să mai așteptăm o zi două pînă vor veni și caimacamii prea înălțatului domn ce s-a orînduit și atunci să-ți trimitem această încredințare în scris prin într-adins trimis. Ci dar, fii aceste puține zile adăstător pînă vei vedea trimisul nostru. Dar să știi și aceasta, că împotrivă-ți sînt orînduite arme nu numai cele din partea locului, ci mulțime altele ce s-au trimis de aici, și pe toată ziua să trimite; și că toate căpeteniile acestor puteri, iar mai vîrtos cei ce s-au ales dăstoinici ca să te sfărame în puține ceasuri, sînt povățuiți și porunciți ca să-ți bage dă seamă în ce chip te urnești. Și dă te vor dovedi cu cea mai mică călcare peste cele ce ai grăit către trimisul de aici, adică, că ori nu încetezi din amăgitoarele propovăduiri ce faci către sate, ori îți mai înmulțești suma oamenilor ce ai strîns pînă acum prin deșerte făgăduieli, sau că te miști de acolo de unde aștepți răspunsul, atunci să știi hotărît că au să te izbească să te sfărame și judecă-ți singur sfîrșitul. Iar mai vîrtos, cuvîntul ce ai să dai înaintea lui dumnezeu pentru atîta vărsare dă sînge ce ai să pricinuiești nevinovaților creștini, carii amăgindu-să ți s-au supus. Către aceasta să te părăsești și de socotința ce ai pus în gîndu-ți pentru mănăstirea Motrului și să lași intrarea și ieșirea aceștii mănăstiri slobodă fără de a te cuteza să dai pricină a să arunca o pușcă măcar, căci și printr-aceasta vei da pricină dă lovire asupră-ți.

Urmează întru toate după cum te sfătuim și îți poruncim, nu cuteza a crede mai mult pentru sineți decît ceea ce firea te-au clădit, căci cu aceasta îi să aduci mare turburare a stăpînitorului asupră-ți și atunci și de vom voi să te ajutăm ne vei aduce la neputință.

1821 fevruar 9

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 26. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 65—67; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 40—41; N. Iorga, *Izv. cont*..., p. 36—38.

146

10 februarie 1821

Divanul arată lui Scarlat Callimachi vv. măsurile luate pentru înăbușirea răscoalei.

Faptele răzvrătitorului Teodor Vladimirescu privindu-le supușii măriei tale la început ca niște întreprinderi tîlhărești, am pus la cale pe dată toate mijloacele trebuincioase spre sfărîmarea lui, prin care nădăjduiam că fără întîrziere își va lua răsplata pentru îndrăzneala sa, ca și alți tîlhari mai înainte de dînsul. Dar fiindcă lucrul a luat altă față, numitul mai sus, Teodor, s-a arătat la iveală vrăjmaș înarmat al stăpînirii, dimpreună cu cei de pe lîngă dînsul adunați, mărturisind prin scris scopurile lui primejdioase și insuflînd duh de răscoală între locuitori, făgăduindu-le să-i izbăvească de supunerea lor față de stăpînire. Am luat pe dată știință despre răzvrătirea lui, precugetată și pregătită peste toată întinderea țării. Deci, pe de o parte chibzuind cu multă trudă și-n toate chipurile, după puterile noastre, despre ceea ce era de făcut, am pus în lucrare măsurile trebuincioase ce am găsit cu cale, spre zădărnicirea înaintării mișcărilor și primejdioaselor cugetări ale acestui răzvrătitor și turburător al liniștii obștești, a nevinovatului norod din această țară, iar, pe de alta, am pornit degrabă supusul nostru arzmahzar către prea puternica împărăție, ca o datorie a umilitei noastre supuneri, arătînd și încunoștiințînd cele despre această răzvrătire, precum și despre cele făcute de noi, supușii împărăției sale, mai cu de-amănuntul despre cele întîmplate pe atunci. Care arzmahzar
f. 28 sîntem încredințați că trebuie să fi ajuns |pînă acum în strălucitele mîini ale împărăției sale, care va fi luat destulă pliroforie din cuprinderea lui.

Nu lipsim și acum prin cea de față supusă a noastră anafora de a aduce la cunoștința de dumnezeu sprijinitei înălțimii tale, că acel răzvrătitor nu încetează nici acum de a băga în sufletele oamenilor simpli otrava răscoalei și momindu-i cu făgăduiala slobozeniei de sub jugul supunerii, rătăcește mintea lor cea proastă și-i tîrăște după sine. Cu care împuternicindu-se și mărindu-și întinderea pe fiecare zi, nimicește toate chibzuirile noastre pentru combaterea scopurilor sale, fiindcă după științele ce am primit de la caimacamul Craiovei și de la divanul de acolo și de la ceilalți ispravnici și mai marii județelor de peste Olt, acel răzvrătitor cu poruncile ce a dat către locuitori de a nu se supune isprăvniciilor județelor și zapciilor pentru plata dăjdiilor împărătești și celorlalte trebuințe ale obștii, a aprins capetele locuitorilor simpli, și adunînd împrejurul său pe toți aceia cu cari s-a înțeles, și pe cîți în împrejurarea aceasta s-au găsit într-un gînd cu el, făcători de rele și atîțători de norod, a cuprins jumătatea județului Mehedinți. Iar locuitorii orașului Cerneți, înfricoșîndu-se s-au risipit, și ispravnicii spăimîntați fiind să nu cadă în mîinile lui, s-au retras în părțile cele mai de aproape ale Craiovei. Noi, supușii măriei tale, luînd știință despre acestea, n-am întîrziat de a pune în lucrare cele mai grabnice mijloace putin-

cioasc spre întîmpinarea răului ce amenință, schimbînd pe ispravnicii cei depărtați și orînduind în locul lor pe alții ce i-am cunoscut mai fără preget și mai
f. 28v îndrăzneți de a se apropia | și a se război împotriva obștescului dușman. Cărora li-am dat și oameni cîți am putut strînge, și gephanea, precum și bani cu împrumutare am strîns pentru provizia și îngrijirea celor trebuincioase [1]. Am pornit și la Craiova cîțiva neferi din păzitorii orașului București, cu gephaneaua lor trebuincioasă, spre paza acelui oraș, care este scaunul celor cinci județe de peste Olt, și să-l ferească de năvălirile ce s-ar putea întîmpla din partea vrăjmașului. Pentru că, dacă s-ar întîmpla (ferească dumnezeu!) să între și acolo, urmează atunci ca și celelalte orașe și județe, care și ele așteaptă cît de curînd la asemenea năvălire, să se risipească și să se tulbure și județele de dincoace de Olt. Iară podurile de peste rîuri, pe unde sînt trecerile călătorilor, le-am închis cu paznici, pentru ca nici cei ce sînt înțeleși cu dînsul să poată trece către dînsul, nici cei de pe lîngă dînsul să găsească înlesnitoare trecerea, ca să se întindă în părțile de dincoace.

Nu lipsim de a priveghea și a fi cu cea mai mare aminte asupra mișcărilor acestui vrăjmaș, nici ne scumpim a jertfi toată munca noastră, și oricîte mijloace am găsit cu cale că ar fi mîntuitoare și destoinice, le-am întrebuințat împotriva atacului aceluia. În urmă, cu mare mîhnire am primit și alte scrisori din partea caimacamului Craiovei și a boierilor divanului de acolo, printr-un într-adins trimis boier [2], și prin care ni face cunoscut că acel răzvrătitor a înduplecat pe mulți dintre cei proști și din semenii lui cu această aplecare și armîndu-i cu armele ce s-a întîmplat să aibă, a pornit cu oastea către părțile Craiovei, și sosind la mănăstirea Strehaia, care e depărtată cale de douăsprezece ceasuri de Craiova, a făcut-o zapt, întărind-o cu oamenii lui, fiindcă cei într-însa
f. 29 orînduiți puțini | paznici, ori că s-au înțeles cu dînsul, sau că, simțindu-și slăbiciunea lor, nici o împotrivire n-au arătat, ci, deschizînd îndată porțile, s-au unit cu el.

După accia, pogorînd la mănăstirea Motrului, cale de opt ceasuri departe de Craiova, a vrut să o stăpînească și pe dînsa, dar fiindcă pe această mănăstire puseseră mîna ispravnicii din județul Mehedinți cu vreo cîțiva păzitori armați, s-au opus încercării sale, făcîndu-se și oarecare bătaie, în care din partea potrivnică s-au omorît doi și s-au rănit alți doi, și astfel s-a mai depărtat puțin vrăjmașul de zidul mănăstirii.

Această năvală a răzvrătitorului într-atît a speriat pe toată boierimea și pe ceilalți orășeni din Craiova, încît, deși a năvălit asupra turburătorilor acelora

[1] La 2 februarie fuseseră trimiși la Craiova doi neferi cu « gephane», iar la 3 februarie este trimis « Costiia nefer căimăcămesc i un lipcan... cu gephane» (E. Vîrtosu, *1821. Date*..., p. 12).

[2] La 2 februarie fusese trimis din Craiova « omul căimăcămii cu trebuință la București». La 3 februarie a fost trimis un nefer « cu grab' la București», iar la 8 aceeași lună, s-au dat 16 cai de poștă « în trebuința căimăcămii [de Craiova] pe la Slatina la București» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 24—25).

un oarecare serdar Diamandi, orînduit fiind pe lîngă alții cu cîțiva neferi și panduri, dar iară ni scriu cu hotărîre că, văzînd pe vrăjmași întinzîndu-se și apropiindu-se de Craiova, au venit la desăvîrșită deznădăjduire, și ca să stea pe loc nu este cu putință, dacă nu li va sosi d-aici vreun ajutor de oameni înarmați, destoinici, spre a sfărîma scopurile războitoare al răzvrătitorului. Zicînd și aceasta că, dacă se va găsi cu cale să fie rugați din partea țării prea înălțații muhafizi ai serhaturilor împărătești, ca să pornească oștire împărătească împotriva vrăjmașului și să-i scape de primejdia ce-i amenință.

Această împrejurare ne-a turburat și pe noi foarte mult și ne-a adus, astfel zicînd în zăpăceală, din pricină că cunoaștem că nu vom putea împiedica răul, de se va ivi, neavînd putere de oștire. Deci, adunînd din nou pe cîți neferi am putut și alți oameni armați cu plată, i-am pornit, și acum pornim către
f. 29v acele locuri pe un boier din ai noștri, dumnealui vornicul Nicolae Vă | cărescu, căruia i-am dat și îi dăm pe fiecare zi toate îndrumările trebuincioase, ca să oprească și să facă să înceteze primejdia care amenință toată domneasca țară.

În ultima vreme primirăm și alte scrisori de la caimacamul și boierii divaniți ai Craiovei, prin care ne încunoștiințează că răzvrătitorul, aflîndu-se la mănăstirea Motrul, se îndeletnicește cu impresurarea ei și nu este nici cea mai mică speranță ca cei închiși să reziste, fiind lipsiți de hrană și de apă; urmează dar că în urma presiunii armate a acestuia și a lipsei celor necesare, cei închiși să se supună dorinții lui neomenești. Iar locuitorii județului Dolj și Romanați nu se înduplecă a da trebuincioasa hrană oștirilor ce avem orînduite acolo ca să-i războiască.

Toate acestea văzîndu-le locuitorii Craiovei, s-au împrăștiat cei mai mulți, și dintre boieri au rămas numai divaniții caimacamului, păziți de către slugile lor pentru orice întîmplătoare trebuință, căci, pe dată ce s-ar preda mănăstirea Motrului și dușmanul s-ar apropia către Craiova, trebuința va cere să se mîntuiască prin fugă și cele cinci județe să rămînă sub cîrmuirea apostatului. Această mîhnitoare veste ne-au nevoit să pornim de iznoavă, cu mari cheltuieli alți trei căpitani: pe serdarul Iordachi, pe căpitanul Farmachi și pe căpitanul Ianachi[1], cu două sute din cei șase sute hargiuri pe cari de iznovă după trebuință i-am adunat, poruncindu-le acestora să se adune la un loc cu ceilalți,
f. 30 și dacă vrăjmașul nu se va convinge de bună voie să înceteze netrebnicile sale | urmări, să-l izbească cu toții împreună. S-a dat poruncă și dumnealui vornic Văcărescu, care a fost trimis acolo, ca față de locuitori să se poarte cu binișorul, ca ei să-și dea seama de sfînta datorie a supunerii lor, să le dea curaj și să sprijine inimile lor nevinovate, încît să nu mai fie înșelați de fanteziile proaste și zadarnice ale răzvrătitorului, nici de făgăduielile amăgitoare date, și să se țină departe de orice mișcare de răzvrătire, care duce și pe făptaș cît și pe cei amăgiți de acesta la sfîrșituri triste și dureroase. ca unii care luptă

[1] Iordache și Farmache au fost trimiși la 9 februarie, iar Ianache în ziua următoare (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 14).

împotriva legilor sfinte şi politice. Iar răzvrătitorului însuşi să i să reamintească cu cuvinte dojenitoare că fantezia deşartă a unor asemenea răzvrătitori pomeniți de istorie, care s-au ridicat împotriva stăpînirii, n-a dat rezultate bune. Iar acei care căindu-se au recunoscut sfînta datorie a supunerii, așa cum este şi aplecîndu-şi capul, îndată au găsit scăpare şi s-au reîntors la viața lor sigură şi liniștită de mai înainte. Dinpotrivă, acei care au persistat în răutate, nu le-a fost de folos nici pocăința, cînd dreptatea cea puternică a sfărîmat exaltarea fanteziei lor deşarte şi cînd a sosit vremea şi au fost obligați să dea socoteală de gîndurile rele şi de răzvrătirea lor. De aceea și acesta, schimbîndu-şi părerea la vremea potrivită, să se refugieze sub umbra binefăcătoarei cîrmuiri a patriei prea dulci, iar aceasta, ca o mamă iubitoare față de copiii săi, primeşte cu blîndețe pe acei care, lipsiți de înțelepciune, au fost atrași și s-au purtat împotriva sfintei datorii a supunerii, trecînd cu vederea greșelile şi acordînd iertarea celor pocăiți.

f. 30[v] Iară, după ce mai sus numitul|boier va îndupleca pe răzvrătitor cu astfel de mîngîietoare cuvinte şi-l va face să cunoască că e mai bine să se întoarcă la cele mai dinainte decît să facă rele, dacă se va supune la dreptul cuvînt, atunci însuşi acel boier să chezăşuiască pentru izbăvirea, atît a lui, cît și a oamenilor lui, şi pe noi să ne dea de mijlocitori către stăpînire pentru părăsirea lor şi liniștita lor purtare pe viitor. Iar dacă-l va găsi stăruitor în turbata sa nebunie atunci negreşit să-l lovească cu cei de pe lîngă dînsul și cu oștire orînduită de către noi, şi să scape şi pe cei din mănăstirea Motrului, închiși ispravnici, spre a avea trebuincioasa lor comunicație.

Cu toate acestea supuşii măriei tale duc tratative cu răzvrătitul pentru împăcare şi fiindcă acesta ne-a făcut propunerile sale prin viul grai al trimisului său, cerînd pentru încetarea desăvîrșită a obşteştii turburări aceste trei lucruri: a) să se lipsească de aici înainte cu desăvîrşire mîncătoriile din țară, b) să se despăgubească locuitorii cei ce s-au nedreptățit şi c) să se chezășuiască izbăvirea, atît a lui, cît şi a celor de pe lîngă dînsul, şi plata unora din oamenii săi. I-am răspuns asemenea şi supușii măriei tale, că, în ceea ce priveşte mîncătoriile şi despăgubirea locuitorilor, s-a îngrijit stăpînirea și era gata să trimită într-adins boieri cercetători prin toate județele pentru ca să cerceteze cu scumpătate pînă la cea mai mică nedreptățire, să despăgubească îndată pe cei nedreptățiți şi să încunoştiințeze oblăduirea ca să pedepsească pe cei abătuți, precum totdeauna oblăduirea a păzit această datorie, și acum era să o pună în lucrare, dar a apucat el mai înainte să aducă împiedecare cu nele-
f. 31 giuita sa faptă. Iară despre|părăsirea şi liniștita purtare în viitor, atît a lui, cît şi a celor dimprejurul său, vom mijloci la prea înălțatul domn pe care prea puternica împărăție îl va trimite stăpînitor în țară, şi nădăjduim că-l va milui cu iertarea sa, cînd şi înălțimea sa va avea încredințarea că cu adevărat şi din toată inima s-a pocăit şi că a încetat din orișice fel de turburări către norod şi către stăpînire.

Aşadar, aşteptam ca din răspunsul ce ni va trimite să ne încredinţăm ce gînd are, iară încredinţarea ce vom lua despre firea lucrului o vom aduce din îndatorire la cunoştinţa de dumnezeu păzitei înălţimii tale.

Într-o asemenea stare se găsesc deocamdată lucrurile, prea înălţate doamne, pe care după supusa noastră datorie aducem cu scumpătate la cunoştinţa înălţimii tale de dumnezeu păzită, spre a le lua în vedere şi a le judeca cu pătrunderea cea adîncă şi cu duhul cel destul de încercat al măriei tale, şi ori prin prea înaltul şi prea puternicul braţ al împărăţiei va cunoaşte că trebuie să se sfarîme duşmanul, sau prin alte mijloace ce va chibzui cu mintea sa cea adîncă că ar fi mai nemerite, este de mare trebuinţă să se aducă lecuirea cea mai grabnică la răul ce ameninţă biata ţara sa domnească, pînă ce nu va fi prea greu de tămăduit.

Şi pe noi, supuşii măriei tale, să ne însufleţească ca pè unii care nu ştim ce să facem şi să ne povăţuiască despre ceia ce ar fi de făcut. Căci răzvrătitorul înaintează şi noi am sfîrşit şi pazele înarmate din oraşul Bucureşti, trimiţîndu-le în părţile acelea, şi n-am reuşit pînă acum nimic care să fie destoinic spre a ţinea piept vrăjmaşului. Însă cunoaştem că fericita şi grabnica aflare de faţă a măriei tale va fi singura care va putea să aducă mîngîiere şi îmbunătăţire neapărată în starea lucrurilor.

Fevruarie în 10

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 27v—31. Text grec. Trad. rom. publicată de C. D. Aricescu, *Acte justificative....*, p. 67—72; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 43—47; N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 38—44.

147

Craiova, 10 februarie 1821

Dimitrie Bibescu cere ispravnicilor de Vîlcea să trimită încă 300 de panduri înarmaţi împotriva lui Tudor.

Cu frăţească dragoste mă închin dumneavoastră!

Neîncontenit vi s-au scris dumneavoastră şi de către divan şi de către mine, osebit pentru pandurii ce sînt să se facă de la acel judeţ, că madeaoa aceasta socotind-o din cele delicate să vă siliţi din toată vîrtutea şi cu un ceas mai înainte aducîndu-se oarecîtă sumă, rînduri, rînduri, să se trimiţă [1]. Şi vedem că pînă acum de-abia au venit pînă la două sute. Şi cu toate că din arătările lor mi-au dat să înţeleg că zăbava le este acolea pînă a li se cumpăra arme şi a li să drege, dar vremea neiertînd întîrziere, iată de iznoavă din parte-mi iarăşi vă scriu să nu o socotiţi bagatel această cerere, ci pînă în două zile să se afle profthacsiţi alţi trei sute şi ceialalţi cîţi se vor mai putea. Să nu să

[1] Vezi cheltuiala pentru ei, anexa la documentul din 27 februarie 1821 (nr. 188).

întîrzieze, căci vrăjmaşul Tudor s-au apropiat cu întinderea din zi în zi şi neavînd cu cine-i sta împotrivă, poate să ne calce şi aici şi atunci înşivă dumneavoastră veţi fi respunzători cu primejdia vieţii.

Pandurii care nu vor avea arme, să găsiţi, să le cumpăraţi şi cu plată să puneţi să le dreagă care vor fi stricate. Mîncarea lor, mălai, carne, să şi-o aibă şi acolea, cît vor zăbovi, pînă a să intocmi şi a li se drege armele; cît şi pe drum să le daţi de cheltuială, după poruncile de mai nainte ce aveţi de la divan, a nu găsi pricină să fugă.

Aceştia ce au venit pînă acum, s-au plîns că numai cîte 6 lei le-aţi dat de om şi nu le-a fost de ajuns pînă a veni aici, dîndu-i dintr-înşii pă la nevestele lor a se plăti de rămăşiţurile după urmă. Veţi chibzui dumneavoastră şi pentru aceasta ca să nu li se dea pricină de mîhnire, căci la această vreme trebuie să se peripisească cu orice mijloace, ca să-i tragă inima, şi pe dînşii şi pe alţii ca să să mai facă. Casele lor să fie nesupărate de acum înainte întru nimic.

Arhondes! Nu vă jucaţi cu această madea. Odihnă trupului să nu daţi! Şi de va fi trebuinţă şi unul din dumneavoastră să ieşiţi în judeţ spre adunarea lor.

Străjile despre Gorj să le întemeiaţi cu alţi oameni, cu plată. Cerşiţi să aveţi nepristan, să vedeţi a tîlharilor chinimă, corespondarisindu-vă şi cu dumnealui căminarul Iorgu, [1] ispravnicu de Gorj, întru toate. Şi adese să înştiinţaţi şi la divan şi la mine dă orice mişcare, avînd cu într-adins stafetă şi respunsul dumneavoastră.

Al dumneavoastră ca un frate
Dim[itrie] Bib[escu].
1821, februarie 10

[Adresa:] Cinstiţi mie ca nişte fraţi, dumnealor boierilor ispravnici din sud Vîlcea, cu frăţească dragoste.

Muzeul de istorie a Partidului, Fondul Saint-Georges, condica «Ad acta anni 1821», f. 5. Orig. rom., cu pecete mică în ceară roşie. Publicat în *Convorbiri literare*, XX (1886), p. 945—946.

148

10 februarie 1821

N. Văcărescu despre intenţia de fugă a boierilor aflaţi la Rîmnic.

10 Φεβρουαρίου 1821, τῇ 4 ὥρᾳ τῆς ἡμέρας

Τὴν εὐγενίαν της ἀδελφικῶς προσκυνῶ.

Αὐθέντα μου, μανθάνω ὅτι ὁ πανιερώτατος ἅγιος Ριμνίκου καί τινες τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων σκοπεύουν νὰ μᾶς ἀφήσουν ἀπόψα. Ἐὰν οὕτως ὑπάρχῃ, νομίζω

[1] Este vorba de Iorgu Văcărescu.

ὅτι εἶναι ἄτακτον ἡ εὐγενία τους νὰ τραβηχθοῦν καὶ νὰ ἀφήσουν τόσους ἀνθρώπους ὑπερμάχους χωρὶς τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τροφήν, καὶ τὰ ζῶα τους ὡσαύτως.

Ὅθεν παρακαλῶ νὰ ἔχω ἀπόκρισίν της, διότι ἐγὼ δὲν τὸ δέχομαι νὰ μᾶς ἀφήσουν εἰς τὰ χαμένα.

Μένω δοῦλος της καὶ ὡς ἀδελφὸς
N. Βακαρέσκος

Νὰ ἔχω παρακαλῶ ἀπόκρισίν σας.

Ἄρχο βόρνιτζε, ἐκεῖνο ὅπου γνωρίζω εἶναι ὅτι ὁ πανιερώτατος καὶ οἱ ἄρχοντες δὲν σαλεύουν πρὶν ἰδοῦν τὴν τύχην τοῦ πολέμου μας καὶ ὅταν καταλάβουν πῶς δὲν εἶναι πλέον δυνατὸν νὰ βαστάξωμεν, τότε μόνον σαλεύουν ὀλίγον . . . Στοχάζομαι πῶς δὲν μὲ ἀπατοῦν, πλὴν ἡ εὐγενία της ἠμπορεῖ νὰ τοῦ μηνύσῃ νὰ ἐξηγηθοῦν τὸ τί φρονῶσι . . .

10 fcbruarie 1821, la ora 4 din zi

Vă salut frățește!

Domnul meu, aflu că înalt prea sfințitul episcop al Rîmnicului și cîțiva din veliții boieri intenționează să ne părăsească diseară.

Dacă așa stau lucrurile, cred că nu este firesc să plece dumnealor și să lase atîția oameni luptători fără cele trebuincioase pentru hrana lor și a vitelor lor.

Deci, vă rog să am un răspuns de la dvs., fiindcă eu nu încuviințez să ne lase fără rost.

Rămîn al dvs. rob și frate
N. Văcărescu

Vă rog să am răspunsul dvs.[1].

Boierule vornic. Ceea ce știu este că înalt prea sfințitul și boierii nu se urnesc înainte de a vedea soarta războiului nostru, și cînd o să înțeleagă că nu mai este cu putință să ne opunem, numai atunci urnesc puțin . . .[2] Cred că nu mă înșală. Dar domnia voastră puteți să le cereți să lămurească ce au de gînd . . .[2]

Acad. R.P.R., pach. DMXXXI$_2$ (fost ms. rom. 1650), f. 102. Orig. grec.

149

[10? februarie 1821]

N. Văcărescu cere informații despre forțele trimise împotriva lui Tudor.

[Φεβρουάριος 1821]

Ἀφένδημ,

Πέντε νεφέρια ξεκινοῦνται, ἔχει ἡ εὐγενία της ἰδέαν ποῦ; Ἐγὼ δὲν ἔχω καμίαν, καὶ δὲν ξεύρω γιατί.

---

[1] Urmează răspunsul pe aceeași hîrtie.

[2] Puncte de suspensie în text.

῾Ο σερδάρης Γεωργάκης καὶ καπετὰν Φαρμάκης μὲ πόσα χάρτζια ξεκινήθησαν; ᾿Εὰν ἔχῃ ἰδέαν, παρακαλῶ νὰ μὲ ἰδεάσῃ.

Μένω τῆς ὑμετέρας ταπεινὸς
N. Βακαρέσκος

[10? februarie 1821]

Domnule [1]

Pornesc cinci neferi; d-voastră aveți idee încotro? Eu n-am nici o idee şi nu ştiu de ce [pleacă].

Serdarul Iordache și căpitanul Farmache cu cîte unități au pornit? Dacă știți, rog să mă înștiințați.

Rămîn al d-voastră umil
N. Văcărescu

Acad. R.P.R., Fondul familiei Văcărescu, pach. CMXXXI (fost ms. rom. 1650), f. 20. Orig. grec.

ANEXĂ
la documentul nr. 149

[Φεβρουάριος 1821]

᾿Εφένδημ,

Τὰ πέντε νεφέρια μὲ εἴκοσι πανδούρηδες ξεκινοῦνται νομίζω πρὸς τὸν σλουτζάρη Σολομῶντα.

Περὶ τῶν χαρτζιῶν τοῦ σερδάρη Γεωργάκη καὶ καπετὰν Φαρμάκη ἰδέαν δὲν ἔχω. Τόσον ὅμως ἠμπορῶ νὰ τὴν εἰπῶ ὅτι ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ καὶ τὴν σέβομαι, ἡ εὐγενία της ἂν δὲν μὲ ἀγαπᾷ μὲ ἀδικεῖ.

Τῆς εὐγενίας της ὡς ἀδελφὸς καὶ δοῦλος
K. Σαμουρκάσης

[februarie 1821]

Domnule! [2]

Cei cinci neferi cu douăzeci panduri pornesc, cred, la slugerul Solomon.

Despre unitățile serdarului Iordache şi căpitanului Farmache n-am idee. Numai atît pot să vă spun însă că eu vă iubesc și vă respect. Domnia voastră dacă nu mă iubeşte, mă nedreptăţeşte.

Al domniei voastre ca un frate și slugă
C. Samurcaş

Acad. R.P.R., Fondul familiei Văcărescu, pach. CMXXXI (fost ms. rom. 1650), f. 20. Orig. grec.

---

[1] Către C. Samurcaş.
[2] Către N. Văcărescu.

150

Braşov, 10/22 februarie 1821

Tzervenvodalis către Hagi Pop să nu trimită mărfuri la București.

Βρασσοβόν, τῇ 10/22 Φεβρουαρίου 1821

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον Χ. Κωνστατν. Πώππ
Βιέννην

....

Μέχρι παραλαβῆς ταύτης μοι ὅσα ἀβάντζα τοῦ λογαριασμοῦ μου εὑρεθῶσιν εἰς χεῖρας σας, παρακαλῶ νὰ τὰ ἐμποδίσητε αὐτοῦ καὶ νὰ μὴν ἐμβάσητε ὀβολὸν διὰ Βουκουρέστι ἄχρι δευτέρας ὀρδενίας μου, διότι ἐλπίζω νὰ ἐπληροφορήθητε ἀρχύτερον, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ ἐν Βλαχίᾳ ἡγεμόνος, τὰ εἰς Βουκουρέστι συμβεβηκότα καὶ ἀκαταστασίας. Πεζοδρόμος ἀπεσταλμένος ἐκ Βουκουρεστίου ἀπὸ 8/20 τούτου χθὲς ἔφθασεν ἐδῶ λέγων ὅτι τὸ κακὸν ηὔξανε καὶ νὰ μὴν στείλωμεν ἐντεῦθεν μήτε πραγματείας, οὔτε ἄλλο τι δι' ἐκεῖ, καὶ πρὸς ῥέγουλάν σας.

....

Πρόθυμος δοῦλος σας
Στέφανος Δ. Τζερβενβόδαλος

[Adresa:] v. Cronstadt
Herrn Haggi Constantin Popp
Wienn

Braşov, 10/22 februarie 1821

Către prea cinstitul domn H. Constantin Pop
La Viena

....

Pînă la primirea [scrisorii] de față, cîte avansuri ale contului meu se vor găsi în mîinile d-voastră rog să le opriți acolo și să nu trimiteți nici un ban la Bucureşti, pînă la cea de a doua poruncă a mea, fiindcă nădăjduiesc că ați aflat mai din vreme de întîmplările de la Bucureşti şi de neorînduielile care au urmat după moartea domnitorului din Ţara Romînească.

Un curier, care a plecat pe jos de la București la 8/20 ale acestei luni şi a sosit ieri aici, spune că răul creştea şi să nu trimetem de aici într-acolo nici mărfuri, nici altceva. Spre ştiința d-voastră.

....

Sluga d-voastră devotată
Ştefan D. Tzervenvodalis

[Adresa:] De la Brașov
Domnului Hagi Constantin Pop
La Viena

Acad. R.P.R., Corespondenţa Hagi Pop, pach. 136, dos. IX, doc. greceşti.

151

11 februarie 1821

Scrisoarea lui Tudor Vladimirescu către N. Văcărescu despre « dreptăţile norodului».

Cu multă plecăciune sărut cinstita mîna dumitale,

Cinstita scrisoarea dumitali cu multă plecăciune am priimit, din care alta nu înţeleg, fără decît văz că toate pornirile cele vrăjmăşăşti ale mai marilor noştri care le-au pornit asupra patrii le grămădeşti asupră-mi, ca cînd eu aş fi făcut sau aş face vre un rău patrii mele! Ci pă semne dumneata pă norod, cu al cărora sînge s-au hrănit şi s-au poleit tot neamul boieresc, îl socoteşti nimic şi numai pă jăfuitori îi numeri patrie, măcar că eu nici asupra aceştii tagme nu sînt voitor de rău, ci încă mai vîrtos le voiesc întregimea şi întărirea privilegiurilor.

Apoi de ce, fără nici un cuvînt al dreptăţii, mă categorisiţi? Şi cum nu socotiţi că pă mine mă categoriseşte numai tagma jăfuitorilor, iar pă jăfuitori îi categorisesc toate neamurile! Văz dar că alta nu este, fără numai dumnezeu au înpietrit inimile mai marilor noştri, precum oarecînd pă ale eghiptenilor.

Dar, cum nu socotiţi dumneavoastră că patrie să cheamă popolul, iar nu tagma jăfuitorilor? Şi cer ca să-mi arăţi dumneata ce înpotrivire arăt eu înpotriva popolului? Că eu alta nu sînt decît numai un om luat de către tot norodul ţării cel amărît şi dosădit din pricina jăfuitorilor ca să le fiu chivernisitor în treaba cererii dreptăţilor! Iar tagma jăfuitorilor, căci nu le place una ca aceasta, au rădicat arme de moarte asupra patrii şi a ticălosului norod! O, ce mare jale!

Dar, dacă este tagma jăfuitorilor dreaptă şi norodul vinovat, cum de nu trimiteţi dumneavoastră şi pe la învecinatele neamuri ca să vedeţi pă cine categorisesc: pă norod sau pă dumneavoastră? Şi cu cine voiesc a ţinea, cu dumneavoastră sau cu norodul, căci aceasta s-au vestit în toate laturile.

Prea bine ştiu pă dumneata că eşti foarte înţelept şi născut de neam slăvit şi iubitor de patrie, şi părinţii dumitale niciodată nu s-au rădicat cu arme de moarte înpotriva patrii, ci cu înţelepciune multe orînduieli bune au făcut patrii.

Socotească-să de către înţelepciunea dumitale şi aceasta, că norocul războiului este numa în mîna lui dumnezeu atotţiitorul şi nu să ştie cui îl va da şi măcar de va birui tagma jăfuitorilor, dar tot nu poate fi norocit, căci va să-i hulească toată lumea; iar de nu va putea birui, unde vor scăpa dinaintea norodului?!

Ci, de voieşti dumneata binele patrii, precum au voit părinţii dumitali, trebuinţă este ca să ne întâlnim negreşit. Insă, de vei binevoi, să am cinstit răspunsul dumitale: unde şi cum, fiindcă norodul nu cere altcevaşi decît numai o dreptate ce poate fi folositoare şi tagmei boiereşti.

Şi cum zic: ori în ce chip vei pohti dumneata, să am cinstit răspunsul. Şi cu multă plecăciune sînt al dumitale plecată slugă

Theodor

1821 fevruar 11

[Adresa:]

În cinstita mîna dumnealui coconului Nicolache Văcărescu biv vel dvornic, cu multă plecăciune.

Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 224—225; ms. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 32—33 (fără fraza finală). Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 74—75; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 47—48 şi E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu, Pagini de revoltă*, ed. a II-a, Bucureşti, 1944, p. 124—125 (parţial).

152

11 februarie 1821

Divanul trimite pe marele vornic Constantin Samurcaş cu puteri depline în Oltenia pentru a potoli răscoala.

Cinstite dumneata frate vel vornice de Ţara de Jos, Constandine Samurcaş. Ştiut este dumitale că în părţile locului din judeţele du peste Olt s-au iuvit într-aceste trecute zile un sluger Theodor cu cîţiva tovarăşi înclinaţi, carele ridicîndu-să cu apostasie asupra otcîrmuirii ţării, au dat pricină cu aceasta şi tuturor lăcuitorilor dintr-acele judeţe, trăgîndu-i pe unii dintr-înşii cu voie şi făr' dă voie întru ale sale socoteli, cu a căruia urmare nu numai că unile din oraşile acelor judeţe dimpreună cu dumnealor boierii i toţi lăcuitorii politiei Craiovii s-au strămutat acum pă vreme dă iarnă, ci şi toate trebile domneştii visterii s-au zăticnit. Şi măcar că de aicea s-au trimis cîtăva oştire asupră-i, dar ca să să poprească această rea năvălire a acestui slüger şi ca să nu să întîmple vreo vărsare dă sînge şi zmăcinare între toţi lăcuitorii părţii locului, cum şi cheltuieli mari spre dărăpănarea satelor ţării, am socotit cu toţii că este trebuinţă a merge unul dintre noi la Craiova spre a potoli acest peristasis de va sta prin putinţă cu mijloace ca să nu să aducă vărsare dă sînge. Şi fiindcă şi dumneata te afli patriot, mai vîrtos, cu ştiinţă bună de părţile acelui loc, şi boier cu bun ipolipsis, iubindu-te toţi dumnealor boierii i neguţătorii şi lăcuitorii acelor 5 judeţe, ca unul ce ai stătut acolo în patru cinci rînduri cu dregătoria căimăcămii Craiovii, de aceea te pohtim ca să mergi dumneata la Craiova[1] cu desăvîrşită plirexusiiutită. unde îndată ce vei ajunge acolo să pui în lucrare cîte vei socoti că face trebuinţă de a se potoli şi a să popri cugetul cel rău al numitului sluger şi al tovarăşilor săi dînd dumneata la toate hotărîre, care

---

[1] În *Activitatea poştei* se notează că la 12 februarie s-au dat 50 cai « dumnealui dvornicul Samurcaş cu 12 neferi, 12 lipcani, la Craiova» (E. Vîrtosu, *1821. Date...*, p. 14).

are a să ținea și a să păzi cu nestrămutare, și dăspre partea noastră, făr' dă a mai cere sfătuire sau povățuire de la noi. Și așa să rădici această turburare dintr-acele județe, odihnind pă boieri, negutători, și pă toți lăcuitorii pe la sălășluirile lor, ca să petreacă fieșcare liniștit făr' dă nici o temere sau frică.

Fevruar 11 [1].

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 31 v. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 73; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 45—46.

ANEXĂ
la documentul nr. 152

Fiindcă sluger Theodor Vladimirescul, carele întru amăgiri deșarte învăluindu-să, trăgînd și pă alți la sineși, acum singur cunoscînd netăgăduită-și datoria supunerii, cere o nepomenire vecinică a urmărilor sale, care cu toți într-o glăsuire priimind-o, îl încredințăm prin iscăliturile noastre cu jurămînt pă numele marelui dumnezeu, că atît pă numitul sluger Theodor cît și pe toți cei cu dînsul cinovnici arnăuți și oricîți s-au aflat într-această nălucire subt oblăduire-i, iertare, milostivire, ajutoare și după starea fieșcăruia răsplătire cu mîngîiere simțitoare și folositoare, asemenea și pandurii, iertare și nepomenire dă trecutele păreri amăgitoare. Și mergînd la ale sale, să să odihnească cu tot răpaosul ce și pînă acum l-au avut.

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 32. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 74; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 46.

153

[București,] 11 februarie 1821

Se aprobă 1 000 groși cheltuieli de drum pentru doctorul Arsachi.

[Βουκουρέστι,] ιαη Φεβρουαρίου ,αωκαφ

Γ ρ ό σ ι α

1 000, ἤτοι χίλια γρόσια, χαρτζιράχι τῷ ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ 'Αρσάκῃ, ἀπερχομένῳ εἰς Κραϊώβαν μετὰ τοῦ ἄρχ. βορνίκου Κωνσταντίνου Σαμουρκάσῃ.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

'Ο Οὐγγροβλαχίας Διονύσιος, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Bălcanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu, Gheorghe Filipescu.

---

[1] Divanul a încredințat lui C. Samurcaș și o carte pentru iertarea lui Tudor Vladimirescu și a oamenilor săi, pe care o anexăm.

[București.] 11 februarie 1821

Groși

1 000, adică una mie groși, cheltuieli de drum excelenței sale doctorul Arsachi, care pleacă la Craiova împreună cu boierul vornic Constantin Samurcaș.

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu, Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 300. Orig. grec.

154

12 februarie 1821

Tudor Vladimirescu arată zabitului de Romanați pentru ce s-a răsculat poporul.

Că toată raiaua împărătească dintr-această țară nemaiputînd suferi prăzile și jafurile ce li s-au făcut dă către mai marii lor, s-au sculat împotrivă-le, iar pă dă altă parte prin agzimagzar și-au arătat plîngerile și cererile către prea Înalta Poartă, care și serhaturilor este știută, avînd întrebare și judecată cu acești trădători.

Ci dumneata dă ai vreo volnicie de la prea Înalta Poartă a rădica arme asupra raielei cei credincioase și supuse prea Înaltei Porți, urmează. Iar într-alt chip făcînd, păzește-te foarte tare ca să nu cazi în primejdie și urgia prea puternicii împărății, fiindcă norodul nici cu oamenii împărătești nici cu nimenea bătaie nu are, decît numai au judecată cu cei ce i-au prădat, fără milostivire și făr' de știrea prea puternicii împărății.

Fevruar 12

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 33. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte just ficative...*, p. 77; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 48 (greșit datat, 21 februarie).

155

12 februarie 1821

Drăgulinescu comunică lui I. Magheru că Iordache [Olimpiotul] a plecat cu 300 arnăuți împotriva lui Tudor Vladimirescu și că în București domnește mare frică de acesta.

Cu frățească dragoste mă închin dumneavoastră.

Aseară am sosit și eu de la București. Mare frică este acolea de slugeriul Tudor. Miercuri au mai plecat căpitanu Iordaiche cu 300 de arnăuți, tot asupra slugeriului [1]. Dar să auză că vine Calimac.

[1] Iordache a plecat în ziua de 9 februarie.

La 13 februarie pleacă din Craiova « un trimis pă drumul Bucureștilor, spre întîmpinarea sărdarului Iordache pînă la Ciolănești» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 14, 27).

Înştiinţaţi-mă ce s-au mai urmat: atît de Tudor, cît şi de ceilalţi saraschieri ai noştri, care sînt asupra lui. După ce-mi va veni răspuns de la slugeriu Costi, vin şi eu într-acolea.

Şi sînt al dumneavoastră ca un frate.

Drăgulinescu biv polcovnic
1821, februar 12

[Adresa:] Cinstiţi şi mie ca nişte fraţi: dumnealui cuscrul Ioniţă Măgheriu căpitan şi dumnealui cumnatului Gheorghe, cu frăţască dragoste.

Acad. R.P.R., doc. CCXC/98. Orig. rom.

156

[Bucureşti,] 12 februarie 1821

Se aprobă banii necesari căminarului Sava pentru muniţii.

[Βουκουρέστι,] ιβη Φεβρουαρίου αωκαῳ

Γρόσια
5 000, ἤτοι πέντε χιλιάδες γρόσια, τῷ ἄρχ. καμινάρῃ Σάββᾳ δι' ἀγορὰν τζεπχανέν, ἤτοι:

Γρόσια
2 000 διὰ τὸν διὰ λογαριασμόν του καὶ τῶν νεφερίων του τζεχανέν.
3 000 ἔτι διὰ λογαριασμὸν τοῦ τόπου καὶ σταθῇ εἰς φύλαξιν.
5 000

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Ὁ Οὐγγροβλαχίας Διονύσιος, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă, Istrati Creţulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Κωνσταντῖνος Σαμουρκάσης, Γεώργιος Σλατινιάνος, Gheorghe Filipescu.

[Bucureşti,] 12 februarie 1821

Groşi
5000 adică cinci mii groşi boierului căminar Sava pentru cumpărare de muniţii adică

Groşi
2 000 pentru muniţii pe socoteala lui şi a neferilor lui.
3 000 încă pe socoteala ţării, să se păstreze.
5 000

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă, Istrati Creţulcscu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu, Constantin Samurcaş, Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2216 c, f. 307. Orig. grec.

157

[Bucureşti,] 12 februarie 1821

Se aprobă 1000 groşi cheltuieli de drum pentru doi călăraşi trimişi la Constantinopol cu răspunsul boierilor către sultan.

[Βουκουρέστι,] ιβ῀ Φεβρουαρίου ,αωκα[ου]

Γρόσια

1 000, ἤτοι χίλια γρόσια, χαρτζιράχι δυσὶ καλαράσηδαις ἀποστελλομένοις εἰς βασιλεύουσαν μὲ ἀποκριτικὰ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων πρὸς τὸ θεοφρούρητον ὕψος του, εἰς πηγαινοερχομόν.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă, Istrati Creţulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, . . ., Gheorghe Filipescu.

[Bucureşti,] 12 februarie 1821

Groşi

1 000 adică una mie groşi, cheltuieli de drum dus şi întors pentru doi călăraşi trimişi la Constantinopol[1] cu răspunsurile prea nobililor boieri către înălţimea sa de dumnezeu păzită.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă, Istrati Creţulescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu, . . .[2], Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2216 c, f. 299. Orig. grec.

158

Ianuşeşti, 12 februarie 1821

Hagi Ianuş răspunde cîrmuirii Ţării Romîneşti că nu poate să dea cu împrumut suma cerută.

Γιαννοσέστι, τῇ 12 Φεβρ. 1821

Πρὸς τοὺς ἄρχοντας διοικητὰς τῆς αὐθεντίας Οὐγγροβλαχίας
Βουκουρέστι

Δουλικῇ τῇ ὑποκλίσει ἐδεξάμεθα τὸ ἀπὸ τὰς 2 τοῦ τρέχοντος πανευγενὲς προσκυνητὸν καὶ τὰ προσταττόμενα ἔγνωμεν. Οἱ ταπεινοὶ δοῦλοι σας κατὰ πάντα

[1] În *Activitatea poştei* se notează că în aceeaşi zi s-au dat opt cai pentru « doi călăraşi la Ţarigrad, iar din Olteniţa cu şase cai pănă la Razgrad» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 15).

[2] Indescifrabil.

καιρὸν καὶ διαφόροις τρόποις ἐδουλεύσαμεν τὴν φίλην πατρίδα μὲ ἄκραν μας προθυμίαν καὶ ζῆλον, κατὰ τὸ ἀπαραίτητον χρέος ὁποὺ ἔχομεν εἰς αὐτήν, ὡς καὶ ἤδη κατὰ τὴν ζήτησιν τοῦ ἐντίμου διβανίου Κραγιώβας ἐμετρήσαμεν ὅσα μετρητὰ ἔτυχαν εἰς τὴν κάσαν μας. Καὶ αὐτὰς τὰς τριάκοντα χιλιάδας, ὁποὺ προστattόμεθα παρὰ τὴν εὐγενίαν σας, μὲ ταπεινὴν προθυμίαν νὰ ὑπακούσωμεν ἤμασταν ἕτοιμοι τὴν σεβαστὴν ὑμῶν ἐπιταγήν, πλὴν μὲ τὸ νὰ ἀπὸ κακὴν τύχην διεσκορπίσθη ἡ Κραγιώβα, καὶ νεκρωθείσης κάθε ληψοδοσίας οὐ δυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν τὴν προσταγὴν τῆς πανευγενίας σας. Ὅθεν καὶ ἐξαιτοῦμεν πανευγενῶς συγγνώμην μὲ τὸ νὰ μὴν ἠδυνήθημεν διὰ τὰ καιρικὰ συμπτώματα νὰ συνδράμωμεν τὴν ποθητὴν πατρίδα εἰς αὐτὴν τὴν δεινὴν καὶ κατεπείγουσαν περίστασιν καὶ ἀνάγκην της. Ταῦτα μὲν δουλικῶς, μένομεν δὲ μὲ βαθύτατον σέβας

τῆς ὑμετέρας πανευγενίας σας
ὑποκλινέστατοι δοῦλοι
[Χ. Ἰωαννούσης]

Ianușești, 12 februarie 1821

Către boierii cîrmuitori ai Ungrovlahiei
La București

Cu plecăciune supusă am primit prea cinstita scrisoare din 2 curent și am văzut cele poruncite. Robii d-voastră prea plecați în tot timpul și în diferite moduri, am servit patria prietenă cu foarte multă bunăvoință și cu zelul cuvenit datorici ce aveam față de ea. Precum după cererea cinstitului divan al Craiovei, i-am dat deja tot numerarul care s-a întîmplat să fie în casa noastră. Iar în legătură cu cele treizeci mii cerute de domnia voastră, eram gata să împlinim cu plecată bunăvoință cinstita d-voastră poruncă. Deoarece însă din nefericire populația din Craiova s-a risipit, iar afacerile au ajuns la un punct mort, nu putem să împlinim prea cinstita poruncă a d-voastră [1]. Prin urmare vă cerem iertare întrucît nu putem din cauza evenimentelor să ajutăm patria dorită în această grabnică nevoie a ei și împrejurare. Rămînem cu cel mai adînc respect

ai domniei voastre prea supuși robi
[Hagi Ianuș]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș, 703, f. 51. Text grec.

---

[1] Într-o scrisoare trimisă din Sibiu la 30 martie 1821 casei Papatheo și Scardis din Viena, Hagi Ianuș scrie între altele:

« Ἡμεῖς εἰς τὰς εἴκοσι τοῦ παρόντος ἐκατευωδώθημεν ἐδῶ ἐξ' αἰτίας τῶν ἀποστατῶν ὁποὺ ἐσηκώθηκαν εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ κατ'αὐτὰς θέλομεν σᾶς τραβίσει καὶ καμίαν πόλιτζαν ἢ εἰς χάρτινα ἢ εἰς εἰκοσάρια » (Noi am sosit aci la 20 ale lunii curente din cauza apostaților care s-au ridicat în Țara Romînească; zilele acestea o să vă tragem o poliță sau în bani hîrtie sau icosari) (Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș, 703, f. 52. Text grec).

159

14 februarie 1821

Suma împrumutată de divanul Craiovei de la Hagi Ianuș pentru trupele trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

[Într-un registru comercial al casei Hagi Ianuș este trecută următoarea însemnare:]

14 Φεβρουαρίου 1821

Ὅσα τῶν διβανίτων ἀρχόντων ἐστείλαμεν ἀπὸ Γιαννουσέστι εἰς Κραϊώβαν, κατὰ τὴν ὁμολογίαν των, διὰ τὴν χρείαν στρατευμάτων ἐπὶ Θεοδώρου 5 000.

(Suma ce am trimis de la Ianușești boierilor din divanul Craiovei [1], potrivit cu zapisul lor, pentru nevoile oștilor împotriva lui Tudor, 5 000) [2].

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș, 518, f. 160.Text grec.

160

[București,] 14 februarie 1821

Cîrmuirea aprobă 1 050 groși pentru cumpărarea de muniție trimisă la Craiova.

[Βουκουρέστι,] ιδῃ Φεβρουαρίου ,αωκαῳ

Γρόσια

1 050, ἤτοι χίλια πενήντα γρόσια, διὰ 1 000ους τεστέδες φυσέκια, ὁμοῦ μὲ τὰ ἔξοδα τῶν σενδουκίων των, τὰ ὁποῖα ἐστάλησαν εἰς Κραϊώβαν

Διωρισμένε σαράφη, δός

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, . . . Gheorghe Filipescu.

---

[1] În *Activitatea poștei* se notează la 16 februarie: « ștafeta ce au venit cu bani de la Hagi Enuș, întors la Enușești» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 27).

[2] În condicile casei Hagi Ianuș se află și alte însemnări cu privire la sumele date în legătură cu răscoala, pe baza unor zapise care nu s-au găsit.

Astfel, în 1823 se consemnează plata unei sume « lui Gheorghe Hronologlu care ne-a vîndut un zapis de 5 000 groși al boierilor din București, cu data de 4 martie 1821» (Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș, 669, f. 111). Același zapis este menționat și în actele din 1824 și 1825 privind datoriile țării, unde se arată că tocmai pentru suma din acest zapis cere dobîndă biv vel vistier Hagi Moshu (Arh. St. Buc., Condica domnească 111, p. 86 și condica 125, p. 289—293). În aceeași condică a casei Hagi Ianuș se consemnează și un alt zapis de 2300 groși al lui Ghencea aga, cu data de 28 martie 1821, și altul al casei menzilurilor semnat de stolnicul Ștefan, pentru 484 groși.

[Bucureşti,] 14 februarie 1821

Groşi

1 050 adică una mie cincizeci groşi, pentru 1 000 testele cartuşe şi cheltuiala lăzilor în care au fost trimise la Craiova.

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalachc Manu, Grigorie Filipescu, ... [1], Gheorghe Filipescu [2].

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2216 c, f. 304. Orig. grec

A N E X Ă

la documentul nr. 160

[Βουχουρέστι,] ιδ?? Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

150, ἤτοι ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια, χαρτζιράχι τῷ βατάχῳ τῶν καλαράσηδων, ἀποστελλομένῳ εἰς Κραγιώβαν μὲ τζεπχανὲ καὶ μὲ χαζνέν.

Διωρισμένε σαράφη δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu, ..., Gheorghe Filipescu.

[Bucureşti,] 14 februarie 1821

Groşi

150, adică una sută cincizeci groşi, cheltuieli de drum vătafului călăraşilor care este trimis la Craiova cu muniții şi cu bani [3].

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, ... [4], Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2216 c, f. 303. Orig. grec.

---

[1] Indescifrabil.

[2] Pe foaia 305 se află următoarea însemnare: 'Αρχ. στόλνικε ἄς δώσῃ τῷ ἄρχ. κλωτζ. γρόσια χίλια πεντήκοντα διά φυσέκια καὶ λαμβάνει πετζετλουΐτον παρὰ τοῦ μεδελνιτζάρη Διρζάνου (Boier stolnic! să dai boierului clucer una mie cinci sute groşi pentru cartuşe şi să primeşti un pecetluit de la medelnicerul Dîrzeanu).

[3] În aceeaşi zi poşta pune la dispoziție opt cai pentru « vătafu de călăraşi, cu un călăraş cu gephane, la Craiova» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 15).

[4] Indescifrabil.

161

[Craiova,] 14 februarie 1821

Sinet la mîna căpitanului Ion Băltățeanu, să fie scutit de dări ca unul ce cu oamenii săi sprijină stăpînirea împotriva răscoalei.

De la căimăcămia Craiovei, cu divanu.

Fiindcă Ion Bălțățanu den satu Bălțații de Sus, de sud Mehedinți, s-au sculat de sineși și, strîngîndu-ș buluc de feciori ostași după porunca stăpînirii ce au văzut-o, au venit împreună cu dînșii spre ajutorul stăpînirii; și pentru ca să fie de acum înainte știut și cunoscut că este căpitan asupra oamenilor săi cîți i-au strîns și va mai strînge, i s-au dat această carte a divanului la mînă-i, ca să o aibă drept sinet, cu care să fie apărat cu toată casa de orice angarii și dări ce vor fi pă altă breslă, asămenea ca dînsul. Și dînd dumnezău să să liniștească, cunoscîndu-i-să vredniciia slujbei sale, va dobîndi deosăbită cinste și milă a stăpînirii, cu care va fi în odihnă și în liniște în toată viiața sa, după cum și feciorii săi asăminea vor rămînea nesupărați de dăjdii și de alte angarii în veci.

1821 fevruar 14

Carele are a fi supt comanda slujerului Solomon, stăpînul lor și căpeteniia ce le este.

Galaction al Rîmnicului [1]
Ioan Tipaldos [1]
Dim[itrie] Bib[escu]

Acad. R.P.R., doc. CXI/81. Orig. rom., pecete aplicată în tuș.

162

București, 14 februarie 1821

Caimacamii instituie un control asupra străjilor de noapte din București.

Noi caimacamii Țării Rumînești, către dumnealui cinstitul fratele biv vel vornic Gheorghache Filipescu.

Trebuință fiind ca orinduitele străji să se afle împlinindu-și datoria mai cu deadinsul, să nu se întîmple în politie ataxii, mai vîrtos noaptea, cînd toți se află în odihnă făr-de grijă și cei cu cugete rele atunci pot să-și găsească vremea lor de vreo supărare, cînd străjile ce sînt orînduite nu-și vor păzi datoria a priveghea și a se preîmbla pe ulițe; de aceea poftim pe d-ta să primești această însărcinare de priveghere în semtul podului Mogoșoaei, luînd împreună cu

[1] Iscălitură în grecește.

d-ta și pe alți doi din boierii părței locului, ce vei socoti fără pregetare, pe cari să ni-i arăți ca să-i pohtim osebit și pe d-lor a primi această îngrijire și cu toții dimpreună, luînd cu d-voastră orînduita strajă, să vă aflați cu multă priveghere în semtul acesta, ocolind noaptea toată partea aceasta și băgînd de seamă ca să se păzească bunul nizam și odihna nebîntuită a tuturor cîți se află cu lăcuința într-acest semt.

1821 februarie 14

Asemenea patru pitace s-au făcut către 4 boieri orînduiți: unul către dumnealui vornicul Manu pe podul Calicilor, unul către vornicul Alexandru Ghica pe podul Beilicului, unul către aga Costache Cornescu pe podul Tîrgului de Afară, unul către dumnealui vornicul Grigorie Băleanu prin politia Bucureștilor.

Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 208. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 55.

163

[15? februarie 1821]

Tudor Vladimirescu cere vornicului Constantin Samurcaș lămuriri asupra acțiunilor ce se întreprind, trimițîndu-i totodată și « cererile norodului ».

Copie întocmai după cel adăvărat pitac, carele s-au dat dumnealui banului Mihalache Ghica.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Am primit cu multă plecăciune prea cinstită scrisoarea dumitale și am înțeles toate cele poruncite.

Celebi, văz că dumneata și slăvitul consulat, unele scrieți și arnăuții carei sînt aici în partea locului altele urmează. Pentru care, atît pentru a lor urmare, cît și pentru toate altele, prin grai va arăta dumitale sineor Macedonschi.

Ci dă sînt adăvărate scrisăle, să să tragă și arnăuții unde am zis, dă loc.

Celebi, eu sînt tot cel adăvărat robul dumitale și în toată vremea mă rog lui dumnezeu ca să văz pă dumneata norocit. Și acum este vreme cînd să te faci dumneata norocit și suflețește și în viiață, dă vei pofti binele obștii și al celor ce să trudesc pentru dreptate.

Trimisei și cererile norodului și ale celor ce să ostenesc și să trudesc, și mă rog să am în grabă prea cinstit răspunsul dumitale ca să știe și norodul ce să urmeze.

Și cu multă plecăciune sînt al dumitale prea plecată slugă

Theodor

[Adăugat ulterior:]

Acest pitac [este] al slugerului Theodor, ce-l trimite către răposatul vornic Constandin Samurcaş, [1] şi care s-au fost însoţit şi cu ponturile cele din partea norodului, care ponturi în sfîrşit numai este scris cu condeiu răposatului sluger.

Acesta s-au prescris dă mine, după cel adăvărat pitac al slugerului Theodor.

G. Macescu
1838, aprilie 28

E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 63—64. Publicat, cu deosebiri de lectură, şi de dr. P. Samarian, *Contribuţia Ialomiţei la istoria neamului. Ceva din trecut: Documente inedite din timpul lui Tudor*, în *Pămîntul* (Călăraşi), II (1933), nr. 32—34 din 4 iunie, p. 2; reprodus de N. Iorga, *Noi scrisori ale lui Tudor Vladimirescu*, în *Revista istorică*, XIX (1933), p. 162—163.

164

Bucureşti, 15 februarie 1821

Notă informativă despre evenimentele din Ţara Romînească, trimisă autorităţilor militare ruse din Basarabia.

№ 12. Букарест 15 февраля 1821

Произшествия в Малой Валахии день ото дня становятся важнее. Толпы народа предводительствуемого Теодором Владимиреско, весьма увеличились, и хотя силы оных в точности еще не известны, однако, судя по успеху действий их, надобно думать, что не скоро могут они быть разогнаны собранными в Крайове Арнаутами, коих число до 500 или 600 человек простирается. Монастырь Мотрю, находившийся некоторое время в осаде от возмутившихся, наконец принужден был сдаться на капитуляцию, и все запершиеся было в оном, как бояре, так и арнауты и Пандуры, выпущены без всякого прикосновения. Теперь же подвинулись толпы сии ближе к Крайову и находятся не далее как в 4-х часах от сего города. Все жители онаго уже разбежались, и никто не остался более как только один Каймакан с несколькими боярами, службою обязанными. Да и он, как говорят, держит на дворе своем в готовности почтов[ую] лошадь, дабы, при первой опасности, ускакать поскорее. Жена его прибыла уже сюда.

В Бухаресте сделано распоряжение для обеспечения города очень хорошее; чрез целую ночь рассылаются по всем улицам арнауты для обходов, по 40 и 50 человек вместе, от чего и не случилось еще никаких злонамеренных предприятий, со стороны бродяг, во множестве в Бухаресте обретающихся.— Между тем Бояре получили уж[е] от нового Господаря князя Калимаха некоторые повеления, вследствие дошедши[х] в Константинополь о сем

[1] În aceeaşi zi poşta din Craiova pune la dispoziţie doi cai pentru un « nefer cu scrisori către dumnealui dvornicul Samurcaş, pănă la Vadu Lat». (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 27).

возмущении сведений; он предписывает им, чтобы они употребили всю свою заботливость и прекращении дальнейшаго распространения сего возмущения, и что как им должны быть известны и причины онаго, то в случае худых последствий, они будут за все ответствовать. Бояре, по получении такого предписания, избрали Ворника Самуркаша, как известного более других в Малой Валахии, по бытности тамо несколько раз Каймаканом, и отправили в Крайово с полною мочью употребить все средства, кои найдет он удобными, для воздержания от дальнейших возмущений возстающего народа. Они провозглашают к народу, что возстание его есть беззаконное, а народ отвечает что и грабежи были беззаконные. Следовательно из сего можно заключить, что переговоры будут затруднительны, и народ ободренный начальными успехами своего предприятия, без сомнения будет ожидать возвращения всего того, что у них заграблено; а Бояре едва ли удовлетворят их в сем. Да и на предбудущее время без сомнения будет народ желать постановления прочнейших правил, для обезпечения их собственности.

Малая Валахия почти вся уже возстала. Два человека, повеление коих было народу противно, по одним слухам лишены будто бы жизни, а по другим сосланы в монастырь Тисману.

Какое участие приемлют турки в сем возмущении еще не известно. Когда Крайовские Бояре требовали от Виддинск[ого] паши что бы он прислал для защиты их войска, то он отвечал, что по силе трактатов с Россиею существующих, не может сего сделать, но чт[о] если таковое требование будет предписано всеми боярами Букарестскими и Российским консулом, тогда может он без затруднения отправить около 3 т. войска. Однако Бояре Букарестские не смели сего сделать, видевши, что и Российский консул не мог решиться приступить сам собою к столь важному пункту, касающемуся до нарушения трактатов.

Nr. 12. **Bucureşti, 15 februarie 1821**

Evenimentele din Oltenia devin pe zi ce trece tot mai importante. Cetele poporului, conduse de Tudor Vladimirescu, s-au înmulţit foarte mult, şi deşi forţele lor nu se cunosc încă cu precizie, totuşi judecînd după succesul acţiunii lor, trebuie să credem că ele nu vor putea fi împrăştiate curînd de arnăuţii strînşi la Craiova, al căror număr este de 500 sau 600 de oameni. Mănăstirea Motru, care a fost cîtva timp asediată de răsculaţi, a fost silită în cele din urmă să capituleze şi toţi cei care se închiseseră în ea, boieri cît şi arnăuţi şi panduri, au fost lăsaţi să plece nestingheriţi. Astăzi, aceste cete s-au apropiat mai mult de Craiova şi se află nu mai departe de 4 ore de acest oraş. Toţi locuitorii din acest oraş s-au împrăştiat şi nu a mai rămas mai nimeni, decît caimacamul cu cîţiva boieri obligaţi să rămînă acolo prin slujba lor. Dar pînă şi el, după cum se spune, ţine în curte pregătit un cal de poştă, ca să plece imediat la primul semnal de pericol. Soţia sa a sosit deja aici.

În Bucureşti s-a dat o poruncă foarte nimerită pentru securitatea oraşulu în cursul nopţii sînt trimişi pe toate străzile arnăuţi în patrulare, cîte 40 şi 50 de oameni împreună, şi datorită acestora nu s-a întîmplat încă nici un fel de fapte rău intenţionate din partea vagabonzilor, care se află în Bucureşti în mare număr. Între timp, boierii au primit de acum unele porunci de la noul domn, prinţul Callimachi. În urma informaţiilor ajunse la Constantinopol cu privire la această răscoală, Callimachi le porunceşte să-şi dea toată silinţa să oprcască întinderea acestei răscoale şi pentru că ei trebuie să cunoască şi pricinile ci în caz că aceasta va avea urmări rele, ei vor fi răspunzători pentru toate. După primirea acestei porunci, boierii au ales pe vornicul Samurcaş, ca unul care era cunoscut mai bine decît alţii în Oltenia, pentru că fusese acolo de cîteva ori caimacam şi l-au trimis la Craiova cu depline împuterniciri să întrebuinţeze toate mijloacele, pe care le va găsi potrivite, spre a opri poporul răzvrătit să continue a se răscula. [Boierii] declară poporului că răscoala este o fărădelcge, iar poporul răspunde că și jafurile au fost o fărădelege.

Prin urmare, de aici se poate deduce că tratativele vor întîmpina mari greutăţi și că poporul încurajat de succesele iniţiale ale acţiunii sale va aştcpta, fără îndoială, să i se restituie tot ceea ce-i fusese jefuit și e îndoielnic, dacă boierii îi vor satisface această revendicare; cert este însă faptul că şi pentru viitor poporul va dori instituirea unei orînduieli mai temeinice pentru a i sc asigura proprietatea.

Oltenia este răsculată aproape în întregime. Doi oameni, a căror purtare n-a fost pe placul poporului, potrivit unor zvonuri, au fost omorîţi, iar după alte zvonuri, au fost surghiuniţi la mănăstirea Tismana.

Nu se ştie încă cum vor proceda turcii cu această răscoală. Cînd boierii din Craiova au cerut paşei de la Vidin să le trimită trupe pentru apărarea lor, acesta le-a răspuns că în virtutea tratatelor existente cu Rusia nu poate face aceasta; dar dacă asemenea cerere va fi semnată de către toţi boierii din Bucureşti, precum şi de consulul rus, atunci el le va putea trimite, fără greutate, aproximativ 3 000 de oameni. Boierii din Bucureşti însă n-au îndrăznit să facă aceasta, văzînd că nici consulul Rusiei nu s-a putut hotărî să acţioneze de unul singur într-o problemă atît de importantă, care se referă la violarca tratatelor.

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet 6, dos.18, partea I, f. 775—778.

165

[Craiova,] 15 februarie 1821

Ioan Tipaldos convoacă pe Nicolae Glogoveanu la lucrările divanului din Craiova.

Cu frăţcască dragoste mă închin dumitalc, frate arhon clucer Nicolac Glcgovene... [1]

[1] Doc. rupt.

Atît datoria patriei cît și a stăpînirii te face ca să te afli aici la tahtul căimacămii ca un dregător al divanului, ce ești [1], să căutăm delicatele trebuință ce sînt. De aceea scriu dumitale și te pohtesc ca să te scoli negreșit de unde t[e ve]i [2] afla și să vii fără zăbavă aici, căci s-au pornit îndestu[la]t[ă] [2] oștire asupra vrăjmașului și avem nădejde de la dumnezău ca să-l înfrîngă și să-l sfarăme. Și că ai priimit scrisoarea și [că] [2] te scoli să vii, să am frățesc răspunsul dumitale.

Sînt al dumitale ca un frate

Ioan Tipaldos [3]
1821 fevruarie 15

Acad. R.P.R., doc. CCCXXXIV/159. Orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 36.

166

[Înainte de 16 februarie 1821]

« Cererile norodului rumînesc », formulate de Tudor Vladimirescu.

Înainte de 16 februarie 1821

Cererile norodului rumînesc.

Pont 1 Domnul țării să nu aducă cu înălțimea [sa] aicea în țară mai mulți boieri greci decît patru, adică un postelnic mare i un cămăraș i un portar și un grămătic mare.

2 Toate scaunile arhierești și toate mănăstirile țării să fie apărate cu totu de către călugări greci, rămîind pe sama țării, precum este legat și precum să coprinde în hat[i]șiriful răposatului întru fericire înpăratul sultan Selim din anu 1802.

3 Din șase dăjdii, care s-au întocmit de către măriia sa domnul Caragea, dooaă să lipsască cu totu, iar patru să rămîie, cu urmare după aceiași legătură, socotindu-să pe trei luni, una.

4 Toate cîte s-au întocmit și s-au făcut de către răposat întru fericire domnul Alexand[ru] Suțu să să strice cu totu, și să rămîie toți streinii și toate cumpăniile precum s-au întocmit de către măriia sa domnul Caragea; cum și toate ludile cîte s-au mai adăogat pe la județe de către numitul domn Suțu să să

---

[1] La 26 ianuarie N. Glogoveanu a fost numit ispravnic de Mehedinți, tovarăș cu Costache Ralet, în locul spătarului Costachi Racoviță. (*Oltenia*, III, p. 171—172). Acesta din urmă a fost destituit și pus sub urmărire din cauză că a jefuit pe locuitori (Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 209).

[2] Doc. rupt.

[3] I. Tipaldos a fost numit caimacam al Craiovei la 16 mai 1820 (*Hurmuzaki*, XX, p. 515). Spre sfîrșitul lunii decembrie 1820 el se afla în București de unde scria unui cunoscut făcînd aluzie la evenimentele care se pregătesc (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 402, doc. 10; fondul Glogoveanu, doc. 511/1820). La 17 aprilie 1821 se afla deja plecat la Brașov (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 34, doc. 20 și 115).

scază; iar anaforalile şi întăririle ce s-au făcut de către acel domn asupra arătatelor madele, în fața norodului, să să arză toate; precum şi oieritul şi dijmăritul şi vinăriciu, să nu fiie slobod a să mai adăoga măcar un bănuț piste legătura ce s-au făcut de către domnul Caragea.

5 Havaietul tuturor vitelor şi al mărfurilor, care de la o vreme încoaci s-au obişnuit a să luoa cu nume de havaet al vistierii și al altora, precum şi vama du prin orașă și sate, să lipsească cu totu, rămîind ca să ia vamă numai la marginile țării de la toți care întră şi iasă cu mărfuri; fiindcă dintr-această pricină, a greotății havaeturilor şi a vămilor, neguțătoriia au încetat cu totu, ajungînd țara în cea desăvîrşită lipsă a banilor. Căci această țară de dumnezeu păzită, altă tarapana nu are, decît numai cu neguțătoriia trăieşte. Precum şi vama ce să va luoa la margini să fiie uşoară, precum s-au urmat în domniia răposatului Alexandru vodă Ipsilant.

6 Toate dregătoriile țării, atît cele politicești, cît și cele bisericești, de la cea mare pînă la cea mai mică, să nu să mai orînduiască prin dare de bani, pentru ca să poată lipsi jafurile din țară.

Asemenea şi toate dările preoțeşti să să scază, rămîind după cuviință. Şi preoți cu dare de bani să nu să mai facă, ci numai care va fi destoinic şi unde face trebuință.

Zapcii prin plăşi să nu fiie slobod a să orîndui cîte doi, ci numai cîte unul, şi acela să fiie pămîntean, şi prin chezăşie că nu va face jaf.

7 Caftane cu bani să înceteze cu totu de a să mai face, ci numai după slujbă.

8 Havaietul înnoirii tuturor sineturilor privileghiiaților să să scază, rămîind după cum s-au întocmit de către răposat domnul Alexandru Ipsilant; şi nici pe bresle, nici scutelnici, ajutoare să nu fiie slobod a să mai scoate nicidecum, fără numai cînd va fi vreo mare trebuință a țării şi cunoscută de tot norodul.

9 Poslușnicii să lipsească cu totul, fiindcă este numai un catahrisis al țării şi folos al jăfuitorilor; precum și toți scutelnicii streinilor să lipsască cu totu.

10 Dregătoriia spăthării cei mari, dinpreună cu toți dregătorii şi toți slujitorii spăthărești, să lipsască cu totu, fiindcă este de mare stricăciune țării, despre partea jafurilor, *cu căpi.ăniile lor cele spăthărești*[1].

11 Țara să fiie volnică a-ş face şi a ținea patru miie de ostaşi panduri cu căpeteniile lor şi doao sute arnăuți, scutiți de toate dările, şi cu leafă uşoară, a cărora leafă să să iconomisească din veniturile mănăstirilor.

12 Toate lefile streinilor să lipsască cu totu.

13 Toți dregători judecătoriilor și ai calemurilor să să înpuțineze, rămîind numai precum au fost în vechime; și lefile să le fiie ușoare.

Asemenea şi havaetu jălbilor și cărților de judecată să să scază.

14 Prăvilniceasca Condică a domnului Caragea să lipsească cu totu, nefiind făcută cu voința a tot norodul; iar a domnului Ipsilant să rămîie bună și să să urmeze.

---

[1] Textul *cursiv* a fost răzuit în parte.

15 Mitropolitu cel de acum să lipsască, nefiind orînduit cu alegerea şi voința a tot norodul; şi să să rînduiască altul, pe care va pohti norodul.

16 Păinea şi carnea şi toate cele de mîncare, cîte es dintr-această țară, să să întocmească a să vinde prin orașă, lăsîndu-să cîştig brutarilor i casapilor şi băcanilor numai la zece unul peste prețu ce să va cumpăra de la lăcuitori, şi toți precupeții du prin orașă să lipsască cu totu.

17 Toată familiia şi toți oamenii răposatului domn Suțu să să rădice din țară, ca unii ce au fost numai nişte ucigaşi ai aceştii țări.

18 Dumnealui caminar Bibescu şi dumnealui stolnic Viişorean să să izgonească din țară, ca unii ce au îndrăznit de au ucis norodul cu arme de moarte, fără a-i întreba ce le este cererea.

19 Hagi Enuş, carile nu s-au purtat ca un negutător, ci s-au întovărăşit cu jăfuitorii, din care pricină s-au făcut mare pradă țării, cu totu să să izgonească din țară afară, vînzînd și rădicînd toate cîte are în țară.

20 Doi hoți predați, anume Iovan Rogobete şi Ghiță Hoțul cu ceata lui, care s-au predat într-acest an şi nu s-au ținut, ci şi acum s-au mestecat la fapte tîlhăreşti, să să puie la ocnă pentru toată viiața lor, sau să să omoare în fața norodului, pentru pildă [1].

E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 64—67, după originalul din hîrtiile ramase de la poetul Al. Macedonschi. Publicat cu deosebiri şi de dr. P. Samarian, *Contribuția Ialomiței...*, în *Pămîntul* (Călăraşi), II (1933), nr. 32—34 din 4 iunie, p. 2; reprodus de N. Iorga, *Noi scrisori...*, în *Revista istorică*, XIX (1933), p. 163—165. O variantă în limba germ., *Hurmuzaki*, XX, p. 592—594 (Vezi doc. următor).

Forderungen,
welche das wallachische Volk in der Wallachey macht.

1. Der Fürst der Provinz soll nicht mehr, als vier Bojaren, welche Griechen sind, mit sich bringen, nähmlich ein Rath, einen Kämmerer, einen Wacheaufseher (portarium) [2], — und einen Secretär.

2. Alle bischöflichen Sitze und alle Klöster der Provinz sollen von den griechischen Mönchen geräumt werden, nur die ältern sollen für einen Theil der Provinz bleiben, wie es von dem weiland Kaiser-Sultan Selim im Jahre 1802 statutenmässig angeordnet worden ist. Der Metropolit so wie die drey Bischöfe mit allen Klöstern sollen verpflichtet seyn Schulen in türkischer Sprache zu halten, zu welchen die Jugend der wallachischen Nation, reich und arm, den Zutritt habe und auf Kosten des Kirchebschatzes gelehrt werden.

3. Aus den sechs von dem Fürsten Carage eingeführten Abgaben sollen zwey gänzlich aufgehoben, vier derselben aber beybehalten und vierteljährig einbehoben werden.

[1] Ponturile 19 şi 20 sînt scrise de Tudor Vladimirescu.

[2] Portarius, Thorwärter, Thorhüter, Pfortner, Portarium, Zoll; würde von diesem Neutrum das Masculinum abgeleitet, so hiesse es dann: Zolleinnehmer.

4. Alle wie immer gearteten Anordnungen des weiland Herrn Alexander Suciul sollen ungiltig seyn und nur die vom Fürsten Carage getroffenen dem Vaterlande nützlichen Einrichtungen fortbestehen, wie auch alle Compagnien nach seiner Anordnung. Ferner alle durch Herrn Suciul gegen die Constition des Fürsten Carage erlassenen Gesetze sollen aufgehoben werden. Eben so sollen die durch Herrn Suciul gemachten Resolutionen und Confirmationen, ihres Verderbens wegen, wie weisses Papier bleiben. — Sedriae[1] sollen nicht öfter als in zwölf Jahren Eine seyn, wie es bey andern cultivirten Nationen gebräuchlich ist, denn sie sind nicht dem Vaterlande, sondern vielmehr den Räubern nützlich.

5. Zehente und Taxen sollen über die, durch das Statut von Carage bestimmten, nicht vermehret werden, weil jener Vertrag die mit den höhern Machthabern im Jahre 1774 eingegangenen Verträge und Verbindlichkeiten berücksichtiget.

6. Die von allem Vieh, so wie von Waaren seit einiger Zeit, unter dem Titel des Staatsschatzes abgeforderten Zölle sollen in Städten und Dörfern aufgehoben werden. Der Zoll soll nur an der Gränze, von den ein — und ausgehenden Waaren und Viehtriben abgefordert werden, wie es bey cultivirten Nationen üblig ist, denn aus dieser Ursache hörte der Verkehr auf und das Vaterland gerieth in Geldnoth. Dieses von Gott beschützte Reich hat beinahe keine andern Einkünfte, als die aus dem Handel fliessen. Der Zoll, welcher an den Gränzen gefordert wird, soll minder wie er unter der Herrschaft Ipsilanti war und die Ausfuhr gegen das türckische Gebieth hin, frey seyn.

7. Alle sowohl politische als geistliche Ämter im Reiche, vom grössten bis zum kleinsten, sollen künftig nicht mehr ums Geld vergeben werden, damit nicht mehr Gelegenheit gegeben werde unter derley Vorwand andere zu täuschen und zu berauben. Ebenso sollen die Collecten und Forderungen der Geistlichkeit vermindert und nach dem wechselseitigen Übereinkommen bestimmt werden. Die Geistlichen sollen nicht durch Symonie, sondern nur nach ihren Verdiensten ordinirt werden; auch (Gehülfe) Diener sollen nicht zwey, sondern nur Einer, der ein Patriot ist bestimmt werden, damit die Furcht er werde dem Vaterlande schaden, beseitiget werde.

8. Würden sollen nicht um Geld vergeben werden, dabey soll nicht auf die Abstammung sondern auf das Verdienst gesehen werden.

9. Die Taxen von Suppliken, Privilegien und allen Documenten sollen vermindert werden, es sollen blos jene beybehalten werden, welche vor dem Fürsten Ipsilant eingeführt waren. Weder von den Unterthanen, noch von den Gewerbsleuten (Künstlern) sollen Subsidien eher abgefordert werden, als wenn es die dem ganzen Volke bekannte Noth des Vaterlandes erheischet.

---

[1] Landtage? Nach dem Beyspiele Ungarns wahrscheinlich genommen, auch Russland mag zum Beyspiel gedient haben. Latein ist das Wort nicht.

Die Söhne der Unterthanen und Künstker, welche nicht verheirathet sind, sollen von Geldabgaben frey seyn.

10. Subsidien sollen ganz abgeschafft werden, da sie blos ein Missbrauch und Hilfsmittel der Räuber sind.

11. Alle Vorrechte der Ausländer sollen gänzlich vernichtet werden.

12. Alle Provisorate der Dominien mit allen ihren Beamten sollen weggeschafft werden, da sie dem Vaterland nur zum Schaden dienen.

13. Zur Vertheidigung des Vaterlandes gegen Feinde, zum Prunke der Städte, zur Bewachung der Gränzen und zur Hintanhaltung der öfters herrschenden Krankheiten soll dem Vaterland gestattet werden, 4 000 Panduren und 200 Arnauten mit ihren Anführern zu unterhalten. Diese sollen von allen Abgaben frey seyn und der Sold, wenn ihnen ein geringer gegeben wird, soll aus den Einkünften der Klöster bestritten werden.

14. Aller Sold der Ausländer soll aufhören.

15. Die Vorsteher und Beamten der Dicasterien soll vermindert und nur in der nöthigen Anzahl, wie vor ältern Zeiten, beybehalten werden, die Besoldung derselben soll gering seyn. Die Gerichtstaxen sollen gleichfalls vermindert werden.

16. Die neuen Hauptmannschaften (capitaneatus) sollen gänzlich abgeschafft werden.

17. Die Menge (copia) der Privilegien, die von Fürst Carage herrühren, soll abgestellt werden, weil sie wider Willen des Volkes eingeführt wurde. Die des Alexander Ipsilanti soll aber aufrecht erhalten werden.

18. Der neue Metropolit soll von seinem Sitze gejagt werden, weil er nicht mit Zustimmung des Volkes gewählt wurde; derselbe soll auch im Vaterlande nicht mehr geduldet und an seinen Platz ein anderer, den die Gemeinde will, eingesetzt werden.

19. Brod, Fleisch und alles was das Vaterland Essbares hervorbringt soll in Städten verkauft werden, mit einem den Fleischern und Bäckern überlassenen Gewinn, der den zehnten Theil des Ankaufspreises nicht übersteigt. Bey dieser Anordnung soll weder die Polizey, noch andere Aufseherpersonale befugt seyn, unter dem Titel der Taxen etwas zu erheben, aber darauf soll von selben streng gesehen werden, das alle, die die Esswaaren zu vertheuern suchen, gleich aus der Stadt gejagt werden.

20. Die Dreissigtelgebühren an den Gränzen des Vaterlandes, sonst keine andern Taxen, ale die, welche Herr Alexander Moriz bestimmt hat, sollen abgenommen werden. Die Aufseher (provisorer) sollen für den Tag nicht mehr als 10-w lejos erhalten; ebenso sollen die Besoldungen der Hof und andern Beamten nach dem Statut des obgenannten Herrn fixirt werden.

21. Die von den Handelsleuten (capitaneis) und in den Städten seit einiger Zeit eingeführten Steuern sollen vermindert werden, wie weiland Ipsilanti es bestimmt.

22. Die Beamten des Hofschatzes (aerarii aulici) sollen beseitigt werden, weil sie die Ursache der Volksbedrückung sind.

23. Die ganze Familie und Dienerschaft des Fürsten Alexander Suciul soll aus den Provinz gehen, weil selbe die Mörder und Räuber der Provinz sind.

24. Aus Provinzialen sollen künftig nicht mehr Compagnien entstehen.

25. Alle Ausländer, welche mit ihrer Familie in diese Provinz kommen, sollen binnen Jahresfrist mit keiner Geldabgabe belegt werden. Aber nach Verlauf eines Jahres sollen sie, nach dem Statute des Fürsten Carage, Beyträge leisten. Jene aber, welche nicht verheirathet sind und keine Familie haben, sich aber mit einer Kunst ihr Auskommen verschaffen, sollen so lange frey seyen, bis sie heirathen. Ebenso die Hirten nach der alten vaterländischen Gewohnheit.

26. Wägen mit Gold und Silber verziert, ebenso grosse Hüte werden verbothen niemand ausser der Familie des Fürsten darf sich derselben bedienen.

27. Für den Brückenbau der stadt Bukurest soll von den Provinzialen kein Beytrag gefordert werden, sondern derselbe soll von dem Zolle, der abgenommen wird, bestritten werden.

28. Die Herren Kaminan, Bibika, Stolnik, Winschoran sollen innerhalb 10 Jahren aus dem Vaterland wandern, weil sie Unschuldige mit den Waffen mordeten, ohne selbe gefragt zu haben, was sie erbitten wollten, wesshalb auch das Volk erzürnt wurde und grosses Unglück daher erfolget ist.

29. Hadsi Janos, welcher sich nicht wie ein Schatzmeister (quaestor) betragen, sondern den Räubern sich zugesellet und das Vaterland geplündert hat, soll davon gejagt werden und dahin gehen, wo er her gekommen ist.

30. Herr Bivellő, welcher dem Vaterlande nicht nur keine nützlichen Dienste geleistet, sondern im Gegentheile viele Drangsalen verursachet und das Vaterland verrathen hat, wodurch er sich von seinem niedrigen Stande (denn er ist der Sohn eines Bauern) zu einer so hohen Würde emporgeschwungen Derselbe Bivellő, welcher das ganze Reich auf betrügerische Art plünderte und die Besitzungen (Äcker, Weingärten) den armen Leuten mit Gewalt wegnahm, soll zur Untersuchung gezogen und streng gerichtet werden, denn was hatte er, bevor er bey dem öffentlichen Schatze (aerarium publicum) angestellt wurde? woher hat er das was er itzt besitzet? Alles was er besitzet, das er vorher nicht hatte, soll ihm genommen und zum Nutzen des Vaterlandes verwendet werden.

31. Die Herren Bevell Aga Alekak Vélara, Divel Kiriak Stolnik sollen auf Lebenszeit von der Dienstleistung entfernt werden, ebenso andere, die durch mehrfällige Kunstgriffe das Vaterland unbarmherzig geplündert haben.

32. Slotser Theodor Vladimiresk, der von dem ganze Volke der Wallachen als ein wohlthätiger Vater gewählt und bestimmt ist, unser Oberhaut und sorgfältiger Regierer zu seyn, soll mit allen andern Vorstehern (praepositis) die Sorge für das innere und äussere Wohl tragen; alle, die mit ihm sind, sollen dem Volke und dem Vaterlande dienen und dafür Abgabenfrey seyn. Sie

sollen von der Obergewalt geehret und in ihren Forderungen befriediget werden.

33. Alle Vorräthe oder Nahrungsmittel, was immer das Volk von den Klöstern Bojaren und Handelsleuten zum Essen und Trinken bezieht, soll aus dem Aerarium vergütet werden.

Alle diese Punkte sollen sowohl durch ein schrifftliches Diplom, als auch durch einen Eid bekräftiget und verwahret werden, wie auch mit der kaiserlichen Bestätigung, dass es mit Vorwissen Österreichs und Russlands geschehe. Mit dem Anfange eines jeden neuen Fürsten-Regiments oder der neuen Herrschaft sollen die Bojaren und Bischöfe gehalten seyn, mit diesen Punkten an den Ufern der Donau vor dem (neuen) Herr zu erscheinen. Der Herr soll verhalten werden, dieselben zu unterschreiben und sonach erst in die Provinz einziehen.

Cererile pe care le face poporul romîn din Țara Romînească[1].

1° Domnul țării să nu aducă cu sine mai mulți boieri greci decît patru și anume: un consilier, un cămăraș, un portar și un secretar.

2° Toate scaunele arhierești și toate mănăstirile țării să fie evacuate de călugării greci, numai o parte din cei mai bătrîni să rămînă în țară, așa cum a fost stabilit prin hatișeriful din 1802 al împăratului—sultanul Selim, de fericită amintire. Mitropolitul și cei trei episcopi, împreună cu toate mănăstirile, să fie obligate să țină școli în limba turcă (sic), la care tineretul națiunii romîne sărac sau bogat, să aibă acces și să fie instruit pe cheltuiala bisericii.

3° Din cele șase dăjdii introduse de domnul Caragea, două să fie complet desființate, iar patru să fie păstrate și percepute trimestrial.

4° Toate orînduirile întocmite mai înainte de către fericit întru domnul, Alexandru Suțu, să fie nule și neavenite și să nu rămînă decît orînduirile folositoare țării, întocmite de domnul Caragea, precum și toate compăniile după orînduiala lui. Mai departe, toate legile întocmite de domnul Alexandru Suțu împotriva așezămîntului domnului Caragea să fie abrogate. De asemenea anaforalele și întăririle domnului Suțu din cauza ruinei pe care au provocat-o, să rămînă hîrtie albă. *Sedriae* să nu fie mai dese decît în doisprezece ani una, cum se obișnuiește la celelalte națiuni civilizate, căci ele nu sînt folositoare țării, ci mai mult jefuitorilor.

5° Dijmele și taxele să nu fie mărite peste acelea stabilite prin așezămîntul lui Caragea, fiindcă așezămîntul acela are în vedere tratatele și obligațiile încheiate în 1774 cu alte puteri mai mari.

6° Vămile percepute de cîtva timp în numele vistieriei asupra tuturor vitelor și mărfurilor, să înceteze în orașe și sate. Vama să nu se plătească decît la graniță asupra mărfurilor care intră și ies, și asupra comerțului de vite, cum se obișnuiește la națiunile civilizate, căci din cauza aceasta comerțul a încetat

[1] Anexă la raportul din 26 martie/7 aprilie 1821.

cu totul şi ţara a ajuns în lipsă de bani. Această de dumnezeu ocrotită ţară nu are aproape de loc alte venituri afară de acelea care curg din comerţ. Vama care se percepe la graniţe, să fie uşoară, cum a fost sub domnia lui Ipsilanti, iar exportul spre ţinutul turcesc să fie liber.

7° Toate dregătoriile ţării, atît cele politiceşti cît şi cele bisericeşti, de la cea mai mare pînă la cea mai mică, pe viitor să nu mai fie date pe bani ca să nu se mai dea prilej sub acest pretext de a înşela şi jefui pe alţii. De asemenea colectele şi cerinţele clerului să fie micşorate şi stabilite după cuviinţă. Preoţii să nu fie hirotoniţi prin simonie, ci numai după merit; şi zapcii de plasă să nu mai fie doi, ci numai unul care este patriot, pentru ca teama că ar putea dăuna patriei să fie înlăturată.

8° Dregătoriile să nu se dea pe bani şi să se aibă în vedere nu obîrşia, ci meritul.

9° Taxele pe jalbe, pe sineturile privilegiaţilor şi pe toate actele, să fie micşorate şi să fie păstrate numai acelea care au fost instituite de domnul Ipsilanti. Nici de la bresle, nici de la scutelnici să nu ceară ajutoare mai înainte ca nevoia patriei, cunoscută de tot poporul, s-o fi reclamat. Fiii breslaşilor şi scutelnicilor, care nu sînt căsătoriţi, să fie scutiţi de orice contribuţie bănească.

10° Posluşnicii să fie complet desfiinţaţi, fiindcă nu sînt decît un abuz şi un mijloc înlesnitor jefuitorilor.

11° Toţi scutelnicii străinilor trebuie complet desfiinţaţi.

12° Dregătoria marii spătării dimpreună cu slujbaşii ei să fie desfiinţată, căci nu sînt decît spre paguba patriei.

13° Pentru apărarea ţării de duşmani, spre fala oraşelor, spre paza graniţelor şi spre stăvilirea molimelor care bîntuie adesea, ţara să fie autorizată a întreţine 4 000 panduri şi 200 arnăuţi cu căpeteniile lor. Aceştia să fie scutiţi de orice dăjdii, şi solda, dacă va fi să li se dea, să fie mică şi să fie acoperită din veniturile mănăstirilor.

14° Toate lefurile plătite străinilor să înceteze.

15° Dregătorii judecătoriilor şi ai calemurilor să fie reduşi la numărul necesar ca în timpul vechi, iar plata lor să fie mică. Taxele de judecată de asemenea să fie micşorate.

16° Noile căpitănii să fie complet desfiinţate.

17° Mulţimea privilegiilor, care se trag de la domnul Caragea, să fie abrogate, fiindcă au fost create împotriva voinţei poporului.

18° Mitropolitul de acum să fie alungat din scaun, fiindcă n-a fost ales cu consimţămîntul poporului; el să nu mai fie tolerat nici în ţară, şi în locul său să fie rînduit un altul pe care îl va vrea norodul.

19° Pîinea, carnea şi toate articolele alimentare pe care le produce ţara, să fie vîndute în oraşe cu un cîştig lăsat brutarilor şi măcelarilor, care să nu depăşească a zecea parte din preţul de cumpărare. La această orînduire nici

poliția, nici alt personal de supraveghere să nu fie autorizat a majora ceva sub titlul de havaet, dar să fie foarte atenți ca toți aceia care vor căuta să urce prețul articolelor alimentare să fie alungați din orașe.

20° În afară de treizecimea încasată la granița țării, nici o altă taxă, decît acelea pe care le-a stabilit domnul Alexandru Moruzi, să nu se perceapă. Inspectorii să nu primească pe zi mai mult de 10 lei; de asemenea, salarizarea funcționarilor de la curte, precum și a altor funcționari, să fie fixată după așezămîntul domnului sus-numit.

21° Dăjdiile introduse de către căpitănii și în orașe de cîtva timp să fie micșorate, sau cum le fixase răposatul Ipsilanti.

22° Slujbașii cămării domnești trebuie înlăturați, fiindcă ei sînt cauza originară a asupririi poporului.

23° Toată familia și slujitorimea răposatului domn Alexandru Suțu trebuie să plece din țară, fiindcă sînt ucigașii și jefuitorii țării.

24° Dintre oamenii de la țară să nu se mai constituie pe viitor compănii.

25° Toți străinii, care vin cu familiile lor în această țară, timp de un an să nu fie impuși cu nici o dare. Dar după scurgerea unui an să plătească dăjdii după așezămîntul lui Caragea. Acei care nu sînt căsătoriți și n-au familii, chiar dacă își cîștigă existența practicînd o meserie, să fie scutiți pînă se căsătoresc; la fel și ciobanii, după vechiul obicei al pămîntului.

26° De carete poleite cu aur și argint și de pălării mari[1] nu se poate servi nimeni afară de familia domnului.

27° Pentru construirea podurilor din orașul București nu se poate cere nici o contribuție din partea oamenilor de la țară, fondul trebuind să fie acoperit din venitul vămii.

28° D-nii Cananău[2], Bibica[3] și stolnicul Viișoreanu trebuie surghiuniți din țară pe timp de zece ani fiindcă au ucis oameni nevinovați cu armele, fără să-i fi întrebat care le este cererea, de aceea s-a și înfuriat poporul și s-a produs o mare nenorocire.

29° Hagi Ianuș, care nu s-a purtat ca un negustor, ci s-a întovărășit cu jefuitorii și a prădat țara, să fie alungat de aici și să se ducă de unde a venit.

30° D-l Bivellò, care nu numai n-a adus nici un serviciu util patriei, ci dimpotrivă a pricinuit multe nenorociri și a trădat patria; așa s-a ridicat din starea lui umilă (căci e fiul unui țăran) la o dregătorie așa de înaltă. Același Bivellò, care a prădat prin înșelăciune toată țara și a răpit cu sila oamenilor sărmani avutul lor (ogoare și vii), să fie pus sub cercetare și aspru pedepsit, căci: ce avere a avut el înainte de a fi fost numit în fruntea vistieriei publice? De unde provine ceea ce are acum? Tot ceea ce posedă și n-a avut înainte, să i se ia și să fie întrebuințat în folosul patriei.

[1] Pilei magni (nota agenției).

[2—3] A se citi căminar Bibescu (vezi varianta de mai sus în limba romînă, punct 18).

31° D-nii biv vel aga Alecachi Villara și biv vel stolnicul Chiriac să fie excluși pe viață din slujbe, ca și alții care prin diverse înșelătorii au prădat țara fără milă.

32° Slugerul Theodor Vladimirescu care ca un părinte binefăcător a fost ales și hotărît de întreg poporul romîn să fie căpetenie și cîrmuitor devotat, să aibă împreună cu celelalte căpetenii grija de binele intern și extern; toți acei care sînt cu el să slujească poporul și țara, și pentru aceasta, să fie scutiți de dăjdii. Ei să fie cinstiți de către autoritatea superioară și cererile lor satisfăcute.

33° Toate proviziile sau articolele alimentare, pe care poporul le primește de la mănăstiri, boieri și negustori pentru mîncare și băutură, să fie plătite din vistierie.

Toate aceste puncte să fie întărite și păstrate, atît printr-o diplomă scrisă, ca și prin jurămînt, precum și printr-o confirmare imperială, care să se facă cu știrea Austriei și Rusiei. La începutul fiecărui guvern domnesc sau al fiecărei domnii, boierii și episcopii să fie obligați să se prezinte cu aceste puncte pe malul Dunării înaintea noului domn. Domnul să fie obligat să le semneze și numai după aceea să fie admis a intra în țară.

Hurmuzaki, XX, p. 593—594. Text german.

167

16 februarie 1821

Iordache Olimpiotul se împrumută cu 2 500 galbeni austriaci de la Dimitrie Machedonschi.

16 februarie 1821

Traducere din romînește. Copie după poliță.

Adeverez prin acest zapis al meu cum că am împrumutat de la fratele nostru Dimitrie Machedonschi două mii cinci sute de galbeni austriaci, cu prilejul marei mele trebuințe, avînd a trimite în Austria pe soția mea cu copiii. Care bani mă oblig să-i dau tot în galbeni, la orice cerere, cu dobînda legiuită.

În caz, doamne ferește, de moartea mea, atunci e obligată casa mea să-i plătească.

Spre adeverirea acestora semnez cu însăși mîna mea.

Iordache Olimpiotul

A scris Theodor Vladimirescu și martor.

E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 62—63. Trad. după o copie veche rusească găsită între hîrtiile rămase de la poetul Alexandru Macedonschi.

168

[Bucureşti,] 17 februarie 1821

Caimacamii ţării către epistatul armăşiei, să oprească abuzurile zapciilor.

Noi caimacamii Ţării Rumîneşti,
către dumnealui biv vel spătharu, epistatul armăşii.

Ştiut este dumitale că stăpînirea apururea cu părintesc libov să sîrguieşte a ocroti şi a feri pe toţi supuşii săi de orice fel de bîntuire, spre a-şi avea toţi odihna pe deplin şi a să hrăni fieşcare cu meseria ce are şi cu dreaptă munca lui. De aceea au şi orînduit dupe alegere zabiţi, boieri cinstiţi cu bune cugetări şi cu iubire de patrie, ca să privegheze apururea cu d-adinsul şi să nu îngăduiască pe cei nărăviţi la catahrisis a face nici cea mai mică supărare cuivaşi, cu numire de avaeturi neştiute stăpînirii.

Această bună orînduială cunoscînd-o şi noi ca o neapărată datorie a noastră a să pune în lucrare şi a să păzi în toată vremea cîtuşi de puţin neclintită, scriem dumitale ca, cunoscînd sarcina dregătorii ce este încredinţată dumitale şi datoria răspunderii, să fii cu mare luoare aminte asupra zapciilor dumitale, dîndu-le straşnice porunci să nu care cumvaşi să să îndrăznească vreunu dintr-înşii a supăra pe ţiganii domneşti cu vreo luoare măcar cît de puţin cu numire de avaet ce nu este ştiut stăpînirii, fiindcă dumneata vei fi răspunzător negreşit pentru dînşii.

Ci, chezăşuindu-te cu zapcii dumitale, să fii cu mare priveghere asupra urmărilor de a înceta cu totul luările cele rele, căci divanului nu sînt suferite [1].

1821, fevruarie 17

Al Ungrovlahiei D[ionisie] m[itropolit], Grigore Brîncoveanu, Costandin Creţulescu, Barbu Văcărescu, Dimitraşcu Racoviţă, Istrate Creţulescu, Grigore Băleanu, Mihalache Manu, Iordache Slătineanu.

Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 210.

169

Bucureşti, 18 februarie 1821

Pini asigură pe vornicul C. Samurcaş, caimacamul Craiovei, că mişcarea de răzvrătire a lui Tudor Vladimirescu nu are sprijinul vreunei puteri europene.

Copie după scrisoarea trimisă de către excelenţa sa ghinărar consul al singuri ţiitoarii sale măriri împăratului a toată Rosia, către dumnealui vornicu Constantin Samurcaş.

Din scrisoarea trimisă din Craiova mai curînd am aflat cum că Theodor [Vladimirescu] propovăduieşte că nu este a sa mişcare o îndrăzneală numai de

[1] În aceeaşi zi s-a trimis porunca de mai sus şi marelui agă, fiind iscălită şi de Gheorghe Filipescu.

sineşi pornită, ci că se ţine şi de alte cu tărie puteri şi că stă adăstînd poruncile prea Înaltei Porţi. O idee ca aceasta, auzindu-se de obşteasca prostului şi fără vină norod, poate să amăgească nu numai pe acest spre lesne amăgire norod, dar şi pă alţi mai mulţi din cei cu chibzuire mai de mijloc şi care nu au cunoştinţă de politiceasca de astăzi putere evropenească. O idee ca aceasta fără de orînduială aflînd, am judecat drept a mea datorie să scriu către dumneata şi [să] te rog ca să dai în vileag tuturor celora către care vei chibzui că se cuvine că zisele lui Theodor nu au nici un temei şi că nu au alt sfîrşit fără numai al său pă chipul (?) sau folos, poate încă şi izbîndirea răului său cuget, fiindcă porunca Înaltei Porţi s-au dat cătră măria sa vodă, ale căruia porunci au a urma toţi, la toate cele din Ţara Romînească curgătoare pricini. Eu, după scrisorile ce ieri am priimit de la excelenţa sa solul rusesc din Ţăligrad, carele deschizînd vorba cu Înalta Poartă pentru făr'de orînduială pornire a Vladimirescului, nu pot privi mişcarea sa într-alt fel decît un sfîrşit de rezvalnică turburare şi fiind de hrăpire.

Deci cînd Vladimirescu nu va da ascultare povaţelor dumitale şi nu va contena de a se arăta amăgitor de norod şi turburător obştiei, odihnei a norodului Ţării Romîneşti, să va privi nu numai de către Înalta Poartă, norodul căriia rezvrăteşte Theodor, ca un răzvrătitor, dar şi de către curtea rusească ce voieşte a nu se turbura obşteasca odihnă şi se străduieşte să răzbuneze cea după înăuntru fiinţa sa.

Acestea toate rog să se arate nu numai către toţi cei ce i-au rătăcit şi să străduieşte a-i mai rătăci Theodor, dar şi către însuşi, ca să înţeleagă ce fel de trişte îl aşteaptă de nu va da ascultare iubitoarelor de omenire poveţi ale dumitale.

Gata şi plecată slugă,
Alexandru Pimeni [1].
Bucureşti, fevruarie 18, 1821

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, condica « Ad acta anni 1821», f. 1. Copie rom. cont. Publicat în *Convorbiri literare*, anul XX (1886), p. 937—938.

ANEXĂ
la documentul nr. 169

De la vornicu Costandin Samurcaş, vornicu Nicolaie Văcărescu, către dumnealor boierii ispravnici ot sud Vîlcea.

Această copie scoţîndu-se din cuvînt în cuvînt după cea adevărată scrisoare ce s-au triimis de către excelenţia sa ghinerar Alexandru Pimeni [1] consul al Rusîi, către mine, vornicul Costandin Samurcaş, pentru reaoa pornire a slugerului Theodor, iată vă triimitem dumneavoastră. Fie dar, luînd pliro-

[1] « Pimeni» în loc de « Pini».

forie de cele coprinzătoare, să puneți îndată să scoață copie întocmai, să le trimiteți zapciilor du prin plăşi, cărora să le porunciți a le citi într-auzul lăcuitorilor du prin toate satele [1], spre a înțelege că această a sa pornire este numai de la însuşi, iar nu cu știrea nici a prea Înaltei Porți, nici a altor împărați, precum el au înșălat și au amăgit pre norod.

Şi de priimire şi urmare, să avem răspuns.

Constandin Samurcaş Nicolaie Văcărescu

1821, fevruarie 21

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, condica « Ad acta anni 1821», f. 1—1 bis. Publicat în *Convorbiri literare*, XX (1886), p. 938—939.

170

Drăgășani, 18 februarie 1821

Vasile Pavlovici dă casei Hagi Pop la Sibiu știri referitoare la oștile trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

Drăgăşani 18 februar 1821

Această spargere și răsipa din Craiova nu să va aduna curînd, toți acestc. Slugeru Theodor este rasitit petutidena peste Jii şi umblă pe unde este voia; întîi avà omeni puțini, dar acum are mai mulți. Astăzi seara au vinit pînă la Coțofeni, şi sărdaru Iama[n]di s-a tras la Ișalnița [2]; vine oste de la Bucureşti, şi, de bătut, nu să bate cu nimini; pe Ștefănică Bibescu [3] l-au sloboz[it]. Văcărescu au vinit cu vreo 130 omeni şi, cînd pleca odată a merge spre Țînțăreni, adecă să vorbească, fiind trimis din Bucureşti, au ieșit cu 30 inşi şi ceialalți s-au închis la svînta Troiță, zicînd că ei nu merg să să bată cu frații lor. Sărdaru Iamandi, căpitan Eordachi şi alți mulți ce au vinit de la Bucureşti, nu vor să margă să să bată. Vornicu Samurcaş au vinit să potolască aciasta trabă fiind om a dumitale cunoscut, și de cînd au vinit în Craiova, el s-au tras la Țînțăreni şi peste Jii. Pe la mănăstiri umbla petutindena; au vinit pe Amarade şi au vreut să prinză pe pitar Ene, pe chir Anghelachi; la protopopu, la ciocoi, le ia ce găscsc. Pe Zota dc la Surcecuța l-ao loat arghelie cu cai; de la Bîrca au loat pe nevasta clucerului Silimon și pe multe locuri cai, arme, unde găsesc, iau şi pe la moşier că-mi strica. Aice este slugeru Băluță şi chir Crăciun, şi

---

[1] Șters cuvîntul « plășile».

[2] Serdarul Diamandi se afla la Tînţăreni, unde i se trimit muniţii şi scrisori în zilele de 1, 6, 9, 10. La 14 februarie el se află la Coţofeni, unde i se trimite un nefer (E. Vîrtosu, *1821. Date...*, p. 24—28). Între 15—18 februarie serdarul Diamandi împreună cu serdarul Dinu Bălteanu a încercat să atace mănăstirea Tînţăreni. Arnăuţii de sub comanda lor au refuzat însă să lupte. Totodată şi N. Văcărescu a atacat aceeaşi mănăstire. Toţi arnăuţii au fraternizat cu pandurii asediaţi (*Hurmuzaki*, XX, p. 553).

[3] La 12 februarie St. Bibescu face un drum dus şi întors, « cu trebuinţă», de la Craiova pînă la Slatina (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 26).

alți mulți, cu merfurile. Dupe cutremur ce au fost acuma, s-a ivit o stea cu coda, și vorbesc omenii care cum să pricepe: iată copie de ce-au fost scris către negustori, și dumnealui caimacamul au pus la răscruci de au ars omeni. Juța dumisale sardaru Polihroni s-a însorat; au loat pe fata a lu caminar Iancu, și chir Naciu pe fata a lu capitanu Mihai. Nemții, cîți sînt la Craeova, s-au vorbit că nici vinu să nu se redice nicăire, fără numai doftoru Feraru este aici, cu totu.

[Vasili Pavlovici]

N. Iorga, *Studii și documente cu privire la istoria romînilor*, VIII, p. 130—131.

171

[București,] 18 februarie 1821

Cîrmuirea aprobă 100 groși, cheltuieli de deplasare, polcovnicului Nicolae, trimis la Craiova.

[Βουκουρέστι,] ιη Φεβρουαρίου ͵αωκα

Γρόσια

100, ἤτοι ἑκατὸν γρόσια, χαρτζιράχι τῷ πολκόβῃ Νικολάῳ, σταλέντι εἰς Κραϊώβαν πρὸς τὸν ἀρχ. βόρνικον Νικολάκῃ Βακαρέσκον, κατὰ ζήτησιν τῆς εὐγενίας του.

Διωρισμένε σαράφῃ, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigoric Brîncoveanu, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Γεώργιος Σλατινιάνος, Gheorghe Filipescu.

[București,] 18 februarie 1821

Groși

100, adică una sută groși, pentru cheltuieli de drum polcovnicului Nicolae, care a fost trimis la Craiova [1], la vornicul Nicolachi Văcărescu, după cererea domniei sale.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Bălcanu, Mihalachi Manu, Gheorghe Slătineanu, Gheorghe Filipescu

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom.. dos. 2216 бс 301. Orig. grec.

---

[1] În aceeași zi poșta pune la dispoziție opt cai pentru « polcovnic Nicolae și Gheorghe logofăt», care vor merge la Craiova (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 16).

172

[București,] 19 februarie 1821

Cîrmuirea aprobă 500 groși cheltuieli de drum pentru un călăraș trimis la Constantinopol.

[Βουκουρέστι,] ιθη Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γρόσια

500, ἤτοι πεντακόσια γρόσια, χαρτζιράχι ἐνὶ καλαράσῃ, ἀπερχομένῳ εἰς βασιλεύουσαν.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigore Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Gheorghe Filipescu.

[București,] 19 februarie 1821

Groși

500, adică cinci sute, cheltuieli de drum unui călăraș, care pleacă la Constantinopol [1].

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216c, f. 302. Orig. grec.

173

București, 19 februarie 1821

Hr. Papazoglu către Const. Hagi Pop, despre răscoala lui Tudor Vladimirescu.

Βουκουρέστι, 19 Φηρβὰρ 1821

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κὺρ Χατζῆ Κωνσταντῖνο Πῶπ

Σιμπίνι

....

Σᾶς εἰδοποιῶ τὰ ὅσα ἔστειλε ἀπὸ Κραγιώβα ὁ κὺρ Δημήτρης Στ. Ποποβίτζη μὲ ΙΚ Ρ σενδούκι Νο 14 ἰσπ. 116 ὀκάδων τζηβῆτε, τὸν ὁποῖον τὸν ἔλαβα καὶ τὸν ἔβαλα εἰς μαγαζὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ μοναστήρι καὶ μὲ τὴν πούλησίν του νὰ ἔχωμε ὑπομονὴ ἐξ αἰτίας τοῦ σλουτζὰρ Θεοδώρου, ἐπειδὴ ζητᾷ δικαιοσύνην ἀποὺ τοὺς ἄρχοντας, καὶ διὰ τοῦτον εἶναι φόβος. Καὶ κατὰ καθὼς ἀκούγηται ὅτι ὁ Θεόδωρος ὀκοπάρησε τὰ πέντε καδιαλήκια καὶ τοῦ Κραγιώβα καὶ δὲν ἠξεύρω ποῦ εὑρίσκεται ὁ κὺρ Δημήτρης Στ. Ποποβίτζη διὰ νὰ τοῦ φανερώσω

[1] În aceeași zi poșta pune la dispoziție patru cai pentru un « călăraș la Țarigrad, iar din Oltenița cu 3 cai până la Razgrad» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 17).

τὴν περιλαβὴν τοῦ σενδούκι μὲ τζηβῆτε, καὶ ἡ τιμιότητά σας ἂν ἡμπορῆτε διὰ νὰ τοῦ εἰδοποιήσετε τὰ ὅσα σᾶς εἰδοποίησα περὶ τοῦ τζηβῆτε.

Σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω εἰς τὸν ὁρισμόν σας

Χρ. Παππαζόγλου

Σᾶς παρακαλῶ νὰ στείλετε τὴν ἔσωθεν διὰ Βιέννα.

[Adresa:] Herrn

Haggi Constantin Popp

Hermannstadt

Bucureşti, 19 februarie 1821

Către prea cinstitul domn Hagi Constantin Pop

La Sibiu

....

Vă înştiinţez de ceea ce a trimis de la Craiova domnul Dimitrie St. Popovici cu marca IK P, o ladă nr. 14...[1] 116 ocale geveturi, pe care le-am primit şi le-am pus într-o magazie de la mănăstirea sfîntul Gheorghe. Cu vînzarea lor să avem răbdare, din cauza slugerului Tudor, fiindcă cere dreptate de la boieri, şi din cauza aceasta este pericol. Precum se aude, Tudor a ocupat cele cinci judeţe şi Craiova.

Nu ştiu unde se află domnul Dimitrie St. Popovici, ca să-i aduc la cunoştinţă primirea lăzii cu geveturi. Dacă puteţi d-voastră, faceţi-i cunoscut cele ce v-am scris despre geveturi.

Vă salut şi rămîn [gata] la poruncile d-voastre

Hr. Papazoglu

Vă rog să trimiteţi scrisoarea alăturată la Viena.

Adresa:] Domnului Hagi Constantin Pop

La Sibiu

Acad. R.P.R., Corespondenţa Hagi Pop, pach. 136, dos. IX, doc. greceşti.

174

[Bucureşti,] 20 februarie 1821

Cîrmuirea acordă o recompensă slugerului Ioan Solomon pentru fapte de vitejie împotriva lui Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] κ-Π Φεβρ. ,αωκα^ου

Γρόσια

1 250, ἤτοι χίλια διακόσια πενήντα, τὰ εἰς Κραγιώβαν [τῷ] σλουτζάρῃ Ἰωάννῃ Σολομῶνι, διὰ τὴν ἀνδραγαθίαν ὁποὺ ἔκαμε κατὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ δημεγέρτου Θεοδώρου, ἤτοι:

---

[1] În textul grecesc este prescurtarea : ἰσπ.

Γρόσια

750 δι' ἓν κοντόσιον γουνωμένον ὁποὺ τῷ ἐστάλη.

250 τῷ ἰδίῳ, σταλέντα διὰ τὴν ζημίαν τοῦ ἀλόγου ὁποὺ ἐσκοτώθη.

150 τοῖς ἀνθρώποις του

1 250

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu,. . . . . , Gheorghe Filipescu.

[Bucureşti,] 20 februarie 1821

Groşi

1 250, adică una mie două sute cincizeci, pentru cele trimise la Craiova slugerului Ioan Solomon, pentru fapta lui de vitejie împotriva oamenilor răzvrătitorului de norod Tudor [1] adică:

groşi

750 pentru o haină îmblănită, care i s-a trimis.

250 aceluiaşi trimişi pentru paguba suferită în urma uciderii calului său.

150 oamenilor săi.

1 250

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu,. . . . . . [2], Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216c, f. 298. Orig. grec.

ANEXĂ
la documentul nr. 174

[Βουκουρέστι,] κβ-ἡ Φεβρουαρίου ,αωκα^ου

Γρόσια

100, ἤτοι ἑκατὸν γρόσια, χαρτζιράχι ἑνὶ 'Αλβανίτῃ τοῦ καμιναρίου Σάββα, σταλέντι εἰς Κραγιώβαν μὲ τὰ χαρίσματα τοῦ σλουτζάρη Σολομῶντος.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu,. . . . . , Gheorghe Filipescu.

---

[1] Slugerul I. Solomon, care comanda 100 de oameni, avusese o luptă cu pandurii lui Tudor la Băileşti cu cîteva zile în urmă, cu care prilej i-a împrăştiat, iar pe doi dintre ei i-a luat prizonieri (*Hurmuzaki*, XX, p. 553).

[2] Indescifrabil.

[București,] 22 februarie 1821

Groși

100, adică una sută pentru cheltuieli de drum unui arnăut al căminarului Sava, trimis la Craiova cu darurile pentru slugerul Solomon.

Orînduitule zaraf să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu,. . . . . . [1], Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visti eria Țării Rom., dos. 2216c, f. 333 Orig. grec.

175

[București.] 20 februarie 1821

Cîrmuirea țării aprobă 1 000 groși salariu medelnicerului Ioniță Dîrzeanu.

[Βουκουρέστι,] κη Φεβρουαρίου ,αωκα^ου

Γ ρ ό σ ι α

1 000, ἤτοι χίλια γρόσια, τῷ μεδελνιτζάρῃ 'Ιωαννίτζᾳ Δαρζιάνῳ μισθός, ἐπιφορτισμένος ὢν μὲ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς ἀνταρσίας τοῦ δημεγέρτου Θεοδώρου.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigore Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu,. . . . . ., Gheorghe Filipescu.

[București,] 20 februarie 1821

Groși

1 000, adică una mie groși, medelnicerului Ion'ța Dîrzeanu [2] drept salariu fiind însărcinat cu corespondența în legătură cu răscoala răzvrătitorului de norod Tudor.

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu,. . . . . [1], Gheorghe Filipescu

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216c, f.297. Orig. grec.

---

[1] Indescifrabil.

[2] Ioniță Dîrzeanu este autorul de mai tîrziu al cronicii *Revoluțiunea de la 1821*, scrisă pe baza actelor oficiale pe care el le-a cunoscut bine, ca unul ce a fost însărcinat cu corespondența privind răscoala. Înainte de răscoală I. Dîrzeanu a lucrat la vistierie. La 11 noiembrie 1814, el este orînduit de domn gazdă al județelor de peste Olt. În actul de numire se arată că I. Dîrzeanu lucra încă mai de mult la vistierie și că tot timpul « s-a purtat cu cinste pe bună

176

[București,] 20 februarie 1821

Nota caimacamilor Țării Romînești către consulate, ca străinii să nu poarte arme și să umble noaptea numai cu felinar.

[Βουκουρέστι,] 20 Φεβρουαρίου 1821

Ἡμεῖς οἱ ὑποσημειούμενοι, καϊμακάμηδες τῆς ἡγεμονίας τοῦ πριγκιπάτου τῆς Βλαχίας, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ φανερώσωμεν τῷ ἐντίμῳ γενερὰλ Κονσολάτῳ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, ὅτι οἱ διωρισμένοι ἐπιτηρηταὶ τῆς κοινῆς ἡσυχίας ἁπάντων τῶν ἐγκατοίκων τῆς πόλεως Βουκουρεστίου, περιφερόμενοι διὰ νυκτὸς εἰς τὰς ρύμας τῆς πολιτείας καὶ λοιπὰς στενὰς διόδους τῶν μαχαλάδων, διὰ νὰ παρατηρήσωσιν ἀκριβῶς, ἂν διενεργῆται τὸ δοθὲν νιζάμι, τὸ νὰ μὴ περιφέρωνται δηλαδὴ ἄνθρωποι ἀπὸ τὰς τρεῖς ὥρας τῆς νυκτὸς καὶ ἐπέκεινα χωρὶς φανάρι, ἀπαντῶσιν ἐξ ἐναντίας πολλοὺς μὲ ἐνδυμασίαν στενὴν εὐρωπαϊκήν, ὄχι μόνον χωρὶς φανάρι, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄρματα, οἵτινες εὐπείθειαν δὲν δίδουσι τοῖς διωρισμένοις ζαμπίταις, εἰς τὸ νὰ ἀπέχωσιν ἀπὸ τὸν τοιοῦτον ἐνάντιον τῷ κοινῷ νιζαμίῳ τρόπον των, πρόξενον ὑπονοίας κακούργων εἰς τὸν λαόν. Τοὺς τοιούτους οἱ μὲν φύλακες δὲν ἐτόλμησαν νὰ τοὺς πειράξωσι, βλέποντες τὸ σχῆμα τοῦ ἐνδύματός των, ἡμεῖς δὲ εἰδοποιηθέντες τοῦτο, ἐπροστάξαμεν ἐντόνως τοῖς διωρισμένοις ζαμπίταις, ὅπου καὶ ὅταν τῆς νυκτὸς ἤθελεν τοὺς ἀπαντήσει τοιουτοτρόπως περιφερομένους, νὰ τοὺς σηκώσωσιν ἀμέσως, καὶ τῇ ἐπαύριον νὰ σταλῇ ἕκαστος εἰς τὴν νατζιόνε του διὰ νὰ λάβῃ τὴν προσήκουσαν παιδείαν. Ἡμεῖς πεπειομένοι ἐσμὲν ὅτι τὸ ἔντιμον κονσολάτον ποθεῖ τὴν κοινὴν ἡσυχίαν τῶν ἐγκατοίκων τῆς πόλεως ταύτης καὶ τὴν ἀμέριμνον αὐτῶν διαγωγήν, καὶ ἑπομένως ὅτι γνωρίζει τὸ τοιοῦτον ἐκδοθὲν νιζάμι ὡς κοινοφελές. Ὅθεν καὶ παρακαλοῦμεν νὰ ἐκδώσῃ ἐντόνους προσταγὰς πρὸς ὅλους τοὺς ρωσικοὺς ὑπηκόους, διὰ νὰ εἶναι εἰς χρέος νὰ φυλάττωσι διὰ παντὸς αὐτὸ τὸ ἀναγκαῖον νιζάμι, δηλαδὴ ἄρματα μὲν οὐδέποτε νὰ φορῶσιν οὔτε ἐν νυκτί, οὔτε ἐν ἡμέρα, διὰ νυκτὸς δὲ ἐξερχόμενοι κατ' ἀνάγκην διὰ καμίαν ὑπηρεσίαν των, ἀπὸ τὰς τρεῖς ὥρας καὶ ἑξῆς νὰ βαστῶσιν ἀφεύκτως φανάρι, εἰδοποιούμενοι ἅπαντες, ὅτι οἱ ἀντιπράττοντες θέλουν σηκωθεῖ εἰς τὴν φυλακὴν ἀπὸ τοὺς διωρισμένους ζαμπίτας καὶ τῇ ἐπαύριον θέλουν παιδευθῇ διὰ τὴν ἀπείθειαν των. Ἡμεῖς δὲ νὰ λάβωμεν τὴν τιμὴν μὲ τὸ ἀποκριτικὸν τοῦ ἐντίμου κονσολάτου εἰς τὴν παροῦσαν μας νόταν.

Παρόμοιαι νόται ἐγράφησαν εἴς τε τὴν κ. β. ἀγεντζίαν, εἰς τὸ κονσολάτον τῆς Φράντζης καὶ εἰς τὸ τῆς Προυσσίας.

---

orînduială». La 5 februarie 1817, I. Dîrzeanu este orînduit și gazdă a isprăvnicatului Craiovei (Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 157 v. Copii, ambele pe aceeași hîrtie).

După răscoală, în aprilie 1824, Eforia casei datoriilor țării își întocmește darea de seamă cu privire la cheltuielile țării făcute în vremea răscoalei, pe baza informațiilor furnizate de I. Dîrzeanu, « care atunci la leat 1821, februarie, ținea condică de toate zapisele împrumutărilor și corespondenție» (Arh. St. Buc., Condica domnească 111, p. 12—15).

În 1827 îl găsim pe I. Dîrzeanu purtînd corespondență cu N. Glogoveanu (Fondul Glogoveanu, doc. 539/1827. Orig. rom.).

[București,] 20 februarie 1821

Noi subsemnații caimacami ai prințipatului Țării Romînești avem cinste să facem cunoscut cinstitului consulat general al majestății sale împăratului tuturor Rusiilor că supraveghetorii orînduiți cu liniștea tuturor locuitorilor orașului București, umblînd în timpul nopții pe străzile orașului și pe trecătorile înguste de la margine ca să vegheze dacă se împlinește întocmai porunca dată, adică să nu umble oamenii după ora trei din noapte fără felinar, ei întîlnesc dimpotrivă mulți oameni îmbrăcați europenește, nu numai fără felinar, ci și cu arme, care nu vor să dea ascultare căpeteniilor orînduite și calcă porunca obștească, lăsînd norodul să crează că ar fi niște răufăcători. Zabiții orînduiți cu paza n-au îndrăznit să facă nimic acestora, văzînd felul îmbrăcămintei lor, iar noi avînd știință de acest lucru, am dat porunca cea mai aspră căpeteniilor orînduite, ca în orice loc și în orice timp îi vor întîlni umblînd astfel, să-i ridice îndată și a doua zi să fie trimis fiecare națiunii sale, ca să primească pedeapsă cuvenită. Noi sîntem încredințați că prea cinstitul consulat dorește liniștea tuturor locuitorilor acestui oraș și petrecerea nestingherită a lor și prin urmare recunoaște că această poruncă dată este folositoare tuturor.

Așadar, vă rugăm să dați porunci aspre tuturor sudiților ruși ca să fie îndatorați a împlini întotdeauna această poruncă trebuincioasă, adică să nu poarte niciodată arme, nici în în timpul nopții, nici în timpul zilei, iar cînd vor ieși noaptea, de nevoie, pentru vreo slujbă al lor, după ora trei, să țină neapărat un felinar, fiind înștiințați toți că cei care se vor opune vor fi ridicați și închiși de căpeteniile orînduite, iar a doua zi vor fi pedepsiți pentru nesupunerea lor.

Vă rugăm să avem onoarea a primi răspunsul cinstitului consulat la cea de față notă a noastră.

Note asemănătoare au fost trimise agenției Cesaro-Crăiești, consulatului Franței și celui al Prusiei.

Arh. St. Buc., Condica domnească 96, f. 212. Text grec.

177

20 februarie 1821

Măsuri pentru frînarea jafurilor făcute de vameși.

De la logofeția mare a Țării de sus, către dumnealor boierii ispravnici ot sud Saacu.

Să vestește dumneavoastră că, după datoria ce avem toți de opște ca să ocrotim pă ticăloșii lăcuitori pămînteni de jafuri și de nădreptăți; și, atît din jălbile lăcuitorilor, cît și din a însuși unora din dumneavoastră boieri, știință este cu îndestulare că pătimesc lăcuitorii prin sate multe jafuri și nedreptăți

dă către mortasipii vameșilor. Și după provlima ce am făcut la răposatul domn pentru aceasta, s-au făcut rînduială dă nizam spre îndreptare, precum să vede hotărîrea răposatului domn, dată în scris. Și cu acea rînduială s-au vîndut și vămile tot de acel răposat domn. Și spre a fi știință lăcuitorilor care sînt apărate la vamă din cele ce fac alijverișuri prin sate, și care sînt supuse la vamă dupe catalog, i ponturile vămilor, s-au făcut copii adeverite de mine pentru toate satele; din care să trimise și dumneavoastră una, a vă fi științată; și după ce să va trece în condica județului, să să păstreze la isprăvnicat. Iar cele ce sînt a să împărți la sate, ca să nu să facă vreo luare cît de puțin dă către împărțitori, s-au rînduit ca prin sfînta mitropolie să să trimiță la protopopi a să da la toate satele și dumneavoastră să privighiați ca, de veți găsi că s-au făcut vreo luare dă către cel ce va da aceste cărți pe la sate, cu grabă să înștiințați. De altă parte, precum sînteți îndatorați, să faceți poruncă către zapcii, îngrijînd de a să păzi nizamul acesta.

De care să am răspunsul dumneavoastră, că ați primit-o și ați pus-o în faptă.

Iordache Slătineanu

1821, fevruarie 20

Arh. St. Buc., Condica logofeției Țării de Sus, 1076f. 113v.

178

21 februarie 1821

Mihale bairactar primește de la Const. Samurcaș 750 taleri pentru tainul a 200 neferi de sub comanda serdarului Iordache.

Taleri

750, adică lei șapte sute cincizeci am priimit de la dumnealui vel dvornic Costandin Samurcaș, pentru trei mie ocă carne, tain la dooă sute neferi ai dumnealui sărdar Iordache, pe cincisprezece zile, de astăzi fevruar în doaăzeci și una pînă la șapte ale viitorului mart, pe fieșcare zi cîte doaă sute ocă, socotită cîte parale zece ocaoa. Și spre încredințare m-am iscălit, puind și pecetea mea.

Eu Mihale baraictar dumnealui
sărdar Iordache

1821, fevruarie 21[1]

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos 2216c, f. 116. Orig. rom. Publicat de E. Vîrtosu, *1821. Date...*, p. 34.

[1] De asemenea au mai primit bani de la Const. Samurcaș: căpitanul Dimitrie, 750 taleri pentru tainul a două sute neferi de sub comanda lui Ianache Farmachi; bașbulucbașa Ghencea 210 taleri pentru tainul a 50 neferi; delibașa Mihali 210 taleri pentru tainul a 50 neferi (Arh. St. Buc., Administrative vechi, 2216c, f. 331, 284, 332; publicate de E. Vîrtosu, *1821. Date...*, p. 33 35.

179

23 februarie 1821

Boierii arată căminarului Gh. Martoglu, capuchehaia pe lîngă pașa de Silistra, progresele răscoalei și măsurile luate pentru înăbușirea ei.

Перевод с донесения управлявших Валахиею к своему капукехае (агенту) каминару Георгию Мартоглу, при силистрийском паше находившемуся.

Любезнейший г. каминарь,

Получив письмо ваше от 29 истекшего месяца, узнали мы все в оном подробно, оплеменное как усердное расположение, равно и благия мысли соседственного паши эффȇнды нашего, за которое благодарю покорнейше его высочество.

Некой служарь Феодор Владимиреску возстав злоумышленно, с предположением необздуманим выступил с общиниками своими в провинцию обнародовать возмутительные слова, будто бы ради свободы Валахской нации. Многие люди, увлекаемые неразумно словами бунтовщика, присоединились к нему. И таким образом, переходя с места на место, он успевал и проповедавал явно свободу.

Особенно же в Горжийском уезде, где поймав одного исправника, держит его под стражею, но почему — неизвестно, внушав страх всем жителям сего уезда, из которых некоторые присоединились к нему, умножили число сообщников.

По последним известиям о сем случае видно, что он, — Владимиреску имел под своею командою триста человек. Как сказывают, пришел в Мехединце, прибыв в монастырь, так называемой Тисмана, в Горжийском уезде, в который насильно вторгнулся. Составленный из достаточного числа людей, переходя таким образом, Владимиреско возмущает к бунту народ.

При таковых происшествиях взяти были здесь точны нужные меры к отражению зла. И, сверх сего, товарищ похищенного исправника, Георгий Вакареско, поступил благоразумно: немедленно издал приказы опровергающи таковые, Феодора Владимиреско, и собрав около 500 человек тщился прекратить успех возмутителя. С которого времени и учинено здесь возможное распоряжение об умножении таковой силы.

Но по елику сей бунтовщик, хоть и несколько и ограничен, мало по малу ступит вперед и всех возмущает, одним угрожая, а других склоняя на свою сторону, то и потому не преминули мы, по необходимой обязанности своей и по учинению всех возможных ....[1] донести о всех сих происшествиях Державнейшей Империи.

С ожиданием впредь высочайших повелений никовых должен ожидать наш паша эффенды для соображения как надо поступить.

[1] Indescifrabil.

Мы же повторяем к его высочеству благодарения наши, молим бога да воздаст ему сие желаемое. Сим пребываем вам усердные

Февраля 23, 1821 года.

Подлинник подписали: Унгро-влахийский митрополит Дионисий, Бранкован, Константин Крецулеску, Григорие Спатарь, Гика, Вакареско, Григорий Филипеско. (Последнюю подпись разобрать невозможно с греческого).

С греческого переводил коллежский регистратор, Николай Харитон.

Traducere după înștiințarea făcută de ocîrmuitorii Țării Romînești către căminarul Gheorghe Martoglu, capuchehaiaua lor pe lîngă pașa de Silistra.

Prea cinstite dumneata căminare,

Primind scrisoarea dumitale de la 29 ale lunii trecute, am aflat totul cu amănuntul, simțămîntul înălțător și inimos al vecinului nostru, efendi pașa, precum și cugetul lui blînd, pentru care noi mulțumim cu plecăciune înălțimii sale. Este nevoie să fie arătate toate întîmplările spre știința înălțimii sale.

Un oarecare sluger Theodor Vladimirescu, ridicîndu-se cu rău cuget, a pornit în județe cu cei întovărășiți cu el și cu planul său nesocotit să vînture vorbe răzvrătitoare, chipurile pentru mîntuirea nației romîne. Mulți oameni, lăsîndu-se amăgiți fără chibzuire de vorbele răzvrătitorului, i s-au alăturat. În acest chip mergînd din loc în loc, el a înaintat și a propăvăduit pe față libertatea.

Cu osebire însă în județul Gorjului, unde prinzînd pe unul din ispravnici îl ține sub pază și nu se știe de ce, a înspăimîntat pe toți locuitorii județului și unii dintre ei i s-au alăturat, mărind numărul tovarășilor săi.

Din înștiințările proaspete despre această întîmplare se vede că Vladimirescu a avut sub comanda lui 300 de oameni. După cum se spune, el a trecut în Mehedinți, sosind la mănăstirea numită Tismana în jud. Gorjului, în care el a intrat cu sila. Mergînd în chipul acesta cu un număr de oameni îndeajuns, Vladimirescu răzvrătește norodul.

În urma acestor întîmplări, aici au fost luate întocmai toate măsurile spre potolirea răului. Pe lîngă acestea, tovarășul ispravnicului răpit, Iorgu Văcărescu, s-a purtat cu înțelepciune. El a dat porunci grabnice care înlăturau pe acelea ale lui Theodor Vladimirescu și strîngînd vreo 500 de oameni, s-a grăbit să curme izbînda răzvrătitorului. De atunci, aicea s-au luat toate măsurile ce sînt cu putință pentru a mări această putere.

Cu toate însă că acest răzvrătitor este întrucîtva îngrădit, el înaintează încetul cu încetul și pe toți îi răzvrătește, pe unii amenințîndu-i, iar pe alții înduplecîndu-i de partea lui. De aceea noi nu am lipsit, după datoria ce o avem, și după ce am făcut tot ce se poate, să înștiințăm despre toate aceste întîmplări la prea puternica împărăție, așteptînd pentru viitor înaltele porunci pe care trebuie să le aștepte și al nostru pașa efendi pentru a vedea ce va trebui să facă.

Iar noi mulţumim încă o dată înălţimii sale şi ne rugăm la dumnezeu să-i împlinească toate dorinţele. Cu aceasta rămînem ai dumitale, cu cinste.

Originalul este semnat de: mitropolitul Dionisie al Ungrovlahiei, Brîncoveanu, Constantin Creţulescu, Grigorie spătar, Ghica, Văcărescu, Grigorie Filipescu. Semnătura de pe urmă nu se poate înţelege fiind în greceşte.

Din greceşte a tradus Nicolai Hariton,
reghistrator la colegiu.

23 februarie 1821

Muz. ist. Buc., doc. 5877/57. Copie rus. cont.

180

23 februarie 1821

Proclamaţia lui Al. Ipsilanti către locuitorii Moldovei, încredinţîndu-i că nu va schimba nimic în orînduiala ţării.

Cătră norodul ţării Moldaviei!

Lăcuitori a acestui loc al Moldaviei!

Vă facem ştiut că, cu ajutoriul şi mila domnezăiască, toată Grechia au înălţat de astăzi flamburile scăpării de sub jugul tiraniei, cerînd slobozăniia sa, şi eu înpreună cu toţi simpatrioţii mei, mă duc acolo unde mă cheamă trîmbiţile norodului patriei mele.

Vă dau dar încredinţare şi închizăşluire, atît dispre parte me, cît şi dispre parte tuturor simpatrioţilor mei, celor ce să află aice (pe care am cinste să-i ocîrmuiesc), că veţi ave bună odihnă şi siguranţie, atît a însuşi persoanei voastre, cît şi a averilor voastre. Pentru aceasta, fiiştecarile să caute cu aceiaşi slobozănie cu care vă aflaţi îndatoririle şi trebile voastre, şi întrucît de puţin să nu să turbure pentru mişcările mele, pentru că şi oblăduirea şi ocîrmuirea prinţipatului acestuia rămîne tot acesta care să află şi cu aceleşi pravile va săvîrşi trebile iai.

Cu adivăr vă zic, o lăcuitorilor Moldaviei! că pronia cerească v-au dăruit pe domnul ce astăzi domneşte, Mihail Suţul vvd., un apărătoriu cu osîrdie a driturilor patriei voastre, un părinte şi de binevoitoriu al vostru. Cunoaşteţi dar că înălţimea sa iaste acest feliu, precum îl numim, şi uniţi-vă cu înălţimea sa, spre ocrotirea obşteştii voastre norociri. Iar dacă din întîmplare niscaiva diznădăjduiţi turci vor năvăli în pămînturile voastre, să nu vă înfricoşaţi întru nimica, căci straşnică putere să află gătită să pedepsească îndrăzneala lor!

S-au slobozit în oraşul Iaşi, astăzi la 23 fevruarie 1821 [1].

Iscălit,

Alexandru Ipsilant

Acad. R.P.R., Foi volante 311 şi ms. rom. 333, f. 36 v. Copie rom. cont. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 92.

[1] Copia din ms. rom. 333, f. 36 v, poartă data 25 februarie 1821.

181

Laybach, 23 februarie/7 martie 1821

Scrisoarea prin care Capodistria comunică lui A. Pini că țarul dezavuează mișcarea lui Tudor Vladimirescu.

Laybach, le 23 Février/7 Mars 1821

Le Ministère a mis sous les yeux de l'Empereur Vos rapports jusqu'à la date du 10 Février. Sa Majesté Impériale a reçu presqu'en même temps la pétition que *les factieux de Valachie* ont osé lui adresser sous le nom de peuple Valaque, et à laquelle ils ont joint une Copie de la lettre qu'ils venaient d'écrire au Grand-Seigneur.

Les notions que Vous nous communiquez, Monsieur, et les circonstances qui ont accompagné l'insurrection de la petite Valachie, semblent caractériser assez la nature et la tendance de cet évènement déplorable.

Nous remarquons y une funeste ressemblance avec ceux qui ont précipité l'Espagne dans la carrière sanglante des révolutions, et qui attirent en ce moment sur le Royaume des Deux Siciles les malheurs inséparables de fortes mesures répressives, et peut-être même le fléau de la guerre.

En Valachie comme à Madrid, à Lisbonne et à Naples c'est une poignée de soldats qui a ouvert la scène des désordres et qui s'efforce de livrer l'empire au mains de l'anarchie. Ici et là, c'est en empruntant tous les dehors d'un respect profond pour l'autorité du Souverain, en affectant de placer une confiance sans bornes dans sa justice, que les révolutionnaires cherchent à s'emparer du pouvoir et à exécuter leurs plans de subversion. Enfin, dans les contrées. orientales, comme dans les deux Péninsules du midi de l'Europe, les ennemis de la paix et de l'ordre fidèles à la même marche, profanent, ce qu'il y a de plus sacré parmi les hommes, la foi du serment; publient qu'ils ne veulent que protéger la propriété et assurer le repos des habitans des villes et des campagnes; et colorant de ces prétextes leurs criminels desseins, égarent les peuples et osent tout pour tout envahir.

Les Puissances Alliées sont décidées à ne point transiger avec eux et à s'opposer aux progrés du mal, selon la possibilité qu'Elles trouveront de l'atteindre et d'après la mesure de leurs moyens respectifs.

C'est surtout pour les Etats de l'Empire Ottomane qu'est dangereuse la contagion des malheurs qui affligent les deux Presqu'îles. Les catastrophes qu'ils amèneraient seraient décisives peut-être, et par une réaction, que tout autorise à craindre, ces catastrophes une fois accomplies, légueront au monde de longues années de guerres et de désastres.

En considérant sous ce point de vue les symptômes alarmans qui se sont manifestés dans la petite Valachie, l'Empereur ne pouvait qu'être vivement satisfait d'apprendre que dans ces conjonctures critiques, Votre conduite, tant envers le Divan qu'envers l'homme qu'on doit regarder comme le moteur principal

de l'insurrection, ait été strictement conforme aux maximes politiques dont Sa Majesté Impériale ne s'écartera jamais.

Vous avez rempli un devoir Mr. en sommant cet individu de comparaître devant le Consulat de Russie. Comme il s'y est refusé, comme il a avoué des projets que la religion des traités et la loyauté de notre politique condamnent hautement, nous Vous autorisons à déclarer, que le Lieutenant Wladimiresko est dégradé de la qualité de Chevalier d'un des ordres de Russie. Vous ajouterez qu'il ne possède plus et ne peut plus posséder aucun titre à la protection de Sa Majesté Impériale. Vous pourrez même dire que l'Empereur est loin de trouver plausibles les motifs qui ont engagé le Divan à ne hazarder aucune mesure de vigueur contre les factieux. Convaincu de l'insuffisance et de l'incertitude des moyens dont il pouvait disposer lui-même, il devait hardiment avoir recours à ceux que le Pacha de Vidin s'était empressé de lui offrir. Toute hésitation de sa part est faite pour inspirer une juste méfiance à la Porte Ottomane dont les forces peuvent seules étouffer l'explosion révolutionnaire, et d'ailleurs la faiblesse du Divan devait avoir pour effet inévitable de redoubler l'énergie et de confirmer les espérances des hommes qui travaillent au bouleversement des Principautés.

Dans les communications officielles que Vous avez faites sous ce rapport au Divan, Vous avez scrupuleusement observé les bornes que les traités tracent a Votre action. L'Empereur Vous approuve; mais Il désire qu'en conservant la même attitude, Vous ne négligiez cependant aucun soin pour porter les Caimacans du nouveau Prince de Valachie à demander instamment à S.A. de venir occuper sans délai le poste éminent qu'Elle est appelée à remplir.

Puisque c'est après le décès du Prince Sutzo, que les troubles ont éclaté, il est à espérer que l'arrivée du Prince Callimachi ralliera autour de l'autorité publique les Boyards qui, poursuivant des intérêts de parti, et divisés entre eux, empêchent peut-être la Valachie de réprimer l'insurrection sans assistance étrangère. — Nous nous plaisons en même temps à croire, qu'en quittant Constantinople dans le but de pacifier et d'administrer la Valachie, le Hospodar Callimachi recevra les pouvoirs qui lui seront nécessaires pour s'acquitter de cette double mission avec célérité et avec une entière certitude de succès.

Si, avant qu'il ne soit rendu à Yassy, l'insurrection s'accroissait en force et en étendue, Vous engageriez les Caïmacans à prendre la détermination de solliciter le prompt secours des armes Ottomanes, et à les employer de telle sorte que l'intervention des forces Turques puisse servir au retablissement d'une tranquillité durable dans le pays.

A une époque de crise que les malveillans de toutes les parties de l'Europe s'efforcent de rendre générale, la première et la plus essentielle des obligations de tous les agens de l'Empereur à l'étranger, est de faire connaitre et triompher la vérité.

Sa Majesté Impériale Vous invite en conséquence à ne laisser aucun doute sur l'improbation dont Elle frappera toujours et partout les funestes projets des hommes qui cherchent à semer la discorde et à fomenter ces séditions.

L'Empereur réprouve donc solennellement tout ce qui vient de se passer en Valachie et Vous déclarerez, que résolu d'unir ses efforts à ceux de Ses Alliés pour combattre la révolution lorsqu'elle ose s'ériger en Puissance, Il lui opposerait invariablement le même système si elle envahissait les Principautés, et qu'Il le lui opposerait dans l'unique dessein de maintenir la foi des traités existans entre les deux Empires.

C'est aux chefs du clergé, c'est aux Boyards, c'est aux propriétaires et aux negocians les plus influens par leurs richesse et par la considération dont ils jouissent, que Vous tiendrez ce langage et que vous ferez partager cette convinction. Elle suffira pour démentir les bruits mensongers par lesquels les obscurs agens des révolutionnaires tâchent d'égarer la multitude.

Les preuves que Vous avez données de Vos talens et de Votre exactitude à remplir les ordres de l'Empereur, ne nous permettent pas de douter que dans ces circonstances si graves Vous ne sachiez justifier la confiance dont Sa Majesté Impériale Vous honore.

Nous attendons impatiemment les rapports ulterieurs que Vous nous adresserez etc.

Prokesch-Osten, *Geschichte des Abfalls der Griechen...*, III, p. 58—60.

182

București 23 februarie 1821

Notă informativă despre evenimentele din Țara Romînească trimisă autorităților ruse din Basarabia.

Букарест, 23 Февраля 1821

№ 13 По дошедшим сюда из Крайова известиям, ворник Самуркаш, отправленный из Букареста с уполномочием от всех бояр, для усмотрения возставшаго народа, прибыл уже туда и немедленно вступил в переговоры с Теодором Владимиреско. Он объявил сему последнему от имени всех Бояр и правительства совершенное прощение в проступке его, лишь бы он тотчас явился к нему и объявил народныя требования. Но Владимиреско не захотел приехать в Крайово, а прислал только в ответ письмо, в котором говорит, что народ не требует ничего более, как только возвращения того, что у него боярами или правительством ограблено, при взимании податей и прочего, и чтобы на предбудущее время обещано было не брать с народа ничего более

кроме узаконенных податей и повинностей. Ворник Самуркаш, разсуждая о таковом начале своих переговоров, заключает, что он очень мало надеется на успех оных, и что если бы требования народныя можно уменьшить только на третью часть, противу настоящей, то и тогда едва ли можно удовлетворить их. Однако, при всем том, он не [сов]сем еще теряет надежду и старается употребить все возможныя убеждения.

Между тем Бояр Николай Вакареско, отправленный было прежде, для начальствования над всеми посланными в Крайово арнаутами, возвращается то[гда] в Букарест, объявляя себя не в силах [дей]ствовать противу народа, по причине приключившейся ему болезни и кровохарканья. Он также находился в переговорах с Тодором Владимиреско, но не мог сделать никакого успеха, а получил только письмо, в котором Владимиреско говорит ему, что если он действительно сын того славного Вакареска, который некогда сло[вом] защищал пред князем права народныя, то и он должен бы присоединиться к настоящему предприятию народному.

Столь критическое положение Вала[хии] подает повод к различным, не менее замечательным, произшествиям. Из города Терговишта внезапно отправилось более 400 человек прямо в Букарест, для учинения требований своих к жене покойного Господаря князя Суццо, дабы она возвратила им документы на отобранную от них насильно и в противность законам, покойным князем землю, коею издревле предки их владели, и о коей недавно писано было и в публичных ведомостях. По получении о сем новом народном востании известия в Букаресте, правительство, для прекращения всяких худых последствий, потребовало немедленно, чтобы княгиня отдала все документы на означенную землю. Когда же Тирговиштяне прибыли в Букарест, то и сделано им тотчас удовлетворение; последния определения и бумаги умершего Господаря об отобранной от поселян земли, сожжены были в присутствии многих Бояр и народа; а о некоторых древних документах, коих народ домогался, и кои будто бы находились у Бояра Иордакия Гулеска, принудили сего последняго сделать присягу, для удовлетворения, что он об оных ничего не знает, и у себя не имеет.

Сейчас получено здесь известие, что в городе Галацах воспоследовало особенное замешательство по причине что находящийся тамо Бешли Ага убил одного турка. Все другие турки там бывшие возставали против Бешли Ага, но городские жители, числом до 400 человек, взяв его сторону, вооружились. Между тем прибыло из крепости Браилова до 150 человек турок, требуя непременно выдачи онаго Бешли Аги, и угрожая что в противном случае изрубят они жену его в мелкие куски. Бешли Ага, как говорят спа[сся] бегством в состоящее на Пруте Местечке Томарово, куда бегут также и многие жители.

Из Малой Валахии никаких известий [до] сего дня не получено, кроме только что Теодор Владимиреско наполняет продовольствием все монастыри

им взятые, и что по неимению денег в наличности, снабжает всех у кого берет продовольствие, особенными квитанциями.

Сего дня ожидают прибытия Каймакана князя Калимаки, уже выехал из горо[да] и чиновник, для встречи его отправленный.

București, 23 februarie 1821

Nr. 13 Potrivit informațiilor ajunse aici de la Craiova, vornicul Samurcaş trimis din București cu împuternicire din partea tuturor boierilor să supravegheze poporul răsculat, a sosit acolo și a început îndată tratative cu Tudor Vladimirescu. El a comunicat acestuia, în numele tuturor boierilor și al cîrmuirii, că este iertat cu desăvîrșire pentru greșeala sa, cu condiția însă să se prezinte neîntîrziat la el şi să-i facă cunoscute revendicările poporului. Vladimirescu n-a voit însă să vină la Craiova, ci a trimis numai ca răspuns o scrisoare, în care arată că poporul nu cere nimic mai mult, decît să i se restituie ceea ce i-a fost jefuit de către boieri sau de către cîrmuire cu prilejul percepерii birurilor şi a altor dări şi să se făgăduiască pentru viitor că nu se va lua de la popor nimic mai mult decît birurile și prestațiile legale. Judecînd după modul cum au început tratativele sale, vornicul Samurcaș deduce că are şanse foarte mici de izbîndă, și chiar dacă revendicările poporului ar putea fi reduse numai la o treime în comparație cu acelea de astăzi, și atunci el se îndoiește că ele ar putea fi satisfăcute. Cu toate acestea, el nu-și pierde încă speranța și caută să facă uz de toate argumentele posibile.

Între timp, boierul Nicolae Văcărescu care fusese trimis înainte spre a lua comanda tuturor arnăuților trimiși la Craiova, a venit la București și a declarat că nu este în stare să acționeze împotriva poporului, din cauza bolii de care suferă și a hemoptiziei. A tratat și el cu Tudor Vladimirescu, dar nu a putut obține nici o izbîndă, ci a primit numai o scrisoare, în care Vladimirescu îi spune că dacă el este cu adevărat fiul acelui slăvit Văcărescu, care a apărat odinioară prin cuvînt, în fața domnului, drepturile poporului, atunci şi el ar fi trebuit să se alăture acestei acțiuni a poporului.

Situația atît de critică a Țării Romînești dă naștere la diferite evenimente nu mai puțin remarcabile. Din orașul Tîrgoviște s-au îndreptat pe neașteptate peste 400 de oameni direct spre Bucureşti, pentru a-și prezenta revendicările lor față de soția defunctului domn, prințul Suțu, cerîndu-i acesteia să le restituie documentele privitoare la pămînturile luate de către defunctul prinț cu forța şi contrar legilor, pămînturi stăpînite din vechime de strămoșii lor și despre care s-a și scris de curînd în ziare. După ce s-a primit la București știrea despre această nouă răscoală a poporului, cîrmuirea, spre a pune capăt tuturor urmărilor ei rele, a cerut îndată ca doamna să restituie toate documentele privind pămînturile pomenite. Şi cînd tîrgoviștenii au sosit la Bucureşti, li s-a dat îndată satisfacție; ultimele hotărîri și acte ale defunctului domn cu privire la pămînturile luate de la săteni au fost arse în prezența a numeroşi boieri şi a poporului. În ceea

ce privește cele cîteva documente vechi, pe care căuta să le obțină poporul şi care se aflau, chipurile, la boierul Iordachi Golescu, acesta, spre a-i da satisfacție, a fost silit să jure că nu știe nimic despre ele și că nu le are la el[1].

Aci s-a primit acum ştirea că în orașul Galați a avut loc o învălmășeală deosebită, din cauza că beșliaga de acolo a omorît un turc. Toți ceilalți turci care se aflau acolo s-au răsculat împotriva lui beșliaga, populația din oraș însă, numărînd pînă la 400 de oameni, luînd partea acestuia, s-a înarmat. Între timp, din cetatea Brăila au sosit pînă la 150 de turci, cerînd să le fie predat numaidecît acel beșliaga şi amenințînd că, în caz contrar, vor tăia în bucăți pe nevasta lui. După cîte se spune, beșliaga s-a salvat prin fugă în tîrgușorul Tomarova de lîngă Prut, unde fug şi numeroşi locuitori.

Din Oltenia nu s-a primit pînă astăzi nici un fel de știri, afară numai de vestea că Tudor Vladimirescu face depozite de provizii în toate mănăstirile ocupate de el, și că, neavînd bani lichizi, dă tuturora de la care ia provizii, chitanțe speciale.

Astăzi se așteaptă sosirea caimacanului prințului Callimachi; din oraş a şi plecat funcționarul trimis întru întîmplarea lui.

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet 6, dos. 18, partea I, f. 779—782.

183

Chișinău, 23 februarie 1821

Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre izbucnirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu și despre acțiunea lui Vasile Caravia la Galați.

№ 1

Милостивый Государь

Граф Петр Христианович!

Находящийся в Молдавии и Валахии Генеральный Российской Консул, Действительный Статский Советник Пини, в отзыве полученном здесь 15 числа настоящего Февраля, известил и он [что] после смерти Валахского

---

[1] În legătură cu lupta tîrgoviștenilor de a-şi redobîndi actele asupra pămîntului, vezi următoarele documente: cererea tîrgoviștenilor de a li se da moşia şi actele, precum și încuviințarea acestei cereri (Arh. St. Buc., Condica domnească 93, f. 195); arderea hîrtiilor moșiei Tîrgoviște (Condica domnească, 96, p. 209); vezi de asemenea rapoartele consulare austriace din 7 şi 22 octombrie, 7 noiembrie 1820 şi 19 februarie 1821 (*Hurmuzaki*, XX, p. 522—524, 526, 553—554). La 18 ianuarie 1825 se dă o anafora pentru a se întări stăpînirea tîrgoviștenilor, potrivit hotărîrii boierilor dată la 18 februarie 1821. Se precizează că acea hotărîre a fost dată după ce doamna Eufrosina Suțu a restituit actele răpite în 1820 (Arh. St. Buc., Condica domnească 111, p. 464—466).

Господаря Суццо, последовавшей 18-го истекшаго генваря, получено тамо сведение о появившейся в Малой Валахии шайки злоумышленных людей, простирающейся до 400 человек, которая состоит под начальством природнаго тамошн[яго] жителя Слуджера Федора Владимиреско, находившагося в последнюю [с] турками войну при нашей армии, с командою пандур, и за оказанную против неприятеля храбрость, уд[о]стоеннаго Всемилостивейшим награждением чином порутчика.

Предприятие его, как видно [из] разосланнаго им повсеместно воз[ва]ния, приглашающего народ Вал[лах]ский к вооружению, имеет целью [ис]требление происходящих по земскому управлению злоупотреблений, угнет[аю]щих народ. — В таком смыс[ле], как пишет консул, применяясь [к] тамошним слухам, отправил он, Владимиреско, жалобу к Пор[те] от имени всего народа, строго воспрещая нарушать благосостояние купечества и вообще Валлахских жителей, не прикосновенных к уг[не]тению народа. Для пресечения [па]губных последствий сего возмущен[ия] и для преследования мятежников, правительство Валлахское отправило значительные отряды вооруженных арнаутов и находящихся в службе его людей.

Вслед за сим, доставлен ко мне от него же Пини другой отзыв, что по полученным им из Константинополя официальным известиям, назначен Портою на место Валлахского Господаря, бывший Молдавским Господарем, князь Скарлат Калим[ах]. Относительно же произшедшего возмущения, правительство тамошнее, получив новыя донесения, о безпрерывном умножении мятежников, простир[аю]щихся уже до 1000 человек, усугубил[о] распоряжения свои, о предупреждении дальнейших тут последствий и возстановления тишины и спокойст[вия], на каковый конец вновь отправлен[о] несколько отрядов вооруженных людей, в службе правительства находящихся.

Настоящаго же 23 февраля получен мною рапорт, от нача[ль]ника Ренскаго портоваго карантина, отправленный с нарочным, о случившемся также произшествии в Галацах, по уведомлению о том наход[я]щейся тамо Российско-Императорской агенции.

Сведение сие заключает в се[бе] что 22 сего же месяца в 9 часов ут[ра] Галацкий Баш Болубаш Василий Коровия, не известно с какого повод[у], напав на тамошняго чиновника турка Топукчия, с некоторым числом греков, ведут между собо[й] перепалку, где из числа греков несколько душ убиты и ранены; о турках же сведения сего не имеется, ибо они защищаются в запертом означеннаго Топукчия доме.

Принимая обстоятельство сие в самое подробное соображение, в отношении того безпокойства, какое произошло было в июне месяце 1819-го года, в городе Яссах, а также с последовавшим на тот предмет распоряжением, — я предписал Ренской портовой карантинной конторе не принимать ни кого в тамошний карантин без паспортов Российских консулатов, а также

отнесся к командующему кордонною стражею Генерал майору Пущину, для учинения распоряжения, чтобы кордонная стража, с своей стороны, строго наблюдала в сем случае по границе надлежащия меры предосторожности.

Поставляя долгом все сии обстоятельства довести до сведения Вашего Сиятельства, я приемлю честь прис[ово]купить, что судя по общему нынешнему положению вышеозначенных [по]граничных мест, если возмущен[ие] Валлахских жителей не будет в самом начале совершенно пресече[но], то последствие онаго должно возы[меть] влияние и на жителей Молдавскаго княжества и ожидать должно по[доб]наго какого либо и в оном произ[шествия].

С истинным почтением и совершенною преданностью честь имею быть, Милостивый Госуд[арь], Вашего Сиятельс[тва] покорнейший слу[га]

Иван Ин[зов].

№ 748, 23-го Февраля 1821

Кишинев.

Stimate domnule conte
Petru Christianovici [1].

Consilierul de stat actual, Pini, consulul general al Rusiei pentru Moldova şi Ţara Romînească prin raportul primit aici la 15 februarie curent, ne-a adus la cunoştinţă că după moartea domnului Ţării Romîneşti, Suţu, care a avut loc în ziua de 18 ianuarie trecut, s-a primit acolo ştirea despre o bandă de oameni rău intenţionaţi, cuprinzînd pînă la 400 de oameni, care a apărut în Oltenia şi care se află sub conducerea unui locuitor băştinaş de acolo, slugerul Teodor Vladimirescu. Acesta se afla în timpul ultimului război cu turcii în armata noastră cu un detaşament de panduri şi pentru curajul dovedit împotriva inamicului i s-a acordat de către atotmilostivul [împărat] rangul de locotenent.

Acţiunea sa, după cum se vede din apelul răspîndit de el pretutindeni şi prin care invită poporul Ţării Romîneşti să se înarmeze, are drept scop nimicirea abuzurilor ce au loc în cîrmuirea ţării şi care asupresc poporul. În acest sens, aşa după cum scrie consulul, potrivit cu zvonurile care circulă acolo, Vladimirescu a trimis, în numele întregului popor, o plîngere către Poartă, interzicînd cu stricteţe orice atingere a bună stării negustorimii şi, în general, a tuturor acelor locuitori din Ţara Romînească, care nu au vreun amestec în asuprirea poporului. Pentru a curma urmările nefaste ale acestei răscoale şi pentru a urmări pe răsculaţi, cîrmuirea din Ţara Romînească a trimis detaşamente însemnate de arnăuţi înarmaţi şi de oameni aflaţi în slujba ei.

După aceasta mi s-a adus de la acelaşi Pini un alt raport după care, potrivit ştirilor oficiale primite de el de la Constantinopol, prinţul Scarlat Callimachi, fostul domn al Moldovei, a fost numit în locul domnului din Ţara Romînească. În privinţa răscoalei, cîrmuirea primind noi rapoarte relativ la sporirea neîncetată a numărului răsculaţilor, care au ajuns acum la 1 000 de

[1] General P. Ch. Wittgenstein, comandantul armatei a II-a cu sediul la Tulcin.

oameni, şi-a concentrat eforturile spre a preveni urmările ei şi a restabili liniştea şi ordinea. În acest scop au fost trimise din nou cîteva detaşamente de oameni înarmați, care se află în slujba cîrmuirii.

La 23 februarie curent am primit un raport de la comandantul carantinei portului Reni, expediat prin curier, relativ la întîmplarea care a avut loc la Galați, conform înștiințării agenției imperiale ruse de acolo.

Această știre arată că la 22 ale aceleași luni, la ora 9 dimineața, Vasile Caravia, baş-bulucbașa din Galați, a atacat nu se știe din ce motive, cu un număr oarecare de greci, pe topucciul, funcționar turc din acel oraş; între ei a avut loc un schimb de focuri; dintre greci cîțiva au fost omorîți şi răniți; despre turci nu există vreo știre în acest sens, căci ei se apără în casa numitului topucciu, în care s-au baricadat.

Luînd aceasta întîmplare în cea mai amănunțită cercetare şi ținînd seama de turburarea care a avut loc în luna iunie 1819 în orașul Iași, precum și de dispozițiile luate în privința aceasta, eu am dat ordin biroului carantinei din portul Reni să nu primească pe nimeni în carantina de acolo fără pașapoarte [eliberate] de consulatele rusești, şi am luat de asemenea legătură cu generalul-maior Pușcin, comandantul pazei cordonului, să dea ordin ca paza de la cordon să respecte la rîndul ei, cu strictețe, în acest caz, măsurile de precauție cuvenite la graniță.

Considerînd o datorie de a aduce la cunoștință excelenței voastre toate aceste împrejurări, am onoarea a adăuga că, judecînd după situația actuală generală de la punctele de frontieră susmenționate, dacă răscoala populației din Țara Romînească nu va fi curmată cu desăvîrșire chiar de la început,urmările ei vor avea influență şi asupra populației din principatul Moldovei şi trebuie să ne așteptăm la ceva asemănător și acolo.

Cu adevărată stimă și desăvîrşit devotament am onoarea a rămîne, stimate domn, sluga prea plecată a luminăției voastre.

Ivan In[zov]
Nr. 748, 23 februarie 1821
Chișinău

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S. Moscova, fond. 182, pach. 6, dos. 18, partea 1.

184

Iași, 24 februarie 1821

Mihail Suțu, domnul Moldovei, aduce la cunoștința țarului Alexandru I că Eteria a pornit acțiunea de eliberare a Greciei și roagă să se trimită trupe rusești în țară.

Jassy, le 24 Février 1821

Sire,

La divine providence a fait naître ces jours-ci l'évènement qui nous porte tous aux pieds du trône de V. M. I. pour La supplier avec une humble soumis-

sion, de prendre sous sa puissante prottection un pays, qui, à différentes époques, a déjà dû son salut et sa prospérité à la clémence de V. M. I., et qui, encore en ce moment, se trouve dans un état de crise dont la magnanimité seule peut le sauver, en écartant tous les dangers, et qu'Elle peut rendre heureux à jamais par sa puissance bienfaitrice.

Sire, l'organisation des Grecs qui habitent, ou qui se trouvent en Moldavie se préparait secrètement depuis quelque temps ici comme dans toute la Grèce qui gémissait sous le joug Ottoman. Tous étaient électrisés et n'attendaient que le moment pour sacriffier leurs jours à la délivrance de la patrie. Enfin, ce jour heureux est arrivé, et le Prince Alexandre Ypsilanti, excité par son amour ardent pour son pays, a paru à Jassy le 22 février, et a déclaré qu'il vient, appelé par sa nation, pour passer en Grèce et vaincre ou mourir pour sa délivrance. Cet évènement a excité la plus grande joie, et a rempli d'enthousiasme tous les Grecs qui en ont été les témoins. Tous se sont rangés sous ses drapeaux. L'ordre a été maintenu et la tranquillité n'a point été troublée dans le pays. J'aurais volé aussi auprès de ce Prince pour aller dans ma patrie, et mourir, s'il le faut à côté de mes braves compatriotes; mais d'autres considérations m'en ont empêché. Je dois à cette province, protégée par V. M. I., des soins qui me sont commandés par mon devoir et que je ne saurais négliger sans paraître coupable aux yeux de V. M. même. Ce pays restant dépourvu de forces nécessaires après le départ du Prince Ypsilanti court les plus grands dangers de la part des Turcs qui garnissent les forteresses situées dans son voisinage. Aussi j'ai appelé les principaux de ce pays pour leur exposer l'état des choses et pour aviser à ce qu'on devrait faire dans ces moments critiques.

Sire, nous nous remettons aux pieds de V. M. et nous La supplions de devenir encore une fois, le Sauveur de ce pays. Un corps de troupes serait indispensable pour la sûreté de la Moldavie. Nous osons espérer que la magnanimité de V. M. I. ne laissera pas cette province privée de Sa haute protection, et qu'Elle daignera donner les ordres à ses généraux de faire entrer en Moldavie ses troupes victorieuses pour la préserver de la ruine dont elle est menacée.

A cet effet, j'ose adresser aux pieds du trône de V. M. I., mon humble requète et l'accompagner de celle des Boyards du pays. Sire, Vous qui êtes le protecteur de l'humanité, daignez agréer notre juste prière, une entière soumission et mon devouement sans bornes à V. M. I. rempliront toute ma vie.

J'attends vos ordres suprêmes pour la conduite que j'aurai à suivre, et j'ai l'honneur d'être avec le plus profond respect.

Sire, de Votre Majesté Impériale le très humble,
très obéissant, très-soumis et très-fidèle Serviteur
P. Michel Sutzo [1]

Prokesch-Osten, *Geschichte des Abfalls der Griechen...*, III, p. 62—63.

[1] Mihail Suţu trimite contelui Capodistria, în aceeaşi zi, un memoriu asemănător (Prokesch-Osten, *Geschichte...*, III, p. 64—65).

185

24 februarie 1821

Diamandi Giuvara primește de la Const. Samurcaș 7731 taleri pentru leafa neferilor de sub comanda sa.

Tal.

7731, adecă şapte mii şapte sute trizeci și unu, am priimit de la dumnealui vel dvornic Costandin Samurcaș, leafa pe trei sute de neferi, pe cincisprezece zile, socotindu-se de fieşcare nefer pe o lună po tl. patruzeci şi cinci, şi pentru două agale po tl. o sută cincizeci de unul; între care bani intră și taleri opt sute treizeci şi unu, iost din deosebit perilipsis ce am dat supt a mea iscălitură, fiind daţi mai mult de mine la leafa neferilor şi plata tainului. Şi spre credință am dat accastă adeverință, supt iscălitură și pecetea mea.

Diamandi Giuvara

1821, fevruarie 24

Arh. St. Buc., Administr. vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2218/1821 albastru, f. 54. Orig. rom. cu pecete. Publicat de E. Vîrtosu, *1821. Date...*, p. 35—36.

186

[București,] 25 februarie 1821

Cîrmuirea aprobă cumpărarea unor pietre de pușcă pentru nevoile trupelor de la Craiova.

[Βουκουρέστι,] κε' Φεβρουαρίου ,αωκα^ου

Γρόσια

80, ἤτοι ὀγδοήκοντα γρόσια, εἰς ἀγορὰν τουφεκοπέτρων, σταλέντων εἰς Κραγιώβαν διὰ τοῦ ἄρχοντος κλωτζάρη 'Αλέκου, διὰ χείαν τῶν ἐκεῖσε στρατευμάτων.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, . . . Gheorghe Filipescu.

[Bucureşti,] 25 februarie 1821

Groși,

80, adică optzeci groși, pentru cumpărarea unor pietre de pușcă, care au fost trimise la Craiova prin boierul clucer Alecu, pentru nevoile oştirilor de acolo.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu,...[1] Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administr. vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2216c, f. 327. Orig. grec.

[1] Indescifrabil.

187

[București,] 26 februarie 1821

Cîrmuirea aprobă 350 groși cheltuieli de deplasare unui călăraș trimis la Constantinopol.

[Βουκουρέστι,] 26η Φεβρ. ,αωκα[ου]

Γ ρ ό σ ι α

350, ἤτοι τριακόσια πεντήκοντα γρόσια, χαρτζιράχι ἑνὶ καλαράσῃ ἀπερχομένῳ εἰς βασιλεύουσαν.

Διωρισμένε σαράφῃ, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu,..., Gheorghe Filipescu, Κ. Νέγρης, Στ. Βογορίδης.

[București,] 26 februarie 1821

Groși

350, adică trei sute cincizeci groși, cheltuieli de drum unui călăraș, care pleacă la Constantinopol [1].

Orînduitule zaraf, să-i dai! [2]

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu,... [3], Gheorghe Filipescu, C. Negri, Șt. Vogoridi.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 336. Orig. grec.

188

27 februarie 1821

Iorgu Văcărescu cere lui Nica Vlădescu, sameș de Vîlcea, să-i trimită muniții împotriva răsculaților.

Cu frățească dragoste mă închin dumitale arhon serdar!

Am primit testele fișicuri ce mi s-au triimis. Și fiindcă la socoteala ce am făcut fișicurilor ce mi s-au trimis de acolea dă la dumneavoastră

[1] În *Activitatea poștei* se notează că în această zi s-au dat patru cai pentru « călăraș la Țarigrad, iar din Oltenița cu trei cai pînă la Razgrad» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 18).

[2] La 27 februarie 1821 se aprobă 400 groși cheltuieli de drum unui tătar trimis la Constantinopol (tot acolo, același dosar, f. 339).

[3] Indescifrabil.

văz că pînă acum ați triimis cinci sute șaizăci și șapte testele fișicuri, care s-au și cheltuit la războiul ce am avut cu hoțomanii ce s-au rădicat asupră-mi, rămîind numai într-aceste fișicuri care acum ni s-au triimis și nu este îndestul, fiindcă răii s-au înmulțit și s-au îndîrjit, mai vîrtos că se poate să se închiză drumurile și să nu mai am în urmă de unde să mai cer fișicuri și ajutor, de aceea, cu toate să scrisei și dumnealui stolnicului Iancu Lahovari, ispravnicu, dar și pă dumneata te rog să stai mucaet a mi se mai triimite cît mai în grab o sumă bună de testele fișicuri, căci s-au apropiat hoțomanii ca să mai iurudisască as' pră-mi.

Aștept dar cît mai în grab săvîrșirea cererii aceștia ca să mă îndatorez. Și sînt

al dumitale ca un frate și slugă
Ior[gu] Văcărescu

1821, fevruarie 27

[Pe verso foii 6 bis, adresa:]

Cinstitului dumnealui biv vel sărdar Nica Vlădescu, sameșu ot sud Vîlcea, cu frățească dragoste.

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, condica « Ad acta anni 1821», f. 6. Publicat în *Convorbiri literare*, XX (1886), p. 946—947.

ANEXĂ

la documentul nr. 188

Sud Vîlcea

Cheltuiala ce s-au făcut din porunca cinstitului divan și a dumnealui biv vel logofătului Dimitrie Bibescu, eforul pandurilor, în vremea răzvrătitorului Theodor, cum arată:

Tl.	Bani	
250		pentru 200 testele fișecuri împărțite la tîrgoveți și slujitori cînd au trecut Tudor pe aici,
125		ipac la alte 100 testele ce s-au trimis căpitanului de Olturi,
212	60	ipac la 170 testele trimise în două rînduri polcovnicului de județ și căpitanului de Olteț,
125		ipac la 100 testele date strejarilor din plaiu Cozii,
125		ipac la 100 testele date strejarilor din plaiu Hurezului ce erea orînduiți la drumurile despre Gorji,
187	60	ipac la 150 testele date strejarilor din plășile Oltețelor, păzitori drumurilor despre Cerneți și Gorji,

760	30	ipac la 609 testele date la 559 panduri ce s-au pornit la Craiova[1], rînduri, rînduri şi osebit cîte 10 testele la 5 căpitani ai lor,
625		ipac la 500 testele trimise în trei rînduri la dumnealui caminar Iorgu Văcărescu, ispravnic de Gorji,
250		ipac la 200 testele trimise la dumnealui caminar Costi(?),
750		ipac la 600 testele trimise la dumnealui caminar Iorgu,
625		ipac 500 testele trimise în urmă iarăşi la dumnealui caminar Iorgu şi dumnealui fiind fugit s-au coprins de către hoţomani,
500		ipac la 400 testele ce s-au aflat la isprăvnicat şi s-au luat de către hoţomani la călcarea Rîmnicului,
1320		daţi la 220 pandùri ce s-au pornit în trei rînduri la Craiova[1] cîte 6 lei de unu,
2034		daţi la 339 panduri ce s-au pornit la Craiova în patru rînduri, ipac po tl. 6,
150		daţi la 5 căpitani ai lor, cîte tl. 30 de unu,
350		la dresul armelor ce s-au strîns din judeţ şi s-au dat pandurilor,
480		plătit măcelarilor pentru carnea ce s-au dat hrană la panduri,
450		pentru 9000 ocă malai ce s-au cumpărat de s-au hrănit panduri în cîtă vreme şedea la isprăvnicat pînă a să porni la Craiova,
223	72	pentru 2236 pîini care s-au dat la plecările pandurilor, cîte 4 pîini de om,
320		leafa la orînduiţi păzitori de la 4 poduri ale Oltului, po tl. 40 de om, pe 2 luni,
240		ipac daţi la aceşti 4 păzitori, cîte tl. 30 pe 2 luni pentru hrana lor şi a pandurilor ce era cu dînşii.
300		la 5 spioni trimişi în părţile unde lăcuia Tudor să afle mişcările lui, după poruncă, după ale cărora arătări să înştiinţa atît la Bucureşti cît şi la Craiova,
50		cheltuiala dusului armelor ce s-au aridicat de la mănăstirea Horezului şi s-au trimis la mănăstirea Cotroceni, dupe porunca dumnealui vel spathar,
250		cheltuiala strejarilor dupe drumurile Horezului i ale Olteţului
10 702	102	adică zece mii şapte sute doi, bani una sută doi.

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, Condica « Ad acta anni 1821», f. 7. Orig. rom. Publicat în *Convorbiri literare*, XX (1886), p. 947—949.

[1] Vezi despre aceştia documentul din 10 februarie 1821 (nr. 147).

189

București, 27 februarie 1821

Caimacamii către marele vornic Grigore Băleanu, să ia măsuri pentru liniștirea locuitorilor din București și să le împiedice fuga.

Noi caimacamii Țării Rumînești.

Către dumnealui fratele vel vornic Grigorie Băleanu, îngrijitorul tîrgului.

Fiindcă norodul politiei Bucureștilor au luat spaimă zadarnică, amăgindu-se de niște cuvinte neadevărate ce au plăzmuit și au risipit cei nărăviți și într-acest fel de turburări și se îndreptează cu cuvinte că ar fi văzut cară prinse și aduse în curțile unora și altora, divanul voind a le scoate toate bănuielile din inimele și fandacsiile lor și să-i încredințeze că este bine, pace, ca să se odihnească pe la casele lor și să petreacă în liniște, pohtește pe dumneata ca să mergi pe la casele tuturor fără osebire și oriunde vei afla car prins ori încărcat sau deșert, pe toate acele care să le gonești numaidecît, scoțîndu-le din București afară, iar acelora ce vor fi prins carele, de orice treaptă vor fi, să le arăți a se părăsi cu totul de a da cea mai mică pricină de bănuială și turburare norodului, încredințîndu-i că nu numai vor fi sub grea răspundere, ci încă și în primejdie

1821, februare 27 [1]

Către dumnealui vel agă
Către căminarul Sava.

Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 214. Publicat de V.A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 58.

190.

[București,] 27 februarie 1821

Cîrmuirea aprobă 3 000 groși pentru muniția căminarului Sava.

[Βουκουρέστι,] κζ^{η} Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γρόσια

3 000, ἤτοι τρεῖς χιλιάδες γρόσια, ἔξοδα τζεπχανὲ διὰ τοῦ καμινάρη Σάββα. Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Filipescu,. . . , Gheorghe Filipescu, Κ. Νέγρης, Στ. Βογορίδης.

---

[1] În aceeași zi s-a dat și porunca pentru dezmințirea zvonurilor ce circulau în București cu privire la răscoală (aceeași condică, f. 213). Publicat de V.A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 57.

La 5 martie 1821, Gh. Sachelarie trimite lui Const. Hagi Pop știri despre situația din București: « Desigur ați aflat de neorînduiala ce are loc aci în părțile noastre care s-a întins și a

Groşi
3 000 adică trei mii groşi, cheltuieli pentru muniţii date căminarului Sava.
Orînduitule zaraf, să-i dai!
Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă, Istrati Creţulescu, Grigorie Filipescu,. . . . . [1], Gheorghe Filipescu, C. Negri, Şt. Vogoride.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Ţării Rom., dos. 2216 c, f. 338. Orig. grec.

191

Bucureşti, 27 februarie 1821

Căminarul Sava scrie lui Iordache Olimpiotul, Ioan Farmache şi Hagi Prodan să-i spună lui Tudor Vladimirescu să ocupe Craiova şi să se unească cu Diamandi Giuvara, iar ei să vie de urgenţă la Bucureşti.

Je vous salue en frère,

Au nom de la patrie, mon ami serdari Giorgaki [2] et Kapitan Pharmaki [3] et Hatzi Protassi [4], par ordre d'Ipsilanti, sitôt que vous recevrez ma présente, sans perte du temps, vous devez venir le plutôt à Bucarest; votre vekilhartzi (maître d'hôtel) vous a été envoyé et j'espère qu'il est déjà arrivé. Peut-être est aussi Ipsilanti parti de Jassi, pour ici; son avant-garde, demain arrive à Focsani, qui est composé à peu près de deux cents hommes. Dites à Théodore d'entrer dans Krajowa battre le Turcs et se joindre avec Diamanti [5]. J'écris à Michali [6] et à Gentzo [7] de s'unir avec vous afin que vous partiez tous ensemble

---

turburat foarte mult şi oraşul nostru; şi toţi locuitorii boieri şi ceilalţi s-au risipit şi în fiecare zi fug. Şi eu mă aflu în aceeaşi categorie şi mă pregătesc neştiind încă în mod sigur ce drum voi apuca adică: dacă pe cel spre Turnu Roşu sau pe cel spre Braşov, fiindcă cu greu se găsesc căruţe».

Ştiri asemănătoare, în scrisorile adresate aceluiaşi la 6, 7 şi 8 martie de către Ioan Moscu Chiriachis Hristodulos, Savulachis Teoharis şi Şt. Tzervenodalis (Acad. R.P.R., Corespondenţa Hagi Pop, mapa 136, pach. IX, dos. III, IV şi IX. În acelaşi fond, pach. 138, o altă scrisore a lui D. Sachelarie cu ştiri despre « golirea» Bucureştilor în mai 1821).

Alte informaţii, în rapoartele consulare austriace din 28 februarie şi 2 martie (*Hurmuzaki*, XX, p. 561 şi 568) şi în raportul consulului Prusiei din 1 martie (*Hurmuzaki*, X, p. 118).

[1] Indescifrabil.

[2] Este vorba de Iordache Olimpiotul.

[3] Este vorba de Ioan Farmache.

[4] Este vorba de Hagi Prodan

[5] Este vorba de Diamandi Giuvara.

[6] Este vorba de delibaşa Mihali.

[7] Este vorba de bulucbaşa Ghencea.

pour ici. Gardez-vous bien qu'il n'arrive rien de mal a Samourcassi [1]; et si même il vous a dressé des pièges pardonnez-lui; ils ne savent pas ce qu'ils font. Les kaimakames [2] demain le soir ou après demain le soir partent d'ici et retournent infailliblement. Quatre divisions de l'armée russe ont passé le Dniester et avancent vers [le] Pruth, leur chef est Sabounieff [3].

Que Dieu nous rassemble heureusement.

Sava Kaminari
1821, 27 Février, Bucaresti

Arhiva Istorică Centrală de Stat Leningrad, fond. 673, op. I, dos. 310, f. 1—2.

192

28 februarie 1821

Tudor Vladimirescu arată că Hagi Prodan a fost plătit ca să-l omoare.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Slavă prea bunului dumnezeu atotțiitoriului, celuia ce n-au voit pierzarea norodului său celui nevinovat de către mîincle cele sîngerate ale tiranilor boieri, ci prin graiul unui iubitori de dumnezeu și de drepte, sîrb, carele de multă vreme s-au hrănit din cășcioara mea, mii-au descoperit mie vicleșugul cel sîngeros care ai umblat dumneata a-l face, prin dare de bani, asupra mea și asupra ticălosului norodului rumînesc, dintr-al căruia sînge o sută de ani sînt de cînd să hrănește tot neamul boieresc-fanariotăsc. Iar acum, în loc de mulțumită, umblați dumneavoastră ca să-i pierdeți cu totul du pe fața pămîntului. Numai mila lui dumnezău nu ne-au lăsat! Ci, dupe ce au sosit dumnealui Hagi Prodan aici [4], cu cuvînt că au fugit de la dumneavoastră, și eu l-am primit ca pe un creștin, apoi s-au apucat de au înpărțit, noaptea, întru ascuns, la 270 de sîrbi, care sînt cu mine, bani, cîte talere 250 și cîte 260 de tot omul și la căpeteniile lor cîte cinci și cîte șasă sute de tot omul, și alte multe făgăduieli făgăduindu-le, cu cuvînt ca să-i tragă de la mine și să-i aducă la dumneavoastră.

Bun lucru au făcut dumnealui Hagi pentru dumneavoastră.

Ci, prea bunul dumnezău n-au voit precum voiesc tiranii, ci l-au dat în mîinile norodului. Pe care căutîndu-l, am găsit la dumnealui și contractul

---

[1] Este vorba de vornicul Const. Samurcaș.

[2] Caimacamii lui Scarlat Callimachi vv.: C. Negri și Șt. Vogoride.

[3] Generalul Sabaneev comand corp. VI armată.

[4] În socotelile pentru *Activitatea poștei* se notează că la 21 februarie Hagi Prodan a mers la mănăstirea Motru. Tudor Vladimirescu stătea acolo de mai multe zile; la 14 februarie venise la el, tot din Craiova, Pavel Macedonschi cu niște scrisori (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 27—29).

dumneavoastră, cel cu multe făgăduieli făcut, precum și o scrisoare a exilenții sale domnul gheneral și cavaler Pini, făgăduindu-i că, pentru uciderea mea, de la amîndoaă prea puternicile înpărății va fi mîngîiat cu multe mili.

Aceasta o cred și eu, că așa va fi, fiindcă pe atîta au rămas prea puternicile înpărății: pe oastea dumnealui Hagiului, iar altă putere nu mai au!

Ah! cilebi, dar pe sămne că numai dumneavoastră știți ce este în lume, iar alții nu mai știu nimic! Numai, eu voi ținea aceste scrisori, pînă cînd să vor face cunoscute prea puternicilor înpărății, și atunci vom vedea cine va merge la Sibir! Iar pe dumnealui Hagiu, carele, pentru lăcomia și iubirea de argint, s-au îndrăznit a face o nelegiuire ca aceasta, era ca să-l facă norodul multe bucăți; ci deocamdată îl scăpară becherii cu mii de rugăciuni; iar mai la urmă, dupe ce să va aduna mai mult norod, își va lua răsplătirea. Și de vreme că dumneata, cel ce totdeauna îm ziceai că la sînge nu te amesteci, iar acum umbli ca să pierz o țară întreagă pentru hatîrul jăfuitorilor, de aceea, de acum înainte, pentru orice rău să va întîmpla a face norodul tiranilor boieri, tot dumneata să dai sama la dumnezău, fiindcă norodul dintr-această pricină s-au înfocat mai groaznic; cum și pentru aducerea turcilor, carei, înpotriva sfintelor legături, i-ați băgat aici în țară, tot dumneavoastră va să dați răspuns! Fiindcă norodul nici un feli de înpotrivire cătră prea puternica înpărăție n-au arătat, nici nu arată, ci totdeauna au fost și este prea credincios și supus prea puternicii împărății întru toate.

Și măcar că ai tins dumneata mîinile și la sîngele meu, cel nevinovat dumitale nimic, iar eu, cît voi mai avea viiață, nici un feli de răutate nu voi avea asupra dumitale; ci las toate în plata lui dumnezeu!

1821, februarie 28

Și cu multă plecăciune sînt al dumitale prea plecată slugă,

Theodor

Ah! boieriule, boieriule! Ce netemere de dumnezău! Pe de o parte m-ai încredințat prin jurămînt ca să viu la Craiova, și pe de altă parte, împotrivă ai făcut dumneata, de ai trimis pe Hagiu ca să mă omoare. Apoi, de acum înainte, cine din lumea aceasta va mai crede pe dumneavoastră, pe niște oameni care nu aveți lucru de nimic a pierde o țară întreagă și mai vîrtos pe un norod nevinovat și care v-au hrănit și vă hrănește?

Ci drept este dumnezău și drept va judeca!

E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 69—71; idem, *Tudor Vladimirescu, Pagini...*, p. 43—45. Publicat cu unele deosebiri și de dr. P. Samarian, *Contribuția Ialomiței...*, în *Pămîntul*, nr. 32—34 din 4 iunie, p. 2; reprodus de N. Iorga, *Noi scrieri...*, în *Revista istorică*, XIX (1933), p. 161—162.

193

[București,] 28 februarie 1821

Caimacamii noului domn Scarlat Callimachi adeveresc primirea a 2 500 groși de la vistierie.

[Βουκουρέστι,] 28 Φεβρουαρίου 1821

Γρόσια

2 500, ἤτοι δύο χιλιάδες πεντακόσια γρόσια, ἐλήφθησαν ἀπὸ βιστιαρικὰ γρόσια, διὰ ἔξοδα ἐγνωσμένα ἡμῖν, καὶ ἐδόθη ὁ παρὼν τεσκερές, ἕως ὅτου νὰ βουλλωθῇ αὐθεντικὸν πετζετλουΐτον.

Κ. Νέγρης, Στ. Βογορίδης.

[București,] 28 februarie 1821

Groși

2 500, adică două mii cinci sute groși, au fost primiți din banii vistieriei, pentru cheltuieli cunoscute nouă, și s-a dat prezenta chitanță, pînă cînd se va da un pecetluit domnesc.

C. Negri, Șt. Vogoridi [1]

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 341. Orig. grec

194

[București,] 1 martie 1821

Se aprobă cheltuielile de drum pentru portarul Carabeti trimis la muhafizi.

[Βουκουρέστι,] αη Μαρτίου ,αωκαῳ

Γρόσια

600, ἤτοι ἑξακόσια, χαρτζιράχι τῷ πορτάρῃ Καραμπέτῃ, σταλέντι εἰς τὰ τέσσαρα σερχάτια πρὸς τοὺς μεχαφίτηδες.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, ..., Gheorghe Filipescu, Κ. Νέγρης, Στ. Βογορίδης.

---

[1] Postelnicul Costachi Negri și biv vel hatman Ștefan Vogoridi, caimacamii lui Scarlat Callimachi vv, au sosit în București la 24 februarie. În ziua următoare s-a vestit sosirea lor tuturor ispravnicilor (Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 214—215).

[București,] 1 martie 1821

Groși

600, adică șase sute, cheltuieli de drum portarului Carabeti, care a fost trimis în cele patru serhaturi, la muhafizii de acolo.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu,. . . . . . [1], Gheorghe Filipescu, C. Negri, Șt. Vogoridi.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 346. Orig. grec.

195

[București,] 1 martie 1821

Se aprobă cheltuielile de drum pentru serdarul Stavrachi, trimis la Constantinopol.

[Βουκουρέστι,] α^η Μαρτίῳ ,αωκα^ῳ

Γ ρ ό σ ι α

500, ἤτοι πεντακόσια, χατρζιράχι τῷ σερδάρῃ Σταυράκῃ, ἀπερχομένῳ εἰς βασιλεύουσαν, πρὸς τὸ θεοφρούρητον ὕψος του.

Διωρισμένε σαράφῃ, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu,..., Gheorghe Filipescu, Κ. Νέγρης, Στ. Βογορίδης.

[București,] 1 martie 1821

Groși

500 adică cinci sute, cheltuieli de drum serdarului Stavrachi, care va pleca la Constantinopol, la înălțimea sa de dumnezeu păzită.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu,. . . . . . [1], Gheorghe Filipescu, C. Negri, Șt. Vogoridi [2].

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 345. Orig. grec.

---

[1] Indescifrabil.

[2] În aceeași zi se aprobă 350 groși pentru un călăraș trimis tot la Constantinopol (același dosar, f. 344). Pentru amîndoi poșta pune la dispoziție opt cai, « iar din Oltenița cu șase cai pînă la Razgrad» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 36).

196

[București,] 1 martie 1821

Căminarul Sava primește 2 000 groși cheltuieli pentru paza orașului București.

[Βουκουρέστι,] α' Μαρτίου 1821

Γρόσια

2 000, ἤτοι δύο χιλιάδες γρόσια, ἔλαβον ἀπὸ τὴν βιστιαρίαν ἀλελχεσὰπ διὰ τὰ ἔξοδα τῶν νεοσυλλεχθέντων νεφερίων, πρὸς φύλαξιν τῆς πολιτείας Βουκουρεστίου, καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς περιλαβῆς ἐδόθη ἡ παροῦσα ἀπόδειξίς μου.

Σάββα καμινάρης

[București,] 1 martie 1821

Groși

2 000, adică două mii groși, am primit de la vistierie drept acont pentru cheltuielile noilor ostași recrutați pentru paza orașului București și drept dovadă de primire s-a dat prezenta mea chitanță.

Sava căminar

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 343, Orig. grec.

197

București, 1 martie 1821

Const. Capșa comunică lui Hagi Pop că polițele scadente nu pot fi achitate din cauza tulburărilor.

Βουκουρέστι, τῇ α^η Μαρτίου 1821

Πρὸς τὸν ἐντιμότατον κύριον Χ. Κ. Πώπ

Αἱ ἀκαταστασίες καὶ περιστάσεις ὁποὺ κυριεύουν ἐδῶ δὲν ἐκτείνομαι, εἰμὴ σᾶς φανερώνω ὅτι εἰς ὅσες πόλιτζες, ὁποὺ κατὰ καιροὺς μοὶ ἐμβάσατε διὰ λογαριασμὸν Στ. Δ. Ζ. ἀπὸ 'Ιανουαρίου 26, σήμερον εἶναι ἡ διορία των καὶ δὲν ἐπληρώθησαν, ἐξ αἰτίας ὁποὺ συγχυσμένος ὁ κόσμος. Καὶ κατὰ τὸν νόμον καὶ τάξιν πόλιτζας ὑπῆγα εἰς τὴν ἔντιμον καισαροβασιλικὴν ἀγγεντζίαν καὶ τὰ ἐμφανίσθησαν[;] καὶ εὑρέθη εὔλογον ὅτι προτέστον δὲν γίνονται, εἰμὴ ἐνοταρίσθησαν, καὶ ἀφοῦ εἰρηνεύσουν τὰ πράγματα θέλομεν λάβει τὰ γρόσια. Διὸ σᾶς εἰδοποιῶ πρὸς ρέγουλαν καὶ εἰμὶ

ὡς ταπεινὸς
Κωνσταντῖνος Δ. Κάψιας

[Adresa:] Bucarest

Herrn Hagii Constantin Popp
in Wienn

București, 1 martie 1821

Către prea cinstitul domn H. C. Pop

Nu mă întind cu descrierea neorînduielilor și împrejurărilor care domnesc aici, ci vă fac cunoscut numai că toate polițele pe care mi le-ați trimis între timp, de la 26 ianuarie, sînt scadente astăzi și n-au fost achitate din cauză că lumea este tulburată. M-am dus la cinstita cezaro-crăiască agenție cu niște polițe potrivit cu legea și pravila, și le-am înfățișat. S-a găsit de cuviință ca ele să nu se protesteze ci să fie numai înregistrate, iar după ce lucrurile se vor liniști, vom primi banii [1].

Vă aduc aceasta la cunoștință și sînt al d-voastră umil

Constantin D. Capșa

[Adresa:] București

Domnului Hagi Constantin Pop

la Viena

Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, mapa 134, pach. I, doc. grecești.

198

Sibiu, 2/14 martie 1821

Stan Popovici scrie lui Zenovie Pop la Viena despre creșterea numărului răsculaților și măsurile luate de Tudor Vladimirescu pentru întărirea mănăstirilor Țînțăreni, Motru și Tismana.

Sibiu, 2/14 mart. 1821

Atît este adevărat că Thedor slugeriu, cît mearge tot să întăreaște; are pînă acum la 4 000 oameni și mănăstirile Țînțăreni, Motru, Tismana, le întărește și le umple cu zaherea să aibă; însă din grîu macină făină și pune în mănăstiri. Astăzi am auzit ca să fie venit și pînă la mănăstirea Urez și Bistrița; aceasta trebuie să fie adevărat, că boierii cu calabalîcurile lor de vreo 3 săptă-

[1] În corespondența casei Hagi Pop se găsesc numeroase scrisori referitoare la negocierea polițelor. În februarie, cu toată reducerea remizei, nu se mai fac trimiteri de bani din Constantinopol, din cauza lipsei lor « care poate că este o urmare a situației». Într-o scrisoare, tot din februarie, cu privire la remizele din Viena, Hagi Teoharis exprimă speranța « să ia sfîrșit în liniște [zurbaua] lui Tudor» (Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, mapa 1, pach. III, doc. grecești).

« Lipsă de vînzare foarte mare din cauza lui Tudor care s-a răsculat, căutînd să facă dreptate în țară... » — se arată într-o altă scrisoare (Același fond, mapa 136, pach. IX, doc. grecești).

La 31 martie, St. Tzervenvodalis, scriind lui Hagi Pop despre protestarea polițelor, relatează și următoarele: « Răul pricinuit de turburările din Țara Romînească este mare... în orașele dimprejur au loc multe tulburări, jafuri, furturi, bătăi, ucideri etc.» (Același pachet, sub dată).

mîni au umplut lăzăretu și Cîinenii[1]; acum au început și dînșii cu familiile lor a veni înlăuntru. Aseminea auz că și din București au început a trimite la Brașov lucrurile ceale mai bune ce au boierii, la siguranție; cum să veade treaba și acolo este frică. Veste că turcii au ars Galațul și corăbiile. Una este mai mare, care mă bagă în gînduri fiindcă slugeriu Theodor face vizite mănăstirilor pe marginea țării de spre partea noastră, nu cumva să vie și pînă la Coziia, Rîmnic, să ne taie potecu să nu ne putem aduce cordovanele ce mai avem la Giorman.

. . . .Scrisorile de București le-am trimis iară cătră Samurcaș la Craiova, că acolo să află trimis de divanu Bucureștiiliui spre înpăciuirea cu slugeru Theodor; iară mi să pare că puțin va isprăvi, fără își va umplea punga după obiceaiu țării.

Stan Popovici

N. Iorga, *Studii și documente...*, VIII, p. 132—133.

199

Oteteliș, 3 martie 1821

Tudor Vladimirescu trimite boierilor adăpostiți la Benești capetele lui Iova și Ienciu, executați pentru jaf.

De la slugerul Theodor, către dumnealor familiile de boieri aflate la Benești.

Cuviincioasă închinăciune!

Fraților! Cu toate că nu sînt din sînge de evghenist, dar tot simț durerile celor evghenisiți. Căci, cum am aflat de primejdia în care sînteți, mi-am lăsat drumul și am pornit spre a întîmpina răul. Nenorocirea însă mi-a stat împotrivă, că n-am putut ajunge la vreme.

Dar, ca să cunoașteți dumneavoastră că cugetul meu n-a fost, nici este a se urma unele ca acestea, iată, pe cei ce au fost pricina i-am tăiat pe amîndoi și le trimit capetele spre încredințare, pe care să porunciți a le pune la răspîntii spre pilda și a altora. Iată se trimit dv. și lucrurile ce s-au găsit la acești tîlhari, precum argintul unei sfinte icoane și din hainele cocoanelor d-voastre.

Să aveți bună nădejde în dumnezeu că în scurtă vreme vă veți despăgubi și de cele ce v-a jefuit. Și sînt al dv. ca un frate și slugă

Theodor

Scris din satul Oteteliș

1821, martie 3

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 89—99; anexă la memoriul lui Iordache Otetelișanu despre călcarea de la Benești.

---

[1] Dintr-o foaie de socoteli din această vreme a unui boier aflat pe drum în refugiu spre Cîineni se vede pe unde se aflau postați pandurii lui Tudor și cum se mergea pînă la graniță. În mai multe rînduri sînt notate sumele date pandurilor în drum, într-un loc specificîndu-se « 2, 30 pandurilor lui Tudor, la Recea, cînd am plecat ». În alt loc: « 3,13 la Boișoara pentru fîn, orz și porumb, pentru panduri ». Se notează apoi și sumele date călăuzelor și chirigiilor la Stoicănești, Corbul, Bălcești, Cepari și Pripor (N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 35—36).

200

Iași, [3] martie 1821

Proclamația lui Al. Ipsilanti către locuitorii Țării Romînești prin care îi asigură că va păstra buna orînduială în trecerea sa prin țară.

VESTIRE

Bărbați romîni!

Astăzi, lăsînd blagoslovitul pămînt al Moldaviei, pășesc în ținutul iubitei voastre patrii. Iubitoriul de dezrobire norod al Moldaviei, cu brațe deschise și cu lucrări [1] de bucurie, m-am priimit. Asemenea cugetări aștept a vedea și la blagocestivii fii ai Valahiei.

Bărbați romîni! Pornindu-mă unde glasul patriei meale mă cheamă, viu și cătră voi ca un blagovestitoriu al politiceștii voastre dezrobiri și al fericirei. Îndestule veacuri ticăloasa voastră patrie, avîndu-și grumazul plecat la neomenitul jaf grozavei obidiri, își pierdusă și cheaia [2] rămășițele dreptăților sale. Căci tirania domnilor voștri vă întunecase cu totul duhovniceștele puteri, și defăimase acea vrednicie a neamului, prin care în veacurile de mai nainte n-ați putut păzi politiciasca voastră nerobire, și a vă împotrivi îndestui ani la pornirile neînblînziților vrăjmași ai omenirii.

Ceasul dar și al dobîndirii dezrobirii voastre au sunat. Un mare neam, mare zic și pentru stremoșeștile isprăvi, mare și pentru cea fără asemănare bărbăție la ticăloșiile sale, aleargă în luminoasa cale a dezrobirii sale. Și departe nu iaste a săcera rodurile viteazelor și slăvitelor sale osteneli. Voi, dar, cei mai adestați; cînd veți mai putea găsi mai înlesnitoare îndemănare spre dobîndirea acelor de multe veacuri călcate sfintele voastre dreptăți?

Vreame iaste dar, prietinilor romîni! să vă deșteptați, vreme iaste să simțiți și să ceareți aceale firești și politicești dreptăți, pă care firea au dăruit omului, și politiceasca însoțire iaste îndatorară a feri și a ocroti. Fiți bine încredințați că au trecut acea vreame întru carea glasul norodului să auzea puțin în urechile stăpînitorilor. Astăzi vedem chiar pă acei stăpînitori ai neamurilor, de a lor bună voe a întoarce noroadelor cuviincioasele lor dreptăți, și a să grăbi ca să îndestuleze dreaptele lor doriri.

Bărbați romîni! Pre cît voiu trace prin ținutul iubitei patriei voastre, cea mai dintîiu îngrijire îmi va fi acea ostășească bună orînduială, pre carea este datoriu a păzi un neam însuflețit de vitejile cugetări ale iubirei patriei și a

---

[1] În textul grec: lacrămi.
[2] În textul grec: chiar.

dezrobirei. Sînt dar încredinţat că şi noi vom întîmpina, din parte-vă, cea mai prietenoasă priimire, care sînteţi datori la nişte bărbaţi ce se sîrguiesc pentru cea de obşte fericire.

Alexandru Ypsilant
În Iaşi... martie 1821

Acad. R.P.R., ms. 322, f. 101. Imprimat contemporan, text grec şi rom. Aceeaşi proclamaţie publicată de C.D. Aricescu în *Acte justificative...*, p. 100—101, datînd-o după I. Filimon: Focşani, 13 martie. Copie rom., datată tot din Focşani, Acad. R.P.R., ms. 323, f. 47. Altă copie, rom. ibidem, f. 307. Copie grec., ibidem, f. 306 v. Publicat de E. Vîrtosu, *1821. Date...*, p. 72—73 şi M. Popescu, *Contribuţii docum. la ist rev. din 1821*, p. 17—18, text germ.

201

5 martie 1821

Const. Samurcaş restituie vistieriei o parte din suma primită.

35 887,60 adică treizeci şi cinci de mii opt sute optzeci şi şapte taleri şi jumătate s-au primit în vistierie de la dumnealui vornicul chir Costache Samurcaş, din cei o sută şaptezeci şi două mii taleri care s-au trimis domniei sale la Craiova.

Şi spre încredinţare s-au dat prezentul.

A. Villara
1821, martie 5 [1]

E. Vîrtosu, *1821. Date...*, p. 65. Text. grec. cu trad. rom.

202

5 martie 1821

Suma trimisă lui Tudor Vladimirescu la Slatina din partea casei Hagi Ianuş.

5 Μαρτίου 1821

[Într-un registru comercial al casei Hagi Ianuş este trecută următoarea însemnare:]

Ὅσα τοῦ σλουζάρη Θεοδώρου ἐστείλαμεν μὲ τζεφατζῆν ἀπὸ Κωνσταντινέστι εἰς Σλάτιναν καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν του 4 953.

---

[1] C. Samurcaş plecase din Craiova spre Bucureşti la 28 februarie (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 29) şi a sosit acolo la 3 spre 4 martie (*Hurmuzaki*, XX, p. 568—571). După predarea socotelilor el a plecat imediat în Transilvania (M. Popescu, *Contrib. doc.*, p. 26), stabilindu-se la Braşov, de unde corespondează în iunie — octombrie cu casa Hagi Pop, casa Hagi Ianuş ş. a. (Acad. R.P.R., Corespondenţa Hagi Pop, pach. 147, doc. 2 şi 10; Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 34, doc. 33; Arh. St. Craiova, doc. XVI/23); în 1825 are legături cu doctorul Arsachi, secretarul lui Gr. Ghica vv (Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. 447, doc. 44; pach. 517, doc. 23).

Suma ce am trimis cu un gefagiu (?) de la Constantineşti slugerului Tudor la Slatina şi potrivit cu zapisul său, 4 953. [1]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuş, 518, f. 169. Text grec.

203

5 martie 1821

Socoteala dată de Const. Samurcaş pentru modul cum a întrebuinţat suma de 20 000 taleri ce i s-au trimis la Craiova de către caimacami.

Taleri	
20 000	adică lei douăzeci mii ce mi s-au trimis la Craiova, cu cartea dumnealor boierilor caimacami a se da în plata tainurilor i a lefilor ostașilor de acolo.

Din care:

Taleri	Bani	
2 555		dumnealui sărdar Iamandi Giuvara pentru toate tainurile la 300 ostaşi, socotite pe 15 zile, de la 20 fevruar pînă la 6 ale următorului mart, cu tacvil.
228	90	dumnealui Hagi Prodan pentru 915 ocă carne la 61 neferi, cîte ocă 61 pe zi, oca po parale zece, socotit pe cincisprezece zile, de fevruar 21 pînă la 7 mart, cu tacvil.
750		dumnealui căpitanului Ianache Farmache i bulugbaş Ianacu pentru 3 000 ocă carne la 200 neferi, pe zi cîte 200 ocă, iarăşi pe 15 zile, de la fevruar 21 pînă la 7 mart.
750		dumnealui sărdarului Iordache, asemenea cu tacvil.
7 731		leafa sărdarului Iamandi, cu a neferilor săi pe 15 zile, în care au intrat şi tl. 831 iost ce au avut să ia mai dinainte, după socoteala ce au căutat-o cu divanul Craiovei.
26	30	cheltuiala la doi arnăuți ce s-au trimis la Bucureşti, fevr. 25.
210		dumnealui delibaşii Mihali, tainul cărnii ocă 840 pe 14 zile, de la fevr. 22 pînă la 7 mart pentru 50 neferi i agalile lor, pe zi cîte ocă 60, cu tacvil.

[1] Vezi şi actul din 25 mai 1832, anexa 5 la actul din 28 martie 1831 (Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roşu, f. 39), prin care se revendică această sumă din averea rămasă de la Tudor Vladimirescu.

Tot în ziua de 5 martie Hagi Ianuş a împrumutat şi divanul din Bucureşti cu 5000 groşi prin Gh. Hronidis (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuş, 700, f. 78).

210	dumnealui başbulugbaşa Ghencea, asemenea cu tacvil.
150	dați lui Machidonschi, cheltuiala sa.
325	în 13 mehmudiele dați la 13 arnăuți ai curții gospod, ce au fost orînduiți cu mine pentru cheltuiala i osteneala lor.
12 936	
7 064	adică tl. şapte mii şaizeci şi patru au mai rămas asupră-mi, care i-am răspuns la domneasca vistierie, prin slugerul Preda Săulescu.

Costandin Samurcaş [1]

1821, mart. 5

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom, dos. 2218/1821 albastru, f. 57. Publicat de E. Vîrtosu, *1821. Date...*, p. 63—64.

204

Roman, 5 martie 1821

Alexandru Ipsilanti cere divanului Țării Romînești să i se pregătească hrană și conace pentru ostașii săi care vor trece prin țară.

Către prea sfinția sa părintele mitropolit al Ungrovlahii, iubitorii dă dumnezeu episcopi şi blagorodnici boieri ai divanului Valahiei.

Nu sînt la îndoială că vor fi cunoscute dumneavoastră urmările ce să fac pentru scăparea şi eleftheria neamului ellinesc, şi că într-aceste dooă eparhii a Moldavii şi Valahiei să strîng mulțime dă oştiri, patrioți elini, ca să meargă spre sfîntul pămînt al patriei lor, și pentru ca să să trudească împreună cu frații lor cei de acolo să-şi dobîndească sfintele şi netegăduite ale neamului lor dreptăți.

Oştirile acestea închipuind totdeauna pe locuitorii Moldavii şi Valahii ca pe nişte frați, să chezăşueşte către dînşii precum s-au vestit prin manifesturile cele mai nainte trimise (care să arată mai sus) nebîntuirea atît a obrazelor cît şi a averii fieşcăruia şi a stăpînirii pămîntenești a țării, făgăduieşte prieteşug nestrămutat, şi mărturie la cele ce zic, este buna orînduială ce s-au păzit la toată petrecerea lor în Moldavia. Dar mare mirare m-au coprins strămutarea cea fără de nici un temei a lăcuitorilor oraşălor Rîmnicului şi Buzăului, şi socotindu-mă [2] răzvrătirea şi zarva ce să va fi pricinuit în toată țara.

Dintr-acest fel de urmare, nu lipsii cu grabă a vă înştiința pentru netemerea şi liniştirea ce trebuie să aveți, şi să vă rog ca să publicuiți către toți cei ce să negutătoresc să nu aibă nici o bănuială la negoțul lor şi la toți dă obşte lăcuitorii patrii voastre, nesupărare şi nebîntuire. Şi să fiți încredințați că straşnica şi marea putere aceea ce are sub protexia sa aceste două eparhii, nici într-un chip nu va lăsa să facă într-însele cea mai mică năvălire a varvarilor.

[1] Semnătura în greceşte.
[2] Corect: socotind.

Drept aceea şi excelenţia sa gheneral an şef graf Vichenstein [1], au şi priimit îndată poruncă ca să să coboare la graniţă cu oştirile roseşti ce să află în Basarabia, care au şi făcut-o.

Deci ca pă nişte patrioţi buni şi aleşi spre otcîrmuirea patriei voastre, nu sînt la îndoială că vă veţi strădui a linişti norodul şi a popri acest fel de netrebnice urmări care aduc totdeauna după sine pătimiri şi nenorociri.

Publicarisiţi aceste ale mele manifesturi la norod şi încredinţaţi din parte-mi pe toţi simbatrioţii voştri, că nu au nici un fel de frică, ci să şază la casile şi căminurile lor, şi venirea mea vă va pliroforisi pentru adevărul ziselor mele.

Dar fiindcă oştirile elineşti au să treacă prin Valahia, face trebuinţă că să să gătească din vreme în toate drumurile ce vin din Moldavia cele de mîncare în bivşug şi multe, cum şi trebuincioasele conace pentru oştiri, fiindcă afară din cei ce în trupuri mici de oştiri aleargă din toate părţile, sînt a trece şi eu însumi în puţine zile cu ordia dă oştiri cea mare a elinilor.

Şi pohtesc dumneavoastră sănătate şi norocire.

Alexandru Ipsilant

La 5 mart 1821

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 38—39. Publicat de C.D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 98—99; în *Uricarul*, VI, p. 38—39; de V.A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 52.—53; N. Iorga, *Izv. cont*..., p. 55—56.

205

Chişinău, 5 martie 1821

Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre evenimentele petrecute în ţările romîne în lunile ianuarie-februarie 1821.

№ 11 Милостивый Государь

Граф Петр Христианович!

Не получая от Консулов наших, в Валахии и Молдавии пребывающих, обстоятельных известий о произшествиях тамо случившихся, я признал необходимым отправить к границе Бессарабского вице Губернатора, Г. Коллежского Советника Крупенского для приобретения подробных по настоящему предмету сведений. Чиновник сей по связям и родству своему с первейшими тамошними боярами, имел всю удобность к выполнению такового поручения, и пригласив от имени моего к Скулянскому Карантину известного по преданности своей Императорскому Российскому престолу, нашего Действительного Статского Советника Рознавана и Консула, Коллежского советника Пизани, узнал от них во всей подробности весь ход упомянутых произшествий. Сим самым доставил я возможность и Адъютанту Вашего Сиятельства Г. Подполковнику Пестелю, коему поручить изволили узнать на самой границе в местечке Скулянах о всех произшествиях, — отобрать таковы[я] лично от означенных лиц; хотя же он представил о сем к Началь-

[1] P. Ch. Wittgenstein.

нику Штаба 2-й армии; но за всем тем, я счел нужным составив записку из известий привезенных сюда Г. Крупенским, препроводить оную при сем на благоусмотрение Вашего Сиятельства, присовокупляя тут же список с отзыва ко мне Консула Пизани о произшествиях в Молдавии.

Отправленный от меня по границе попечитель над Задунайскими переселенцами Майор Жалвинский доносит мне, что все Молдавские жители находившиеся при границе в пространных камышах, намериваясь искать спасения в Бессарабии от неприятных в их отечестве произше|ствий, ныне успокоясь, возвратились в свои дома. Причиною наведеннаго на них сперва страха полагают одни выезд из Галац Российского Агента, чрез что отчаялись они в получении защиты, равно побег местного исправника, а другие считают сему виною людей произведших смятение в Галацах, как после того, обратясь по селам, и о-бъявив общее возмущение, забирали на службу молодых людей и лучших лошадей; а также неприлично обращались с женским полом, каковым поведением своим разсеяли повсюду страх, который более увеличился опасением прихода туда турок. Жители сии, возвращаясь от границы, предупредили кордонную стражу, что в случае возобновления возмущений, сопряженных с опасностью, прибегнут они опять к покровительству России и не отступят от пределов наших, хотябы их не стали впущать силою.

Агент наш Аргиропуло, убоясь произшествий в Галацах, прибыл к Ренскому порту с архивом своего поста в следствие данного ему о том разрешения от консула Пизани. Он находится ныне на судне, выдерживая обсервацию в ожидании перемены обстоятельств.

Дабы отвратить затруднение в препровождении до карантинов людей в случае перехода к нам оных из за границы в значительном числе, я приказал учредить для них еще временные карантины в двух пунктах между Рени и Леовом в с[еле] Формозах и между Леовом и Скулянами в селениях Триестени и Сандорени.

Какие изданы от Генерала князя Ипсилантия, командующего войсками в Молдавии, прокламации и приказы, оныя представит к Вашему Сиятельству на греческом языке Г. подполковник Пестель, но на случаи ежели бы встретилось затруднение в главной квартире в переводе их, я надеюсь сообщить Вам, Милостивый Государь, в непродолжительном времени верные с сих бумаг переводы.

Поставляя долгом уведомить о сем Ваше сиятельство, имею честь быть с истинным почтением и совершенного преданностью,

Милостивый Государь, Вашего сиятельства,
Покорнейший Слуга
Иван Инзов

№ 935

5-го Марта 1821
Кишинев.

Кв. № 11. А. 13-го минувшего февраля Владетельный князь Валахский Суцо кончил жизнь свою, но фамилия его скрывала сие до 19 числа, по той причине, что покойник чувствуя себя слабым, просил Порту о назначении князем сына его; почему и ожидали между тем временем получения разрешения на таковую просьбу; до кончины же князя Суцо, грек Владимиреско делал уже тамо конскрипцию арнаутов в Букаресте, но тотчас, по объявлении о смерти князя, отправился оттоль с 38 арнаутами им собранными, в Малую Валлахию за реку Олту, где начал умножать своих сообщников, коих теперь имеет
756 до 6 т. | Партия сия составлена из пандуров, греков и людей разных других наций, пожелавших участвовать в его предприятиях. Владимиреско, видя что партия его начинала увеличиваться, издал прокламацию к народу и отправил к Порте особую просьбу, жалуясь на князя, главных чиновников, при нем находивших[ся] и на первейших бояр Валлахских.

Заключают, что Владимиреско поощрен к сему бывшим князем Иоаном Караджи, удалившимся в Италию, откуда с Владимиреском имел тайныя сношения, как с человеком ему известным, пользовавшим[ся] его доверенностью. До сих пор не видно чтобы правление Валлахии имело какое либо
757 в том | соучастие, а потому достоверно полагать можно, что вся цель сего вооружения клонилась к возбуждению одних греков, но не на защиту народа от угнетений, как о сем Владимиреско объясняет в прокламации и просьбе своей к Порте.

Диван Валлахский, или так называемый Кайма[ка]нат спрашивал Владимиреско о причине, побудившей его к сему возмущению, на что ответствовал он, что угнетения народа от князей греков, с коими бояре согласно действовали, суть тому поводом, почему он не оставит охранить и обеспечить народ от их несправедливостей.

758 По получении таковаго отзыва, диван собравшись трактовал, что в | сем случае предпринять и опасаясь народного возмущения, а с тем вместе крайняго для земли бедствия, решился, собрав несколько вооруженных людей, послать оных для приостановления дальнейших действий возмутителей, а между тем известить пашей Журжевского и Браиловскаго, прося их о присылке к ним турецкого войска для удержания спокойствия и истребления возмутительной шайки, но генеральный консул наш, узнав о сем намерении, объявил Боярам, как неприличие требования сего, так и то, что паши, в противность трактата, не могут выслать в Валлахию войска.

759 После сего они, отклоня прежнее | предположение свое, решились послать просьбу Султану и описав все произшествие, ожидать его распоряжения, а также известивши о том молдавского князя Михаилу Суццо, требовали его в настоящем случае совета. На сие князь ответствовал им, что он весьма одобряет все ими по то время сделанное и советует им, чтобы чаще уведомляли о всех произшествиях порту.

Между тем, посланные от дивана противу Владимиреско арнауты соеди-
нились с его партиею.

В течении времени действия Владимиреско, в самой Молдавии во всех
цынутах стали тайно записывать на службу арнаутов и греков, которые о
760 цели | сего устроения вовсе не были известны, о сем знали только те скрытыя
лица, кои сие выполняли. Когда таковое действие начало обнаруживаться,
то Митрополит и некоторые первейшие бояре, 19-го Февраля явясь у князя,
объяснили ему о замеченном ими зборе людей к вооружению и как им
неизвест[но] с ведома ли его делается, равно к чему клонится таковое пред-
пр[и]ятие, то просили откровенно им о том объявить, ибо они видят что тако-
вое вооружение может иметь пагубные для земли последствия. Князь в ответ
на сие сказал, что он ничего о сем не знает и не давал на то согласия; но
761 полагая что из сего никаких худых последствий | произойти не может, возмет
однако же свои меры, для открытия таковаго предначинания.

В городе Галацах, где прежде полицейское управление составлялось из
турков под командою топукчия, князь Суцо установил за несколько пред
сим месяцев полицию из греков, под начальством Булукпаши Каравея; 21-го
же числа греки сделали тамо нападение на турков, причем убито греков 12
и 6 ранено, а турков убитых и раненых оказалось 80.

21 Февраля князь Суцо, призвав к себе митрополита, Вистиара Разно-
762 вана старика и логофета Димитрия Стурдзу, и взяв их в кабинет, сказал им, |
что имеет объявить некую тай[ну], но прежде должно присягнуть, почему и
просил Митрополита принять оную прежде от него, а потом от других. Когда
сие было исполнено, он со слезами говорил им, что настоящия обстоятельства
весьма важны, но неблагоприятных последствий ожидать нельзя, ежели
они будут в связи с ним. Они отвечали, что хотя никаких других обстоятельств
кроме тех, о коих ему прежде объявляли и которыя день ото дня явнее
становятся, им неизвестно; но имея его законным владетелем, они никогда
от него уклоняться не будут, а меж[ду] тем просили его светлость быть с ними
763 откровенным. Князь | сказал им, что он на сей раз объяснением чувствований
их доволен; что же касается до обстоятельств, то какого они рода и какое
содействие оказать должны, объявит им в надлежащее время.

Сии Бояре, заметив что в поступках князя скрывается нечто важное
и быв сим устрашены, отправились прямо в Митрополию, где решились ни
в чем ему не верить и в случае какого либо произшествия, искать для себя
убежища в Бессарабию.

22 числа вечером прибыл в Яссы Российский генерал майор князь
Ипсилантий, которого препровождали 200 арнаутов, высланные к нему от
764 князя Суцо на Пруте для встречи. Он оста|новился в доме княгини Канта-
кузиной, куда тотчас приезжал князь Суцо и пробыл у него не более часа,
по отбытию которого, князь Ипсиланти никого не принимал из тамошних
бояр, кроме некоторых греков, употребленных для набора людей.

После того Митрополит с теми же Боярами, отправясь к князю Суцо, спрашивали его о существе всего происходящего, ибо как видно, намерение сие давно ему известно; но поелику они о том ничего не знали, то просили обстоятельно обо всем им объявить, да[бы] они могли взять меры к избежанию видимой опасности. Князь отвечал: Я грек и наступило время осво-
765 бодить Грецию от рабства | и ига турецкого и что он должен следовать гласу своего отечества; при том объяснился, что они не будут им оставлены. Бояре, быв устрашены, не могли ничего на сие отвечать. В ту же самую ночь турки, находившиеся в Яссах, вырезаны.

23 числа Бояре, убоясь сих произшествий, послали к князю Ипсилантию испрашивая дозволения быть у него с Митрополитом. Он извинился неимением для сего времени, отзываясь, что когда будет свободен, тогда пригласит их к себе.

24 числа Князь Суцо, созвав к себе всех бояр, членов дивана и объявя им, что чрез сие произшествие могут турки вступить в Молдавию, советовал
766 им писать к нашему Государю и | просить его помощи. Все бояре на сие согласились и не выходя из залы собрания, составив просьбу, отдали оную князю Суцо, которая тогда [же] отправлена с нарочным в Лейбах.

В тот день к вечеру бояре были у князя Ипсилантия, котор[ый] успокаивая их, добавил что о[ни] весьма хорошо сделали, написавши к государю императору о их настоящем положении.

Браиловский паша, знакомый с австрийским вице-консулом Манзоли, приглашал его к себе в Браилов для спроса о причине произшедшаго в Гала-
767 цах, и узна[в] обо всем обстоятельно, сказал ему что он мог бы послать несколь-| ко вооруженных людей для усмирения греков и удержания спокойствия в городе между жителями, но как в инструкции ему данной строго воспрещается, по основанию трактата, высылать войска в Молдавию, то без особого повеления он ничего не предприимет. Заключает же из всего, что не жители Молдавии, но сам князь, яко грек, обязанный наблюдать и охранять спокойствие народа, за такое послабление ответствовать будет своею головою. Манзоли возвратясь в Галац, получил там письмо от Исакчинскаго паши, с просьбой уведомления о случившемся в Галацах.

768 С 22 по 27 число во всех | городах и местечках Молдавии все турки истреблены арнаутами и греками, тамо находящимися.

27 числа князь Суцо призвал к себе Бояр Разнована и логофета Стурдзу и приказав принять деятельные меры, дабы не возни[кло] никакого безпокойствия между жителями Молдавии, предупредил что в противном разе сами они будут ответствовать.

Князь Суцо с вечера 26-го февраля обязал Митрополита Ясского Вениамина служить на другой день, т.е. Воскресенье, литургию и молебствие в церкви Трех святителей, а также освятить знамена греческого войска.
769 Для сего было оно соб|рано в назначенный час, и князь Ипсиланти с двумя

братьями, равно отставной полковник князь Кантакузин и другие его чинов-
ники вошли в церковь вооруженными; во время же литургии принимали
Святые тайны; знамена у них сделаны темносиния, на одной стороне золотой
крест, а на другой изображен пепел с восходящим из онаго пламенем, из
коего вылетает Феникс, с надписью: из пепла востаю. По освящении знамен,
розданы оныя войску.

28 Февраля арнауты и греки, не имевши собственных лошадей, стали
770 брать оных | в городе, даже из домов Бояр. Сие привело народ в смятение,
но Разнован видя сие, поехал к князю Суцо, где найдя в кабинете его митро-
полита и консула Пизани, доложил ему, что его светлость возложил на них
вчерашняго числа ответственность за несохранение спокойствия в народе,
но как ныне арнауты и греки дают к тому сами повод, то и ответственность
не может лежать на боярах, ибо народ легко может придти в возмущение,
коль скоро означенные люди не прекратятъ подобныя своевольства. Кн[язь]
771 разсердясь, выговаривал за тако[вую] | дерзость, предупреждая беречься,
чтобы за сие не было ему худо; но Рознован отвечал сими словами: я до
сих пор не объявлял Вашей светлости что я российский чиновник, удостоен-
ный за службу при армии чином действительного Статского Советника и
что присягал на верность Российскому престолу, а потому не страшусь поте-
рять и жизнь за охранение народа, покровительствуемаго Императором.
Сии слова смягчили князя. Он тотчас известил о поступках арнаутов и гре-
ков князя Ипсилантия, который все войско собрал к монастырю Галата,
772 как в главную свою квартиру, | дав знать князю Суцо о присылке всех тех
жителей, у кого отобраны лошади, из числа которы[х] некоторые, по явке
их, удовлетворены были деньгами.

Возбуждение греков весьма сильно; всякой жертвует деньгами по воз-
можности; полагают что суммы в сборе более миллиона левов.

1 Марта Князь Ипсиланти отправился с 3/т войска в Валахию двумя
дорогами, одна ты[сяча] к прямому тракту чрез Текучь на Фокшаны, а с
остальными сам он чрез Роман и Бакэу к Фок[ша]нэм, для соединения тамо
773 с первыми, куда должен он | прибыть 5 числа.

Того же дня в вечеру получено в Яссах донесение от исправника Текуч-
ского цынута от 27 Февраля, за подписом сего исправника и других дворян
того цынута, что в Браилов прибыло из разных мест Болгарии турок и татар
до 4/т. и сверх того ожидают до 6/т.

По удалении всех арнаутов и греков, бывших при господаре, намере-
вались сформировать милицию из Болгар, жительствующих к стороне кре-
774 пости Браилова; но сии в настоящем | случае отказались, говоря что им сходнее
сберегать спокойствие своих семейств, кои ближе к опасности чем Яссы.

Генерал Лейтенант Инзов

5 Марта
1821 г.

Nr. 11. Stimate domnule

748 conte Petru Cristianovici.

Neprimind de la consulii noștri din Țara Romînească și Moldova știri amănunțite despre evenimentele de acolo, am găsit că este necesar să trimit la frontieră pe viceguvernatorul Basarabiei, Crupenschi, consilier de colegiu, pentru a obține informații detaliate în această privință. Acest funcționar, prin relațiile sale și prin faptul că este înrudit cu cei mai mari boieri de acolo, a avut toată posibilitatea să îndeplinească o atare misiune. El a invitat, în numele
749 meu/ la carantina de la Sculeni pe consilierul nostru activ de stat, Roznovanu, cunoscut prin devotamentul său față de tronul imperial al Rusiei, și pe consulul Pisani, consilier de colegiu. Am aflat prin ei toate amănuntele, întreaga desfășurare a evenimentelor menționate. Prin aceasta am creat posibilitatea și pentru aghiotantul excelenței voastre, d. locotenent-colonel Pestel, pe care ați binevoit să-l însărcinați să afle știri chiar la frontieră, în tîrgușorul Sculeni, despre toate întîmplările, să culeagă personal informații de la persoanele menționate. Deși
750 el a raportat despre acestea/ șefului statului major al armatei a II-a, am socotit totuși necesar să redactez o notă din știrile aduse de d. Crupenschi și s-o expediez aci anexată, supunînd-o părerii excelenței voastre. Adaug tot aici copia după relatarea ce mi-a adresat-o consulul Pisani cu privire la evenimentele din Moldova.

Purtătorul de grijă al coloniștilor aduși de peste Dunăre, maiorul Jalvinski, trimis de mine la frontieră, îmi raportează că toți locuitorii moldoveni care se aflau la frontieră, pe întinse regiuni acoperite cu trestie, intenționînd să-și
751 caute salvarea în Basarabia din cauza întîmplărilor neplăcute din patria/ lor, astăzi, liniștindu-se, s-au reîntors la casele lor. Unii cred că pricina spaimei prin care au trecut, a fost plecarea consulului rus din Galați, fapt care i-a făcut să-și piardă speranța într-o ocrotire, precum și fuga ispravnicului local. Alții consideră că de aceasta sînt vinovați oamenii care au produs tulburarea de la Galați. Aceștia au plecat după aceasta prin sate și proclamînd răscoală generală, au luat în slujbă pe tineri, au pus mîna pe cei mai buni cai; de asemenea ei s-au purtat necuviincios cu sexul feminin, împrăștiind pretutindeni prin această purtare a lor teama, care a sporit apoi și mai mult la gîndul venirii turcilor
752 acolo./ Întorcîndu-se de la frontieră, această populație a prevenit pichetele de gardă ale cordonului că în cazul cînd ar reîncepe tulburările și pericolele, ea va recurge din nou la protecția Rusiei și nu se va îndepărta de la frontierele noastre, chiar dacă ar fi opriți cu forța.

Arghiropulo, agentul nostru, înspăimîntîndu-se de întîmplările de la Galați, a sosit în portul Reni cu arhiva biroului său, în urma autorizației eliberate de consulul Pisani. Acum se află pe un vas, fiind sub observație și așteptînd schimbarea situației.

753 Pentru a înlătura dificultățile/ în legătură cu trimiterea oamenilor în număr mare la noi în carantine de dincolo de frontieră, în cazul trecerii acestora, am poruncit să se mai înființeze pentru ei carantine provizorii în două puncte:

între Reni şi Leova, în satul Frumoasa, şi între Leova şi Sculeni, în satele Triesteni şi Sălăjeni.

Proclamaţiile şi ordinele publicate de generalul prinţ Ipsilanti, care comandă trupele din Moldova, vor fi prezentate excelenţei voastre în limba greacă de către d. locotenent-colonelul Pestel; în cazul însă cînd la cartierul general
754 s-ar ivi greutăţi în ceea ce priveşte traducerea lor, | eu sper să vă trimit în curînd, milostive domn, traducerea exactă a acestor documente.

Considerînd de datoria mea să aduc aceasta la cunoştiinţa excelenţei voastre, am onoarea a rămîne cu adevărată stimă şi perfect devotament, milostive domn, al excelenţei voastre prea plecată slugă.

Ivan Inzov

Nr. 935 5 martie 1821, Chişinău

755
La nr.
11—A.

Notă asupra evenimentelor din Ţara Romînească şi Moldova.

La 13 februarie [1], trecut, Suţu, prinţul stăpînitor al Ţării Romîneşti, a decedat. Familia sa a ascuns însă acest fapt pînă la data de 19, din pricina că defunctul, simţindu-se slab, a cerut Porţii să fie numit domn fiul său. De aceea s-a şi aşteptat între timp primirea dezlegării la această cerere. Încă înainte de moartea prinţului Suţu, grecul [2] Vladimirescu se ocupa de înrolarea arnăuţilor în Bucureşti. Îndată însă după ce s-a anunţat moartea prinţului, el a plecat de acolo, cu 38 arnăuţi, strînşi de el, peste rîul Olt, în Oltenia, unde a început
756 să sporească numărul complicilor săi, care sînt astăzi pînă la 6 000. | Acest detaşament este alcătuit din panduri, greci şi oameni de alte diferite naţionalităţi, care au dorit să participe la acţiunile lui. Văzînd că detaşamentul său a început să sporească, Vladimirescu a dat o proclamaţie către popor şi a trimis la Poartă o cerere specială, plîngîndu-se împotriva domnului, împotriva principalilor dregători de pe lîngă acesta şi împotriva marilor boieri din Ţara Romînească.

Se conchide că Vladimirescu a fost încurajat la aceasta de fostul domn Ioan Caragea, care s-a retras în Italia, de unde întreţinea cu Vladimirescu raporturi secrete, ca un om pe care îl cunoştea şi care se bucura de încrederea sa.
757 Pînă acum nu se vede să fi avut cîrmuirea Ţării Romîneşti vreun amestec | în aceasta, şi de aceea se poate crede cu certitudine că ţinta acestei mişcări se înclină numai spre stimularea grecilor [la acţiune], iar nu spre apărarea poporului de asupriri, aşa cum explică Vladimirescu în proclamaţia şi în cererea sa către Poartă.

Divanul Ţării Romîneşti, sau aşa-zisa căimăcămie, a întrebat pe Vladimirescu despre cauza care l-a îndemnat la această răscoală. El a răspuns că motivul îl constituie asuprirea poporului de către domnii greci, cu care boierii erau înţeleşi; de aceea el nu va lipsi să păzească şi să apere poporul de nedreptăţile lor.

[1] Data evident greşită.

[2] Inzov redă informaţia aşa cum a primit-o şi el, eronat.

758 După ce a primit acest răspuns, divanul s-a întrunit şi a discutat ce să| facă în acest caz? Temîndu-se de răzvrătirea poporului şi de marea nenorocire ce decurge de aici pentru țară, divanul adunînd cîțiva oameni înarmați, a hotărît să-i trimită pentru a opri viitoarele acțiuni ale răsculaților, iar între timp să dea de ştire paşalelor de la Giurgiu şi Brăila, rugîndu-le să trimită trupe turceşti pentru menținerea liniştii şi nimicirea bandei de rebeli. Consulul nostru general însă, aflînd despre această intenție, a arătat boierilor atît indecența acestei cereri, cît şi faptul că paşalele nu pot trimite trupe în Țara Romînească, decît călcînd tratatul existent.

759 După aceasta, părăsind proiectul lor| de înainte, [boierii] au decis să trimită o cerere sultanului şi descriindu-i întreaga întîmplare, să aştepte poruncile sale. De asemenea, aducînd aceasta la cunoştiința lui Mihail Suțu, domnul Moldovei, ei îi cereau sfatul cum să procedeze în acest caz. Domnul le-a răspuns că el aprobă tot ce făcuseră ei pînă atunci şi-i sfătuieşte să informeze mai des Poarta despre toate evenimentele.

Între timp, arnăuții trimişi de divan împotriva lui Vladimirescu, s-au unit cu oamenii acestuia.

În timp ce se desfăşura acțiunea lui Vladimirescu, în toate ținuturile din Moldova s-a început să se recruteze în secret arnăuții şi grecii. Aceștia nu cunoş-
760 teau de fel scopul| acestei acțiuni, care era cunoscută numai de acele persoane camuflate, care îndeplineau această operație. Cînd a început să afle despre această acțiune, mitropolitul şi cîțiva dintre boierii cei mai de seamă ai țării s-au prezentat la 19 februarie domnului, i-au vorbit despre cele observate de ei cu privire la recrutarea oamenilor spre a fi apoi înarmați, şi cum ei nu ştiu dacă această se întîmplă cu ştiința domnului şi nici scopul acestei acțiuni, l-au rugat să le răspundă deschis, deoarece ei văd că o atare înarmare poate avea urmări nefaste pentru țară. Ca răspuns la aceasta, domnul a spus că el nu ştie nimic despre această acțiune şi că el nu şi-a dat consimțămîntul la aceasta; dar că deşi el crede că din acestea nu poate să rezulte nici un fel
761 de urmări rele,| va lua totuşi măsuri pentru a descoperi ce se ascunde în spatele ei.

În oraşul Galați, unde personalul poliției era alcătuit din turci, sub comanda unui topucciu, prințul Şuțu a înființat cu cîteva luni înainte de aceasta o poliție formată din greci, sub comanda bulucbaşii Caravia; iar la data de 21, grecii au atacat acolo pe turci, fiind ucişi 12 greci şi răniți 6, iar turci — morți şi răniți — 80.

La 21 februarie, domnul Şuțu chemînd la el pe mitropolit, pe bătrînul vistier Roznovanu şi pe logofătul Dumitru Sturza, şi luîndu-i în cabinetul său,
762 le-a spus| că are să le dezvăluie o taină, dar mai întîi trebuie să jure [că o vor păstra]; de aceea a şi rugat pe mitropolit să ia jurămîntul mai întîi de la el, apoi de la ceilalți. După ce aceasta a fost îndeplinit el le-a spus cu lacrimi [în ochi] că împrejurările actuale sînt foarte importante, dar că nu se pot aştepta

urmări nefavorabile, dacă ei vor sta în legătură cu el. Ei i-au răspuns că deşi nu cunosc alte circumstanţe afară de acelea, despre care i-au vorbit înainte şi care pe zi ce trece devin tot mai vădite; avîndu-l însă pe el de stăpînitor legitim, ei nu se vor îndepărta niciodată de el, dar roagă pe luminăţia sa să fie sincer
763 faţă de ei. Domnul| le-a spus că de data aceasta el este mulţumit de simţimintele lor manifestate faţă de el; iar în ceea ce priveşte natura împrejurărilor şi ce ajutor să dea ei — îi va anunţa la timpul cuvenit.

Văzînd aceşti boieri că în atitudinea domnului se ascunde ceva important şi fiindu-le frică de aceasta, au plecat direct la mitropolie, unde au hotărît să nu dea nici o crezare [celor spuse de domn] şi în cazul cînd s-ar întîmpla ceva, să-şi caute adăpost în Basarabia.

În ziua de 22 seara a sosit la Iaşi generalul-maior rus, prinţul Ipsilanti, însoţit de 200 arnăuţi, care au fost trimişi în întîmpinarea lui de prinţul Şuţu
764 la Prut. El a tras| la casa principesei Cantacuzino. Acolo a venit îndată prinţul Şuţu, care n-a stat la el mai mult de o oră. După plecarea acestuia, prinţul Ipsilanti nu a primit pe nimeni dintre boierii de acolo, afară de cîţiva greci, folosiţi pentru recrutarea oamenilor.

După aceasta mitropolitul, cu aceeaşi boieri, ducîndu-se la prinţul Şuţu, l-au întrebat de rostul celor ce se petrec, deoarece, după cît se vede, el cunoaşte demult această intenţie; întrucît însă ei nu ştiu nimic despre aceasta, l-au rugat să le spună amănunţit despre toate, pentru ca ei să poată lua măsuri spre a evita un pericol evident. Prinţul a răspuns: «eu sînt grec şi a venit momentul
765 ca Grecia să fie eliberată de sclavia| şi jugul turcesc » şi că el trebuie să urmeze glasul patriei sale; le-a mai spus apoi că el nu-i va părăsi. Boierii, speriaţi, nu au putut răspunde nimic la aceasta. În aceeaşi noapte, turcii care se aflau în Iaşi au fost măcelăriţi.

În ziua de 23, boierii speriaţi de aceste evenimente, au trimis la prinţul Ipsilanti, cerîndu-i voie să vină cu mitropolitul la el. El s-a scuzat însă că nu are timp pentru aceasta şi le-a promis că atunci cînd va fi liber îi va invita la el.

În ziua de 24, prinţul Suţu, chemînd la sine pe toţi boierii membri ai divanului, şi declarîndu-le că datorită acestei întîmplări turcii pot să intre în Moldova, i-a sfătuit să scrie suveranului nostru şi să ceară ajutorul său. Toţi boierii au fost de acord şi fără să iasă din sala de adunare, au alcătuit cererea şi au dat-o prinţului Suţu, care a expediat-o imediat prin curier la Laybach.

În aceiaşi zi spre seară, boierii au fost la prinţul Ipsilanti, care liniştindu-i a adăugat că ei au procedat foarte bine scriind împăratului despre situaţia lor actuală.

Paşa de Brăila, cunoscînd pe viceconsulul austriac Manzoli, l-a invitat la el la Brăila, pentru a-l întreba de cauzele celor petrecute la Galaţi. Aflînd amă-
767 nunţit despre toate, i-a spus că el ar fi putut trimite cîţiv|a oameni înarmaţi pentru a nimici pe greci şi a menţine liniştea în rîndurile populaţiei din oraş,

dar fiindcă în instrucțiunile ce le-a primit este strict interzis, conform tratatului, de a trimite trupe în Moldova, fără ordin special, el nu va întreprinde nimic, dar din toate acestea el deduce că nu populația din Moldova, ci prințul însuşi, ca grec, este dator să respecte şi să păzească liniştea poporului; de aceea el va răspunde cu capul pentru asemenea indulgență. Manzoli s-a reîntors la Galați şi a primit o scrisoare de la paşa din Isaccea, cu rugămintea de a-l încunoştiința despre cele ce s-au întîmplat în Galați.

768 De la 22 pînă la data de 27, în toate | oraşele şi tîrgurile Moldovei toți turcii au fost nimiciți de către arnăuții şi grecii de acolo.

La 27 prințul Suțu a chemat la el pe boierii Roznovanu şi logofătul Sturdza şi poruncindu-le să ia măsuri eficace ca să nu se stîrnească nici un fel de nelinişte în rîndurile populației din Moldova, i-a prevenit că în caz contrar ei vor fi răspunzători de aceasta.

Prințul Şuțu a obligat încă din seara zilei de 26 februarie pe mitropolitul Moldovei, Veniamin, să oficieze a doua zi, adică duminică, liturghia şi Tedeum-ul în biserica Trei Ierarhi şi să sfințească de asemenea steagurile armatei greceşti.
769 Pentru aceasta armata a fost aduna|tă la ora fixată, şi prințul Ipsilanti cu cei doi frați ai săi, precum şi prințul Cantacuzino, colonel în retragere, şi alți funcționari ai săi au intrat înarmați în biserică. În timpul liturghiei ei s-au împărtăşit cu sfintele taine; steagurile lor sînt de culoare albastră închisă, avînd pe o parte o cruce de aur, iar pe cealaltă o flacără care se ridică din cenuşă şi din care zboară fenixul, cu inscripția: « mă ridic din cenuşă ». După sfințirea steagurilor, acestea au fost împărțite trupelor.

La 28 februarie, arnăuții şi grecii care nu aveau cai proprii, au început
770 să-i ia | din oraş, chiar şi de la casele boierilor. Acest fapt a tulburat poporul. Roznovanu, văzînd aceasta, s-a dus la prințul Suțu, în cabinetul căruia a găsit pe mitropolit şi pe consulul Pisani şi i-a raportat că, deşi luminăția sa i-a făcut cu o zi înainte răspunzători pentru tulburarea liniştei în popor, dar cum astăzi arnăuții şi grecii dau ei înşişi prilejul la tulburări, răspunderea nu mai poate să fie a boierilor, deoarece poporul se poate uşor răscula dacă oamenii pomeniți nu vor înceta asemenea samavolnicii. Prințul, supărîndu-se, l-a dojenit pentru
771 asemenea | îndrăzneală, prevenindu-l să se păzească, să nu o pățească rău pentru aceasta, Roznovanu i-a răspuns însă cu aceste cuvinte: « Pînă astăzi n-am declarat luminăției voastre că sînt funcționar rus, care am obținut pentru serviciul făcut pe lîngă armată, gradul de consilier activ de stat, şi că am jurat credință tronului Rusiei, şi de aceea nu-mi este frică că-mi voi pierde chiar viața pentru apărarea poporului, care este protejat de împărat ». Aceste cuvinte au muiat pe prinț. El a adus îndată la cunoştință prințului Ipsilanti faptele săvîrşite de arnăuții şi grecii lui. Acesta a adunat întreaga oaste la mănăstirea
772 Galata, cartierul său general, | dînd de ştire prințului Suțu să trimită pe toți locuitorii de la care au fost luați caii; unii dintre aceştia s-au prezentat şi li s-au dat bani pentru cai.

Grecii sînt foarte agitați; fiecare donează bani, după posibilități; se crede că suma adunată este de peste un milion de lei.

La 1 martie, prințul Ipsilanti a plecat cu o oaste de 3 000 de oameni în Țara Romînească pe două drumuri: pe drumul direct prin Tecuci spre Focșani, iar el cu restul prin Roman și Bacău, tot spre Focșani, pentru a face acolo
773 joncțiunea cu primii și unde trebuie să|sosească la data de 5.

În aceeași zi, spre seară, s-a primit la Iași raportul ispravnicului ținutului Tecuci de la 24 februarie, cu iscălitura acestui ispravnic și a altor boieri din acel ținut că la Brăila au sosit din diferite locuri din Bulgaria pînă la 4 000 de turci și tătari și, în afară de aceștia, așteptîndu-se sosirea a încă 6 000.

După plecarea tuturor arnăuților și grecilor, care se găseau pe lîngă domn, s-a intenționat să se formeze [în Iași] o miliție din bulgarii care locuiesc în
774 partea cetății Brăila; dar aceștia, în situația|actuală, au refuzat, spunînd că este mai necesar pentru ei să păzească liniștea familiilor lor, care se află mai aproape de pericol decît Iașii.

General - locotenent Inzov
5 martie, anul 1821

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet 6, dos. 18, partea I, p. 749—774.

206

Sibiu, 5/17 martie 1821

C. Vlahuță comunică lui Caragea la Pisa că trupele turcești au fost chemate în țară pentru înăbușirea răscoalei.

Ich wünsche dass mein Gegenwärtige Flügell bekömme, um Euerer Hocheit die grossen Vorfälle zuerst zu berichten, die sie sehr Wahrscheinlich, aber schon vor meinem Briefe ersehen haben werden. Mein Entzücken und meine Freude ist unbeschreiblich. Wir haben die süsse Hoffung, sie bald zu sehen; sehen sie mein Fürst die Wunder der Göttlichen Vorsicht, sehen Sie wie unvermuthet sich die menschlichen Dinge ändern. Ich gedancke mich früher nach Bukarest zu begeben um vielleicht einen Theil meines kleinen Vermögens der in Gefahr ist retten zu können und vielleicht begünstigen mich die Umstände. Mein Fürst, ich sehe so vielle wunderbare Fügungen, dass ich auch die Uberzeugung habe dass sich ihr Sohn auch in sicheren Haffen befinden. Möchten sich auch bald schrifttlich diese tröstliche Nachricht erhalten. Die Kaimakans des Calimachi hatten bei ihrer Ankunft in Bukarest die Verwierung und Untenschlossenheit gesehen sich mit den Landes Bojaren darüber berathen, und den 25 Februar alten Styls den Entschluss gefasst Türkische Truppen zur Vernichtung der Rebellen in das Land zu bringen. Wie es heisst haben die Kaimakans die nöthige Fermane bei sich um von den Festungen die benöthigten Truppen zu verlangen.

Der Beschluss war zwar gut geheissen und angenommen, seine vollziehung aber verschoben und man hatte den zweiten Tag noch nicht befügt, niemanden abgeschikt, da die Bojaren selbst anfingen lange gesichter zu machen und wieder die Folgen nachzudenken. Den 26 Februar kammen Briefe von Samurkaki in denen er schreibt er sei mit Tudor in einigen Vergleich eingegangen, und er hoffe mit den Versprechen einige seiner Vorderungen zu erfühlen, die Sache in etwas beilegen zu können.

Zugleich verlangte er man sollte in von der Vistierie 180.000 Piaster schicken, die er den Rebcllen geben könne, damit er den grössten Theil seiner Truppen hievon bezahle und fortschicke, obwohl er die Summe dringend verlange so hätten die Bojaren ihre Absendung doch wie gewöhnlich aufgeschoben, wenn sie nicht von einer mächtigeren Seite dazu gezwungen werden wäre und so schikten sir sich am 26 Abends an das Geld zu abzusenden. Die Kaimakans bleiben bis ihren ersten Ideen und fingen an sich passiv zu zeigen und nicht zu unternehmen aus Unbekanntschaft mit den Verhältnissen, Sie warteten indes auf eine Bestimmte und einstimmige Antwort der Bojaren ob man Truppen bringen solle oder nicht. Aus denselben Tag ander Tags darauf beschlossen werden sollte, Herr Pini gab hierein gar keine Meinung ab, nach andern heisst es dass der Gesandte in Constantinopel zu diesem Entschlusse seine Beistimmung gaben.

Dieser Aufstand in der Wallachei hat in Constantinopel, in Rumelien und in allen Festungen stoff genug zum reden gegeben. Wenn aber schon dieses vielen Allarm verursacht hat so muss ein anderes unerwartetes Ereignis dieselben noch vermehren. Der Capitäine Basil Caravia der sich in Galatz befindet, hat man weiss nicht wie mit einen Türken Häddel bekommen und für Gut befunden ihn zu tödten. Die Türken fingen sogleich an sich in Menge zu versammeln mit dem entschluss sich zu rächen.

Caravia kamm ihnen zuvor und hatte früher alle Griechen die er aufbringen konnte und jene von den dortigen Schieffen versammelt und den Türken den Eintritt in Galatz verwehrt. Dieser Nachricht ist von dem russische Consulate gegeben worden, dasselbe von dem dortigen Vice-Consul erhalten und am 24 Februar den Bojaren mitgetheilt hatte. Am 26 früh aber kamm direkt an die Kaimakans eine zweite Nachricht wo man schreibt dass Caragea in einem hartnäckigen Kampfe 15 von seiner Leute verloren, aber über 50 Türken und den Tobriski selbst umgebracht habe, hierauf habe er die Stadt an den vier Ecken Angezündet und sich mit einigen 60 Mann in die moldauischen Gebierge gezogen. Der Mensch der dieseartige Nachricht überbracht hat, sagt dass sich die Leute von dort und dass es allenthalb noch brannte als er abging.

In dem Calarasi von Jalomitza hat sich ein anderer Aufrührer anfangs bloss mit 15 Wallachen gezeigt die dadurch seine Proklamation dass die Bauern nicht zahlen sollen u.s.w. auf einmal zu 30 Mann anwuchsen mit denen er die Polizeibehörde prügelte und versagte alles Geld aus der Wistierie wegnahm etc.

Auf diese Nachricht hatte man einige Truppen dahin gesendet, er ist aber ungewiss ob mann ihn finden und noch ungewiesser ob man etwas gegen ihn ausrichten werde, wenn er seinen Anfang vermehrt. Zu gleicher Zeit sind auch einigen Unordnungen zu Argesch und an den Alauta vorgefallen so weit die Nachrichten aus Bukarest am 26 Februar. Am 27 wurde die Bestürzung und Furcht noch grösser als sich das Gerücht verbreitete dass die Türken zu Ibraila und Galatz die Unschuldigen Christen umgebracht haben wo sie deren Antraffen. Zur gleicher Zeit ist von Craiova die Nachricht angetroffen dass der Commandant von Vidin den Bojaren bedeutet haben sie sollten den Rebellen Tudor zur Ruhe bringen, sonst schicke er 3 000 Mann die sie und den Tudor umbringen werden. Diese unverhoften und unsinnige Anzeige hat die armen Craiovaner zur Verzweiflung gebracht und sie haben angefangen sich noch weiter zu flüchten. Einige sind auch hieher gekommen. Die Bojaren in Bukarest befürchteten unter diesen Umstanden auch einen Türkischen Anfall und haben sich am 28 zu flüchten angefangen. Der general Consul Pini schickte sich nach der Erzählung eines am 1 März alten Styls von dort angekommen Couriers ebenfalls zur abreise an. Mitten in diese Verneuerung der Dinge kam die Nachricht dass Truppen in die Moldau eingerückt sein und vorrücken. Die Bojaren die noch nicht fort sind bleiben also wieder und die andern kehren vermuthlich um. Dies wird sich alles noch deutlicher zeigen. Es ist aber überflüssig in Zukunft darüber umständlicher zu schreiben, da die Epoche vorrüber ist und wird vielleicht über andere Dinge schreiben werden. Ich glaube sie werden alle mit ihren Bulletinen zufrieden sein, denn was mir bekannt geworden ist habe ich zur Befriedigung ihrer Neugierde aufgezeichnet.

Ich Wünsche zur Satisfaktion des Herrn von Rostra anzeigen zu können, das Ali Bascha sammt seinen Schätzen und Kriegsbedürfnissen in die Händen der Sullioten gefallen sein. Allein ich habe wieder nichts geführt.

Vlahuță

Hermanastadt 5/17 März 1821

Aş dori ca prezenta să capete aripi, spre a aduce cea dintîi la cunoştinţa Înălţimii Voastre marile evenimente pe care probabil le veţi fi cunoscut înainte de a fi primit scrisoarea mea. Entuziasmul şi bucuria mea nu se pot descrie. Avem speranţa dulce că vă vom vedea în curînd. Vedeţi, principe, cît de mari sînt minunile providenţei dumnezeieşti; vedeţi cum lucrurile omeneşti se schimbă pe neaşteptate. Mă gîndesc să plec mai întîi la Bucureşti spre a scăpa poate o parte din neînsemnatul meu avut care se află în pericol; poate că împrejurările mă vor ajuta.

Măria Ta. Văd atîtea întorsături minunate încît am convingerea că şi fiul Vostru se află la loc sigur. De-ar fi ca această veste mîngîietoare să se confirme curînd şi în scris.

Caimacamii lui Calimachi au găsit, la sosirea lor în Bucureşti, numai zăpăceală şi nehotărîre; s-au sfătuit deci cu boierii ţării şi la 25 februarie stil vechi

au luat hotărîrea de a aduce trupe turceşti în ţară spre a-i nimici pe răsculaţi. După cît se spune, caimacamii au asupra lor firmanele trebuitoare pentru a cere cctăţilor trupele de care este nevoie.

Hotărîrea a fost dc bună seamă bine luată şi bine primită, dar punerca ei în aplicare a suferit o amînare[1], căci a doua zi nimeni nu a fost împuternicit, nimeni nu a fost trimis, deoarece boierilor a început să li se lungească nasul şi cu toţii au purces să se gîndească la urmări. În ziua de 26 februarie au vcnit scrisori dc la Samurcaş [2] în carc scria că a ajuns la oarecare înţelegere cu Tudor şi că speră că, promiţîndu-i că va îndeplini uncle dintre cererile lui, va putea într-o oarecare măsură să aranjeze lucrurilc. Totodată cerea să i se trimită din vistierie 180 000 piaştri, pe care să-i poată da şefului răscoalei pentru ca acesta să plătească soldele la cea mai mare parte dintre oamenii lui şi să-i trimită la vatră. Deşi Samurcaş ccrea suma urgent, boierii ar fi tărăgănat ca de obicei dacă nu ar fi fost îndemnaţi de cineva cu mare influenţă aşa că în ziua de 26 seara au dispus să se trimită banii.

Pînă în clipa de faţă caimacamii au rămas însă la gîndul lor cel dintîi şi sînt cu totul pasivi, neîntreprinzînd nimic din cauză că nu cunosc bine situaţia. Aşteaptă numai un răspuns hotărît din partea tuturor boierilor: dacă să se aducă trupe sau nu. Întrebat în aceeaşi zi, dl. Pini nu a exprimat nici o părere; unii spun că ambasadorul de la Constantinopol şi-ar fi dat asentimentul în favoarea acestei hotărîri.

Răscoala aceasta din Ţara Romînească a dat destul prilej de vorbe la Constantinopol, în Rumelia şi în toate cetăţile. Dacă ea a pricinuit totuşi multă larmă, un fapt neaşteptat nu a putut decît să mărească neliniştea. Căpitanul Vasilc Caravia care se găseşte la Galaţi, a ajuns nu se ştie cum în ceartă cu un turc şi a găsit de cuviinţă să-l ucidă. Atunci turcii au început să se adune grămadă hotărîţi a se răzbuna. Caravia însă le-a ieşit în întîmpinare după ce îi adunase pe toţi grecii ce-i putuse găsi, chiar pe acei de pe corăbiile dc acolo, şi a împiedicat pe turci să pătrundă în Galaţi. Această ştire a fost dată dc consulatul Rusiei, care o primise de la viceconsulul de acolo şi la 24 februarie [3] a fost comunicată boierilor. În ziua de 26 dimineaţa a sosit însă direct la caimăcămie informaţia sub o altă formă. Anume se scrie că, într-o luptă dîrză, Caravia a picrdut 15 dintre oamenii săi, dar că a răpus mai bine de 50 de turci, printre care pe însuşi topucciu. Apoi a dat foc oraşului din patru părţi şi s-a tras cu vreo 60 oameni în munţii Moldovei. Omul care a adus această veste plăcută spune că oraşul s-a spart şi că încă mai ardea în momentul în care a plecat.

[1] Potrivit unui raport consular austriac, boierii au fost înştiinţaţi de către paşa de Silistra că nu vor veni trupe turceşti în ţară (*Hurmuzaki*, XX, p. 570).

[2] Const. Samurcaş trimisese un arnăut al său din Craiova la Bucureşti în ziua de 23 februarie (E. Vîrtosu, *1821. Date*..., p. 28).

[3] Măcelărirea turcilor la Galaţi a avut loc în ziua de 21 februarie (*Hurmuzaki*, XX, p. 555).

În Călăraşii Ialomiţei s-a arătat un alt agitator, la început numai cu 15 romîni. În urma proclamaţiei ce a adresat, că ţăranii nu trebuie să mai plătească birurile și altele, ceata a sporit deodată la 30 de oameni, care au bătut pe oamenii poliției şi i-au alungat, au jefuit vistieria etc. Aflîndu-se aceste fapte, s-au trimis ceva trupe la fața locului. Este însă îndoielnic că omul va mai putea fi găsit, iar, chiar dacă-l vor găsi nu i se va putea face nimic dacă își mai măreşte ceata.

Tot atunci s-au mai produs oarecari tulburări în Argeş şi pe Olt, după ştiri sosite din Bucureşti pe ziua de 26 februarie.

La 27 spaima şi panica au mai crescut, răspîndindu-se zvonul că la Brăila şi Galați turcii au căsăpit creștini nevinovați, oriunde au dat de ei.

În acelaşi timp a sosit de la Craiova vestea că comandantul de la Vidin a somat pe boieri să liniştească pe Tudor căci altfel va trimite 3 000 oameni, care vor tăia pe Tudor şi îi vor măcelări şi pe ei [1]. Această somație neaşteptată şi absurdă a semănat groaza printre bieții craioveni și i-a silit să ia din nou calea pribegiei. Unii dintre ei au sosit aici. Și boierii din Bucureşti se tem în împrejurările actuale de o incursiune turcească şi au început pe ziua de 28 să părăsească oraşul.[2] După spusele unui curier venit de acolo, pe ziua de 1 martie stil vechi consulul general Pini se pregătea și el de plecare la acea dată.

În mijlocul acestor frămîntări a venit ştirea că niște trupe au pătruns în Moldova şi că înaintează. În urma acestei știri, boierii care nu au plecat încă, au hotărît să rămînă pe loc, iar ceilalți după toate aparențele se vor întoarce înapoi. În curînd toate acestea se vor vedea mai clar. Dar va fi de prisos să scriu în viitor mai amănunțit despre aceste lucruri, căci vremea lor a trecut şi voi avea prilejul să scriu în legătură cu alte subiecte. Cred că veți fi mulțumit de toate aceste informații ce v-am trimis, deoarece am notat, spre a vă potoli curiozitatea, tot ce am putut afla.

Ţin să vă mai comunic, spre mulțumirea dlui von Rostra, că Ali paşa a căzut în mîinile sulioților împreună cu toate bogățiile sale și cu întreg materialul său de război. Altceva nu mai am nimic de adăugat.

Vlahuță [3]

Sibiu, 5/17 martie 1821

Mihail Popescu, *Contribuțiuni documentare la istoria revoluției din 1821*, Buc., 1927, p. 19—22. Text. germ.

---

[1] Paşa de Vidin primise un firman să pregătească oameni şi două tunuri împotriva răsculaţilor. (*Hurmuzaki*, XX, p. 568; M. Popescu, *Contrib. doc...*, p. 11—13).

[2] În această zi fuge din Bucureşti banul Grigore Brîncoveanu (*Hurmuzaki*, XX, p. 561).

[3] C. Vlahuţă, fost postelnic sub Ioan Caragea şi cumnat al lui.

207

[Slatina,] 8 martie 1821

Tudor Vladimirescu asigură boierilor din Benești adăpost la mănăstirea Hurez.

Cu frățească plecăciune mă închin dv.!

Fraților! Iată trimișei dv. trei oameni de ai Adunării, cu care să vă puteți înțelege a face care.

Și cu această scrisoare către cuvioșia sa egumenul sf. monăstiri Horezul să mergeți la Horezu. Și fiindcă peste cîteva zile este să vie, atît la acea monăstire, cît și la altele dinprejur, cîțiva paznici acolo, să vă arătați către acela ce va fi mai mare asupră-le cu scrisoarea ce făcurăm către părintele egumen, a vă da cele trebuincioase.

Și sosind sănătoși la monăstire, cu întoarcerea oamenilor noștri să ne trimiteți respuns.

Și sînt al dv. ca un frate și slugă,

Theodor
1821, martie 8

Se va trece de către dv. dedesubtul scrisorii părintelui egumen toate familiile cîte sînteți.

[Adresa:] De la slugerul Theodor, către toate familiile boierești cîte s-au aflat la Benești, închinăciune dupe cuviință!

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 90.

ANEXĂ
la documentul nr. 207

De la slugerul Theodor
către cuvioșia sa nestavnicul egumen al
mănăstirii Horezului.

Fiindcă acest sfînt lăcaș, cum și alte asemenea, sînt făcute de neamul norodului romînesc, ca pe la vremi să se adăpostească și să se ocrotească familiile cele cinstite, apărîndu-se a nu pătimi vreun rău, de aceea vin acolo cele mai jos arătate familii boierești. Și sosind aci, să le cultivarisiți cu toate cele trebuincioase, hrana dumnealor și a oamenilor, a nu cerca vreo lipsă.

Și de urmare și priimirea dumnealor să avem răspuns, cu întoarcerea oamenilor mei. Dar nu care cumva să te arăți cu vreo împrotivire, că apoi să nu-ți pară rău!

Și să am răspunsul cuvioșiei tale de priimire și urmare, negreșit.

Theodor
1821, martie 8

1. Iordache } frații Otetelișani
2. Grigore }
3. Ionică Sefendache, medelnicer
4. Uța, soția acestuia, născută Otetelișanu
5. Nae, fiiul lor

} o familie (1–5)

6. Ioniță Rîioșanu, armaș, fiiul Uțăi, născut cu primul ei soț, C. Rîioșanu
7. Marița, soția acestuia, născută Poenăreasă [1].
8. C. Poenaru, vistier
9. Manda, soția sa, născută Oteteleșanu
10. Sevastița, fiica lor
11. Evghenița, idem
12. Costache, fiiul lor cel mai mic (căci cel mare, Petrache, se află în București; iar cel mijlociu, Toma, era la moșia Poiana).

} o familie (6–12)

13. Bălașa Caragic, slugereasă, născută Socoteanca
14. Ioniță Caragic, fiiul său
15. Raluca, fiica ei

} o familie (13–15)

16. Triandafil slugeru, grec, ce fusese dascăl
17. Catinca, soția sa, născută Socoteanca
18. Dumitrana, fiica sa

} o familie (16–18)

19. Petrache Nicolae Poenaru, medelnicer
20. Safta, soția sa, născută Arion
21. Nae, fiiul lor
22. Anica Poenăreasca, mama lui Petrache, născută Știucă

} o familie (19–22)

23. Ioniță Ghimpețeanu, pitar
24. Uța, soția lui, născută Găneasca
25. Elena, fiica lor
26. Marghioala, idem
27. Sultana, idem
28. Catinca, idem
29. Iancu, fiiul lor

} o familie (23–29)

30. Antonache Castrișu, ce-i zicea și Scordilă
31. Elenca, soția sa, născută Mileascã

} o familie (30–31)

32. Hristodor, dascăl grec, cel ce a fost

împușcat de rebeliști, miercuri, 2 martie 1821.

Muzeul de istorie a Partidului, arhiva C. D. Aricescu, fondul Saint-Georges, pach. CCCLXIII, dos. 10; cf. C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 90—91, unde este publicat numai textul documentului fără lista persoanelor refugiate la mănăstirea Hurez.

---

[1] La o judecată din martie 1822 cu medelnicerul Dincă Zătreanul, Marița Rîioșanu afirmă că soțul ei decedat și-a pierdut tot avutul cu prilejul luptei de la Benești (Acad. R.P.R., doc. DCCXLVII/17).

208

8 martie 1821

Porunca lui Tudor către oamenii Adunării să nu supere nişte familii de boieri în drum spre mănăstirea Cozia.

De la sluger Theodor

Fraţilor, oameni ai Adunării noastre, toţi comandiri arnăuţilor şi ai tuturor pandurilor, cîţi vă aflaţi supt otcîrmuirea mea.

Aceste familii boiereşti carei să află slujind împreună cu noi pentru folosul de obşte, iar familiile cu toate calabalîcurile dumnealor să trimit de către mine ca să lăcuiască la mănăstirea Cozii.

Ci iată că vă scriu şi straşnic vă poruncesc ori pă unde vor merge aceste familii şi calabalîcuri, întru nimic supărare să nu le faceţi, căci care înpotrivă va urma, pedeapsa îi va fi pierderea vieţii, precum bine aţi văzut că au pătit şi alţii care au urmat înpotrivă aceaia.

Theodor
1821 martie 8

Acad. R.P.R., doc. CCCI/17. Orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 36.

209

Bucureşti, 8 martie 1821

Nota informativă despre evenimentele petrecute în Ţara Romînească, trimisă autorităţilor militare ruse din Basarabia.

Букарест, 8 марта 1821

№ 39 Смятение в Букаресте достигло высочайшей степени по причине появления в Молдавии и на границе Валахской, в Фокшанах, греческих Волонтеров. Не только бояре, но и все вообще жители Букареста, коль скоро узнали о прибытии в Яссы князя Ипсиланти и о завладении городом, немедленно начали приготовляться к выезду из Букареста, в опасении чтоб места сии не сделались театром военных действий. С 28 числа Февраля по 2 марта немногие только выезжали из города, но в сей день вдруг распространился по всем почти улицам плачевный вопль, что турки идут в Букарест. Народ с величайшим шумом бросился бежать из города. Бояре и купечество пустились стремительно, в екипажах и верхами, так что разосланные нарочито едва с трудом могли приостановить устрашенных, уже вне города, и уверить их что таковой страх есть совершенно напрасен и что турки и не думали еще выходить из крепостей своих. Уверение сие однако не послужило ни к чему другому как только к минутному успокоению; одни из жителей начали сносить имущество свое в крепкие монастыри, внутри Букареста находя-

щиеся, а другие совсем вывозили к стороне гор Карпатских, и наконец город большею частью опустел. Из оставшихся жителей многие вооружились, и полиция во все сии дни не смела обнаружить никакого почти действия, равно как Каймакан, присланный от ново[го] Господаря князя Калимахи, находящагося еще до сего времени в Константинополе. Прокламация командующего греческими волонтерами князя Ипсиланти, читаны были явно и анархия во многих частях обнаруживалась, по вечерам и ночью везде в городе происходила безпрестанная стрельба и от сего многие находились в продолжении целых ночей в великом безпокойствии и опасности, а наконец всяк кто только имел малейший способ, спешил удалиться из города.

Князь Ипсиланти, по дошедшему сюда слуху, выехавши из Ясс, взял дорогу на местечко Романов, и располагал пробыть там самое малое время, а после отправился | по дороге чрез Фокшаны к Букаресту.

Между тем Теодор Владимиреско, предводительствующий возставшим в Малой Валахии народом, не приняв убеждений, сделанных ему от правительства чрез посредство Ворника Самуркаша, теперь завладел уже всеми пятью уездами Малую Валахию составляющими и даже перешел на левую сторону Ольты в Большую Валахию. Арнауты посланные было противу него возвратились на сих днях в Букарест, не имев с ним никакого почти сражения. Теперь, как многие думают, турки долженствуют начать противу него действовать, хотя впрочем наверно никто еще не знает какия Порта даст Пашам предписания, т.е. атаковать ли прежде его или князя Ипсиланти, идущаго с волонтерами на Букарест и имеющаго без сомнения, намерение с ним соединиться.

București, 8 martie 1821

În București confuzia a ajuns la cel mai înalt grad și aceasta din cauza apariției voluntarilor greci în Moldova, precum și la granița Țării Romînești, la Focșani. Nu numai boierii, ci și în general toți locuitorii din București, îndată ce au aflat despre sosirea prințului Ipsilanti la Iași, precum și despre ocuparea acestui oraș, au început să se pregătească fără întîrziere să plece din București, de teamă ca aceste locuri să nu devină teatru de luptă. De la 28 februarie pînă la 2 martie puțini au fost aceia care au plecat din oraș; în această zi însă s-au răspîndit deodată aproape pe toate străzile orașului strigăte și vaiete că vin turcii asupra Bucureștilor. Poporul, cu foarte mare vuiet, s-a năpustit să fugă din oraș. Boierii și negustorimea au început să plece cu mare iuțeală, în trăsuri și călări, așa încît trimișii speciali abia au putut să oprească, acum afară din oraș, pe cei înspăimîntați și să-i asigure că această teamă este cu totul neîntemeiată și că turcii nici nu s-au gîndit încă să iasă din cetățile lor. Această asigurare nu a servit însă la nimic altceva, decît la o liniștire | de scurtă durată; unii dintre locuitori au început să-și care averea lor în mănăstirile puternic întărite, aflate în București, iar alții și-au dus totul în spre munții

Carpați, și în cele din urmă orașul a rămas în cea mai mare parte pustiu. Dintre locuitorii care au rămas, mulți s-au înarmat, iar poliția în toate aceste zile nu a îndrăznit să întreprindă aproape nici o acțiune, la fel și caimacamul, trimis de prințul Callimachi, noul domn, care se află încă pînă astăzi la Constantinopol. Proclamația prințului Ipsilanti, comandantul voluntarilor greci, este citită în văzul tuturor și în multe locuri s-a produs anarhie. Pretutindeni în oraș, seara și noaptea se aud neîncetate focuri de armă și din această cauză mulți s-au aflat, nopți întregi, în mare neliniște și pericol, și în cele din urmă oricine a avut cea mai mică posibilitate s-a grăbit să plece din oraș.

După zvonul ajuns aici, prințul Ipsilanti, plecînd din Iași, a pornit spre tîrgușorul Roman, proiectînd să stea acolo foarte puțin timp și apoi a plecat prin Focșani spre București.

Între timp, Tudor Vladimirescu, care se afla în fruntea poporului răsculat din Oltenia, neacceptînd propunerile ce i le făcuse cîrmuirea prin intermediul vornicului Samurcaș, a pus acum stăpînire pe toate cele cinci județe care alcătuiesc Oltenia și a trecut chiar pe partea stîngă a Oltului, în Muntenia. Arnăuții care fuseseră trimiși împotriva lui, s-au întors zilele acestea la București, fără să fi avut cu el aproape nici o luptă. Acum, așa după cum cred mulți, turcii trebuie să înceapă operațiunile împotriva lui, deși dealtfel nimeni nu știe încă ce dispoziții va da Poarta pașalelor: să atace mai întîi pe el, sau pe prințul Ipsilanti, care vine cu voluntarii asupra Bucureștilor și care intenționează, fără îndoială să se unească cu el.

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet, 6, dos. 18, partea I, p. 809—810.

210

Tulcin, 8 martie 1821

Raportul locotenent colonelului I. P. Pestel către generalul P. D. Kisseleff cu privire la evenimentele revoluționare din țările romîne.

№ 9 Начальнику Главного Штаба 2-ой армии
712 Господину Генералу Майору и Кавалеру Киселеву
Мариупольского Гусарского полка Подполковника Пестеля

Рапорт.

Составив, по повелению Вашего Превосходительства, Записку о поездке моей в Бессарабию и о сведениях мною там собранных, честь имею представить оную при сем на Ваше благоусмотрение.

Подполковник Пестель
8 марта 1821 г.
Тульчин

713

Записка 1-ая

714 По приезде моем в Кишинев, явился я к Генерал Лейтенанту Инзову
и узнал что кроме сведений Г. Главнокомандующему сообщенных и от Его
Сиятельства к Г. Начальнику Главнаго Штаба Его Императорскаго [Вели-
чества] препровожденных, никаких других с тех пор не получено. Перего-
ворив о том же предмете с Гражданским Губернатором Катакази, зятем князя
Ипсилантия, и с некоторыми другими лицами, решился я, на основании
повеления Вашего Превосходительства немедленно отправиться в Скуляны,
куды приехал и Бессарабский Вице Губернатор Крупенский. Он родом Мол-
дован и имеет родных и многих знакомых в Яссах. В тот же самый день,
имел я продолжительное свидание с *Розетти-Рознаваном*, одним из богатей-
ших и знаменитейших Бояр Княжества Молдавскаго, имеющим Российский
чин Действительнаго Статскаго Советника. Он сей чин получил от Его
Императорского Величества в награду за оказанную им преданность к Рос-
сийской Державе и за услуги во время прошедшей войны. Свидание сие
имело вид частный, а не официальный, и я познакомился с Рознаваном
посредством Крупенского, находящегося давно уже в приятельской с ним
715 связи. Консул наш в Яссах, Г. Пизани, приехав | того же числа в Скулян-
ский карантин, дал мне случай убедиться в истине всего расказа Разнована,
почему и полагаю достоверными все те известия, которыя честь имею при
сем Вашему Превосходительству представить.

13-го января сего года умер Владетельный князь Валахский Александр
Суццо. Жена его и все семейство [ста]рались скрыть сие от народа, в ожи-
дании что Порта согласится на просьбу покойника и назначит сына его пре-
емником. Но смерть Князя не могла оставаться долгое время тайною; и
19 числа весь город Букарест узнал об оной. Тогда грек *Владимиреско*, слу-
живший неког[да] в войсках покойнаго князя Ипсилантия и находившийся
потом в частых сношениях с прежним Господарем Валахским Иваном
Караджою, собрал 38 арнаутов и отправился с ними в Малую Валахию.
Переходя ре[ку] Ольту, разделяющую обе Валахии, отряд его состоял уже
из 3/т. человек, к которым присоединилось еще до 4000 вооруженных Греков,
Сербов, Арнаутов (албанцев) и Пандуров (обывателей северных валахских
гор). Владимиреско издал Прокламацию, в которой он объясняет, что посту-
пок его не имеет целью возмущение противу Порты, но одно только сопро-
тивление злодеяниям валахских Бояр и различных чиновников, употреб-
716 ляющих | в зло свою власть и доверенность правительства, и соделывающих,
таким образом, из Валахии несчастную жертву их ненасытного корыстолюбия
и безчеловечной несправедливости. Вместе с тем, отправил, он прошение
на имя Султана. Сие прошение написано в том же духе, как и прокламация.
Валахский Диван сделал Владимиреске запрос о причинах побудивших его
к возмущению и получил отзыв соответствующий Прокламации. Генераль-

ный наш консул Пини писал также потом к Владимireске в том же смысле, как [и] Диван; но ответ был самый язвительный, ибо содержал упреки в том, что Пини разделял с Боярами и покойным Господарем корысть происходящую от всех их злоупотреблений. Получив таковой ответ, Пини отправил донесение в Лейбах, наименуя Владимиреску *Карбонарием*. Видя столь худый успех, Диван Валахский намеревался просить Турецких Пашей начальствующих Дунайскими Крепостями, о присылке войск для прекращения безпорядков, но Пини воспротивился принятию сей меры, основываясь на Трактате заключенном между Россиею и Портою, который вос-
717 прещает турецким войскам вход в Молдавию и Валахию | без предварительного сношения с Российским Правительством. Не имев никогда случая читать сей Трактат, не знаю я, находится ли в оном сия статья, и посему основываюсь в сем случае единственно на словах г. Пини, от которого я сие слышал. Диван Валахский оста[вил] по сей причине свое намерение без исполнения, и донес Блистательной Порте обо всем, известив вместе с тем и Михайла Суццу, Князя Молдавскаго о случившихся произшествиях. Сей последний, одобряя все меры Диваном принятые, дал ему совет, как можно чаще посылать в Константинополь подробныя донесения о состоянии Княжества Молдавскаго. С тех пор находится Владимиреско в Малой Валахии и занимается устройством своего войска.

Когда произшествия Валлахския сделались известными в Молдавии, тогда все греки и арнауты обитающие в сей области, начали составлять общую подписку, в которой они обещались вооружаться и быть готовыми к выступлению по первому вызову. Молдавские Бояре, узнав о подписке, пришли 19 Февраля к князю Суцце, вместе с митрополитом, и объявив ему об оной, изъяснили свои опасения насчет могущих случиться бедствен-
718 н[ых] | последствий. Суццо им отвечал что он о сем никакого не имел сведения и что примет меры для узнания совершенной истины. На другой день призвал он к себе несколько из важнейших бояр, и просил Митрополита привести их к присяге, дабы он мог быть уверен в сохранении той тайны, которую объявить желает. По исполнении сего, сказал он боярам торжественным образом что наступающия обстоятельства, по чрезмерной оных важности, требуют особеннаго внимания, что как для него самого, так для них всех спасение состоит единственно во взаимной тесной связи и полной к нему доверенности; и что на первый случай он им более сказать не может, но со временем все объяснит. Сии загадочные слова изумили всех, но князь не распространяясь далее, отпустил Бояр.

На следующий день, т.е. 21 Февраля, собрались все греки и Арнауты находившиеся в Галацах, и под предводительством грека Каравии, начальника Греческой полиции, за несколько месяцев перед тем Суццо учрежденной, напали на турок, которые все сбежались в дом начальника турецкой Полиции. Греков было около 600 человек, а турок только 80. Битва продолжалась

4 часа и наконец все турки были истреблены. Греков же убито 12 человек,
719 ранено 6. Дом служивший туркам защитой был | во время перестрелки зажен греками; от чего несколько сосе[д]них лавок и амбаров также сделались добычею пламени.

От сего произшествия разбежались городские жители и пере[дали] свой страх сельским обывателям, вместе с ними пришедшими к нашим границам для перехода в Бессарабию, желая сим способом отвратить от себя бедствия, нераздельныя с каждым возмущением, и опасаясь мщения Турок, находящих[ся] в Браилове, и могущих думать, что и Молдоване так же учас[тво]вали в сказанном убийстве. Наш агент выехал из Галац и тем способствовал к увеличению страха. Узнав о сем произшествии, Браиловский Паша пригласил Австрийского агента Монзоли к себе, и разспросив его обо всем случившемся, сказал ему, что он, Паша, весьма легко бы мог бунтовщиков укротить, но что не может вступить в Молдавию без предварительного разрешения Султана, которому уже и послал донесение, испрашивая дальнейших повелений. Тоже самое написал к Манзоли и Паша крепости Исакчии, сии известия успокоили на время жителей, которые начали возвращаться в свои дома, оставаясь однако в готовности опять бежать при первой опасности. Браиловский гарнизон состоял в то время из 300 артиллеристов, расположенных в цитаделе, 400 человек составляющих охранную дружину Паши, и около 1000 оби[ва]телей, могущих быть вооруженными. Гарнизон
720 крепости | Исакчии еще малочисленнее, хотя разница и не велика.

22 Февраля, в 7-м часов вечера, князь Александр Ипсилантий, в сопровождении князя Георгия Кантакузина, да обоих своих братьев Георгия и Николая, въехал в Яссы. Он был встречен на границе отрядом 300 арнаут, и оным до города сопровожден. Князь Суццо, сейчас по приезде Ипсилантия, поехал к нему и около часа у него пробыл. Бояр же Молдавских Ипсилантий в тот день не принимал; а допустил их к себе только чрез 2-ва дня. В ночь на 23 число, все турки в Яссах находившиеся были убиты, кроме трех человек, объявивших желание воспринять христианскую православную веру. Ипсилантий написал письмо к Государю Императору, испрашивая великодушнаго снисхождения Его величества к поступку им совершенному, в то время, когда он еще не вовсе уволен от службы, и стараясь оправдать неправильность онаго причинами его к тому побудившими. Другое письмо написал он к своей матери, в котором изъясняет свою горесть, что был принужден с нею разстаться не сказав ей о причинах своего отбытия; но что он был к тому принужден клятвою данною им своему отцу, потребовавшему от него при последнем издыхании, чтобы он сей тайны не открывал прежде начатия действий никому, кроме одних сообщников своих

721 24 Февраля созвал князь Суццо всех знатнейших Бояр и дал им совет отправить прошение к Государю Императору, изъясняя в оном свое положение и прибегая к мощному покровительству Его Величества. Все Бояре

приняли сие предложение с радостью и в тот же час исполнили оное. После того намеревались они отправить депутатов в Лайбах, с таковою же просьбою но разсудили, что приличнее будет дождаться решения Государя. Они были побуждены к оставлению сего предположения без исполнения тою еще причиною, что князь Суццо хотел присоединить к их Депутации одного из своих бояр, чего Молдоване не желали, стараясь отвратить всякое подозрение о согласном их с Суццо действии.

27-го Февраля в церкве трех Святителей служил Митрополит Литургию и Молебствие по повелению князя Суццы и освятил потом знамена Греческого войска. Сии знамена имеют темносиний Цвет, с изображением на одной стороне Золотого Креста, а на другой пепла с выходящим пламенем, из коего вылетает Феникс, с надписью: *из пепла возстаю.* — Кокарда греческая уподобляется Российскому флагу и состоит из синяго, краснаго и белого цвету. Мундир Ипсилантия и всей его свиты состоит из Венгерки чернаго
722 сукна; цыфров из черных шнурков, рейтузы и кушак черные. Шапка | арнаутская черная с трехцветною кокардою. Перевезь красный, шелковый. За поясом два пистолета.

На другой день после освящения знамен, то есть 28-го числа, начали арнауты брать в городе всех нужных им лошадей. Безпорядок от сего происшедший побудил Бояр просить ходатайства Суццы у Ипсилантия, дабы сие насилие было прекращено. Повеления были даны и вскоре потом спокойствие опять возстановлено, а большая часть лошадей заплачена. В продолжении сего времени были во всей Молдавии все турки истреблены. Число таким образом погибших простирается до 200 человек, считая тут и Галацких.

Ипсилантий не входя ни в какие гражданские дела, занимался единственно утроением своего войска, которое в Яссах, возросло в течении 6-ти дней до 3,000 человек. Сверх сего количества, ожидают его в Берладе и Фокшанах еще тысячь до 6-ти, как говорят. Большая часть сего войска состоит из конницы. Он собрал также значительную сумму денег Греками пожертвованную. Около 1.500.000 пиастров были к нему снесены в течении пяти дней. Ипсиланти издал несколько прокламаций к греческому народу и к Греческому войску. Сии прокламации состоят как и все таковыя из пышных слов, блистательных выражений и гордых воспоминаний о давно
723 протекших веках. Не менее того произвели они истинный | восторг между всеми Греками, которые со всех сторон к Яссам стекаются. Ипсилантий принял в оных Прокламациях титул Полномочного Верховного Правления и Главнокомандующаго Греческими войсками. Он дал также прокламацию Молдавскому народу, в которой увещевает его быть спокойным и повиноваться князю Суцце, как доброму своему правителю. Все сии прокламации имел я случай собрать, но оставил у генерала Пущина, для перевода с греческаго языка на Российски и как скоро получу, то буду иметь честь представить оныя Вашему Превосходительству.

1-го Марта поутру выступил Ипсилантий со своим отрядом в двух колонах, из коих одна пошла на Берлад и Фокшаны, а другая дорогою идущею по Серету, так же на Фокшаны, где сии две колоны должны соединиться с теми отрядами, которые во всех местах Молдавии составлялися. Тогда будет он иметь уже около 8000 или 9000 человек. Две пушки составляют по сие время всю его артиллерию. Из Фокшан пойдет он вероятно на Букарест, где он может соединиться с Владимирескою который, по последним известиям, оставил Малую Валахию и следует также на Букарест. До 5-го Марта оставался Ипсилантий [со] своим отрядом в 40 верстах от Ясс, и 6-го только числа пошел далее. По отъезде его, продолжает Суццо формирование Греческих войск, составляющихся из всех греков, прибывающих ежедневно в Яссы большими количествами.

724 Из Одессы и других мест Южнаго Края идут они во множестве и оставляют свои семейства и все имущество, дабы только скорее войти в состав греческаго войска.

1-го же числа вечером получил князь Суццо донесение от Текучскаго исправника, что число турок в Браилове умножилось до 10/т человек. Сие известие произвело большой страх между жителями, тем более что и во всех прочих Дунайских крепостях Паши принимают деятельныя меры для своей безопасности. Кроме сего действия Пашей, имеет усиление Браиловскаго гарнизона еще ту причину, что Болгаре, как говорят, показывают намерение последовать примеру Греков; почему турки, живущие в тех местах, и удаляются заблаговременно из осторожности, прибегая для своей безопасности в Браиловскую крепость.

Ипсилантий взяв с собою всех арнаутов, оставил Княжество Молдавское совершенно без всяких войск. Сие побудило Молдавских Бояр, для сохранения порядка, пригласить на службу пограничных болгар, сделав им большия обещания, но Болгаре не согласились на сии предложения, объясняя что они должны теперь думать о спасении собственных своих селений, коим приход турок угрожает большими бедствиями. Сие обстоятельство заставляет Бояр опасаться важных безпорядков и увеличило в них холодность в Князю Суцце. Надобно вообще заметить, что Молдоване ненавидят греков более даже турок, ибо имели всегда частными правителями своей
725 Области Греческих | Князей, и потому приписывают им, более нежели Турецкому правительству, все причины их неудовольствий. Сия ненависть к Грекам особенно усилилась во время пребывания в Яссах князя Каллимахи который, по словам Молдован, всеми средствами их угнетал. По сей причине ничем не участвовали Молдование в возмущении Греков, и хотя природная их трусость и имела при сем случае некоторое влияние на их поведение, но еще более руководствовало ими желание свою участь совершенно отделить от участи Греков. Сие желание имеют они не только на теперешнее время, но и на предбудущее. По сей причине и полагаю я, что при получении

известий от Молдован, надобно всегда иметь в виду сие обстоятельство, равно как и стремление их выказать себя усердными приверженцами России, послушными рабами Турции и людьми чуждающимися греков; хотя впрочем они и сим последним не посмеют открыто прекословить.

Г-инъ Пизани разговаривая со мною об ответе Г. Главнокомандующего на письмо Духовнаго и Дворянскаго сословий Княжества Молдавскаго, сказал мне что находится в чрезвычайном затруднении объявить им решительный отказ Его Сиятельства занять войсками их землю, ибо уверен что сей отказ ввергнет их в такое отчаяние, что все Бояре выедут из Молдавии страша[сь] турок и что сие будет иметь последствием совершенное безначалие и разрушение всякого порядка; но так как Г-н Главнокомандующий никакого
726 другого ответа им дать не может, т[о] | и решился Г-н Пизани всячески стараться уверить Молдован в невозможности прихода Турок, говоря им что ни в какое время турки столь свято не будут соблюдать все статьи Мирного Договора с Россиею как ныне, и что посему Молдоване могут совершенно быть спокойны. После сего известил я г. Пизани о расположении тех батальонов, которым поручена пограничная стража и наблюдение за могущим случиться переходом Молдован в наши границы, сообщив ему при том следующие пять пунктов, принятые Военным Начальством за основание сего перехода:

1-е. Всех жителей Молдавских, спасающих свою жизнь от неминуемой смерти, наносимой им раздраженными Турками, перепускать в наши границы.

2-е. За всеми сими переходящими людьми иметь войскам строгий надзор, дабы не внесли они болезней в наш край, и потому выдерживать им карантин.

3-е. Если Турки будут преследовать спасающихся, то воспретить им переход наших границ и, в случае необходимой надобности, употребить оружие для сего, но не иначе как в последней крайности.

4-е. Вся наша цель при сем случае состоит единственно в спасении
727 несчастных, по долгу человечества; почему | и не должен ни один из переходящих иметь оружие с собою, ибо в противном случае мы бы брали участие в несогласии турок с прочими жителями, хотя косвенным, но не менее того деятельным образом.

5-е. Если в числе переходящих окажутся какие нибудь преступники, то по сношению обоих Правительств, будут они немедленно выданы Туркам на основании Трактата.

Г-н Пизани с тем большим удовольствием известился о сих предположениях, что находит оныя в полной мере соответствующими Мирному Договору между Россиею и Портою заключенному.

Возвращаясь в Кишинев я донес лично о всех сих сведениях Генералу Инзову и известился от Его Превосходительства, что для удобнейшаго содержания в карантине Молдован, могущих со временем переходить в наши границы, назначены временными карантинами: местечко Формозы,

на половинном разстоянии от Рени до Леова, и селения Триестени и Сало-
жени, на половинном разстоянии от Леова до Скулян; в сих же трех основ-
ных пунктах находятся постоянные местные карантины.

Что же касается до возмущения Греков и поступков Ипсилантия и
728 Владимирески, то оныя могут иметь самыя | важныя последствия, ибо осно-
ваны на общем предначертании давно сделанном, зрело обдуманном и всю
Грецию объемлющем. Я однако же за достоверность сведений по сему пред-
мету мною собранных не ручаюсь положительным образом, хотя и имеют
они вид самый основательный. Со времени последняго возмущения Греков
в Мореи, столь неудачно для них кончившимся, составили они тайное поли-
тическое общество, которое началось в Вене особенным старанием Грека
Риги, потерявшаго потом свою голову по повелению Порты. Сей ужасный
пример не устрашил его сообщников. Их было тогда 40 человек. Сие Обще-
ство составило несколько отделений в Вене, Париже, Лондоне и других,
знаменитейших городах. Первыя их усилия были устремлены на приобретение
влияния на умы, в чем они успевали посредством книг, печатываемых в
Европейских городах и раздаваемых потом между греками. Долгое время
ограничивали они свои действия сим кругом и десять только лет тому назад,
когда посторонные даже люди стали уже замечать что между ими нечто
приуготовляется, приступили они к действию более положительному и обра-
зовали свое общество на сем основании. Всем Обществом управляет Тайная
Верховная Управа, коея члены никому из прочих собратьев не известны.
Само Общество разделяется на две степени. Члены низшей именуются
Гражданами, члены второй — Правителями. Каждый правитель имеет право
729 принимать в | граждане. Сии граждане никого из членов Общества не знают,
кроме Правителя их принявшего. Сей же Правитель никого не знает, кроме
граждан которых сам принял и того другого Правителя, коим он был
принят. Из граждан же [в] Правители поступают члены Общества не иначе,
как по предварительному разрешению Верховной Управы, которое доходит
к гражданам посредством частных Правителей, составляющих безпрерывную
цепь от Граждан до Верховной Управы. Верховная Управа посредством
своих членов принимающих высших частных правителей, находится в
сношении с некоторыми другими Правителями, передающими ея решения
и повеления еще другим Правителям, которые ими были приняты. Из сих
так сказать, Второстепенных Правителей, заведывает каждый неко[то]рым
числом подчиненных Правителей ими принятых и [так] распространяется
сия цепь до последних граждан. — Все Правители составляют одну цепь,
потому что одною и тою[же] пользуются властью и точное преднамерение
Общества знают.

Ипсилантий показывал Суцце список сих правителей, коих число про-
стирается до 200/т. человек. Каждый же из них имеет 4,5 и даже 6 граждан.
Из сего явствует что по[ли]тическое сие Общество чрезвычайно многочис-

ленно. Шесть месяцев тому назад был Ипсилантий избран Верховною Упра-
вою в ея Полномочные и в Главные Начальники всех Греческих войск.
730 О сем избрании было в Обществе извещено, | а посредством онаго и вся
Греция. При нем же, равно как и при прочих начальниках, находятся Свет-
ники, от Верховной Управы назначенные, с коими они должны совещаться
и коих мнения обязаны они принимать в уважение.

Возмущение, ныне в Греции случившееся, есть произведение сего тайного
общества, которое нашло что теперешне время соединяет все обстоятельства
могущия содействовать успеху их предприятия, а именно: Персия объявила
войну Турции и вступила уже в пределы оной. Сие говорят достоверным
образом, но я не совсем убежден в истине сего слуха. Али-Паша Янинский
выставил, по предварительному соглашению с Греками, Флаг трехцветный,
который хотя и был принят за Российский, но долженствовал вероятно
соответствовать только новой Греческой кокарде. По сему знаку собрались
к Али-Паше до 60/т. Греков, с коими он соединился. Говорят даже что он
всех Турок бывших при нем уволил от своей службы и принял христианскую
веру с именем Константина. Несметныя его сокровища и значительная
артиллерия принесут отличную пользу Грекам, с которыми он уже дошел
до Салоник. Турецкий Флот имеет более греческих матросов и офицеров
нежели Турецких, и не может, следовательно, быть для Султана надежным.
731 Все острова в Архипелаге вооружили | свои купеческие корабли. Оных
считают более 500. Албанцы и Сербы действуют согласно с Греками. Частная
польза каждого из сих народов составляют общую между ими связь. К всем
сим соображениям присовокуп[ля]ют Греки еще два обстоятельства, увели-
чивающия их надежды. Первое состоит в том что султан отчаянно болен,
а многие чиновники Дивана Константинопольскаго подкуплены Али-Пашею.
Второе состоит в том что война против Неаполя, обратив на Италию все
внимание Австрии, обеспечивает их со стороны сей Державы, между тем
как они привыкли пользоваться от России всегдашним покровительством
и возмущение Греков не может, по их мнению, быть сравнено с действиями
Испанских и Неаполитанских Революционеров, но с усилиями тех Россий-
ских князей, которые всем пожертвовали для низвержения ига татар.

Последния известия полученныя из Константинополя от 27 Февраля
извещают, что в сей Столице все находится еще в спокойствии, но что Турки
начинают однакоже делать некоторые приготовления. Если же верить рас-
732 пространяющимся после того слухам, то возмущение началось уже и в самом |
Константинополе, где битва между Турками и Греками была, как сказывают,
самая отчаянная, и где весь город был превращен в пепел. Я упоминаю о сем
слухе единственно по важности его содержания, хотя оный впрочем на ника-
ких достоверных известиях не основан.

Представив, таким образом, Вашему Превосходительству все те сведения,
которыя во время моего пребывания в Кишиневе и Скулянах я мог собрать,

обязываюсь присовокупить, что при теперешних обстоятельствах, надо ожидать таковаго быстрого хода в произшествиях, что сведения об оных вероятно всегда будут значительным образом от событий отставать и что сия участь должна следовательно быть равномерно уделом и тех известий, о которых в сей Записке Вашему Превосходительству честь имею доносить.

Верно:

Подполковник Пестель

№ 9

712 Şefului statului major al armatei a 2-a.

Domnului general-maior şi cavaler Kisseleff.

Raportul

Locotenent-colonelului Pestel din regimentul de husari din Mariupol.

Alcătuind la ordinul excelenţei voastre o notă despre călătoria mea în Basarabia şi despre informaţiile culese de mine acolo, am onoarea a o supune alăturat aprecierii dvs.

Locotenent-colonel Pestel

8 martie 1821

Tulcin

713

Nota 1-a

NOTA I

714 După sosirea mea la Chişinău, m-am prezentat generalului locotenent Inzov şi am aflat că în afara informaţiilor comunicate d-lui comandant-şef şi expediate de excelenţa sa d-lui şef al statului major al majestăţii sale imperiale, de atunci nu s-au mai primit alte informaţii. După ce am vorbit despre acelaşi subiect cu guvernatorul civil Catacazi, cumnatul prinţului Ipsilanti, şi cu alte cîteva persoane, am decis, pe baza ordinului excelenţei voastre, să plec neîntîrziat la Sculeni, unde a venit şi Crupenschi, viceguvernatorul Basarabiei. Acesta este de origine moldovean şi are la Iaşi rude şi multe cunoştinţe. În aceeaşi zi am avut o întrevedere îndelungată cu *Rosetti Roznovanu*, unul dintre boierii cei mai bogaţi şi mai de seamă din principatul Moldovei, care are de la ruşi rangul de consilier activ de stat. El a obţinut acest rang de la majestatea sa imperială ca recompensă pentru devotamentul de care a dat dovadă faţă de Rusia şi pentru serviciile aduse de el în timpul războiului trecut. Această întrevedere a avut un caracter particular şi nu oficial şi eu l-am cunoscut pe Roznovanu prin Crupenschi care se află de mult în relaţii
715 de prietenie cu el. Consulul nostru de la Iaşi, d. Pisani, sosind | la aceeaşi dată în carantina de la Sculeni, mi-a dat ocazia să mă conving că întreaga naraţiune a lui Roznovanu este adevărată. De aceea eu socotesc că toate informaţiile, pe care am onoarea să le prezint alăturat excelenţei voastre, sînt exacte.

La 13 ianuarie a. c. a murit Alexandru Suţu, prinţul domnitor al Ţării Romîneşti. Soţia şi întreaga sa familie au căutat să ascundă poporului aceasta, în aşteptare că Poarta va aproba cererea defunctului şi va numi drept succesor

pe fiul său. Moartea prințului nu a putut rămîne însă timp îndelungat ascunsă şi la 19 întregul oraş Bucureşti a aflat despre ea.

Atunci grecul[1] *Vladimirescu*, care servise odinioară în trupele defunctului domn Ipsilanti, şi care a avut apoi relații strînse cu Ioan Caragea, fostul domn al Țării Romîneşti, a strîns 38 de arnăuți şi a plecat cu ei în Oltenia. Pe cînd trecea rîul Olt, care desparte Oltenia de Muntenia, ceata lui se compunea din 3 000 de oameni, la care s-au alăturat încă pînă la 4 000 de greci, sîrbi, arnăuți (albanezi) și panduri (locuitori ai munților din nordul Țării Romîneşti) înarmați. Vladimirescu a publicat o proclamație, în care arată că fapta sa nu are drept scop o răscoală împotriva Porții, ci numai o împotrivire față de nelegiuirile
716 comise de boierii Țării Romînești și de diferiții dregători, care abuzează | de puterea lor şi de încrederea cîrmuirii și care fac astfel ca Țara Romînească să fie victima nenorocită a nesățioasei lor lăcomii şi a cumplitei lor nedreptăți. El a trimis totodată o plîngere sultanului. Această plîngere este scrisă în același spirit ca și proclamația de mai sus.

Divanul Țării Romîneşti a întrebat pe Vladimirescu cu privire la cauzele care l-au îndemnat la răscoală şi a primit un răspuns corespunzător proclamației amintite. *Pini*, consulul nostru general, a scris apoi şi el lui Vladimirescu, în acelaşi sens ca şi divanul. Răspunsul a fost însă deosebit de caustic, deoarece se reproşa lui Pini că ar fi împărțit cu boierii şi cu defunctul domn profitul rezultat din toate abuzurile lor. Primind acest răspuns, Pini a trimis un raport la Laybach, în care el numește pe Vladimirescu, *carbonar*.

Divanul din Țara Romînească, văzînd că n-are nici un succes, intenționa să ceară paşalelor turcești, comandanții cetăților de la Dunăre, să trimită trupe spre a pune capăt dezordinilor. Pini însă s-a împotrivit să se ia această măsură, bazîndu-se pe tratatul încheiat între Rusia şi Poartă, care interzice
717 trupelor turcești intrarea în Moldova și Țara Romînească, | fără a se lua în prealabil legătura cu guvernul Rusiei. Neavînd niciodată ocazia să citesc acest tratat, eu nu ştiu dacă el cuprinde acest articol, și de aceea mă bazez în acest caz numai pe vorbele d. Pini, de la care am auzit aceasta.

De aceea, divanul Țării Romîneşti nu şi-a adus la îndeplinire intenția, ci a raportat totul Înaltei Porți, aducînd totodată la cunoştință evenimentele întîmplate şi lui Mihail Suțu, domnul Moldovei. Acesta aprobînd toate măsurile luate de divan, l-a sfătuit să raporteze cît mai des și mai amănunțit la Constantinopol despre starea din principatul Țării Romîneşti[2]. De atunci Vladimirescu se află în Oltenia și se ocupă de organizarea oștirii sale.

Cînd evenimentele din Țara Romînească au fost cunoscute în Moldova, toți grecii și arnăuții care locuiesc în această provincie au început să subscrie un angajament general în care promiteau să se înarmeze și să fie gata de plecare

[1] P. I. Pestel a fost, la început, greşit informat despre naționalitatea lui Tudor Vladimirescu.

[2] În ms. greșit: Moldovei.

la prima chemare. Boierii din Moldova, aflînd despre acest angajament, au venit la 19 februarie împreună cu mitropolitul la prințul Suțu, și după ce i-au
718 vorbit despre angajament, și-au manifestat temerile relativ la urmările | nefaste care pot să aibă loc. Suțu le-a răspuns că el nu avea despre aceasta nici o informație și că va lua măsuri pentru a afla tot adevărul. A doua zi a chemat la sine pe cîțiva dintre boierii mai de vază și a rugat pe mitropolit să le ia jurămîntul pentru ca să poată fi sigur că vor păstra taina pe care ar dori să le-o împărtășească. După ce s-a făcut aceasta, el a declarat în mod solemn boierilor că evenimentele care vor avea loc necesită o atenție deosebită prin importanța lor extraordinară; că atît pentru el, cît și pentru ei toți, salvarea constă numai într-o strînsă legătură reciprocă dintre ei și în încrederea deplină față de el; și că de prima oară el nu le poate spune mai mult, dar că le va explica totul cu timpul. Aceste vorbe misterioase i-au uimit pe toți; prințul însă i-a concediat, fără a le spune mai multe.

A doua zi, adică la 21 februarie, s-au adunat toți grecii și arnăuții care se aflau la Galați și sub comanda grecului Caravia, șeful poliției grecești înființată de Suțu cu cîteva luni înainte, au atacat pe turci, care s-au îngrămădit cu toții în casa șefului poliției turcești. Grecii erau circa 600 de oameni, iar turcii numai 80. Lupta a durat patru ore și în cele din urmă toți turcii au fost uciși. Dintre
719 greci 12 oameni au fost omorîți și șase răniți. Casa în care se adăpostiseră turcii | în timpul luptei a fost incendiată de greci, din care cauză cîteva prăvălii și magazii vecine au căzut de asemenea pradă flăcărilor.

Datorită acestei întîmplări, populația orașului s-a împrăștiat în toate părțile, transmițînd teama ei și populației de la sate. Toți aceștia au venit la frontiera noastră spre a trece în Basarabia, tinzînd în acest chip să scape de calamitățile inevitabile în orice răscoală și temîndu-se de răzbunarea turcilor din Brăila care puteau crede că și moldovenii au participat la omorurile amintite. Agentul nostru a plecat din Galați, contribuind cu aceasta la mărirea panicei. Aflînd despre această întîmplare, pașa din Brăila a invitat la sine pe agentul austriac Manzoli, și după ce l-a întrebat despre toate cele întîmplate, i-a spus că el, pașa, ar putea să liniștească foarte ușor pe răzvrătiți, dar că nu poate intra în Moldova fără autorizația prealabilă a sultanului, căruia i-a și raportat, cerînd ordine de felul cum să procedeze mai departe. Același lucru l-a comunicat în scris lui Manzoli și pașa din cetatea Isaceea. Aceste știri au liniștit provizoriu populația care a început să se întoarcă la vetrile ei, gata însă să fugă din nou la primul pericol care s-ar semnala. Garnizoana din Brăila se compunea atunci din 300 artileriști aflați în fortăreață, 400 oameni care formau detașamentul de gardă al pașei și circa 1 000 de locuitori care puteau fi înarmați.
720 Garnizoana din cetatea | Isaccea este și mai mică, deși diferența nu este prea mare.

În ziua de 22 februarie la orele 7 seara, prințul Alexandru Ipsilanti a intrat în Iași însoțit de prințul Gheorghe Cantacuzino și de amîndoi frații săi,

Gheorghe şi Nicolae. La frontieră el a fost întîmpinat de o ceată de 300 de arnăuţi care l-au însoţit pînă în oraş. Îndată după sosirea lui Ipsilanti, prinţul Suţu s-a dus la el rămînînd acolo aproape o oră. Pe boierii moldoveni Ipsilanti nu i-a primit în acea zi, ci abia după două zile. În noaptea spre 23, toţi turcii aflaţi în Iaşi au fost ucişi, afară de trei oameni care şi-au manifestat dorinţa de a trece la religia creştină ortodoxă. Ipsilanti a scris o scrisoare către împărat, cerîndu-i indulgenţa sa mărinimoasă pentru fapta ce a săvîrşit-o în timpul cînd nu fusese încă cu totul îndepărtat din slujbă şi căutînd să-şi justifice incorectitudinea acestei atitudini prin cauzele care l-au îndemnat. El a scris o altă scrisoare mamei sale. În această scrisoare el îşi arată durerea că a fost nevoit să se despartă de ea, fără să-i arate cauzele plecării sale; a fost însă silit la acest pas de jurămîntul făcut tatălui său, care îi ceruse, în ultimele sale clipe, să nu dezvăluie această taină nimănui, cu excepţia complicilor lui, înainte de a începe acţiunea.|

721 La 24 februarie, prinţul Suţu a chemat pe toţi boierii săi de vază şi i-a sfătuit să trimită o cerere către împăratul [Rusiei], în care să arate situaţia lor şi să se puie sub protecţia puternică a maiestăţii sale. Toţi boierii au primit cu bucurie această propunere şi îndată au şi pus-o în aplicare. După aceasta ei intenţionau să trimită o delegaţie la Laybach cu o cerere identică, dar au găsit apoi de cuviinţă că ar fi mai potrivit să aştepte hotărîrea suveranului. Ei au fost îndemnaţi să renunţe la acest proiect şi de motivul că prinţul Suţu voia să alăture delegaţiei lor pe unul dintre boierii săi, ceea ce moldovenii nu doreau, căutînd să înlăture orice bănuială că ei ar proceda în înţelegere cu Suţu.

La 27 februarie, din porunca prinţului Suţu, mitropolitul a oficiat în biserica Trei Ierarhi liturghia şi un te-deum şi a sfinţit apoi drapelele armatei greceşti. Aceste drapele au culoarea albastră închisă, avînd reprezentată pe o parte o cruce de aur, iar pe cealaltă cenuşa cu o flacără ce se ridică din ea şi din care îşi ia sborul fenix-ul, cu inscripţia: *mă ridic din cenuşă.* Cocarda grecească se aseamănă cu drapelul rusesc şi este în trei culori: albastru, roşu şi alb. Uniforma lui Ipsilanti şi a întregii sale suite se compune dintr-o venghercă [1] de postav negru, găitane din şnur negru, pantaloni negri (de călărie)
722 şi centură neagră, căciulă |neagră de arnăut cu cocardă tricoloră, eşarfa de mătase roşie; la brîu, două pistoale.

A doua zi după sfinţirea drapelelor, adică în ziua de 28, arnăuţii au început să ia din oraş toţi caii de care aveau nevoie. Dezordinea produsă de această măsură a îndemnat pe boieri să ceară lui Suţu să intervină la Ipsilanti ca să se înceteze cu această silnicie. S-au dat ordine în acest sens şi curînd după aceasta liniştea a fost restabilită şi cea mai mare parte din cai a fost plătită. În acest interval de timp, toţi turcii din întreaga Moldovă au fost nimiciţi. Numărul celor omorîţi atunci ajunge pînă la 200, socotind şi pe cei din Galaţi.

[1] Veston de croială ungurească.

Fără a se amesteca în treburile civile, Ipsilanti se ocupa zilnic numai de organizarea armatei sale, care la Iaşi, în timp de şase zile, a sporit pînă la 3 000 de oameni. Pe lîngă acest număr, la Bîrlad și Focșani îl așteaptă, după cum se spune, încă vreo 6 000. Cea mai mare parte din această armată este formată din cavalerie. El a strîns de asemenea o sumă considerabilă de bani, donată dc greci. În timp de cinci zile i s-au adus circa 1 500 000 piaştri. Ipsilanti a dat publicității cîteva proclamații adresate poporului grec şi armatei greceşti. Aceste proclamații sînt întocmite, ca şi toate [actelc] de acest fcl, din cuvinte pompoasc, expresii strălucite şi amintiri pline de mîndrie rclativ la veacurile
723 de mult trecute. Cu toatc acestea, ele au produs un adevărat |extaz printre
toți grecii care se scurg din toatc părțile sprc Iași. În aceste proclamații Ipsilanti şi-a luat titlul de împuternicit al conducerii supreme şi comandant șef al trupelor grecești. El a dat de asemenea o proclamație şi către poporul moldovean, prin care îl îndeamnă să fic liniştit şi să se supună prințului Suțu, ca unui bun cîrmuitor al său. Am avut prilejul să adun toate aceste proclamații, dar le-am lăsat la generalul Pușcin, spre a fi traduse din limba greacă în limba rusă, şi îndată ce le voi primi, voi avea onoarea să le trimit excelenței voastre.

În dimincața zilci de 1 martie, Ipsilanti a plecat cu detașamentul său, în formație pe două coloane, din care una a pornit spre Bîrlad și Focșani, iar cealaltă pe drumul ce merge de-a lungul Siretului tot spre Focșani, unde aceste două coloane trebuie să facă joncțiunea cu detaşamentele formate în toate localitățilc din Moldova. El va avea atunci circa 8 000—9 000 de oameni. Întrcaga sa artilerie se compune în prezent din două tunuri. De la Focşani el va merge probabil spre Bucurcști, unde poate să facă joncțiunea cu Vladimirescu, care după ultimele ştiri a părăsit Oltenia şi vine şi el spre București. Pînă la 5 martie Ipsilanti a rămas cu detaşamentul său la 40 km depărtare de Iaşi şi numai la 6 martie a plecat mai departe. După plecarea lui, Suțu continuă să formeze trupe greceşti, alcătuite din toți grecii care, în număr mare
724 sosesc zilnic la Iași.| Ei vin în mare număr de la Odesa și din alte localități
alc ținutului sudic și își părăsesc familiile și întreaga lor avere numai pentru a intra mai curînd în armata grecească.

Tot în ziua de 1, seara, prințul Suțu a primit un raport de la ispravnicul de Tecuci precum că efectivul turcilor din Brăila a sporit pînă la 10 000 de oameni. Această veste a produs o mare teamă în rîndurile populației şi aceasta cu atît mai mult cu cît şi în celclalte cetăți de la Dunăre paşalele iau măsuri active de siguranță. Pc lîngă această acțiune a pașalelor, întărirea garnizoanei de la Brăila se mai datorează şi faptului că bulgarii, după cîte se spune, își manifcstă intenția de a urma exemplul grecilor. Iată de ce turcii care locuiesc în acele părți, din precauție, pleacă de cu vreme, refugiindu-se pentru securitatea lor, în cetatca Brăilci.

Luînd cu sine pe toți arnăuții, Ipsilanti a lăsat principatul Moldovei fără de nici un fel de trupe. Acest fapt a îndemnat pe boierii moldoveni să cheme

în slujbă, pentru păstrarea ordinei, pe bulgarii de la frontieră, făcîndu-le mari promisiuni. Aceștia însă n-au voit să acceptc aceste propuneri, explicînd că ei trebuie să se gîndească acum la salvarea propriilor lor sate, care cu venirea turcilor sînt amenințate de mari calamități. Această împrejurare a făcut pe boieri să se teamă de mari dezordini şi a sporit în sînul lor răceala față de prințul Suțu. Trcbuie, în general, să remarcăm că moldovenii urăsc pe greci mai mult chiar decît pe turci, deoarece ci au avut întotdeauna de cîrmuitori ai țării lor
725 prinți | greci, şi de aceea ei atribuie acestora, mai mult dccît guvernului turcesc, toate cauzele nemulțumirilor lor. Această ură față de greci a crescut în special în timpul șederii la Iaşi a prințului Calimachi, care, după spusele moldovenilor, i-a asuprit prin tot felul de mijloace. Din acest motiv moldovenii nu au participat cu nimic la răscoala grecilor şi deşi lașitatca lor firească [1] a avut în acest caz o oarecare influență asupra conduitei lor, totuşi ci au fost conduși mai mult de dorința de a-şi separa total soarta lor de acea a grccilor. Ei nutresc această dorință nu numai pentru prezent, ci şi pentru viitor. De aceea eu socotesc că, atunci cînd primim informații de la moldoveni, trebuie să avem totdeauna în vedere această împrejurare, precum și tendința de a se arăta partizani zeloşi ai Rusiei, robi ascultători ai Turciei şi oameni care se fercsc de grcci, deşi ei nu vor îndrăzni dc altfel să contrazică pe față nici pe aceştia.

D-l Pisani, discutînd cu mine despre răspunsul d. comandant suprem la scrisoarea clerului şi nobilimii din principatul Moldovei, mi-a spus că-i vine foarte greu să le anunțe refuzul categoric al excelcnței sale de a ocupa țara lor cu armata, deoarece este convins că acest refuz îi va face să cadă într-o disperare atît de mare, încît boierii vor pleca cu toții din Moldova de teama turcilor și accasta va avea drept consecință anarhia totală și desființarea oricărei urme de ordine. Deoarece d. comandant suprem nu poate să dea nici
726 un răspuns de altă natură, | d. Pisani s-a decis să încerce să asigure prin toate mijloacele pe moldoveni, că este imposibil pentru turci să intre în țară, spunîndu-le că nicicînd turcii nu vor respecta cu atîta sfințenie ca astăzi toate articolele tratatului de pace cu Rusia, şi de aceea moldovenii pot fi cu desăvîrşire liniştiți. După aceasta am făcut cunoscut d-lui Pisani dispozitivul batalioanelor, cărora li s-a încredințat paza frontierei și supravegherea trecerii posibile a moldovenilor la noi, comunicîndu-i totodată următoarele cinci puncte adoptate de autoritățile militare ca bază pentru această trecere.

1. Să fie lăsați să treacă pe teritoriul nostru toți locuitorii din Moldova care își salvaseră viața de la o moarte iminentă, cu care turcii întărîtați îi amenință.

2. Trupele să supravegheze cu strictețe pe toți acești oameni care trec, ca ei să nu introducă boli pe teritoriul nostru, aceștia urmînd să fie obligați să-şi facă stagiul cuvenit în carantină.

---

[1] P. Pestel are în vedere pe boierii moldoveni.

3. Dacă turcii vor urmări pe cei care se salvează, să li sc interzică trecerea fronticrclor noastre și la nevoie să se folosească pentru aceasta armele, dar numai în caz de extremă necesitate.

4. Scopul nostru în această situație este numai acela de a salva dintr-o
727 datorie omenească pe accști nenorociți; de aceea | nici unul din cei care trec nu trebuie să aibă cu sine arme, căci în caz contrar, noi am lua parte la discordia dintre turci și restul populației, deși într-un mod indircct, dar cu toate acestea activ.

5. Dacă printre cci care trec se vor afla unii criminali, ei vor fi predați fără întîrziere turcilor conform tratatului, în urma acordului dintre ambele guverne.

D-l Pisani a luat cunoștință cu atît mai marc plăcere de aceste prevederi, cu cît cl găsește că ele corespund pe deplin tratatului de pace dintre Rusia și Poartă.

Întorcîndu-mă la Chișinău, am raportat personal toate aceste informații generalului Inzov și am aflat de la excelența sa că pentru o întreținere mai comodă în carantină a moldovenilor, care pot să treacă cu timpul pe teritoriul nostru, au fost fixate drept carantine provizorii: tîrgușorul Formozi[1] (?), [situat] la jumătatea distanței dintre Reni și Leova, și satele Triestieni și Sălăjeni, la jumătatea distanței dintre Leova Sculeni. În aceste trei puncte principale se află carantine locale permanentc.

În ceca cc privcștc răscoala grecilor și acțiunile lui Ipsilanti și Vladimircscu,
728 accstea pot să aibă consecințe grave, | fiind întemeiate pe un plan gcncral, întocmit cu mult timp înainte, bine chibzuit și carc cuprinde întreaga Grecie. Eu nu garantcz însă în mod pozitiv veridicitatea informațiilor strînse de minc cu privire la acest subiect, deși accstea par foarte întemeiate. De la ultima răscoală a grecilor din Moreea, carc s-a soldat cu un eșec atît de mare pcntru ei, aceștia au întemeiat o societate politică secrctă a cărei baze s-au pus la Viena prin stăruința grecului Rigas, care și-a pierdut apoi capul din ordinul Porții. Acest exemplu îngrozitor nu i-a speriat pe complicii lui, care se ridicau atunci la un număr dc 40 de oameni. Această societate a alcătuit cîteva secții la Viena, Paris, Londra și în alte orașc dintre celc mai vestite. Primele lor eforturi au fost îndreptate spre a obține o influență asupra spiritelor. Aceasta au realizat-o cu ajutorul cărților tipăritc în orașcle din Europa și împărțite apoi printre greci. Multă vreme ei s-au mărginit numai la acest cerc dc acțiune, și numai acum zece ani, cînd pînă și oamenii străini au început să observe că printre ei se pregătește ceva, au trecut la o acțiune mai pozitivă și au fondat asociația lor pe această bază. Întreaga asociație este dirijată de o conducere secrctă supremă, ai cărei membri nu sînt cunoscuți de nimeni dintrc ceilalți confrați. Asociația ca atare se împarte în două grade: membrii gradului infcrior

[1] Probabil Frumoasa.

se numesc cetățeni, membrii din gradul al doilea se numesc cîrmuitori. Fiecare
729 cîrmuitor are dreptul să primească [membri] în gradul de | cetățeni. Acești
cetățeni nu cunosc pe nimeni dintre membrii asociației, în afară de cîrmuitorul
care i-a primit. Iar acest cîrmuitor nu cunoaște pe nimeni, în afară de cetățenii
pe care i-a primit el și în afară de cîrmuitorul care l-a primit pe el. Membrii
asociației, recrutați dintre cetățeni, nu sînt primiți în rîndurile cîrmuitorilor
decît în urma unei aprobări prealabile a conducerii supreme, transmisă cetă-
țenilor prin mijlocirea unor cîrmuitori speciali care alcătuiesc un lanț neîn-
trerupt de la cetățeni pînă la conducerea supremă. Conducerea supremă, prin
mijlocirea unor membri ai ei, care primesc pe cîrmuitorii speciali de rang superior,
se află în legătură cu alți conducători care transmit hotărîrile și ordinile ei mai
departe, altor cîrmuitori care au fost primiți de aceștia. Astfel acești condu-
cători, ca să zicem așa, de rangul al doilea, au fiecare sub ordinile lui un
număr oarecare de cîrmuitori subalterni sau primiți de el [și astfel] acest lanț se
întinde pînă la ultimii cetățeni. Toți cîrmuitorii alcătuiesc un singur lanț, pentru
că se bucură de aceeași autoritate și cunosc mai precis planurile asociației.

Ipsilanti a arătat lui Suțu lista acestor cîrmuitori, al căror număr ajunge
pînă la 200 000 oameni. Fiecare dintre aceștia are patru, cinci și chiar șase
cetățeni. De aci rezultă că această asociație politică este extrem de numeroasă.
Acum șase luni Ipsilanti a fost ales de către conducerea supremă, ca împu-
ternicit al ei și șef suprem al tuturor trupelor grecești. Alegerea sa a fost adusă
730 la cunoștință întregii asociații, | iar prin mijlocirea acesteia, la cunoștința
întregii Grecii. Pe lîngă el, ca și pe lîngă ceilalți șefi, se află sfetnici, numiți
de conducerea supremă cu care ei trebuie să se sfătuiască și de a căror părere
trebuie să țină seama.

Răscoala care are loc acum în Grecia este opera acestei asociații secrete.
Aceasta a găsit că momentul actual întrunește toate condițiile care ar putea
contribui la succesul acțiunii lor și anume: Persia a declarat război Turciei
și a intrat deja în această țară. Această știre se dă ca ceva veridic, dar eu nu
sînt prea convins că acest zvon este adevărat. Ali pașa din Ianina a arborat,
în urma unei înțelegeri prealabile cu grecii, steagul tricolor, care deși a fost
considerat drept drapel al Rusiei, trebuie probabil să corespundă numai cu
noua cocardă grecească. Datorită acestui semn la Ali pașa s-au strîns pînă
la 60 000 de greci, iar el s-a unit cu ei. Se spune chiar că el a concediat din ser-
viciul său pe toți turcii care erau la el, și a trecut la creștinism cu numele de
Constantin. Bogățiile lui nenumărate și artileria lui considerabilă vor aduce
un serviciu excelent grecilor cu care el a ajuns de acum la Salonic. În flota
turcă sînt mai mulți marinari și ofițeri greci decît turci și deci ea nu poate pre-
731 zenta siguranță pentru sultan. Toate insulele din Arhipelag și-au înarmat |
vasele comerciale; se socoate că sînt peste 500 de vase. Albanezii și sîrbii
acționează de acord cu grecii. Folosul special care decurge de aici pentru fiecare
din aceste popoare constituie legătura comună dintre ele. La toate aceste

considerente grecii adaugă încă două împrejurări care sporesc speranțele lor. Prima, că sultanul este foarte bolnav și numeroși funcționari ai divanului din Constantinopol sînt cumpărați de Ali pașa. A doua, că războiul împotriva Neapolului, atrăgînd întreaga atenție a Austriei înspre Italia, asigură pe greci din partea acestei puteri, în timp ce ei s-au obișnuit să se bucure de protecția de totdeauna a Rusiei și răscoala grecilor nu poate, după părerea lor, să se compare cu acțiunile revoluționarilor spanioli și napolitani ci cu eforturile acelor prinți ruși, care au jertfit totul pentru scuturarea jugului tătar.

Ultimele știri, primite din Constantinopol cu data de 27 februarie, anunță că în această capitală totul se află încă în liniște, dar că turcii încep totuși să facă unele pregătiri. Dacă este însă să credem zvonurilor răspîndite după
732 această dată, atunci răscoala a început și | la Constantinopol. Acolo lupta dintre turci și greci ar fi fost, după cum se spune, dintre cele mai disperate, și că întregul oraș a fost transformat în cenușă. Menționez acest zvon numai din cauza importanței conținutului său, deși nu se întemeiază pe nici un fel de informații veridice.

Prezentînd astfel excelenței voastre toate informațiile pe care le-am putut strînge în timpul șederii mele la Chișinău și Sculeni, sînt silit să adaug că în împrejurările actuale trebuie să ne așteptăm la o desfășurare atît de rapidă a evenimentelor, încît informațiile relativ la acestea vor rămîne probabil totdeauna mult în urma evenimentelor și că aceasta trebuie să fie, prin urmare, soarta și a acestor informații, pe care am onoarea a le raporta excelenței voastre în prezenta notă.

Autentic: Locotenent-colonel Pestel [1]

Arhiva Istorică Militară Centrală de Stat U.R.S.S., Moscova fond. 1828, pachet 6, dos. 18, partea 1, f. 712—732. Orig. rus.

211

[București,] 10 martie 1821

Caimacamii țării aleg ca mare vistier în locul lui Grigore Filipescu, pe biv vel logofătul Alexandru Filipescu-Vulpe.

Noi caimacami Țării Rumînești.

Cinstite dumneata frate biv vel logofăt Aleco Filipescule. Fiindcă dumnealui fratele biv vel dvornic Grigorie Filipescu, ce au fost vel vistier, eri la 9 ale următorului s-au dat paretisis în scris, arătînd și toate dreptățile dumisale,

[1] Un alt raport al lui I. P. Pestel către generalul P. D. Kiseleff despre evenimentele revoluționare din țările romîne, trimis la 3 martie 1821 (*Hurmuzaki*, Supl. I_4, p. 314—319).

drept aceea trebuința cere ca această întru toate îngrijitoare drăgătorie să-şi dobîndească căpetenie un boer că ai țării cu îndăstulă știință, cu rîvnă dă patrie și cu dăstoinecă vrednicie. Această dar alegere chibzuindu-să dă către noi asupra persoanei dumitale, fiind mai vîrtos nu numai după toată căderea ci şi chiar după mulțumita dumnealor orînduiților paznici ai țării, te poftim ca, priimind acest pitac al nostru, numaidecît să te însărcinezi cu această drăgătorie a vistierii cei mari şi să înplineşti cu osîrdie cîte datoriile sale te vor povățui, priivind cu neadormire şi prin toată rîvna credinții la binele țării și la lineștita petrecere a sălășluitorilor ei.

1821, martie 10

Al Ungrovlahiei Dionisie
Grigorie Filipescu
Gheorghe Filipescu
Constantin Samurcaș [1]
C. Negri [1]
Grigorie Băleanu
Iordache Slătineanu
Şt. Vogoridi [1]

F. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 75—76.

212

Giorman, 10 martie 1821

Stamate Mărgărit comunică lui Hagi Const. Pop că locuitorii fug din Craiova din cauză « că negreșit vin turcii în țară».

Cu plecăciune mă închin dumitale jupîne Stane

1821 marte 10, Giorman

. . . .

Dar mi-i frică tare că negreşit vin turcii în țară. De om avè linişte vo 10 zile, dar nu cred. În Craiova n-au rămas nime că Todor sîngur au dat de ştire la nigostori să să dè în lături, că turcii vin. Şi ieu mă rog de dumneata să-mi scrii ce să mă fac, că aici în cîmpul acesta nu pot să şez şi marfa nu pot să o las. Dar mă rog cît în grabă să am răspunsul dumitale, că Păunu vrea să să închiză în căsile aceste cu vro 10 ficiori. Dar mic mi-i frică numai [că] o face de o arde casile. Şi pe astă nu mă leg făr' decît aștept răspunsu dumitale.

Astăzi plecă și Negoi și Gheorghe şi dumneata le vei socoti acolo. Şi tăbacii mă pun pe foc pentru bani, că anume nu mă ascultă. Numai cu bine, ce pot face? Astăzi au vinit şi Hagiu. Dacă l-am văzut, m-am îmbucurat că-mi aduce vro scrisoare barem de la chir Dumitraşcu. Şi iară m-am întristat dacă mi-au spus că n-are nici o scrisoare. Pesemne dară mă o fi rînduit să mă prăpădesc

[1] Semnătură în grecește.

de turci! Iară dă oi videa că n-am unde scăpa, mă duc la Todor, că primeşte omini cît de mulți. Cal şi arme capăt, că altă putere nu-i, că să duc şi alții: şi Petcu fratele lui chir Savă şi Nicolă cumnatu lui chir Văsile, decît să umble fugind, n-are unde scăpa. Cu aceasta rămîn al dumitale slugă plecată

Stămate Mărgărit [1]

Lui Neagu i-am dat 102 lei
Şi lui Gheorghe .... 20 lei
Şi lui Petcu avui [de dat] 17
37

[Adresa:] Întru cinstită mîna [lui] Hagi Constantin Pop
La Sibii.

Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, pach. 138, doc. 18. Orig. rom.

213

11 martie 1821

Tudor Vladimirescu poruncește oamenilor Adunării să nu supere casele a opt familii de boiernași, aflați în slujba norodului.

De la sluger Theodor.
Fraților oameni ai Adunării noastre!

Fiindcă aceste de mai jos arătate familii să află în slujba Adunării, vă scriem şi straşnic vă poruncim ca întru nimic supărare să nu faceți la lucrurile casii numiților, la cel mai mic lucru. Căci vericare să va îndrăzni a-i supăra cîtuşi de puțin, cu moarte să va pedepsi.

Theodor
1821 mart. 11

Ştefan Bibescu polcovnic, Barbu Cocoş vtori vistier [2], Barbu Bibescu vtori vistier, Ştefan Romanescu treti logofăt, Alcco Vulturescu, Ioan Moscu, Zamfir Bălcescu,. Cociu.

Acad. R.P.R., doc. LXXV/239. Orig. rom. Publicat de Al. Ştefulescu, *Istoria Tg. Jiului*, Tîrgu Jiu, 1906, p. 49; o copie se află la Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, pach. CCCLXIII, dos. 10.

---

[1] Într-o altă scrisoare din 22 martie 1821, Stamate Mărgărit arată, printre altele: « Apoi ce o vrè dumnezeu, că aice, mare frică: una de turci, alta de romîni; că toată țara s-a invrăzbit, că merg de să scriu la oaste şi prădează pe unde ajung» (acelaşi pachet, doc. 17).

[2] Barbu Cocoş avea legături de afaceri cu Hagi Ianuş. Printr-un zapis al său din 30 aprilie 1818, el anulează nişte răvaşe de socoteli cu Hagi Ianuş, din anii 1815—1816 (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuş, pach. 223, doc. 15).

Chișinău, [11] martie 1821

Generalul Ivan N. Inzov trimite generalului P. Ch. Wittgenstein o copie a raportului lui A. Pini privitor la evenimentele din țările romîne.

790 Милостивый Государь,
Граф
№ 24 Петр Христианович!

Сейчас получив секретный отзыв ко мне Генерального консула нашего, Действительного Статского Советника Пини, в разсуждении заграничных произшествий, я одолжаюсь список с онаго препроводить при сем на благоусмотрение Вашего Сиятельства.

С истинным почтением и совершенною преданностью честь имею быть, Милостивый Государь! Вашего Сиятельства Покорнейший слуга

Иван Инзов
Марта 1821
№ 1157 Кишинев.

К № 24 Список с отзыва к Господину исправляющему должность полномочнаго
791 наместника Бессарабской области, Генерального Консула нашего в Молдавии и Валахии, Пини. От 11 Марта 1821 г. № 54.

Произшествие случивше[е]ся в Малой Валахии, о коем я имел честь уведомить Ваше превосходительство в пред[ъ]идущем отношении моем от 1-го минувшего Февраля, с некотораго времени предприняло вид всеобщаго народного возмущения. Меры предпринятые здешним правительством, к во[с]становлению спокойствия, не произвели желаемого успеха. Число возмутившагося народа, имеющаго при себе разного рода оружие и огнестрельные припасы, простирается уже до 6000 человек. Люди сии оставаясь по ныне в границах Малой Валахии, не произвели еще никаких зловредных покушений. Превосходство сил и слабая надеянность на содействие посланных противу возмутителей отрядов арнаутов и других вооруженных
792 людей, | простираюшихся до 600 человек, оправдывая, некоторым образом, в общем мнении [самыя] причины произшедшаго возмущения внушило правительству необходимость вступить в переговоры с предводителем возмущеннаго народа, слуджером Владимиреском. И на сей конец [от]правлен был со стороны правительства один из первых здешних бояр, окредитованный пол[ным] доверием на изыскание всевозможных средств [к] успокоению возмутившагося народа. Но требования сего последняго, сопровождавшиеся настоятельными домогательствами и угрозами обвиняемым, [в] претерпенных ими угнетениях боярам о возвращении знатной суммы

денег, несправедливо якобы от него в предшествовавшия времена исторжен[н]ых, о уменьшении установленных, на основании древних обычаев и постановлений, податей и о введении, в противность онаго, новаго порядка вещей, оказались превосходящими меру справ[ед]ливаго удовлетворения.
793 В сем затруднительном положении, правительство признало единственным | средством обратиться с представлением своим к Порте, о высылке приличного числа турецких войск, для усмирения возмутителей и востановления нарушеннаго ими спокойствия; и хотя вступление в Валахию требуемых войск по предварительным переговорам Порты с пребывающим в Константинополе посланником нашим признано необходимым, но дальнейших о том распоряжений и еще не воспоследовало. Относительно же произшествий случившихся в Яссах и Галацах, в разсуждении покушений князя Ипсилантия, предпринявшаго направление свое с соединившимися с ним мятежниками к турецким границам, чрез Букарест и находящагося ныне, по выступлении из Ясс, на пути своем близ Фокшан, Ваше превосходительство изволите уже быть известны из отзыва г. Консула Пизани. Правительство обеих
794 здешних Княжеств не имея во власти своей средств противиться сему | самовольному предприятию, угрожающему нарушением в областях оттоманских народн[аго] спокойствия, не умедлило известить о том [По]рту, которая удостоверена будучи, что произшествия сии совершенно противны дружественным связям с Россиею, конечно не оставит ускори[ть] распоряжения свои о предупреждении сих предприят[ий] силою турецкого орудия. Опасность неприятных последствий, на случай вступления в здешни[я] провинции Турецких Войск, и безпорядок, какого неизбежно породить должно со стороны мятежни[ков], произвели в народе всеобщия смятения, в каковом находясь здешние жители и бояре, ежедневно оставляют дома свои и выезжают отсюда с семействами и имуществом по деревням и даже в австрийския границы, [с] такою поспешностью, что по настоящее время никого почти
795 в городе не осталось, кроме [го]сподарских Каймакамов, ожидающих | от начальства своего решительных, в затруднительном положении их, приказаний, и небольшого числа народа, занимающагося мелочною продажей жизненных припасов. Соблюдение полицейскаго устройства и безопасности города, вверено собранным по распоряжению правительства Арнаутам и другим вооруженным людям, к числу коих присоединились и посланные было противу возмутившагося в Малой Валахии народа; но расположение сих людей явно обнаруживается наклонностю их к стороне князя Ипсиланти и готовностью сопротивляться вступлению сюда турецких войск. Обстоя-
796 тельства сии | я не оставил с поспешностью довести до сведения вы[с]шаго начальст[ва] и о сем уведомляя Вас, милостивый Государь, имею честь быть с истинным почтением

верно. Генерал-лейтенант
Инзов

[La] Nr. 24 Stimate domnule conte Petru Cristianovici!

790 Primind acum raportul secret adresat mie de consulul nostru general, consilierul activ de stat Pini, relativ la evenimentele din străinătate, îmi iau permisia să vă trimit aici anexat o copie pe care o supun aprecierii excelenței voastre.

Cu adevărată stimă și perfect devotament am onoare a fi, stimate domn, a excelenței voastre prea supusă slugă.

Ivan Inzov

Nr. 1157

martie 1821
Chișinău

La nr. 24 *Copie după raportul consulului nostru general în Moldova și Țara Romînească,*
791 *Pini, către [cel care] exercită funcțiunea de guvernator cu depline puteri al regiunii Basarabia, din 11 martie 1821, nr. 54.*

Evenimentul care a avut loc în Oltenia și pe care am avut cinstea să-l aduc la cunoștința excelenței voastre în raportul meu precedent de la 1 februarie trecut, a luat de la un timp forma unei răscoale populare generale. Măsurile luate de cîrmuirea de aici pentru restabilirea ordinii n-au dat rezultatele dorite. Numărul de oameni răzvrătiți, care dispun de tot felul de arme și muniții pentru armele de foc, ajunge acum la circa 6 000 de oameni. Acești oameni, rămînînd pînă astăzi în hotarele Olteniei, n-au săvîrșit încă nici un fel de acte vătămătoare. Superioritatea acestor forțe și încrederea slabă în ajutorul detașamentelor de
792 arnăuți și de alți oameni înarmați, trimiși împotriva rebelilor și al | căror număr ajunge la 600 de oameni, justifică oarecum, în opinia generală, cauzele înseși ale răscoalei care a avut loc. Faptul acesta a constrîns cîrmuirea să înceapă tratative cu conducătorul poporului răsculat, slugerul Vladimirescu. În acest scop a fost trimis din partea cîrmuirii unul dintre marii boieri băștinași, învestit cu depline puteri, să caute orice mijloace pentru liniștirea poporului răsculat. Revendicările acestuia, Tudor Vladimirescu, însă, însoțite de stăruitoare solicitări și amenințări [la adresa] boierilor acuzați [de] asupririle pricinuite de ei, relativ la restituirea unei sume importante de bani, stoarse, chipurile, pe nedrept de la el în vremurile de mai nainte, relativ la micșorarea birurilor impuse pe temeiul vechilor obiceiuri și hotărîri, precum și relativ la instaurarea unei noi ordini de lucruri au depășit măsura unei juste satisfaceri a lor. În această
793 dificilă situație, | cîrmuirea a crezut de bine să se adreseze Porții cu propunerea de a se trimite un număr potrivit de ostași turci, pentru a reprima pe răzvrătiți și a restabili ordinea tulburată de ei; și cu toate că intrarea în Țara Romînească a trupelor cerute a fost recunoscută ca necesară, după tratativele preliminare dintre Poartă și ambasadorul nostru de la Constantinopol nu s-au dat încă dispoziții cu privire la aceasta. În ceea ce privește însă evenimentele întîmplate la Iași și Galați privind încercările prințului Ipsilanti, care s-a îndreptat cu

răsculați alăturați lui spre granițele turcești, prin București, și care se află
astăzi, după plecarea sa din Iași, pe drum, în apropiere de Focșani, excelența
voastră a fost informată deja din raportul d. consul Pisani. Cîrmuirea ambelor
794 principate, neavînd în puterea ei mijloace de a se împotrivi acestei | acțiuni
arbitrare, care amenință să tulbure liniștea poporului în provinciile turcești,
nu a întîrziat să informeze despre aceasta Poarta, care fiind convinsă că aceste
întîmplări sînt cu totul potrivnice relațiilor de prietenie cu Rusia, nu va lipsi
să accelereze dispozițiile sale spre a preveni aceste acțiuni cu forța armelor
turcești. Primejdia unor urmări neplăcute, în cazul cînd trupele turcești ar intra
în aceste provincii, și dezordinea care trebuie să se producă inevitabil din partea
răsculaților, au produs în popor o tulburare generală; populația aflată aici
și boierii părăsesc zilnic casele lor și pleacă de aici cu familiile și averea pe la
sate și chiar în Austria, și aceasta cu atîta grabă, încît în prezent n-a rămas
795 în oraș aproape nimeni, în afară de caimacamii domnilor, care așteaptă | de la
superiorii lor ordine decisive în situația lor dificilă, precum și un număr mic
de oameni, care se ocupă cu vînzarea cu amănuntul a alimentelor. Poliția și
securitatea orașului este încredințată arnăuților strînși în urma dispoziției
cîrmuirii, precum și altor oameni înarmați, la care s-au alăturat și cei care
fuseseră trimiși împotriva poporului răsculat în Oltenia. Starea de spirit a
acestor oameni manifestă însă o vădită înclinare către prințul Ipsilanti, ei
796 fiind gata a se împotrivi intrării trupelor turcești în țară. N-am lipsit să aduc |
grabnic aceste împrejurări la cunoștința înaltelor autorități și făcîndu-le cunoscute dvs., stimate domn, am onoarea a rămîne cu adevărată stimă

Autentic: General-locotenent Inzov

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet 6, dos. 18, p. I, f. 790—796.

215

București, 12 martie 1821

Nota agenției austriace către căimăcămie cu privire la asigurarea protecției supușilor austriaci.

L'Agent I.R. aux Caimakams de S.A. le Prince régnant de Valachie

en date du 12 Mars, 1821

Le soussigné Agent de S.M.I.R. Apost-que voit avec regrêt que les premières autorités de la Capitale de Valachie commencent à la quitter à la suite d'une publication par laquelle il a été permis à tous les habitans de cette ville à s'en aller où bon leur semble, et que par conséquent il parait éxister quelque danger imminent dont la sûreté publique se trouve ménacée.

Le soussigné étant accrédité auprès de S.A. le Prince de Valachie dont le pouvoir se trouve présentement confié entre les mains des Mess-rs les Caimakams, ne peut que s'adresser à ceux-ci pour les inviter à vouloir bien lui communiquer les motifs de cette mesure et les craintes qui semblent l'avoir rendu nécéssaire, lui donner une garantie pour sa personne et pour tous les sujets de S.M.I.R. Apost. existans dans cette ville et dont la protection est confiée au soussigné par son auguste cour, et lui assurer que M. M-rs les Caimakams continueront à guider d'une main ferme les rênes du gouvernement, sans abandonner cette capitale.

Le soussigné attendant une reponse positive saisit cette occasion pour offrir, etc. etc.

Hurmuzaki, XX, p. 563—564.

ANEXĂ
la documentul nr. 215

Les Caimakams à l'Agent I.R.

Les soussignés Caimakams de S.A.S.-me le Prince régnant de Valachie ont eu l'honneur de recevoir la note que Mr. Fleischhackl de Hakenau, Agent de S.M.I.R. Apostolique en Valachie leur a adressée en date de 12 Mars concernant les mesures de précaution que prennent plusieurs personnages marquants de cette Capitale et portant demande d'une explication sur les causes de l'inquiétude qui règne et d'une garantie de la part du Gouvernement local tant pour la personne de Mr. l'Agent que pour tous les sujets de S.M.I.R.A. qui se trouvent dans cette capitale.

Les soussignés quoique déjà sûrs que les motifs des mesures de précaution partielle en question ne soient du tout inconnues à Mr. l'Agent se font pourtant un devoir uniquement pour satisfaire à sa demande, de dire ici qu'ils ne doivent leur naissance qu'à quelque mouvement insurrectionnel qui viennent d'éclater soit dans la petite Valachie soit en Moldavie et d'ajouter que fidèles observateurs des devoirs de leur mission, les soussignés n'ont pas manqué de mettre en usage tous les moyens qu'offre le pays dont ils réprésentent le Gouvernement autant pour étouffer les mouvements séditieux que pour assurer la tranquilité publique et notamment celle intérieure de la ville et qu'en conséquence Mr. l'Agent témoin de leur scrupuleuse éxactitude à éloigner tout danger de la ville ne doit certainement pas douter que parmis les mesures de précaution générales la sûreté de Mr. l'Agent, de sa famille et de tous les sujets de S.M.I.R. Apost. est un objet principal qui fixe leur sollicitude et auquel ils portent leur attention par tous les moyens qui se trouvent à leur disposition.

Les soussignés désirent au reste de donner une preuve irréfragable à Mr. l'Agent de leur sollicitude à rassurer l'état d'incertitude dans lequel il pourrait

se trouver présentement, outre les mesures générales qu'ils prennent pour la sûreté publique, ils croient de leurs devoir de lui offrir des moyens matériels de sûreté qu'ils disposent, les Albanais dont il porra avoir besoin pour la sûreté et saisissent cette occasion pour reitérer à Mr. Agent l'assurance etc. etc.

Bukurest, le 13 Mars 1821

Sig.

C. Negri m.p. Vogoridi m.p.

Hurmuzaki, XX, p. 564.

216

București, 13 martie 1821

Marele vistier Al. Filipescu-Vulpe poruncește lui Nicolae Greceanu, ispravnic de Buzău, să ia măsuri pentru întoarcerea locuitorilor aflați în bejenie.

De la visterie

Către dumneata biv vel sluger Nicolae Greceanu ispravnic ot sud Buzău.

Osebit pitacul dumitali ce ai trimis s-au adus împreună și toate celelalte înștiințări și am văzut cele ce scrii dumneata. Toate îmi sînt plăcute; cărțile dă isprăvnicie ți s-au trimis și pînă acum le vei fi și priimit. Ci dar una știm: cu tovarășii dumitali îmbrățișați treaba cu dinadinsul și te silește a aduce județul în starea lui cu strîngerea celor răsipiți de la un loc la altul. Asemenea și pă oroșani să-i aduci pă toți la urmă-le, urmînd întru toate și povățuirile ce ți s-au dat prin fratele dumitale. Iar pentru bani de ai visterii după spusa lipcanului, că ce-i fi arătat dumnealui cum că sînt în zărăfie, numai decît oricîți bani să vor afla gata adunați la zărăfăia județului, pă toți să-i faci zapt și să-i ții foarte în bună păstrare pînă ți se va scrie de aici cînd să-i trimiți.

Alexandru Filipescu

1821 mart. 13

Arhon sluger, acum să-ți arăți vrednicia ca să fii apururea ispravnic. În minutul ce va sosi acolea prințipiu Ipsilant cu ceata, [cu] menzil să-mi dai de știre.

[Pe verso:] De la vistieric.

Către dumnealui biv vel sluger Nicolae Greceanu ispravnic ot sud Buzău.

Acad. R.P.R., doc. CL/4. Orig. rom., cu pecete mare, aplicată în ceară roșie.

217

București, 13/25 martie 1821

Caimacamii înștiințează pe baronul Kreuchely că se retrag la Giurgiu.

NOTE

L'esprit d'insurrection qui s'est propagé dans la province moldave-valaque, le trouble auquel il a donné lieu et l'anarchie qui, par un mouvement progressif, acquert chaque jour de nouvelles forces, ont paralysé les ressorts du gouvernement régulier et légitime, au point de ne plus laisser aucune garantie de sûreté personelle.

Un plus long séjour des autorités locales et légitimes dans cette capitale, loin d'éloigner le danger dont elle est menacée, ne ferait certainement que l'accroître.

Dans cet état des choses, les soussignés, caimacams de Son Altesse Sérénissime le prince régnant en Valachie, sentant toute la nécessité de céder aux circonstances et de se mettre à couvert des dangers qui les menacent, se voient obligés de se retirer à Giorgioïo, pour y attendre les ordres des autorités supérieures.

Les soussignés, sur le point d'effectuer cette retraite, croient de leur devoir d'en motiver ici les causes à Monsieur le baron de Kreuchely, etc., sûrs que les mesures efficaces que la Sublime Porte ne manquera pas de prendre, rétabliront promptement dans les deux provinces l'ordre de choses légitime.

Les soussignés, etc.

Signés: C. Négri, Ét. Vogoridis
Bucharest, 13 mars v. st. 1821

Hurmuzaki, X, p. 119—120.

218

[Buzău,] 15 martie 1821

Nesupunerea satului Moșești (Buzău) la darea conacului și căratul cerealelor.

Sărut cinstită și stăpînească mîna dumitale.

Cucoane! Eu, mergînd la plasă peste Buzău, n-am găsit pă Tudor, că era dus la Vintilă Vodă și medelnicer Ghiță era acasă, că-mi zice că el este zapciu de plasă și mi-au dat doi slujitori, și el s-au dus după care în sus. Și eu viind la numitele sate, întîi la Găvănești, s-au vorbit toți să facă și au și trimis doi oameni aicea la dumneata ca să-i mai ierți. Și de acolea m-am dus la Moșăști și dacă am pomenit de cele poruncite au sărit toți cu gurile a zice că: de unde este porunca aceea să dea ei conac, că domn nu este, și Greceanu, de unde au

venit ispravnic? Ori, [să] care grîu sau orz? Şi au găsit mijloc acum să-i şi strîngă bucate, şi cu aceste vorbe nu vor să să supuie. Zic că este porunca să dea boierii conace, iar nu țara. Şi pentru acestea înştiințez dumitale ca să am cinstit răspuns ori în ce caz.

Şi sînt prea plecată slugă
Stan logofăt
1821 mart. 15

[Pe verso:]

Şi zic că nu vede nici un ostaş cu noi. Apoi de unde vine acea oaste de face conac?

Marți la prînz au plecat slujitor[ii].

[Adresa:]

Întru cinstită şi stăpînească mîna dumnealui coconului Neculaiu Greceanu ispravnic sud Buzău, cu multă plecăciune să să dea.

Acad. R.P.R., doc. CL/8. Orig. rom.

219

15 martie 1821

Cartea lui Scarlat Al. Callimachi, noul domn al Țării Romîneşti, către mitropolit şi locuitori, să se ferească de « rătăcirea apostasiei ».

Preaosfințite şi de dumnezeu ales sfinte mitropolite al Țării Valahii, chir Dionisie, iubitorilor de dumnezeu episcopi, cinstiți şi dă bun neam boieri ai domnescului nostru divan al Ungrovlahii, dregători şi orice alți slujbaşi veți fi prin județe cu săvîrşiri de deosebite slujbe şi toți cei ce lăcuiți în domneasca noastră țară, sănătate!

Fiindcă înpotriva tuturor pravililor şi înpotriva bunelor tractaturi ce sînt între Înalta Poartă othomanicească şi împărăția Rosii, un Alexandru Ipsilant trecînd în Țara Moldavii au îndrăznit cu îndrăzneală necuviincioasă şi nelegiuită să publicarisească cuvinte răzvrătitoare rădicînd împotriva stăpînirii pă locuitorii ce să umbresc subt acoperemîntul prea puternicii şi nouă hrănitoarii împărăţii, împrăştiind dafăimate cuvinte dă eleftherie şi numind pă sine otcîrmuitor neamului şi pă lîngă altile prin scrisorile lui cele răzvrătitoare ce au sămănat prin locuri ca să scoață pe supuşii lăcuitori din datoria lor şi să tragă pă mulți cătră el din acei nesocotiți făgăduind şi ajutorul oşteştilor Rosii, lucru necunoscut, nepriimit şi cu totul nesuferit curții Rosii ce este prietenă Înaltei Porți, precum şi exelenția sa ministru curții Rosii de aici din Țarigrad au făcut cunoscut deobşte numind răzvrătitori şi împotrivitori pă Ipsilant şi pă acei cu el, cerînd din partea curții sale de la Înalta Poartă ca să puie în lucrare cele mai tari mijlociri şi ostăşeşti chipuri spre a-i birui şi a-i pedepsi

după dreptate atît pe aceştia cît şi pe acei care vreodinioară s-au împărtăşit din aceste fapte nelegiuite şi nesocotite.

Pentru aceasta şi noi, după datoria oblăduirii ce avem către scaunul țării aceştia cu care ne-am însărcinat, scriind această domnească a noastră carte şi făcînd cunoscută aceasta tuturor celor ce să află cu lăcuința în domneasca noastră țară a Ungrovlahii, numim răzvrătitori şi împotrivitori tuturor celor mai mari puteri ale Evropei ce sînt prietene cu prea puternica noastră împărăție, şi nesupuşi hrănitoarei noastre stăpîniri pe acest tulburător dă norod şi pă părtaşii din urmările lor, că afară din urgia şi mînia dumnezeiască în care pă dreptul au căzut vinovați aceştia din pricina rădicării lor împrotiva stăpînirii după patriarhiceşti şi sobornniceşti mari blestemuri şi lepădări de biserică ce s-au trimis acolo, sînt nelegiuiți duşmani neamurilor şi de dumnezeu osîndiți. Aşadar faceți ştiut şi cunoscut dă obşte că cîți din tagma boierească sau şi dîn orice altă stare şi treaptă, căzînd în fireasca lor răotate pentru această răzvrătire, şi să vor vedea înarmați sau împreună lucrători sau împreună cugetători cu răzvrătitorii aceştia pă ascuns, sau în vedere cu cuvîntul, cu fapta i subt alt chip, unii ca aceştia fără prelungire să vor pedepsi fără milă şi cu tărie pentru îndărătnicirea şi răotatea lor, şi într-un cuvînt de istov să vor pierde ca nişte vrednici de pierzare. Iar împotrivă, cînd din proasta lor judecată înduplecîndu-să s-au unit faptelor lor şi acum să vor pocăi din bun cugetul lor, şi alergînd vor mărturisi păcatul lor cerînd iertare, unii ca aceia vor lua iertare şi de la obşteasca noastră mare biserică şi de la domnia noastră precum s-au făgăduit şi s-au făcut neamul nostru dă cătră înalta şi prea puternica noastră împărăție.

Cîți dar, nu numai că nu s-au împărtăşit dîn faptele lor aceste vinovate ci încă într-armîndu-se şi cu bărbăție să vor împotrivi acestor răzvrătitori arătînd în faptă credință şi sadacat către prea puternica noastră împărăție, unii ca aceştia după pliroforia ce ne vor da dumnealor boierii caimacami pentru fieşticare, să vor cinsti cu mărime, cu cinuri şi cu daruri, după rîvna şi osîrdia ce va arăta fieşcare. Acestea dar luîndu-le în ascultare toți lăcuitorii țării şi raielele fieştecăreia treaptă, şi luînd făr-de îndoială această a noastră pliroforie şi făgăduință, precum şi streinii ce vă aflați în țara aceasta sub oricare protexie evropaicească, să fiți încredințați că precum împărăția othomanicească va răsplăti supuşilor ei acelor ce s-au unit cu voința ei şi mai vîrtos au lucrat împotrivă într-această pricină şi întîmplare urmînd dreapta datorie şi supunere a sadacatului lor, asemenea răsplătire vor lua şi ei de la stăpînire şi vor fi cunoscuți şi osebiți din alții.

Siliți-vă deci cu toții ca să vă purtați precum mai sus vă povățuim pocăindu-vă şi alergînd cu supunere toți acei cari dîn îndemnare diavolească v-ați înşelat de ați ieşit din drumul cel drept şi ați greşit, pînă cînd este vremea pocăinții, arătîndu-vă cu osîrdie şi înfierbînțeală în slujbele prea puternicii împărății şi a domnii noastre. Cîți însă vă veți arăta cu credință către prea

puternica împărăție și făr-dă împărtășire cu voitor de rău și dă obște pierzător și stingător neamului nostru, făgăduim că unii veți cîștiga lăsare și iertare greșalilor, iar alții veți lua răsplătire vrednică osîrdii ce veți arăta pentru folosul neamului. Înțelegeți că deznădăjduita această faptă și lui dumnezeu nu este plăcută ca de-o-săvîrșită pierzare a nevinovatului neam și mai ales politicește zicînd, fără lucrare cu totul și fără socotință, va aduce pierzarea cea desăvîrșită pentru acei ce de la sine au făcut o asemenea pornire cum și pentru acei ce s-au înșălat din neștiință și nejudecată, și însfîrșit pentru tot neamul nostru (de care dumnezeu să ferească). Acestea părintește și creștinește și cu cuget curat vă povățuim și vă sfătuim, domnește însă vă poruncim tuturor vouă celor ce vă veți fi înșelat, și luați-vă măsurile ca să nu cază asupră-vă urgie dumnezeiască și în sfîrșit să cădeți subt dreaptă pedeapsă nu numai acei înșălați ci și acei voitori de rău. Iar lumina lui dumnezeu și nemărginita lui milă fie asupra celor ce să va pocăi!

Acad. R.P.R., ms. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 49 v — 51; pach. DCCCV (fost ms. 1063), f. 353, 379, 387, 398 și 405, text grec.; ms. grec. 720, f. 33—35. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 112—113 și în *Bis. Ort. Rom.*, XVII (1893—1894), p. 19—21.

220

[Bolintin,] 16 martie 1821

Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Bucureștilor.

Către toți dumnealor prea cinstiții boieri i către toți neguțitorii și către toți lăcuitorii din orașul Bucureștilor, atît cei de loc, cît și cei streini, cîți lăcuiesc acolo.

Fraților oameni!

Știu că vă este auzită și cunoscută cererea ce face tot norodu Țării Rumînești (cel de dumnezeu păzit) pentru dreptățile cele folositoare la toată obștea! Care dreptăți din vechime le avem milă hărăzită de prea puternica împărăție, stăpînitoarea noastră.

Iar de la o vreme încoace, din pricina unirii pămîntenilor boieri cu cei după vremi trimiși domni, cu totu s-au înghițit și s-au stricat, avîndu-le numai pentru folosul lor, precum prea bine vă este știut, și nici acum mai sus numiții nu voiesc a împlini cerirea pentru slobozirea dreptăților.

De aceea, toată Adunarea Norodului, care este pînă acum peste șaisprezece mii, după ce au coprins toate cinci județele ot prez Olt, apoi trecînd Olt[ul], au coprins și pînă la Pitești și Rușii de Vede, iar o aripă de o sumă mare de oameni s-au pornit pe supt poala muntelui, carii au să meargă pînă la Focșani. Iar Adunarea cea mare, astăzi au ajuns la Bolintin, dintre carii o sumă s-au trimis la marginea orașului, către Cotroceni, și o sumă la Ciorogîrla Domnească,

carii toți trag drept la București, unde este ca să se adune toată țara cu mic cu mare; și acolea au să aștepte pînă cînd vor sosi trimișii, oameni credincioși ai prea puternicii împărății, ca să cerceteze jalnica lor stare și să le facă dreptate și orînduială bună.

Pentru care pornire încă de la opt ale următoarii v-am înștiințat, ca pe de o parte să gătiți conacu cel trebuincios, iar pe de altă parte să-mi trimiteți din toate iznafurile cîte un om cu adeverință în scris spre încredințare și nici o urmare văz că nu ați făcut.

Ci, fiindcă acum cu mila și ajutoru prea bunului dumnezeu am sosit la marginile orașului, iarăși după datoria creștinească vă fac cunoscut, către toți mici și mari, parte bisericească și mirenească, veri de ce neam și lege va fi, și părintește vă sfătuiesc ca în grab să-mi dați răspuns în scris, iscălit de toate iznafurile și de toți mici și mari, precum și de toți ostașii cîți vă aflați în București și vă hrăniți dintr-această țară, ca să știm de voiți binele de obște sau nu.

Căci oricare va fi la un glas și întru unire cu creștinescul norod, ce este pornit numai pentru dreptate, acela se va numi patriot. Iar vericare se va împotrivi binelui obștesc, acela ca un vrăjmaș se va socoti! Să știți și aceasta!

Pentru care vă încredințez că toți cîți se vor uni cu obștescul norod și vor fi întocmai următori cu dînsul nicidecum nu vor rămînea căiți, sau boieri, sau ostași, sau vericine va fi. Iar care împotrivă va urma, în veac se va căi.

Theodor [1]

1821, martie 16 [2]

Acad. R.P.R., ms. rom. 3266, f. 5 v. Orig. rom. O traducere în limba franceză, în ms. rom. 323, f. 48 v. Arh. St. Buc., Donațiuni, XVI/6; fotogr. de doc., VI/6. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 121—122; facsimil la E. Vîrtosu, *1821. Date* ..., pl. III; idem, *Tudor Vladimirescu, Pagini*..., p. 133—135; Ilie Fotino, Οἱ ἆθλοι τῆς ἐν Βλαχίᾳ ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τὸ 1821 ἔτος (Întîmplările răscoalei grecești din Țara Romînească în anul 1821), Lipsca, 1846, p. 50—52. Text grec. Publicat cu însemnate deosebiri în *Uricariul*, VI, p. 26—27 și de N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 260—261.

221

Cîmpina, 16 martie 1821

Mihail Filipescu roagă pe Nicolae Greceanu să-i dea de știre despre mișcarea trupelor lui Ipsilanti.

Cu frățească dragoste mă închin dumitale.

M-am bucurat că te afli dumneata ispravnic, nu de altcevași, de vreun folos, interes, ci numai la această vreme cînd crez că poate avea folos județul

---

[1] Semnătura autografă.

[2] În seara aceleiași zile a sosit la Băneasa, Dimitrie Macedonski care a citit acolo, a doua zi, această proclamație în fața delegaților din partea breslelor (*Hurmuzaki*, XX, p. 577 și 583).

de dumneata, cu a-i păzi de multe întîmplări, fiind vremea de aşa, De aceea şi eu te poftesc că oricînd şi ce mişcare să va face, cum şi cînd va trece prin județul dumitale, oricare, fie sau prințipul Ipsilant, să mă înştiințezi prin polcov[nicul] Dobre, epistatul moşii Cîndeşti, și voi cunoaşte a dumitale îndatorire şi la aceasta. Eu mă aflu dimpreună cu toată familia venit aici la Cîmpina, neputînd trece mai nainte, una de împotrivirea vremii cu a trece munții şi al doilea adăstînd să văd mişcarea apilor în ce chip să va mişca. De aceea te poftesc acum mai în grabă să mă înştiințezi atît de Caravia, cum şi de prințipul Ipsilant, unde să află şi cu cîtă sumă de oştire şi ce scopos au. Sînt al dumitale ca un frate şi slugă

Mihail Filipescu

1821 marti 16

Sînt dornic dumitale, că poate am fi ştiut decît cercetînd de cele urmate la judecată. Şi mai înapoi să-mi trimiți o idee ca să ştiu de poci veni şi eu în partea locului fără frică. Te rog pentru Cîndeşti şi Moisica să să dea o jumătate sumă.

[Adresa:]

Cinstitului şi mie ca un frate, dumnealui biv vel sluger Neculae Greceanu, ispravnic ot sud Buzău, cu frățească dragoste.

Acad. R.P.R., doc. CL/10. Orig. rom. cu pecete inelară în ceară roșie.

222

[Bucureşti,] 17 martie 1821

Marele vistier Al. Filipescu-Vulpe scrie ispravnicilor de Buzău să dea ascultare trupelor lui Ipsilanti, deoarece țara nu are arme spre a i se putea împotrivi.

Dă la visterie

către dumnealor boierii ispravnici ot sud Buzău.

În multe rînduri s-au scris dumneavoastră, cum prin grai cu oamenii cei trimişi dă acolea vi s-au dat povățuire cum aveți să urmați către cei pă acolea trecători. Şi să vede că aşteptați să vi să trimită orînduială dă la visterie. Şi acum cu menzil să scrie dumneavoastră să aveți a da ascultare celor mai mari, înlesnindu-le cele poruncite, căci noi nu avem arme a sta spre împotrivire. Acum să cunoaşte vrednicia dă a iconomisi, fără dă a aştepta imdat dă la alt județ.

Alexandru Filip[escu]

1821 mart. 17

De la vistierie către dumnealor boierii ispravnici ot sud Buzău.

Acad. R.P.R., doc. CL/13. Orig. rom.

223

București, 17 martie 1821

Nota lui Al. Pini trimisă mitropolitului înainte de a părăsi țara.

Βουκουρέστι, τῇ 17ῃ Μαρτίου 1821

Νότα

Ἥ τε ἀπουσία τῆς νομικῆς ἐξουσίας τῆς πρωτευούσης τῆς Βλαχίας, ἤγουν τοῦ διβανίου καὶ τῶν καϊμακάμηδων, ἡ ἀναφανεῖσα ἀνωμαλία, ἥτις καθεκάστην γίνεται γενικωτέρα εἰς ὅλα τῆς Βλαχίας τὰ μέρη, αἱ ἀταξίαι εἰς τὰς ὁποίας παραδίδονται ἀνοικονόμητα οἱ Ἀλβανῖται καὶ οἱ μπερμπάντηδες, οἵτινες εὑρίσκονται ἐν τῷ Βουκουρστίῳ καὶ εἰς τὰ καδηλήκια τούτου τοῦ τόπου, ὑποχρεώνουσι τὸν ὑποφαινόμενον γενερὰλ κόνσουλα τοῦ κραταιοτάτου αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὴν τὴν πόλιν καὶ νὰ ἀπέλθῃ εἰς ἀσφαλῆ τόπον. Ἀλλὰ πρὶν κάμῃ αὐτὴν τὴν ἀναχώρησιν, εἰς τὴν ὁποίαν δειναὶ περιστάσεις τὸν καθυποβάλλουσι, ὁ ὑποφαινόμενος νομίζει ἱερώτατόν του χρέος νὰ προτεστάρῃ διὰ τῆς παρούσης ἐπίτηδες νότας ἐναντίον πάσης πράξεως καταπολεμούσης τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ ἐναντίον τῶν αὐτουργῶν τῆς ἀνταρσίας, οἵτινες εἰσὶν ὑπεύθυνοι τόσον πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλὴν τῆς Ρωσσίας ὅσον καὶ εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν, ἐπειδὴ αὐτοὶ παραβιάζουσι διὰ τῶν πράξεών των τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας καὶ τὰς ἀποκαταστάσεις, τὰς ὁποίας αὐταὶ αἱ αὐλαὶ ἔχουσιν καθιερωμένας.

Ὁ ὑποφαινόμενος, κατ' ἔλλειψιν τοῦ διβανίου καὶ τῶν καϊμακάμηδων, τῶν ἐπιφορτισμένων μὲ τὴν διοίκησιν τῆς Βλαχίας, νομίζει ἤδη ἴδιόν του χρέος νὰ διευθύνῃ τὴν παροῦσαν ὑποσχετικὴν νόταν καὶ τὴν ἐμπερικλειομένην προκήρυξιν πρὸς τὸν πανιερώτατον ἅγιον μητροπολίτην, παρακαλῶντας τον νὰ κοινολογήσῃ καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο εἰς ὑπήκοον ὅλου τοῦ πριγκιπάτου.

Ἀλέξανδρος Πίνης

București, 17 martie 1821

Notă

Lipsa cîrmuirii legiuite din capitala Țării Romînești, adică a divanului și a caimacamilor, neorînduiala apărută, care din zi în zi se lățește în toate părțile Țării Romînești, neorînduielile la care se dedau cu neînduplecare arnăuții și berbanții care se află în București și în județele acestei țări, silesc pe subsemnatul, consul general al prea puternicului împărat al tuturor Rusiilor, să părăsească acest oraș și să plece spre un loc sigur. Dar înainte de a proceda la această plecare la care îl silesc împrejurările groaznice, subsemnatul socotește de datoria sa prea sfîntă să protesteze prin osebita notă de față împotriva oricărei acțiuni care strică buna orînduială și liniștea obștească, și împotriva începătorilor răzvrătirii care sînt răspunzători atît față de curtea imperială a Rusiei, cît și față de Înalta Poartă, fiindcă aceștia calcă, prin faptele lor, tratatele în ființă și convențiile, pe care aceste curți le-au consfințit.

Subsemnatul, din pricina lipsei divanului şi a caimacamilor însărcinaţi cu cîrmuirea Ţării Romîneşti, socoteşte chiar o datorie a sa să adreseze cea de faţă notă oficială şi declaraţia alăturată [1] către înalt prea sfînţitul sfînt mitropolit, rugîndu-l să le facă cunoscute şi pe una şi pe cealalta în auzul întregului principat.

Alexandru Pini

Acad. R.P.R., pach. CMXXXVI[a] (fost ms. rom. 1655), f. 62r—62 v. Orig. grec. Publicat în *Bis. Ort. Rom.*, XVI (1892—3), p. 878. Trad. din grec.

224

Mizil, 18 martie 1821

Proclamaţia lui Al. Ipsilanti către locuitorii Bucureştilor.

Nobili locuitori ai Bucureştiului!

Trecînd în provinciile dacice, am aflat cu mare nemulţămire că aţi lăsat pustie capitala voastră şi v-aţi risipit.

Locuitori ai Bucureştilor! Patria voastră, neamul vostru, cei drept cugetători, dezaprobă această purtare a voastră. Patriotismul bărbaţilor mărinimoşi la asemenea împrejurări se cunoaşte. Cînd stîlpii ţării dau asemenea pilde, ce mai rămîne să facă poporul?

Nobili locuitori! Întorceţi-vă la vetrele voastre; interesele patriei voastre, ale poporului, ale voastre, vă chiamă în capitala ţării. Astăzi e vorba de viitoarea fericire a neamului vostru. Care din voi se va arăta nevrednic de aceasta? Dacă din nenorocire se află vreunul între voi asemenea, stingă-se numele lui din rîndul celor de bun neam! Patria îi va cere într-o zi seamă de nepăsarea lui. Fie încredinţat că frica lui este neîndreptăţită şi că deci, mai nainte de a se vărsa o picătură de sînge dacic, mormîntul va acoperi trupurile noastre ale tuturora.

Alexandru Ipsilant

Mizil, 18 martie

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 40 v. Text grec. Trad. rom. publicată de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 101—102; *Uricariul*, VI, p. 27—28, V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 53; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 59; M. Popescu, *Contributii documentare...*, p. 16. Text germ.

---

[1] Prin declaraţia redactată în limba franceză, se aducea la cunoştinţa locuitorilor dezavuarea de catre ţar a acţiunii lui Ipsilanti. Pini însă a trebuit să plece grabnic « dis de dimineaţă», în ziua de 17 martie, pe cînd declaraţia încă se tipărea. Imediat după plecarea lui a intrat în Bucureşti Dimitrie Macedonschi cu oastea (*Hurmuzaki*, XX, p. 577, 583).

225

18 martie 1821

Boierii din țară cer celor fugiți la Brașov să semneze și ei plîngerea către țarul Rusiei.

18 Μαρτίου 1821

Τὴν εὐγενίαν σας ὁλοψύχος εὐχόμενος, πατρικῶς ἀσπάζομαι καὶ ἀδελφικῶς προσκυνοῦμεν.

Διαπυνθανόμενοι τὰ τῆς περιποθήτου ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγείας τῆς εὐγενίας σας, γνωστοποιοῦμεν ὅτι ἐπληροφορήθημεν μετὰ βεβαιότητος περὶ τῆς σταλείσης ἀγωγῆς πρὸς τὸν κραταιότατον ἄνακτα πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, ἀπὸ μέρους τῶν ἀρχόντων τῆς Μολδαβίας, μετὰ τοῦ ἀρχιερέως των, οἵτινες διῆλθον τὸν Προῦτον καὶ ἐνεχείρισαν αὐτὴν τῷ ἀρχιστρατήγῳ Βίκενστεϊν, μεθ' ἱκεσίας τοῦ νὰ ἤθελε τὴν πέμψει πρὸς τὴν μεγαλειότητά του, καὶ ὅτι ἡ ἐξοχότης του, οὐ μόνον ἀσμένως παρεδέξατο τὴν ἀγωγήν, ἀλλὰ καὶ ὑπεσχέθη ὅτι ἀνίσως τολμήσωσιν οἱ Τοῦρκοι νὰ διέλθωσιν εἰς τὸ ὑπερασπιζόμενον ἔδαφος, θέλει διασώσει τὴν ἐπαρχίαν μὲ τὸ αὐτοκρατορικὸν στρατόπεδόν του. Τοῦτο δῆλον καὶ ἐκ τῶν ὅσα ἔγραφε πρὸ ἡμερῶν ὁ αὐθέντης πρὸς τοὺς ἄρχοντάς του, καϊμακάμηδες Ρωμαίους, παρ' ὧν καὶ ἤθελε νὰ πληροφορηθῇ, ἀνίσως ἔγινε καὶ ἀπὸ μέρος τῆς Βλαχίας τοιαύτη ἀγωγή.

Ταῦτα γνωρίζοντες, καὶ βλέποντες τὰ δεινὰ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ προβαίνοντα, ὡς ὁ γραμματοκομιστὴς θέλει τὰ διηγηθῇ τῇ εὐγενίᾳ σας, ἐπειδὴ κατήντησαν πλέον τόσα πολλὰ καὶ ἀλλεπάλληλα καὶ πολυποίκιλα, ὥστε δὲ εἶναι πλέον δεκτικὰ ἐγγράφου περιγραφῆς. Ἔχοντες δὲ πρὸ πάντων ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μας τὸν ὥρᾳ τῇ ὥρᾳ ἐπαπειλούμενον κίνδυνον τῆς τε ζωῆς καὶ ὑπάρξεως ἑνὸς ἑκάστου, ἐστοχάσθημεν ἀναγκαιότατον νὰ προστρέξωμεν καὶ ἡμεῖς, δι' ἰδίας μας ἀγωγῆς, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ γράψαντες καὶ ὑπογράψαντες αὐτήν, ὅσοι εὑρέθημεν ἐνταῦθα, τὴν στέλλομεν τῇ εὐγενίᾳ σας καὶ παρακαλοῦμεν, ὡς καλοὶ πατριῶται καὶ νουνεχεῖς, βλέποντες ὅτι ἡ αἴτησίς μας δὲν ἀποβλέπει εἰμὴ πρὸς τὸ καλὸν τοῦ τόπου, νὰ τὴν συνυπογράψετε καὶ ἡ εὐγενία σας καὶ νὰ παρακαλέσετε τὸν ἐξοχώτατον Mr Πίνη διὰ [νὰ] τὴν στείλῃ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα μὲ ἐπίτηδες κουριέρην, διότι γνωρίζομεν ὅτι τὸ χρεωστεῖ ἀφεύκτως, καὶ μάλιστα βέβαιοι ἐσμὲν ὅτι καὶ ἡ ἐξοχότης του θέλει τὴν ἐφοδιάσει μὲ ἰδιαίτερόν τι γ[ράμμα ὅπως ρεκο]μα· δέρῃ τὰ δίκαιά μας.

Ἄρχοντες ἀδελφοί, ἡ πατρὶς ... ὡς καὶ αὐτῶν τῶν νηπίων ἐπαπειλεῖται, μᾶλλων πραγματικῶς ... θρὸς πάσης ὑπάρξεως βλαχικῆς. Ἀκούσατε παρακαλοῦμεν καὶ τὰς θεωρίας μας διὰ νὰ συνεννοηθῶμεν εἰς τὴν παράκλησίν μας. Τὸ κακὸν ἀνεφύει πρὸ καιροῦ. Ἐμεταχειρίσθημεν ὅσα ἐστοχάσθημεν ἀναγκαῖα, πρὸς κατάπαυσιν αὐτοῦ τρόπος δὲν ἐστάθη. Κατεφύγαμεν μὲ ἀρζιμαχζάρια εἰς τὴν κραταιάν μας βασιλείαν, οὐδὲν κατωρθώσαμεν, διότι βλέπομεν ὅτι ἡ κραταιὰ βασιλεία καταφεύγει εἰς κονφερέντζας. Ὁ ἐν τῇ βασιλευούσῃ πρέσβυς ἀποποιεῖται τὰ πάντα, οἱ τῶν κάστρων μουχαφίζηδες οὐδεμίαν προσταγὴν λαμβάνουσι, καὶ

ἡμεῖς ζῶμεν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν περιστάσεων καὶ ἔχομεν τὸν κίνδυνον τῆς ὑπάρξεώς μας, καὶ αὐτῆς μας τῆς ζωῆς πρὸ ὀφθαλμῶν. Τί νὰ κάμωμεν; Ποῦ νὰ καταφύγωμεν; Νὰ παραμερίζῃ ἕκαστος δὲν εἶναι δύσκολον, μὰ ἐπιτρέφοντές ποτε, Θεοῦ θέλοντος, μὲ τί νὰ ζήσωμεν, ἀφοῦ ἐρημωθῶσι καὶ κατακαῶσιν ὅλα μας τὰ ὑπάρχοντα; Πῶς νὰ ἐγκαταλείψωμεν διόλου καὶ αὐτοὺς τοὺς πτωχοὺς λακουϊτόρους, τοὺς γνησίους ἀδελφοὺς καὶ συμπατριώτας ἡμῶν, χωρὶς νὰ δειλιῶμεν ὅτι ἔχομεν νὰ δώσωμεν λόγον εἰς τὸν Θεόν;

Ὅθεν ἄλλη θεραπεία δὲν μᾶς μνήσκει, εἰμὴ νὰ προστρέξωμεν ἱκετικῶς εἰς τὸν προστάτην, διὰ νὰ ἀποφασίσῃ τὴν μοίραν μας καὶ νὰ χορηγήσῃ ἡμῖν τὴν τελείαν ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν μας, διὰ τῶν ἰσχυρῶν στρατευμάτων του.

Πρὸς Θεοῦ, οὖν, συναδελφοὶ ἄρχοντες, συνδιατεθῆτε εἰς τὴν δικαίον παράκλησίν μας, καὶ συνυπογράφοντες ὅσον τάχιον, σπεύσατε καὶ νὰ σταλῇ, διὰ νὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ τὴν συνέχειαν τῶν ἐπαπειλουμένων δεινῶν. Εἴσθε πατριῶται, εἶσθε ἐχέφρονες, κάνετε τὸ πρᾶγμα καὶ λυπηθῆτε τὴν δυστυχισμένην πατρίδα, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ἡσυχίαν της καὶ τὰ δίκαιά της. Οὕτως παρακαλοῦμεν τὴν εὐγενίαν σας καὶ περιμένομεν ἀδελφικὴν ἀπόκρισιν περὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς κατὰ μεγίστην ἀνάγκην παρακλήσεώς μας.

Ἐσμὲν τῆς εὐγενίας σας εὐχέτης πρὸς Θεὸν διάπυρος καὶ ὡς ἀδελφοὶ καὶ πρόθυμοι δοῦλοι

.... Μιχαὴλ Μάνος [;]

Γρηγόριος Μπαλιάνος Νικόλαος Φ[ιλιππέσκος]

Αὔριον στέλλομεν μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπον κόπιαν τῆς ἀγωγῆς καὶ πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον Βίκενστεϊν, δηλοποιοῦντες τῇ ἐξοχότητί του ὅτι ἡ καθολική μας ἀγωγὴ στέλλεται ἀπὸ Βρασσοβὸν πρὸς τὸν ἰμπεράτορα διὰ τοῦ ἐξοχωτάτου Mr Πίνη.

18 martie 1821

Pe domnia voastră binecuvîntîndu-vă din tot sufletul părintește vă îmbrățișăm și frățește vă salutăm cu cinste.

Cercetînd de buna sănătatea d-voastră mult dorită nouă, vă facem cunoscut că am luat știință sigură de plîngerea trimisă prea puternicului suveran al tuturor Rusiilor din partea boierilor Moldovei [1], împreună cu mitropolitul lor, care au trecut Prutul și am înmînat-o generalului Wittgenstein cu rugămintea să binevoiască a o trimite majestății sale și că excelența sa, nu numai că a primit bucuros jalba, dar a și făgăduit că dacă vor îndrăzni turcii să treacă pe pămîntul pe care îl apără, va mîntui provincia cu oștirea sa împărătească. Acest lucru este vederat și din cîte scria domnul acum cîteva zile boierilor săi, caimacamilor greci de la care vroia să ia știință dacă cumva s-a făcut o astfel de jalbă și din partea Țării Romînești.

Cunoscînd acestea și văzînd că nenorocirile cresc zi de zi, precum vi le va povesti aducătorul scrisorii, fiindcă au ajuns așa de multe, unele după altele

---

[1] Boierii din Iași au trimis jalba lor către țar, la 1 martie (*Hurmuzaki*, X, p. 114).

şi felurite, încît nu se mai pot înfăţişa înscris, şi avînd mai ales în faţa ochilor noştri primejdia care ameninţă din oră în oră atît viaţa cît şi fiinţa fiecăruia, am socotit foarte de trebuinţă să ne îndreptăm şi noi cu o jalbă a noastră către împărat. Scriind-o şi semnînd-o noi, cîţi ne-am aflat aici, o trimitem domniei voastre şi ne rugăm ca şi dvs., ca buni şi înţelepţi patrioţi, văzînd că cererea noastră nu priveşte decît numai binele ţării, s-o semnaţi şi dvs. şi să rugaţi pe excelenţa sa domnul Pini s-o trimită împăratului cu osebit curier, fiindcă ştim că ne datoreşte neapărat acest lucru, ba chiar sîntem siguri că şi excelenţa sa o va însoţi cu o scrisoare[1] deosebită pentru a susţine drepturile noastre.

Fraţilor boieri! Patria ... [1] pînă şi a pruncilor este ameninţată, mai adevărat ...[1] toată fiinţa romînească. Ascultaţi vă rugăm şi teoriile noastre ca să ne înţelegem în rugămintea noastră. Răul a apărut de mult, am întrebuinţat tot ce am socotit necesar, dar nu a fost chip să facem să înceteze. Am trimis în acest scop arzmahzaruri la puternica noastră împărăţie, dar nimic n-am izbutit, fiindcă vedem că puternica împărăţie se ţine de conferinţe. Ambasadorul aflat în capitală refuză totul, muhafizii cetăţilor nu primesc nici o poruncă şi noi trăim la discreţia împrejurărilor şi avem în faţa ochilor ameninţarea fiinţei noastre şi chiar a vieţii noastre. Ce să facem? Unde să ne îndreptăm? Nu e greu să stea cineva la o parte, dar întorcîndu-ne cîndva cu voia lui dumnezeu, cu ce să trăim, dacă se va pustii şi va fi arsă toată averea noastră? Cum să părăsim cu totul pe aceşti sărmani locuitori, pe adevăraţii fraţi şi compatrioţi ai noştri, fără să ne fie teamă că vom da socoteală în faţa lui dumnezeu?

Deci alt leac nu ne rămîne decît să ne îndreptăm rugători către protectorul nostru ca să hotărască soarta noastră şi să ne scape cu totul de nenorociri, prin puternicile lui oştiri.

În numele lui dumnezeu deci, fraţi boieri, consimţiţi la dreapta noastră cerere şi iscălind-o cît mai repede grăbiţi-i trimiterea pentru ca să scăpăm de alte nenorociri ce ne ameninţă. Sînteţi patrioţi, sînteţi chibzuiţi, faceţi acest lucru, înduraţi-vă de nenorocita patrie pentru ca să se bucure de liniştea şi de drepturile ei. Aşa vă rugăm şi aşteptăm răspunsul frăţesc despre urmarea rugăminţii noastre, făcută din pricina marii nevoi.

Sînt al domniei voastre călduros rugător către dumnezeu şi ca nişte fraţi şi slugi zeloase

...................[2] Mihail Mano[?]

Grigore Băleanu, Nicolae F[ilipescu]

Mîine trimitem cu un om anume o copie a jălbii către gheneralul Wittgenstein, făcînd ştiut excelenţei sale că plîngerea noastră se trimite de la Braşov prin excelenţa sa domnul Pini împăratului.

Acad. R.P.R., Fondul Al. Vilara, pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 224. Orig. grec.

---

[1] Doc. rupt.

[2] Doc. rupt, probabil a fost semnătura mitropolitului.

ANEXĂ
la documentul nr. 225

Sire!

Subscrişii îndrăznim a ne prosterna la picioarele tronului majestății voastre imperiale, rugînd-o fierbinte ca să binevoiască a asculta plîngerile unei națiuni, din norocire protectată de m.v. imperială, dar din nenorocire gemînd sub jugul administrațiunii turco-fanarioților din Constantinopole.

Biata Romînie gustase fericirea în cei şapte ani ai războiului din urmă, bucurîndu-se de vederea neînvinselor trupe ale majestății voastre ortodoxe, şi să legănase cu dulcea speranță a complectei sale mîntuiri; dar, văzînd retragerea trupelor şi fiind lăsată iarăşi la dispoziția vechiului său guvernămînt, n-avea mîngîiere decît în mărinimoasa protecțiune a m.v. imperiale, pentru păstrarea privilegiilor sale şi a bunei ordine în organizarea administrațiunii sale; însă, vai! totul a fost zădărnicit! În deşert consulii ruseşti se aflau față; fiindcă, cu toate înfocatele rugăciuni ale celor mai mari ai națiunei către ospodari, cu toate legitimile observațiuni ale numiților consuli, cruzii ospodari, cu cei după lîngă dînşii, profitînd de orice ocaziune, şi favorizați uneori de împrejurări, alteori de vreo trebuință a țării şi-au însuşit nepedepsiți caracterul de tirani; şi purtîndu-se ca inamici, şi ca către o țară streină, şi bucurîndu-se de protecțiunea ortodoxă a m.v. imperiale, cîte rele n-au făcut patriei noastre!

Nedreptăți şi împilări nenumărate către sîrmanii locuitori contribuabili; asasinate către cei mai de frunte ai națiunii; neînțelegeri (intrige) vîrîte între compatrioți spre a le întoarce în folosul lor privat; desființarea drepturilor şi obiceiurilor stabilite de ani nenumărați, prin mărinimoasa protecțiune a Rusiei; dispreț la orice dreaptă observație, dezonorînd şi înjuriind, şi esilînd nejudecați şi fără probe legale pe cei ce le făcea umbră; considerînd în fine ca o pradă a lor, această nenorocită țară; ei au persecutat tot, nimicind orice privilegii, pînă cînd, împinşi la disperare, cei mai mulți din nenorociții contribuabili din România mică, fură siliți a se revolta, nemaiputînd suferi nedreptele şi neomenoasele cereri şi plăți.

Subscrişii, în fața acestei triste împrejurări, în care națiunea îşi reclamă drepturile ei pe calea unei revolte, spre a nu cădea în catigoria unei cooperațiuni suptînțeleasă, am făcut totul a o linişti, fără a cruța nici rugăciuni, nici bani, cu speranța d-a împăca d-o parte insurecțiunea, şi despre alta d-a recurge la umanitatea m.v. imperiale, ca să aducem la cunoştința sa şi cauzele şi privilegiile națiunii, toate călcate în picioare; dar în deşert, vai! ne-am dat atîta osteneală; fiindcă, nu numai nu sperăm a linişti pe deplin națiunea, redusă la ultima disperare, dar cel mai mare pericul amenință de obşte viața noastră; căci turcii după marginea Dunării, în înțelegere cu fanarioții, adună oştiri; astfel că d'odată ei vor înneca țara, măcelărind fără milă bătrîni şi flăcăi, pînă şi chiar copii de țîță.

În numele lui dumnezeu, sire, fie ca umanitatea m.v. imperiale să nu sufere stingerea nenorocitei noastre patrii, protegiată de i.v., şi d-aceeaşi religie cu dînsa. Binevoiţi a ordona intrarea puternicilor voastre oştiri în nenorocita ţeară a suferindei Romînii, care se află în cel mai mare pericol. Fie ca m.v. imperială să scape această infortunată provincie ortodoxă, şi să-i asigure din nou privilegiile şi drepturile sale, după mărinimoasele promisiuni date prin manifestul comandantului en chef, nemuritorul general Michelson, cu ocasiunea intrării trupelor sale în Romănia.

Îndrăznim a repeta rugăciunile noastre, sire; şi conjurăm pe m.v. imperială, în numele dumnezeului a tot putinte, ca să binevoiască a scăpa cît mai neîntîrziat mai mult de un milion de suflete, în pericol d-a fi sacrificate.

Sire,

Al m.v. imperiale, prea umiliţi şi prea supuşi servitori:

Grigorie Băleanu,
Mihail Manu,
Scarlat Grădişteanu,
Grigore Rallea,
Al. Nenciulescu,
N. Filipescu,
N. Văcărescu,
Istrate Creţulescu,
.... [1]
Fotake Stirbei,
Alex. Filipescu (Vulpe),
Gg. Florescu,
Al. Villara.

București, 18 martie 1821[2]

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 126—128.

226

18 martie 1821

Firmanul Porţii către chehaia bei, prin care musulmanii sînt îndemnaţi să revină la vechile lor obiceiuri războinice.

18 martie 1821

Tălmăcirea fermanului ce s-au dat lui chihae bei.

Întîmplările în Moldavie şi Valahie, faptele cele răle şi urmările cele vînzătoare a greceştii naţii sînt ştiute la toată lume şi de va fi plăcut lui dumnezeu poate să mă nădăjduiască că acest zurbalîc degrab să va stînge. Însă fiindcă deprindere spre odihnă ce s-au înrădăcinat de demult în norodul otomanicesc şi s-au făcut aşa de a zice altă fire, drept acee de acum înainte neapărată nevoe este ca fieştecare musulman să o schimbe pe acea stare nesimţitoare şi lenevicioasă spre vieaţă mişcătoare şi nomadicească şi ca mai înainte de toate să lasă cu totul desfrînarea ca p'încet să iae obiceiurile strămoşilor săi şi acelor vestiţi ai săi strămoşi; ca miniştrii împărăteşti, cinovnicii şi cilenurile giudecătoreşti să să lepede de tot feliul de desfrînare, ca să pue folositoriu început de a trece din vieaţa cea pironită într-un loc la stare nomadicească,

---

[1] Indescifrabil.

[2] Jalba a fost scrisă în limbile greacă şi franceză.

ca să-şi dobîndească loruşi mai înainte de toate arme şi cai, ca pildei aceştia să urmeze toţi acei ce nu au una dintru aceste.

Împărătescul rescript ce s-au dat la această întîmplare cuprinde aceste din urmă.

Necredincioşii văzînd desfrînare şi dezmerdare miniştrilor şi a cinovnicilor imperiei noastre şi socotind că nimene dintre noi nu are chip de a să apăra, au întins obrăznicia sa pîn' la cea văzută de noi stepenă, cu toate că pricina aceasta era ştiută de către toţi miniştrii şi cinovnicii, dar eu însă nu văd nici la unul rîvnă. Să ştie pentru aceasta toate stările, cinovnicii şi cilenurile locurilor giudecătoreşti de-abea în trei ceasuri să adună la locurile slujbilor sale. Nu aşa să fac trebile. Odihna, înpodobirile şi desfrînare nu sînt plăcute la toată vreme. Iată urmare bagiocurilor a oamenilor celor nepricepuţi carii să rîd unii de alţii, iată jalnica lucrare a ocărilor şi a prihăniei, care o stare aruncă asupra altei şi care pricinuiesc răceala de dragoste între musulmani. Dacă toţi acei oameni nu vor vre să să căiască şi să urmeze pravilii ce zice că toţi musulmanii sînt fraţi, de vor mai îndrăzni încă a-şi mai arăta desfrîna, a ave ură unul asupra altuia, a fi leneşi la slujbele lor, a să aduna la slujbele locurilor tîrziu [1], a defăima şi a bagiocori unul pre altul, apoi acest feliu de oameni să ştie că eu de acum nu-i voi mai îndemna spre aceasta, ci de acum înainte voi pierde pe unii ca aceia făr[ă] nici o milostivire, să dea sama la urmările sale şi să nu uite nici odinioară că nimic nu iaste mai înalt decît credinţa şi nimic nu poate să se aseamine ei. Al mieu împărătesc scopos este ca să unesc inimile musulmanilor şi să să arate cu slujbă la credinţa mahometanicească, să deie cel prea puternic privighere şi bună cugetare bine credincioşilor, amin!

Fiindcă pentru această înaltă voinţă s-au înştiinţat toate departamenturile prin împărăteştile fermanuri, drept aceea şi voi aveţi datoria să o aduceţi la ştiinţa tuturor împărăteştilor miniştri a aghenţilor şi a tuturor cinovnicilor, avînd mare luare aminte spre aceasta ca fieştecine să să lepede de desfrînare, să-şi dobîndească lui şi arme şi cai, să să poarte după cuprinderea înpărătescului rescript şi să nu îndrăzniască a să înpotrivi lui. S-au scris: 26 deamazel aşer 1236, adică 18 mart 1821.

O parte din înpărătescu hate[şerif] către marele vizirul cel de acum lui Gadgi Sauci paşa, cel ce au fost mai înainte caimacam. Cel ce au fost mai înainte de tine Ali paşa (. . .)

Neputînd încă a cîşliga ştiinţa pentru pravile şi aşăzămînturile a Înaltei Porţii mele, precum şi pentru pricinile ce au pricinuit zurbalîc mai înainte de a putea pricepe toate cursăle cele întinsă de la această naţie, a căria vînzare de toţi luminat să vede, acela va da pentru mîntuire acestei naţii, neavînd luare aminte pentru nebunie sa, la nimică, făr numai la cea înaltă trufie a lui, s-au înpotrivit dreptei pedepse, a aceştii netrebnice naţii

[1] În text: la slujbele, tîrziu, locurilor.

şi aşa au răcit rîvna musulmanilor, au sămănat între dînşii înpărăchere, au sfîrmat acea unire a inimilor, acel prieteşug, care pe dînşii îi însufleţea. Cunoscut era că acest feliu de multe nebuneşti urmări nu putea altă ceva pricinui făr numai jalnice urmări, şi aşa ne-apărată nevoe era a scoate pe el făr' de întîrziere a-l izgoni şi a-l surguni, arătînd că de acum înainte nu este vrednic a mai fi nici într-o slujbă pe lîngă Înalta Poartă.

Acad. R.P.R., doc. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 367—367 v. Copie cont. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 96—97.

227

Constantinopol, 19/31 martie 1821

Bilet prins de pieptul «trădătorului» executat de turci, în care Tudor Vladimirescu şi Al. Ipsilanti sînt şi ei calificaţi drept trădători.

Traduction du Yafta (Écriteau).

Les traîtres Théodori, fils de Marischko, du côté de la Valachie, Alexandre, fils d'Ypsilanti l'évadé, du côté de la Moldavie et Michel, voïvode de cette dernière province, après avoir, en dernier lieu, uniquement de leur mouvement et d'après leurs idées, trompé les gens simples et à la tête légère, par différents vains propos, ont osé lever l'étendard de la révolte et tomber, les armes à la main, à Galatz sur des musulmans innocents, qu'ils ont massacrés et fait martyrs. Différents papiers répandus par eux, tendants à induire en erreur les tranquilles sujets du haut empire, ayant été saisis par la police, le traître Aleco Hekim-Oglou, égaré par leurs insinuations, ayant manifesté et constaté son accord et complicité avec les rebelles, a été pris, et pour servir d'exemple aux autres, a subi la peine méritée: c'est son vil cadavre qui est ici exposé.

N. Iorga, *Acte şi fragmente*, II, p. 573 şi 578.

228

19 martie 1821

Prinderea a patru ostaşi volintiri care au jefuit pe cîţiva boiernaşi din satul Beceni (Buzău).

Cu multă plecăciune mă închin dumneavoastră.

Cu plecat răvaş înştiinţez dumneavoastră că ieri, vineri, pă la prînz, ne-am pomenit cu vreo cîţiva oameni fugind dă la vale, care cu ce au putut apuca du prin case. Şi dintr-înşii unii sprijinindu-să la vătăşaie şi făcîndu-le întrebare: ce le este pricina spaimei lor? arătară că la sat[ul] Beceni au venit patru ostaşi volintiri şi au apucat pă dumnealui Cosd[an]din Perieţean cu mare strînsoare şi cu zor, cerîndu-i arme şi cai, cum şi bani. Şi Perieţean, ca unu ce este neputincios, căzînd cu rugăciune şi cu plîngere, i-au dat calu ce-i luase, luîndu-i banii ce i-au găsit în pungă; iar pistoalile şi alte măruntăi i le luase. De acolo au plecat şi au venit la dumnealui coconu Ioniţă Mărgărit,

pă care găsindu-l dinpreună cu cocoana maică-sa, au năvălit în casă căutîndu-l mai întîi de bani şi bătîndu-l cumplit cu iataganu, atît pă dumnealui cît şi pă cocoană, şi le-au luat pistoalele ce au găsit. De acolea au venit şi la postelnic Cîrstea ca să-i facă aseminea, şi, prinzînd dă veste au fugit. Care, după a lor urmare, îngrozindu-să satele dă la vale şi fugînd lumea pă muchi şi dealuri în toate părțile, mai rău decît de alte legi streine și trimițîndu-mi veste, cum este plîngere, aceşti jăfuiți, ca să mă scol şi să merg la dînşii, la care şi mergînd dinpreună cu boierii ce să mai afla aici, i-am găsit la casa postelnicului Cîrstea, căutînd să ia şi de la el ce va găsi. Şi cum ne-au văzut, s-au pus la meterez cu puştile întinse la noi, al cărora ifos, dă nu proftacseam să li zicem că noi n-am venit la dînşii să ne batem cu arme, ci să-i întrebăm cu ce poruncă umblă prin satele plaiului de jăfuieşte și sperie lumea, negreşit că putea să și dea în noi, cum au şi tras cu pistoalele şi n-au luat foc. Şi aşa înduplecîndu-i cu vorbe pînă am putut pune mîinile pă dînşii şi legîndu-i i-am adus la vătăşie. Pe care în bună pază cu toate ale lor după poruncă iată că-i trimisei aci la Buzău [1]. Şi ne rugăm dumneavoastră ca cu chip ce să va găsi cu cale, prin marafetu zabiților ce au, să li să dea nizam a să înfrîna de aceste rele urmări ce au. Căci cînd să va mai întîmpla vreunii dintr-înşii, răznindu-să și umblînd cu acest fel de urmări, după spaima ce au lăcuitorii, poate să să şi înprăştieze şi atunci; cum vom mai putea sluji la poruncile ce ni să trimit? Că am ajuns chiar noi dă trăim ziua și noaptea cu mare frică. Trimisei și un răvaş al lor ce scrie unii la alții cu coprinderea ce să va vedea dă către dumneavoastră, care răvaş îl scriu aceştia la alți tovarăşi de ai lor şi ce răspuns dau şi aceia tot într-acest răvaş. Şi să avem cinstit răspuns.

Şi cu plecăciune sînt al dumneavoastră plecată slugă

Dincă Pălt[ineanu]

Cele ce să trimise ale lor — 1821 marti 19

2 puşti	3 cai cu șelile lor
3 pistoale	3 sulițe
1 iata[ga]n	1 steag
1 cuțit mic	

Acad. R.P.R., doc. CL/17. Orig. rom. Acest raport este însoţit de o altă scrisoare lămuritoare asupra aceleiaşi întîmplări, semnată de G. Codreanu şi Spiros; acelaşi pach. doc. 16.

---

[1] Într-o scrisoare din 15 martie se relatează că au mai trecut prin acelaşi sat Beceni alţi « şase volintiri» şi le-au luat şi nişte cai (Acad. R.P.R., doc. CL/6).

Jafurile săvîrşite de ostaşii eterişti, sau de alţii care se dau drept ostaşi, au determinat pe ispravnicii de Buzău să dea poruncă vătafului plaiului Slănic să ia măsuri pentru prinderea tuturor celor ce umblă « sub chip de ostaşi şi fac jafuri». În alt document se arată concret că în plaiul Pîrscov au apărut « cu nume de ostaşi» hoţii Mihai şi Gheorghe, slugi ale lui Vasile Tudorancea. Tot în plaiul Pîrscov, nişte ostaşi iau carele şi calabalîcurile unor locuitori aflaţi în bejenie. Căminăreasa Catinca a fost în trei rînduri prădată şi schingiuită de volintiri (Acad. R.P.R., doc. CL/15, 19, 25, 27, 50).

229

20 martie 1821

Proclamaţia lui Tudor Vladimirescu către locuitorii din Bucureşti.

Către toţi locuitorii din oraşiul Bucureştilor, parte bisericească şi mirenească, boierească şi negustorească, şi către tot norodul.

Pricinile care m-au silit a apuca armele, sînt: pierderea privilegiurilor noastre şi jafurile cele nesuferite care le pătimea fraţii noştri. Mai naintea intrării mele în Bucureşti, cu cale am socotit să vă vestesc mai întîi ca din partea norodului uitare de istov celor mai nainte lucrate; şi să vă chiem pe toţi ca să vă uniţi cu norodul şi să lucraţi cu toţii dinpreună obşteasca fericire, făr' de care norocire în parte nu poate fi.

Fraţilor! cîţi n-aţi lăsat să se stingă în inimele d-v. sfînta dragoste cea către patrie, aduceţi-vă aminte că sînteţi părţi ale unui neam; şi că, cîte bunătăţi aveţi, sînt resplătiri din partea neamului către strămoşii noştrii pentru slujbele ce au făcut. Ca să fim şi noi vrednici acestei cinstiri ale neamului, datorie netăgăduită avem să uităm patimele cele dobitoceşti şi vrăjbele care ne-au defăimat atît, încît să nu mai fim vrednici a ne numi neam. Să ne unim dar cu toţii, mici şi mari, şi ca nişte fraţi, fii ai unia maici, să lucrăm cu toţii împreună, fieştecare după destoinicia sa, cîştigarea şi naşterea a doua a dreptăţilor noastre.

Vericarele va îndrăzni a face cea mai mică împotrivire în lucrarea acestei naşteri de al doilea, unul ca acela, fraţilor, să se pedepsească cumplit ca să cunoască adevăraţii patrioţi şi osîrdia celor ce voiesc a sluji patriei cu dreptate şi făr' de vicleşug, cu cale am găsit a se întări legătura cea de obşte pentru binele norodului şi prin jurămînt, care să şi trimite ca să-l iscăliţi, adeveraţii fii ai patriei [1].

Theodor
1821, martie 20

C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 128—129.

230

[20] martie 1821

Proclamaţia lui Tudor Vladimirescu către locuitorii judeţelor, privind rostul mişcării sale şi îndatoririle lor.

De la slugeriul Theodor Vlădimirescu

Cătră toţi lăcuitorii oraşelor şi satelor din sud Vîlcei [2] din orice treaptă, adecă neamuri, postelnicei, manzil, breslaşi, ruptaşi, birnici, scutelnici, poslujnici şi slujitori, şi cătră toţi streinii birnici dintr-acest judeţ.

---

[1] Nu a fost găsită nicăieri nici o copie a textului acestei proclamaţii pe care C. D. Aricescu l-a avut de la D. Ciocîrdia.

[2] Cuvîntul «Vîlcei» e scris de mînă.

Iaste ştiută la toţi cea pînă acum pornire a mea, ce cu glasul norodului celui năpăstuit am urmat şi urmez, spre dobîndirea dreptăţilor. Am hotărît, dînd cel întîi semn de bun patriot într-acest pravoslavnic pămînt rumînesc întru care am strămoşasca naştere şi să ocîrmuesc pre toţi cei ce au încins arme din partea a tot norodului, spre zdrobirea şi încetarea a vericăruia jaf şi nedreptate ce aţi cercat pînă acum din pricina oblăduitorilor domni ce au stătut, carii întru desăvîrşită nemilostivire aflîndu-să, au aplecat oricîte chipuri de mijloace s-au îndeletnicit şi v-au supt sîngele aducîndu-vă într-această mare dărăpănare şi proastă stare întru care vă aflaţi. Iar cea mai de temei hotărîre a mea însoţită cu glasul norodului, iaste ca nici într-un chip să nu încetez din cererea dreptăţilor ţării, pre care şi de nu le voi vedea dobîndite printr-acele destoinice cuvinte care s-au făcut cunoscute pînă acum pă unde s-au cuvenit, vă făgăduiesc sufleteşte că să vor dobîndi negreşit prin vărsare de sînge împotriva vericăruia vrăjmaş să va arăta călcătoriu acestor dreptăţi, de care întîi voi aveţi să vă bucuraţi. Într-această dar doritoare patrie, şi voao cugetări aflîndu-mă, ne-au ajutat milostivul dumnezeu pînă acum, şi nu numai acele cinci judeţe ot prez Olt să văd mîntuite de mîncătoriile şi jafurile prădătorilor ocîrmuitori şi feliurimi de slujbaşi, ci pre unde am ajuns şi am propoveduit au încetat relile jăfuitorilor. Aşadar ajungînd şi aici în politia Bucureştilor, care iaste scaunul oblăduirii norodului, şi găsind mulţi patrioţi boieri întru asemenea bune cugetări cu ale norodului asemănate, am hotărît, ca un voitoriu de dreptate, să cunosc vremelnica stăpînire a ţării, supuindu-să toţi cei ce au încins arme de izbăvire la legile şi pămînteneştile obiceiuri ce li să vor arăta de către stăpînire prin mine şi le voi cunoaşte că sînt întru adevăr folositoare patriei şi de mare trebuinţă obştii norodului, căci fără de a cunoaşte cinevaşi o stăpînire, nu numai fireşte nu iaste prin putinţă, ci poci zice şi de mare vătămare la împlinirea trebuinţelor ce va avea această izbăvitoare lucrare.

Vă vestesc dar tuturor, fraţilor pămînteni, că şi cuviinţa şi trebuinţa vă îndatorează să cunoaşteţi o stăpînire, care stăpînire avîndu-ş vlăstările sale întinse prin laturile ţării, să închipuieşte şi într-acel judeţ prin dumnealor ispravnicii ce să orînduiesc de aici, la carii cîţi sînt lăcuitori într-acel judeţ trebuie să să supue şi să-şi săvîrşască poruncile ce le vor da cînd vor fi asemănate celor întru obştească ştiinţă datorii şi ajutătoare trebuinţelor ce cer oştirile ce sînt gata a să rezboi spre dobîndirea dreptăţilor obştii norodului. Şi aşa înţelegînd cu toţii duhul aceştii izbăvitoare lucrări, cîţi sînteţi vrednici de a purta arme împotriva vrăjmaşului dreptăţilor ţării, veniţi la mine să vă cercetez starea vitejiei voastre, şi de voi găsi-o asemănată cu ceia ce să cuvine să fie întru asemenea lucrare, numaidecît să vă primesc şi să vă povăţuiesc datoriile ce aveţi să săvîrşiţi, cunoscînd însă şi aceasta, că aveţi să slujiţi ca nişte ostaşi numai pentru dobîndirea dreptăţilor voastre, iar nu pentru vreo folosire de bani, căci şi eu şi toţi cei ce s-au înfrăţit cu mine,

slujim, nu cu cuget de dobîndire de bani, ci porniți de rîvna binelui ce aştcptăm şi pentru noi și pentru copiii noștri. Iar cîți nu sînteți născuți pentru această meserie, împliniți-vă datoriile cu toată supunerea ce să cuvine să dați cătră dumnealor boierii ispravnicii ai județului, adecă voi: mazililor, brăslaşilor şi cumpaniştilor i streinilor, răfuiți-vă rămășițile ce aveți a următoarei tetraminii de ianuarie. Asemenea şi voi birnicilor, istoviți rămăşițele dăjdiilor ce sînt scoase pînă acum prin poruncile stăpînirii, adecă asemin vistierii de februarie şi martie po tl. optsprezece de lude ai diminii lefilor tot pă aceste doao luni po tl. doisprezece și jumătate de liude, și banii orînduielii mezilhanelii de primăvară po tl. şaptesprezece și jumătate de lude. Şi cu toți, din orice treaptă și orînduială, slujiți izbăvitoarelor oştiri ale țării care după cum să vor rîndui în dări şi în tranțporturi de trebuincioase zaherele, și fiți încredințați că mai la urmă veți înțelege şi rodurile fericirii voastre. Cîți însă de supt aceste răspunderi vă aflați astăzi ostași supuşi armelor izbăvirii, să ştiți că sînteți cu totul apărați și privelegheați, şi voi sătenilor cu unii ca aceștia aveți să vă scădeți din lude cu analogon cislelor lor, precum şi stăpînirea țării porunceşte pentru aceasta prin vistierie cătră dumnealor ispravnicii județelor şi aseminea să va păzi această orînduială şi pentru cîți alți ostaşi să vor mai aduna du prin sate și de acum înainte prin ştiința mea şi a orînduiților miei. Iar după ce veți istovi toate aceste puține rămășițuri prin zapciii plășilor la dumnealor ispravnicii județului, după cum urmează obiceiul, ca să istovească şi dumnealor cu vistieria țării, iarăși spre întîmpinarea trebuincioaselor ale izbăvirii, să ştiți fără îndoială că mare ușurință are să vi să facă, nu numai întru răspunderea dăjdiilor, ci și întru toate celelalte dări și orînduieli, cum și jefuirile vor lipsi cu totul și veți înțelege înșivă scăparea robiei întru care v-ați aflat pînă acum. Urmați dar întru toate aceştii propoveduiri ce într-adins vi s-au trimis, ca să să cetească într-auzul tuturor și în vileag de obşte, şi fiți încredințați că niciodinioară nu veți rămînea fără dobîndirea dreptăților voastre.

Theodor

1821 martie [1]

Acad. R.P.R., ms. rom. 4075, f. 4—5 (foaie volantă). Copii pentru jud. Slam Rîmnic, Buzău, Prahova, Acad. R.P.R., doc. CLXV/22, doc. CL/30, ms. rom. 878, f. 164—165 şi ms. rom. 3256, f. 42v — 44. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 129 — 131; N. Iorga, *Izvoare cont.*, p. 263 — 265 şi p. 383—385; în *Revista istorică romînă*, XIII_2, p. 34 — 36; trad. grec. cont. publicată de I. Filimon, Δοκίμιον ..., II, p. 299—301.

---

[1] Copiile publicate de C. D. Aricescu şi N. Iorga poartă data de 20 martie.

231

20 martie 1821

Tudor Vladimirescu face cunoscut că cei ce doresc binele obştesc trebuie să iscălească «încredinţarea cea sufletească».

Cu plecăciune sărut cinstită mîna dumitali[1].

Priimind cinstit pitacu dumitali, împreună cu nota şi vestirea ce face excelenţiia sa ghinărar consolu Pinis, am înţeles toate cele coprinzătoare. Care vestire ce face, şi de să va publicarisi şi de nu, pe mine nu mă supără. Iar din partea mea trimisei dumitali alta, care crez că va fi după plăcerea dumneavoastră, alăturată şi cu încredinţarea care este de trebuinţă sufleteşte a o face toţi oroşani, mari şi mici. Ci de aveţi d-v. scopos a urma binelui obştesc, mă rog să binevoieşti a pune ca să să citească în grab întru auzu tutulor şi pînă în seară negreşit să să aleagă cei buni din cei răi, adică cei ce vor voi binile obştesc să iscălească încredinţarea cea sufletească, iar cine nu, slobod este ca să să tragă în lături.

Mîine dimineaţă, trăgînd, voi ca să mă aşăz şi eu acolea în Bucureşti cu o sumă de oameni, pentru care să fie ştiut dumitali.

Şi cu multă plecăciune sînt al dumitali prea plecată slugă

Theodor

1821, martie 20

E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 77—79.

232

Carantina Sculeni, 20 martie 1821

Boierii moldoveni arată lui Capodistria că au fost siliţi să-şi părăsească ţara din cauza trădării domnitorului Mihail Suţu şi propun să se instituie un comitet format din boierii cei mai de vază care să preia cîrmuirea Moldovei.

A Son Excellence Monsieur le Comte de Capodistria, Conseiller privé de Sa Majesté L'Empereur de toutes les Russies, Son Secrétaire d'Etat, Chevalier de plusieurs ordres, etc. etc.

Monsieur le Comte,

Nous n'aurions pas osé détourner un seul instant les précieux moments qu'occupent les fonctions importantes de Votre Excellence, pour lui exposer succinctement une partie au moins de nos malheurs, si des besoins urgents et le sort de notre patrie ne nous eussent imposé le devoir de la prier, pour

[1] Este vorba, potrivit constatărilor lui E. Vîrtosu, de Al. Filipescu-Vulpe.

qu'elle veuille bien soumettre à Sa Majesté notre déplorable état. C'est dans cette intention, que la Moldavie se réfugie sous les auspices de Votre Excellence, aux pieds du trône Impérial qui est l'unique asile que l'arbitre suprême des destinées des nations lui désigne.

Les événements amenés par l'arrivée d'une association, qui le 22 février, s'est déclarée libératrice de la Grèce, ne pouvaient nullement nous faire dévier de la voie tracés par nos devoirs. Cette cause fut envisagée comme étrangère à notre existence politique.

Les liens indissolubles par lesquels nous sommes attachés à nostre patrie nous eussent retenus, après même le départ du Consul de Sa Majesté à Yassy; ce départ eut lieu à la suite de la protestation qu'il ne donna que le 19 mars, 25 jours après la déclaration précitée, et par laquelle il rompit toute relation avec l'Hospodar, si celui-ci ne se fut obstiné à garder les rênes du gouvernement de notre pays, tandis qu'il agissait contre l'autorité qui les lui avait confiées. La fuite de ses employés et de ses parents de Constantinople ne permit plus de douter qu'il avait publiquement déclaré son opinion.

Surtout lorsque nous vîmes qu'il profitait d'une autorité abusive pour inciter les habitants de la Principauté à l'esprit contagieux de l'insurrection, afin de les enrôler, et que son influence destructive priverait les champs des bras qui les cultivaient, et précipiterait notre patrie dans un abîme de misère, nous fûmes obligés de quitter nos foyers pour nous réfugier en Bessarabie. Sans cette mesure nous eussions été obligés de nous immiscer dans l'administration d'un gouvernement regardé comme abusif et de devenir peut-être responsables de toutes les conséquences, qui peuvent en résulter relativement à notre pays.

L'aspect sombre que l'état actuel des événements répand sur la Principauté, le souvenir récent des abus que l'Hospodar introduisit dans les différentes branches de l'administration, lors même que la présence du Consul de Sa Majesté aurait pu réprimer ses dispositions, ne nous permirent plus de nous arrêter sous un système administratif, qui à l'égard de la Moldavie, est en raison inverse de l'ordre naturel des institutions sociales et politiques.

Un gouvernement provisoire organisé par un Comité qui eût été composé des principaux boyards avec son Eminence le Métropolitain aurait inspiré la confiance à tous les habitants, et prévenu ces conséquences fâcheuses.

Guidés par ces graves considérations, et mus par les sentiments d'une reconnaissance profonde, que nous a inspirée la bonté paternelle de Sa Majesté, nous plaçons notre religion, notre existence, nos propriétés sous la puissante égide du plus puissant Monarque.

Si les plaies, dont la Moldavie saigne, vont être guéries, comme nous l'espérons, par la main puissante qui dirige les destinées de tant de peuples, le peuple Moldave ne saura plus mettre de bornes à sa reconnaissance, laquelle sera encore plus animée de la part de ceux, qui par l'importance de leur posi-

tion, et les divers rapports de leur existence politique devront leur bonheur au Grand Monarque, dont ils admirent les vertus.

Ces vœux unanimes de tous les Moldave seraient transmis à Votre Excellence revêtus de nombreuses signatures, si les événements présents n'eussent dispersé les principaux boyards sur différents points.

Veuillez bien agréer, Monsieur le Comte, le respectueux hommage de la plus haute considération, avec laquelle,

Nous avons l'honneur d'être de Votre Excellence,

Les très humbles et très obéissants serviteurs,

De la quarantaine de Scouléni, le 20 Mars 1821

Hurmuzaki, Supl. I_4, p. 1—2.

233

21 martie 1821

Căimăcămia aduce la cunoștința serdarului Marin Butculescu, ispravnic de Teleorman, măsurile luate pentru stăvilirea jafurilor.

Către serdarul Marin Butculescu, ispravnic ot Teleorman.

Noi caimacamia Țărei Romînești am primit scrisoarea d-tale și s-au văzut cele scrise pentru spaima ce ați luat văzînd că ostașii cei nădăjduiți paznici ai țărei s-au înprăștiat dupe jafuri, jefuind pe oamenii dupe la moșii și pe orice drumaş călător intîlnind, despuind, bătînd și pe zapciii plășilor județului și luîndu-le banii vistieriei de asupră-le. Pentru unile ca aceasta s-au chemat agalele oștirilor ce s-au orînduit spre paza țărei și li s-a poruncit ca îndată să trimită dupe aceşti făcători de rele ostaşi, ca să-i prinză și să-i supuie spre despăgubirea celor ce să vor fi hrăpit de către ei [1], făcîndu-le şi cuvincioasa pedeapsă spre pilda și altora ce vor fi cugetînd să facă asemenea lor urmări.

[1] Tudor Vladimirescu a luat şi el măsuri pentru stăvilirea jafurilor. Astfel, dintr-un act de judecată din 1825 se arată că învinuitul, postelnicul Ioan Scrădeanu: «într-acea vreme, fiind cea mai rea furie a apostasii, au fost şăzînd ascuns de frica apostaţilor la o rudenie a sa ot Broşteni, neîndrăznind a să arăta cu nici o carte a lui Theodor Vladimirescu ce prin mijlocire o scosese de la dînsul ca să se despăgubească de multe jafuri ce i s-au făcut, uitînd toate pe lîngă viaţa sa. Iar în cea din urmă, dovedindu-se apostaţi şi acolea şi mai cerîndu-i mijloc de scăpare au venit însuşi aici la Tîrgu Jiului cu acea scrisoare ca să-şi apere viaţa din primejdie. Care scrisoare să văzu de la leat 1821 martie, şi coprinzătoare de către dumnealui treti logofăt Vasile Mongescu, ispravnicul ce se afla acolo [la] acest judeţ să să facă despăgubire de toate jafurile ori cu ce mijloc... » (Arh. St. Buc. Condica isprăvnicatului Gorj, 1310, f. 126 v 127 v).

Să fiți dar bine încredințați că se va da cuvinciosul nizam și se va potoli toate aceste urmări ale unora ca acestora.

Al Ungrovlahiei mitropolit Dionisie, Gr. Filipescu, Gr. Băleanu, Const. Samurcaș, Alexandru Filipescu Vulpe.

1821 martie 21

Arhivele Olteniei, IX (1930), p. 208.

234

21 martie 1821

Tudor cere marelui vistier să se închidă prăvăliile și hanurile și să i se pregătească anumite conace, deoarece intră în București.

Cu plecăciune sărut cinstită mîna dumitali.

Mă rog dumitali pentru aceste de mai jos să fiie silință a să săvîrși cu un ceas mai întîi; adică mai întîiu să să puie a striga prin taval ca astăzi toate prăvăliile i porțile și hanurile să fiie închise pînă la opt ceasuri din zi, și al doilea: la iceste de mai jos însemnate conace, de să va fi aflînd oștiri de ale d-v., să să poruncească a să lăsa slobode, mutîndu-să în alte părți, căci sînt de trebuință pentru oameni miei a șădea. Dar aceasta să să săvîrșască pînă la dooă din zi negreșit.

Și cu multă plecăciune sînt al dumitali prea plecată slugă

Theodor.

Martie 21

Sf. Mitropoliie, Sf. Spiridon, Radu-Vodă, casile răposatului Manuc Bei, Cișmeaoa lui Filaret, casile dumneaei cocoanii Joiții Brîncoveanca, casile sărdarului Marcu ce sînt în capu podului Beilic, casile dumneaei cocoanii Elenchi Crețuleasca și ale Fălcoencii.

E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose ...*, p. 79—80.

235

București, 22 martie 1821

Notă informativă despre intrarea lui Tudor Vladimirescu în București, trimisă autorităților militare ruse din Basarabia.

К № 51—А

Букарест, 22 Марта 1821

Теодор Владимиреско, предводительствующий возставшим в Малой Валахии народом, наконец прибыл в Букарест. Избрав для себя сначала монастырь Котрочены, в предместии города находящийся, потом, 21 числа объявил, что он желает войти в Митрополию, внутри города состоящую, чтобы тамо могли собираться и бояре и все другия сословия, для совещаний касательно устроения участи народной. Бимбаши Савва, командующий

арнаутами в городе находившимися, обнаружив на то свое сопротивление, и сняв во многих улицах мосты, старался не впустить Владимиреско в город. Однако сей последний, оставя противу главных улиц некоторые только отряды народного вооружения, другим велел вступить в город малыми улицами и бимбаши Савва, увидя сие распоряжение, ушел с своими арнаутами в митрополию и заперся в оной, вместе с самим Митрополитом. Между тем, все лавки и домы в городе были так же заперты; вооруженный народ, вместе с Теодором Владимиреско стремился к Митрополии, в предположении, что оная будет наконец им отворена. Но арнауты положили решительно воспротивляться и Владимиреско удостоверившись в сем, занял для собственной своей квартиры дом вдовы Зоицы [Бра]нкованци, противу самой Митрополии находящийся; вооруженные же его расположились по разным домам и местам вокруг Митрополии, стараясь не впускать ника[кого] туда продовольствия.

Несогласие сие между арнаутами и Теодором Владимиреско без сомнения будет решено прибытием князя Ипсиланти, марширующего с навербованными им в Молдавии для освобождения Гре[ции] волонтерами. До сего времени первый [же]лает противустоять последнему, объ[я]вляя что он нейдет противу султа[на], своего законного Государя, но жалуется на внутренния злоупотребления Правительства Валлахского, и требует только искоренения оных. Теперь же без сомнения должен будет переменить свои мысли и присоединиться к князю Ипсиланти, тем более что отнюдь не может быть уверенным и в том что бы турки, в разных местах за Дунаем, деятельно вооружающиеся, взяли его сторону.

В прошедшую ночь частая и безпрерывная стрельба, производимая веселившимися вооруженными, по всему Букаресту обеспокоила до безконечности городских жителей; многие из них воображая, что начался уже всеобщий грабеж, искали убежище в разных местах и даже в церквах.

Прокламация изданная Теодором Владимиреско 17-го числа Марта при сем в переводе прилагается.

La N° 51-A

București, 22 martie 1821

Tudor Vladimirescu, care conduce poporul răsculat din Oltenia, a sosit în sfîrșit la București. Mai întîi și-a ales mănăstirea Cotroceni, situată în suburbia orașului, apoi la data de 21 a anunțat că dorește să intre în mitropolie, situată în oraș, ca să se poată aduna acolo și boierii și toate celelalte stări pentru consfătuiri, spre a pune la cale soarta poporului. Bimbașa Sava, comandantul arnăuților din București, și-a manifestat împotrivirea la această dorință și ridicînd podurile de pe multe străzi a căutat să nu lase pe Vladimirescu să intre în oraș. Acesta însă, lăsînd în fața străzilor principale numai cîteva detașamente înarmate ale adunării norodului, a poruncit celorlalte să intre în oraș prin străzile mici. Bimbașa Sava, văzînd această dispoziție, s-a dus

cu arnăuţii săi la mitropolie şi s-a închis în ea, împreună cu mitropolitul însuşi. Între timp, toate prăvăliile şi casele din oraş s-au închis şi ele. Poporul înarmat, împreună cu Tudor Vladimirescu, s-a grăbit spre mitropolie, în speranța că aceasta li se va deschide în cele din urmă. Arnăuții însă au hotărît să se împotrivească cu hotărîre și Vladimirescu, convingîndu-se de aceasta, a ocupat, pentru locuința sa proprie, casa văduvei Zoița Brîncoveanu, situată chiar în fața mitropoliei, iar [oamenii] săi înarmați s-au așezat prin diferite case şi locuri din jurul mitropoliei, căutînd să nu lase să treacă în ea nici un fel de provizii.

Această neînțelegere între arnăuți şi Tudɔr Vladimirescu se va rezolva, fără îndoială, odată cu sosirea prințului Ipsilanti, care vine în marş forțat cu voluntarii, recrutați de el în Moldova pentru eliberarea Greciei. Pînă atunci, primul [Vladimirescu] doreşte să reziste ultimului [Ipsilanti], anunțînd că el nu merge contra sultanului, suveranul său legal, ci se plînge de abuzurile interne ale cîrmuirii din Țara Romînească şi cere numai dezrădăcinarea acestora. Acum însă va trebui, fără îndoială, să-şi schimbe gîndurile şi să se alăture prințului Ipsilanti, cu atît mai mult că el nu poate fi de loc încredințat că turcii, care se înarmează activ în diferite locuri de peste Dunăre, vor fi de partea lui.

Noaptea trecută, desele şi neîncetatele focuri de armă, trase de [oamenii] înarmați care petreceau prin întreg Bucureştii au alarmat foarte rău populația din oraş [1]; mulți dintre locuitori, închipuindu-şi că a început jaful general, și-au căutat adăpost în diferite locuri și chiar în biserici.

Alătur la aceasta, în traducere, proclamația publicată de Tudor Vladimirescu la 17 martie.

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet. 6, dos. 18, partea I, f. 813—815. Orig. rus.

236

22 martie 1821

Lambru Pleşcoianu comunică isprăvniciei de Buzău că locuitorii din satul Băligoşi au fugit, iar alte sate din vecinătatea raialei Brăila se pregătesc să fugă de frica turcilor.

Cu multă plecăciune mă închin dumneavoastră.

Nu lipsii și cu al doilea scrisoare [2] a înștiința dumneavoastră că tot în strejirea satului Rușățul aflîndu-mă, am trimis de am adus şi pă căpitan

[1] Peste două zile, în oraş a fost strigată porunca să nu se ma tragă cu arme de foc (*Hurmuzaki*, XX, p. 587).

[2] Prima scrisoare, expediată la 12 martie, se referă la situația din partea Brăilei și la spaima locuitorilor (Acad. R.P.R., doc. CL/3). Același înştiinţează, la 29 martie, că au fugit toţi locuitorii de teama turcilor (tot acolo, doc. 37).

Manea. Dar ce folos, că mai mult decît pă sluga sa nu avuse, spuindu-mi că l-au lăsat toți poterașii și au fugit. Căci tot satul Strîmbul s-au ridicat și au ajuns cu băjănia și prin alte sate. După arătarea ce le-au fost spus un ginere al lui Rad[u] Baltă ot satul Vizireni, că au văzut trei turci și un arap mîncînd în satul Băligoșăi, care ci, după ce au mîncat, au văzut repezind caii, și întîmplîndu-să și vreo trei flăcăi călări înaintea lor, s-au luoat după dînșii. Dar după cercetarea ce am făcut noi, băjăniilor ot Băligoși, pă care i-am oprit la satul Juguréni, aflarăm că nu le-au făcut nimic; dar, cu toate acestea satul Ulmul s-au ridicat cu băjăniile și au venit iarăși pînă în satul Juguréni, pă care văzîndu-i și satul Rușătu și Juguréni, stau și ei cînd de cînd să plece. Și credem că la noapte fug și nu-i mai putem ținea, neavînd nici oameni de a le sta împotrivă. Și din pricina aceasta toate satele du prin plasă și de-n din sus, luînd veste, toți lăcuitorii stau pă picior, cu toate că eu nu am încetat dîndu-le tuturor de știre că nu este nimic. Și sînt halturi de să așteaptă să vază pă acele două sate, Rușățul și Juguréni, ridicate, și să ridică și ei.

Boierilor! Pă rumîni nu-i mai putem ținea, nici treabă a face cu dînșii, îndîrjindu-să de la mic și pănă la mare, zicîndu-ne cu un cuvînt că nu ne mai dă ascultare, că noi vrem să-i ținem pănă îi va robi. Arătându-le și cinstitele dumneavoastră porunci ca să pornească și rămășița orzului și a grîului ce mai sănt datori pentru conacu trecătorilor mosafiri, aflîndu-să și mumbașîr logofătul Ion față, nu i-am putut nici într-un chip îndupleca[1].

Și cu plecăciune sînt al dumneavoastră plecat și slugă

Lambru Plășcoianu

1821, marti 22

Întru cinstită mîna dumnealor boierilor ispravnici ai acestui județ Buzău, cu cinste și multă plecăciune.

Acad. R.P.R., doc. CL/20. Orig. rom.

---

[1] Există numeroase rapoarte ale vătafilor de plaiuri și ale altor slujbași de pe teren, trimise ispravnicilor de Buzău, între 5 martie—3 mai, conținînd informații despre diferite întîmplări de mai mică importanță din vremea turburărilor. Dintre ele, oarecare interes prezintă informațiile despre mișcările lui Ipsilanti și ale turcilor, precum și acelea privind măsurile luate pentru întoarcerea locuitorilor bejănăriți (tot acolo, doc. 21, 22, 24, 25, 26, 28, 31—34, 42—44, 47, 49, 51—55, 57, 62, 64, 66).

În martie, satul Vizireni « s-a spart », iar locuitorii din satele Movila Oii și Strîmbul sînt gata să se risipească în toate părțile. Cei din Strîmbul nu vor să dea « grîu, orz și altele ce să cer ca să să trimită la Buzău spre întîmpinarea oștirilor; cu tot s-au arătat cu împotrivire, zicînd că bejenia lor este în car, după cum este adevărat... și nu să supun la nimică că ei o să să ducă în raia » (Acad. R.P.R., doc. CL/5 și 7).

Din porunca vistierului Al. Filipescu-Vulpe către ispravnicul de Buzău se vede că bejenia locuitorilor din acest județ a luat proporții mari în luna martie (același pach., doc. 9).

În aprilie se aflau fugite toate satele dintr-o plasă a jud. Buzău, cu excepția satului Cremenea (Acad. R.P.R. doc. CXLIX/210). În acest sat veniseră la 20 martie oamenii căpitanului Ghiță care se afla în partea locului pentru strîngerea de volintiri. Unul dintre aceștia a tras cu arma în locuitori și în niște mocani, dar a fost prins și dezarmat (Acad. R.P.R.,

237

23 martie 1821

Jurămîntul boierilor față de Tudor Vladimirescu.

Cartea de adeverire ce s-au dat slugerului Theodor.

În numele prea sfintei și nedespărțitei troițe unuia adevăratului dumnezeu.

Încredințăm cei mai jos iscăliți cu acest înscris al nostru cum că am cunoscut că pornirea d-lui slugerului Theodor Vladimirescu nu este rea și vătămătoare, nici în parte fieșcăruia, nici patriei, ci folositoare și izbăvitoare și norodului spre ușurință. Pentru care și ca pe un de binele țării voitor și de trebuința obștiei norodului l-au primit toată politia Bucureștilor cu drag și brațe deschise. Drept aceea și ne jurăm din parte-ne, sub aceste iscălituri, pe numele marelui și unuia adevăratului dumnezeu, că niciodată nu vom cugeta împotriva vieței și a cinstei d-lui și ne vom uni întru toate bunele cugetări cîte se vor chibzui între dumnealui și toți cei uniți cu dumnealui printraceste iscălituri și se vor dovedi întru adevăr că vor privi fără nici o părtinire la folosul, nebîntuirea pacinică și de cinstita petrecere al acestui norod al

---

doc. CL/18). Mulți bejenari se îngrămădesc în plaiul Slănic, unde li se trimite pitac pentru a se întoarce în satele și în orașele lor (Acad. R.P.R., doc. CL/19). Alte sate « văzînd pornirea băjeniilor ce vin necurmate în plai, să îngrijorează și ei... » și nu se supun cînd li se cer care pentru transporturi (Acad. R.P.R., doc. CL/54). Spre sfîrșitul lunii aprilie, auzind că apar turcii, s-au bejenit locuitorii din satele Găvănești, Cilibia și altele. « Băjănii vin nerupte dă la cămp, pă toate drumurile care le-am văzut pănă acuși și tot dă rău spun ». În aceeași scrisoare se mai spune că « grecii d-aceea volintiri n-au mai trecut dă loc dăn lunea paștilor, dă cînd au trecut cei mulți călăreți ce mergea la Tîrgoviște » (același pachet, doc. 60).

Despre bejenia în masă a locuitorilor din Țara Romînească și Moldova, în cursul anului 1821, se găsesc numeroase informații.

În luna februarie, numeroși băjenari se aflä la mănăstirea Argeș (Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, pach. 142, doc 4).

Într-o scrisoare din mai 1821, St. Tzervenvodalis scrie lui Hagi Pop că în Țara Romînească oamenii fug « neîncetat... nu numai de la orașe ci și de la sate. Se spune că același lucru se întîmplă și în Moldova » (Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, mapa 136, pach. IX, doc. grecești). Locuitorii din Tîrgoviște se aflä băjenăriți la m-rea Viforîta și în pădurea Gorgotei (Acad. R.P.R., ms. rom. 605, f. 48).

Încă din aprilie, adresîndu-se țarului Rusiei, boierii Țării Romînești arătau, printre altele, că « sate întregi s-au împrăștiat » (Acad. R.P.R., ms. grec. 1220, f. 40 v — 42).

În Moldova, mitropolitul Veniamin îndeamnă pe locuitorii satului Scobîlțeni să se liniștească și să-și caute « de plug și de hrana pămîntului fără cea mai puțină frică despre cevași ». Cartea urma să se citească « la toate satele de prin prejur... spre liniștirea tuturor de obște... » (Acad. R.P.R., pach. MXLI (fost ms. rom. 1115), f. 265).

În luna august numărul băjenarilor era atît de mare în Țara Romînească încît boierii cer mitropoliei, agiei și spătăriei să ia măsuri pentru readucerea bejenarilor la casele și îndeletnicirile lor (V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 138—139).

În 1823, se mai aflau încă destui locuitori risipiți. Într-o « Întocmire ce s-au legiuit... » se dau dispoziții ca « zapcii pămînteni să ia zapise supt iscăliturile lor cu coprindere că vor avea îngrijire și priveghere pentru întemeierea satelor și pentru cei împrăștiați din pricina trecutei răzvrătiri a-i aduce la lăcașurile lor » (Arh. St. Craiova, ms. 33, f. 2).

Valahiei, patriei noastre. Iar cînd vom urma împotrivă și purtîndu-ne cu vicleşug împotriva obștescului folos şi cele mai sus făgăduite vom călca vreuna din tr-însele, atunci ca niște netemători de dumnezeu și vrăşmaşi patriei noastre şi binelui obştesc, nu numai înaintea înfricoșatei judecăți să avem pîrîş pe dumnezeu și să fim lipsiți de bunătățile cerești, ci şi aici, judecîndu-ne de către toți cei înfrățiți la această sfîntă legătură, şi dovedindu-ne prin destoinice arătări învinovățiți, să ne pedepsim după hotărîrea pravilelor. Şi spre încredințare am iscălit înșine cu mînile noastre.

1821 martie 23

Al Ungrovlahiei Dionisie, Gherasie Buzău, Ilarion Argeş, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Gheoghe Slătineanu, Nicolae Golescu, Fotache Ştirbei, Ioan Ştirbei, Scarlat Grădișteanu, Grigorie Rali, Alexandru Filipescu, Nicolae Filipescu, Alexandru Nenciulescu, Alexandru Vilara, Nicolae Văcărescu, Mihalache Cornescu, Constantin Golescu, Dimitrie Filipescu, Costandin Crețulescu, Iordache Ştirbei, Dionisie Fotino serdar, Andonie Papazolu, Iordache Ştirbei, Ştefan Bujoreanu, Ioan Fălcoianu, Ioan Cătuneanu, Răducanu serdar, Manolache Nănoveanu, Alexandru sluger, Mihai pitar, Constantin Bujoreanu, Preda Săulescu, Gheorghie Lehliu, Ioan Ninciară, Ştefan Orăşanu, Ioan Jianu, Alecu serdar, Costandin Borănescu, Patincă Velcea, Costandin biv vătaf iuzbașa, Costandin Grec[eanu], Costandin sluger, Alecu sluger, Alexandru Andronescu, Nicolae Cataca, Ioan stolnic, Bănică Bălăceanu, Ioan pitaru, Constantin Andronescu, Hristodor serdar, Teodor Săvescu sluger, Ioan Lăceanu, Nica serdar, Gheorghe Tufeanu, Matei Greceanu medelnicer [1].

Arh. St. Buc., Condica domnească 93, f. 197. Copie cont. la Acad. R.P.R., ms. rom. 323, f. 243—244 şi într-o colecție particulară. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R. Publicat după Condica domnească de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 132—133 şi de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII p. 70.

238

23 martie 1821

Jurămîntul lui Tudor Vladimirescu, la venirea sa în București, față de boieri.

Jurămîntul lui Theodor

În numele prea sfintei şi nedespărțitei troiți, unuia adevărat dumnezeu!

Ajungînd şi într-această politie a Bucureştilor, cu o parte din ostașii țării, ce au încins arme spre izbăvirea răutăților — ce au cercat toți lăcuitorii aceştii țări, din pricina oblăduirii domnilor ce au stăpînit pînă acum, — şi unindu-mă,

[1] Pe copia, al cărei facsimil se găseşte la Institutul de istorie, scrisă pe aceeași coală cu împuternicirea dată din partea boierilor la 15 ianuarie, au fost transcrise numai 34 semnături, cu mențiunea: « şi alți mulți pînă la număr de 77 obraze».

întru bune cugetări, cu toți cei ce au cunosut întru adevăr că voiesc binele și folosul patriei, luînd desăvîrșite încredințări prin înscris și strașnic jurămînt pă numele atotputernicului dumnezeu, spre adeverirea și temeinica încredințare a vericăruia patriot, mă leg și eu din parte-mi cu glasul obștii norodului, printr-acest înscris al meu, și mă jur pe numele marelui dumnezeu, întîi: că nici odinioară nu voi cugeta, nici de față, nici prin chip de viclenie, asupra vieții și a cinstei cuivaș din patrioții mei, sau asupra hrăpirei averii sale; și, al doilea, că de astăzi înainte, cunoscînd vremelnica stăpînire a țării, voi cere toate trebuincioasele oștirilor a se împlini prin poruncile aceștii stăpîniri. Voi chibzui și voi pune în lucrare orice nizam, spre încetarea pagubelor și a răutăților ce au cercat drumeții și alții din partea ostașilor furii, și voi îndupleca pe tot norodul din cîte șaptesprezece județe, prin oricîte mijloace și cu oricare îndeletnicire voi avea, a da toată supunerea și ascultarea la stăpînirea țării, întru toate îngrijitoarele trebuințe, pă cît să va putea, cînd însă și această stăpînire va avea îngrijire pentru dînsul, a-l feri de orice jaf și nedreptate. Iar cătră aceasta, unindu-mă cu toți cei înfrățiți la bunele cugetări, ce întru toți să vor chibzui spre binele, folosul, nebîntuirea pacinicii și liniștitei petreceri a patrii, voi fi silitor și săvîrșitor din parte-mi spre orice bună pornire, cum și în vremi de trebuință voi fi gata a mă război, prin armele ostașilor ce otcîrmuiesc, împotriva vrăjmașului ce se va arăta împotrivitor dreptăților țării, unindu-mă și la aceasta cu glasul și voința celor înfrățiți la această sfîntă legătură.

Iar cînd voi urma împotrivă și prin vreun chip de meșteșug voi călca vreuna dintr-aceste legături, ce mai sus prin jurămînt încredințez, atunci nu numai pre puternicul dumnezeu să-l am pîrîș, neînvrednicindu-mă cereștilor sale răsplătiri, ci aicea să fiu judecat de către toți cei înfrățiți și adeverindu-mă, prin bune dovezi, învinovățit, să mă pedepsesc după hotărîrea pravilelor.

Drept aceea, săvîrșind jurămîntul întru toate cîte mai sus s-au pomenit, dau această iscălitură a mea spre încredințare celor ce mi-au dat înscris asemenea încredințare și tuturor bunurilor mei patrioți.

Theodor

1821 martie 23.

Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 144 v—145. Copie rom. Publicat de E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 81—83. O altă copie, la Institutul de istorie a partidului, fond C. D. Aricescu, doc. 2.

239

23 martie 1821

Știri cu privire la pregătirea conacelor pentru venirea lui Ipsilanti în București.

Cu dorită dragoste,

Mai întîi cercetez fericirea sănătății dumitali, întreagă aflînd-o, mult să mă bucur, și că di[n] mila lui dumnezeu ne aflăm sănătoși. Eu aș fi venit

de atunci, de cînd au venit caii, dar frica ostaşilor nu mă lasă să mă mişc, că aici sîntem încunjuraţi de ostaşi şi pe cine găseşte nu-l mai lasă. Caii şi armele i le ia îndată, dar şi bani de va avea, iar nu-l lasă. În Bucureşti, ce de mai foc! Pă pod îi dezbracă! Au venit şi Tudor în Bucureşti. Prenţul Ipsilant să află la Ploieşti. Acum i-au gătit conacile pă drumu Bucureştilor, trei conace pînă în Bucureşti. În scurt, să vorbeşte că pînă duminecă merge în Bucureşti. Şi aşa, socotesc că după ce va trece în Bucureşti şi toţi ostaşii trebuie să meargă în Bucureşti şi să rămîie drumurile mai curate, şi aşa nădăjduiesc să viu şi eu. Îmi este şi dă cai, că n-avem alţii, dar te lasă în drum după cum au făcut la mulţi ....

....

Hristodor Neculescu
1821 mart. 23

[Adresa:]
Cinstit mie prea iubită soţie dumneaei păharniceasa Elenco Neculeascăi, cu dorită dragoste. La Rîmnec.

Acad. R.P.R., doc. CL/23. Orig. rom., scrisoarea cu pecete în ceară roşie avînd iniţialele H. N., timbrată cu o coroană purtînd anul 1812.

240

Viena, 23 martie 1821

Z[imen] comunică lui Stan că s-a ridicat cursul galbenilor.

Chir Stane cu frăţească dragoste te sărut.

....

Ziceam că după vremurile de astăzi, socotesc că ar fi bine să ne strîngem cu treburile, căci şi de la Iaşi ne scriu, de la 9 martie, că s-ar fi sculat vodă, zurba, şi au omorît pe toţi turcii.

....

Aş socoti, cît vom putea să ne strîngem, căci vremurile din zi în zi să fac mai straşnice.

Arătam şi pentru # [1] că după semne o să să caute mult. Deci, ziceam că găsind, să-mi tragi poliţi şi să-mi trimiţi # şi că întîmplîndu-să o necăutare, îi poci pune la bancă şi să iau bani plătind eu dobîndă cîte 3% pă an, şi cînd îmi vor trebui, îi iau iar înapoi.

....

Am socotit cu cale ca să fac dumitale arătare prin ştafetă, despre cele următoare de astăzi: # de ieri, că erau $3^1/_2$ a 4%, s-au făcut 6 a $6^1/_2$ %, şi nu sînt. D·ci, vei şti că eu am gata să-ţi trimiţ o sumă de 20^{ri} sau ZZ^{ng} [2]. Iar dum-

[1] Adică galbeni.
[2] Adică Zwanzigeri, monedă austriacă de 20 creiţari.

neata timite-mi prin delejanț sau alt ocazion sigur cîți galbeni vei putea, necontenit, și tragem în 20^{ri} sau ZZ^{ng} costul lor cu prilej, că eu cum am arătat, şi la o scădere a monedelor, îi pui la bancă şi iau banii. Pentru această pricină am socotit să cheltuiesc f. 42, 20^{ri} pă stafetă și să te înștiințez că numai rsm [?] # să faci, iar îi scoatem. Semnele sînt că o să rămîie galbenii căutați. Astăzi s-au vîndut şi țîduli de miinzamt pe 10 april a $6^1/_2\%$ și după semne, toate monedele în argint o să să suie. Taleri cu 1% căutați! Eu d-aici, hotărît, polițe în # nu-ți trag, pînă nu-mi vei scrie de ai o ușurare, şi de-i poți căpăta, şi cu ce preț, ca să mă regularisesc. La vînzare iară îți voi trimite B.N. rînduri. Ci dumneata, cum vei putea cuprinde, cîți # vei putea, că nu vom păgubi la ei. Staaț obligaționele, ieri era 72, 72% 72, astăzi f. 68. Acțiile f. 538, azi f. 520.

Rothschildsche de 1820 r.f. 100, ieri 99, să prăpădesc. Speculanții şi toți caută galbeni cu lumina. Deci, dumneata ca un înțelept vei face cum vei socoti mai bine, că socotesc această ştafetă să o priimeşti 2 zile mai 'nainte decît poșta de mîine.

Acum mă aflu fără scrisoare de la dumneata, că n-a venit poşta astăzi [1] Au venit ştire că au întrat ai noştri la Napoli. Ci fiindcă treaba isprăviii, în scurt, ne va dărui dumnezeu prin înțelepciunea monarhilor, dorita pace. Astăzi iar s-au suit hîrtiile și galbenii s-au suit la $3^1/_2$ ....

....

Ca un frate,

Z[imen]

Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, pach. 75, doc. 31. Orig. rom.

241

24 martie 1821

Ocîrmuirea poruncește ispravnicilor de Teleorman să pună la dispoziția stolnicului Const. Boränescu căruțe pentru transportul fînului la București.

De la ocîrmuirea oblăduirei Țării Rumînești către d-lor boieri ispravnici ot sud Telorman.

Fiindcă d-l stolnic Cost. Borănescu s-au orînduit la sud Vlaşca să pornească aici Bucureşti oricîtă sumă de fîn va găsi mai în apropiere de politie, cum şi una mie kilo de porumb de ale județului, deci întîmplîndu-se să aibă vreo trebuință de cară şi corespondarisindu-se pentru aceasta cu d-voastră pă

---

[1] Într-o altă scrisoare din 4 aprilie, Zimen înştiinţează că poşta turcească nu va mai merge pe la Sibiu; cere de asemenea niște bani, deoarece « de toate părţile vine acum cataclismosu» (același fond, doc. 35).

sume ce vă va cere, negreşti să le faceţi du prin satele ce va cădea mai cu apropiere şi să le porniţi cu oameni într-adins la locurile cele arătate pă acolo, ca ajutîndu-se cu aceşti la încărcatul felurimilor ce s-au zis, să săvîrşească cît mai în grabă ceea ce este poruncit spre întîmpinarea grabnicilor trebuinţe.

Ungrovlahici Dionisie, Gr. Ralet, Gr. Băleanu, Belu (?) vistier.

1821, martie 24

Arhivele Olteniei, IX (1930), p. 208.

242

[Braşov,] 25 martie 1821

Boierii fugiţi la Braşov descriu împăratului Austriei situaţia Ţării Romîneşti, creată în urma răscoalei lui Tudor Vladimirescu şi a lui Al. Ipsilanti, şi îi cer sprijinul pentru salvarea ţării.

Traduction.

Très Puissant et très clément Empereur!

La protection que V. M. I. acorde à notre pays par humanité et par son zèle pour le Christianisme a été manifestée en differentes époques dans diverses circonstances. La nation Dace qui en a eprouvé les bénignes effets ne cesse dans sa profonde gratitude s'adresser au ciel des vœux fervents, de benir son magnanime Protecteur et d'espérer qu'elle sera toujours à l'abri de toute atteinte et de toute persécution.

C'est dans cette conviction que les humbles soussignés qui sommes les Principaux de cette malheureuse nation nous venons implorer la commisération de notre magnanime défenseur, en lui exposant la situation très critique dans laquelle nous nous trouvons et la dévastation entière dont notre pays est menacé par une suite d'événements inattandus.

Sire! après les longues souffrances et des maux sans cesse renaissant, notre Patrie eut le bonheur de se voir placée sous l'égide tutelaire de Votre M.I.-le, mais des Hospodars avides et pervers, des abus de tout genre, une administration oppresive et tortionnaire n'ont cessé de ruiner le pays. Ce fut surtout sous le dernier Hospodar le feu P-ce Alexandre Soutzo, que ce système de rapine et de spoliation fut ouvertement exercé, les immunités de la Province enfreintes de la manière la plus arbitraire, le Clergé et la noblesse humiliés et la population entière plongée dans la dernière misère.

V.M.I. a déjà été amplement informé de cet état de choses par l'exposé fidèle que notre Archevêque Dionisius a fait aux pieds de votre trône sous la date du 9 décembre dernier.

Connaissant cet état languissant de notre pays, quelques étrangers turbulents, Grecs, Albanais et Serviens, domiciliés en Valachie, jadis militaires et dont la plupart composaient la garde de l'Hospodar, se détachèrent d'abord en nombre de quarante et sortant clandestinement de Bukarest quelques moments avant la mort du Prince se dirigèrent vers les districts situés au delà

de l'Olto. Ils avaient à leur tête les nommés Théodore Vladimiresco et Makedonsky, et bientôt après nous apprimes qu'ils recrutaient une armée, qu'ils proclamaient dans le pays liberté et exemption d'impôts, qu'ils appelaient tous les opprimés à s'armer contre le gouvernement et les Boyards, et qu'ils soufflaient par tout le feu de la révolte.

Tandis que nous avisions aux moyens de réprimer ses mouvements insurrectionels, et que fidèles aux devoirs de l'obéissance nous informions la S. Porte de tout ce qui venait de se passer, nous reçumes l'avis que Galatz avait été livré aux flammes et que les Turcs qui s'y trouvaient avaient été massacrés par une troupe d'Albanais sous les ordres du nommé Basile Caravia. Bientôt après nous apprimes les événements de Jassy et l'apparition subite du Prince Alexandre Ipsilanti fils de l'ancien Hospodar Constantin, qui ayant réuni sous son commandement les Grecs et les Albanais qui se trouvaient en Moldavie, annonçait la liberté et publiait par des proclamations écrites le passage prochain de l'armée Greque au delà du Danube pour délivrer les peuples de ces Contrées.

Arrivés à Foxane les insurgés invitérent tous les étrangers qui se trouvaient en Valachie à se réunir à eux, et de concert avec Vladimiresco ils mirent tout en combustion et dispersèrent les habitants paisibles et soumis de la Valachie.

Etonnés d'une entreprise si inattendue, dont nous ignorions et le but et les motifs, prévoyant les conséquence les plus déplorables, qui déjà s'annonçaient dans notre pays par les Brigandages les excés et les horreurs auxquelles étaient exposés ceux des habitants qui avaient été séduits par les noms de liberté et d'exemption d'impôts, craignant enfin pour notre propre existance et n'ayant pas des forces à opposer nous nous sommes vus forcés de fuir dans une saison rigoureuse avec nos femmes et nos enfants et de nous réfugier, nous les soussignés ainsi que plusieurs autres nobles et négociants dans la ville de Gronstadt en Transilvanie.

Quelques uns des Boyards sont restés à Bukarest ainsi que L.L. Em. le Métropolitain et les Evêques pour attendre l'issue de cette déplorable catastrophe.

Nous recevons dans ce moment l'avis, que le Prince Ypsilanti, accompagné de deux de ses frères et de son armée de Grecs était entré le 22 de ce mois à Ploësti et que tous les insurgés de la Valachie s'y étaient réunis. C'est de cette ville que le susdit Prince vient de nous adresser une lettre par laquelle il nous menace et nous appele à retourner dans nos foyers [1].

Fidèles a nos devoirs, nous avons informé la S. Porte de toutes ces circonstances, nous nous empressons de faire parvenir en même temps à la connaissance de V.M.I. ces crueles désastres de notre Patrie et l'extrême détresse de ses malheureux habitans. Daignez jeter Sire! un regard de pitié sur nous, ne nous

---

[1] Scrisoare rezumată în *Hurmuzaki*, XX, p. 583.

abandonnez pas dans cet abyme de maux, ne permettez pas que nous soyons la victime d'un enthousiasme inconsidéré. Etendez votre bras puissant pour sauver notre pays d'une ruine complète et daignez faire éclater cette bienfesante protection, dont nos ancêtres et nous mêmes nous n'avons cessé de nous enorgueillir, qui est notre espérance et sans laquelle nous n'aurons bientôt plus ni Patrie, ni propriétés, ni existence.

C'est avec la confiance que le malheur inspire lorsqu'il implore le secours d'un père Protecteur d'un souverain Philantrope, que nous adressons à V.M.I. ces humbles supplications.

Nous sommes
de V.M.I.

Le 25 Mars 1821 [1]

(Les Signatures)

Grégoire Brankovano Bano — Grégoire Ghika Bano, Constantin Balatzano Vornik — Demetrio Braïloy Logothète — Demetrio Bibesko Logothète — Michel Rakovitz — Stephano Bello Logothète — Nestor Logothète — Stephano Balatzano Hatman — Constantin Balatzano aga — Michel Philipesko — Constantin Raleto Kloutziar —
.... (quinze autre Signatures en Valaque)

Arhiva Min. de Externe U.R.S.S., Moscova, Cancelaria no. 12369 f. 20—22, 35.

243

București, 25 martie 1821

Mitropolitul Dionisie Lupu răspunde consulatului Rusiei de ce nu a adus încă la cunoștința publică blestemul patriarhului și nota consului Pini.

Părintească blagoslovenie trimitem dumitale.

Primiind scrisoarea dumitale [2], scrisă de la 23 ale următoarei luni, dimpreună cu un plic cu scrisori din partea prea sfințitului patriiarh al Țarigradului, ce într-adins după porunca excelenții sale domnului sol baron Stroganov s-a trimis ca să ni să dea nooă, și fiindcă atît proclamațiia excelenții sale ghinăral consul Pinis cît și deosebita sa scrisoare către noi, scrisă de la 17 ale următoarei luni, care sînt întru o glăsuire cu arătările ce de-a pururea face excelențiia sa domnul sol către prea puternica Poartă pentru buna întocmire și neclătită

---

[1] Fleischhackl relata încă la 22 martie că boierii fugiți la Brașov, în frunte cu Grigore Brîncoveanu și Const. Bălăceanu, s-au înțeles să întocmească un memoriu către împăratul Austriei prin care îi vor cere să ia măsuri pentru restabilirea liniștii în Țara Romînească. La 26 martie, Grigore Brîncoveanu și Grigore Ghica roagă pe Fleischhackl să înainteze împăratului memoriul lor și al celorlalți boieri (*Hurmuzaki*, XX, p. 584, 588—591).

[2] Este vorba de scrisoarea lui Eustație Kotov, dragomanul consulatului Rusiei (Acad. R.P.R., pach. CMXXXVIa (fost ms. rom. 1660), f. 64—66. Orig. franc. cu trad. cont. rom. Publicată în *Bis. Ort. Rom.*, XVIII (1895), p. 100—101; *Hurmuzaki*, X, p. 563—564).

întru dragoste armoniie, ce să păzeşte între amîndooă luminatele Porţi, nu s-ar fi publicuit măcar de către noi, de aceia ni s-au trimis închisele şi cinstite porunci patriiarhiceşti şi că şi dumitale ţi să porunceşte de către domnul sol a arăta, atît nooă cît şi boierilor, că buna întocmire şi cea mai cinstită credinţă înfloreşte totdeauna între înpărăţeasca Curte şi între otomaniceasca Înalta Poartă, cu toate aceste turburări şi răzvrătiri ce, după rea întîmplare, s-au născocit într-aceste dooă prinţipaturi şi că noi, fără a privi la alte arătări împotrivitoare, numaidecît să ne sîrguim a ne înplini datoriile noastre, silindu-ne din toată vîrtutea a întoarce pre cei rătăciţi şi a-şi tăgădui vinovatele lor cugetări şi să înfricoşăm cu grele osîndiri pre cei ce nu vor voi a să întoarce de la răzvrătitoarele lor urmări: iar celor ce să vor întoarce să le făgăduim iertăciune şi cinste, ca cu acest chip fieşcare să să întoarcă către glasul păstorului, viindu-şi în cunoştinţă, ca să ne numim mîntuitori ai patrii noastre şi să o scăpăm de nenorocirile care poate a i să întîmpla. Pentru care răspundem dumitale că noi, după netăgăduita păstorească datoriie şi după credinţa şi supunerea ce deapururea avem către prea Înalta Poartă, mai nainte încă pînă a nu priimi scrisoarea şi proclamaţiia excelenţii sale ghinăral consul al Rusii n-am tăcut, ci prin opşteşti sobornice cărţi am publicuit toate aceste mai sus zise împotriva acelor răzvrătitori cu îndemnări, cu înfricoşări dă osîndiri şi cu făgădueli de iertăciune şi dă cinste către cei ce să vor întoarce, precum este ştiut de obşte. Iar proclamaţiia ghinăral consu[lu]lui, priimindu-o la 18 ale următoarei luni, cînd atunci Theodor ajunsese în marginea oraşului la Cotrăceni cu cei oglăsuiţi, carele şi cu străşniciie trimitea a să citi a sa proclamaţione şi pentru ca să să zăticnească din pornire şi cu mijloace i-să fusese făcut cunoscut proclamaţionul consulatului, pînă cînd vom găsi vreme a să şi publicarisi, şi unde aşteptam a da ascultare, fără de veste a doa zi ne-am pomenit că oridiseşte cu toată sila sa a întra în sfînta mitropoliie, noi şi fiind închişi de păzitorii ţării înăuntru, carii i s-au şi împotrivit şi nu l-au lăsat a intra. După aceea, făcîndu-şi arătările sale, nu ne-au mai rămas vreme nici măcar a ieşi afară din mitropoliie, de a putea îngriji pentru împlinirea datoriilor şi cu toate că nădăjduiam oareşicare scăpare însă peste dooă zile după aceasta ne-au venit altă silă şi mai mare, cărora ne mai putînd mai mult a să împotrivi cei închişi în mitropoliie cu războinicile mijloace, în urmă s-au priimit şi fără a vrea. Care acestea amîndooă întîmplări sîntem încredinţaţi că, de vreme ce dă opşte s-au făcut cunoscut, trebuie să să fi înţeles şi dă cinstitu consulat al Rosii. Iar acum, prea puţină scăpare dobîndind, toate datoriile ne vom împlini iarăşi dă iznoavă şi bisericeşte şi politiceşte: şi cu aceasta nu lipsim a răspunde, avînd cinste a ne numi.

[Dionisie Lupu]
1821, martie 25

Acad. R.P.R., doc. CMXXXVI a (fost ms. rom. 1660), f. 70. Copie rom. Publicat în *Bis. Ort. Rom.*, XVII (1893—1894), p. 493—495, şi de E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 83—85.

244

[București,] 26 martie 1821

Tudor Vladimirescu cere marelui vistier oameni și muniții.

Prea cinstit dumitale vel vistier.

După învîntejîrea şi cursul vremii, trebuință mare este dă cele mai jos însemnate, prin care să se întimpine rău ce este pornit asupra patrii noastre, pentru care am făcut cunoscut şi prea cinstitii spătării şi prea cinstitii agii; şi trebuieşte în grabă, încît nu iartă mai mult sorocu dăcît doaoăzăci patru ceasuri. De aceea mă rogu cu omilință, adunăndu-vă dumneavoastră, să chipzuiți de aceste trebuincioase lucruri a-şi lua săvîrşîre în sorocu ce arăt.

Şi cu toată plecăciunca sînt al dumitale prea plecată slugă

Theodor

1821, martie 26

[Pe verso:] Un meşter evropienescu pentru făcutu băstăriilor; negăsindu-să meşter, să fiie un enginer.

O mie dă oameni, sau dăn oraş, sau dăn satele după înprejur, cu topoară, sape şi lopeții pentru făcut băstării.

Cinci mii tistele fişicuri.

Cinci mii cremeni dă puşcă.

Zece mii cartace ca nucile dă mari, care să să facă dăn hier şi fără miturii dă acioaie.

Zece lăcătuşi pentru dresu armelor[1].

E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 86—87.

245

București, 26 martie 1821

Vistieria trimite ispravnicilor de Buzău proclamația lui Tudor Vladimirescu, poruncindu-le să potolească « duhul răsvrătirii» și să încaseze de la locuitori rămășițele datorate.

De la vistierie către dumnealor boierii ispravnici ot sud Buzău.

Dintr-această carte[2] a dumnealui slugerului Theodor ce să trimite şi la acel judeţ ca să citească în auzul tuturor deopşte, fără îndoială urmează ca să înceteze orice duh dă răzvrătire din capul lăcuitorilor, căci începerea pornirii dumisale nu au fost și nici nu este după tălmăcire lăcuitorilor. Să cere dreptatea țării şi încetarea năpăstuirilor. Dar tot deopotrivă să cere şi supunerea norodului către stăpînire, la cele întru opştească ştiință datorii ale fieşcăruia.

---

[1] În 30 martie 1821, Tudor Vladimirescu cere marelui aga Scarlat Grădişteanu şi marelui vornic Grigorc Băleanu să trimită la Cotroceni cherestea, cuie, dulgheri şi care (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 92—93).

[2] Este vorba de proclamaţia dată de Tudor Vladimirescu către locuitorii judeţelor. Vezi doc. 230 din [20] martie 1821.

Așadar, înțelegîndu-vă și dumneavoastră dintru asemenea luminare de cunoștință, propoveduință sfătuiți și ziceți și din parte-vă cîte să cuvine către toți de opște, ca să-și vie în cunoștință. Și după aceasta, numaidecît să înbrățișați treaba județului. Cu tot denadinsul înpliniți rămășiturile banilor, că unde să vor dovedi întru adevăr că sînt și răspundeți după glăsuirea poruncilor ce sînt date de mai nainte, fără de a mai aștepta întețite porunci pentru aceasta. Căci la mare stenahorie să aflä vistieria, neputîndu-ș întîmpina netăgăduitele trebuințe fără de a dumneavoastră urnire. Săvîrșiți și cîte altele să poruncesc, după trebuințele ce sînt văzute. Și mai nainte de toate, feriți pă lăcuitori din orice jaf și năpăstuire, îngrijînd cu toată scumpătatea ca să orînduiți prin plăși zapcii, din pămîntenii de acolo, sau și alți oameni vrednici, cu știință de treabă și cu temere de dumnezeu. Răspîndeți de priimirea aceștii scrisori. Și adesea să corispondarisiți.

Vel vistier
1821 mart. 26 [1]

[Pe verso:] Priimită, mart. 27 [2].

Acad. R.P.R., doc. CL/29. Orig. rom.

ANEXĂ

la documentul nr. 245

Dă la visterie.

Către dumnealor boierii ispravnici ot sud Buzău.

Fiindcă visteria are mare trebuință dă bani, spre întîmpinarea curgătoarelor și neapăratelor cheltuieli, iată într-adins să trimite chiar ceaușul dă visterie și cu strășnicie să scrie dumneavoastră ca, fără dă cea mai puțină zăbavă, să-i faceți teslim oricîți bani aveți strînși din județ, atît din diminiia lui februarie și martie și din menzilhanele și din banii lefilor, cît și ai breslelor, și fără cea mai puțină zăbavă să-i profdaxiți cu numitul la visterie. Simțiți marea trebuință care are visteriia în ziua dă astăzi dă bani, și filotimisiți-vă încă și cu împrumutare și să le profdaxiți o sumă bună dă bani.

Și va fi slujba dumneavoastră cunoscută.

Vel vistier
1821 martie 27

[Jos:] Mai de mult s-a dat permisiune și vameșului ca să vină aci după cererea lui, și încă n-a apărut [3].

Acad. R.P.R., doc. CXLIX/304. Orig. rom.

---

[1] O poruncă asemănătoare a fost trimisă în aceeași zi și ispravnicilor de Teleorman (*Arhivele Olteniei*, IX (1930), p. 44).

[2] Într-o scrisoare din 27 martie a lui Ioan Greceanu către ispravnicul de Buzău, se dă printre altele și o informație despre primirea proclamației lui Tudor: « Scrisori de la București sosi la două ceasuri din noapte, adică dimigoria slugerului Tudor ce au intrat în București, și cartea visterii» (Acad. R.P.R., doc. CL/34. Orig. rom.).

[3] Text grecesc.

246

Craiova, 26 martie 1821

Nestor Pavlovici comunică casei Hagi Pop la Sibiu diverse știri în legătură cu răscoala.

Craiova, 26 mart 1821

Spun că să să fi sculat sîrbi în picioare ... Aicea oastea care au fost, s-au dus la Jitiian la mănăstire: au şi steaguri, şi pănza steagului este în trei fețe: 1/3 roşu, 1/3 vănăt, 1/3 alb. Aicea nu este nimenea; aicea s-au strigat ieri pin tărg că toți negustorii, arnauți şi toți cari au arme, să meargă la ordiia cea mare împărătească la Jitiian şi să să scrie şi să să bată pentru patrida şi pentru lege, şi li să vor da leafa împărătească; iară care nu vor vrè să meargă, să nu fii slobod să poarte arme la sineşi. Caimacamu au venit la Dii, şi spun că va să vie aici[1] cu turci 6/m. Aicea au scris la s. Solomon şi s. Panaiot ca să-i trimită cai de poşte, să vie, și nici unui nici alt[u] n-au vrut să-l asculte. Ce va fi, dumnezeu ştie. Destule străji sănt, destule pe drumuri: nici până la Giorman nu poate omul merge fără de răvaş de străji: una; al doilea, te dezbracă. Socoteala scaunaşilor am primit, şi voi vedea să scot ce va fi cu putință de la dănşii, cu toate [că], după cum am arătat dumitali, mai toți sînt duși la ostea ... Vreo negustorie nu este să facă cineva, fiind oraş pustiu ... aicea spun că Alexander Ipsilanti soll mit 21 m.R. in B. eingeruckt sein.

Nestor Pavlovici

N. Iorga, *Studii şi documente...*, VIII, p. 136.

247

[Braşov, 26 martie/7 aprilie 1821][2]

Gr. Brîncoveanu și Gr. Ghica roagă pe Fleischhackl să transmită la destinație un arzmagzar al lor către Poartă și o scrisoare către împărații Austriei și Rusiei.

Hochwohlgebohrner,
Hochgeehrster Herr Hof-Agent!

Wir nehmen uns die Freyheit hiemit höflichst Sie zu ersuchen, dass Sie als Freund zu uns und als wohlwollender, aufrichtiger Freund unseres Vaterlandes, der unglücklichen Wallachey (wo Sie so viele Jahre hindurch geachtet und geschätzt, rühmlichst zugebracht und folglich seinen jammervollen Zustand

[1] Potrivit raportului consular austriac din 2/14 aprilie, Tudor a scris la 26 martie caimacamilor, invitîndu-i să vină la Craiova şi la Bucureşti. El îi înştiinţase în această scrisoare că pot aduce la Craiova 100 soldaţi turci cărora li se va garanta viaţa (*Hurmuzaki*, XX, p. 598).

[2] Data raportului consular la care a fost anexat Arzmagzarul.

genau und persönlich kennen gelernet haben) die Güte haben möchten, ihm und uns bey dieser tragischen Catastrophe, die es so beyspicllos grausam getroffen, nach Vermögen behülflich zu seyn. Indem Sie beyliegendes Arzi Magzar, worin wir unser Unglück und alle Theodorische und Ypsilantische Umtriebe umständlich schiessen, an die Hohe Pforte durch den Canal Sr. Excellenz des K. K. Herrn Internuntius, gefälligst übermachen. Überdies schiepen wir hier ein demüthiges Schreiben an Seine K. K. apostolische Majestät den Kaiser von Österreich und ein anderes an Seine Majestät den Kaiser aller Reussen ein, wodurch wir unsere Dankbarkeit und eine ewige Erkentlichkeit für die gafundene gute Aufnahme allhier pflichtmässig ausdrücken und von beyden Monarchen unserm Vaterland schleunige Hülfe und Erlösung von der jammer vollen Lage, in der es sich befindet, erflehen.

In Namen der ganzen Wallachey und unsererseits, alle bitten wir Sie daher, Hochgeehrtester Herr Hofagent! diese Schreiben auf dem sichersten und Kürzesten Weg, wie Sie es am besten erachten an beyde Majestäten zukommen zu lassen, damit, allerhöchstdieselben, sobald wie möglich, Kenntniss von unserm Elende nehmen und sich unseres unglücklichen Vaterlandes erbarmend, demselben bald Erlösung verleihen möchten. Was wir desto vertrauens voller von Höchstdenselben zu erwarten uns getrauen, als besonders Seiner kaiserlichen russichen Majestät bekanntermassen unser Protektor ist! Denn ohne solche mächtige Hülfe sind wir beym gegenwärtigen Unglück verlohren und unser Vaterland vernichtet. Dergleichen wohlthätige Dienstleistungen belohnen sich zwar von selbst, indessen werden wir auch nicht unterlassen Ihnen Höchgeehrtester Freund! gelegentlich und auf immer unsere Erkenntlichkeit für diesen wichtigen Dienst zu bezeigen.

Zu letzt erbitten wir uns eine baldige Antwort, anzeigend den Empfang dieser Schreiben und deren sichere Versendung weiter, zu unserer Beruhigung. Die wir mit ausgezeichneter Hochachtung und wahrer Freundschaft die Ehre haben zu verbleiben.

Euer Hochwohlgebohren ergebenste und gehorsamste Diener (eigenhändige Unterschrift) Grégoire de Brancovan, Grégoire Ghika.

P. S. Morgen de 8-ten d.M. soll Herr von Pini nach Hermanstadt verreisen. Er weiss von Allem geschriebenen nichts; daher möchten Sie ihm nichts mittheilen von dem was sie wiessen.

Ilustre şi prea stimate domnule agent!

Ne luăm libertatea de a vă ruga prin prezenta ca d-stră, ca prieten binevoitor şi sincer al patriei noastre, nenorocita Ţară Romînească (unde d-stră aţi petrecut fiind respectat şi preţuit, atîţia ani glorioşi şi prin urmare aţi putut cunoaşte direct şi personal jalnica ei stare) să aveţi bunătatea de a-i veni în măsura posibilităţii, ei şi nouă, într-ajutor în această tragică catastrofă care s-a abătut cu o cruzime fără precedent asupra ei, transmiţînd Înaltei

Porţi, prin mijlocirea excelenţei sale d-lui internunţiu imperial, arzmagzarul aci anexat, în care noi descriem amănunţit nenorocirea noastră şi toate intrigile ţesute de Theodor şi Ipsilanti. În afară de aceasta, adăugăm o umilă scrisoare către apostolica majestate a împăratului Austriei şi o alta către majestatea sa împăratul tuturor Rusiilor, prin care ne exprimăm, aşa cum avem datoria s-o facem, recunoştinţa noastră şi o eternă gratitudine pentru buna primire care ni s-a făcut aici şi implorăm de la ambii monarhi grabnic ajutor şi mîntuire a patriei noastre din starea jalnică în care se află.

În numele întregii Ţări Romîneşti şi al nostru personal vă rugăm cu toţii, prea stimate d-le agent, să faceţi ca aceste memorii să ajungă, pe drumul cel mai sigur şi mai scurt, la cele două majestăţi, pentru ca ele să poată lua cît mai curînd cunoştinţă de nenorocirea noastră şi milostivindu-se de nenorocita noastră patrie să-i poată aduce grabnică mîntuire, ceea ce aşteptăm cu atît mai mare încredere de la majestăţile lor, cu cît mai ales majestatea sa împăratul Rusiei, cum se ştie, e protectorul nostru! Căci fără un atare puternic ajutor în actuala nenorocire, sîntem pierduţi, iar patria noastră nimicită. Deşi astfel de binefăcătoare servicii îşi găsesc răsplata în ele înşile, totuşi nu vom neglija a vă dovedi, prea stimate prietene, cu orice prilej şi totdeauna recunoştinţa noastră pentru acest important serviciu.

În sfîrşit, pentru liniştirea noastră vă rugăm să ne daţi un răspuns prompt de primirea acestui memoriu şi de expedierea lui mai departe.

Cu deosebit respect şi adevărată prietenie avem onoarea a rămîne ai domniei voastre prea plecaţi supuşi servitori

Grigore Brîncoveanu Grigore Ghica

P.S. Mîine, la 8 ale lunii, d-l Pini pleacă la Sibiu. El nu ştie nimic de tot ce am scris noi, de aceea d-stră aţi putea să nu-i comunicaţi nimic din ceea ce ştiţi.

Hurmuzaki, XX, p. 588—589. Text germ.

248

[Bucureşti,] 27 martie 1821

Tudor Vladimirescu recomandă marelui vistier Alexandru Filipescu-Vulpe pe paharnicul Dimitrache Drugănescu ca ispravnic la Tîrgovişte şi cere ca stolnicul Tufeanu să rămînă în postul în care se află.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Ipochimenu ce-l arăt dumitale mai jos făgăduieşte a strînge pînă la o miie oameni vrednici şi înarmaţi, orînduindu-să la Tîrgovişte cu isprăvniciia, unde de către toţi este cunoscut şi ipoliptarisit. De să va găsi cu cale de către dumneata şi cu cuviinţă, să să orînduiască; iar de nu, cum să va socoti de către dumneata.

Către aceste bine ar fi ca dumnealui stolnic Tufianu, spre a face uitare întîmplătoarei pagube ce au cercat [1] prin oareșcare folos ce ar putea dobîndi, să rămîie unde fusese orînduit, pentru care și mă rog dumitale.

Și cu toată plecăciunea sînt al dumitale prea plecată slugă

Theodor

1821, martie 27

Dumnealui păharnic Dimitrache Drugănescu.

E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 88.

249

27 martie 1821

Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să orînduiască un om care să ducă arzul la Poartă.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitali.

Din empericlisita carte pe larg pliroforiie să va da dumitali de cele coprinzătoare și, fiindcă pe mine oränduiala politicească nu mă iartă întru cerirea ce face, hierbinte mă rog dumitali ca să binevoiești a chipzui pentru vreunu pe care să-l trimitem mîine întru înplinirea datorii.

Și cu plecăciune sînt al dumitali prea plecată slugă

Theodor

Martie 27

Carele să miargă atît din partea mea cît și din partea prea cinstitului divan [2].

E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 89.

250

[27 martie 1821]

Boierii arată Înaltei Porți că Tudor Vladimirescu și poporul s-au ridicat pentru dobîndirea dreptăților țării.

[27 Martie 1821]

Noi prea plecații robi ai prea puternicii împărății: mitropolitu țării, episcopii, igumenii, boieri mari și mici, căpitani, manzîli și toată obștea lăcuitorilor pămîntului țării Valahii, vechiului chelcr al prea puternicii împărății;

---

[1] Stolnicul Iordache Tufeanu fusese numit ispravnic de Vlașca înainte de 16 martie. Pe cînd mergea să-și ia postul în primire, niște arnăuți din oastea lui Tudor, care veneau de la Craiova spre București, l-au prins și l-au jefuit, lăsîndu-l numai în cămașă. La pagubele suferite cu prilejul acestei jefuiri se referă Tudor Vladimirescu (N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 334).

[2] Este vorba de arzul boierilor redactat în aceeași zi.

cu cele pînă la pămînt așternute prea plecatele noastre închinăciuni, facem arătare prea puternicii împărății că, sosind pînă aici la București, Theodor Vladimirescu, însoțit cu mulțime de norod *din cinci județe ale Craiovii* [1], cu lacrămi de umilință, îmbrăcați în vășmîntul jalii și acei desăvîrșit *prăpădiri* [2], *pentru* [3] dreptățile și priveleghiurile ce din vechime au avut țara aceasta, *care* [4], cu milostivirea ce au arătat prea puternica împărăție către noi, supușii ei, ni le-au întărit, iar acum s-au călcat și au ajuns mai cu totul a să pierde, nu din pricina noastră, a boierilor pămînteni, precum bănuia norodu, ci din pricina stăpînitorilor, cărora dă nevoie trebuia să ne plecăm și noi, supușii și credincioșii prea puternicii împărății [5]; am fost siliți, după datorie, a asculta dreptele plîngeri ale [6] norodului și a ne uni cu dînsul pentru cererea acestor dreptăți pierdute, iar acum cerute de norod, nu cu chip de împotrivituri către prea puternica împărăție, precum mai nainte să vestise, ci cu chipul cei mai adînci supuneri și plecăciuni. Privind dar la vrednica de jale plîngere [7] de patimile ce au cercat împotriva [8] și însoțindu-ne cu tot credinciosul și supusul norod al acestui cheler împărătesc, cu această pînă la pămînt prea plecată arătare aducem împreună și fierbintele noastre rugăciuni către înpărăteasca și părinteasca îngrijire a prea puternicii împărății ca cu milostivire, să ni să dea voie a arăta mai pre larg greotățile ce au suferit acest norod din pricina stăpînitorilor și a pierderii dreptății și a priveleghiurilor ce din vechime au avut cu milostivire hărăzite de către prea puternica *împărăție, hrănitoarea noastră* [9], ca și acum să ne umbrească cu cea deplină obicinuită milostivire a sa, acoperind cu dînsa pre acest norod credincios și dăspre o parte împilat din pricina necazurilor ce au pătimit, iar dăspre alta, îngrozit de întîmplările ce pot să vie asupră-i [10], să să întîmpine orice năvălire îngrozitoare. Că după cum ne-am încredințat, rădicarea norodului nu privește spre nesupunere [11], ci spre cererea dreptăților sale, care o *vor* [12] arăta cînd prea puternica împărăție să va milostivi a ne da voie ca să facem o arătare ca aceasta din partea supusului și credinciosului norod.

---

[1] Adăugat deasupra *céle* și apoi șters tot textul subliniat.

[2] Adăugat deasupra: și sărăcii, acum cînd era vremea muncii pămîntului.

[3] Adăugat deasupra: jafurile ce în multe chipuri au cercat, și pentru pierderea dreptăților și priveleghiurilor.

[4] Adăugat, deasupra *și*, apoi șters și îndreptat textul astfel: cu milostivire arătate de prea puternica împărăție, iar acum călcate și ajunse mai cu totul a să pierde.

[5] Adăugat deasupra: boieri pămînteni. Pentru care apururea găsind vreme dă îndeletnicire, nu am încetat a ne plînge către prea puternica împărăție, precum și acum.

[6] Adăugat deasupra și îndreptat: ticălosul norod.

[7] Adăugat deasupra și îndreptat: plîngerea lor.

[8] Șters *împotriva*, și adăugat: știute nu numai noo, ci și altor puteri străine.

[9] Șters și îndreptat astfel: și a noastră hrănitoare împărăție, rugîndu-ne.

[10] Adăugat: și.

[11] Șters și adăugat deasupra: împotrivire.

[12] Șters și adăugat: vom îndrăzni a le.

De aceea, după datoriia supunerii, nu lipsim cu cea pînă la pămînt plecăciune a face arătare, ca prea puternica împărăție să arate milostivire către noi, supușii robii ei, așteptînd[1] cea milostivă, prea înaltă și sfîntă poruncă a prea puternicii împărății.[2]

E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 73—75 și facsimil 9—10. Ciornă. E. Vîrtosu menționează că unele corecturi după această ciornă par a fi făcute de Al. Vilara, iar altele de Al. Filipescu-Vulpe. Textul în forma definitivă: Arh. St. Buc., Condica domnească 93, f. 136; o altă copie Acad. R.P.R., ms. 323, f. 246—247 și pach. CMXXXVIa (fost ms. rom. 1660), f. 72—73. Text grec. și rom., datat. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative* ..., p. 134—135; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 71—72; *Hurmuzaki*, X, p. 565: *Bis. Ort. Rom.* (XVI), 1893, p. 879—880, unde C. Erbiceanu menționează că mitropolitul Dionisie Lupu a definitivat textul.

ANEXĂ
la documentul nr. 250

| [27 martie 1821]

Aceasta este copie întocmai[3] după jalba ce a fost înaintată în zilele din urmă către Poartă, în limba romînă, cu slove grecești.

Rugămintea noastră umilă este că voievodul, sluga voastră, pe care ați binevoit să-l numiți domn al Țării Romînești, socotită chelerul împărăției otomane, deși avea datoria a face toate sforțările pentru a întări siguranța țării și pentru a asigura liniștea și pacea săracelor raele, dar, după pofta sa nesățioasă, el a îndemnat la felurite asupriri și apăsări, pricinuind astfel ticăloșie acestor săraci și lipsindu-i de milele împărătești de care li se bucurau ca de un fel de moștenire și aducînd asupra lor jalea și nenorocirea.

Pentru ca să înceteze jălbile și plîngerile și ne rugăm să avem îndrăzneala de a înfățișa prin umilul arz al nostru, starea jalnică a lor către înalta cîrmuire care este mîngîierea tuturor.

Acum, sluga voastră, boierul Tudor Vladimirescu din județul Mehedinți a luat cu el săracile raele ale Țării Romînești care în vremea aceasta a muncilor cîmpului au lăsat cîmpul și plugul și au alergat la București.

Văzînd starea jalnică a acestor săraci, la sosirea lor în București, și auzind nemulțumirile lor, am rămas foarte întristați și mîhniți și ne-am grăbit să-i mîngîiem.

Este clar că mișcarea din ziua răzvrătirii a susnumitului Tudor, sluga voastră, nu a avut scopul să răzvrătească țara. Ea nu a fost nici urmare a vreunei ațîțări și asmuțiri, ci a fost pornită dintr-un zel patriotic.

---

[1] Adăugat un *și* înainte de « așteptînd», șters apoi totul și corectat astfel: « Așteptăm dar» (restul textului, pînă la sfîrșit, întocmai).

[2] Adăugat: « Sîntem», apoi șters.

[3] Dăm și această trad. după copia din limba turcă; probabil că totuși este un rezumat al arzmagzarului din 27 martie.

Vă rugăm, deci, să dați cuvenita aprobare și încuviințare ca să vă putem înfățișa darea de seamă amănunțită despre cele petrecute.

Și ca răsplată pentru credința și supunerea lor către veșnica împărăție vă rugăm să nu precupețiți înalta voastră milă pentru supușii voștri mici și mari, iar ca semn de milă și compătimire vă rugăm să binevoiți a porunci cele de trebuință pentru asigurarea liniștei și păcii în Țara Romînească și pentru întărirea bunei rînduieli și siguranței țării.

Oricum, în această privință totul depinde de porunca înălțimii voastre.

Acad. R.P.R., pach. DCCCIV (fost ms. rom. 1062), f. 95. Orig. turc.

251

[27 martie 1821]

Boierii din Țara Romînească arată țarului Rusiei că răscoala lui Tudor este pentru binele poporului și cer ajutorul trupelor rusești.

Sire,

T. Vladimiresco vient enfin d'entrer dans la Capitale de ce pays-ci, accompagné d'un grand nombre de peuple, non révolté, comme on l'avait supposé auparavant, mais fidelle, et les larmes aux yeux, portant ses plaintes au sujet de la perte de ses anciens droits et privilèges, des vexations horribles, et des rapines consécutives, qu'il a souffert de la part des Princes nommés au gouvernement de ce pays-ci.

Les soussignés, obligés, par malheur, à exercer des charges dans leur patrie, s'étaient attiré injustement l'indignation du peuple, qui ne connaissait pas leur faiblesse et leur impuissance à s'opposer à la volonté des Princes Régnants.

La vue seule de nos compatriotes languissants et délabrés, suffit pour nous faire connaître qu'ils ont raison; mais leurs larmes amères excitant les nôtres, et leur voix accompagnée de la notre, pénètre aux oreilles compatissantes de V.M.I.

Le peuple, Sire, ne parrait pas être révolté, comme le bruit s'en était répandu et les soussignés l'ayant présumé les premiers, l'avaient annoncé par crainte; mais réduit à l'extrémité et aux abois, prit à sa tête le sus-dit Wladimiresko, animé non par un esprit de révolte, mais par un zèle patriotique, et porté par le peuple à la demande des droits de la patrie.

Les soussignés, fils aînés de cette province, après avoir appelé à notre secours, plusieurs fois, l'intervention du Consulat impérial de Russie ici, n'ont jamais négligé leurs devoirs, mais tout fut en vain. En vain, le Consulat même prit ses mesures légitimes, car notre faiblesse et l'inaction de nos voix aux oreilles sourdes de nos Princes, ont forcé, la populace de jeter des cris perçants, et l'ont conduit en hiver jusqu'ici nue et portant le deuil du dernier désespoir.

Voyant l'état pitoyable de nos malheureux frères, et connaissant leur innocente et équitable demande, les soussignés prirent part à leur cause, et par devoir pour la patrie s'adressèrent aussi à la S. P. Othomane, pour lui demander la permission de porter à Sa connaissance le détail des calamités du peuple, et d'implorer Sa miséricorde pour guérir les plaies envenimées de notre patrie, par le rétablissement de nos privilèges, anciennement accordés, annulés depuis, et à présent très instamment demandés par le peuple, aussi bien que la cessation totale des injustices qu'on a commises jusqu'à présent dans le pays.

L'original de la copie ci-incluse de notre supplique adressée à la S. Porte, pour parvenir sûrement, a été adressée par les soussignés à S.E.M. le Baron de Stroganoff, qu'ils ont prié de vouloir bien appuyer les justes plaintes du peuple et employer ses bons offices, afin que le passage des troupes ottomanes dans ce pays-ci soit empêché, car leur présence produira la dernière ruine de notre malheureuse patrie, et la dispersion des habitants de la Capitale, menacé d'une cruelle catastrophe!

C'est la même raison qui dicte aux soussignés leur très humble présente, et qui les encourage à prosterner aux Pieds Sacrés du Trône de V.M.I. la courte description de l'état pitoyable du peuple Walaque, qui jouissant de la Haute Protection de V. M. I. ose La supplier, les larmes aux yeux, de ne pas l'abandonner dans cette circonstance critique, mais de daigner donner, d'une part, ses ordres à S.E.Mr. le Baron de Stroganoff, son Ministre à Constantinople, pour qu'il insiste fortement à l'appui des justes demandes du peuple et agisse à l'acquisition de ses anciens droits, et de l'autre, s'intéresser au sort des habitants de Walachie, dont la vie est menacée, et la faire occuper par un petit nombre de ses braves troupes, suffisant pour notre défense et pour notre délivrance.

Acad. R.P.R., pach. DCCCXXII (fost ms. rom. 1080), f. 100—101. Copie cont. franc. Text franc. şi în *Hurmuzaki*, Supl. I_4, p. 320—321.

252

[27 martie 1821]

Boierii din Ţara Romînească arată lui Metternich că răscoala lui Tudor urmăreşte să restabilească vechile privilegii ale ţării şi-i cer sprijin pe lîngă Poartă.

Altesse,

Le peuple vallaque déchaîné contre le Gouvernement des ci-devant Princes Grecs, qui l'a dépouillé des droits et privilèges lui accordés par la Sublime Porte Ottomane, et ne pouvant plus satisfaire à leur insatiabilité, forma un corps et accompagné par un certain Théodore Wladimiresko, qu'il prit à sa

tête, arriva jusque dans la capitale de ce pays-ci, pour obliger les soussignés à porter ses plaintes à la connaissance de la Sublime Porte et en implorer le rétablissement de ses privilèges abolis.

Les soussignés, forcés par cette circonstance à prendre les mesures convenables dans cette circonstance, se sont adressés par une supplique à la Sublime Porte pour Lui demander la permission expresse de pouvoir Lui présenter l'état pitoyable où le pays est réduit par ses Princes précédents.

Comme ces derniers, par les abus qu'ils se sont arbitrairement permis dans tout, ont blessé aussi les intérêts du commerce des états limitrophes avec le pays, Votre Altesse n'ignore certainement pas combien le comerce du bétail, qui se vend dans les états de Sa Majesté l'Empereur et Roi a souffert par le surcroît des droits de passage; cet article seul suffit pour persuader Votre Altesse que tous les droits accordés au pays par la Sublime Porte et sanctionnés par la stipulation des traités, ont été abolis, et que rien de sacré ne fut respecté par nos derniers Princes, qui ont tout à fait ruiné le pays par leurs rapines.

La situation de Valachie et son voisinage avec les états de Sa Majesté l'Empereur et Roi, lui donnent des droits à Sa bienveillance, que nous prions très-instamment Votre Altesse de vouloir bien procurer à un peuple voisin, qui a tant souffert, et dont le bien-être doit intéresser Sa Majesté l'Empereur et Roi, et l'inviter à prendre part à son sort, en appuyant ses justes demandes près la Sublime Porte Ottomane.

Agréez, Altesse, l'expression de nos sentiments pleins de respect et de la considération la plus distinguée avec laquelle nous avons l'honneur d'être,

De Votre Altesse.

Acad. R.P.R., pach. DCCCXXII (fost ms. rom. 1080), f. 4. Copie franc. Publicat în *Hurmuzaki*, Supl. I_4, p. 319—320.

253

Iași, 27 martie 1821

Visteria poruncește ispravnicilor de Suceava să aducă la ascultare pe locuitorii răsculați din satul Ioneasa.

De la visterie,
cătră cinstiți ispravnicii Sucevvii.

Din jaloba ce au dat cătră mărie sa vodă dumnealui căminar Iordachi Cîrste veți înțălege dumneavoastră arătare ce face pentru trei lăcuitori din satul dumnealui Ioneasa di la ținutul acela, ce ar fi zurbagii și împotrivitori întru ale lor datorii a adetiului moșii.

Drept aceea să scrie dumneavoastră ca să cercetați și dovedindu-să de zurbagii și că i-au bătut pe un om a dumnealui, după cum prin jalobă arată, pe unii ca acie, după cum veți socoti dumneavoastră și după întîmplare vremilor, să puneți la cale spre a nu mai cuteza a face o asămine urmare,

supuindu-să şi întru adetiul moşii după hotărîre ponturilor, ca să nu să pricinuiască dumnealui căminar supărare şi păgubire.

Vel vist.
1821 mart 27

[Adresa:] De la vistierie cătră cinstiţi ispravnicii Sucevvii.
[Mai jos:] d. căminar Cîrstea.

Acad. R.P.R., pach. MXCVII (fost ms. rom. 2.965), f. 30. Orig. rom., cu pecete mare în ceară roşie.

254

28 martie 1821

Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să i se pună la dispoziţie suma de 12 000 taleri pentru trebuinţile oştirii.

Prea cinstit dumitali vel vistier.

Spre întîmpinarea trebuinţelor celor mai strainice pentru cei după margine, carii cer atît gephana, leafă şi alte ale lor trebuinţă, făr' dă care hotărîţi sînt a lăsa locurile dăşchise, urmează a îngriji mai mult decît pentru verice, mai vîrtos că şi cu hotărîre, prin poştea ce priimii astă-seară, îmi scriie toţi.

Eu, după puterea ce mi s-au dat de către prea cinstitul divan, ca toate următoarile trebuinţe să le fac cunoscute şi să mi să împlinească, nu lipsesc a arăta aceste de mai sus şi cu herbinţeală mă rog ca să mă întîmpinaţi astăseară negreşit, orcum vei şti, cu taleri dooăsprezece mii, în ananghi aflîndu-mă; căci neîntîmpinîndu-mă, veţi şti că judeţele cîte cinci ot prez Olt sînt în primejdiie, depărtîndu-mă dv. chiar de mijlocu izbăviri.

Cu toată plecăciunea sînt al dumitali prea plecată slugă

Theodor
1821, martie 28[1]

E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 89—90.

255

[Bucureşti,] 28 martie 1821

Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să se îngrijească de trimiterea a 10 care mocăneşti.

Prea cinstit dumitali vel vistier,

După a vremii curgere, trebuinţă mare avînd creştinescu norod ce este adunat întru dobîndirea dreptăţilor patrii, pentru zece cară mocăneşti cu cai,

[1] În aceeaşi zi divanul dispune să i se dea lui Tudor 1 015 taleri pentru nişte hamuri şi pentru lănci (Arh. St. Buc., Administ. vechi, obşteasca adunare, Ţara Rom., dos. 7, f. 25. Publicat de E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 90).

însă încergate și înscorțate bine, mă rog dumitali ca să poruncești a să aduce aceste cară cum mai în grab de veriunde să va chipzui de către dv.

Și cu plecăciune sînt al dumitali prea plecată slugă

Theodor
1821, martie 25

E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 85.

256

28 martie 1821

Epistatul casei menzilurilor cere isprăvnicatului de Buzău să trimită imediat banii menzilurilor, aceasta fiind și porunca lui Tudor Vladimirescu.

Către cinstitul ispravnicat ot sud Buzău, de la casa menzililor.

Nu este casa la îndoială cum că s-au primit de către dumneavoastră poruncile cele trimise de la cinstita vistierie și dumnealui sluger Theodor, ca să strîngeți toate rămășițurile din județ și banii curgătoarei examinii ot fevruarie să-i răspundeți negreșit și fără cea mai puțină întîrziere la casa menzilurilor. Și încredințată fiind de la amîndooă aceste locuri, adică și de către cinstita vistierie și de către dumnealui sluger Theodor, cum că banii menzilurilor aceștii curgătoarei examinii sînt împliniți toți mai dinainte, face casa rugăciune cinstitului isprăvnicat să binevoiască a-i număra pă toți în mîna polcovnicului Vasilache, epistatul poștilor, împreună și cu socoteala după cum este orînduiala, primind de la numitul și apodixis. Care apodixis, trimițîndu-să de către dumneavoastră cinstitei vistierii, va fi primit la casă în loc de bani. Iar de care cumvași nenădăjduit nu să vor da îndată toți banii menzilurilor aceștii examinii, precum mai sus s-au zis, casa menzilurilor, prin mine, cel mai jos iscălit, încredințează pă dumneavoastră că fără a mai pierde vreme își va face cuviincioasele proteste la canțalaria cinstitului consulat rosăsc, pentru paguba ce i s-au pricinuit și să pricinuiește din nerăspunderea drepților săi bani la vreme, cerînd a să și despăgubi pînă la o para de către boierii ispravnici și sameșii acelui județ, de vreme ce din pricina adiaforii a dumnealor, și numai, i s-au întîmplat și i să va întîmpla [1].

Ioan Scufas [2]
1821 martie 28

Acad. R.P.R., doc. CXLIX/302. Orig. rom.

---

[1] La rîndul lor, ispravnicii de Buzău întîmpinau dificultăți la strîngerea banilor din județ, după cum se vede din scrisoarea din 20 martie a polcovnicului Policarp, care anunță ispravnicilor că nu li se pot trimite banii deoarece« s-a pornit astfel de vreme» (Acad. R.P.R., doc. CXLIX/204).

[2] Iscălitura în grecește.

257

București, 28 martie 1821

Divanul răspunde agenției austriace că nu se amestecă în treburile ostășești, întrucît el este provizoriu.

Către cinstita chesaro crăiască aghenție.

Am primit cu cinste nota cinstitei aghenții și am văzut coprinderea, la care și răspundem că ot cîrmuirea noastră, cum că este vremelnică, singură cinstita chezaro-crăiască aghenție o cunoaște, precum o și arată prin nota ce ne-o trimite, și pentru acel vorbung ce zice că se strîngc, noi nu sîntem amestecați, ca una ce este treabă ostășească, ci căutăm numai trebile politicești pe cît putem a le întîmpina și a le iconomisi. De aceea la întrebarea și cererea ce ni se face, aceasta arătăm.

1821 marte 28

Al Ungrovlahiei Dionisie, Gherasim Buzău, Ilarion Argeșiu, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Iordache Slătineanu, Nicolae Golescu, Grigorie Rali.

Arh. St. Buc., Condica domnească, 93, f. 195 v. Publicat de V. A. Urechia, *Ist Rom.*, XIII, p. 72—73.

258

28 martie 1821

Locuitorii satului Stănești se obligă să suporte cheltuiala făcută cu prilejul venirii pandurilor.

Noi satul Stăneștii [1] dat-am adeverința noastră la mîna lui Atanasi chir [2] arindașu precum să se știe că cheltuia[la] ce s-au făcut cînd au venit căpitanu cu pandurii, ce cheltuială s-au făcut, să avem a împlini noi, satul.

1821, martie 28

Eu Gheorghe Vacă sin Oancea încredințăz.
Eu Preda sin Pîrvu încredințăz.
Eu Badea Pescarul încredințăz.
Eu Costandin Deli.
Eu Dumitru sin Antonie.
Eu Constandin Cătîrcă cu toată . . . [3] împrcună încredințăz.

Arh. St. Buc., Corespondența lui Hagi Ianuș, pach. LXI, doc. 58. Orig. rom.

---

[1] Satul Stănești, raionul Oltețul, regiunea Craiova.
[2] Vezi, despre același, doc. 11, vol. II.
[3] Indescifrabil.

A N E X Ă
la documentul nr. 258

Eu căpitan Vasile şi eu căpitan Mihai şi căpitan Răgep: precum să se ştie că trecînd la Stăneşti, la Anastasie arendaşu, văzînd dumnealor porunca sulgeriului Tudor, că este omul dumnealui, al sulgeriului Tudur ostaşu, precum cine va trece, să nu aibă supărare de nimenea, că [în] urmă nu-şi va da sama ! [1]

Mihai, Vasile, Răgepu

Arh. St. Buc., Corespondenţa Hagi Ianuş, pach. LXI, doc. 27. Orig. rom.

259

Sculeni, 28 martie 1821

A. Pisani trimite mitropolitului Moldovei blestemul patriarhului spre a fi adus la cunoştinţa locuitorilor.

Înalt preosfinţite,

Ecsălenţia sa ambasadorul baron Stroganov, după cerire pre Înaltei Porţi, îmi poronceşte ca să triimit preosfinţii tale şi îndemnările şi bisăriceştile blăstămuri, pe carele preosfinţitul patriarh al Ţarigradului le-au scris mitropolitului şi episcopilor din Moldova [2] prin plicul ci să închide aice, spre a-i îndatora ca să pui în lucrare duhovniceasca lor putere şi toată nevoinţa lor întru a aduce pre supuşii cei rătăciţi la cunoştinţa datoriilor şi întru a înfricoşa cu străşnicia pedepsii pre acei care vor rămîne întru răzvrătire, şi dimpotrivă să făgăduiască îndurare şi iertare la acii care să vor sîrgui de a să lepăda de învinovăţita lor purtare. Asămine îndemnări şi blăstămuri s-au cetit obşteşte în împărăteasca otomanicească cetate.

Preosfinţia ta vei giudeca hotărît că iaste de trebuinţă că aceste îndemnări şi blăstămuri pentru acelaşi sfîrşit, să să întindă şi în preveleşte tulburărilor.

Înalt preosfinte, au trebuit să te încredinţez din formalnicul protest ce am făcut împrotiva împrotivetoarelor lucruri din Moldavia şi de cugetările ce pune în lucrare şi propoveduieşte înpărătescul ministerion, dar nu mai puţin şi de cea mai întreagă unire a înţălegerii şi a nevoinţelor amînduror stăpînirilor. Poronca pre care eu o pun în lucrare în minutul acesta, iaste o nouă dovadă a celor mai sus însămnate. Eu fiind depărtat din Moldavia prin mai înaltă poruncă, nu pot avè închipuire de a pune aceste în lucrare personaliceşte acolo. Pentru aceste mă şi rog înalt preosfinţiilor voastre ca să binevoiţi a pune în lucrare, prin mijlocirile care spînzură de puterea preosfinţiilor voastre, propoveduire celor ce să închid aice şi sînt întru toată încredinţarea de rîvna care înalt pre-

[1] Probabil greşit pentru: îşi va da sama!

[2] Şters cuvîntul « Roman ».

osfinția ta vei arăta întru aceasta şi că veți cunoaşte că este o mijlocire de o lucrare duhovnicească, pre care cu osîrdie o vei îmbrățoşa.

Eu nădăjduiesc că înalt preosfinție voastră mă veți cinsti cu un răspuns, pre carile mă voi osîrgui de a-l pune înainte ochilor celor mai mari ai miei.

Rog pre înalt preosfinție voastră ca să-mi dați voia de a vă pune înainte cugetările cei mai înalte cinstiri şi a cucernicii mai adînci, cu care am cinste a mă însămna a înalt preosfințiilor voastre ce mai plecată şi mai supusă slugă,

Andrei Pisani
Din Sculeni
la 28 martie 1821

Arh. St. Buc., Acte de familii, fondul Crupenschi, A. N., doc. CXXVI/103. Trad. rom. cont. Alte trad. cont. la Acad. R.P.R., ms. rom. 5030, f. 20—20v.; doc DCXLIX/93; pach. MXLI (fost ms. 2811), f. 280; publicate de Gh. Ghibănescu, *Surete şi izvoade*, X, p. 249—250; C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 109—110; V. A. Urechia, *Doc. relative la anii 1800—1831*, p. 6—7. Text. franc. la Acad. R.P.R., pach. MXLVI (fost ms. 2835), f. 35—36; publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 101.

260

Sculeni, 28 martie 1821

A. Pisani îndeamnă pe moldoveni să se supună Porții.

Mai jos iscălitul consul al împărăteştii sale măriri împăratului a toată Rosăi îndeamnă în numele puterii ce [1] umbreşte pi Moldavie, care s-ar fi abătut de la datoriile lor în întîmplările de față, a-şi veni întru cunoştință şi a să supune legiuitei puteri a împărății stăpînitoare.

Aceasta este singură mijlocire de a scapa de pedepsile pe care împărăteasca curte le va cere, în loc de a le alina, împotriva tuturor acelora care să vor îndărăpnici a rămîne în sculare dimpotrivă.

Fie încredințați toți moldovenii că numai de supunere ce întru întregime spînzură mîntuire şi fericire patrii lor.

Consul înpărăteştii sale măriri
Andrei Pizane [2]
1821, mart. 28
Carantina Sculeni

[Pe verso:] Cînd au urmat eteria grecilor în Moldova 1821, fevruar. 24.

Acad. R.P.R., ms. rom. nr. 5030, f. 22. Copie după o trad. rom. cont.; pach. MXLVI (fost ms. rom. 2835), f. 179v. Text franc.

---

[1] Urmează cuvîntul şters: « ocîrmuieşte».
[2] În text: Bizane.

261

[București,] 29 martie 1821

Tudor Vladimirescu propune mitropolitului o consfătuire cu boierii pentru a se întocmi răspunsurile către pașalele cetăților de la Dunăre.

Prea sfinte părinte mitropolite!

Copiile răspunsurilor de la Ghiurghiuv și de la Silistra cu multă plecăciune li-am priimit și, fiindcă este trebuință ca preaosfinția ta, dimpreună cu dumnealor boierii care-i vei bine socoti, ca să fim la un loc să vorbim cele de trebuință, bine ar fi ca să binevoiești a să face această urmare făr' dă perdere de vreme, mai vîrtos că trebuința cere de a să trimite un om ca să vorbească cele de trebuință la prea înălțatu pașa efendi Vidin valesi [1].

Și cu multă plecăciune sînt al prea sfinții tale prea plecată slugă

Theodor
Martie 29

E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 91.

262

București, 29 martie 1821

Divanul Țării Romînești roagă pe baronul Stroganov să susțină la Poartă cererea de a nu se trimite trupe turcești în țară.

Excellence,

Alarmé par le bruit, qui vient de se répandre ici, que la Valachie sera bientôt occupée par des troupes ottomanes, le petit nombre d'habitants qui reste encore à Bucharest, a pris la résolution d'abandonner cette capitale et sa patrie, pour aller chercher un asile dans l'étranger.

Les soussignés, obligés de se joindre au peuple, non animé d'un esprit de révolte, comme on l'avait supposé, mais réduit à la dernière extrémité et au désespoir, à cause des rapines que les princes précédents ont exercées sur lui, à peine ont-ils pu empêcher la dispersion totale des habitants de cette ville, qu'ils comptent abandonner au premier pas des troupes ottomanes dans cette province.

Pour calmer un peu les craintes du peuple, nous avons pris le parti d'adresser une supplique ci-jointe à la Sublime Porte ottomane (dont copie nous inserons ici), à laquelle nous prions instamment Votre Excellence de vouloir bien la faire parvenir et d'employer l'efficacité de ses moyens à l'interdiction du passage des troupes, dont il s'agit et à ce qu'il nous soit permis de porter à la connaissance de la Sublime Porte ottomane les justes plaintes du peuple

---

[1] În aceeași zi este trimisă « 1 ștafeta slugerului Theodor la Zimnicea» și alta la Rușii de Vede (E. Vîrtosu, *1821. Date...*, p. 43).

et d'en oser implorer le rétablissement des droits et privilèges du pays, qui ont été abolis. C'est a cette fin que nous avons osé nous adresser aussi à sa Majesté l'empereur de toutes les Russies, notre puissant protecteur, par une très humble suplique dont nous joignons ici la copie.

Les soussignés prient Votre Excellence d'agréer le témoignage de la haute considération, avec laquelle ils ont l'honneur d'être, de votre excellence les très humbles et très obéissans serviteurs.

Bucarest, le 29 Mars, 1821 v. s.

† Al Ungrovlahiei Dionisie, † Gherasim al Buzăului, Ilarion Argeşiu, Gheorghe Slătinesnu, Nicolae Golescu, Fotie Ştirbei, Istrate Creţulescu, Grigorie Băleanu, Mihail Manu, Ioan Ştirbei, Grigorie Rali, Nicolae Văcărescu, Costache Rasti, Gheorghe Florescu, Al. Villara [1].

Acad. R.P.R., pach. CMXXXVIa (fost ms. rom. 1660), f. 74. Text grec. şi franc., scris pe două coloane şi semnat o singură dată de persoanele de mai sus. Trad. rom. publicată în *Bis. Ort. Rom.*, XVIII (1894—1895), p. 98—99. Textul franc. publicat cu omisiuni de N. Iorga, *Acte şi fragm.*, II, p. 575.

263

[Laybach, 29] martie 1821

M. Suţu este înştiinţat, în numele ţarului, că Rusia nu va interveni împotriva Porţii pentru sprijinirea eteriştilor, dar că moldovenii pot găsi adăpost în Rusia.

Copie de pe nota triimesă către domnul Mihail Suţul, ce au fost vvd. Moldavviei.

1821, mart.

Împăratul au priimit scrisoare [2] ce i-aţi adresarisit şi de o mare şi vie năcăjire i-au fost înştiinţare aceasta, precum şi rugăminţile făcute la întîmplare aceasta de către divanul Moldavviei.

Turburările care s-au iscat întru aceli prinţipaturi întru o vreme, cînd acum parte de la amiazăzi a Evropei priveşti una după alta urmind din toate părţile cîrtirile cele de revoluţie, au trebuit cu bună samă a ţînti luare aminte a împăratului. Ceea ce mai mult încă, cu osăbire, o au ţîntit, este purtare cari oblăduire locurilor au crezut că trebuie să aibă îmbrăţoşînd o pricină pe care ar fi trebuit să o alunge şi pe cari nimică întru adivăr nu putè a o îndreptăţi înainte ochilor lor şi mai ales nefiind sorocite ca să facă întru aceasta o giudecată hotărîtă.

Împărăteasca sa mărire nu intră aici în cercetare pricinilor care au făcut pe înălţimea ta ca să lucrezi. Dar, ceea ce împăratul nu poate şi nu trebui încă a să înpiedeca de a cerceta cu o dreaptă energhie este nepriimire cu care ciocneşti pre vinovăţii revoltarisîrii, nu va putè să chemi numire Rosiei întru

[1] Semnăturile, afară de aceea a lui I. Creţulescu, sînt în greceşte.
[2] Memoriul trimis de M. Suţu lui Alexandru I la data de 24 februarie 1821.

agiutoriu şi monsiu Stroganov este însărcinat de a închizăşlui pentru aceasta pre gubernament turcesc, încît să dă mai puternic şi de a mărturisi că numai sîngur acest turcesc gubernament are dritul de a aşăza la loc liniştire acestor prinţipaturi.

La Poarta Othomanicească, aşadar, trebui a te adresarisî în pricina aceasta. Nici un agiutoriu nu ţi să va da de la armia rusască şi oştile lui Vitghenştain nu vor lăsa locurile sălaşilor lor.

Ministrul impărăteştii sale măriri, cari este la Poarta Othomanicească, priimeşti întru aceasta povăţuiri hotărîte şi arătătoare întîmplărilor, pentru că împăratul voieşte ca şi în Ţarigrad nimic să nu poată avè cel mai mic prepus pentru plecare hotărîrilor. Şi pentru curăţănie scoposurilor sale, împăratul ne înputerniceşte pe de altă parte a vă da de ştire că, dacă lăcuitorii prinţipaturilor acestora să grăbesc a arăta ascultare unei legiuite supuneri cătră putere împăratului de la cari să atîrnă, nimică nu va fi lăsat pentru a-i cruţa de nenorocirile care, înprotivă lucrînd ei, ar putè să aştepte. Trataturile care unesc pe Rosia cu Poarta, shesurile cu norocire aşăzate între amîndoî înpărăţiile aceste şi neîntoarsa hotărîre a împăratului de a nu ieşi din sfinţănia închezăşluirilor lui, îl îndatoresc a lua măsuri care au luat. Lege sa şi iubire sa de oameni nu-l iartă, cu toate aceste, a nu da înălţimei tale un asilum care îl cei pentru înălţimea ta, pentru familia înălţimei tale şi pentru moldovenii care vor încredi că nu sînt mai mult sîguri în patrie lor.

Şi, pentru aceasta, ocîrmuitorii de la graniţi, atît cei oştineşti, cît şi cei politiceşti, sînt înştiinţaţi.

Acad. R.P.R., pach. MLXV (fost ms. rom. 2236), f. 6—7 şi pach. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 261. Copie rom. cont. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 112—113.

264

[Iaşi,] 29 martie 1821

Mihai Suţu anunţă divanul că părăseşte «vremelniceşte» ţara şi recomandă să se constituie o «vremelnică căimăcămie» şi să se trimită o declaraţie de supunere Porţii.

Noi Mihail Grigorie Suţu voevod, cu mila lui dumnezeu domn ţărei Moldaviei.

Preosfinţite al nostru duhovnicesc părinte mitropolite chir Veniamine, împreună cu cinstiţii şi credincioşii veliţi boeri, hale şi proin.

Dumneavoastră ştiţi întîmplările urmate în Moldavia, dumneavoastră ştiţi că pămîntul fără veste lovit de intrare cea grabnică a prinţipului Ipsilant nu ave nici un chip de ocrotire şi că apoi el s-a făcut în faptă stăpîn oblăduirei, avînd lîngă sine o putere armată în destul de mare. Noi dar nu am

putut a ne împotrivi şi au trebuit a ne supune, pentru a ne feri de ticăloşiile, care o împrotivire acum nefolositoare putea să pricinuiască. Starea aceasta bine cunoscută de către Înalta Poartă putea fi de ajuns, poate, pentru a ne scăpa de învinovăţirea zurbalnicului, căruia nu sîntem distoinici şi a căria Porţi noi cunoaştem toată puterea. Dar noi nu trebuie a lăsa cel mai mic prepus Înaltei Porţi pentru credinţa noastră, pentru scîrbile cele amară cari ni-au pricinuit întîmplările pe care nu am putut nici a le chibzui mai-nainte nici a le împiedeca.

Să ne grăbim dar de a face să se cunoască prin actul cel mai cucernic şi cel mai curat a noastră toată supunere către Înalta Poartă, că rostirile noastre să înmulţăsc pentru a face să fie bine primită mîhniciunea noastră şi a cîştiga un ochiu de milostivire, de iertarea noastră de la mărirea de suflet a prea puternicului nostru împărat. Întru acest chip numai putem noi a alina mînie şi necazul cel nemărginit şi viu, care pre puternicul protector aceştei provincii au sîmţit înştinţîndu-se de întîmplările şi de rugămintele puse înainte la întîmplarea aceasta de către divanul Moldaviei. Pre puternicul împărat, a căria milostivire şi bunătate au bine voit a ne face cunoscut că, dacă locuitorii prinţipaturilor să grăbesc de a înfăţoşa ascultare legiuitei supuneri către puterea împăratului de unde ele s-atîrnă, nimică nu va fi nepus în lucrare pentru a le feri de ticăloşiile a împrotivă lucrărei, care le-ar fi putut aştepta.

Pricine care sînt personale numai pentru mine, pentru familia me, mă fac a hotărî ca să caut un liman şi a lăsa vremelniceşte ţara, dar aceste pricini pentru dumneavoastră sînt cu totul streine, drumul pe care aveţi a merge vi s-au arătat, aceasta vă încredinţează milostivirea şi iertarea stăpînului şi urmare a prea slăvitei protecsii, cu care Împărăteasca sa mărire vă cinsteşte. Eu sînt dator aşişderea a priveghia pentru liniştirea şi fericirea ţării, pe care aceste minuturi de judecată ar putea să le compromitarisească.

Pentru a le întîmpina, vă îndemnăm să alcătuiţi o vremelnicească căimăcămie şi poruncim să fie alcătuită de prea preosvinţitul mitropolit, de iubitorii de dumnezeu episcopi şi de cei întîi boeri hale şi proin, să nu fie vreo neunire şi fieştecare să cugeteze şi să priviască numai la binele ţării şi să lucreze într-una prin toate chipurile, prin măsurile cele osîrdnice, care întîmplările le vor aduce, şi pe carele întru înţelepciune dumneavoastră le-aţi judeca de trebuinţă. Privigheţi mai ales vă poftesc pentru fericirea, liniştea norodului şi întîmpinaţi toată spaima care ar putea să se nască pentru ca lucrare pămîntului să nu fie nici întîrziată, nici lenevită. Faceţi ca să bine simtă această tagmă atît de trebuincioasă că fericirea ei spînzură de munca sa şi aparaţi-o de a nu să lipsi ea însuşi de chipurile sale cele de fiinţă. Aceste sînt povăţuirile care mă cunosc dator de a vă da. Fie ele înaintea ochilor dumnilorvoastre o nouă dovadă a îngrijirei mele cei părinteşti şi a poftei care nu voi conteni de a face pentru iubita dumilor-voastre patrie. Eu nădăjduesc mai

vîrtos că pronia mă va înturna în pripă în mijlocul dumilor-voastre şi eu voi şti a cunoaşte toate cele în faptă slujbe care vor fi făcute pentru patrie.

Al prea sfinţiei tale şi al domniilor voastre fiu duhovnicesc şi frate binevoitor

Mihai Suţu vv.
1821 martie 29

Acad. R.P.R., pach. MXLI (fost ms. 2811), f. 282—283. Trad cont. din limba greacă. Arh. St. Iaşi, doc. DLXXXVII/5. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 110—111, *Bis. Ort. Rom.*, XXVIII (1904—1905), p. 890.

ANEXĂ
la documentul nr. 264

Übersetzung des von Seiten des Fürsten Michael Sutzo an den moldauischen Adel Klerus, und die Inwohner in den Districter bei seiner Abreise untern 29 März 1821 a.st. erlassenen Befehls.

Die Umstände gegenwärtiger Ereignisse, und die daraus entsprungenen Resultate zwingen uns Iassy zu verlassen und uns der Landes regierung auf einige Zeit zu entziehen. Da mit aber diess durch irgend eine falsche Austlegung nicht Besorgnisse und missfällige unruhen erwecke, beeilen wir uns mit diesem unserm letzten Schreiben euch zu versihern, dass unsere diesfallige abdication auf Keinen Fall in einiger Verbindung mit den Statuten des Landes im Zusammenhange stehe, noch weniger wird sie einiges ungemach oder Besorgnisse nach sich ziehen. Vertraut daher auf diese meine Zusicherung, und seid ruhig betreibt sorgenlos euere Gewerbe, Handel und Agricultur unter dem Schutze und Regierung der vielgeehrten Landes magnaten, an deren Spitze Seine Eminenz der Metropolit des Landes sich befindet, sammtlich ernannt von uns zu Caimacams, und bleibt gesund.

Iassy den 29 März 1821

Iaşi, 29 martie 1821

Traducerea poruncii adresate de domnul Mihai Suţu către boierii, clerul şi locuitorii judeţelor, cu prilejul plecării sale, la 29 martie st.v.

Împrejurările întîmplărilor prezente şi rezultatele pe care le-au produs ne silesc să părăsim Iaşii şi să ne retragem pentru un timp de la cîrma ţării. Dar pentru ca o falsă interpretare să nu provoace îngrijorare şi tulburări neplăcute, ne grăbim prin această ultimă scriere a noastră a vă asigura că abdicarea noastră nu e, în nici un caz, în legătură cu statutele ţării, şi cu atît mai puţin va atrage după sine supărări sau îngrijorări. Încredeţi-vă deci în această asigurare a mea şi fiţi liniştiţi, continuaţi-vă fără grijă meseria, comerţul şi agricultura sub scutul şi cîrmuirea boierilor ţării, în fruntea cărora se află i.p.s. sa mitropolitul ţării, numiţi toţi de către noi caimacami, şi fiţi sănătoşi.

Hurmuzaki, XX, p. 597. Text germ.

Iași, 29 martie 1821

Știri despre evenimentele din Moldova, trimise lui Capodistria din partea lui Nic. Rosetti Roznovanu.

Notice sur les évènements, qui se sont passés en Moldavie depuis le 29 *mars.*

L'hospodar a quitté la Moldavie le 29 mars au matin, en faissant aux boyards un act déclaratif par lequel il instituait une Caimacamie, pour l'administration provisoire de la Moldavie. Le contenu de cet acte était conform aux directions que l'hospodar avait reçues du Minister russe.

Les Boyards n'ont point adopté cette forme de gouvernement et se sont constitué en Divan.

Le Divan a immédiatement adressé son acte de soumission à la Porte. Les éteristes qui étaient à Iassy se sont dispersés après la retraite du Prince, mais les Turcs qui se trouvaient dans la Province ayant été rearmés, les éteristes se sont de nouveau reúnis à Iassy où ils sont en nombre de près de 200. Ils annoncent ne vouloir veiller qu'à leur propre sureté; des prises ayant été sur le point de s'engager entre eux et les Turcs, ceux ci se sont en partie retirés dans un couvent proche [de] la ville, où ils restent sous la sauvegarde du Divan.

Des anathèmes ont été publiées dans toutes les églises contre les insurgés, il leur a même été donné l'ordre de se retirer dans le délai de ce jour. Mais a en juger par ce qui se passe à Iassy, et par les ressemblements considérables qui se forment à Galați et a Focșani, cet ordre sera sans exécution; en effet, les villes de Galați et Focșani sont en la possession des Étéristes, leur nombre sur ce point est de plus de quinze cents hommes, dont 100, dit-on, ont été détaches de l'armée du prince Ipsilanti. Ils coupent toute communication avec la forteresse d'Ibraila, on assure que les Turcs se disposent à les attaquer, mais on ne sait point quelles sont les dispositions qu'ils ont prises. On ignore si les Turcs sont en grand nombre dans la forteresse, on pense cependant qu'ils sont inférieurs a l'armée des Éteristes. Ceux ci ont brûlé dernièrement des ponts que les Turcs avaient jetés sur le Siret; au surplus ils observent de la discipline et ils ne font éprouver aucun dommage aux districts dont ils sont maîtres.

L'administration intérieure de la Province est dans un état déplorable, la division s'est mise entre les membres du Divan, chacun veut prescrire des mesures et on ne se concerte sur aucune . . . Déjà la population des districts qui avoisinent Galați et Focșani c'est . . .[1] déposer le Prince et s'emparer de l'administration, les autres voulaient introduire les Turcs dans le gouvernement même adressaient des arzmagzars au Pachà d'Ibraila, et tous semaient ou faisaient secrètement semer l'alarme dans la population. La présence du Prince ne permettait pas trop d'éclat et je crus de mon devoir comme ves-

[1] Cîteva cuvinte indescifrabile.

tiaire[1] de consacrer tout mes moyens, ma santé et mes veilles pour paralyser l'effet de ces menées qui, n'ayant pas de but fixe et avoué, me paraissaient ne presager que des grands malheurs. J'étais parvenu a ce but et j'en avais la certitude par la correspondance des ispravnics. Les travaux de la campagne se preparaient, ils étaient même commencé dans les districtes d'en bas les plus proche des forteresses.

Maintenant que sa Majesté Impériale a daigné faire connaître sa pensée et que le Prince va s'empresser de profiter de l'asile qui lui est accordé, il doit s'opérer une direction subite, dont les premiers mouvements ne peuvent être calculés.

Connaissant parfaitement les dispositons d'un grand nombre de mes compatriotes envers ma famille, convaincu que par suite mes services infructueux je serai entouré de Pièges qu'il n'y a pas de moyens secrets qu'on ne puisse employer pour me faire succomber et que le sacrifice de ma vie ne serait d'aucune utilité, je crois être plus que personne du nombre des Moldaves qui ne sont plus en sureté dans leur patrie.

Je la quitte pour invoquer la clémence de sa Majesté et attendre que le temps et le calme des passions ait fait reconnaître la pureté de ma conduite.

Au moment où je viens ressortir si efficacement les bienfaits de la bonté infinie de notre Auguste Protecteur, j'ai osé croire, Monsieur le Comte, que Votre Excellence me permettra de lui faire connaître ma conduite entière et les motifs qui m'ont dirigé dans des circonstances aussi difficiles.

J'ai l'honneur d'être avec le plus profond respect, Monsieur le Comte, de votre Excellence, le très humble et très obéissant serviteur.

Iassy, le 29 Mars 1821

Arh. St. Iaşi, doc. DLXXXVII/4. Concept franc., nesemnat.

266

30 martie 1821

Ioan, logofătul din plasa Cîmpului, adevereşte primirea proclamaţiei lui Tudor Vladimirescu.

Plasa Cîmpului.

Liscă slujitor de scaun au adus copia [proclamaţiei] dumnealui slugerului Theodor[2] Vlădimirescu, împreună cu cinstită porunca dumneavoastră ca la toţi de opştie să o facem cunoscută. Întocmai voi fi următori şi spre a fi crezut s-au dat această adeverinţă a me.

Ioan logofătul
1821 marti 30

Acad. R.P.R., doc. CL/40. Orig. rom.

---

[1] Este vorba de Nic. Rosetti Roznovanu.

[2] În text, greşit: Iordache.

267

30 martie 1821

Porunca polcovnicului Iordachi Hristofi către panduri și arnăuți să nu se atingă de casele și avutul lui Ioniță și Gheorghe Magheru.

De la polcovnicu Iordache Hristofi, comandiriu.

Fiindcă căpitanu Ioniță Maghieriu, din cinstită porunca dumnealui slugerului Theodor, s-au orînduit a fi lîngă mine, împreună cu frate-său Gheorghe i cu toate catanele dumisale, care i-au fost nelipsiți pînă acuma; iar acuma, arătînd că au multă trebuință, și-au dat oameni în loc, pă căpitanu Mihăiță i Șerban, dîndu-le și toți oamenii lor supt zaptul acestor numiți, și au rămas pînă își vor apropia lucrurile, apoi iarăși au a veni după mine.

Pentru care poftesc pă dumneavoastră, fraților arnăuți, căpitani, panduri, ca, atît dumnealor, cît și casăle, bucatele i tot coprinsul dumnealor, să fie nesupărați, fiindcă să află ostași. Iar care să va întîmpla a le face cîtuși de puțină supărare, pedeapsa îi va fi cumplita moarte.

Iordache [1]
1821, martie 30

Acad. R.P.R., doc. CCXC/100. Orig. rom.

268

[București,] 30 martie 1821

Egumenul m-rii Cotroceni a dat 2 300 groși pentru nevoile oștirilor.

30 Μαρτίου 1821

Γρόσια

2 300, ἤτοι δύο χιλιάδες καὶ τριακόσια, ἔδωσεν ὁ ἅγιος Κοτροτζενίου κὺρ Χαρίτων ἀλὲλ χεσάπ, διὰ προσταγῆς τοῦ ἁγίου Δεσπότου, διὰ χρείαν τῶν στρατευμάτων καὶ ἔστω

Νικόλαος λογοθέτης μητροπόλεως[;]

Groși 30 martie 1821

2 300 adică două mii trei sute, a dat sfinția sa de la mănăstirea Cotroceni, domnul Hariton, aconto, din porunca mitropolitului, pentru nevoile oștirilor. Și să fie [spre știință].

Nicolae logofătul mitropoliei[?] [2]

Arh. St. Buc., Condica m-rii Radu Vodă 430, f. 632. Text grec.

---

[1] Iordachi Hristofi se afla în relații cu Tudor Vladimirescu încă din anul 1810 (E. Vîrtosu, *Mărturii noi*, p. 23). La începutul lunii martie 1821 el a fost trimis de Tudor Vladimirescu să însoțească, împreună cu Dimitrie Gîrbea, pe boierii de la Benești în drum spre mănăstirea Horezu. (C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 87).

[2] În anul următor această mănăstire cheltuiește pentru oștirile turcești. La 12 și 27 aprilie 1822 vistieria primește 350 și respectiv 950 groși « din contribuția mănăstirei Cotroceni pentru cheltuielile oștirilor împărătești» (aceeași condică, f. 631).

269

[Iași,] 30 martie 1821

Boierii divanului — după plecarea domnului M. Suțu — îndeamnă pe toți locuitorii ținutului Tecuci să se preocupe în liniște de muncile cîmpului.

Boierii divanului Moldaviei.

Cinstiților boieri, frați şi patrioți ai noştri, dumneavoastră boierinaşi, trepte şi toată lăcuința ținutului Tecuci, part[e] bisăricească şi politicească.

Pe lîngă grija şi învăluire ce peste nădejde, vedem că v-au cuprins nedumirire întîmplărilor celor deodată ivite în pămînt, şi pe lîngă spaima ce va fi stăpînind prepunire a vreunei năvăliri nepriincioasă şi vătămătoare, sau a vorbelor semănate cu nedreaptă tălmăcire a tragerei unora din persoanele Eşului, pentru vreme care ne-au pătrunsu pîn'la suflet.

Întîmplîndu-se întru aceste şi tragere a însuşi mării sale lui vodă din Eşi şi din ocîrmuire țării, mai mult pentru osebită a mării sale personale incongiurări şi socotință, ca să nu adaogă acestă o de iznoavă tulburare şi răzvlătire țării, drept datoriia noastră ce patriocească socotind şi adunîndu-li la un loc, grăbesc a vă scrie această carte de toată dumirire şi dezlegare.

Întîi, că stare lucrurilor şi a întîmplărilor următoare, fiind cu totul mai presus şi nelegate cu sistema țării, de sini să înțelege că nicicum nu să pot atinge de pămînt, nici a ne aduci cea mai mică nepriință sau învăluire; şi al doile, că şi ființa pricinei, dar şi încredințatele ştiințe ce avem, ne dezleagă şi ne faci mai presus de toată grija sau pătimire.

Iată, de față noi toți bătrînii şi tinerii boieri, cei lăcuiți în oraşul capitalei patrii, cu preosfințit mitropolit al țării, care ne-am şi însărcinat cu ocîrmuire după tragere mării sale lui vodă, pentru osăbite a mării sale încungiurări şi socotinți, care nici ca cum nu să atinge de soarta sau nepriința țării, stînd sfeşnic şi neclintiți întru datoarneca lucrare şi îngrijare pentru binele patrii şi a patrioților, de la boier pîr'la lăcuitorul cel mai prost.

Dintru aceste dar mai sus cuprinsă şi închipuită cu toată sufleteasca curățănie, ne mai putîndu-vă rămîne ce mai mică grije sau îndoială, ființa, şi dumneavoastră cu toată obştiia următori noî, stînd neclintiți şi liniştindu-vă, mîngîind şi îmbărbătînd pe cei mai slabi de ştiință şi lucrînd toate cîte privesc la obşteasca potolire şi statornicia, ca să-şi caute fieştecarele trebuințile şi alijverişurile lor şi ca să nu piarză ocazionul primăverii cu lucrare pămîntului, hranei de peste an, care va aduci lipsă şi pătimire şi jalnică nenorocire țării, slobodă vă este trecire spre vînzare atît de vite, cît şi de zaherele peste hotar, fără nici o plată, afară de legiuita vamă, dar şi alezverişul tuturor celorlalte producturi, spre toată înlesnire şi priincioasa speculații a țării, lucrul de mari agiutor tuturor stărilor [de] patrioți.

Alegeți-vă patru din dumneavoastră boieri ținutaşi, cei mai însămnați şi împărțînd ținutul în patru purcedeți îndată fieştecarele în fîrtatul său cîte

cu o carte de a noastră dintr-aceste ce vă scriem, cetindu-le din sat în sat şi din cătun în cătun şi sîrguindu-vă prin rostire vorbilor cuviincioasă către toată potolire, buna statornicia şi linişte petrecire a tuturor de obştiia, scoţînd pe toţi lucrătorii pămîntului la arat şi semănat, întru sămbrăluire şi agiutoriul unuia către alt. Şi întru un cuvînt arătaţi-vă credinţa şi datorie ce patriocească mai cu de-adinsul acum, întru o aşe gingaşi vremi, ca să puteţi fi părtaşi răsplătirii cereşti şi a laudei pămînteşti, iară noi, după bunele săvîrşiri aceste, ce fără îndoire le aşteptăm de la dumneavoastră simpatrioţii, ne veţi faci cunoscută lucrare şi împlinire spre toată liniştire şi sufleteasca mulţămire.

S-au triimis la dregători şi cărţile sălnicii casăi osteneşti ce au fost aice, ca, întru dezlegare ce s-au făcut şi hotărîre dată, să si rădici toţi oştenii pîr' la unul şi să treacă hotarul in vade de şapte zile, fără a supăra sau a cere cel mai mic lucru fără plată de riza pazar, ca un lucru pe-ntregul acolisit pămîntului nostru acelui dintr-un început cunoscut de preputernica şi hrănitoare noastră împărăţia, cu totul depărtat şi ferit de aşa mişcări, şi întru toată supunere şi credinţă către pragul înpărăteştii sale măriri.

Şi iată şi întru aceste conteniri supărărilor şi a păgubirilor ce au suferit lăcuitorii întru trecere lor.

1821 mart 30

Veniamin mitropolit Moldaviei, Balş logofăt, Sturza logofăt, Grigorie vornic, Balş vornic, Negel vornic, Dimachi vornic, Dumitrache Plaghino vel vornic, Alexandru Ghica hatman, Ianachi Sturza vornic.

Acad. R.P.R., doc LII/13. Orig. rom.

270

Chişinău, 30 martie 1821

Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre influenţa acţiunii Eteriei asupra populaţiei din Basarabia.

№ 56 Милостивый Государь

Граф Петр Христианович!

Депеши из Лейбаха я получил вместе с почтенейшим отзывом Вашего Сиятельства № 81. Сведения доставляемыя ко мне о настоящем положении дел за границей я не престану сообщать вам, Милостивый Государь, как можно чаще.

Я не заметил доселе, что бы предприятия греков произвели какое либо особенное впечатление на жителей здешняго края. Одни люди, принадлежащие собственно к греческой нации, по привязанности к своему отечеству, исполнены желанием успеха в делах их соотичей, столь для них близких. Что же относится людей других наций, сии, кажется, мало уверены в благополучном окончании помянутых предприятий.

Ответ Вашего Сиятельства на письмо Г. Разнована я ныне же сообщил ему.

Полученныя мною с последнею почтою [све]дения из Букареста о действиях Владимирески и сделанное от него оповещение жителям города всех состояний, я приемлю честь препроводить при сем к Вашему Сиятельству.

С истинным почтением и совершенною преданностию честь имею быть, Милостивый Государь! Вашего Сиятельства Покорнейший слуга

Иван Инзов

№ 1313. 30-го Марта

1821 года

Кишинев

Nr. 56

Stimate domnule conte Petre Cristianovici!

Am primit telegramele de la Laybach, împreună cu prea stimatul ordin nr. 81 al excelenței voastre. Nu voi înceta să vă trimit, stimate domn, cît se poate de des, informațiile ce-mi sînt procurate cu privire la situația actuală din străinătate.

N-am constatat pînă astăzi ca acțiunea grecilor să fi produs vreo impresie deosebită asupra populației de aici. Unii oameni, aparținînd propriu-zis națiunii grecești, doresc, din atașament pentru patria lor, succes cauzei compatrioților atît de apropiați de ei. În ceea ce privește oamenii de altă națiune, aceștia pare-se că nu prea sînt convinși de sfîrșitul bun al acestei acțiuni.

Răspunsul excelenței voastre la scrisorile d. Roznovanu i l-am comunicat chiar astăzi.

Informațiile primite de mine cu ultima poștă din București cu privire la acțiunile lui Vladimirescu, precum și proclamația dată de el către populația de toate stările din oraș, am onoarea a le expedia în anexă, excelenței voastre.

Cu adevărată stimă și perfect devotament am onoarea să rămîn stimate domn, al excelenței voastre prea plecată slugă.

Ivan Inzov

30 martie anul 1821

Nr. 1313

Chișinău

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet. 6, dos. 18, partea I, p. 811—812. Orig. rus.

271

Brașov, 30 martie 1821

O parte dintre boierii fugiți la Brașov arată țarului Rusiei situația Țării Romînești și greutățile celor pribegiți din cauza răscoalei.

Sire,

Appellé à rendre heureux mille peuples qui bénissent chaque jour le nom de Votre Majesté Impériale, Vous ne dedaignerez, nous osons espérer, la voix

de la profonde reconnaissance que Vos bienfaits sans bornes inspirent au peuple Valaque, et dont nous nous empressons aujourd'hui de déposer aux pieds de Votre trône le profond hommage.

Le peuple valaque devenu déjà depuis longtemps, Sire, l'objct de la sollicitude paternelle de Votre Majesté Imperiale . . . ressenti les heureux effets, et dans les malheureuses circonstances qui l'affligent présentement, et dans la subversion de l'ordre social que les perturbateurs de son repos, en s'érigeant en deffenseurs de ses droits ont porté au comble, à peine les premiers symptomes de la révolution se sont-ils manifestés dans la Petite Valachie, à peine le rebelle Vladimiresco commença-t-il à égarer les hommes faibles par la proclamation des principes antisociaux, par l'appas de l'entière abolition des impôts, par l'introduction d'un système spoliateur, par la déclaration de la guerre contre la caste nobiliaire que les habitants de la Petite Valachie furent placés dans la position la plus perilleuse, et ils n'ont dû la conservation de leurs personnes, et de leurs biens en grande partie qu'aux sages mesures que Monsieur de Consul Général Pini a su prendre dans cet état d'annarchie.

La force armée de la Principauté composée d'étrangers connus sous la dénomination d'Albanais au lieu de remplir sa vocation en comprimant le volcan revolutionnaire en explosion, a trahi ses devoirs et la reconnaissance qu'elle devait à plus d'un titre au pays qui lui servait d'asyle, elle porta surtout l'anarchie à son comble, lorsque le projet de la délivrance de la Grece éclata . . . croyant alors que cette nouvelle circonstance lui ouvrait une vaste carrière de violations et des rapines elle se porta à l'anarchie la plus complète par les voies les plus atroces et tels en furent les premiers symptomes que la profanation des lieux sacrés et la dissolution de tous les biens sociaux se seraient complettées, si l'agent de la puissante protection de Votre Majesté Impériale, ne s'était exposé jusqu'aux derniers moments, et n'avaient pas défendu avec le dévouement le plus distingué et les droits du peuple, et nos personnes et nos biens.

Telles sont, Sire, les grandes raisons de reconnaissance dont nous portons aujourd'hui l'humble expression aux pieds du trône de Votre Majesté Impériale. Ayant finalement dû ceder à l'impériosité des circonstances, et nous trouvant présentement sur la frontière de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, nous avons supplier Votre Majesté Impériale de daigner prendre en considération la situation d'un peuple paisible dont Vous avez daigné, Sire, devenir le Père et le protecteur, et que des hommes perfides, ou aveuglés par des principes faux et pervers devenus le fléau de presque l'Europe entière tachent d'égarer dans un dédale inéxtricable, de calamités et de malheurs.

Le système du libéralisme grec introduit dans notre Pays s'est déjà manifesté par la désorganisation de tous les ressorts du gouvernement, par la dissolution des biens socieaux les plus sacrés, et par tous les maux de l'anarchie. Le paysan, jusqu'ici bon et docile, égaré, ne se prête plus à aucun de se devoirs.

Le capitaliste ne trouvant plus aucune garantie ni de son bien nı de ses actions, cherche à se mettre à couvers de la catastrophe qui le menace par une fuite précipitée, dont les suites ne lui sont pas moins préjudiciables. Le noble menacé en tout lieu, a trouvé sa sûreté loin de sa patrie, et au prix de la spoliation de ses biens hautement proclamée et le fonctionnaire public a dû abandonner l'exercice de ses fonction pour ne point devenir l'instrument des institutions antisociales.

Tel est, Sire, le tableau déchirant de la situation de notre patrie que nous osons dérouler devant les pieds du trône de Votre Majeste Impériale en Vous suppliant très humblement de daigner prendre en considération l'état déplorable où se trouve notre malheureuse patrie à fin que nous puissions, Sire, sous vos auspices voir succeder le calme à l'orage et restaurer les institutions dont nous avons joui jusqu'ici, et dont Votre Majesté Impériale est le clément protecteur.

Nous sommes
Sire
De Votre Majesté Impériale

Cronstadt
le 30 Mars V.S.
1821

Les très soumis et très
fidelles serviteurs

Hilarion Evêque d'Ardjeasi, Gregoire Balliaono grand Dvornique, George Philippesco grand Dvornike, Gr. Philippesco grand vestiar, Constantin Samurcas grand dvornik, 'Αλέξανδρος Γκίκας μέγας βόρνικος, Δημήτριος . . . μέγας βόρνικος, Em. D. Arghirople Logothète, Nicolas Vacaresco grand Dvornik, Δημήτριος Χρυσοσκουλαῖος μέγας λογοθέτης, Manuel Balliano grand Logothète, Nicolas Mavro grand Hatman, Νικόλαος Γκίκας μ[έγας] βόρνικος.

Arhiva Min. Externe U.R.S.S., Moscova, Cancelaria nr. 12369, f. 27—28, 35.

ANEXĂ
la documentul nr. 271

7312 — 21 Avril 1821
(une annexe)

Cronstadt le 30 Mars 1821

Monsieur le Comte,

Nous avons l'honneur de transmettre ci-joint à votre Excellence une supplique à l'adresse de Sa Majesté l'Empereur contenant l'exposé de la situation où les insurrections éclatées en dernier lieu placent notre malheureuse patrie.

Connaissant les principes qui forment la base de la conduite de Votre Excellence, nous avons esperé que vous voudrez bien intervenir auprès de Sa Majesté Impériale à fin qu'Elle daigne donner Suite à l'humble prière que notre requête expose, parfaitement analogue à la haute protcction que Sa

Majesté l'Empereur accorde à notre Pays et aux grands principes d'humanité qu'Elle professe.

Veuillez bien agréer l'assurence des sentiments de respect et de haute considération avec les quels

Nous avons l'honneur d'être
Monsieur le Comte
De votre Excellence

Les très humbles et très
obéissants Serviteurs

Hilarion évêque d'Ardghessi
Grégoire Philipesco et Grégoire Balliano
Constantin Samurcas, George Philippesco
Δημήτριος Χρυσοσκουλαῖος
'Αλέξανδρος Γκίκας, Δημήτριος ...
Emanuel D. Argirople Log. Manuel Balliane
N ... Mavro
Nicolas D. Ghica

Arhiva Min. de Externe Moscova, Cancelaria nr. 12369, f. 23.

272

[31 martie 1821]

Tudor Vladimirescu face cunoscut boierilor refugiaţi la Braşov scopurile răscoalei şi le cere să colaboreze cu boierii rămaşi în ţară.

Prea cinstiţilor veliţi boeri ai Valahiei.

Cu multă plecăciune sărut mînile dumneavoastră.

Cred că v-aţi încredinţat pînă acum de dreptatea celor începute de mine, de gîndurile mele fără patimă, pentru că eu nu caut cevaşi pentru mine, ci mă îngrijesc de binele patriei şi de fii ei sărmani, cari au rămas cu desăvîrşire goi din pricini ştiute dumneavoastră. Nici unul din ei n-a mai putut răbda suferinţele, pe cari pînă acum le-au îndurat. De aceea toţi s-au hotărît sau să moară sau să-şi cîştige dreptăţile lor, însă nu de la aceia cari sînt făptuitorii înpilării (trebuie să se înţeleagă domnii fanarioţi) [1], nici prin mijlocirea lor, fiindcă tot poporul a aflat de unde veneau suferinţele, adică a aflat că ele se aduceau chiar de ei înşişi, şi chiar dacă se dădeau oarecari foloase pentru popor prin mijlocirea lor, poporul nu avea în realitate nici un folos sau uşurare.

[1] Nota lui I. Iacovenco.

Despre acestea şi despre toate cele ce se petrec aici au scris boierii jalbă către Sublima Poartă[1] şi au trimis-o solului Rusiei, excelenţei sale baronul Stroganov, spre a o preda Porţii. Poate ca această jalbă să-şi aibă urmare şi să se dea voie, după dorinţa boierilor, să se arate cu deamănuntul Porţii starea jalnică a poporului. Vrăjmaşii noştri, totdeauna porniţi spre înpilări, au supt sîngele sărmanilor locuitori vreme de aproape o sută de ani. Poate că ei şi acum vor găsi mijlocul, pentru satisfacerea intereselor lor, să isbutească întrucîtva a împiedica acţiunea binefăcătoare a unei asemenea jalbe.

Findcă boierii totdeauna au fost în neînţelegere, ceea ce a ţinut pînă acum, ei (domnitorii) şi s-au folosit de aceasta totdeauna şi împreună cu boierii au adus ţara noastră într-o stare atît de jalnică. Răul ce vine din neînţelegerea dintre voi îl vedeţi şi voi înşivă foarte bine şi dacă vreţi să faceţi bine pentru toată lumea, atunci siliţi-vă să vă uniţi şi să vă înţelegeţi cu boierii rămaşi aici, fiindcă, lucrînd împreună, veţi dobîndi linişte şi odihnă în casele voastre, iar poporul uşurare şi cîrmuire părintească. Nu mai este însă cu putinţă ca poporul să sufere şi de aci încolo sîlniciile răufăcătoare săvîrşite pînă acum asupra lui; el s-a hotărît ca mai degrabă să piară cu totul decît să rabde povara îndurată de el pînă acum.

De aceea, cu toată plecăciunea, vă rog să fiţi binevoitori şi să vă uniţi spre a lucra împreună pentru binele obştesc, cu atît mai mult cu cît acum dumneavoastră n-aveţi pe nimeni care să facă asupra dumneavoastră vreo silă sau să se opuie dumneavoastră în privinţa bunei stări a sărmanului popor, pentru care aveţi a da socoteală înaintea lui dumnezeu, dacă îl veţi lăsa şi acum în aceleaşi suferinţe, pe cari le-a îndurat pînă acum. Dumneavoastră aveţi multe mijloace de a scăpa de vrăjmaşii noştri şi nădăjduesc că nu veţi lăsa aceasta fără băgare de seamă, ca oameni în stare de a judeca, ştiutori în ale ştiinţei şi pricepuţi în ale politicei, cunoscători şi ai puterii imperiului mijlocitor şi ai intereselor Porţii. Lucraţi, fiindcă acum e vremea potrivită a dobîndi de la Înalta Poartă pentru popor dreptăţile lui legiuite.

Vă trimit pe lîngă aceasta, în copie, atît jalba către Poartă, despre care fac arătare mai sus, cît şi scrisoarea către împăratul Alexandru, pentru ca dumneavoastră să aveţi ştire de toate cele ce s-au scris de aici şi pentru ca să puteţi fi în aceleaşi gînduri. Poate ca dumnezeu să ne scape din mîinile celor cari ne vatămă ţara noastră şi ne pradă drepturile noastre.

De aceea cu toată căldura vă rog pentru aceasta împreună cu sărmanul popor prădat, aflător cu mine, rămînînd cu multă plecăciune a dumneavoastră prea plecată slugă,

Theodor

I. Iacovenco, *Moldova şi Ţara Romînească din anul 1820 pînă în 1829*, St. Peterburg, 1834, II, p. 34—36; E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 95—97. Anexă la o scrisoare din 9 aprilie.

[1] Arzmagzarul din 27 martie.

273

[Sărata,] 30 martie 1821

Lambru Plăşcoianu comunică ispravnicilor de Buzău că pogonarii refuză să lucreze via de la Sărata a biv vel vornicului Iordache Filipescu.

Cu plecăciune mă închin dumneavoastră

Înştiinţez dumneavoastră că trimiţînd om într-adins la pogonari ca să-i aducă să lucreze via dumnealui biv vel dvornicului Iordache Filipescu ce o are aici la Sărata, mi-au adus răspuns că nu să supun a lucra via, zicînd că li s-au poruncit de acolea să caute dă conace şi alte trebi ostăşăşti, iar în viile boiereşti de să vor găsi lucrînd, li să taie mîinile. Şi cu toate că eu aceasta nu am crezut-o, şi pentru ca să ştiu ce urmare să fac de lucrarea viilor, de aceea mă rog dumneavoastră să am cinstit răspuns de asta, după cum arată rumînii. Sau de nu, să mi să trimiţă o poruncă a dumneavoastră către toţi pogonarii de a veni în lucrul vii [1].

Şi cu plecăciune sînt al dumneavoastră plecat şi slugă

Lambru Plăşcoianu

1821 mart 30

[Adresa:] Întru cinstită mîna dumnealor boierilor ispravnici ai acestui judeţ Buzău, cu cinste şi multă plecăciune.

Acad. R.P.R., doc. CL/39. Orig. rom.

---

[1] Într-o altă scrisoare, din 3 aprilie, Plăşcoianu se plînge din nou împotriva pogonarilor « ce au arătat nesupunere asupra datorii lor» şi cere un slujitor ca « să-i aducă la lucrul vii, făcîndu-i şi pildă altora» (Acad. R.P.R., doc. CL/46).

Un caz similar, la viile vistieresei Candinca din acelaşi judeţ, unde rumînii de asemenea « nu vor să se supui» (acelaşi pachet, doc. 51).

Locuitorii din Cacaleţi (Vlaşca) recunosc în ianuarie 1828 că au sădit vii şi şi-au făcut moară « vreme de războire fiind şi de capetele lor aflîndu-să au făcut aceasta împotriva bunii orînduieli urmare». Aceiaşi « încă din anul răzvrătirii vînd vin pe la casele lor», fără aprobarea epitropiei spitalului Pantelimon« şi toţi ceilalţi lăcuitori clăcaşi după această moşie, nu se supun a-şi răspunde dreptele adcturi ale moşii, după pravilă, ci cu pricinuiri deşarte pricinuiesc zădărnicii» (Acad. R.P.R., doc. CCCLXXIII/147,148).

Alte documente de la sfîrşitul anului 1823 arată că şi locuitorii de pe moşiile Morunglavu, Bărbăreşti şi Oboga ale spitalului Pantelimon au refuzat să presteze claca pentru anul 1821 şi au fugit de pe moşie (acelaşi fond, doc. 61, 62, 91, 92, 109, 144—146; *Arhivele Olteniei*, XXII (1943), p. 125—130).

Ţăranii de pe moşia mănăstirii Bîrnova au ars în 1821 gardurile de la via mănăstirii, încît a rămas poiană (Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, doc. XCVI/38).

31 martie 1821

Lambru Plăşcoianu şi Ioan logofătul raportează ispravnicilor de Buzău că satele s-au risipit şi că ei se găsesc în imposibilitate de a îndeplini poruncile primite.

Cu plecăciune ne închinăm dumneavoastră

Am priimit cinstită porunca dumneavoastră şi cele coprinzătoare am înţeles. Şi, pă lîngă celelalte, văz că eşti dumneata supărat pentru că nu am venit pă urma dumitale în plasă. Ado-ţi aminte că am fost făcut arătare dumitale pricina de ce nu viu, că chiar cu dumneata aici, umbla volintirii să-mi tragă pă omul mieu la o parte, cu un sul, să-l dăsparţă dintre noi şi să-l bată, după cum au bătut şi pă Grigore, nepot[ul] postelnicului Vlad de halè, şi acum pătimeşte. Şi după arătarea ce am făcut pentru numitu, dumneata nici un davagealîc, sau a li să da vreun nezam nu am cunoscut. Asemenea putea să schilivească şi pă acest logofăt Gheorghe şi vreo nădejde de la dumneata după cum am văzut de a-l scăpa nu aveam, mai vîrtos că eu am fost şi hotărît de dumneata de a veni pîn satele cele de din sus a porni rămăşiţa zaherelii conacului, precum am şi pornit-o toată du prin toate satele ce au fost pă loc. Dar de să va fi istovit satele, nu ştim, că nu sînt pă loc să le căutăm teşcherelile; că mai toate satele s-au depărtat du pîn prejur, ajungînd din lăcuitori unii şi în judeţe streine. Am vrut pă cîteva sate să le poprim pă loc, şi nu s-au supus, sărind cu zurbà asupra noastră. Noi cu doi-trei slujitori, ce puteam de a le sta împotrivă? Că dumneata ai fost singur aici în plasă şi ai cunoscut pornirea cugetului lor. Că pă de o parte îi aduceam în sat, şi pă de altă să ducea. Şi vedem că iarăşi crezămînt nu ni să dă, încă mă şi dojăneşti că înştiinţez prăpăstii. Eu după povăţuirea dumneavoastră am înştiinţat ceea ce am auzit, căci aveam doi slujitori în satu Ţuguiatu şi în Luciu, ca să facă cară pentru încărcatu fînului ce am fost poruncit să-l trimiţă. Încă şi pornise carăle din Luciu, şi viind acel om cu acea vorbă s-au pus în pricina slujitorilor săteni şi n-au mai pierdut vreme, ci pă dată încărcînd au şi plecat. Şi dă vreme că înştiinţările mele sînt neadevărate, puteţi dumneavoastră acum a vă rîndui om într-adins să cerceteze de este vreun sat pă loc. Ci de acum înainte n-oi mai înştiinţa şi voi tăcea. Cu toate că cu adevărat nu este nimic, dar din părerea lor nimenea nu-i poate aduce la cunoştinţă, şi mijloc dă a săvîrşi poruncile dumneavoastră, precum ni să porunceşte nu mai este, pînă cînd nu să va face vreo iconomie de către dumneavoastră a să aduna toate satele pă la locurile lor. Astăzi, viind spre satu Meteleu, am dat în huza volontirilor [1], că au călcat băjănia dumnealui postelnicului Vlad. Şi cînd noi am proftaxit în sat, apucasă

[1] În text: bolontirilor.

oamenii dumnealui ciomege şi nu i-au îngăduit să facă vreo răutate, ci au fugit fiind numai şapte inşi.

Şi cu plecăciune sîntem ai dumneavoastră plecaţi slugi

Lambru Plăşcoianu, Ioan logofătu
1821, mart 31

[Adresa:] În cinstită mîna dumnealor boierilor ispravnici acestuie judeţ Buzău, cu cinste şi cu plecăciune.

Acad. R.P.R., doc. CL/41. Orig. rom. cu pecete inelară în ceară roşie.

275

[Bucureşti,] 31 martie 1821

Tudor Vladimirescu cere divanului să instituie la Cotroceni un tribunal special din trei judecători ca să judece netrebniciile şi hoţiile făptuite de panduri.

Către prea cinstitul divan al prinţipatului Valahii.

Fiindcă mulţi, atît din ostaşii adunării obştii cît şi din cei după dinafară, s-au abătut la netrebnicii nepriimite dreptăţii, poprite de către dumnezeire şi nesuferite omenirii, dintre carii, cîţi s-au prins, s-au şi luat cuviincioasa pedeapsă şi deapururea alergăm după unii ca aceştiia, de a să şterge cu totu nu numai fapta ci şi auzirea [1]; ca nişte pricini dar ce urmează a să teorisi pravielniceşte şi sînt vreo cîteva aduse aici la Cotroceni, mă rog prea cinstitului divan ca să binevoiască a să sistisi un pretorion aici de trei boiari judecători din ai cremenalionului, cu un condicar vrednic de a cerceta pricinile care sînt venite şi vor mai veni de acum înainte. Că i-aş fi trimis cu pitac către prea cinstitul divan, dar fiind din ostaşi, să dă pricină celorlanţi şi mai vărtos acolea în oraş nici că este vreo pază precum să cuvine ca să nu scape, aflîndu-să şi mulţi împotrivitori acolo, cari să poate a-i lua din mîna judecăţi. Iar de aici, după ce li să vor hotărî pedeapse de către judecată, prin ajutoru mieu pot a să şi trimite la locuri tari.

Şi cu multă plecăciune sînt al prea cinstitului divan prea plecată slugă.

Theodor
1821, martie 31 [1]

E. Vîrtosu, *T. Vladimirescu. Glose* ..., p. 93—94.

---

[1] În aceeaşi zi cînd face propunerea pentru instituirea tribunalui, Tudor a dispus să se vestească în tot oraşul că orice locuitor este autorizat să prindă şi să-i predea spre pedepsire pe orice fel de ostaş, care s-ar deda la jaf şi la silnicii (*Hurmuzaki*, XX, p. 603).

276

31 martie 1821

Alexandru Ipsilanti cere căimăcămiei să intervină la pașalele de la Dunăre să nu intre cu armata în țară, deoarece se duc tratative între Rusia și Poartă pentru ca eteriștii să depună armele.

Messieur les Caimacams!

Les droits assurés par les derniers traités à S.M. l'Empereur de Russie à l'égard des deux Principautés, m'ont forcé de porter à sa connaissance les vues, les démarches et la position actuelle de toute la nation, ainsi que le danger qui menace ces Principautés si elles devoient être livrées à des armées ennemies et devenir le théatre de la guerre. Sa Majesté, tout en désapprouvant les démarches de la nation, a cependant, afin d'obtenir la tranquillité désirée, et d'assurer la concorde publique, chargé S.E.Mr le Comte de Capodistrias de faire connaître à la Porte par son Ministre Mr. le Baron de Strogonoff les propositions que je lui fesait pour l'utilité et le bien-être de la nation, et qui devront être accordées pour que nous puissions déposer les armes. C'est ce que j'écris aussi aujourd'hui à Mr. le Baron en lui fesant connaître les désirs que nous exposons à S.M.l'Empereur, et j'attends ses réponses sans avancer vers aucun point ennemi; et c'est ce que je porte également à Votre connaissance en Vous priant d'engager les Pachas au delà du Danube de ne point entrer dans ce pays. Mais si au contraire on allait fouler aux pieds tous nos droits, exempt de toute responsabilité, pour les suites que cela pourrait amener, je me verrai forcé de défandre ces droits en me défendant moi-même.

Votre dévoué frère
Alexandre Ypsilanti
Le 31 Mars 1821 v. st.

Prokesch-Osten, *Geschichte des Abfalls der Griechen...*, III, p. 71—72. Publicat în trad. rom. de C. D. Aricescu, *Acte justificative ...*, p. 107—108.

277

Bîrlad, 31 martie 1821

Doi boieri din Bîrlad cer marelui vornic Costachi Conachi sfaturi asupra celor ce trebuie să facă și îl înștiințează despre întîmplările de acolo și despre atitudinea locuitorilor.

Cătră cinstit dumnealui vel vornic Costachi Conachi. Boierii din Bîrlad.

Ca pe un părtinitoriu locurilor acestora, mai cu deosăbire întru toată pe. . . [1], atît de mare am socotit datoria d-tali că adivărul spre binile obştesc trebuie a-l dezvăli [1] în orice prilejuri, cît din partea noastră să cuvine a da crezar[e]. . . [1] sfinte socotințe şi sfătuiri obştii pentru părțile de giosu. . . [1] ale. . . [1]

Aşadar. . . [1] în pricinile nestrămutării di pe loc din casele noastre în prefacirile aceste mai din urmă a vremilor ce dumneata ne-ai pus înainte ca o

[1] Doc. rupt.

sfînt[ă] şi nestrămutată a ni cunoaşte (socotinţa dumitale, nerămîindu-ne îndoială că adivărul acesta trebui să fii, ca unul ce) d-ta mai departe decît noi privind aceste ne-ai zis; şi pe această sfătuire răzîmîndu-ne, noi nu ne-am strămutat, dar am fost şi pricină ca nici unul din lăcuitori să nu să mişte şi nice măcar din lucrurile sale nime să-şi tragă. Căci în ori şi ce vremi de tulburări ale obştii, noi cu toţi am stătut cu chipurile cuviincioasă di-i întorcem din a lor socotinţi, puindu-le şi acesta înainte, că pe aice un străin fără dureri de părţile acestea au trecut, zicîndu-ne ca să urmăm aceli ce noi zicem vouă; la care nu ne-am arătat neascultători, ce, boieriu pămîntean şi care ştiţi că în toată vreme tuturor: noaă şi voaă, ne-au fost mai cu priinţă, şi aşa toate să potolè şi să liniştè. Acum însă o de-obştii auzire ce s-au revărsat în ştiinţa tuturor, toate au răzvrătit, că atît cinstitul consulat...[1] din Iaşi cît şi din vechilii lor din pămîntul Moldaviii şi al Ţerii Munteneşti canţălariile şi alte a lor calabalîcuri au trecut piste hotără, răzleţi sînguri şi...[1] acum ar sta gata după vremi, cum şi o samă din boierii cei mari patrioţi din Iaşi, cu toate fameliile, au trecut din a-stînga Prutului, deşi supt deosăbite pricini, dar atît dumnealor, cît şi fameliile dumnealor dimpreună cu avere şi-au sigu[rip]sit!

Aceste auziri, arhon vornice, au pricinuit şi pricinuiesc mare neodihnă obştească, pentru care de la d-ta aşteptăm adivărul a-l auzi şi povăţuire a lua, ca unul ce pentru multe eşti dator a-l dizvăli giosănilor, mai cu prisosinţă: întîi, născut şi crescut fiind în părţile aceste, şi al doile: că eşti unul dintr-acei cari să numesc părinţi al patrii şi păzitoriu datoriilor d-tali.

După toate aceste, am luat înştiinţare că tîrgul Huşi au început a să spargi pe lîngă întîmplările arătate şi prefacerile din zi [în zi...[1] Din parte oştenilor, cu toate că adivărul poate fi şi...[1], cu deosăbire avem de turci, numai focul pînă acum, iar dizbrăcare au urmat din început; şi acum au început a lucra şi sabiia, căci au adus trei [jîdovi tăieţi] de oşteni aice în tîrgu Bîrladului, de a cărora videri, iarăşi poţi d-ta socoti ce deznădăjduire au adus obştii. Şi, dar, la d-ta întîi ca un rînduit spre îndreptare acestor pricini cerim punire la cąli, căci noi stăm foarte prost şi lăcuitorii gata într-ascunsu a-şi siguripsi viaţa şi mica lor stare.

Aşteptăm dar cît de în grabă răspunsu d-tali, după care formarisindu-ne să ne punem şi noi la cale.

Ioan Grecianu, agă
.........[2] spătar
31 mart. 1821
Bîrlad.

Jîdovii i-au omorît la satul Neguleşti din ţînutul Tecuciului, şi i-au adus morţi în Bîrlad.

Arh. St. Iaşi, doc. DLXXXVII/2. Orig. rom.

---

[1] Doc. rupt.
[2] Semnătură indescifrabilă.

278

Iași, 31 martie 1821

Mitropolitul Moldovei confirmă consulului Rusiei primirea anatemei patriarhului și-l asigură că va lua toate măsurile necesare.

Monsieur,

C'est avec la joie la plus parfaite que je viens de recevoir la lettre que vous m'avez fait l'honneur de m'écrire, sur la demande que la Sublime Porte a faite à Son Excellence, Monsieur l'Envoyé et Ministre Plénipotentiaire de Sa Majesté l'auguste autocrate de toutes les Russies, près la Sublime Porte, Baron de Strogonoff, ainsi que le paquet à mon adresse de Sa Sainteté le Patriarche, que je me suis empressé d'accueillir et de lire avec la plus scrupuleuse attention.

Mes opinions sur cet article sont d'accord avec la publicité que le ministère Impérial professe, et mes idées conformes aux exhortations et anathèmes écclésiastiques que sa Sainteté le Patriarche a voulu promulguer, je ne manquerai donc pas de m'acquitter à la lettre des ordres qui me sont préscrits, en leur donnant une publicité solennelle, et d'employer en même temps, par la direction spirituelle, tous les moyens pour ramener au devoir tous les sujets égarés, si toutefois il s'en trouvait dans le troupeau qui m'est confié.

Indépendamment des ordres qui me sont prescrits, j'ai traduit en langue nationale les anathèmes écclésiastiques, et je leur ai donné la plus grande publicité, en en distribuant des copies aux écclésiastiques subalternes répandus dans les villages de tous les évechés Moldaves, pour être communiqués aux habitants. J'éspère qu'à l'aide de Dieu la tranquillité des ésprits égarés s'il y en avait, sera bientôt rétablie sur tous les points; car le peuple Moldave, ne connaît d'autres armes, que les instruments, dont il se sert pour cultiver la terre, et se tient dans les bornes de l'obéissance et du respect.

Je vous supplie, de faire parvenir à sa destination ma réponse à sa sainteté le Patriarche [1].

Veuillez bien, Monsieur le Consul, agréer l'assurance de la continuation de l'estime la plus parfaite et de la plus haute considération, avec lesquelles j'ai l'honneur d'être

Monsieur le Consul
Votre très humble et très
obéissant serviteur
[Veniamin]
Iassy, le 31 mars 1821

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint Georges, necatalogat.

---

[1] Mitropolitul Veniamin răspunde patriarhului la 1 aprilie, arătînd că în rîndurile eteriștilor nu sînt înrolați moldoveni și că s-au luat măsuri pentru înăbușirea răscoalei (Acad. R.P.R., doc. DCXLIX/97). În aceeași zi el a dat dispoziții în eparhii să se citească blestemul în toate bisericile (același pachet, doc. 91; foaia volantă 315/1821. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 116).

279

[31 martie 1821]

Jalba boierilor moldoveni către Înalta Poartă pentru jafurile și pagubele pricinuite de eteriști și pentru îndepărtarea grecilor din țară.

[31 martie 1821]

Durerea rănii pricinuită nouă de către stricăcioasă împărechierc a apostaților greci, ce s-au obrăznicit a ridica arme şi cu cumplirc a vătăma pămîntul acesta al Moldovei, ne sileşte să cutezăm a năzui şi prin întindcrea umilitelor glasuri acelor care ne aflăm după împrejurările tîmplării, cu plîngere să cerem ascultare de la înalta milostivire a mării şi prea puternicei împărății. Primeşte prea puternice şi mult milostivule împărate ascultarea tînguirei norodului Moldovei, care de la moşi şi strămoşii lor au avut şi au pravile în suflete a păzi curățenia credinței şi a supunerei către pragul prea puternicei mari împărății. Acest norod pururea supus către datoriile lor, totdauna au avut pironiți ochii săi la domnii orînduiți după vreme în oblăduirea pămîntului acestui şi pînă la un păr fără de nici o împotrivire au plinit oareşcare poruncă s-au slobozit în țară, prin rînduelele sub pecetea domnilor, fără să-şi deschidă glasul său să facă vreo întrebare de sînt toate cu ştiință şi porunca prea puternicului împărat, măcar de s-au şi văzut şi s-au ispitit în faptă din nou izvodită multe feluri de dări în bani şi în havalele, cu multă greutate a țării, şi precum la toate aceleaşi nu s-au arătat cu cea mai mică împotrivire nici într-o vreodată, aseminea şi pentru paza pămîntului acestui au avut întemeete nădejdele sale iarăşi la domnii oblăduitori țărei. Nenorocirea însă a nevinovatului acestui pămînt s-au deşărtat deodată tocmai în sînurile păcei şi a liniştirei, pentru că la trecuta lună februare fără de veste ne-am găsit năpustiți de o sumă [de] greci şi arnăuți cu toți înarmați atîta în capitala țării oraşul Iaşi, cît şi la Galați, Focşani, ce sînt pe marginea țării despre Dunăre, cari cu armele în mîni au săvîrşit o cruzime fără pildă vreodată în pămîntul acesta şi urmînd pretutindeni aici în țară spaimă, deznădăjduire şi a ticăloşiei nevinovătului norod, siliți au fost cea mai multă parte a fugi şi a să împrăştie cu singura ştiință lor pe unde au putut, lăsîndu-şi stare şi avuție în risipa şi prada apostaților, căutînd fieşcare ca să-şi apere macar viața despre înrăutățiți vărsători de sînge din deznădăjduire. Pentru care cu lacrimi puind înaintea pragului prea puternicii împărății nevinovăția noastră, cu umilite glasuri cerem milostivirea vindecării ranelor, întru care cumplit ne ticăloşim. Tinde mîna cea puternică şi ne miluieşte cu punerea în bună rînduială, ca să vețuim subt umbrirea pragului prea puternicei împărății în sînurile păcii şi a liniştirei şi cu lesnire să putem plini toate datoriile curatei supunerii noastre către prea puternica şi hrănitoarea împărăție. Milostiveşte-te, prea puternicule mare împărate, ascultă glasurile nevinovatului norod şi hărăzeşte nouă prin înalt vrednic de închinăciuni înalt hatişerif pronomiile obiceiurilor, ce din vechi au avut norodul Moldovei, care din vreme în vreme s-au perdut mai de tot ființa lor din întrebuințările cele rele a domnilor greci, ce au fost orînduiți oblăduitori pămîntului, căci nu am fost slobozi nici putincioşi a înfățoşa jalbele noastre către pragul prea puternicei împărății,

cu arătarea durerilor asupritoare. Şi pe lîngă acestc, să fie milă prea puternicii împărăţii a ne milui cu dezrădăcinare din pămîntul acesta şi niciodată a mai locui împreună cu noi grecii şi arnăuţii, cu înstatornicire de case şi alte acareturi; să fim miluiţi şi puşi la cale şi pentru pagubele şi cea de istov sărăcie, ce ni s-au pricinuit de această vătămătoare urmare a apostaţilor, întorcîndu-se măcar cevaş din păgubirile noastre, cu averile ce au în pămîntul acesta; să fim miluiţi a ni se da în purtare de grijă a noastră, pămîntenilor, toate mănăstirile cu moşiile lor, ce sînt în pămîntul acesta făcute din în vechime, din moşi şi strămoşii noştri, pentru sprijinirea şi miluirea săracilor patrioţi şi pentru dania din veniturile lor subt nume de embatic la Ierusalim, la Sinae şi la Sfetagora. Aceste mănăstiri cu moşiile lor să ni să dea pe socotinţa patriei şi ne îndatorim ca şi embaticul legiuit la locurile hotărîte şi miluirea săracilor patrioţi, după hotărîrea daniilor vechi, să urmeză cu nezmintire, căci de cînd au intrat aceste mănăstiri în mînile călugărilor greci, nu numai că acele miluiri au lipsit cu totul, dar încă le-au supus şi subt grea sarcină de datorie. Să fim miluiţi a ni se da voie ca, după vechile obiceiuri a pămîntului, să ne alcătuim pravile în limba patriei, hotăritoare la tot felul de pricini, după care să urmeze cu nestrămutare judecăţile şi toate orînduielile pămîntului, ca să nu urmeze mai mult întrebuinţarea cea rea şi voia cea slobodă a domnilor oblăduitori. Să fim miluiţi a ni se da voie ca, cu boeri aleşi hotarnici şi cu ingineri să se hotărască toate moşiile din pămîntul acesta pe glasul scrisorilor vrednice ce va înfăţoşa fieştecare moştean şi a se stîlpi cu sămne despărţitoare; să fim miluiţi, ca în purtarea tuturor trebilor în patrie să fie orînduiţi de către domnii oblăduitori ai ţării din toate neamurile de boieri pămînteni, cari vor fi vrednici a ocîrmui cu dreptate şi bună orînduială pe săracul norod.

Să fim miluiţi a ne se orîndui domn oblăduitor pămîntului, după vechile miluiri a prea puternicii împărăţii, din însuşi neamul moldovenesc, pre care obştea îl va alege, pe temeiul credinţei şi a închizăşluirei a tuturor pămîntenilor, care domn va avea toată supunerea către pragul prea puternicei împărăţii, oblăduind norodul după hotărîrea pravililor, obiceiurilor pămîntului, avînd şi capichihaele din boierii pămîntului, cari să stea în Ţarigrad întru săvîrşirea trebuinţelor ţării. Cu aceste miluiri ne rugăm, prea puternicule şi mare împărat, să hărăzeşti prin înalt vrednic de închinăciuni sfînt hatişerif pe norodul pămîntului Moldovei, credincioasa raia, cheleriul a prea puternicei mare împărăţii.

La pragul prea puternicei şi milostivei împărăţii credincioasele şi supuse raele a Moldovei [1].

V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 102—104.

---

[1] Jalba a fost trimisă paşei de Brăila ca să o expedieze la Constantinopol, împreună cu o scrisoare a boierilor către patriarh căruia îi cereau să sprijine jalba (*Hurmuzaki*, XX, p. 601). Iusuf paşa de Brăila confirmă primirea acestui arz şi înştiinţează că l-a trimis la Poartă, în scrisoarea sa din 26 aprilie 1821 (23 regeb 1236) către boierii din Iaşi (Acad. R.P.R., pach. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 356. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 103—104).

Redactor de carte: Neonila Peatnițchi

Dat la cules: 2.06.1959. Bun de tipar: 3.09.1959. Tiraj: 1000 ex.
Hîrtie semivelină 65 g. m². Format 16/70×100. Coli editoriale 32,4.
Coli de tipar 27 3/4 A. 0307/1959.
Indicele de clasificare pentru biblioteci mari: 9 (498) (001—12)
Indicele de clasificare pentru biblioteci mici: 9 (R)

Tiparul executat sub comanda nr. 800 la Întrepr. Poligrafică nr. 4.
Calea Șerban-Vodă nr. 133—135, București, R.P.R.

ERATA

La pag.	rîndul	în loc de:	se va citi:
15	10 de sus	g	ğ
56	3 de jos	1821	1812
119	4 de sus	ἄλος ὁ λαὸς	ὅλος ὁ λαὸς
158	8 de jos	ἑτέρας εὐδείξεις	ἑτέρας ἐνδείξεις
179	11 de sus	κατάστιχον παστικὸν	κατάστιχον παστρικὸν
225	4 de jos	γρ[ὕσςα]	γρ[όσια]
242	5 de jos	consulatul	consulaturi
285	3 de jos	2216 σc 301.	2216 c, f. 301.
301	17 de sus	întîmplarea	întîmpinarea
306	17 de jos	διὰ χεῖαν	διὰ χρεῖαν
361	2 de sus	că ai ţării	dă ai ţării
368	3 de sus	porra	pourra

Lei 19,30